

Voorjaarsnota 2025

Paginanummer in website: 1

Voorjaarsnota 2025

Welkom

De gemeente Rotterdam presenteert op deze website de Voorjaarsnota en Eerste Herziening 2025. In de Voorjaarsnota 2025 staan de plannen voor de jaren 2026 tot en met 2029 op hoofdlijnen. De plannen gaan over het beleid en de financiën. In de Voortgang 2025 staat hoe de gemeente er in april 2025 voor staat.

De website kent de volgende inhoudsopgave **in het menu boven aan de pagina:**

- Totaalbeeld
- Programma's
- Paragrafen
- Financiën
- Wijken

Voorjaarsnota 2025

Voorwoord

Paginanummer in website: 2

Voorwoord

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2025. In dit document laten we zien dat we kiezen en vooruit blijven kijken. Rotterdam doet het relatief goed. Dat komt doordat we de afgelopen jaren moeilijke keuzes niet hebben uitgesteld. Daardoor is er nu ruimte om verder te bouwen aan **Eén Stad** waarin iedereen mee kan doen.

Onze stad groeit. Daarom investeren we op plekken waar dat nodig is – in het centrum, maar juist ook in de wijken en dorpen. We bouwen woningen, zorgen dat de stad goed bereikbaar blijft en maken buurten veiliger en fijner om in te wonen. We vernieuwen metrostation Zuidplein, richten we het Pernisser Park opnieuw in en werken we samen met bewoners aan veilige wijken, bijvoorbeeld in IJsselmonde en de Beverwaard.

Rotterdam is een stad van gelijke kansen. We helpen peuters van ouders met een laag inkomen met voorschoolse opvang. We ondersteunen brugklassers met een goed begin op school. En we geven hulp aan mensen die moeite hebben met digitale apparaten of websites. Ook zorgen we voor goede zorg, aandacht voor ouderen en steun voor mensen die het moeilijk hebben.

We maken Rotterdam ook klaar voor een duurzame toekomst. Bijvoorbeeld met plannen voor het opslaan van warmte en koude in Merwehaven en andere slimme oplossingen voor het volle stroomnet. Zo blijven we werken aan een schone en sterke stad, ook als de landelijke regels soms nog niet helemaal duidelijk zijn.

We letten goed op onze uitgaven. Ondanks hogere kosten en inflatie verhogen we de gemeentelijke lasten dit jaar opnieuw niet, behalve de normale jaarlijkse aanpassingen. Zo blijft Rotterdam financieel gezond én sociaal sterk.

Eén Stad, één verhaal. Met duidelijke keuzes en zichtbare resultaten bouwen we verder aan Rotterdam. De basis is gelegd – voor nu en voor de toekomst.

College van burgemeester en wethouders van Rotterdam

Voorjaarsnota 2025

Voortgang Eerste Herziening 2025

Financieel beeld op hoofdlijnen

Bij deze Eerste herziening 2025 wordt de Begroting 2025 geactualiseerd. Het totaal aan voorgestelde bijstellingen telt op tot **€ 18 mln negatief**. Het negatieve saldo wordt onttrokken aan de Algemene reserve.

Belangrijkste financiële bijstellingen 2025

Gemeentefonds + indexatie

Een positieve bijstelling van de middelen die de gemeente ontvangt van het Rijk (+ € 30,1 mln). Hiertegenover staat een toevoeging aan een nieuwe Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds om tegenvallers op te vangen in 2026, 2027 en 2029 (- € 20,0 mln). (Programma Algemene middelen)

Meeropbrengsten belastingen

Door nieuwe inzichten in de waardering van vastgoedobjecten, de uitbreiding van areaal en investeringen verwacht de gemeente hogere belastingopbrengsten (+ € 13,2 mln). (Programma Belastingen)

Actualiatie verkoopplanning

Door actualisatie van de verkooplijst van gemeentelijke panden zijn de verwachte verkoopopbrengsten hoger (+ € 7,7 mln). De verwachting is dat deze niet zozeer in 2025 maar in 2026 worden gerealiseerd. De verwachte verkoopopbrengsten worden daarom met een kasschuif verschoven van 2025 naar 2026 (- € 20,6 mln). (Programma Bestaande stad)

Erfpacht project

Voor het erfpachtproject vindt een heroverweging plaats van de uitgangspunten van de berekeningssytematiek. Hierdoor is een vertraging ontstaan. De begrote opbrengsten worden met een kasschuif verschoven van 2025 naar 2026 tot en met 2028 (- € 11,2 mln). (Programma Stedelijke ontwikkeling)

Jeugdhulp

Aan de hand van de (bijgestelde) Kadernota 2026 van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) is een nieuwe meerjarenprognose opgesteld. Die leidt inclusief de verwachte besparingen door de Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) en de Rotterdamse extra ambitie (RBOK+) tot een kostenstijging (- € 7,5 mln). Bovendien wordt het persoonsgebonden budget Jeugd structureel hersteld. Deze was ten onrechte vrijgevallen bij de Voorjaarsnota 2024 (- € 10,4 mln). (Programma Zorg, welzijn en wijkteams)

Financiële bijstellingen per programma

Hieronder een tabel met de financiële bijstellingen per programma. In de kolom 'Verschil' zijn de bijstellingen weergegeven van de Voorjaarsnota 2025 ten opzichte van de Begroting 2025. Negatieve bedragen (met een "-" teken) verslechteren het exploitatiesaldo; het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen verbeteren het exploitatiesaldo; het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.

Een uitgebreide toelichting op de bijstellingen per programma is per programma opgenomen in het onderdeel Financiën.

Programma	Begroting 2025	Voorjaarsnota 2025	Verschil
Algemene middelen	2.434.660	2.445.745	11.085
Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving	- 120.659	- 121.488	- 828
Beheer van de stad	- 205.613	- 192.975	12.638
Belastingen	390.494	403.483	12.989
Bestaande stad	- 13.638	- 35.712	- 22.074
Bestuur	- 22.564	- 22.894	- 330

Cultuur	- 170.985	- 174.750	- 3.766
Dienstverlening	- 81.868	- 81.389	479
Economische ontwikkeling	- 31.046	- 32.095	- 1.049
Energietransitie	- 22.745	- 23.462	- 717
Onderwijs	- 149.462	- 154.430	- 4.968
Overhead	- 460.816	- 454.679	6.137
Sport en recreatie	- 101.521	- 101.936	- 415
Stedelijke ontwikkeling	65.948	62.385	- 3.563
Veilig	- 201.048	- 202.967	- 1.919
Volksgezondheid	- 36.908	- 39.442	- 2.534
Werk en inkomen	- 255.709	- 250.289	5.420
Zorg, welzijn en wijkteams	- 1.016.520	- 1.041.291	- 24.771
Totaal	0	- 18.186	- 18.186

Financiële positie 2025

	Weerbaarheid				Wendbaarheid	
	Netto schuldquote	Gecorrigeerde netto schuldquote	Solvabiliteit	Grond-exploitatie	Belasting-capaciteit	Structurele exploitatie-ruimte
Realisatie 2024	29,1%	27,2%	53,6%	-1,7%	109%	-1,8%
Begroting 2025	44,8%	43,3%	45,0%	-3,9%	109%	-1,8%
Eerste herziening 2025	42,7%	41,1%	46,2%	-2,0%	109%	-1,0%
Norm BZK	Minst risicovol	Minst risicovol	Minst risicovol	Minst risicovol	Meest risicovol	Meest risicovol

Vijf financiële kengetallen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken werkt met 5 kengetallen die vertellen hoe een gemeente er financieel voor staat. Deze financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkeling van de gemeente. De waarde van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën: minst risicovol, enig risico en meest risicovol.

De eerste 4 kengetallen gaan over de weerbaarheid van de gemeente: kan de gemeente tegen een stootje? De tweede 2 kengetallen gaan over de wendbaarheid van de gemeente: kan de gemeente zich snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Op basis van de kengetallen Jaarstukken 2024, Begroting 2025 en Voorjaarsnota 2025 is de uitkomst dat de weerbaarheid van de gemeente valt in de categorie minst risicovol. De wendbaarheid van de gemeente valt in de categorie meest risicovol. Het structurele exploitatietekort is in de Jaarstukken 2024 en de Begroting 2025 negatief. De raming is dat deze vanaf 2026 weer positief is, in 2026 0,3%, in 2027 3,0%, in 2028 4,0% en in 2029 3,3%.

Een uitgebreide toelichting op de financiële kengetallen staat in de Paragraaf Financiële kengetallen.

Voor verdere toelichting en vergelijking met andere gemeenten zie de website: [Dashboard - Gemeentelijke rekening kengetallen - Rotterdam](#).

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. In het coalitieakkoord is afgesproken om te sturen op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. In 2023 was het weerstandsvermogen incidenteel lager. Het weerstandsvermogen was toen 0,6.

Jaarstukken 2024: 1,7

Begroting 2025: 0,8

Eerste herziening 2025: 1,0

Een uitgebreide toelichting op de het Weerstandsvermogen staat in de Paragraaf Weerstandsvermogen.

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 4

Bestuurlijke hoofdlijnen Voorjaarsnota 2025

Rotterdam houdt koers en kijkt vooruit: stevige basis voor de toekomst

Dat is de kern van de Voorjaarsnota van het stadsbestuur. Tegelijkertijd blijft het college realistisch: er is veel bereikt, maar er moet ook nog genoeg gebeuren. In de Voorjaarsnota wordt teruggeblikt op wat de afgelopen jaren is gedaan én gekeken naar wat de stad nu nodig heeft – in een tijd van financiële druk en maatschappelijke uitdagingen

Het college heeft de moeilijke keuzes, in aanloop naar het beruchte ravijnjaar, de afgelopen jaren niet uitgesteld. Dat zien we nu terug. Rotterdam doet het relatief goed. Maar burgemeester en wethouders zijn ook eerlijk over wat er nog moet gebeuren. We bouwen verder – nuchter, realistisch en met oog voor wat er op de stad afkomt.

Van dorpskernen tot Zuidplein: investeren waar het telt

De stad groeit, en dat vraagt om gerichte investeringen – niet alleen in het centrum, maar juist ook daarbuiten. Zo trekt het college ruim €10 miljoen uit voor de herinrichting van het Pernisser Park, een opknappbeurt voor het dorpshart van Rozenburg en vernieuwing van de strandboulevard bij Hoek van Holland.

Nog steeds blijft woningbouw topprioriteit. Met nog eens €10 miljoen extra wordt het Nationaal Programma Rotterdam Zuid voortgezet, gericht op het versnellen van nieuwbouw. Ook wordt er €13 miljoen gereserveerd om het verouderde metro- en busstation Zuidplein aan te pakken – belangrijk voor de wijk én de stad. In Bloemhof onderzoekt het college de mogelijke samenwerking met het Rijk om plannen rond het tegengaan van verzakkingen mede te financieren.

Dit college investeert in extra parkeerplaatsen bij de P+R's Meyersplein en Kralingse Zoom. Hiermee blijft de stad bereikbaar.

Veiligheid en leefbaarheid: het gebeurt in de wijk

Iedereen wil zich veilig voelen in zijn eigen buurt. Daarom komt er extra geld voor wijken waar dat hard nodig is, zoals de Tarwewijk, IJsselmonde en Beverwaard. Samen met wijkraden wordt gewerkt aan een betere en veiligere leefomgeving. Ook trekt het college €1,9 miljoen uit voor maatregelen die de veiligheid in buurten verbeteren, zoals het aanpakken van overlast, het versterken van sociale controle en het veiliger maken van de openbare ruimte.

De opvang voor dakloze migranten is noodzakelijk. De opvang aan de Volkelstraat blijft in ieder geval open tot eind 2026. Hiermee wil de gemeente mensen op een respectvolle manier noodonderdak bieden. Tegelijkertijd worden maatregelen genomen om overlast voor Rotterdammers te voorkomen en de omgeving leefbaar te houden.

Een stad waar iedereen mee kan doen

Een sterke stad is ook een sociale stad. Daarom werkt Rotterdam aan gelijke kansen en het tegengaan van uitsluiting. Er komt meer steun voor mensen die moeite hebben met digitale vaardigheden, voorschoolse opvang voor peuters van ouders met weinig geld, en het BeTheFuture-project dat brugklassers helpt hun plek in de stad te vinden.

Ouderen krijgen een grotere korting op de Rotterdampas, en het college blijft inzetten op toegankelijke zorg – specifiek ook voor mensen met dementie. De budgetten voor armoedebestrijding en schuldhulp blijven op peil. Ook helpt de gemeente statushouders sneller aan werk of een opleiding.

Financiën op orde – zonder extra lasten

De stad blijft op koers, ook financieel. In lijn met de afspraken uit het coalitieakkoord werkt het college toe naar een goede financiële balans in 2026. Dat is belangrijk om ook na deze bestuursperiode te blijven investeren in onze stad.

Ondanks stijgende kosten en inflatie, zijn de lasten voor inwoners en ondernemers bewust, op de gebruikelijke indexaties na, opnieuw niet verhoogd.

Energie: geen tijd te verliezen, ook zonder landelijke duidelijkheid

De landelijke route naar aardgasvrij mag dan nog onzeker zijn, Rotterdam wacht niet af. Er wordt geïnvesteerd in praktische oplossingen die nú nodig zijn. Zo wordt gewerkt aan het verlichten van druk op het energienet en aan warmte- en koudeopslag in Merwehaven. Daarmee wordt doorgewerkt aan de energietransitie op de plekken waar dit de meeste impact heeft.

Eén stad, één verhaal: koersvast met oog op de toekomst

De boodschap van deze Voorjaarsnota is duidelijk: Rotterdam blijft bouwen! Niet met grootse beloftes, maar met keuzes die er echt toe doen, concrete resultaten en een realistische blik op wat nog moet. De basis ligt er – voor de stad én voor de volgende collegeperiode.

Voorjaarsnota 2025

Collegetargets

Paginanummer in website: 5

Collegetargets 2022-2026

Meer dan twintig jaar geleden besloot de Rotterdamse politiek te gaan werken met meetbare doelen, met collegetargets. Dat is een hulpmiddel om beter in beeld te krijgen of ambities worden gerealiseerd en wat de maatschappelijke effecten van beleid zijn? Zo kunnen Rotterdammers zien wat de gemeente waarmaakt en kan de gemeenteraad haar controlerende taak gericht uitvoeren.

In haar rapport 'Tijd voor targets' concludeert de Rekenkamer Rotterdam: "Dat in Rotterdam een interessant systeem ontwikkeld is, dat met alle mitsen en maren die horen bij elke poging tot het kwantificeren van politieke doelen en maatschappelijke ontwikkelingen, voor de gemeenteraad een uniek instrument is om het collegeprogramma, de voortgang en de realisatie daarvan, op hoofdlijnen en in samenhang te controleren."

Hier wordt een overzicht gegeven van de voortgang op de collegetargets. Meer toelichting op de voortgang wordt gegeven in de begrotingsprogramma's. Ook in bijzondere rapportages op de verschillende beleidsterreinen wordt verantwoord over specifieke targets. De collegetargets zijn uitgewerkt in een definitieboekje, zodat ze specifiek zijn geformuleerd, betrouwbaar worden gemeten en controleerbaar zijn. Het "[Definitieboekje collegetargets](#)" is in mei 2025 geactualiseerd en aan de raad aangeboden.

Veiligheid

De Veiligheidsindex (VI) binnen het Wijkprofiel heeft in 2026 een gemiddelde score die gelijk of hoger is dan de gemiddelde score op de VI in 2022 (110).

De 5 laagst scorende wijken *) op de VI van 2022 (Carnisse, Hillesluis, Tussendijken, Tarwewijk, Lombardijen) laten in 2026 een stijging van tenminste 5 punten zien t.o.v. 2022.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting:	Mijlpaal: n.v.t.	Mijlpalen:	Mijlpaal: niet van toepassing	Eindwaarde:
Totaal = 110	Realisatie:	Totaal ≥110	Realisatie: begin 2026 zijn de resultaten beschikbaar van de volgende meting	Totaal ≥110
Carnisse = 85	Veiligheidsindex 2024	Carnisse = 87		Carnisse = 90
Hillesluis = 88	Totaal = 105	Hillesluis = 90		Hillesluis = 93
Tussendijken = 89	Carnisse = 93	Tussendijken = 91		Tussendijken = 94
Tarwewijk = 89	Hillesluis = 94	Tarwewijk = 91		Tarwewijk = 94
Lombardijen = 90	Tussendijken = 98	Lombardijen = 92		Lombardijen = 95
	Tarwewijk = 87	Realisatie: in 2024 heeft geen nieuwe meting plaats gevonden		
	Lombardijen = 94			

Deze collegetarget is onderdeel van het programma Veilig.

Verminderen naastplaatsingen en zwerfafval

We verminderen naastplaatsingen en zwerfafval in de 20 wijken die het slechtst scoren. Doel in deze collegeperiode is een stijging van de CROW-score op naastplaatsingen en zwerfafval met gemiddeld 5 procentpunt over alle 20 wijken.

2022	2023	2024	2025	2026

Nulmeting: 79% niveau B (2021)	Mijlpaal: 81,5% niveau B of hoger	Mijlpaal: 82,75% niveau B of hoger	Mijlpaal: 83,86% niveau B of hoger	Eindwaarde: 83,86% niveau B of hoger
Mijlpaal: 80,25% niveau B of hoger	Realisatie: 82,49%	Realisatie: 80,59%	Realisatie tot 1 april: 80,83%	
Realisatie: 79,77%				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Beheer van de stad.

20 ha meer groen in de stad

In deze collegeperiode wordt 20 ha groen erbij gerealiseerd of wordt de planvorming afgerond en start de uitvoering ervan uiterlijk in 2026.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 0	Mijlpaal: 5 Realisatie: 8,1 hectare waarvan 2,8 hectare als groene daken	Mijlpaal: 10 Realisatie: 17,4 hectare waarvan 6,3 als groene daken	Mijlpaal: 15 Realisatie: nog niet beschikbaar	Eindwaarde: 20

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Stedelijke ontwikkeling.

Schil om de school

In het schooljaar 2025/2026 hebben 100 basisscholen en voortgezet onderwijs scholen, met een achterstandsscore hoger dan 0, een schil om de school waarin minimaal 1 van onderstaande interventies is opgenomen:

- Tutoren
- Mentoren
- Schoolzorgteams PO
- Preventief Jongerenwerk op school
- Slim organiseren met Kunstvakdocenten
- Expeditie Digitaal

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 61	Mijlpaal: 74 (peildatum 1 november) Realisatie: 94	Mijlpaal: 87 (peildatum 1 november) Realisatie: 117	Mijlpaal: 100 (peildatum 1 november) Realisatie: de volgende meting is op 1 november	Eindwaarde: 100

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Onderwijs.

Schuldhulpverlening

In deze collegeperiode vergroten we de instroom in de schuldhulpverlening door in totaal 15.750 intakes af te nemen en pakken we schulden aan door in totaal 8.200 schuldregelingen te starten.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 0	Mijlpaal: 4.950 intakes en 2.700 gestarte schuldregelingen	Mijlpaal: 5.250 intakes en 2.800 gestarte schuldregelingen	Mijlpaal: 5.550 intakes en 2.700 gestarte schuldregelingen	Eindwaarde cumulatief: 15.750 intakes en 8.200 gestarte schuldregelingen

Realisatie: 5.339 intakes en 1.929 gestarte schuldregelingen

Realisatie: 4.804 intakes en 2.264 gestarte schuldregelingen

Realisatie januari t/m maart 2025: 1.323 intakes en 483 gestarte schuldregelingen

Deze college target is onderdeel van het programma Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving..

Minder Rotterdammers in de bijstand

In deze collegeperiode (eind 2025) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 34.028	Mijlpaal: 32.325	Mijlpaal: 31.350	Mijlpaal: 30.000	Eindwaarde: 30.000
Mijlpaal: 33.375	Realisatie: 32.649	Realisatie: 31.982	Realisatie 30 april 2025: 32.201	
Realisatie: 32.975				

Deze college target is onderdeel van het programma Werk en inkomen.

Woningbouwproductie

Het college start in de komende drie en half jaar met de bouw van 12.500 - 14.500 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% tot het sociale segment en 35% tot het middensegment.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting 1 juli 2022: 0	Mijlpaal: 5.500 - 6.500 (20% in het sociale segment - 35% het middenklasse segment)	Mijlpaal: 9.000 - 10.500 (20% in het sociale segment en 35% in het middensegment)	Eindwaarde: 12.500 - 14.500 (20% in het sociale segment en 35% in het middensegment)	
Mijlpaal: 2.000 - 2.500 (20% in het sociale segment - 35% het middenklasse segment)	Realisatie cumulatief 1 jul 2022 t/m 2023: 4.640 inclusief 84 flexwoningen (24% in het sociale segment en 28% in het middensegment)	Realisatie cumulatief 1 juli 2022 t/m 2024: 8.391 (28% in het sociale segment en 30% in het middensegment)	Realisatie cumulatief 1 juli 2022 t/m april 2025: 8.538 (28% in het sociale segment en 30% in het middensegment) inclusief 87 flexwoningen	
Realisatie 2022: 1.506 (17% sociaal - 35% midden)				

Deze college target is onderdeel van het programma Stedelijke ontwikkeling.

Verkeersveiligheid

We verbeteren de verkeersveiligheid in Rotterdam door effectieve maatregelen te treffen op dertig van de meest verkeersonveilige locaties in de stad.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 0	Mijlpaal: 10	Mijlpaal: 10	Mijlpaal: 10	Eindwaarde: 30
	Realisatie: 2	Realisatie: 4	Realisatie: 1	

Deze college target is onderdeel van het programma Stedelijke ontwikkeling.

25% CO2-reductie

We zetten in op minimaal 25% CO2-reductie in 2025 voor het stedelijk gebied, gemeten ten opzichte van 1990.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: -10% t.o.v. 1990	Mijlpaal: minimaal -15% t.o.v. 1990 (2,92 Mton)	Mijlpaal: minimaal -20% t.o.v. 1990 (2,75 Mton)	Mijlpaal: -25% t.o.v. 1990 (2,58 Mton)	Eindwaarde: -25% t.o.v. 1990 (2,58 Mton)
Mijlpaal: Stedelijke CO2-uitstoot minimaal -10% t.ov. 1990 (3,09 Mton)	Realisatie: -31%	Realisatie: bekend najaar 2025	Realisatie: inschatting bekend najaar 2025	
Realisatie: -18%				

Deze college target is onderdeel van het programma Energietransitie.

Jeugdpreventie

Vanaf 2023 ronden jaarlijks gemiddeld 5.000 kinderen en jongeren (en/of hun ouders/verzorgers) een goed onderbouwde of bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie af.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting:	Mijlpaal: 5.000	Mijlpaal: 5.000	Mijlpaal: 5.000	Eindwaarde: 5.000
	Realisatie: 5.602	Realisatie: bekend bij Tweede herziening 2025	Realisatie: bekend bij Tweede herziening 2025	

Deze college target is onderdeel van het programma Zorg, welzijn en wijkteams.

Toename sportdeelname

We realiseren in de periode 2022-2026 een 10% toename in de sportdeelname.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting seizoen 2021/22: (gemiddelde van metingen over november 2021 en april 2022):	Mijlpaal seizoen 2022/23: (gemiddelde van de metingen over november 2022 en april 2023): 63%	Mijlpaal seizoen 2023/24: (gemiddelde van metingen over november 2023 en april 2024): 64%	Mijlpaal seizoen 2024/25: (gemiddelde van metingen over november 2024 en april 2025): 68%	Eindwaarde: 68%
Wekelijkse sporters: 62%	Realisatie seizoen 2022/23: 63%	Realisatie seizoen 2023/24: 66%	Realisatie: beschikbaar 4de kwartaal 2025	

Deze college target is onderdeel van het programma Sport en recreatie.

Woonzorgconcepten

In de collegeperiode 2022-2026 realiseren we minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en starten we met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen.

2022	2023	2024	2025	2026

Nulmeting: niet van toepassing	Mijlpaal: 3	Mijlpaal: 16	Mijlpaal: 24	Eindwaarde: 24
	Realisatie: 3	Realisatie 2022 - 2024: 19	Realisatie 2022 - 30 april 2025: 20	
Mijlpaal: 1				
Realisatie: 1				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Zorg, welzijn en wijkteams.

Bedrijfsruimte

De doelstelling voor deze collegeperiode is voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m² bedrijfsruimte gelijk blijft aan het huidige niveau.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting 1 juli 2022: 4.264.471 m²	Mijlpaal: 4.264.471 m²	Mijlpaal: 4.264.471 m²	Mijlpaal: 4.264.471 m²	Eindwaarde: 4.264.471 m²
	Realisatie: 4.272.299 m²	Realisatie: 4.355.655m²	Realisatie: de volgende meting is bekend bij de Jaarstukken 2025	
Realisatie: 4.276.330 m²				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Economische ontwikkeling.

Tevredenheid concerndienstverlening

We willen dat aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 minder Rotterdammers ontevreden (≤6) zijn over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2021.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting 2020: 15,1%	Mijlpaal: -7%	Mijlpaal: -20%	Mijlpaal: -30%	Eindwaarde: -30%
Mijlpaal: -4%	Realisatie: -5%	Realisatie 2024: -15%	Realisatie januari t/m april 2025: -21%	
Realisatie: +2%				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Dienstverlening.

Wijk aan Zet

Het college realiseert (in deze collegeperiode) naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: niet van toepassing	Mijlpaal: 75%	Mijlpaal: 75%	Mijlpaal: 75%	Eindwaarde: 75%
	Realisatie: 62%	Realisatie: 74%	Realisatie: de meting vindt eind 2025 plaats.	
Mijlpaal: niet van toepassing				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Dienstverlening.

Voorjaarsnota 2025

Financieel beeld 2025-2029

Paginanummer in website: 6

Financieel beeld 2025-2029

Onder het Financieel beeld 2025-2029 wordt op hoofdlijnen het meerjarige financiële beeld toegelicht:

- de grootste mee- en tegenvallers die leiden tot de belangrijkste bijstellingen van de meerjarige begroting
- de ontwikkeling van de belangrijkste financiële kengetallen die inzicht geven in de financiële gezondheid van de gemeente
- en de ontwikkeling van de gemeentelijke reserves

Bij de Voorjaarsnota 2025 vindt een integrale afweging van beleidskeuzes en het bijbehorend financieel kader plaats.

Bij besluitvorming over het meerjarige financiële beeld wordt gestuurd op een positief structureel exploitatiesaldo en een weerstandsvermogen van 1.0 in 2026 en 2029. In deze Voorjaarsnota 2025 wordt meerjarig een weerstandsvermogen rond de 1.0 gepresenteerd in alle jaren, waarbij 2026 en 2029 voldoen aan het criterium. Daarnaast loopt het structureel exploitatiesaldo op en is positief vanaf 2026.

Belangrijkste bijstellingen

Bij de Voorjaarsnota 2025 en Eerste herziening 2025 zijn enkele tegenvallers aan het licht gekomen die drukken op de gemeentelijke financiën. De structurele uitdagingen zitten, bijvoorbeeld, in het maatschappelijk domein van de Zorg en de prijsstijgingen in afvalverwerking en beheer & onderhoud. Daartegenover staan, onder andere, meeropbrengsten bij belastingen en incidentele meevallers uit de herwaardering van verkoop panden. Bovendien is er gekeken naar onderbesteding binnen de begrotingsprogramma's om zo een herverdeling te maken van de gemeentelijke middelen. Op deze manier wordt een sluitend financieel beeld gepresenteerd waarbij de financiële tegenvallers voornamelijk gedekt kunnen worden met beleidsarme en/of technische maatregelen.

Voor alle gemeenten geldt dat de financiën onder druk staan. Vaak wordt gesproken over het ravijnjaar 2026. Vooruitlopende op het ravijnjaar zijn in de Voorjaarsnota 2023 en 2024 al verschillend structurele bezuinigingsmaatregelen genomen. Deze maatregelen hebben een financiële basis gelegd om ondanks het ravijnjaar de meerjarenbegroting weer sluitend te krijgen. Ook blijft het een uitdaging om de taken die de gemeente krijgt vanuit het Rijk uit te voeren terwijl de financiële dekking achter loopt. Desalniettemin stuurt het college in deze laatste voorjaarsnota van de bestuursperiode op het goed achterlaten van de gemeentelijke financiën.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste bijstellingen die in deze Voorjaarsnota 2025 worden voorgesteld. Een uitgebreide toelichting op de wijzigingen staat onder het kopje Financiën van het programma waarop de bijstelling van toepassing is. Een overzicht van alle bijstellingen is te vinden onder op de pagina Samenvatting bijstellingen (webpagina 7). Het verloop van begrotingsbijstellingen per programma over de verschillende P&C-producten heen, staat op de pagina Vergelijking begrotingssaldi (webpagina 8). Ook is er weer een [Excel-bestand](#) beschikbaar met alle begrotingsbijstellingen sinds de Begroting 2025.

Jeugdhulp

Aan de hand van de (bijgestelde) Kadernota 2026 van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) is een nieuwe meerjarenprognose opgesteld. Die laat inclusief de verwachte besparingen door de Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) en de Rotterdamse extra ambitie (RBOK+) een beperkte kostenstijging zien. De begroting wordt bijgesteld met € 7,5 mln in 2025 en € 4,2 mln vanaf 2026. Bovendien wordt het persoonsgebonden budget Jeugd structureel hersteld. Deze was ten onrechte vrijgevalen bij de Voorjaarsnota 2024. Hierbij is uitgegaan van realisatiecijfers 2024.

Eigen bijdrage WMO

De invoering van het wetsvoorstel Eerlijker eigen bijdrage is uitgesteld naar 2027. Voor de inhoudelijke contouren van het wetsvoorstel (zoals nu bekend) is een voorlopige doorrekening gemaakt van het financiële effect. Dit leidt tot een noodzakelijke neerwaartse bijstelling van de begrote ontvangsten eigen bijdrage met € 18,0 mln in 2026, € 9,2 mln in 2027 en € 5,4 mln vanaf 2028.

Groeimiddelen

De gemeente investeert elk jaar € 100 mln (prijsspeil 2020) in investeringen die de groei van de stad accommoderen. Om de toekomstige kapitaallasten te dekken wordt jaarlijks een deel van de groei van algemene dekkingsmiddelen aan de RIM toegevoegd.

Afvalverwerkingsbudgetten

De gebruikte indexering van de gemeente op de afvalverwerkingsbudgetten van huishoudelijk afval, grofvuil en gft/e van de afgelopen vier jaar komt niet overeen met de werkelijke indexering van deze kosten. Dit heeft geleid tot een meerjarig onvermijdelijk knelpunt in de begroting. Met deze bijstelling van € 3,7 mln. wordt dit rechtgetrokken.

Gemeentefonds + indexatie

Het positieve resultaat voor 2025 komt voort uit een positieve bijstelling van het prijsaccres door het Rijk op basis van de meest recente CPB-raming (€ 17,5 mln) en de behoedzaamheidsreserve die werd aangehouden binnen het gemeentefonds voor een eventuele negatieve bijstelling van het prijsaccres (€ 5 mln) en de ontwikkeling van het gemeentefondsmaatstaf Huishoudens met een Laag Inkomen (€ 7,5 mln). Het prijsaccres voor 2026 en verder wordt benut ter dekking van de indexatie 2026 en verder.

Meeropbrengsten belastingen

Door nieuwe inzichten in de waardering van vastgoedobjecten, de uitbreiding van het areaal en investeringen in voorgaande jaren, verwacht de gemeente hogere baten, zowel bij de OZB voor woningen als bij de OZB voor niet-woningen. Daarnaast wordt een stijging van de baten bij de precariobelasting verwacht door de toename van het aantal bouwplaatsen in de afgelopen jaren.

Actualisatie verkoopplanning

De geplande verkoop van vastgoed is in 2024 vertraagd. De verkoopopbrengsten worden nu verwacht in 2025 (€ 7,7 mln) en 2026 (€ 7,5 mln). De verwachte opbrengsten zijn in 2026 (€ 6,4 mln) hoger door geactualiseerde, hogere WOZ-waarden of met al overeengekomen koopsommen. Bij de actualisatie van de verkoopplanning is ook rekening gehouden met het uitstellen van de verkoop van drie objecten om te onderzoeken of deze kavels beter op een andere wijze kunnen worden ontwikkeld. De verkoopopbrengst (€ 1,0 mln) van deze drie objecten wordt nu niet begroot, omdat eerst een inschatting moet worden gemaakt qua tijd en omvang.

Overzicht belangrijkste financiële bijstellingen	Eerste herziening 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Programma
PGB Jeugdhulp	-10.797	-10.796	-10.796	-10.796	-10.796	Zorg, welzijn en wijkteams
Regionale Jeugdhulp	-7.478	-4.159	-4.159	-4.159	-4.159	Zorg, welzijn en wijkteams
Eigen bijdrage Wmo	0	-17.967	-9.185	-5.435	-5.435	Zorg, welzijn en wijkteams
Toevoeging RIM (groeimiddelen)	0	-5.000	-10.000	-15.000	-20.000	Algemene middelen
Te lage indexeringsafvalverwerkingsbudgetten	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700	Beheer van de stad
Gemeentefonds + Indexatie	30.139	0	0	0	0	Algemene middelen
Meeropbrengsten belastingen	13.200	3.000	3.000	3.000	6.500	Belastingen
Actualisatie verkoopplanning	7.745	12.937	0	0	0	Bestaande stad

Financiële positie 2025

	Weerbaarheid				Wendbaarheid	
	Netto schuldquote	Gecorrigeerde netto schuldquote	Solvabiliteit	Grond-exploitatie	Belasting-capaciteit	Structurele exploitatie-ruimte
Realisatie 2024	29,1%	27,2%	53,6%	-1,7%	109%	-1,8%
Eerste herziening 2025	42,7%	41,1%	46,2%	-2,0%	109%	-1,0%
Raming 2026	54,8%	53,5%	42,4%	-1,4%	nvt	0,3%
Raming 2027	62,5%	61,1%	41,5%	-1,2%	nvt	3,0%
Raming 2028	63,7%	62,4%	42,5%	-2,4%	nvt	4,0%
Raming 2029	61,7%	60,4%	44,4%	-3,7%	nvt	3,3%
Norm BZK	Minst risicovol	Minst risicovol	Minst risicovol	Minst risicovol	Meest risicovol	Meest risicovol

Vijf financiële kengetallen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken werkt met vijf kengetallen die vertellen hoe een gemeente er financieel voor staat. Deze financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkeling van de gemeente. De waarde van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën: minst risicovol, enig risico en meest risicovol.

De eerste 3 kengetallen gaan over de weerbaarheid van de gemeente: kan de gemeente tegen een stootje? De tweede 2 kengetallen gaan over de wendbaarheid van de gemeente: kan de gemeente zich snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Op basis van de kengetallen Jaarstukken 2024, Begroting 2025 en Voorjaarsnota 2025 is de uitkomst dat de weerbaarheid van de gemeente valt in de categorie minst risicovol. De wendbaarheid van de gemeente valt in de categorie meest risicovol. Het structurele exploitatietekort is in de Jaarstukken 2024 en de Eerste herziening 2025 negatief. De raming is dat deze vanaf 2026 weer positief is: in 2026 0,3%, in 2027 3,0%, in 2028 4,0% en in 2029 3,3%.

Een uitgebreide toelichting op de financiële kengetallen staat in de Paragraaf Financiële kengetallen.
Voor verdere toelichting en vergelijking met andere gemeenten zie de website: [Dashboard - Gemeentelijke rekening kengetallen - Rotterdam](#).

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. In het coalitieakkoord is afgesproken om te sturen op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. In 2023 was het weerstandsvermogen incidenteel lager.

Jaarstukken 2024: 1,7
Eerste herziening 2025: 1,0

Vanaf de Eerste herziening 2025 is het weerstandsvermogen meerjarig 1,0.

Een uitgebreide toelichting op de financiële kengetallen staat in de Paragraaf Weerstandsvermogen.

Reserves

Omvang en ontwikkeling reserves

De beginstand van de reserves is in 2025 hoger door het positieve resultaat en lagere onttrekkingen aan reserves in 2024.
Zoals gebruikelijk wordt er rekening gehouden met het effect van de Jaarstukken 2024 ondanks dat de gemeenteraad hier ten tijde van publicatie van de Voorjaarsnota 2025 nog niet over heeft besloten.

In het hoofdstuk Financiën is een totaaloverzicht opgenomen van alle [reserves](#).

Totaal reserves	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Begroting 2025	2.491.483	2.441.859	2.515.534	2.665.481	2.859.217	
Voorjaarsnota 2025	2.618.088	2.525.223	2.549.645	2.660.345	2.819.513	2.949.037

Top 10 reserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)	1.970.920	2.028.323	2.156.162	2.321.954	2.456.571
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	161.699	165.755	157.747	156.577	155.555
Algemene Reserve	91.888	97.853	109.941	118.981	120.350
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	44.092	42.376	39.099	37.522	37.522
Bestemmingsreserve Bodem	27.321	23.981	21.221	18.461	15.701
Bestemmingsreserve BUIG	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	20.000	15.000	7.500	0	0

Kredietrisicoreserve	19.841	19.841	19.841	19.841	19.841
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp	17.100	11.700	8.700	5.700	2.100
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	14.521	14.776	14.803	17.003	19.203
Overige bestemmingsreserves	132.841	105.040	100.331	98.474	97.194
Totaal	2.525.223	2.549.645	2.660.345	2.819.513	2.949.037

Investeringsen

In de [paragraaf Investeringsen](#) worden alle nieuwe en lopende investeringen gepresenteerd.

Voorjaarsnota 2025

Samenvatting bijstellingen

Paginanummer in website: 7

Samenvatting bijstellingen

In dit onderdeel staan samenvattende overzichten van de financiële bijstellingen ten opzichte van de Begroting 2025. De inhoudelijke toelichting op de afzonderlijke bijstellingen staan per programma in het onderdeel Financiën.

Voor een toelichting op het lezen van de tabellen zie de Leeswijzer in de balk bovenin, naast de knop voor het menu.

Bijstellingen per programma

In onderstaande tabel staan per programma het saldo van de bijstellingen ten opzichte van de Begroting 2025.

Saldo bijstellingen	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Algemene middelen	29.271	59.117	68.479	75.156	119.471
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-828	-80	1.177	1.178	1.130
Beheer van de stad	12.638	-2.240	-8.873	-8.743	-8.608
Belastingen	12.989	3.706	3.705	3.705	7.169
Bestaande stad	-22.074	22.649	-3.779	-11.279	-15.187
Bestuur	-330	-330	-330	-330	-330
Cultuur	-3.766	-5.181	-3.471	-1.820	-8.196
Dienstverlening	479	308	102	103	-20
Economische ontwikkeling	-1.049	-1.578	-1.829	-1.279	-1.110
Energietransitie	-717	-1.044	-1.045	-1.045	-1.547
Onderwijs	-4.968	-3.785	-2.035	-2.034	-2.099
Overhead	6.137	6.750	214	-571	-2.194
Sport en recreatie	-415	991	1.541	1.541	1.541
Stedelijke ontwikkeling	-3.563	8.853	5.469	1.185	-31.514
Veilig	-1.919	-5.409	-1.948	-590	-675
Volksgezondheid	-2.534	-3.140	-3.148	-3.147	-3.196
Werk en inkomen	5.420	-12.670	1.083	1.090	365
Zorg, welzijn en wijkteams	-24.771	-66.915	-55.312	-53.119	-55.000
Totaal	0	0	0	0	0

Bijstellingen naar categorieën

In onderstaande tabel staan per categorie het saldo van de bijstellingen ten opzichte van de Begroting 2025.

Financieel kader	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025	0	0	0	0	0
Bijstellingen Eerste Herziening 2025 / Voorjaarsnota	0	0	0	0	0
Kasschuiven	-32.218	22.518	5.705	5.195	-1.200
Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	12.231	-60.790	-47.310	-51.463	-43.994
Ramingsbijstellingen vermijdbaar	16.436	-5.965	3.045	60	-980
Reserves	3.551	44.237	38.560	46.208	46.174
Taakmutaties	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Bijstellingen Kasschuiven

Kasschuiven	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Kasschuif Actualisatie verkoopplanning	-20.610	20.610	0	0	0
Bestaande stad	-20.610	20.610	0	0	0
Kasschuif Burgerzaken	-132	132	0	0	0
Dienstverlening	-132	132	0	0	0
Kasschuif Erfpachtproject	-11.200	5.600	4.000	1.600	0
Stedelijke ontwikkeling	-11.200	5.600	4.000	1.600	0
Kasschuif Kiezen voor Rotterdam	-800	-3.300	2.050	2.050	0
Algemene middelen	-800	-3.300	2.050	2.050	0
Kasschuif Opstellen wijkprofiel	-345	345	-345	345	0
Overhead	-345	345	-345	345	0
Kasschuif Stadsmuseale functie	1.000	-1.000	0	0	0
Cultuur	1.000	-1.000	0	0	0
Kasschuif Startbanen Statushouders	234	-234	0	0	0
Werk en inkomen	234	-234	0	0	0
Kasschuif Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek	250	-250	0	1.200	-1.200
Cultuur	250	-250	0	1.200	-1.200
Kasschuif Transitie cultuur	-615	615	0	0	0
Cultuur	-615	615	0	0	0
Totaal	-32.218	22.518	5.705	5.195	-1.200

Bijstellingen Ramingsbijstellingen onvermijdelijk

Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
10%-regeling bewonersinitiatieven	-646	0	0	0	0
Dienstverlening	-646	0	0	0	0
Actualisatie BUIG 2025 en 2026	2.223	-15.508	0	0	0
Werk en inkomen	2.223	-15.508	0	0	0
Actualisatie formatie op bijstandsvolume (toepassing Berenschot-norm)	370	464	464	464	464
Werk en inkomen	370	464	464	464	464
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Algemene middelen	13.705	22.517	33.769	40.124	44.917
Beheer van de stad	-4.669	-9.259	-15.765	-15.516	-15.193
Bestaande stad	-7.526	-10.205	-13.019	-16.313	-20.004
Energietransitie	0	0	0	0	-490
Overhead	-1.137	-2.250	-4.051	-5.583	-6.062
Stedelijke ontwikkeling	-373	-803	-933	-2.713	-3.169
Actualisatie rente	0	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Algemene middelen	0	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Actualisatie verkoopplanning	7.745	12.937	0	0	0
Bestaande stad	7.745	12.937	0	0	0
Actualisatie vervangingsinvesteringen RIM	0	0	0	0	-8.500
Algemene middelen	0	0	0	0	-8.500
Afdracht RIM (Stadsbrug, HOV en station Stadionpark)	-108	-429	-723	-1.187	-1.576
Algemene middelen	-108	-429	-723	-1.187	-1.576
Bijstelling wonen kwetsbare personen	-1.300	-1.200	-1.100	-1.000	-900
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.300	-1.200	-1.100	-1.000	-900
Coördinatie Maatschappelijk Vastgoed	-1.354	-1.354	-1.354	-1.354	-1.354
Bestaande stad	-677	-677	-677	-677	-677
Sport en recreatie	-677	-677	-677	-677	-677
Dividenden en gemeenschappelijke regelingen	1.979	1.235	6.269	6.269	6.269
Algemene middelen	1.979	1.235	6.269	6.269	6.269
Doorkopiëren lening Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	55.000
Algemene middelen	0	0	0	0	55.000
Doorontwikkeling automatisering zorgketen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Eigen bijdrage Wmo	0	-17.967	-9.185	-5.435	-5.435
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-17.967	-9.185	-5.435	-5.435

Frictiekosten Nederlands Fotomuseum	-1.000	0	0	0	0
Cultuur	-1.000	0	0	0	0
Gemeentefonds + Indexatie	30.139	0	0	0	0
Algemene middelen	30.139	0	0	0	0
Gratis OV	-1.200	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-1.200	0	0	0	0
Gratis OV - oplossing	1.200	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	1.200	0	0	0	0
Integrale Huisvestingsplannen Onderwijs 2015-2019	0	0	-1.490	-5.029	-9.053
Algemene middelen	0	0	-1.490	-5.029	-9.053
Jaarlijkse exploitatiekosten fietsenstalling Centrale Bibliotheek	0	0	0	0	-1.080
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	-1.080
Knelpunt tijdelijke onderwijshuisvesting	-3.253	-1.864	0	0	0
Onderwijs	-3.253	-1.864	0	0	0
Kosten locatie 's-Gravezandseweg	-1.330	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-1.330	0	0	0	0
Meeropbrengsten Belastingen	13.200	3.000	3.000	3.000	6.500
Belastingen	13.200	3.000	3.000	3.000	6.500
Niet activeerbare projectkosten Collectiecentum Rotterdam	0	-491	-1.468	-1.468	-1.468
Cultuur	0	-491	-1.468	-1.468	-1.468
Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden	-1.218	-1.218	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.218	-1.218	0	0	0
Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden - oplossing	345	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	345	0	0	0	0
Onderhoudskostenregeling (Motie Sies)	-628	-1.481	-1.481	-1.481	-1.481
Beheer van de stad	-301	-865	-865	-865	-865
Veilig	-327	-616	-616	-616	-616
PGB Jeugdhulp	-10.797	-10.796	-10.796	-10.796	-10.796
Zorg, welzijn en wijkteams	-10.797	-10.796	-10.796	-10.796	-10.796
Prijsontwikkeling beheer en onderhoud versus trend	-3.360	0	0	0	0
Beheer van de stad	-3.360	0	0	0	0
Regionale Jeugdhulp	-7.478	-4.159	-4.159	-4.159	-4.159
Zorg, welzijn en wijkteams	-7.478	-4.159	-4.159	-4.159	-4.159
Restant intrekking kostendekkendheidsopgave Warenmarkten	0	-550	-550	0	0
Economische ontwikkeling	0	-550	-550	0	0

Scherper begroten OZB niet-woningen	0	1.000	1.000	1.000	1.000
Belastingen	0	1.000	1.000	1.000	1.000
Te lage indexering afvalverwerkingsbudgetten	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700
Beheer van de stad	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700
Technische correctie Erfpacht 2029	0	0	0	0	-28.178
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	-28.178
Tekort kostendekkende huur De Doelen	-1.140	-1.140	-1.140	-1.140	0
Cultuur	-1.140	-1.140	-1.140	-1.140	0
Terugdraaien verwachte Rijksbijdrage Inburgering	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763
Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek	0	-150	-450	0	-2.700
Cultuur	0	-150	-450	0	-2.700
Tijdelijke leegstand Librijesteeg	800	0	0	0	0
Bestaande stad	800	0	0	0	0
Toeslag Onregelmatige Dienst (toezicht)	-1.379	-1.379	-1.379	-1.379	-1.379
Stedelijke ontwikkeling	-611	-611	-611	-611	-611
Veilig	-768	-768	-768	-768	-768
Toevoeging RIM (groeimiddelen)	0	-5.000	-10.000	-15.000	-20.000
Algemene middelen	0	-5.000	-10.000	-15.000	-20.000
Vacaturemanagement Stadsarchief en procesoptimalisatie bij Verkiezingen	327	76	0	0	0
Dienstverlening	327	76	0	0	0
Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Verevening kostenverhaal	-800	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800
Stedelijke ontwikkeling	-800	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	0	0	0	0	-2.400
Cultuur	0	0	0	0	-2.400
Voldoen aan veiligheidsnormen Elektrakasten Rotterdam	-422	-86	-86	-86	-86
Economische ontwikkeling	-422	-86	-86	-86	-86
Volkstuinen	-1.220	-820	-420	-420	-420
Sport en recreatie	-1.220	-820	-420	-420	-420
Vorbereidingskosten verbeteren luchtkwaliteit	0	-1.025	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	-1.025	0	0	0
Voortzetten Rotterdamse aanpak Intakeloket Ondersteuning Statushouders	0	-623	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	-623	0	0	0

Totaal	12.231	-60.790	-47.310	-51.463	-43.994

Bijstellingen Ramingsbijstellingen vermijdbaar

Ramingsbijstellingen vermijdbaar	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Aanpak dementie	0	-400	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-400	0	0	0
Accommodaties scouting	-100	0	0	0	0
Sport en recreatie	-100	0	0	0	0
Actieplan Leefbaarheid IJsselmonde	0	-1.300	0	0	0
Veilig	0	-1.300	0	0	0
Actieprogramma meer grip op arbeidsmigratie	0	-1.100	-1.355	0	0
Veilig	0	-1.100	-1.355	0	0
Afromen overschot doelgroepenvervoer	350	1.250	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	350	1.250	0	0	0
Baten inzet interim-management realistischer begroten	500	500	0	0	0
Overhead	500	500	0	0	0
Beheerskosten Vastgoed en Gebiedsontwikkeling	200	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	200	0	0	0	0
Bestuurlijke boetes en dwangsommen	300	100	0	0	0
Bestaande stad	300	100	0	0	0
Bijdrage UWV	300	300	0	0	0
Overhead	300	300	0	0	0
Bijstelling gemeentelijke bijdrage sociaal ontwikkelbedrijf	1.600	1.600	0	0	0
Werk en inkomen	1.600	1.600	0	0	0
Brugklasfestival	-50	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-50	0	0	0	0
Collectie weer zichtbaar voor de Rotterdammer Stadsmuseum	0	-250	0	0	0
Cultuur	0	-250	0	0	0
Collectieve voorzieningen kwetsbare Rotterdammers	-150	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-150	0	0	0	0
Complexe woningaanpassingen	0	500	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	500	0	0	0
Crisisopvang slachtoffers huiselijk geweld	-600	-600	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-600	-600	0	0	0
Dekking kosten locatie 's-Gravezandseweg	1.330	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	1.330	0	0	0	0
Dienstverlening aan hoogrisico personen	-900	-900	0	0	0
Werk en inkomen	-900	-900	0	0	0

Digitale Inclusie	0	-2.800	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-2.800	0	0	0
Doorontwikkeling toegankelijkheid P&C-documenten	-200	-300	0	0	0
Overhead	-200	-300	0	0	0
Fietsenstalling Prins Alexander	0	0	0	-140	-140
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	-140	-140
Financiering Zuiderparkdagen 2026	0	-7	0	0	0
Dienstverlening	0	-7	0	0	0
Gemeentelijke campagne schimmelwoningen	-100	0	0	0	0
Bestaande stad	-100	0	0	0	0
Gratis OV	0	-1.200	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	-1.200	0	0	0
Gratis voorschoolse educatie tot 110%	-1.000	-1.000	0	0	0
Onderwijs	-1.000	-1.000	0	0	0
Handhavers Motorteam	-500	-500	0	0	0
Veilig	-500	-500	0	0	0
Impuls uitvoering Nachtplan	-480	0	0	0	0
Cultuur	-480	0	0	0	0
Incidenteel voordeel accommodaties	261	362	0	0	0
Sport en recreatie	261	362	0	0	0
Incidentele vrijval exploitatiebudgetten vertraagde oplevering P+R terreinen	900	3.350	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	900	3.350	0	0	0
Invoering Wet kwaliteitsborging	50	350	0	0	0
Bestaande stad	50	350	0	0	0
Jongerenwerk	-150	-150	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-150	-150	0	0	0
Kinderopvang met sociaal medische indicatie (SMI)	0	400	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	400	0	0	0
Kinderopvang plus	0	-1.000	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-1.000	0	0	0
Klusteam voor kwetsbare Rotterdammers	0	-125	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-125	0	0	0
Knelpunt tijdelijke huisvesting Sport	-661	-1.162	0	0	0
Sport en recreatie	-661	-1.162	0	0	0
Knelpunten automatisering zorgketen	-440	-440	0	0	0

Zorg, welzijn en wijkteams	-440	-440	0	0	0
Leren en ontwikkelen	180	180	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	180	180	0	0	0
Novex haven	100	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	100	0	0	0	0
NPRZ wonen – Winkelstratenaanpak	-300	-900	0	0	0
Bestaande stad	-300	-900	0	0	0
Onderbesteding loonkosten	500	300	0	0	0
Veilig	500	300	0	0	0
Onderbesteding programmabudgetten	1.690	1.790	0	0	0
Overhead	1.690	1.790	0	0	0
Onderbesteding Sociaal Digitaal	0	200	0	0	0
Werk en inkomen	0	200	0	0	0
Onderbesteding Wmo	1.220	1.220	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	1.220	1.220	0	0	0
Onderwijsachterstandenbeleid	1.400	1.400	0	0	0
Onderwijs	1.400	1.400	0	0	0
Optimaliseren proces nieuwe en vervolg indicaties	0	200	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	200	0	0	0
Overschot wijkteams	0	1.227	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	1.227	0	0	0
P+R Kralingse Zoom	0	0	0	0	-500
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	-500
P+R Meijersplein	0	0	0	0	-540
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	-540
Parkeren: pilot uitbreiding zondagsregeling	0	-825	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	-825	0	0	0
Pilot opvang niet-rechthebbende EU-Migranten	-1.500	-4.000	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.500	-4.000	0	0	0
Pleinprogrammering	0	-100	0	0	0
Sport en recreatie	0	-100	0	0	0
Realistisch plannen materiële budgetten	200	200	0	0	0
Veilig	200	200	0	0	0
Rotterdampas korting ouderen	0	-425	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	-425	0	0	0
Ruimte voor sociale basis/investering sociale initiatief	-150	0	0	0	0

Zorg, welzijn en wijkteams	-150	0	0	0	0
Subsidie Rotterdam Partners	0	-300	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	-300	0	0	0
Subsidiekader jeugdpreventie (regulier)	125	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	125	0	0	0	0
Substitutie GALA-middelen Sport en recreatie	250	500	0	0	0
Sport en recreatie	250	500	0	0	0
Tarwewijk	-400	-1.000	0	0	0
Veilig	-400	-1.000	0	0	0
Terugvorderingsresultaat subsidies Maatschappelijk Opvang	2.000	1.500	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	2.000	1.500	0	0	0
Truck-parking	-650	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-650	0	0	0	0
Unie van Vrijwilligers	0	-700	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-700	0	0	0
UWV-baten	200	200	0	0	0
Veilig	200	200	0	0	0
Vacature voordeel Welzijn	150	150	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	150	150	0	0	0
Vacaturemanagement	2.756	1.275	0	0	0
Dienstverlening	1.281	0	0	0	0
Overhead	475	275	0	0	0
Werk en inkomen	1.000	1.000	0	0	0
Vacaturemanagement en onderzoek economische portefeuille	550	550	0	0	0
Economische ontwikkeling	550	550	0	0	0
Vacaturevoordeel sport en recreatie	300	250	0	0	0
Sport en recreatie	300	250	0	0	0
Verbeteren kostendekkendheid Lijkbezorging	0	200	200	200	200
Beheer van de stad	0	200	200	200	200
Versterking Inclusief Onderwijs	-385	-385	0	0	0
Cultuur	-125	-125	0	0	0
Onderwijs	-260	-260	0	0	0
Vertraging NIS2	1.700	1.400	0	0	0
Overhead	1.700	1.400	0	0	0
Vervroegde aflossing lening RIM	0	-4.100	4.200	0	0
Algemene middelen	0	-4.100	4.200	0	0

Verwachte onderbesteding 010 FIT'r	600	0	0	0	0
Volksgezondheid	600	0	0	0	0
Vrijval vangnet Energietoelage	2.140	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	2.140	0	0	0	0
Vrijval vervangsinvesteringen RIM	4.200	0	0	0	0
Algemene middelen	4.200	0	0	0	0
Weerbaarheid	-200	-550	0	0	0
Veilig	-200	-550	0	0	0
Welkom-in-de-wijk pakket	0	-100	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-100	0	0	0
Wijkveiligheid	-300	-800	0	0	0
Veilig	-300	-800	0	0	0
Zwemvouchers ouderen en vrouwenzwemmen	-400	0	0	0	0
Sport en recreatie	-400	0	0	0	0
Totaal	16.436	-5.965	3.045	60	-980

Bijstellingen Reserves

Reserves	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Algemene reserve	18.186	38.121	30.846	38.503	46.174
Algemene middelen	18.186	38.121	30.846	38.503	46.174
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	-1.000	0	0	0	0
Sport en recreatie	-1.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletieregelingen)	175	0	0	0	0
Sport en recreatie	175	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	200	0	0	0	0
Beheer van de stad	200	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	750	0	0	0	0
Energietransitie	750	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	0	0	0	0	0
Algemene middelen	-10.955	0	0	0	0
Beheer van de stad	10.955	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Egalisatie gemeentefonds	-20.000	5.000	7.500	7.500	0
Algemene middelen	-20.000	5.000	7.500	7.500	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	400	0	0	0	0
Cultuur	400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	855	839	0	0	0
Algemene middelen	-1.430	0	0	0	0
Beheer van de stad	813	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	1.471	839	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	1.530	0	0	0	0
Overhead	1.530	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernijverleden	96	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	96	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	109	202	215	206	0
Algemene middelen	-700	0	0	0	0
Bestaande stad	809	202	215	206	0
Bestemmingsreserve Re-integratie Bijstandsgerechtigden	800	0	0	0	0
Werk en inkomen	800	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Algemene middelen	-6.331	-5.222	-5.217	-5.214	-5.215
Beheer van de stad	4.128	3.043	3.061	3.061	3.061

Bestaande stad	955	955	956	956	956
Stedelijke ontwikkeling	1.248	1.224	1.201	1.198	1.198
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	400	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	250	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	250	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan	800	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	800	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Wet kwaliteitsborging	0	75	0	0	0
Bestaande stad	0	75	0	0	0
Correctie dekking voor kapitaallasten	0	0	0	0	0
Algemene middelen	-8.207	-9.992	-18.994	-14.576	-14.576
Beheer van de stad	8.248	8.123	7.997	7.871	7.871
Bestaande stad	-857	1.069	10.210	5.932	5.932
Stedelijke ontwikkeling	815	801	787	772	772
Totaal	3.551	44.237	38.560	46.208	46.174

Bijstellingen Taakmutaties

Taakmutaties	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
100 jaar vriendschap Turkije-Nederland	-40	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-40	0	0	0	0
Aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang	-87	0	0	0	0
Volksgezondheid	-87	0	0	0	0
Aanpassing participatiegelden (septembercirculaire)	0	0	0	0	-557
Werk en inkomen	0	0	0	0	-557
Actieplan Wapens en Jongeren	-149	0	0	0	0
Veilig	-149	0	0	0	0
Begrotingsbijstelling Wmo	0	-1.794	-3.516	-5.176	-6.768
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-1.794	-3.516	-5.176	-6.768
Beschermd wonen	-691	-985	-985	-985	-985
Zorg, welzijn en wijkteams	-691	-985	-985	-985	-985
Besparingsverlies Jeugd (Hervormingagenda Jeugd)	0	-22.987	-23.463	-23.463	-23.463
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-22.987	-23.463	-23.463	-23.463
Bijdrage gebruik Basisregistratie Personen (BRP) 2024	29	0	0	0	0
Dienstverlening	29	0	0	0	0
Bijstand Jongeren norm	0	652	652	652	652
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	652	652	652	652
Budget ophoging SMI	-287	-287	-287	-287	-486
Zorg, welzijn en wijkteams	-287	-287	-287	-287	-486
Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg	-1.454	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.454	0	0	0	0
Digitaal Stelsel Omgevingswet	512	616	711	805	899
Overhead	256	308	355	403	450
Stedelijke ontwikkeling	256	308	355	403	450
Ingroeipad decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang	-276	-276	-276	-276	-276
Zorg, welzijn en wijkteams	-276	-276	-276	-276	-276
Integratie-uitkering Participatie (septembercirculaire)	-586	-586	-584	-583	-585
Werk en inkomen	-586	-586	-584	-583	-585
Maatschappelijke opvang en OGGz	49	49	49	49	49
Zorg, welzijn en wijkteams	49	49	49	49	49
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	-802	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-802	0	0	0	0
Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid	-50	0	0	0	0

Werk en inkomen	-50	0	0	0	0
Openbare bibliotheken	-1.978	-1.978	0	0	0
Cultuur	-1.978	-1.978	0	0	0
Overgangsrecht levenslang	0	0	0	0	-45
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	-45
Register externe veiligheidsrisico's	-10	0	0	0	0
Bestaande stad	-10	0	0	0	0
Signaalmanagementsysteem	-68	0	0	0	0
Dienstverlening	-68	0	0	0	0
Spreidingswet	-255	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-255	0	0	0	0
Startbanen Statushouders	-428	0	0	0	0
Werk en inkomen	-428	0	0	0	0
Subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg	-215	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-215	0	0	0	0
Taakmutaties decembercirculaire 2024	5.884	0	0	0	0
Algemene middelen	5.884	0	0	0	0
Taakmutaties septembercirculaire 2024	4.192	28.417	28.239	29.726	31.988
Algemene middelen	4.192	28.417	28.239	29.726	31.988
Uitvoering Hervormingsagenda Jeugd	-260	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-260	0	0	0	0
Vangnetconstructie energietoelage	-2.140	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-2.140	0	0	0	0
Vrouwenopvang	-4	-2	-16	-16	-16
Zorg, welzijn en wijkteams	-4	-2	-16	-16	-16
Wet betaalbare huur	-887	-721	-405	-327	-290
Bestaande stad	-887	-721	-405	-327	-290
Wet op de lijkbezorging	0	-118	-118	-118	-118
Volksgezondheid	0	-118	-118	-118	-118
Totaal	0	0	0	0	0

Voorjaarsnota 2025

Vergelijking begrotingssaldi

Paginanummer in website: 8

Vergelijking begrotingssaldi

In onderstaand overzicht staat per programma het verloop van het saldo van baten en lasten per P&C-moment vanaf de Begroting 2024 tot en met de Voorjaarsnota en Eerste herziening 2025. De toelichting op de bijstellingen van het P&C moment staan toegelicht in de website waarin de bijstelling heeft plaatsgevonden.

Vergelijking begrotingssaldi	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene middelen								
Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	1.999.228	2.027.398	2.099.024	2.063.397	2.020.468			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	1.904.895							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		2.248.142	2.150.194	2.092.552	2.036.182	2.017.255		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		2.273.311	2.329.903	2.264.921	2.198.836	2.183.748		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		2.335.378						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			2.395.534	2.317.495	2.184.756	2.114.915	2.102.026	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			2.441.256	2.434.660	2.260.287	2.201.011	2.175.062	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			2.449.263					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				2.463.931	2.319.404	2.269.490	2.250.219	2.294.533
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving								
Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 196.228	- 94.843	- 93.988	- 93.309	- 93.236			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 210.138							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 106.090	- 108.267	- 105.066	- 103.389	- 103.124		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 106.529	- 120.046	- 109.442	- 107.827	- 107.638		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 162.553						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 125.427	- 112.923	- 108.538	- 101.938	- 101.938	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 119.981	- 120.659	- 114.588	- 104.985	- 105.104	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 106.888					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 121.488	- 114.668	- 103.808	- 103.925	- 103.974
Beheer van de stad								
Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 150.293	- 164.927	- 164.443	- 169.963	- 173.624			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 163.679							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 193.859	- 176.916	- 178.817	- 184.155	- 188.824		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 198.555	- 194.755	- 197.641	- 203.719	- 210.550		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 201.391						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 200.693	- 197.042	- 200.177	- 208.534	- 212.499	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 219.289	- 205.613	- 208.988	- 217.045	- 220.426	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 218.769					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 192.975	- 211.229	- 225.918	- 229.170	- 229.034
Belastingen								
Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	304.217	311.194	323.286	324.036	324.548			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	320.545							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		334.270	331.863	334.643	337.301	340.225		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		335.590	368.061	371.088	373.561	373.734		

Jaarstukken 2023 (realisatie)		337.178						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			373.150	377.273	380.791	381.594	385.769	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			375.172	390.494	394.129	395.140	399.400	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			380.364					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				403.483	397.835	398.845	403.105	406.569

Bestaande stad

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 85.266	18.019	14.936	- 3.414	- 3.206			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 77.847							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		16.975	9.601	- 6.179	- 6.964	- 6.571		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		11.596	- 102	- 15.260	- 16.345	- 17.024		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		11.375						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			2.048	- 17.257	- 14.995	- 7.191	- 12.551	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 12.400	- 13.638	- 20.350	- 21.721	- 22.703	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 16.304					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 35.712	2.298	- 25.500	- 33.983	- 37.890

Bestuur

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 17.292	- 18.905	- 18.910	- 18.910	- 18.910			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 7.857							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 19.396	- 18.874	- 18.874	- 19.774	- 19.238		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 19.396	- 22.186	- 22.186	- 23.078	- 22.501		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 16.345						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 21.496	- 21.974	- 21.866	- 21.818	- 21.282	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 24.201	- 22.564	- 22.453	- 22.402	- 21.854	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 26.010					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 22.894	- 22.784	- 22.733	- 22.184	- 22.184

Cultuur

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 147.293	- 152.428	- 151.864	- 151.123	- 150.847			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 144.134							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 161.900	- 156.039	- 155.898	- 155.622	- 155.622		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 161.433	- 167.240	- 167.062	- 166.759	- 166.759		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 161.139						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 164.700	- 165.425	- 162.713	- 162.713	- 164.713	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 163.306	- 170.985	- 167.004	- 167.004	- 169.065	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 163.260					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 174.750	- 172.185	- 170.475	- 170.885	- 177.261

Dienstverlening

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 74.765	- 67.999	- 62.866	- 63.085	- 63.145			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 68.658							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 75.724	- 70.290	- 69.286	- 69.390	- 68.529		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 77.927	- 80.370	- 75.444	- 78.984	- 78.142		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 76.432						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 80.417	- 78.974	- 81.276	- 79.601	- 78.782	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 82.638	- 81.868	- 83.051	- 80.765	- 79.906	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 77.824					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 81.389	- 82.743	- 80.663	- 79.803	- 79.926

Economische ontwikkeling

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 32.988	- 33.938	- 30.604	- 27.474	- 26.839			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 31.797							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 31.218	- 30.293	- 26.864	- 26.244	- 25.881		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 29.457	- 30.922	- 29.337	- 28.275	- 27.623		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 30.762						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 30.405	- 29.989	- 28.119	- 28.567	- 28.227	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 27.123	- 31.046	- 30.108	- 28.734	- 28.933	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 29.580					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 32.095	- 31.686	- 30.563	- 30.212	- 30.043

Energietransitie

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 40.864	- 11.997	- 2.182	- 2.259	- 2.231			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 38.581							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 43.988	- 4.965	- 4.968	- 4.945	- 4.945		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 42.485	- 6.647	- 6.358	- 6.323	- 6.323		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 40.729						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 22.236	- 22.525	- 10.531	- 10.458	- 10.458	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 21.967	- 22.745	- 10.714	- 10.881	- 10.871	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 23.075					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 23.462	- 11.759	- 11.926	- 11.916	- 12.417

Onderwijs

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 139.691	- 152.059	- 155.876	- 155.155	- 151.626			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 136.372							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 149.448	- 150.712	- 149.320	- 146.553	- 146.553		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 151.054	- 160.874	- 158.996	- 155.683	- 155.529		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 150.688						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 160.978	- 158.372	- 155.024	- 154.870	- 154.820	

Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 152.318	- 149.462	- 153.200	- 161.846	- 152.448	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 151.941					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 154.430	- 156.985	- 163.882	- 154.482	- 154.546

Overhead

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 407.053	- 422.346	- 407.659	- 404.340	- 404.578			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 402.583							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 444.007	- 415.645	- 411.093	- 407.872	- 406.011		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 446.742	- 453.199	- 447.173	- 443.906	- 442.074		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 440.216						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 451.282	- 450.330	- 445.484	- 442.518	- 442.727	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 452.745	- 460.816	- 444.690	- 443.413	- 441.685	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 446.127					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 454.679	- 437.940	- 443.199	- 442.256	- 443.879

Sport en recreatie

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 89.273	- 91.971	- 90.602	- 89.762	- 89.749			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 86.365							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 92.712	- 90.732	- 88.892	- 88.179	- 88.179		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 90.207	- 95.004	- 93.024	- 92.250	- 92.250		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 88.634						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 95.856	- 91.480	- 89.590	- 89.414	- 88.914	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 102.472	- 101.521	- 99.443	- 99.056	- 98.540	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 100.740					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 101.936	- 98.452	- 97.515	- 96.999	- 96.999

Stedelijke ontwikkeling

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	351.678	158.115	47.120	48.001	56.620			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	473.986							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		58.040	49.397	57.401	66.188	65.905		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		44.540	42.962	55.133	62.021	63.119		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		7.807						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			38.473	59.740	73.619	80.468	86.019	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			49.957	65.948	83.488	94.005	99.112	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			75.859					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				62.385	92.341	99.474	100.298	67.598

Veilig

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 160.075	- 169.455	- 174.246	- 173.896	- 173.468			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 156.722							

Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 174.697	- 182.047	- 182.136	- 181.626	- 182.009		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 174.174	- 194.920	- 195.031	- 194.485	- 194.805		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 175.715						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 188.999	- 191.496	- 191.499	- 190.623	- 189.618	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 188.653	- 201.048	- 199.463	- 197.733	- 196.725	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 183.050					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 202.967	- 204.873	- 199.681	- 197.315	- 197.400

Volksgezondheid

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 38.631	- 33.975	- 33.954	- 33.920	- 33.894			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 37.501							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 34.424	- 34.978	- 34.945	- 34.919	- 34.919		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 34.528	- 37.404	- 37.370	- 37.309	- 37.552		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 29.868						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 37.948	- 35.187	- 35.099	- 35.330	- 35.330	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 38.421	- 36.908	- 36.653	- 36.730	- 36.730	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 35.088					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 39.442	- 39.793	- 39.878	- 39.877	- 39.926

Werk en inkomen

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 232.632	- 241.207	- 229.015	- 226.661	- 223.781			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 228.012							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 272.131	- 232.885	- 230.690	- 221.266	- 217.450		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 268.758	- 247.470	- 245.687	- 235.584	- 231.439		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 259.337						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 273.359	- 245.772	- 225.568	- 220.054	- 216.646	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 278.337	- 255.709	- 232.360	- 226.636	- 223.866	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 268.247					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 250.289	- 245.029	- 225.552	- 222.775	- 223.500

Zorg, welzijn en wijkteams

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 842.778	- 858.677	- 868.157	- 822.162	- 792.502			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 823.864							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 857.831	- 868.412	- 821.568	- 788.772	- 775.530		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 863.793	- 929.790	- 891.132	- 843.891	- 830.391		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 899.209						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 955.408	- 935.764	- 868.686	- 823.346	- 815.307	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 982.537	- 1.016.520	- 914.838	- 871.205	- 864.721	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 994.338					

Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025			- 1.041.291	- 981.753	- 926.516	- 917.840	- 919.721

Voorjaarsnota 2025

Coalitieakkoord - Eén stad

Paginanummer in website: 9

Coalitieakkoord Eén stad

Op 10 juni 2022 is het nieuwe coalitieakkoord gepresenteerd. Leefbaar Rotterdam, VVD, D66 en Denk slaan de handen in een voor één Stad. De komende vier jaar ligt de focus op de uitvoering. Resultaatgericht en dichtbij de Rotterdammers. De voorjaarsnota, begroting en herzieningen borduren hier op door.

Schouder aan schouder voor een veilige, schone en groene stad. Voor de bouw van veel betaalbare woningen en voor de aanpak van de energietransitie. Voor het bieden van kansen aan alle Rotterdammers. Voor het bestrijden van armoede en schuldenproblematiek, voor het tegengaan van racisme en discriminatie en nog veel meer. De komende vier jaar wordt er minder vergaderd en meer gedaan.

Oog voor elkaars belangen, zorgen en prioriteiten

Het coalitieakkoord is een mix van maatregelen, ideeën en acties die soms de ene partij meer aanspreken dan de andere partij. Dat is logisch. In Nederland en in een internationale stad als Rotterdam leven we niet alleen samen, we besturen ook samen. Met oog voor elkaars belangen, zorgen en prioriteiten.

Daadkracht en creativiteit

De komende vier jaar praten we minder over de menselijke maat, maar doen we het gewoon. Niet meer doorverwijzen naar een andere afdeling, maar verder helpen met daadkracht en creativiteit. Diezelfde daadkracht waarmee de stad, net als met haar haven en architectuur, in binnen- en buitenland bekend is geworden. Dit moet het vertrouwen in overheid, bestuur en politiek de komende jaren vergroten. Wat nodig is gezien de lage opkomst bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen.

Het nieuwe college van burgemeester en wethouders moet daarin vooropgaan. Met Rotterdammers praten over hoe het gaat en wat de gemeente beter zou kunnen doen. Met andere woorden: het nieuwe college mag even op het bordes staan, maar daarna vooral op de stoep van gewone Rotterdammers.

Lees [het volledige Coalitieakkoord 2022 - 2026](#).

Voorjaarsnota 2025

Raadsbehandeling

Paginanummer in website: 10

Raadsbehandeling

De commissiebehandeling van de Voorjaarsnota 2025 en de Eerste herziening 2025 vindt plaats op 9 en 10 juli. De raadsbehandeling is gepland op 15 en 17 juli.

De commissievergaderingen en de raadsvergadering is live te volgen op gemeenteraad.rotterdam.nl.

Voorjaarsnota 2025

Commissies

Paginanummer in website: 11

Commissies

Hieronder staat per commissie toegelicht welke programma's en paragrafen in die commissie worden besproken.

Commissie Bestuur, Organisatie, Financiën en Veiligheid (BOFV)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Algemene middelen
- Programma Belastingen
- Programma Bestuur
- Programma Dienstverlening
- Programma Overhead
- Programma Veilig
- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Paragraaf Financiële kengetallen
- Paragraaf Financiering
- Paragraaf Lokale heffingen
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: burgemeester Schouten, wethouder Lansink-Bastemeijer, wethouder Simons en wethouder van Rij.

Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte (BWB)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Beheer van de stad (Buitenruimte)
- Programma Bestaande stad (Wonen en buitenruimte)
- Programma Stedelijke ontwikkeling (Bouwen, wonen en buitenruimte)
- Paragraaf Grondbeleid
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Lansink-Bastemeijer, wethouder van Rij en wethouder Zeegers.

Commissie Mobiliteit, Haven, Economie en Klimaat (MHEK)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Economische ontwikkeling (Haven en economie)
- Programma Energietransitie (Klimaat)
- Programma Stedelijke ontwikkeling (Mobiliteit)
- Paragraaf Duurzaam
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Lansink-Bastemeijer, wethouder Simons en wethouder Zeegers.

Commissie Werk & Inkomen, Onderwijs, Samenleven, Schuldhelpverlening & Armoedebestrijding, NPRZ (WIOSSAN)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving
- Programma Onderwijs
- Programma Werk en inkomen
- Paragraaf NPRZ
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Achbar, wethouder Norville, wethouder Kasmi en wethouder Versnel.

Commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport (ZWCS)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Cultuur
- Programma Sport en recreatie
- Programma Volksgezondheid
- Programma Zorg, welzijn en wijkteams
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Achbar, wethouder Buijt, wethouder Kasmi en wethouder van Rij.

Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR)

Deze commissie richt zich op de ordelijkheid van het (financieel) beheer, alsmede op de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de begrotingsuitvoering. De commissie baseert haar onderzoek op de (concept-)jaarstukken en de bevindingen van de accountant. De COR bestaat uit maximaal vijf leden die door de raad uit zijn midden worden benoemd.

Voorjaarsnota 2025

Opbouw website

Paginanummer in website: 12

Opbouw website

De website is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Leeswijzer

Naast de menu-knop staat een leeswijzer hierin staat aangegeven hoe gepresenteerde bedragen zijn bedoeld.

Totaalbeeld

Onder Totaalbeeld staat de Voorjaarsnota en Eerste herziening op hoofdlijnen toegelicht. Het Totaalbeeld is onderverdeeld in:

- Voortgang Eerste herziening 2025 gaat in op de ontwikkelingen in het lopende jaar 2025
- Bestuurlijke hoofdlijnen geeft de grote lijnen aan voor de toekomstige jaren
- Collegetargets geeft een totaaloverzicht van alle collegetargets én de huidige stand van zaken
- Financieel beeld 2025-2029 geeft inzicht in de belangrijkste financiële bijstellingen, ontwikkelingen en kengetallen
- Coalitieakkoord bevat een korte samenvatting en een link naar het Coalitieakkoord: Eén stad dat een nadere uitwerking is voor de uitgewerkte begroting
- Commissie- en Raadsbehandeling geeft aan wanneer de behandeling plaats vindt en een link naar de raadsbesluiten
- Commissies geeft inzicht in welke commissies welke programma's en paragrafen aan de orde kunnen komen
- Opbouw website geeft een uitleg van de opbouw van de begroting en een toelichting op de overgang naar de nieuwe programma-indeling

Programma's

De programma's geven een totaalbeeld van een beleidsmatig onderwerp. Per programma wordt een toelichting gegeven op de voortgang, de bestuurlijke hoofdlijnen, de doelen, projecten, financiën, kaders en verbonden partijen. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

Paragrafen

De paragrafen geven een overkoepelend beeld over de programma's. Er zijn paragrafen die vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) zijn voorgeschreven en paragrafen die zijn toegevoegd om een totaal beeld te geven.

Verplichte paragrafen: Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen en Grondbeleid.

Niet verplichte paragrafen: BBV Indicatoren, Financiële kengetallen, Investerings, Klimaat, Nationaal Programma Rotterdam Zuid, Subsidies en Sustainable development goals.

Bij de Jaarstukken en Begroting worden alle paragrafen opgesteld. Bij de Voorjaarsnota alleen de paragrafen BBV-indicatoren, Bedrijfsvoering, Financiële kengetallen, Investerings, Klimaat en Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Financiën

Het onderdeel Financiën bestaat uit de:

- Grondslagen en regelgeving waaraan de voorjaarsnota, begroting, herzieningen en jaarstukken moeten voldoen.
- Balans waaronder de geprognoseerde balans, de reserves en voorzieningen zijn opgenomen.
- Overzicht van baten en lasten met een totaal overzicht van de baten en lasten van de hele gemeente, het overzicht van incidentele baten en lasten, baten en lasten volgens de BBV, Clusteroverhead, Baten en lasten per programma, Algemene dekkingsmiddelen, Lokale heffingen en ten slotte de BBV-taakvelden.

Wijken

Hier staan de wijkplannen 2025 opgenomen.

Opbouw programma's

De programma's zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- **Voortgang 2025:** Eerste herziening 2025 per programma.
- **Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029:** aansluitend op Bestuurlijke hoofdlijnen onder de Hoofdlijnen maar specifiek voor het programma.

- **Doelen van het programma:** hier zijn meerdere doelen per programma mogelijk, voor ieder doel worden de vragen beantwoord: "Wat willen we bereiken?" en "Wat gaan we daarvoor doen?". Hierbij hoort ook steeds een set van indicatoren: de college targets, effectindicatoren die aansluiten op "Wat willen we bereiken?" en prestatieindicatoren die aansluiten op "Wat gaan we daarvoor doen?".
- **Projecten:** de belangrijkste projecten die (gaan) bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma worden hier kort toegelicht.
- **Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:** tot nu toe werd hiervoor de engelse term Sustainable development goals gebruikt, maar we willen nu overstappen op de nederlandse naam Voor ieder programma wordt aangegeven aan welke SDG's het programma bijdraagt, van daaruit wordt verwezen naar de paragraaf Sustainable Development Goals waar een totaalbeeld wordt geschetst.
- **Omschrijving, kaders en verbonden partijen:** hier is ruimte voor een eventueel uitgebreidere omschrijving, een opsomming van de belangrijkste kaders met een link en wordt aangegeven welke verbonden partijen bijdragen aan het bereiken van de doelen van dit programma. Een uitgebreide toelichting op de Verbonden partijen is te vinden in de paragraaf met hetzelfde onderwerp.
- **Verantwoordelijke collegeleden:** hier is opgenomen welke collegeleden verantwoordelijk zijn voor de belangrijkste delen van het programma.

Voorjaarsnota 2025

Algemene middelen

Paginanummer in website: 13

Algemene middelen

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Het programma Algemene middelen is het financieel-technische sluitstuk van de begroting. In de paragrafen Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Financiering, Financiële kengetallen en Verbonden partijen zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 14

Voortgang Eerste herziening 2025

Financiële positie

Het college stuurt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, zoals in het coalitieakkoord is opgenomen. Het weerstandsvermogen voor 2025 is 0,98 en daarmee net onder de norm. Het weerstandsvermogen voor 2026 is 1,02 en daarmee boven de norm. De paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) laat het meerjarig verloop van het weerstandsvermogen en de risico's zien.

Financiering

De extern te betalen marktrente blijft hoog. Daardoor wordt de interne te betalen omslagrente voor investeringen vanaf 2025 verhoogd van 2,0% naar 2,5%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen is vanaf 2025 van 2,0% naar 2,5%. De verwerking heeft al bij de Begroting 2025 / Tweede Herziening 2024 plaatsgevonden.

Het begrote interne omslagpercentage voor toerekening aan de bouwgronden in exploitatie (BIE) is vanaf 2025 gelijk aan de omslagrente voor investeringen. Dit is het gevolg van een wijziging in de BBV-regelgeving (Besluit Begroten en Verantwoorden). Door de gelijkstelling is een stijging in het omslagpercentage voor de BIE vanaf 2025 van 1,2% naar 2,5%.

De verwerking van alle wijzigingen heeft al bij de Begroting 2025 / Tweede Herziening 2024 plaatsgevonden.

Gemeentefonds

Op 18 april heeft het Kabinet Schoof zijn Voorjaarsnota 2025 gepubliceerd. In de voorjaarsnota van het Rijk is een extra stap gezet om de balans tussen taken en middelen te herstellen. Zo heeft het een klein positief effect en verzacht het de opgave ("het ravijn") iets, hoewel dit op het domein jeugdzorg slechts tijdelijk zal zijn. Vanaf 2028 wordt de opgave juist groter.

Zie voor een uitgebreidere toelichting het hoofdstuk [Gemeentefonds](#).

Kiezen voor Rotterdam

Bij de Voorjaarsnota 2023 is besloten een organisatieopgave van € 150 mln. uit te voeren. Deze opgave is in eerste instantie als stelpost bij programma Algemene Middelen opgenomen. De organisatieopgave is verder uitgewerkt in het programma Kiezen voor Rotterdam. De besparingsopgaven voor 2025 en verder zijn grotendeels bij de Begroting 2025/Tweede herziening 2024 structureel herverdeeld over de begrotingsprogramma's. Het resterende deel van de opgaven is bij de Eerste Herziening 2025 verwerkt op een kleine post na. Om technische redenen is het niet gelukt deze tijdig te verwerken. Dit zal alsnog bij de Begroting 2026/Tweede Herziening 2025 gecorrigeerd worden.

Havenbedrijf Rotterdam

Het dividend van het Havenbedrijf Rotterdam kwam lager uit dan begroot. Hoewel de winst ten opzichte van 2023 toenam, was de uiteindelijke winst wel lager dan eerder begroot.

Het HbR werd onder meer geconfronteerd met lagere havengelden als gevolg van geopolitieke spanningen en lagere resultaten bij HbR's dochtervennootschappen. Tegelijkertijd kende HbR ook hogere kosten. Zo had HbR hogere personeelskosten als gevolg van de nieuwe CAO. Verder werkte ook de aanhoudende inflatie door in de exploitatie, met bijvoorbeeld hogere kosten voor IT-contracten. Het HbR actualiseert op dit moment haar financiële prognoses. Vanuit het financieel belang kijkt de gemeente hier samen met de Staat als medeaandeelhouder en bijgestaan door Deloitte als onafhankelijk financieel adviseur scherp op mee om zo ook de dividendverwachtingen voor 2026 en latere jaren goed inzichtelijk te krijgen en daarop tijdig te kunnen anticiperen. De gemeente Rotterdam is in 2024 nauw betrokken geweest bij het opstellen van de nieuwe ondernemingsstrategie 2025-2029. Deze is begin 2025 door het college vastgesteld en gedeeld met de gemeenteraad.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Algemene middelen	€ 29.271

Actualisatie kapitaallasten	€ 13.705
Dividenden en gemeenschappelijke regelingen	€ 1.979
Gemeentefonds en indexatie	€ 30.139
Vrijval vervangingsinvesteringen RIM	€ 4.200
Onttrekking Algemene reserve	€ 18.186
Toevoeging bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	- € 10.955
Toevoeging bestemmingsreserve Egalisatie gemeentefonds	- € 20.000
Toevoeging bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)	- € 6.331
Correctie dekking voor kapitaallasten	- € 8.207
Taakmutaties december en septembercirculaire 2024	€ 10.076
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 3.522

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 15

Bestuurlijke hoofdlijnen

Financiële uitgangspunten

- Wij zorgen dat de structurele lasten niet groter zijn dan de structurele baten.
- Wij streven naar een weerstandsvermogen van minimaal 1,0 in alle jaren.
- Wij respecteren als college van burgemeester & wethouders het budgetrecht van de gemeenteraad.
- Middelen worden doelmatig en efficiënt ingezet. Wij zijn hierbij kritisch in onze rol als gemeente: wij vullen niet zonder meer de gaten die andere overheidsinstanties/-lagen laten vallen.
- Tegenvallers worden zo veel mogelijk binnen de eigen portefeuille opgelost. Meevallers vallen in principe altijd in het algemeen beeld.
- Rijkstaken worden uitgevoerd met Rijksmiddelen. Bij het wegvallen van Rijksmiddelen vallen in principe ook taken weg. Wij compenseren alleen met eigen gemeentelijke middelen als we hiervoor als college expliciet over besluiten.
- Wij doen zo min mogelijk aan kaasschaven: wij maken doelbewuste keuzen om beleid minder of niet te doen.
- Wij streven naar de uitgangspunten van het huidige investeringsbeleid:
 - We gebruiken 1/3e deel van de groei van de algemene dekkingsmiddelen voor investeringen in het kader van groei van de stad.
 - Wij hanteren de vastgestelde kaders rondom de verkoopopbrengst van Eneco.
 - Wij brengen en houden de budgetten voor kapitaallasten van ons huidig bezit, op peil.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Stabiele en rechtvaardige financiering van de gemeente

Paginanummer in website: 16

Doel: Stabiele en rechtvaardige financiering van de gemeente

Algemeen

Het gemeentefonds vanuit het Rijk is de grootste, jaarlijkse inkomstenbron van de gemeente. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate hoeveel financiële ruimte de gemeente heeft. Tot het gemeentefonds behoren de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen. Met het geld kunnen gemeenten zelfstandig beleid voeren. Gemeenten moeten wel de hun wettelijk opgedragen taken betalen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat bijvoorbeeld om de jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Minimaal 3 keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten over het gemeentefonds:

- in mei/juni op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk;
- in september op basis van de Miljoenennota van het Rijk;
- in december op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

De effecten voor 2025 en volgende jaren van de september- en decembercirculaire 2024 en van de februariraming van het Centraal Planbureau op het gemeentefondsaccres 2025 zijn verwerkt in deze Voorjaarsnota/Eerste herziening 2025.

De effecten van de Rijksvoorjaarsnota 2025 en van de meicirculaire 2025 worden verwerkt in de Begroting 2026/Tweede herziening 2025. Vanwege het moment van verschijnen is het niet mogelijk de effecten hiervan te verwerken in de Voorjaarsnota 2025/Eerste herziening 2025.

Herziening verdeling gemeentefonds

De onderlinge verdeling van het gemeentefonds tussen de gemeenten gebeurt op basis van verdeelmaatstaven. Deze maatstaven zijn kenmerken van gemeenten en hun inwoners, zoals het aantal inwoners, het aantal bijstandsgerechtigden, de oppervlakte en zo meer. Het Rijk stelt de maatstaven meerdere keren per jaar bij. Regelmatig vindt ook een herijking plaats om de verdeling tussen de gemeenten zo accuraat mogelijk te maken.

De laatste herijking van het verdeelmodel is doorgevoerd op 1 januari 2023. Voor gemeenten met een beperkte financiële draagkracht en een lagere sociaaleconomische status, waaronder Rotterdam, geldt tot en met 2025 een aangepast ingroei-pad om de effecten van deze herijking te verminderen. Het negatieve effect voor Rotterdam wordt door dit ingroei-pad beperkt tot in totaal € 22,5 per inwoner voor de periode 2023 tot 2025. De verdeling van dit effect over de verschillende jaren is: € 5 per inwoner in 2023, € 7,5 per inwoner in 2024 en € 10 per inwoner in 2025. Het totale effect van het ingroei-pad 2023-2025 voor Rotterdam is een daling van de gemeentefondsuitkering met structureel € 14,7 mln. Met deze daling wordt al structureel rekening gehouden sinds de Begroting 2023.

Naar aanleiding van deze herijking van het verdeelmodel heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) een onderzoeksagenda voorgesteld met een aantal vervolgonderzoeken. Deze agenda is vervolgens door de fondsbeheerders van het gemeentefonds - dat zijn de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de staatssecretaris van Financiën - overgenomen. De uitkomsten van deze onderzoeken kunnen ertoe leiden dat de verdeling van het gemeentefonds (in de toekomst) opnieuw wordt aangepast. Net zoals bij de herijking die in 2023 is ingegaan kan een aanpassing in de verdeling een voor- of nadeel inhouden voor individuele gemeenten.

Begin 2025 schreef de minister van Binnenlandse Zaken in een kamerbrief dat verschillende onderzoeken uit de onderzoeksagenda inmiddels zijn afgerond. Deze onderzoeken gaan over grootstedelijkheid, centrumfunctie sociaal domein (stapeling sociale problematieken) en de overige eigen middelen. In dezelfde brief laat zij ook weten dat er in 2026 geen volgende stap wordt gezet in het huidige ingroei-pad, maar wel in 2027. Rotterdam heeft naar aanleiding van de vorige herijking (na verrekening van het ingroei-pad 2023-2025) nog een structureel nadeel te verwerken van ca. € 22 mln. Het is op dit moment echter nog niet mogelijk om in te schatten wat de (financiële) gevolgen zijn vanaf 2027. Dit hangt onder andere af van de resultaten van onderzoeken die nu nog lopen en de manier waarop een ingroei-pad vormgegeven zal worden. Met dit risico wordt wel al rekening gehouden als onderdeel van één van de risico's in het weerstandsvermogen.

Nieuwe financieringssysteem gemeentefonds

Vorig jaar is de nieuwe financieringssysteem van het gemeentefonds ingevoerd. Deze invoering zou oorspronkelijk pas in 2027 zijn. De nieuwe systematiek vervangt de eerdere trap-op-trap-af-systematiek. In die trap-op-trap-af-systematiek hadden ontwikkelingen van de totale rijksuitgaven direct invloed op de hoogte van de algemene uitkering van het gemeentefonds. In de nieuwe systematiek is de omvang van het gemeentefonds gekoppeld aan de (verwachte) ontwikkeling van de Nederlandse economie. Het gemeentefonds wordt nu dan ook bijgesteld op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp):

1. De indexatie voor volumeontwikkelingen wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). In dit volumedeel zit ook de stijging van lonen door volumegroei van de economie.
2. De bijstelling van het gemeentefonds voor inflatie vindt plaats op basis van het prijs bruto binnenlands product (pbbp) van het lopende jaar.

Daarnaast werken het Rijk en de VNG sinds 2024 ook aan nieuwe afspraken over (de financiering van) de Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Doel is om tot afspraken te komen die beter aansluiten bij de (financieel-)bestuurlijke verhoudingen en meer duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden voor beide partijen. In afwachting van deze nieuwe afspraken hebben gemeenten geld ontvangen ter compensatie van de kostenontwikkeling en demografische ontwikkelingen (waaronder de vergrijzing) met betrekking tot de Wet maatschappelijke opvang (Wmo). In totaal gaat het vanaf 2026 om een jaarlijkse tranche van circa € 75 mln (landelijk) die oploopt tot in totaal € 375 mln in 2030. De bedragen die hiermee tot en met 2029 gemoeid zijn, worden verwerkt in deze Voorjaarsnota 2025/Eerste herziening 2025.

Ontwikkeling Rijksvoorjaarsnota 2025

Op 18 april heeft het Kabinet Schoof zijn Rijksvoorjaarsnota 2025 gepubliceerd. In deze Rijksvoorjaarsnota is een extra stap gezet om de balans tussen taken en middelen te herstellen. Het effect van de uitkomsten van de Rijksvoorjaarsnota 2025 op de gemeentefondsuitkering van individuele gemeenten wordt pas bekend in de meicirculaire 2025. Deze circulaire wordt verwerkt in de Begroting 2026/Tweede herziening 2025.

Het kabinet stelt in deze Rijksvoorjaarsnota cumulatief € 3 mld beschikbaar voor gemeenten. Dit extra geld is bedoeld om de terugval in het gemeentefonds vanaf 2026 deels te dempen (structureel € 424 mln) en voor jeugdzorg.

Wat betreft jeugdzorg biedt de Rijksvoorjaarsnota op de korte termijn enige financiële verlichting, maar er blijven aanzienlijke zorgen bestaan. Gemeenten krijgen er vanaf 2025 een structureel bedrag van € 414 mln bij voor jeugdzorg en in 2026 en 2027 worden de besparing uit de Hervormingsagenda Jeugd verzacht. Hierdoor wordt de pijn op korte termijn (deels) verlicht, maar vanaf 2028 zijn er juist extra bezuinigingen ingeboekt. Vanaf dat jaar verwacht het Rijk de volledige besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd te realiseren. Daarbovenop zijn nog aanvullende maatregelen ingeboekt. Deze uitkomsten brengen dus geen rust in het jeugdhulpvraagstuk.

Tot slot bevat de Rijksvoorjaarsnota geen algemene voortgangsupdate van het voornemen om per 2026 de specifieke uitkeringen (Spuks) over te hevelen naar het gemeentefonds (met een budgetkorting van 10%), zoals in het Hoofdlijnenakkoord was aangekondigd. Hierdoor zijn ook de (financiële) effecten hiervan nog onduidelijk. Meer nieuws hierover wordt verwacht in (aanloop naar) de Miljoenennota 2026.

Bij het afsluiten van het coalitieakkoord Eén Stad in 2022, koos Rotterdam ervoor om de korting op het gemeentefonds (het 'ravijn') al in te passen. Deze Rijksvoorjaarsnota heeft in dat opzicht een positief effect en verzacht de opgave iets, hoewel dit op het domein jeugdzorg dus slechts tijdelijk zal zijn. Vanaf 2028 is de opgave juist groter.

Ondanks de stappen die zijn gezet in deze Rijksvoorjaarsnota, blijven er veel onderwerpen spelen op het gebied van gemeentefinanciën. Daardoor is het belangrijk om in gesprek te blijven met het Rijk. Denk hierbij onder andere aan het vinden van een structurele balans tussen taken en middelen en de discussie over de invloed op het gemeentefondsaccres van de (in recente jaren) systematische onderraming van loon- en prijsontwikkelingen door het CPB. En ook aan de berekeningswijze voor taakmutaties in de nieuwe gemeentefondssystematiek en het komen tot een duurzame afspraken met betrekking tot de Wmo en Jeugd. Het college blijft zich hier dan ook onverminderd voor inzetten en trekt hierin onder andere samen op met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en andere gemeenten (waaronder de G4).

Voorjaarsnota 2025

Doel: Bestendig beheer Algemene middelen

Paginanummer in website: 17

Doel: Bestendig beheer Algemene middelen

Wat willen we bereiken?

Het programma Algemene Middelen draagt bij aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting. Die is structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende middelen hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële tegenvallers op te vangen zonder direct in de begroting en in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit in de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het betreft dan om verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen en om beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijk. Daartoe wordt gestreefd naar:

- Sluitende begroting en meerjarenraming. Wij zorgen dat de structurele lasten niet groter zijn dan de structurele baten.
- Gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen. De Raad wordt bij de P&C producten en het beheerslag deelnemingen hierover geïnformeerd.
- Weerstandvermogen van minimaal 1,0 in alle jaren.
- Gedegen treasury- en financieringsfunctie.
- Zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad. De uitdaging is om het beschikbare investerend vermogen zo in te zetten dat we een hefboom creëren om daarmee andere partijen mee te krijgen om samen te investeren.

Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen en indicatoren kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het nemen van beslissingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Zorgdragen dat de hiervoor geldende indicatoren en kengetallen blijven binnen de geldende wettelijke normen en bestuurlijke kaders en de actuele streefwaarden zoals bepaald door de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland.
- Hierover verantwoording afleggen in de achtereenvolgende P&C-producten.

Hoe meten we dat?

De gemeente maakt gebruik van financiële kengetallen voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie. De volgende kengetallen en indicatoren zijn behorend tot het programma:

- Weerstandvermogen
- Structurele exploitatieruimte
- Solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingssaldo)
- Kasgeldlimiet
- Renterisiconorm
- Schatkistbankieren
- Netto schuldquote

Toelichting indicatoren

Voor nadere toelichting op en de ontwikkeling van een aantal van de verschillende indicatoren en kengetallen zie de paragrafen [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#) en [Financiële kengetallen](#).

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 18

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Het programma Algemene middelen draagt via het gedegen beheer van bestaande deelnemingen en verbonden partijen, waarmee een verscheidenheid aan publieke belangen wordt gerealiseerd, aan de volgende Duurzame ontwikkelingsdoelstelling:

- SDG 17 Partnerschappen om diensten te bereiken

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf Sustainable development goals.

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 19

Projecten

Niet van toepassing.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 20

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Algemene middelen		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		2.434.660	2.260.287	2.201.011	2.175.062	2.175.062
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		29.271	59.117	68.479	75.156	119.471
Kasschuif Kiezen voor Rotterdam	Kasschuiven	-800	-3.300	2.050	2.050	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	13.705	22.517	33.769	40.124	44.917
Actualisatie rente	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Actualisatie vervangingsinvesteringen RIM	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	-8.500
Afdracht RIM (Stadsbrug, HOV en station Stadionpark)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-108	-429	-723	-1.187	-1.576
Dividenden en gemeenschappelijke regelingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	1.979	1.235	6.269	6.269	6.269
Doorkopiëren lening Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	55.000
Gemeentefonds + Indexatie	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	30.139	0	0	0	0
Integrale Huisvestingsplannen Onderwijs 2015-2019	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	-1.490	-5.029	-9.053
Toevoeging RIM (groeimiddelen)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-5.000	-10.000	-15.000	-20.000
Vervroegde aflossing lening RIM	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-4.100	4.200	0	0
Vrijval vervangsinvesteringen RIM	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	4.200	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten groeimiddelen	Reserves	0	0	0	0	0
Algemene reserve	Reserves	18.186	38.121	30.846	38.503	46.174
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	-10.955	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Egalisatie gemeentefonds	Reserves	-20.000	5.000	7.500	7.500	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	-1.430	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	-700	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-6.331	-5.222	-5.217	-5.214	-5.215
Correctie dekking voor kapitaallasten	Reserves	-8.207	-9.992	-18.994	-14.576	-14.576
Taakmutaties decembercirculaire 2024	Taakmutaties	5.884	0	0	0	0
Taakmutaties septembercirculaire 2024	Taakmutaties	4.192	28.417	28.239	29.726	31.988
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-484	-5.131	-4.969	-5.009	-2.959

Begroting na wijzigingen		2.463.931	2.319.404	2.269.490	2.250.219	2.294.533

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Kiezen voor Rotterdam

Binnen de stelpost 'Kiezen voor Rotterdam' worden budgetten anders over de jaren verdeeld. Een deel van het beschikbare budget wordt doorgeschoven van de jaren 2025 en 2026 naar 2027 en 2028, zodat het beter aansluit op de verwachte projectplanning. Deze kasschuif is budgetneutraal en heeft geen effect op het financiële resultaat.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de paragraaf Investerings staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Actualisatie vervangingsinvesteringen RIM

Om gemeentelijke gebouwen, wegen en andere bezittingen tijdig te kunnen vervangen, renoveren of restaureren, wordt vanaf 2029 € 8,5 mln toegevoegd aan de RIM.

Toevoeging RIM (groeimiddelen)

De gemeente investeert elk jaar € 100 mln (prijsspeil 2020) in investeringen die de groei van de stad accommoderen. Om de toekomstige kapitaallasten te dekken wordt jaarlijks een deel van de groei van algemene dekkingsmiddelen aan de RIM toegevoegd.

Afdracht RIM (Stadsbrug, HOV en station Stadionpark)

Het gemeentelijke aandeel in de kosten van de aanleg van een nieuwe stadsbrug over de Maas, een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding tussen de metrostations Kralingse Zoom en Zuidplein en de omvorming van station Stadionpark tot een volwaardig NS-station wordt deels gedekt door aanwending van de verkoopopbrengst Eneco. De investeringen zijn randvoorwaardelijk voor het realiseren van 30.000 woningen in de oostflank van Rotterdam. Om te voldoen aan het uitgangspunt dat de verkoopopbrengst Eneco op termijn in stand worden gehouden en de investeringen die hieruit worden gedaan dus terugvloeien, wordt een deel van de onroerendezaakbelasting die uit de woningbouw voortvloeit afgedragen aan de RIM.

Dividenden en gemeenschappelijke regelingen

De gemeente verwacht de komende jaren hogere opbrengsten uit winstdelingen van deelnemingen. De opbrengsten nemen toe met € 2 mln vanaf 2025 en stijgen verder naar € 6,3 mln vanaf 2027.

Doorkopiëren lening Rotterdamse Investeringsmotor

Bij Voorjaarsnota 2024 is geld geleend uit de RIM. Om de terugbetaling aan te laten sluiten bij de afspraken met de raad (terugbetaling in 2027 en 2028) is deze technische bijstelling benodigd. Dit zorgt voor een correcte technische aansluiting met de financiële administratie.

Gemeentefonds + indexatie

Het positieve resultaat voor 2025 komt voort uit een positieve bijstelling van het prijsaccres door het Rijk op basis van de meest recente CPB-raming (€ 17,5 mln) en de behoedzaamheidsreserve die werd aangehouden binnen het gemeentefonds voor een eventuele negatieve bijstelling van het prijsaccres (€ 5 mln) en de ontwikkeling van het gemeentefondsmaatstaf Huishoudens met een Laag Inkomen (€ 7,5 mln). Het prijsaccres voor 2026 en verder wordt benut ter dekking van de indexatie 2026 en verder.

Voor de dekking van de ontwikkeling van lonen en prijzen 2026 (indexatie) reserveert het college meerjarig bedragen. Deze bedragen worden als lasten verwerkt in de betreffende programma's en hebben daarmee in eerste instantie een budgettair neutraal effect. De lasten zijn in de Voorjaarsnota 2025/Eerste herziening 2025 voorlopig opgenomen op het programma Algemene Middelen. De verwerking naar de betreffende programma's gebeurt bij de Begroting 2026/Tweede herziening 2025. Voor meer informatie zie de paragraaf [Grondslagen](#).

Integrale Huisvestingsplannen Onderwijs 2015-2019

De kapitaallasten die uit deze plannen voortvloeien waren tot op heden nog niet financieel gedekt. Voorgesteld wordt ze te dekken uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Gelet op de aard van de plannen, wordt gebruik gemaakt van dekkingsmiddelen die met ingang van 2022 zijn gereserveerd voor het vervangen, renoveren of restaureren van schoolgebouwen. Omdat dit niet volstaat, wordt voorgesteld om aanvullende dekkingsmiddelen aan de RIM toe te voegen.

Actualisatie rente

Door een lagere rente ontvangt de gemeente minder inkomsten uit haar financiële middelen. Dit leidt vanaf 2026 tot een blijvende verlaging van de inkomsten met € 3 mln per jaar.

Algemene reserve

Voor een sluitende meerjarenbegroting wordt het geraamde saldo verrekend met de Algemene reserve. Een verloopstaat van de reserve staat op de balanspagina [Reserves](#).

Vervroegde aflossing lening RIM

Bij Voorjaarsnota 2024 is geld geleend uit de RIM. Daarbij is besloten om deze lening in 2027 en 2028 af te lossen en de gederfde rente te compenseren. Nu wordt voorgesteld om een deel van het bedrag dat in 2027 zou worden afgelost al af te lossen in 2026. Dit heeft een positief effect van € 0,1 mln op de compensatie van de gederfde rente.

Vrijval vervangingsinvesteringen RIM

Eerder gereserveerd geld voor het vervangen, renoveren en restaureren van gemeentelijke bezittingen bleek eind 2024 niet volledig nodig te zijn geweest. In 2025 valt daardoor € 4,2 mln vrij, dat nu voor andere doelen ingezet kan worden.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Om innovaties in de regio te versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers te bevorderen, is bij de Begroting 2024 een Duurzaamheidstransitiebudget ingesteld. Vanuit de bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget is bij de eerste herziening 2025 een bedrag van € 11 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor voor dekking van de kapitaallasten van de voertuigen.

Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds

Van de positieve meevaller van € 30 mln in 2025 'Gemeentefonds en de indexatie wordt € 20 mln toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds. Deze reserve is om financiële tegenvallers in de jaren 2026 (€ 5 mln), 2027 (€ 7,5 mln) en 2028 (€ 7,5 mln) geleidelijk op te vangen. Dit voorkomt directe belasting van de algemene reserve en draagt bij aan een stabiel financieel meerjarenbeeld.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Vanuit bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling vindt bij de eerste herziening een toevoeging van € 1,4 mln plaats aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor ter dekking van de kapitaallasten van projecten Buitenruimte Huniadijk - Groene doorlopen west en Vergroening Maaskade bestaande parkeerplaatsen.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Bij de eerste herziening 2025 vindt vanuit bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid een toevoeging van € 0,7 mln plaats aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor ter dekking van de kapitaallasten van projecten Noordrand Zuiderpark Albatrosaan verplaatsing Sperwers en inpassing buitenruimte.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De ramingsbijstelling van diverse investeringen zijn meerjarig geactualiseerd. Hierdoor zijn de kapitaallasten aangepast en volgens de financiële spelregels verrekend met de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor.

Correctie dekking voor kapitaallasten

Bij de programma's Beheer van de stad, Bestaande stad, en Stedelijke ontwikkeling zijn de actualisaties op (de dekking van de) kapitaallasten meerjarig te hoog begroot. Daartegenover staan onterechte te hoog begrote onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor bij het programma Algemene Middelen. Bij de tweede herziening 2024 is een fout ontstaan bij de verwerking van de kapitaallasten die gedekt worden uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor en de programma's.

Voor 2024 heeft een correctie van circa € 13,6 mln plaats gevonden bij de eindejaarsbrief. Per saldo heeft dit geen effect op het begrote resultaat voor 2024. De correcties voor 2025 tot en met 2029 zijn bij de eerste herziening 2025 verwerkt.

Taakmutaties decembercirculaire 2024

Bij de decembercirculaire 2024 waren er in het gemeentefonds wijzigingen in taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen. Op basis van het raadsbesluit ([23bb007699](#)) zijn deze in 2024 toegevoegd aan de 'bestemmingsreserve taakmutaties gemeentefonds'. Deze middelen vallen nu vrij uit deze bestemmingsreserve zodat ze beschikbaar zijn om, daar waar nodig, te verwerken bij de betreffende programma's.

Taakmutaties septembercirculaire 2024

Bij de septembercirculaire 2024 waren er in het gemeentefonds wijzigingen in taakmutaties, integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Volgens de eigen gemeentelijke regels worden deze bij Voorjaarsnota 2025/Eerste herziening 2025 budgettair verwerkt.

De belangrijkste veranderingen zijn de toevoegingen van middelen voor 'besparingsverlies jeugd (Hervormingsagenda Jeugd)' vanaf 2026 van ca. € 23 mln (hiermee was reeds rekening gehouden bij het [programma Zorg, welzijn en wijkteams](#)), een jaarlijkse tranche vanaf 2026 van ca. € 1,7 mln voor de demografische volume-ontwikkelingen (o.a. vergrijzing) met betrekking tot de Wet maatschappelijke opvang (zie programma Zorg, welzijn en wijkteams) en er is voor 2025 en 2026 ca. € 2 mln aan middelen ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel (zie programma Cultuur).

Technische wijzigingen

Binnen dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd, zoals de actualisatie van de renteomslag.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Algemene middelen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	2.451.476	2.489.331	2.465.372	2.476.780	2.472.564	2.472.667
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.343.385	2.377.560	2.352.263	2.354.450	2.348.399	2.348.575
Dividenden	104.968	110.046	113.045	122.379	124.279	124.279
Financieringsbaten	4.372	2.751	1.091	978	912	840
Overige opbrengsten derden	11	0	0	0	0	0
Overige baten	-1.260	-1.026	-1.026	-1.026	-1.026	-1.026
Lasten exclusief reserves	-38.908	-30.496	56.497	54.334	44.174	35.520
Overige verrekeningen	23	0	0	0	0	0
Overige verrekeningen	23	0	0	0	0	0
Programmalasten	-38.932	-30.496	56.497	54.334	44.174	35.520
Financieringslasten	22.966	44.354	67.972	83.770	90.812	89.998
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.327	17.894	96.513	91.454	82.111	77.468
Kapitaallasten	-64.641	-93.050	-108.328	-121.230	-129.089	-132.287
Overige programmalasten	417	306	340	340	340	340
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	2.490.384	2.519.827	2.408.876	2.422.446	2.428.390	2.437.147
Saldo voor reserveringen	2.490.384	2.519.827	2.408.876	2.422.446	2.428.390	2.437.147
Reserves	-41.121	-55.896	-89.472	-152.956	-178.171	-142.614
Onttrekking reserves	229.302	111.866	65.209	56.359	59.937	54.713
Algemene Reserve	62.737	45.074	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	0	0	5.000	7.500	7.500	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	54	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	166.511	66.792	60.209	48.859	52.437	54.713
Toevoeging reserves	274.493	177.846	154.680	209.315	238.108	197.327
Algemene Reserve	137.132	0	5.965	12.088	9.040	1.368
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	0	20.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	15.500	15.400	11.500	1.500	1.500	1.500

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	5.884	0	0	0	0	0
Kredietrisicoreserve	277	0	0	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	115.699	142.446	137.215	195.727	227.568	194.459
Vrijval reserves	4.069	10.084	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	4.069	5.884	0	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	0	4.200	0	0	0	0
Saldo	2.449.263	2.463.931	2.319.404	2.269.490	2.250.219	2.294.533

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Algemene middelen /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Algemene middelen	2.463.931	2.319.404	2.269.490	2.250.219	2.294.533
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.377.578	2.352.280	2.354.467	2.348.417	2.348.592
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-6.201	-124.062	-184.718	-199.799	-155.659
Treasury	92.554	91.185	99.741	101.600	101.600

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten
De baten bestaan uit de bijdragen van het Rijk en medeoverheden (onder andere het gemeentefonds), dividenden en financieringsbaten over verstrekte leningen en garanties.

Lasten
De twee grote posten onder de programmalasten bestaan uit de financieringslasten over extern aangetrokken geldleningen en de kapitaallasten, waaronder de interne verrekening van de omslagrente plaatsvindt. Verder zijn de belangrijkste posten onder 'Inkopen en uitbestede werkzaamheden' de organisatiebrede stelposten. Deze zijn bedoeld voor de opvang van de nog over de programma's te verdelen organisatiebrede taakstellingen, zoals Kiezen voor Rotterdam, en van de trendcorrecties.

Reserves
De reserves die onder het programma Algemene middelen zijn opgenomen, zijn een aantal organisatiebrede reserves. Het gaat om de Algemene reserve, de Kredietrisicoreserve, de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) en de bestemmingsreserves Taakmutaties gemeentefonds.

Meerjarig verloop
De berekening van het verloop is gebaseerd op de september- en decembercirculaire Gemeentefonds 2024 van het Rijk, de meerjarige dividendramingen van onze deelnemingen en de meerjarige investeringsplannen van de gemeente.

De totale baten in 2025 zijn ten opzichte van 2024 gestegen. Dit komt hoofdzakelijk door een toename in de rijksbijdragen en de stijging in dividenden. In 2026 en volgende jaren volgt er een afname ten opzichte van 2025 door de afnemende rijksbijdragen. Er is een stijgende trend in de dividenden, en een dalende trend in de financieringsbaten voor de jaren 2025 tot en met 2029. Verder beïnvloeden diverse stelposten het meerjarige saldo. Deze stelposten zijn vooralsnog centraal verwerkt.

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen			2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437
Algemene Reserve			91.888	97.853	109.941	118.981	120.350
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen			2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437
Algemene Reserve			91.888	97.853	109.941	118.981	120.350
Doel reserve:	De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.						
Raadsbesluit:	Doorlopend						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	136.962	0	45.074	0	91.888	
	Raming 2026	91.888	5.965	0	0	97.853	
	Raming 2027	97.853	12.088	0	0	109.941	
	Raming 2028	109.941	9.040	0	0	118.981	
	Raming 2029	118.981	1.368	0	0	120.350	
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds			20.000	15.000	7.500	0	0
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen			2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds			20.000	15.000	7.500	0	0
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat mogelijke voor- en nadelen (onder andere als gevolg van de niet-taakgebonden korting op het gemeentefonds (het 'ravijn') per 2026) in zekere mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve. Hierdoor ontstaat een financieel stabiel meerjarenbeeld.						
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2025 (einddatum 31-12-2028)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	0	20.000	0	0	20.000	
	Raming 2026	20.000	0	5.000	0	15.000	
	Raming 2027	15.000	0	7.500	0	7.500	
	Raming 2028	7.500	0	7.500	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds			7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen			2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437
Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds			7.000	7.000	7.000	7.000	7.000

Doel reserve:	In de gemeentefonds decembercirculaire 2024 is de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen met drempel' onverwachts niet geactualiseerd. In de begroting voor 2024 was er rekening mee gehouden dat, net als in 2023, ook in 2024 deze maatstaf geüpdatet zou worden in de decembercirculaire. Het Rijk heeft echter laten weten dat deze maatstaf die nog invloed heeft op de gemeentefondsuitkering 2024 pas wordt bijgewerkt in de meicirculaire 2025. Conform BBV-richtlijnen kan deze aanpassing pas in het resultaat van het gemeentefonds worden meegenomen wanneer deze wordt geactualiseerd in een circulaire. Dit zorgt ervoor dat het voorziene nadelige effect van het actualiseren van deze maatstaf niet kan worden meegenomen in het resultaat van het gemeentefonds van 2024. Dit heeft voor 2024 een positief effect op het gemeentefondsresultaat, maar vervolgens gaat dit hand in hand met een uitgesteld negatief effect in de meicirculaire 2025.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	7.000	0	0	0	7.000
	Raming 2026	7.000	0	0	0	7.000
	Raming 2027	7.000	0	0	0	7.000
	Raming 2028	7.000	0	0	0	7.000
	Raming 2029	7.000	0	0	0	7.000
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor			1.970.920	2.028.323	2.156.162	2.321.954 2.456.571
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen	2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437	
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	1.970.920	2.028.323	2.156.162	2.321.954	2.456.571	
Doel reserve:	Het op een transparante wijze dekken van investeringslasten die niet worden gedekt uit de bestaande begroting, w.o. de lasten die voorheen werden gedekt uit het IFR en de lasten die voortvloeien uit de aanwending van de verkoopopbrengst Eneco					
Raadsbesluit:	November 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.934.843	143.756	103.479	4.200	1.970.920
	Raming 2026	1.970.920	138.525	81.123	0	2.028.323
	Raming 2027	2.028.323	196.337	68.498	0	2.156.162
	Raming 2028	2.156.162	228.178	62.386	0	2.321.954
	Raming 2029	2.321.954	195.069	60.451	0	2.456.571
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds			13.166	11.876	11.676	11.676 11.676
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen	2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437	
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	13.166	11.876	11.676	11.676	11.676	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2006 (einddatum niet van toepassing)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	26.064	0	4.314	8.584	13.166		
	Raming 2026	13.166	0	1.290	0	11.876		
	Raming 2027	11.876	0	200	0	11.676		
	Raming 2028	11.676	0	0	0	11.676		
	Raming 2029	11.676	0	0	0	11.676		
Kredietrisicoreserve				19.841	19.841	19.841	19.841	19.841
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Algemene middelen								
Algemene middelen		2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437		
Kredietrisicoreserve		19.841	19.841	19.841	19.841	19.841		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.							
Raadsbesluit:	Begroting 2012 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	19.841	0	0	0	19.841		
	Raming 2026	19.841	0	0	0	19.841		
	Raming 2027	19.841	0	0	0	19.841		
	Raming 2028	19.841	0	0	0	19.841		
	Raming 2029	19.841	0	0	0	19.841		
Totaal				2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437

Toelichting reserves

Algemene Reserve

De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen. Het betreft vrij aanwendbare middelen, die worden in gezet om het begrotingsbeeld sluiten te houden en om onvoorziene financiële risico's op te vangen, bijvoorbeeld risico's die ontstaan bij een of meer van de programma's.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)

Deze reserve is bedoeld om op een transparante manier investeringslasten te dekken. Waarbij de verschillende cilinders elk een eigen doel hebben die betrekking hebben op investeringen die vanuit de programma's gedaan worden.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

De onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op dit programma, maar ook op andere programma's. De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren. Dit betreft de volgende programma's: [Beheer van de stad](#), [Bestaande stad](#), [Cultuur](#), [Dienstverlening](#), [Energietransitie](#), [Onderwijs](#), [Sport en recreatie](#), [Stedelijke ontwikkeling](#), [Werk en inkomen](#) en [Zorg, welzijn en wijkteams](#).

Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds

Deze reserve is bedoeld om financiële tegenvallers in de jaren 2026, 2027 en 2028 geleidelijk af te vangen. Dit voorkomt directe belasting van de algemene reserve en draagt bij aan een stabiel financieel meerjarenbeeld.

Kredietrisicoreserve

Er zijn geen onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot, omdat de Kredietrisicoreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 21

Kaders en verbonden partijen

Beleidskaders, monitoren en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaires uitkering Gemeentefonds](#)
- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Gemeentewet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)
- [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

Monitoring

- [Beheerverslag Deelnemingen 2023](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2022](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2021](#)

Verbonden partijen die bijdragen aan het programma

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Gemeenschappelijke bezit Evides
- Bank Nederlandse Gemeenten Bank N.V.
- Royal Group Schiphol
- Stadion Feijenoord

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen.

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 22

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder van Rij

Wethouder van Rij is verantwoordelijk voor de portefeuille Financiën, Organisatie, Dienstverlening en Grote Projecten.

Voorjaarsnota 2025

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving

Paginanummer in website: 23

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving

Gelijke kansen voor Rotterdammers in een inclusieve samenleving. Daar zet de gemeente zich voor in. Centraal daarbij staan bestaanszekerheid en kansengelijkheid. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld nieuwe bewoners en Rotterdammers die moeite hebben met lezen en schrijven. Iedereen moet kansrijk, veilig en gezond kunnen leven.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 24

Voortgang Eerste herziening 2025

Armoede en schulden

Collegetarget schuldhulpverlening: In deze collegeperiode vergroten we de instroom in de schuldhulpverlening door in totaal 15.750 intakes af te nemen en pakken we schulden aan door in totaal 8.200 schuldregelingen te starten

Realisatie 2024: **intakes 4.804, gestarte schuldregelingen 2.264**

Mijlpaal 2025: **intakes 5.550, gestarte schuldregelingen 2.700**

Realisatie januari t/m maart 2025: **intakes 1.323, gestarte schuldregelingen 483**

Vanaf januari 2023 t/m maart 2025 zijn er in totaal 11.466 intakes en 4.676 schuldregelingen gerealiseerd. Op basis hiervan is het onzeker of de volledige gestelde mijlpaal voor deze collegeperiode wordt gehaald. Op dit moment loopt het aantal gestarte schuldregelingen achter op de gestelde collegetarget.

Voor de collegetarget intakes wordt alleen het unieke aantal Rotterdammers met een eerste gesprek bij Geldplein gemeten. Niet elke ondersteuningsvraag leidt tot een intake; soms is een adviesgesprek voldoende. Er lijkt wel sprake te zijn van een grotere bereidheid bij Rotterdammers om een schuldverleningstraject te starten. Dit gezien het feit dat het totaal aantal intakes gemeten in 2024 is toegenomen ten opzichte van 2023.

Taal

Aantal trajecten basisvaardigheden

Realisatie 2024: **9.345 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Streefwaarde 2025: **6.350 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Realisatie t/m maart 2025: **1.924 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Op 2 februari 2023 stelde de gemeenteraad het [beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden](#) vast. De ambitie voor deze collegeperiode is: 25.000 gestarte trajecten basisvaardigheden. In 2023 en 2024 zijn in totaal 18.450 trajecten gestart. In het eerste kwartaal van 2025 zijn er 1.924 trajecten gestart. Hiermee ligt de realisatie van de doelstelling op koers.

Opvang vluchtelingen Oekraïne

Sinds de inval van Rusland in Oekraïne van maart 2022 heeft de gemeente Rotterdam de taak om Oekraïense vluchtelingen op te vangen. Er is een bestuurlijke opgave van het Rijk om 2.729 tijdelijke huisvestingsplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne te bieden. Rotterdam ving half februari 2025 3.106 Oekraïense vluchtelingen op. Van hen verbleven er 1.782 in gemeentelijke opvanglocaties en 1.324 bij particulieren. Gezien het huidige aantal opvangplekken in Rotterdam (zowel particulier als gemeentelijk) zet de gemeente niet extra in op het vergroten van dit aantal.

De gemeente maakt kosten voor tijdelijke huisvesting, leefgeld, onderwijs, zorg en werk. Het Rijk dekt deze kosten. Daardoor is de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne voor de gemeente budgetneutraal.

Huisvestingsopgave statushouders

De rijksoverheid bepaalt elk halfjaar hoeveel statushouders de gemeente een woning moet geven en begeleiding bij inburgering moet bieden. Statushouders zijn vluchtelingen met een verblijfsvergunning. De huisvestingsopgave voor statushouders wordt naar verwachting in 2025 volledig gerealiseerd via een combinatie van het aanbod van corporatiewoningen, flexwoningen, transformatiewoningen en particuliere verhuur.

Huisvestingsopgave statushouders 2025

Taakstelling 1e helft 2025	561

Taakstelling 2e helft 2025	486
Restopgave 2024	60
Dit gaat om het huisvesten van statushouders die in 2024 zijn meegeteld voor de taakstelling en die in 2025 nog vanuit de Silja moeten doorstromen naar een woning	
Herhuisvestingsopgave in 2025	41
Dit gaat om het herhuisvesten van statushouders die in tijdelijke huisvesting verblijven	
Totaal	1.148

Inburgering

Op 1 januari 2022 trad de Wet Inburgering in werking. De gemeente is sindsdien verantwoordelijk voor de begeleiding en biedt inburgeraars een programma inburgering aan. Zo leren inburgeraars om financieel zelfredzaam te zijn, leren ze de taal en krijgen ze hulp om te gaan werken of onderwijs te volgen. Alle inburgeraars krijgen een inburgeringstraject op maat.

Er zijn in Rotterdam 2.625 statushouders, 2.049 gezinsmigranten en 137 overige migranten inburgeringsplichtig. Er zijn 2.150 statushouders aangemeld voor een leerroute, die de gemeente inkoopt voor de statushouders in verband met de regierol. Voor gezinsmigranten heeft de gemeente deze regierol niet en kan de gemeente alleen adviseren. Een deel van de statushouders met inburgeringsplicht verblijft nog op de statushouderslocatie in de Merwehaven. Een deel van hen (50%) neemt actief deel aan minstens een van de onderdelen van de Vroege Start. Vroege Start houdt in dat het inburgeren zo vroeg mogelijk wordt gestart, bij voorkeur al in de doorstroomlocatie zodra een statushouder aan de gemeente is gekoppeld.

Samenleven

In oktober 2023 is het [actieplan Samenleven in Een stad 2024 – 2027](#) vastgesteld. Het beleid is inmiddels 1,5 jaar in uitvoering. Het jaar 2024 stond in het teken van nieuwe opdrachten, een nieuwe subsidieregeling en de voortgang op diverse projecten. De gemeenteraad is in februari 2025 geïnformeerd over de voortgang van het actieplan, via de eerste jaarlijkse voortgangsrapportage. Zo is de nieuwe opdracht 'Educatie over Samenleven in superdivers Rotterdam' gestart. Het doel en de inzet is dat scholen (primair onderwijs tot hoger onderwijs) het beschikbare voorlichtingsaanbod afnemen en dat jonge Rotterdammers leren hoe om te gaan met diversiteit en discriminatie. Voor het eerst biedt de gemeente deze voorlichting ook buiten scholen om aan, zoals in Huizen van de Wijk. Toegankelijk voor alle Rotterdammers.

Verder zijn er in 2025 diverse projecten gerealiseerd: de viering van Internationale Vrouwendag op het Stadhuis (7 maart), de jaarlijkse Pride is ondanks het wegvallen van stichting Rotterdam Pride weer georganiseerd. Tot slot: via de nieuwe subsidieregeling Samenleven zijn er 45 initiatieven ondersteund die in de stad bijdragen aan meer inclusie.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	- € 828
Terugdraaien verwachte Rijksbijdrage Inburgering	- € 1.763
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 935

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 25

Bestuurlijke hoofdlijnen

Inclusie en samenleving

Wie in Rotterdam woont is een Rotterdammer en hoort erbij. In Rotterdam staan we open voor alle mensen. Onze gedeelde identiteit als Rotterdammer is waar de gemeente zich op richt, met respect voor de verschillen. De principes uit de Grondwet en de beginselen van de rechtsstaat zijn leidend. In één Rotterdam zijn allen één en worden allen gelijk behandeld. Voor iedereen gelden dezelfde regels in dezelfde mate. Wij verlangen van iedereen om deze principes te kennen en te respecteren. Dit staat verder uitgewerkt in het [Actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#) dat in oktober 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het actieplan is inmiddels (peildatum: april '24) 1,5 jaar in uitvoering. De gemeenteraad is in het eerste kwartaal van 2025 geïnformeerd over de voortgang van alle acties, via een voortgangsrapportage. Deze leest u [hier](#)

Armoede en schulden

In september 2023 stelde de gemeenteraad het beleidskader armoede en schulden 2023-2026 vast: '[Rotterdam voor iedereen, Samen sterk tegen armoede en schulden](#)'. Het beleidskader bestaat uit 10 doelen en bijbehorende acties. Een belangrijk thema waar meerdere doelen aan zijn gekoppeld, is vroegsignalering. Door vroegsignalering, aan de hand van datasignalen van vaste lasten, komt de gemeente in contact met Rotterdammers die geldzorgen hebben. Door zo vroeg mogelijk erbij te zijn, worden mogelijke ernstigere problemen voorkomen.

De gemeente ondersteunt (in)formele organisaties waar Rotterdammers zich vertrouwd genoeg voelen om het gesprek over hun geldzorgen aan te gaan. Daarnaast werkt de gemeente op verschillende manieren steeds meer samen met ervaringsdeskundigen om onze ondersteuning nog beter aan te laten sluiten op de behoefte van de Rotterdammers. Door de ondersteuning te bieden die past bij de behoefte, wordt voorkomen dat financiële problemen verergeren en Rotterdammers in een neerwaartse spiraal terechtkomen.

Ook het aanpakken van kinderarmoede heeft hoge prioriteit en raakt alle doelen van het beleidskader armoede en schulden. Er is daarom een integrale aanpak kinderarmoede tot stand gekomen. De gemeente stimuleert dat kinderen die opgroeien in armoede mee kunnen doen in de stad en hun talenten kunnen ontwikkelen. Dit draagt bij aan kansengelijkheid en aan het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede. Om dat te bereiken financiert de gemeente onder andere verscheidene organisaties die gezinnen met kinderen helpen bij de aanpak van hun (financiële) problemen en ondersteunt de gemeente gezinnen via inkomensondersteunende voorzieningen. De op gezinnen in armoede gerichte interventies dienen effectief en goed onderbouwd te zijn. De integrale aanpak kinderarmoede is daarom tot stand gekomen door onder andere de opbrengsten van de leerstoel Kinderarmoede. In dit programma onderzoeken de bijzonder hoogleraar en de lector Kinderarmoede welke vorm van hulpverlening van gezinnen in armoede het meest effectief is.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Minder armoede en schulden

Paginanummer in website: 26

Doel: Minder armoede en schulden

Wat willen we bereiken?

- We helpen meer Rotterdammers uit de problematische schulden.
- We beperken de gevolgen van het leven met financiële problemen door het bieden van inkomensondersteunende regelingen. Indien nodig wordt ondersteund met aanvullende begeleiding. Aandachtspunt is het meer centraal toegankelijk maken van het gemeentelijk hulpaanbod. Hiermee vereenvoudigen wij processen en verlagen wij de drempel voor hulpvragen.
- We zorgen ervoor dat minder Rotterdammers – en dus ook minder kinderen – leven in armoede. Met effectief en preventief beleid doorbreken we de intergenerationele 'armoedecirkel', zodat kinderen en jongeren een beter perspectief krijgen om zich gezond, veilig en kansrijk te ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het [beleidskader armoede en schulden 2023-2026](#) staan 10 doelen met bijbehorende acties en beoogde resultaten. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste beoogde effecten en het resultaat tot nu toe.

Geldplein

Per 1 januari 2025 zijn de voormalige afdelingen Kredietbank Rotterdam en Grip op Geldzaken samengevoegd tot één afdeling: Geldplein. Geldplein werkt gebiedsgericht en zoekt daarmee actief de samenwerking met (in)formele partijen in de gebieden op.

Vroegsignalering

De gemeente zet in op vroegsignalering van Rotterdammers met schulden en op een groter bereik van inkomensondersteunende voorzieningen. Dat gebeurt door contact te zoeken met Rotterdammers met een (eventueel dreigende) betalingsachterstand. Basis hiervoor zijn signalen over betalingsachterstanden van huur, energie, zorgverzekering en water. De gemeente stuurt een brief, belt of gaat op huisbezoek, afhankelijk van de hoogte van de betalingsachterstand. Daarnaast werkt de gemeente samen met welzijnsorganisaties, scholen en informele wijkorganisaties op plekken waar veel Rotterdammers komen. Zo wil de gemeente met deze Rotterdammers in contact komen. Ook werkt de gemeente samen met bewindvoerderskantoren. Zij kunnen Rotterdammers met schulden snel aanmelden voor schuldbemiddeling. Momenteel (peildatum: mei 2025) hebben 128 bewindvoerderskantoren het samenwerkingsconvenant met de gemeente ondertekend.

Bereik van inkomensondersteunende regelingen

Om het bereik van de inkomensondersteunende regelingen en schulddienstverlening te vergroten, zijn in het eerste kwartaal van 2025 weer promoteams ingezet. Met deze promoteams worden Rotterdammers laagdrempelig geïnformeerd over hulp bij geldzorgen. Ook kunnen zij direct een afspraak maken met een medewerker van Geldplein of de Vraagwijzer. Verder worden gesprekken gevoerd met en presentaties gegeven bij verwijzers/ samenwerkingspartijen in de gebieden.

Eind maart 2025 zijn de eerste onderdelen van de advies- en aanvraagmodule 'Geldwijzer' beschikbaar gesteld. Na de adviesmodule volgt uitrol van de overige onderdelen. De gemeente informeert Rotterdammers en verwijzende partijen over de mogelijkheden van de Geldwijzer.

Regelingen die al een bereik van 100% of bijna 100% hebben, is het doel dit bereik maximaal te behouden:

	Bereik 2023	Bereik 2024
Kindtegoed	116%	114%
Jeugdtetgoed	118%	119%
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	96%	86%

Regelingen die een lager bereik hebben, is het doel een minimaal bereik van 80% te realiseren:

AOW - tetgoed	72%	74%
Individuele inkomenstoeslag	36%	36%

De doelgroep van het AOW- en Jeugdtegoed is begin 2025 uitgebreid met huishoudens die aflossen op een minnelijk of wettelijk schuldhelpverleningstraject. Huishoudens in een dergelijk traject komen hierdoor ook in aanmerking voor het AOW- en Jeugdtegoed.

Werkgevers en jeugdigen

Andere acties zijn bijvoorbeeld:

- De gemeente heeft het Afsprakenkader Sociaal Incasseren ondertekend. Hiermee sluit Rotterdam aan bij de landelijke ambitie om sociaal incasseren de norm te maken
- De gemeente is in gesprek met werkgevers over het vroeg signaleren en bespreekbaar maken van financiële problemen op de werkvloer
- Om jongeren te informeren sluit de gemeente onder andere aan bij jongerenevenementen (zoals Albeda @night). Ook wordt een influencerscampagne gebruikt
- Speciaal om jongeren met problematische schulden en minimale afloscapaciteit te helpen, is er de aanpak Jongeren en Schulden (JES)
- Binnen de Leerstoel Kinderarmoede worden de effecten van opgroeien in armoede en verbetermaatregelen onderzocht
- In samenwerking met subsidiepartners zijn nieuwjaarsgeschenken verspreid onder Rotterdammers met een smalle beurs; hierin zaten onder andere OV-dagkaarten.

De stand van zaken van alle acties staat ook in de jaarlijkse voortgangsrapportage van het beleidskader Armoede en Schulden. Deze [voortgangsrapportage](#) is in het tweede kwartaal van 2025 met de gemeenteraad gedeeld.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget - In deze collegeperiode vergroten we de instroom in de schuldhelpverlening door in totaal 15.750 intakes af te nemen en pakken we schulden aan door in totaal 8.200 schuldregelingen te starten	Nulmeting				t/m maart 2025:	Eindwaarde cumulatief vanaf 2023			
Intakes	4.459	5.339	4.804	5.550	1.323	15.750			
Gestarte schuldregelingen	2.031	1.929	2.264	2.700	483	8.200			
Aantal partijen dat is aangesloten bij het convenant vroegsignalering		312	375		t/m april 2025: 428				
Aantal aanmeldingen vanuit vroegsignalering bij het Expertise Team Financiën (ETF)	227	406	402						
Mediane schuld	€ 19.763	€ 19.237	€ 19.147						

Toelichting indicatoren

Collegetarget: Het aantal intakes van Rotterdammers die hulp zoeken voor hun geldproblemen neemt toe

Het aantal intakes van Rotterdammers die hulp zoeken voor hun geldproblemen neemt toe door samenwerking met organisaties in de stad, door vroegsignalering van problematische schulden en door communicatie over het ondersteuningsaanbod.

Collegetarget: Aantal gestarte schuldregelingen

De raming voor het aantal gestarte schuldregelingen bedraagt 2.700 voor heel 2025. In het eerste kwartaal zijn 483 gestarte schuldregelingen gerealiseerd.

Vroegsignalering:

- **Aantal partijen dat is aangesloten bij het convenant vroegsignalering:**

Het doel is een stijging van het aantal partijen dat zich aansluit bij het gemeentelijk convenant vroegsignalering. Het aantal convenantpartners is gestegen naar 428 in april 2025.

- **Mediane schuld:** De gemeente streeft naar een daling van de mediane schuld van Rotterdammers die ondersteuning van de gemeente krijgen. De mediane schuld daalt al een aantal jaren op rij. In 2022 was dit € 19.763 en in 2023 was dit € 19.237. In 2024 bedroeg de mediane schuld € 19.147. De mediaan is de waarde in het midden van een dataset als je de waarden in volgorde hebt gezet van laag naar hoog.

Over al deze bovenstaande resultaten rapporteert het college elk voorjaar in de voortgangsrapportage van het [beleidskader armoede en schulden](#).

Voorjaarsnota 2025

Doel: Verbeteren taalbeheersing

Paginanummer in website: 27

Doel: Verbeteren basisvaardigheden

Wat willen we bereiken?

Betere basisvaardigheden van Rotterdammers, zodat zij in hun dagelijks leven meer zelfstandigheid ervaren. Verbetering van taal- en rekenvaardigheden en digitale vaardigheden met als doel dat Rotterdammers vooruitgaan in gezondheid, werk, geld en persoonlijke ontwikkeling. Dat zijn ook de vier onderwerpen waarop het beleid zich richt. In de uitvoering van dit beleid werkt de gemeente samen met netwerkpartners zowel binnen als buiten Rotterdam.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente zorgt voor kwalitatief goede trajecten basisvaardigheden en aanvullende taalactiviteiten voor laaggeletterde Rotterdammers. De nagestreefde, jaarlijks te meten klanttevredenheid is 80%.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Aantal gestarte trajecten basisvaardigheden	9.105	9.345	6.150	t/m maart 2025: 1.924	6.150			
Klanttevredenheid	88%	92%	80%		80%			

Toelichting indicatoren

Aantal gestarte trajecten basisvaardigheden

Op 2 februari 2023 stelde de gemeenteraad het [beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden](#) vast. De ambitie voor de huidige collegeperiode is 25.000 gestarte trajecten basisvaardigheden. In 2023 en 2024 zijn in totaal 18.450 trajecten gestart. In het eerste kwartaal van 2025 1.924 trajecten. Hiermee ligt de realisatie van de doelstelling op koers.

Klanttevredenheid

De klanttevredenheid in 2024 is boven de streefwaarde namelijk 92%. De cijfers over de kwalitatieve doelstelling over 2025 zijn naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 bekend.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Een inclusieve samenleving

Paginanummer in website: 28

Doel: Een inclusieve samenleving

Wat willen we bereiken?

Inburgering

Rotterdamse inburgeraars participeren maximaal in de samenleving en beheersen zo snel mogelijk de Nederlandse taal.

Samenleven

We willen discriminatie zoveel mogelijk voorkomen (acceptatie, kansgelijkheid) en de gevolgen ervan bestrijden (mentaal welzijn, emancipatie, empowerment). Rotterdammers zien dat de gemeente een bondgenoot is in de strijd tegen discriminatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inburgering

We voeren de Wet inburgering uit op basis van de hiervoor bedoelde rijksmiddelen. Statushouders uit eerdere wetten worden, zoals alle andere Rotterdamse werkzoekenden, begeleid naar werk of een opleiding. Als extra impuls bieden we Starten in Rotterdam aan aan statushouders en begeleiden we gezinsmigranten. Jaarlijks wordt de raad geïnformeerd via de [Monitor Inburgering](#).

Samenleven

Het [actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#) beschrijft welke concrete acties er worden ingezet om discriminatie te bestrijden op leefgebieden als woningmarkt, arbeidsmarkt, veiligheid op straat, en waar nodig welke specifieke inzet gericht is op de verschillende discriminatiegronden. Het actieplan is in oktober 2023 door de raad vastgesteld.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bijstandsvolume statushouders	2.180	3.118	3.705						
Omnibusenquête (% acceptatie van diversiteit):									
• Seksuele en gender- diversiteit	87%	84%	82%						
• Culturele diversiteit	75%	73%	75%						
• Religieuze diversiteit	75%	73%	75%						
• Het is leuk om te wonen in een stad met mensen met verschillende achtergronden	80%	78%	74%						

Wijkprofiel: Zegt géén discriminatie te ervaren in of buiten de eigen woonbuurt	81%	80%	80%						
Inclusiviteitsindex (EUR)									
Discriminatiemonitor:									
Aantal meldingen van discriminatie door Rotterdammer bij ADV (over voorval in of buiten Rotterdam)	674	355	747						
Aantal meldingen over voorval dat plaatsvond binnen Rotterdam	240	248	372						
Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten bij de politie	470	520	634						

Toelichting indicatoren

Acceptatie diversiteit

Het wijkprofiel verschijnt om het jaar. In maart verscheen het Wijkprofiel 2024. Daarin meet de gemeente onder andere de mate waarin Rotterdammers aangeven discriminatie te ervaren. Het percentage Rotterdammers dat zegt geen discriminatie te ervaren was 80% in 2024. Dat is iets minder dan in 2020 (81%).

De omnibus enquête wordt jaarlijks uitgevoerd. In augustus 2025 verschijnen de nieuwe cijfers. In de tabel leest u de meest recente cijfers van de Discriminatiemonitor, die ook jaarlijks verschijnt (april 2025). De Monitor, gepubliceerd in april 2025, beschrijft de meldingscijfers van het jaar daarvoor (2024).

RADAR en andere antidiscriminatie voorzieningen ontvingen in 2024 ruim een kwart meer discriminatiemeldingen over voorvallen binnen de regio Rotterdam dan in het jaar ervoor, namelijk 608 meldingen. Ruim de helft van de meldingen gaat over discriminatie op grond van herkomst. Het aantal meldingen over seksuele gerichtheid is verdubbeld. De politie registreerde 1147 discriminatie-incidenten binnen de regio, dat is 6 procent minder dan in 2023. Het grootste deel van de politieregistraties gaat over herkomst en seksuele gerichtheid. In 2024 registreerde de politie 126 voorvallen over antisemitisme, een daling van 25 procent.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 29

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving draagt bij aan onderstaande, door de VN geformuleerde, Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 1. Geen armoede
- 2. Geen honger
- 5. Gendergelijkheid
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

.

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 30

Projecten

Niet van toepassing.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 31

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-120.659	-114.588	-104.985	-105.104	-105.104
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-828	-80	1.177	1.178	1.130
Kosten locatie 's-Gravezandseweg	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.330	0	0	0	0
Opvang Vluchtelingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Terugdraaien verwachte Rijksbijdrage Inburgering	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763
Voortzetten Rotterdamse aanpak Intakeloket Ondersteuning Statushouders	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-623	0	0	0
Wet Educatie en Beroepsonderwijs	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Wet Inburgering	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Dekking kosten locatie 's-Gravezandseweg	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1.330	0	0	0	0
Rotterdampas korting ouderen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-425	0	0	0
Vrijval vangnet Energietoelage	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2.140	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernijverleden	Reserves	96	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering	Reserves	0	0	0	0	0
100 jaar vriendschap Turkije-Nederland	Taakmutaties	-40	0	0	0	0
Bijstand Jongerennorm	Taakmutaties	0	652	652	652	652
Spreidingswet	Taakmutaties	-255	0	0	0	0
Vangnetconstructie energietoelage	Taakmutaties	-2.140	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.134	2.079	2.288	2.290	2.241
Begroting na wijzigingen		-121.488	-114.668	-103.808	-103.925	-103.974

Toelichting financiële bijstellingen

Kosten locatie 's-Gravezandseweg

Op de locatie aan de 's-Gravenzandseweg worden geen vluchtelingen uit de Oekraïne opgevangen. Na een breed onderzoek is er ook geen andere passende invulling gevonden voor deze locatie. Daarmee valt de dekingsgrond weg voor de kosten die de gemeente maakt voor deze locatie. Deze incidentele kosten worden zo laag mogelijk gehouden.

Opvang Vluchtelingen

Voor de opvang van asielzoekers worden vanaf 2025 de lasten rechtstreeks betaald door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), voorheen werden deze lasten betaald door de gemeente en door het COA aan de gemeente vergoed. Daarnaast is de begroting voor vluchtelingen en statushouders geactualiseerd. De baten en lasten in 2025 zijn verlaagd met € 34,1 mln. Voor 2026 zijn de budgetten voor de opvang van asielzoekers en vluchtelingen opgevoerd. De baten en lasten in 2026 zijn verhoogd met € 47,0 mln.

Terugdraaien verwachte Rijksbijdrage Inburgering

De bij de Voorjaarsnota 2023 verwachte en ingeboekte Rijksbaten voor de opgave Inburgering worden niet ontvangen. Het knelpunt dat ontstaat kan niet worden opgelost binnen de opgave inburgering.

Voortzetten Rotterdamse aanpak Intakeloket Ondersteuning Statushouders

Het Intakeloket Ondersteuning Statushouders koppelt huisvesting van statushouders aan woningen. De afgelopen jaren is mede door de inzet van deze professionals de taakstelling is behaald. De terugval van middelen in 2026 wordt opgelost.

Wet Educatie en Beroepsonderwijs

Voor de aanpak van taalachterstanden heeft het Rijk geld toegekend. Vanaf 2025 zijn de baten en lasten structureel verhoogd met € 5,1 mln. Per saldo is dit een neutrale bijstelling.

Wet Inburgering

Voor de Wet inburgering heeft het Rijk geld toegekend. Voor 2025 zijn de baten en lasten verhoogd met € 7,5 mln. Per saldo is dit een neutrale bijstelling.

Dekking kosten locatie 's-Gravezandseweg

In 2025 wordt incidentele ruimte van € 1,3 mln op de begroting van programma vluchtelingen ingezet ter dekking van het tekort locatie 's-Gravezandseweg.

Rotterdampas korting ouderen

In 2026 ontvangen ouderen die in het midden- en hoge tarief vallen eenmalig korting op de aanschaf van de Rotterdampas.

Vrijval vangnet Energietoelage

Van het Rijk zijn extra middelen ontvangen bestemd voor gemeenten die een grote nadelige afwijking hebben gehad door uitvoering van de energietoelag. Deze € 2,1 mln is uitgekeerd bij de decembercirculaire en wordt gebruikt voor de financiële opgaves.

Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernijverleden

Verplichtingen die in 2025 geraamd waren vanuit de Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernijverleden zijn al in 2024 gerealiseerd waardoor € 96.000 kan vrijvallen.

Bestemmingsreserve Uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering

Het Intakeloket Ondersteuning Statushouders koppelt huisvesting van statushouders aan woningen. De afgelopen jaren is mede door de inzet van deze professionals de taakstelling is behaald. Voor 2025 wordt € 500.000 onttrokken aan de Bestemmingsreserve Uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering. Voor 2026 wordt € 478.000 onttrokken. Omdat de hogere onttrekking en de hogere lasten allebei worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

100 jaar vriendschap Turkije-Nederland

Van het Rijk is geld ontvangen voor het uitvoeren van activiteiten ter gelegenheid van de 100-jarige vriendschapsjubileum tussen Nederland en Turkije.

Bijstand Jongerennorm

Vanuit het Rijk is minder geld ontvangen voor jongeren in de bijstand. Gemeenten kunnen vanuit de bijzondere bijstand een aanvulling op de bijstand aan 21-minners geven als hun ouders niet bij kunnen springen. De aanvulling op de bijstand is bedoeld voor algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan.

Het geld wordt overgeheveld naar de algemene bijstand.

Spreidingswet

Vanuit het Rijk is geld ontvangen voor taken die voortkomen uit de Spreidingswet. Het betreft taken in het zoeken van opvangplekken voor asielzoekers om zo te komen tot een evenwichtigere spreiding van asielzoekers over gemeenten en provincies.

Vangnetconstructie energietoelage

Van het Rijk zijn extra middelen ontvangen bestemd voor gemeenten die een grote nadelige afwijking hebben gehad door uitvoering van de energietoeslag. Deze € 2,1 mln is uitgekeerd bij de decembercirculaire.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- Verschuiving van apparaatslasten tussen programma's en verschuiving van programma- naar apparaatslasten. Dit zijn neutrale bijstellingen. Het verschuiven van budget vindt onder andere plaats voor:
 - Wijziging programmaondersteuning Armoede, Schuldhulpverlening, Integratie en Samenleven (€ 837.000. in 2025 tot € 1,5 mln in 2029)
 - Dekking kosten locatie 's-Gravezandseweg (- € 1,3 mln in 2025)
 - Voortzetten Rotterdamse aanpak Intakeloket Ondersteuning Statushouders, gedekt vanuit de Bestemmingsreserve Uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering € 623.000 in 2026
- Overige technische wijzigingen: (€ 1,6 mln in 2025 tot € 710.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	106.457	76.728	69.023	22.240	22.240	22.240
Bijdragen rijk en medeoverheden	67.624	68.220	60.457	12.589	12.589	12.589
Financieringsbaten	332	380	380	409	409	409
Overige opbrengsten derden	38.501	8.128	8.186	9.241	9.241	9.241
Lasten exclusief reserves	224.244	209.453	190.221	127.548	127.665	127.110
Apparaatslasten	47.160	50.217	46.665	39.513	39.511	37.560
Inhuur	3.675	574	409	409	409	409
Overige apparaatslasten	755	1.438	1.102	894	894	894
Personeel	42.730	48.205	45.154	38.210	38.209	36.257
Overige verrekeningen	11.213	11.638	10.849	1.162	1.162	1.162
Overige verrekeningen	11.213	11.638	10.849	1.162	1.162	1.162
Programmalasten	165.871	147.599	132.707	86.873	86.992	88.388
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	88.220	70.604	61.998	18.542	18.542	19.799
Kapitaallasten	250	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	-477	134	134	134	134	134
Sociale uitkeringen	57.040	52.233	48.282	46.524	46.642	46.782
Subsidies en inkomensoverdrachten	20.838	24.627	22.293	21.673	21.673	21.673
Saldo voor vpb en reserveringen	-117.787	-132.726	-121.199	-105.308	-105.425	-104.871
Saldo voor reserveringen	-117.787	-132.726	-121.199	-105.308	-105.425	-104.871
Reserves	10.899	11.238	6.530	1.500	1.500	897
Onttrekking reserves	11.918	10.012	5.400	1.500	1.500	897
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven	0	700	700	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebelief	0	0	0	1.500	1.500	897
Bestemmingsreserve Armoedefonds	2.700	5.743	4.222	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhelpverlening	0	883	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	0	1.019	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietoelag	8.780	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbelief	0	1.167	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Inburgering	438	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden	0	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering	0	500	478	0	0	0
Toevoeging reserves	4.349	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven	400	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebelaid	2.971	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering	978	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	3.330	1.226	1.130	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebelaid	0	300	300	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedefonds	830	830	830	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	200	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	1.800	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Inburgering	500	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden	0	96	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taal volwasseneneducatie	0	0	0	0	0	0
Saldo	-106.888	-121.488	-114.668	-103.808	-103.925	-103.974

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan vooral uit bijdragen van het Rijk voor noodopvang asielzoekers, opvang Oekraïners en uitvoering van de Wet inburgering. Verder bestaan de baten uit ontvangen bijdragen voor de trajecten basisvaardigheden en de Rotterdampas.

Lasten

Rotterdam zet geld in voor onder andere noodopvang asielzoekers, trajecten basisvaardigheden, inburgering, armoedebestrijding en schuldhelpverlening.

Reserves

Binnen het programma wordt geld uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Het gaat onder andere om de bestemmingsreserves Armoedefonds, Energietoeslag en Inburgering.

Hieronder is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze reserves.

Meerjarig verloop

In de jaren 2025 en 2026 is er sprake van hogere baten, lasten en uitputting van de reserves dan tijdens de jaren 2027 en verder. Dit komt doordat de baten en lasten van bepaalde regelingen, zoals de crisisopvang asielzoekers en opvang Oekraïners, niet structureel in de begroting zijn opgenomen. Ook de onttrekking van reserves, zorgt voor hogere baten en lasten in de begrotingen voor 2025 en 2026. Verder blijft het meerjarig verloop vanaf 2027 min of meer gelijk.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-121.488	-114.668	-103.808	-103.925	-103.974
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-98.586	-92.730	-88.703	-88.820	-88.869
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-7.807	-7.325	-4.921	-4.921	-4.921
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-1.183	-1.407	-1.166	-1.166	-1.166
Samenkracht en burgerparticipatie	-13.912	-13.206	-9.018	-9.018	-9.018

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven		704	4	4	4	4
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven		704	4	4	4	4
Doel reserve:	uitvoering geven aan het Actieplan Samenleven.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.404	0	700	0	704
	Raming 2026	704	0	700	0	4
	Raming 2027	4	0	0	0	4
	Raming 2028	4	0	0	0	4
	Raming 2029	4	0	0	0	4
Bestemmingsreserve Armoedebeleid		4.197	3.897	2.397	897	0
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539
Bestemmingsreserve Armoedebeleid		4.197	3.897	2.397	897	0
Doel reserve:	Ondersteunen van Rotterdammers die de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	4.497	0	0	300	4.197
	Raming 2026	4.197	0	0	300	3.897
	Raming 2027	3.897	0	1.500	0	2.397
	Raming 2028	2.397	0	1.500	0	897
	Raming 2029	897	0	897	0	0
Bestemmingsreserve Armoedefonds		7.697	2.644	2.644	2.644	2.644
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539
Bestemmingsreserve Armoedefonds		7.697	2.644	2.644	2.644	2.644
Doel reserve:	Armoedebestrijding					
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2026)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	14.270	0	5.743	830	7.697		
	Raming 2026	7.697	0	4.222	830	2.644		
	Raming 2027	2.644	0	0	0	2.644		
	Raming 2028	2.644	0	0	0	2.644		
	Raming 2029	2.644	0	0	0	2.644		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening				109	109	109	109	109
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening		109	109	109	109	109		
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand. Dekking voor onvermijdelijke claim Meer Schuldhulpverlening. Daarin is de volgende toelichting opgenomen: Deze middelen hebben betrekking op zowel uitkeringskosten en uitvoeringskosten. Sinds 2017 is de vraag naar Schuldhulpverlening en inkomensondersteunende maatregelen gestegen en het is de verwachting dat deze trend zich voorzet (Tussen januari 2022 en januari 2023 is de instroom bij de schuldhulpverlening met 88% toegenomen).Deze stijging is inmiddels niet meer op te vangen binnen de portefeuille van Armoede en Schulden, onder andere doordat de vraag op de overige Rotterdamse Regelingen is gestegen. De bijzondere bijstand betreft een openeinderegeling en dus moeten we het uitkeren en uitvoeren. Daarnaast zijn ook de toegenomen datasignalen (wettelijke taak) meegenomen, waaruit ook ongeveer 10% aan schuldhulpverleningstrajecten komen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	992	0	883	0	109		
	Raming 2026	109	0	0	0	109		
	Raming 2027	109	0	0	0	109		
	Raming 2028	109	0	0	0	109		
	Raming 2029	109	0	0	0	109		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten				681	81	81	81	81
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten		681	81	81	81	81		
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand studenten. Naast een motie vanuit de raad om de middelen in te zetten voor het compenseren van energiekosten bij Studenten, is het ook onduidelijk hoe de rechtspraak gaat zijn in deze. Er zijn verschillende studenten die een rechtszaak aangespannen hebben.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		

	Begroting 2025	2.700	0	2.019	0	681		
	Raming 2026	681	0	600	0	81		
	Raming 2027	81	0	0	0	81		
	Raming 2028	81	0	0	0	81		
	Raming 2029	81	0	0	0	81		
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid				4.400	4.400	4.400	4.400	4.400
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid		4.400	4.400	4.400	4.400	4.400		
Doel reserve:	Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	5.567	0	1.167	0	4.400		
	Raming 2026	4.400	0	0	0	4.400		
	Raming 2027	4.400	0	0	0	4.400		
	Raming 2028	4.400	0	0	0	4.400		
	Raming 2029	4.400	0	0	0	4.400		
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden				300	300	300	300	300
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden		300	300	300	300	300		
Doel reserve:	Financiering van een gezamenlijk kunstwerk of gedenkteken in de buitenruimte en het voortzetten van het programma koloniaal en slavernijverleden.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	396	0	0	96	300		
	Raming 2026	300	0	0	0	300		
	Raming 2027	300	0	0	0	300		
	Raming 2028	300	0	0	0	300		
	Raming 2029	300	0	0	0	300		
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering				478	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering		478	0	0	0	0		
Doel reserve:	Het programma inburgering werkt opgavegericht en is organisatie breed wat een breed inzetbare financiële reserve(basis) vraagt om de komende 2 collegejaren de Nieuwe Wet Inburgering en Rotterdamse aanpak uit te blijven voeren. Om dit goed te kunnen doen is in 2024 kritisch gekeken naar inzet van middelen en opbouw van een reserve waarmee de uitvoering en programma lijn gecontinueerd kan worden.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	978	0	500	0	478		
	Raming 2026	478	0	478	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Totaal				18.565	11.435	9.935	8.435	7.539

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven.

De reserve heeft tot doel uitvoering te geven aan het Actieplan Samenleven. De laatste onttrekking vindt nog plaats in 2025 en zal bij de tweede herziening worden begroot.

Bestemmingsreserve Armoedebeleid

Bij de Eerste Herziening 2025 is de onttrekking begroot in 2028 aangepast naar € 897.000. Het geld wordt ingezet voor het continueren van de dienstverlening van de gemeentelijke schuldenketen op het huidige niveau.

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand schuldhulpverlening

De einddatum is 31 december 2025. De middelen worden gebruikt voor het uitvoeren van het beleidskader Armoede & Schulden voor de verbetering van de gemeentelijke schuldenketen. Het restant van de middelen zal bij de Tweede Herziening 2025 worden samengevoegd met de Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand studenten en in dit kader worden begroot.

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand studenten

Zie Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand schuldhulpverlening.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 32

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Het beleidskader basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden'](#)
- [Beleidskader 'Rotterdam voor iedereen. Samen sterk tegen armoede en schulden. Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026'](#)
- [Actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#)
- [Rotterdamse Aanpak Inburgering](#)
- [Monitor Inburgering](#)

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die worden ingezet voor dit programma. Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen.

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 33

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Achbar

Wethouder Achbar is verantwoordelijk voor de portefeuille Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie.

‘Het is belangrijk dat Rotterdam een stad is waarin iedereen zich thuis voelt en gelijk behandeld wordt.’

Wethouder Norville

Wethouder Norville is verantwoordelijk voor de portefeuille Armoedebestrijding, Schuldhulpverlening, Taal en Toeslagen.

‘Samen met onze partners helpen we Rotterdammers beter de weg te vinden naar regelingen, zodat we de stad samen een beetje beter maken’.

Voorjaarsnota 2025

Beheer van de stad

Paginanummer in website: 34

Beheer van de stad

Een schone, hele en veilige buitenruimte die de Rotterdammers en haar bezoekers optimaal kunnen benutten, waarbij wijk gestuurd werken, verduurzaming en circulariteit belangrijk zijn. De opgaven van de stad zoals verdichting en klimaatadaptatie worden innovatief aangepakt.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 35

Voortgang Eerste herziening 2025

Verminderen naastplaatsingen en zwerfafval

Collegedoelstelling: de gemeente vermindert zwerfafval en plaatsing van huisvuil naast afvalcontainers (naastplaatsingen) in de 20 wijken die het slechtst scoren. Doel in de huidige collegeperiode is een stijging van de CROW-score op naastplaatsingen en zwerfafval met gemiddeld 5 procentpunt over alle 20 wijken. CROW is een kennisplatform voor onder meer gemeenten. CROW heeft een methode ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare buitenruimte te meten. Bijna alle gemeenten gebruiken deze methode.

Realisatie 2024: **80,59 % niveau B of hoger**

Begroting 2025: **83,86 % niveau B of hoger**

Realisatie per 1 april 2025: **80,83 % niveau B of hoger**

Het fijne zwerfafval op verharding blijft de grootste zorg. Dit is door het kleine formaat lastig te verwijderen. Er zijn aanzienlijke verschillen tussen de wijken. Dit geldt zowel voor de hoeveelheid afval naast de containers als de mate van zwerfafval in de buitenruimte. Dit benadrukt het belang van een wijkgerichte aanpak. Sinds 2024 voert de gemeente, naast de acties uit de Nota Samen SchoonR, een aantal wijkgerichte maatregelen uit. Dit zijn bijvoorbeeld extra publieksvoorlichting en een communicatiecampagne gericht op het voorkomen van sigarettenpeuken in de buitenruimte. Met name deze sigarettenpeuken hebben invloed op de CROW-score. Deze aanpak wordt in 2025 voortgezet.

De NietRNAast-aanpak heeft als doel de plaatsing van afval naast containers te verminderen. Deze aanpak blijkt succesvol. De gemeente zet de NietRNAast-aanpak in 2025 voort. Sinds kort wordt het afval dat NietRNAast-teams inzamelen voor een deel gescheiden op de milieuparken. In 2025 loopt een traject waarin duidelijk wordt of de inzet om het afval te scheiden opweegt tegen de voordelen. Tegelijkertijd mag het scheiden van dit afval niet betekenen dat het collegetarget 'verminderen naastplaatsingen en zwerfafval' erop achteruitgaat.

Het achterblijven op het target heeft onder andere te maken met de problematiek rondom "statiegeldjagers". Door het openbreken van afvalbakken heeft de gemeente extra overlast van zwerfafval. Dit heeft ook financiële consequenties vanwege een noodzakelijke verhoogde inzet. Daarnaast verdicht de stad steeds verder en neemt het toerisme toe, zonder dat hier uitbreiding van inzet tegenover staat. Ook ongewenst gedrag door inwoners, waarbij grofvuil en zwerfafval in de buitenruimte terecht komen, zorgt voor een flinke uitdaging.

Rotterdam Circulair

- Op 1 april van dit jaar is het Milieupark + De HER geopend. Dit is hét grondstoffencentrum van Rotterdam waar hergebruik, creativiteit, ondernemerschap en onderwijs samenkomen. Afgedankte materialen krijgen hier een tweede leven en de makers van de toekomst worden hier opgeleid.
- Een succesvolle pilot Reparatie op Wielen (RoW) is tijdens een pop-up-milieupark in maart uitgevoerd. Dit is in lijn met de wens van het Burgerberaad Klimaat om hergebruik en reparatie te stimuleren. Als resultaat van de pilot is RoW nu onderdeel van pop-up milieuparken.
- De Textielrace is in Q1 2025 succesvol afgerond. Met deze race leerden kinderen over consuminderen en de invloed van de textielindustrie op mens en milieu. De resultaten: 3.734 kilo ingezameld textiel, 79 doorgegeven kledingstukken via Marktplaats, 36 gerepareerde kledingstukken en 4 kledingruilevents. De textielrace heeft vooral veel kinderen bewust gemaakt van hoe je anders met je kleding kan omgaan. Dit kan hun houding ten opzichte van circulair gedrag positief beïnvloeden.
- In april ondertekenden de partijen die zijn aangesloten bij Rotterdams Hout een convenant over het hergebruiken van Rotterdamse bomen. Rotterdams Hout is een samenwerkingsverband tussen Rotterdamse commerciële partijen en de gemeente Rotterdam. Met als doel om gerooide bomen uit de stad te laten terugkeren in de stad.

"De Start"

Op de locatie waar milieupark Delfshaven gesloten is, wordt binnenkort "De Start" geopend. Op "De Start" gaan verschillende activiteiten plaatsvinden. Het hoofddoel bij "De Start" is het genereren van meerwaarde uit (grof)afval dat bewoners afdanken. De gemeente beschouwt dit afval als grondstoffen. Voorlopig ligt de focus op hout, kunststof, metalen en grof restafval. De meerwaarde wordt gecreëerd door het sorteren van grondstofstromen. De gesorteerde grondstoffen worden opgeslagen totdat er voldoende massa is om naar afnemers te vervoeren. Zij maken hier hoogwaardige spullen van.

De locatie kan in ieder geval gebruikt worden totdat de bouw van woningen in dit gedeelte van het Merwe-Vierhavens-gebied start.

Biodiversiteit

De ambitie van het college is om tijdens de huidige collegeperiode 40 hectare bijenlandschap te realiseren door omzetting van de bestaande grasvegetatie. De strategische aanpak volgens de methode Groene Cirkels blijft gericht op het versterken, behouden en verbeteren van de ecologische structuur voor wilde bijen. Niet alleen gazons veranderen om te zorgen voor voedsel voor bijen, ook creëert de gemeente diverse verblijfs- en nestplaatsen die onderling verbonden zijn.

Met zorgvuldige locatiekeuze maakt de gemeente ecologische bijenzones op zowel de noordoever als de zuidoever mogelijk. Naar verwachting realiseert de gemeente dit jaar de laatste 20 hectare bijenlint van de in het collegeakkoord afgesproken 40 hectare.

Wijkbetrokkenheid en educatie

In 2025 vraagt de gemeente actieve Rotterdammers en stichtingen hoe zij in de wijken andere Rotterdammers en ondernemers kunnen betrekken bij het schoon houden van hun wijk. De bestaande activiteiten zet de gemeente door met de "Schoonmaakbendes" via Opzoomer Mee en de "Grondstofjutters" in Hoek van Holland. Met deze partijen wordt besproken hoe de gemeente dit jaar meer Rotterdammers kan bereiken. In het tweede deel van 2025 werkt de gemeente aan de zichtbaarheid van wijkbetrokkenheid. Bijvoorbeeld met werving door middel van communicatie in de wijken tijdens evenementen. Doel is dat Rotterdammers zich blijvend inzetten om hun wijk schoon te maken. De gemeente zet ook in op de mogelijkheden voor Rotterdamse ondernemers om mee te doen.

De gemeente heeft inmiddels een uitgebreid educatieprogramma voor een schonere stad met workshops, activiteiten, voorstellingen, gastlessen en excursies. Dit programma is gericht op leerlingen van de basisscholen en het middelbaar onderwijs, studenten en volwassenen. Het aanbod is uitgebreid met lessen over afval en prikactiviteiten met cursisten van NL-training (combinatie taalles en inhoud). Hiermee bereikt de gemeente een nieuwe doelgroep.

Lachgascilinders

Sinds januari 2023 valt lachgas onder de Opiumwet. Sindsdien dumpen gebruikers de lachgascilinders in grote hoeveelheden in parken, bosschages, op straat en in afvalcontainers. De gevolgen, risico's en extra kosten zijn groot. Sinds 1 augustus 2023 neemt de gemeente lachgascilinders in bij de milieuparken. Een gespecialiseerd bedrijf ruimt de vele gedumpte lachgascilinders in de buitenruimte op. De gemeente heeft in 2024, naast de reguliere inzet van milieucontroleurs, ook medewerkers van Schone Stad opgeleid om lachgascilinders op te ruimen. Dit heeft gezorgd voor aanzienlijk minder meldingen en het veel sneller van straat halen van de cilinders. Daarom wordt deze werkwijze ook in 2025 voortgezet. Het aantal lachgascilinders in de buitenruimte blijft namelijk onverminderd hoog.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Beheer van de stad	€ 12.638
Actualisatie kapitaallasten	- € 4.669
Prijsontwikkeling beheer en onderhoud versus trend	- € 3.360
Te lage indexering afvalverwerkingsbudgetten	- € 3.700
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	€ 10.955
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)	€ 4.128
Correctie dekking voor kapitaallasten	€ 8.248
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 1.036

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 36

Bestuurlijke hoofdlijnen

Beheren en onderhouden van de openbare ruimte

De gemeente gaat mee met de ritmes van de stad. Elke dag haalt de gemeente afval op, houdt toezicht en zorgt ervoor dat het water afgevoerd wordt, riolen werken, bomen groeien en de straten er goed bij liggen. Elk weekend zorgt de gemeente ervoor dat de stad na het uitgaan en het feesten weer snel schoon en veilig is. De werkzaamheden van de gemeente pieken in de seizoenen. 's Zomers is de gemeente aanwezig op de stranden en in de parken, in de herfst wordt blad geruimd en 's winters wordt op tijd gestrooid. Als het nodig is staat de gemeente paraat na stormschade, overstromingen of rellen. De gemeente zorgt met goed beheer dat de assets hun levensduur halen en op tijd worden vervangen. Elk vervangingsmoment is daarbij een kans voor vernieuwing. Circulair werken draagt bij aan de transitie naar een groener, duurzamer en veerkrachtiger Rotterdam. Bij het uitvoeren van deze werkzaamheden wordt steeds meer gebruik gemaakt van emissieloze (werk)voertuigen.

Schoonhouden

De gemeente zorgt voor schone buurten. Een buurt zonder vuil op straat is een fijne buurt. Een schone en groene omgeving bevordert de verbinding met de wijk en draagt bij aan een veilige, diverse en toekomstbestendige leefomgeving. Twee van de grootste ergernissen van Rotterdammers zijn afval naast containers (naastplaatsingen) en zwerfafval. De gemeente:

- Neemt meer preventieve maatregelen om de stad schoon te houden.
- Pakt bewoners aan die er een rotzooi van maken.
- Investeert meer in het opruimen en ophalen van (zwerf)afval.

Extra aandacht ligt daarbij op de 20 wijken die het slechtst scoren op de beeldmeetlat van naastplaatsingen (de CROW-methodiek). Deze wijken moeten op deze meetlat gemiddeld een 5 procentpunt betere score laten zien in 2026.

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen

In de vastgestelde Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027 is voor alle objecten in de openbare buitenruimte berekend hoeveel geld er nodig is om de bestaande openbare ruimte veilig en beschikbaar te beheren en te onderhouden. Er zijn stapsgewijs extra exploitatiemiddelen toegekend omdat de Rotterdamse wegen en voetpaden, groen en parken en speelplekken extra aandacht nodig hebben. In de periode van 2025-2027 is er niet genoeg budget om al het benodigde onderhoud uit te voeren. Dit vereist dat er keuzes worden gemaakt om bepaald onderhoud niet te doen of uit te stellen. Dit zullen inwoners soms ook merken in de openbare ruimte van de stad.

Rotterdams WeerWoord

In juni 2023 is het programmakader Rotterdams WeerWoord 2030 vastgesteld. In het Programmakader en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2023-2026 zijn de inspanningen beschreven die nodig zijn om Rotterdam aan te passen aan de effecten van klimaatverandering. Daarnaast biedt het programmakader praktische richtlijnen en oplossingen voor de klimaatuitdagingen, opgedeeld per wijk. De inspanningen richten zich voornamelijk op meekoppelen van klimaatmaatregelen met al lopende ingrepen en projecten in Rotterdam zowel in de buitenruimte als in de bebouwde omgeving. In 2025 werkt de gemeente aan de integratie van het Gemeentelijk Rioleringsplan en het Rotterdams WeerWoord tot een waterklimaatadaptatieprogramma, vast te stellen eind 2025. Een klimaatadaptieve aanpak in combinatie met vergroening krijgt in steeds meer buitenruimteprojecten vorm. Een groot deel van deze projecten wordt uitgevoerd in 'stenige' stadswijken, omdat daar de klimaatopgave het grootst is. De ondersteuning van Rotterdammers om zelf klimaatadaptief te kunnen handelen met bijvoorbeeld de subsidieregeling klimaatadaptatie en de Tegeltaxi zijn ook dit jaar weer beschikbaar. De Groene en Gezonde Wijkaanpak is in steeds meer wijken aanwezig met een netwerk van actieve bewoners en klimaatambassadeurs om in de wijken waar dat hard nodig is een actief netwerk op te bouwen dat klimaatadaptief handelt en de buurt samen vergroend. Dit is onderdeel van de Groen Agenda met nog meer deelnemende partners.

Samen

Het beheer van de stad is niet alleen een zaak van en voor de gemeente. Samen met bewoners en ondernemers houden we buurten, pleinen en parken nog schoner. In de wijken werkt de gemeente samen met bewoners en wijkraden. In de hoofdstructuren is er samenwerking met partners zoals de waterschappen, Waterbedrijf Evides en netbeheerder Stedin.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Schone en circulaire stad

Paginanummer in website: 37

Doel: Schone en circulaire stad

Wat willen we bereiken?

In 2050 wil Rotterdam een afvalvrije en grondstoffenrijke stad zijn. Om dat te bereiken informeert, stimuleert en faciliteert de gemeente haar inwoners om grondstoffen zo goed mogelijk te scheiden. De gemeente maakt stapsgewijs de omschakeling van een lineaire naar een circulaire economie. Rotterdam Circulair draagt bij aan de transitie naar een groener, duurzamer, economisch veerkrachtiger, gezonder en schoner Rotterdam. De gemeente wil een zichtbaar schone stad voor haar inwoners. De overlast door plaagdieren houdt de gemeente onder controle. Specifiek voor ratten is er een gebiedsgerichte aanpak. Met het oog op het klimaat en de volksgezondheid is het gehele gemeentelijke wagenpark in 2030 zonder uitstoot.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2050 moet Rotterdam een stad zijn zonder afval. Om dat te bereiken informeert, stimuleert en faciliteert de gemeente haar inwoners om grondstoffen zo goed mogelijk te scheiden en zo de hoeveelheid restafval te verminderen. In de [Grondstoffennota](#) staan de maatregelen om dit te stimuleren. Denk hierbij aan gebiedsgerichte communicatie-campagnes, de uitbreiding van gfe-wijkcontainers in hoogbouw, pop-up-milieuparken enz.
- Het herijkte [Programmaplan Rotterdam Circulair | Rotterdam Circulair 2023-2026](#) wordt uitgevoerd. De gemeente zoekt manieren om slimmer en duurzamer met grondstoffen en materialen om te gaan. Door minder grondstoffen te gebruiken en deze beter, langer en opnieuw toe te passen, werkt de gemeente toe naar een volledig circulaire economie in 2050. Dit draagt bij aan een groener en duurzamer Rotterdam. En aan een stad die gezonder en schoner is, en economisch veerkrachtiger.
- Voortzetting van de aanpak van zwerfafval. De inzet is gericht op een gemiddelde van 90% B-schoonniveau of hoger, volgens de CROW-methodiek.
 - De gemeente zet de reinigingsteams vaker in, stadsbreed en óók in het weekend.
 - Deze zogenaamde 'runners' gaan elke dag 's ochtends vroeg de wijk in om, los van meldingen in de buitenruimte (MeldR), naastplaatsingen weg te halen.
 - De gemeente plaatst bij de in- en uitgangen van parken en stranden op piekmomenten grote containers.
 - Er worden afspraken gemaakt met restaurants en de markten om te voorkomen dat etensresten op straat belanden en zodoende plaagdieren aantrekken.
- De gemeente wil naastplaatsingen sneller opruimen, met een verhoogde inzet in de 20 wijken die volgens de CROW-methodiek het slechtst scoren (collegetarget). Dit doet de gemeente onder andere door integrale NietRnaast-teams in te zetten, maar ook door vaker en strenger te handhaven. Een deel van de reinigingsmedewerkers is opgeleid tot toezichthouder zodat zij kunnen optreden bij een naastplaatsing. Een ander deel van de reinigingsmedewerkers is opgeleid om mee te helpen bij het opruimen van lachgascilinders.
- De gemeente maakt meer gebruik van technieken die het gedrag beïnvloeden rondom wijkcontainers (nudging). Ook experimenteert de gemeente met digitale middelen om vuil beter te herkennen; dit leidt tot efficiënter ophalen van het vuil.
- De gemeente streeft naar een schone stad én dat de bewoners de stad als schoon ervaren door acties en uitvoering van de interventies uit de [Nota SamenschoonR](#).
- Vergroting van de bewustwording van en kennis over dierenwelzijn. Voortzetting van de acties uit de geactualiseerde [Nota Dierenwelzijn 2023-2026](#). Daarbij zet de gemeente in op gecombineerde acties in overlappende beleidsvelden, zoals biodiversiteit, groenbeheer, plaagdierbeheersing en evenementen.
- Gebiedsgerichte inzet van plaagdierbeheersing gebeurt samen met andere partijen, zoals woningbouwcorporaties en groenbeheerders, die onmisbaar zijn in de aanpak van (ratten)overlast. De plaagdierbeheersers krijgen steeds meer een adviserende rol en zijn aanspreekpunt in hun wijk voor alle betrokken partners. Bestrijding is nog steeds een onderdeel van de aanpak, maar preventie en omgevingsmanagement staan bovenaan.
- De doelstelling: een emissieloos wagenpark in 2030 ligt op schema. Per 1 mei 2025 waren de gemeentelijke personenwagens voor 100%*, de lichte bedrijfsvoertuigen voor 70% en de zware bedrijfsvoertuigen voor 27% emissieloos. De gemeente heeft de toegang tot de Zero Emissiezone voor Stadslogistiek per (uitgestelde datum) 1 juli 2025 geregeld voor het gemeentelijke wagenpark. Voor een aantal zware voertuigen (bijvoorbeeld emissieloos nog niet verkrijgbaar) zijn inmiddels ontheffingen en/of vrijstellingen verkregen. Met deze verduurzaming geeft de gemeente het goede voorbeeld en stimuleert de markt voor elektrisch rijden. Hierbij is kennisdeling met bedrijven, andere overheden en leveranciers van voertuigen van groot belang. Helaas is in toenemende mate sprake van netcongestie, de gemeente brengt dit momenteel in kaart. *Op enkele hybride voertuigen na.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget verminderen naastplaatsingen en zwerfafval: Gemiddeld 5 procentpunt stijging over de 20 slechtst scorende wijken naastplaatsingen en zwerfafval niveau B of hoger	79,77%	82,49%	80,59%	83,86%	tot 1 april 80,83%	83,86%			
Restafval per inwoner per jaar	264 kg	260 kg	262 kg	zie toelichting		240 kg			
Schoon CROW-indicator 90% niveau B of hoger	91%	90,45%	89,71%	90%	tot 1 april 89,50%	90%			
100 pop-up milieuparken	86	120	124	100	tot 1 mei 27	100			

Toelichting indicatoren

Naastplaatsingen en zwerfafval

De realisatie is het gemiddelde van de scores op naastplaatsingen en zwerfafval. Aan beide wordt een gelijk gewicht toegekend. De 20 slechtst scorende wijken zijn benoemd op basis van hun scores over 2021 (nulmeting). De realisatie tot 1 april 2025 (Q1) is 80,83%.

De verwachting is dat de gemeente de doelstelling voor plaatsing van huishoudelijk afval naast containers behaalt. Dit is nog niet zeker voor de doelstelling voor zwerfafval. De interventies in de [Nota SamenschoonR](#) 2023 - 2026 zijn inmiddels allemaal gestart. De verwachting is dat deze interventies in de buitenruimte de resultaten positief beïnvloeden. Dit zijn ook wijkgerichte maatregelen, zoals extra publieksvoorlichting, nudging, aandacht voor leenvervoer, meer kasten voor afvalknijpers, werving van meer containeradoptanten, promotie van het gebruik van schoonmaakpakketten, enzovoorts.

Restafval per inwoner

Het huishoudelijk restafval is het totaal aan ongescheiden fijn en grof restafval per inwoner per jaar. De doelstelling, maximaal 240 kilogram restafval per inwoner in 2026, is opgenomen in de Grondstoffennota 2023-2026. In de jaarlijkse voortgangsrapportage van de Grondstoffennota staat de realisatie van het voorgaande jaar. In 2024 was dat 262 kg.

In 2025 en 2026 zet de gemeente flink in op het gescheiden inzamelen van groente, fruit en etensresten (gfe) bij huishoudens in de hoogbouw en op projecten die bijdragen aan het verminderen van de hoeveelheid restafval. Zo valt nog veel winst te behalen bij een betere afvalscheiding door Rotterdammers van glas, papier en karton en textiel. Met wijkgerichte communicatiecampagnes gericht op één grondstofstroom geeft de gemeente de juiste informatie en praktische tips om het scheiden van afval zo eenvoudig mogelijk te maken. De keuze voor de wijken waarin de campagnes plaatsvinden, is gebaseerd op data-analyse. De resultaten van de campagnes worden gemonitord, zowel tijdens als na afloop van de campagnes.

In 2025 worden ruim 450 gfe-wijkcontainers in Delfshaven geplaatst. Daarnaast wordt een communicatiestrategie getest. Het doel is bewoners van laagbouwoningen, die vooral tuinafval scheiden, te stimuleren om ook gfe te scheiden.

Vanaf 2023 bestaat de mogelijkheid matrassen gescheiden in te zamelen. De gemeente is gestart aan de noordkant van de stad. Dit bleek een groot succes. Deze inzameling vindt inmiddels in de hele stad plaats.

Om de bereikbaarheid van de milieuparken te vergroten, kunnen Rotterdammers een aanhangwagen of elektrische bakfiets lenen om grof afval en herbruikbare goederen naar een milieupark te brengen. Hiervan maken bewoners goed gebruik. De gemeente besteedt in 2025 vaker aandacht aan het leenvervoer bij pop-up milieuparken en bij opruimacties in de wijk. Dit om meer bewoners te stimuleren hun (grof)afval en herbruikbare goederen zelf naar een milieupark te brengen.

Beeldkwaliteit Schoon

Sinds 2019 gebruikt de gemeente Rotterdam de landelijke CROW Beeldsystematiek om de kwaliteit van de openbare buitenruimte te monitoren. Voor 'schoon' meet de gemeente volgens de standaardset beeldmeetlatten en meetmethoden uit de landelijke CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. De gemeente sluit ook zo veel mogelijk aan bij deze landelijke standaard bij het bepalen van meetlocaties en indelen van gebieden. Door het fijne zwerfafval (zoals sigarettenpeuken) extra aan te pakken, verwacht de gemeente de norm van 90% B of hoger te behalen dit jaar.

Pop up milieuparken

De gemeente heeft tot 1 mei 2025 27 pop-up-milieuparken gerealiseerd. Op basis van de realisatie tot nu toe en de ervaring van voorgaande jaren is de verwachting dat de gemeente de doelstelling van minimaal 100 pop-up-milieuparken ruimschoots behaalt in 2025.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Veilige en beschikbare buitenruimte

Paginanummer in website: 38

Doel: Veilige en beschikbare buitenruimte

Wat willen we bereiken?

Een buitenruimte die veilig is en waarvan bewoners gebruik kunnen maken. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stellen eens per 4 jaar een [nota vervangingsinvesteringen](#) en een nota onderhoud kapitaalgoederen op. Eens per 5 jaar schrijven we het gemeentelijk rioleringsplan ([s20bb016815_1_39408_tds\(notubiz.nl\)](#)). Begin 2024 is de nota onderhoud kapitaalgoederen (2023-2027) vastgesteld door de Raad ([Document RotterdamRaad - \[23bb008037\] Bijlage behorende bij 23bb008013 over Nota Kapitaalgoederen - iBabs Publieksporaal](#)).
- Het (vervangings-)onderhoud voeren we op tijd uit op basis van de vastgestelde nota's en het GRP. Hierbij nemen we de thema's circulair, duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie en participatie zoveel mogelijk mee.
- We onderhouden ons areaal (gebied) groen op een gemiddelde beeldkwaliteit van 90% B. Onze verharding onderhouden we met een technische kwaliteit van 85% B. We gebruiken hiervoor de normen van de CROW-methodiek.
- In 4 jaar gaan we 40 hectare bijenlandschap realiseren. Hiermee voegen we bijna 10% areaal toe aan het bestaande bloem- en kruidenrijk graslandschap in de stad.
- We voeren het dagelijks beheer uit van de publieke (buiten-)ruimte en doen periodieke inspecties.
- Ontpofbare oorlogsresten brengen we in kaart. Waar ontpofbare oorlogsresten een gevaar vormen, laat de gemeente ze ruimen.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beschikbaarheid van de vitale infrastructuur op bruggen en tunnels bedraagt minimaal 95% (Erasmusbrug).		97,25%	96%	Minimaal 95%	99%	Minimaal 95%			
Straatverlichting werkt voor minimaal 95% (conform landelijke norm).		96%	97%	Minimaal 95%	98%	Minimaal 95%			
Onderhoud groen heeft een gemiddelde beeldkwaliteit van 90% B.		88,5%	89%	Gemiddelde beeldkwaliteit 90% B	92%	Gemiddelde beeldkwaliteit 90% B			

Onderhoud verharding heeft een gemiddelde technische kwaliteit van 85% B.		84,2%	84,8%	Gemiddelde technische kwaliteit 85% B	wordt bekend bij jaarstukken 2025	Gemiddelde technische kwaliteit 85% B			
Aantal hectare bijenlandschap totaal in deze periode toegevoegd.		13,8	20	40	20 uit eerdere jaren, in 2025 nog niets.	40			

Toelichting indicatoren

Beschikbaarheid van de vitale infrastructuur op bruggen

De beschikbaarheid van de Erasmusbrug voldoet aan de gestelde 95%. In 2024 is de brug schoongemaakt en geschilderd. Voor 1 juli 2025 worden de laatste werkzaamheden afgerond. Zo worden de relingen geschilderd, slijtlagen en de geleidewerken voor de scheepvaart en de tuiendempers hersteld of schoongemaakt. Op termijn is de hydrauliek toe aan vervanging en revisie. Dit geldt voor meerdere bruggen in Rotterdam. Daarom werkt de gemeente aan een grootschalig bruggenprogramma Open/Dicht om de beweegbare bruggen en sluizen de komende jaren van het benodigde onderhoud te voorzien en toekomstbestendig te maken. Met een areaal van meer dan 50 beweegbare bruggen en sluizen is een programmatische aanpak noodzakelijk voor efficiënt en effectief beheer. Ondertussen gaat het geplande onderhoud gewoon door.

Straatverlichting

De landelijke norm voor straatverlichting is minimaal 95%. In Rotterdam brandde in 2024 de straatverlichting 97% zonder kabelstoringen. In 2025 tot 1 mei is het percentage 98%. De lichtmasten zijn aangesloten op de kabels van STEDIN. Het blijkt dat bij veel regenval meer kabelstoringen ontstaan.

Onderhoud groen

De gemeente hanteert de CROW-richtlijn om de beeldkwaliteit van het groen in de buitenruimte te meten. Deze richtlijn kent 5 niveaus van zeer goed naar slecht: A+, A, B, C en D. De ambitie van de gemeente is om minimaal 90% van het areaal aan beeldkwaliteit niveau B te laten voldoen.

In 2024 voldeed 89% van het areaal groen aan beeldkwaliteit niveau B. In het eerste kwartaal van 2025 betrof de score 92%. Het realiseren van het ambitieniveau is een flinke uitdaging. Het natuurlijker beheren van het groen gericht op het bevorderen van biodiversiteit, kan leiden tot een iets minder 'strak' beeld volgens het onderhoudsbeeld van de CROW-meetsystematiek.

Om aan beide ambities te voldoen, startte in 2023 een overleg met het kennisinstituut CROW. Het doel was een mogelijk nieuwe meetmethode voor de kwaliteit van het groenonderhoud. Het CROW heeft besloten om de geldende CROW-meetsystematiek (KOR 2023) niet te wijzigen voor de biodiversiteit. Op basis van de gemaakte keuzes stelt CROW wel een handreiking Biodiversiteit op als aanvulling op de KOR 2023.

Ook voor 2025 streeft Rotterdam naar een 'groenbeeld' van minimaal 90% B-kwaliteit.

Onderhoud verharding

In de jaarrekening 2024 is gerapporteerd dat de technische kwaliteit verhardingen over de hele stad 84,8% niveau B of beter scoort. Hiermee voldeed het bijna aan de Rotterdamse norm van gemiddeld 85% technische kwaliteit B.

Er is halverwege 2025 geen update van de score beschikbaar. Dat komt door de meetmethode, waarbij de gemeente jaarlijks 50% van alle verharding inspecteert. De inspectie van 2025 loopt nog. In de jaarrekening 2025 wordt een nieuwe score gerapporteerd, gebaseerd op inspecties uit 2024 en 2025.

In de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027 (NKG) is voor de financiën voor het onderhoud en beheer van wegen een groeimodel opgenomen. Hierdoor is er in de eerste jaren van deze periode nog geen kwaliteitsverbetering te zien. De gemeente heeft in deze jaren van de NKG nog onvoldoende middelen beschikbaar ten opzichte van het bedrag dat nodig is voor beheer en onderhoud. Daarmee is een gelijkblijvende kwaliteit het maximaal haalbare.

Aantal hectare bijenlandschap

De ambitie van het college is om tijdens de huidige collegeperiode 40 hectare bijenlandschap te realiseren door omzetting van de bestaande grasvegetaties. De strategische aanpak volgens de methode Groene Cirkels blijft gericht op het versterken, behouden en verbeteren van de ecologische structuur voor wilde bijen. De gemeente verandert gazons om te zorgen voor voedsel voor bijen en creëert diverse verblijfs- en nestplaatsen die onderling verbonden zijn.

Met zorgvuldige locatiekeuze maakt de gemeente ecologische bijenzones op de noordoever en de zuidoever mogelijk. Het bijenlandschap strekt zich nu uit over de gebieden Hillegersberg-Schiebroek (Steilrand), Noord, Crooswijk, Kralingen en Kralingse Bos.

De gemeente ligt op koers om de collegedoelstelling (40 hectare in 4 jaar) te realiseren. Naar verwachting wordt in 2025 de geplande 20 hectare extra bijenlint toegevoegd aan het areaal zodat we op 40 hectare totaal komen in deze collegeperiode.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Prettige leefomgeving

Paginanummer in website: 39

Doel: Prettige leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We initiëren 50 aansprekende klimaatadaptieve projecten in de openbare buitenruimte waarbij we onder andere groen en/of bomen toevoegen en buffers voor regenwater aanleggen. Dit beperkt hittestress, droogte en regenwateroverlast. De projecten worden waar mogelijk gekoppeld aan het (riool-)vervangingsprogramma.
- Groot onderhoud aan en vervangingen van areaal wordt zoveel mogelijk gecombineerd en integraal uitgevoerd teneinde de overlast tot een minimum te beperken.
- Bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken en recreatiegebieden wordt ingezet op een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen.
- We realiseren jaarlijks 10 extra watertappunten en 50 extra bankjes.
- We investeren in de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mindervalide Rotterdammers. Dit doen we door slecht toegankelijke plekken in de buitenruimte aan te pakken.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Het realiseren van totaal 50 klimaatadaptieve projecten	2	11	30	17	50			
Aantal extra geplaatste bankjes	77	92	50	9	50			
Aantal extra geplaatste watertappunten	10	10	10	0	10			

Toelichting indicatoren

Het realiseren van 50 klimaat adaptieve projecten

De gemeente maakt wijken groener, klimaatadaptiever en meer biodivers door extra groen en waterbergingen toe te voegen aan lopende buitenruimteprojecten, zoals rioleringsprojecten. Het doel is om in deze collegeperiode 50 projecten groener, klimaatadaptiever en meer biodivers uit te voeren. Dit gebeurt ook bij 15 pleinen. De uitvoering ligt op schema om uiteindelijk de doelstelling te behalen, maar bij diverse projecten is er vertraging. Momenteel wordt er aan 23 klimaatadaptieve projecten gewerkt die in verschillende fases van voorbereiding, uitvoering of afronding zitten. Daarnaast wordt er aan 14 pleinen gewerkt en zijn er 21 groenprojecten in voorbereiding of uitvoering.

Aantal extra geplaatste bankjes

De gemeente plaatst in deze collegeperiode 50 extra banken in de buitenruimte per jaar. De verwachting is dat ook in 2025 dit doel gehaald wordt. Er zijn in 2025 9 bankjes extra geplaatst.

Aantal extra geplaatste watertappunten

De gemeente plaatst in deze collegeperiode 10 extra watertappunten per jaar. In 2025 zijn er in ieder geval 6 aanvragen voor de watertappunten opgenomen in de wijkactieplannen. Evides is de uitvoerende partij voor de watertappunten. De doorlooptijd tot uitvoering is minimaal 20 weken. Naar verwachting worden de eerste watertappunten eind augustus geplaatst.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 40

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Beheer van de stad draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 6. Schoon water en sanitair
- 9. Industrie, innovatie en infrastructuur
- 12. Verantwoorde consumptie en productie
- 13. Klimaatactie
- 14. Leven in het water
- 15. Leven op het land.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 41

Projecten

Lichtmastvervangings project

Het vervangingsprogramma van de lichtmasten verloopt volgens planning. In 2025 gaat de gemeente verder met het vervangen van de lichtmasten in de gebieden. De verwachting is jaarlijkse vervanging van minimaal 2.000 en maximaal 4.000 lichtmasten. Aandachtspunt zijn de stijgende kosten voor materialen en aannemers vanwege inflatie.

Assetgroep openbare verlichting

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
14.930	2.500	17.430	8.457	4.486	4.487	0	0	0

Vervoer en Materieel 2023-2026

Dit gaat over de jaarlijkse investering van ca. € 25 mln voor de aanschaf van (duurzame) bedrijfsvoertuigen. De gemeente is verantwoordelijk voor een duurzame mobiliteitskeuze en faciliteert andere duurzame vervoersmiddelen in samenhang met de energietransitie. De keuze voor een (werk)voertuig maakt de gemeente op basis van de grootste bedrijfszekerheid en de schoonste techniek met de meest schone componenten. De meerkosten door de overgang naar emissieloze (werk)voertuigen maken geen onderdeel uit van de ca. € 25 mln. Door het college is besloten deze in 2023, 2024 en ten dele in 2025 te dekken vanuit het Duurzaamheidstransitiebudget. Vervanging vindt plaats op natuurlijke momenten.

Als het Duurzaamheidstransitiebudget niet meer voorhanden is, zullen de duurdere emissieloze voertuigen uit de reguliere middelen gedekt moeten worden. Op dit moment wordt het meerjarig verloop in beeld gebracht en wordt de impact hiervan op de toekomstige begroting vanaf 2026 en verder in beeld gebracht. Uiteraard wordt scherp gekeken of en in welke mate de meerkosten zo laag mogelijk gehouden kunnen worden.

Voertuigen/Werktuigen 2023 t/m 2026

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
109.300	0	109.300	44.141	26.000	28.650	10.509	0	0

Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) biedt een overzicht van de ontwikkelingen in het stedelijk watersysteem van Rotterdam. Kortgezegd bestaat dit systeem uit een samenhangend geheel van het rioolstelsel, de buitenruimte en het oppervlaktewatersysteem. Het onderhoud en beheer van dit systeem betaalt de gemeente uit de exploitatiemiddelen. Vervanging en renovatie van dit systeem betaalt de gemeente uit investeringskredieten: het investeringskrediet Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 en het krediet Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025. Het streven is om in 5 jaar tijd circa 200 km riool te vervangen. De laatste jaren is het erg lastig gebleken om dit streven waar te maken. Verantwoording volgt jaarlijks in de Voortgangsrapportage GRP. Het oppakken van rioolwerkzaamheden samen met andere onderhoudsprojecten van de gemeente en andere stakeholders vraagt meer voorbereidingstijd dan gedacht. Hierbij speelt ook de energietransitie een rol.

In 2025 werkt de gemeente aan de integratie van het Gemeentelijk Rioleringsplan en het Rotterdams Weerwoord tot het water- en klimaatadaptatieprogramma (WKP), vast te stellen eind 2026.

Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 en Vervanging vrijverval riolen 2021-2025

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
133.352	0	133.352	68.305	37.000	28.047	0	0	0
265.900	0	265.900	150.622	48.000	67.278	0	0	0

CO²-reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED

De gemeente streeft naar zuinige en duurzame openbare verlichting. Daarom gaat de straatverlichting volledig over op LED. Er komt een nieuw telemanagementsysteem. Dit systeem stelt de gemeente in staat om storingen zo snel te signaleren, dat hierbij geen burgermelding meer nodig is. Met de overgang naar LED wordt ca. 30% energie bespaard ten opzichte van het huidige verbruik. Hiermee levert de gemeente een bijdrage aan de energietransitie. De vervanging gebeurt in stappen, wijk voor wijk.

Voortgang

Het LED-transitieproject loopt van 2020 tot en met 2025. Het gaat om de vervanging van 92.000 armaturen (van de totaal ongeveer 106.000). Inmiddels zijn er ongeveer 84.000 armaturen vervangen. De vervanging is in 2025 is vertraagd door een tekort aan materialen. Hiervoor loopt een nieuwe aanbesteding. Naar verwachting is deze eind van de zomer afgerond. De resterende armaturen worden daarna vervangen en zijn zoals nu bekend eind 2027 vervangen.

CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar led

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
51.000	0	51.000	38.952	4.000	4.000	4.048	0	0

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 42

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Beheer van de stad		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-205.613	-208.988	-217.045	-220.426	-220.426
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		12.638	-2.240	-8.873	-8.743	-8.608
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-4.669	-9.259	-15.765	-15.516	-15.193
Actualisatie leasevoertuigen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Lokale lasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Onderhoudskostenregeling (Motie Sies)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-301	-865	-865	-865	-865
Prijsontwikkeling beheer en onderhoud versus trend	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-3.360	0	0	0	0
Te lage indexering afvalverwerkingsbudgetten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700
Aanpak en preventie zwerfafval	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Verbeteren kostendekkendheid Lijkbezorging	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	200	200	200	200
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	Reserves	200	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	10.955	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	813	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	4.128	3.043	3.061	3.061	3.061
Correctie dekking voor kapitaallasten	Reserves	8.248	8.123	7.997	7.871	7.871
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	324	219	199	205	18
Begroting na wijzigingen		-192.975	-211.229	-225.918	-229.170	-229.034

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de [paragraaf investeringen](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Actualisatie leasevoertuigen

De begroting van de leasevoertuigen is in overeenstemming gebracht met de verwachte baten en lasten voor beheer en onderhoud, structureel € 10,0 mln vanaf 2025. Dit is saldo neutraal verwerkt.

Lokale lasten

Op basis van zowel historische als recente gegevens zijn de lokale lasten voor 2025 en volgende jaren geactualiseerd. De bijstellingen zijn saldo-neutraal en raken de volgende lokale lasten:

- Voor de nog uit te voeren werkzaamheden voor het aanvragen van leges leidingen is de begroting voor 2025 bijgesteld. De bijstelling is zowel aan de baten- als aan de lastenkant in de begroting verwerkt (€ 863.000 in 2025).
- De begroting rioolheffing is in overeenstemming gebracht met de meest actuele inzichten. De bedragen zijn verrekend met de voorziening (€ 1,1 mln in 2025 tot €1,3 mln in 2029).

Onderhoudskostenregeling (motie Sies)

De lasten voor het onderhoud en het beheer van nieuw of veranderd gemeentelijk areaal worden elk jaar berekend en toegevoegd aan het onderhoudsbudget. Dit gebeurt zoals is beschreven in de afdoening van de motie Sies 'Onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld'.

Prijzontwikkeling beheer en onderhoud versus trend

De kosten voor beheer en onderhoud zijn sneller gestegen dan de budgetten voor beheer en onderhoud. Om te voorkomen dat er onvoldoende budget is om, onder andere, het groen, de wegen, bruggen en speeltoestellen goed te onderhouden, wordt het budget verhoogd.

Te lage indexering afvalverwerkingsbudgetten

De gebruikte indexering van de gemeente op de afvalverwerkingsbudgetten van huishoudelijk afval, grofvuil en gft/e van de afgelopen vier jaar komt niet overeen met de werkelijke indexering van deze kosten. Dit heeft geleid tot een meerjarig onvermijdelijk knelpunt in de begroting. Met deze bijstelling van € 3,7 mln. wordt dit rechtgetrokken.

Aanpak en preventie zwerfafval

Op basis van landelijke regelingen ontvangt de gemeente dit jaar een bijdrage van € 7,8 mln voor de verwachte lasten zwerfafvaanpak en -preventie. Om te voldoen aan de vooropgestelde doelstellingen van het college zijn deze middelen noodzakelijk om de huidige werkzaamheden te kunnen voortzetten, intensiveren én verdiepen. De lasten voor deze werkzaamheden zijn in 2025 geraamd op € 7,8 mln. Omdat de baten en lasten zijn geraamd is de bijstelling per saldo € 0.

Verbeteren kostendekkendheid lijkbezorging

De kostendekkendheid van de tarieven voor begrafenissen en crematies bedraagt 75%. Om de kostendekkendheid te verbeteren, worden de tarieven met 2,5% extra verhoogd. Hierdoor nemen de baten toe.

Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas

De maatregelen ter bestrijding van blauwalg in de Kralingse Plas zijn grotendeels afgerond. De laatste werkzaamheden vinden plaats in 2025. Een deel van de bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas valt vrij. Deze middelen zijn niet meer nodig.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

- BlueCity faciliteert circulaire ondernemers met ruimtes en een ecosysteem, dit draagt bij aan de circulaire economie van Rotterdam. Rotterdam Circulair draagt hier € 45.000 aan bij vanuit het Duurzaamheidstransitiebudget.
- Vanuit het Duurzaamheidstransitiebudget zijn middelen beschikbaar gesteld voor de gemeentelijke doelstellingen voor van het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark. De voertuigen die hiervoor worden aangeschaft zijn investeringen die meerjarig worden afgeschreven. De bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitie wordt voor dit deel (€ 11,0 mln in 2025) overgeheveld naar de bestemmingsreserve RIM (Rotterdamse Investeringsmotor) zo kunnen de meerjarige kapitaallasten gedekt kunnen worden.

Bestemmingsreserve Energietransitie

De meerjarenraming van het investeringskrediet voor de ombouw van de openbare verlichting naar LED verlichting is geactualiseerd. Voor de dekking van de kapitaallasten is de onttrekking aan de bestemmingsreserve bijgesteld (€ 1,2 mln in 2025). Dit is saldo neutraal verwerkt.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Aan het investeringsproject Huniadijk Groene Doorlopers West is een bijdrage van € 813.000 toegezegd voor het herinrichten van de buitenruimte. De financiële afwikkeling wordt in 2025 verwacht. Deze begrotingsmutatie betreft de vrijval van de bijdrage uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling en tegelijkertijd de dotatie aan de bestemmingsreserve RIM (Rotterdamse Investeringsmotor) ter dekking van de toekomstige

kapitaallasten. De overheveling tussen bestemmingsreserves geschiedt via de exploitatie. De begrotingsmutatie is per saldo € 0 op concernniveau maar laat over programma's heen een resultaatseffect zien (programma Beheer van de stad en Algemene middelen).

Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug

Een deel van het groot onderhoud aan de Erasmusbrug is in 2025. Voor de dekking hiervan wordt een bedrag van € 1,9 mln onttrokken uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve. De onttrekking aan de bestemmingsreserve is saldo neutraal verwerkt.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Door reguliere straatverlichting te vervangen voor LED-verlichting wordt de CO₂-uitstoot verlaagd. Ter dekking van de kapitaallasten voor deze investering zijn bedragen aan de bestemmingsreserve toegevoegd (€ 4,1 mln in 2025 tot € 3,1 mln in 2029).

Correctie dekking voor kapitaallasten

Bij de programma's Beheer van de stad, Bestaande stad, en Stedelijke ontwikkeling zijn de actualisaties op (de dekking van de) kapitaallasten meerjarig te hoog begroot. Daartegenover staan onterechte te hoog begrote onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor bij het programma Algemene Middelen. Bij de Begroting 2025 is een fout ontstaan bij de verwerking van de kapitaallasten die gedekt worden uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor en de programma's. Zowel de lagere kapitaallasten als de lagere onttrekking aan de RIM zijn verwerkt. Gemeentebreed is deze correctie per saldo € 0.

Voor 2024 heeft een correctie van circa € 13,6 mln. plaats gevonden bij de eindejaarsbrief. Per saldo heeft dit geen effect op het begrote resultaat voor 2024. De correcties voor 2025 tot en met 2029 worden nu bij de Voorjaarsnota 2025 verwerkt

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. De grootste wijzigingen zijn:

- (Her)verdeling Kiezen voor Rotterdam: Bij de begroting 2025 is een deel van "Kiezen voor Rotterdam" centraal verwerkt bij het programma Algemene Middelen. Door deze bijstelling wordt de centrale post verdeeld over de diverse programma's. Invulling vindt plaats bij de personeelslasten, overige apparaatslasten en kosten voor onderzoek door derden (samen € 62.000 in 2025 tot -€ 136.000 in 2029).
- Diverse bijstellingen op de arbeidskosten zorgen voor een mutatie van de begroting:
 - Actualisatie en herstelacties van de personeelsbudgetten (-€ 9.000 in 2025 tot -€ 31.000 in 2029).
 - Overheveling formatie van het programma Stedelijke Ontwikkeling (-€ 57.000 in 2025 tot -€ 71.000 in 2029).
- Diverse bijdragen en budgetoverdrachten naar en van diverse programma's:
 - Budgetoverdracht naar het programma Volksgezondheid voor een bijdrage aan de stichting Shareaty (€ 40.000 in 2025).
 - Bijdrage aan het programma Zorg, welzijn en wijkteams voor het verstrekken van een subsidie voor zindelijkheidstrainingen (€ 12.000 in 2025).
 - Budgetoverdracht naar het programma Overhead voor een bijdrage aan huisvesting en facilitaire dienstverlening voor de HER (€ 411.000 structureel vanaf 2025).
 - Bijdrage aan programma Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving voor het beheer en onderhoud van de Vlaggenparade (€ 20.000 in 2025).
 - Per 1-1-2025 zijn de verantwoordelijkheden voor reproductie en de bijbehorende budgetten gedecentraliseerd. De budgetten worden vanuit programma Overhead structureel overgeheveld naar de overige programma's (-€155.000 structureel vanaf 2025).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Beheer van de stad	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	302.163	312.989	305.831	307.465	308.473	309.175
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.309	2.465	2.458	2.458	2.458	2.458
Belastingen	106.948	112.380	113.110	113.838	114.566	114.524
Overige opbrengsten derden	184.548	192.074	185.056	185.962	186.242	186.986
Overige baten	6.357	6.070	5.207	5.207	5.207	5.207
Lasten exclusief reserves	528.320	526.111	521.198	532.485	536.745	537.311
Apparaatslasten	202.459	208.957	204.838	202.963	202.955	203.141
Inhuur	14.202	11.395	10.058	10.058	10.058	10.058
Overige apparaatslasten	6.426	6.782	6.414	6.427	6.418	6.604
Personeel	181.831	190.780	188.366	186.478	186.478	186.478
Overige verrekeningen	-13.600	-26.066	-27.307	-27.307	-27.307	-27.307
Overige verrekeningen	-13.600	-26.066	-27.307	-27.307	-27.307	-27.307
Programmalasten	339.461	343.220	343.667	356.829	361.097	361.478
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	218.912	217.566	207.365	209.091	212.599	214.972
Kapitaallasten	76.427	84.535	95.425	106.205	106.246	104.296
Overige programmalasten	43.235	39.986	39.968	40.624	41.343	41.301
Subsidies en inkomensoverdrachten	887	1.133	909	909	909	909
Saldo voor vpb en reserveringen	-226.157	-213.122	-215.366	-225.021	-228.272	-228.136
Vennootschapsbelasting	742	898	898	898	898	898
Saldo voor reserveringen	-226.899	-214.019	-216.264	-225.918	-229.170	-229.034
Reserves	8.129	21.044	5.035	0	0	0
Ottrekking reserves	8.029	9.076	5.035	0	0	0
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	1.497	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	48	40	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	2.282	2.146	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	0	1.900	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	4.202	4.990	5.035	0	0	0

Rotterdams Investeringsmotor	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	100	11.968	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	100	200	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	813	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Luchtsingel	0	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	0	10.955	0	0	0	0
Saldo	-218.769	-192.975	-211.229	-225.918	-229.170	-229.034

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Beheer van de stad /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	-192.975	-211.229	-225.918	-229.170	-229.034
Afval - Grondstoffen	28.557	28.847	29.733	29.777	29.745
Begraafplaatsen en crematoria	-1.280	-1.072	-1.073	-1.070	-1.070
Cultureel erfgoed - Archeologie	-1.667	-1.664	-1.664	-1.664	-1.664
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	-1.953	-1.942	-1.942	-1.942	-1.942
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-58.595	-61.735	-66.166	-67.746	-67.607
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	3	3	3	3	3
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	14.537	3.708	3.865	4.105	4.092
Riolering	19.071	18.997	19.083	19.094	19.094
Ruimtelijke Ordening - Beheer	-9.992	-9.927	-9.929	-9.928	-9.949
Verkeer en vervoer - Beheer	-181.657	-186.443	-197.827	-199.798	-199.734

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan hoofdzakelijk uit inkomsten uit lokale lasten. Dat zijn heffingen voor het gebruik van gemeentelijke bezittingen en de levering van gemeentelijke diensten. De lokale lasten zijn onder andere rioolheffing, afvalstoffenheffing, bedrijfsreinigingsrecht, de lijkbezorgingsrechten, leges leidingen en leges gebruik van de weg. Daarnaast bestaan de baten uit reclameactiviteiten en leaseopbrengsten van vervoer en materieel.

Lasten

De lasten bestaan hoofdzakelijk uit kosten voor beheer en onderhoud van gemeentelijke bezittingen en kosten voor de levering van gemeentelijke diensten. Het gaat om afvalinzameling, reiniging, archeologie, begraven en cremieren, vervoer en materieel, wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, water, groen, riolen, gemalen en het ruimen van ontplofbare oorlogsresten.

Reserves

De volgende reserves zijn opgenomen onder het programma Beheer van de Stad:

- bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing

- bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas
- bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug

Onder [reserves](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze reserves.

Meerjarig verloop

De belangrijkste mutaties:

- De lasten voor beheer en onderhoud nemen toe. Met de Nota Kapitaalgoederen is dit effect meerjarig verwerkt in de budgetten voor beheer en onderhoud.
- De lasten voor het onderhoud en het beheer van nieuw of veranderd gemeentelijk areaal worden jaarlijks berekend en toegevoegd aan het onderhoudsbudget. Dit gebeurt zoals beschreven in de afdoening van de motie Sies 'Onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld'.
- Door verschuiving van middelen naar investeringen lopen de kapitaallasten meerjarig op.
- In 2025 zijn eenmalig vanuit het Duurzaamheidstransitiebudget middelen overgeheveld naar de bestemmingsreserve RIM (Rotterdamse Investeringsmotor).

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Beheer van de stad			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Beheer van de stad			35	35	35	35	35
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing			3	3	3	3	3
Begroting bestemmingsreserves Beheer van de stad	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Beheer van de stad	35	35	35	35	35		
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	3	3	3	3	3		
Doel reserve:	Doel van de reserve is om meevallende baten van de heffing in te zetten voor verevening binnen de afvalstoffenheffing (ASH). De reserve draagt daarmee bij aan een stabiel meerjarig begrotingsproces en een bestendiger tarief.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum niet van toepassing)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	3	0	0	0	3	
	Raming 2026	3	0	0	0	3	
	Raming 2027	3	0	0	0	3	
	Raming 2028	3	0	0	0	3	
	Raming 2029	3	0	0	0	3	
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas			31	31	31	31	31
Begroting bestemmingsreserves Beheer van de stad	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Beheer van de stad	35	35	35	35	35		
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	31	31	31	31	31		
Doel reserve:	In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse Plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwemklaar is. Hiervoor is bij de VJN 2017 een budget toegekend van € 5 mln. In verband met nader onderzoek naar de te treffen maatregelen is de uitvoering opgeschoven naar 2023niet benutte budget in 2018 niet terug te laten vloeien in de algemene middelen is er een bestemmingsreserve voorgesteld en bij de VJN 2019 ook toegekend.						
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2019 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	271	0	40	200	31	
	Raming 2026	31	0	0	0	31	
	Raming 2027	31	0	0	0	31	
	Raming 2028	31	0	0	0	31	
	Raming 2029	31	0	0	0	31	
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug			0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Beheer van de stad	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		

Beheer van de stad	35	35	35	35	35	
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient als dekking voor het groot onderhoud aan de Erasmusbrug dat in 2025 wordt afgerond					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.900	0	1.900	0	0
	Raming 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Totaal			35	35	35	35 35

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas

De maatregelen ter bestrijding van blauwalg in de Kralingse Plas zijn grotendeels afgerond. De laatste werkzaamheden zijn in 2025. Een deel van de bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas valt vrij. Deze middelen zijn niet meer nodig.

Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug

Een deel van het groot onderhoud aan de Erasmusbrug is in 2025. Voor de dekking hiervan wordt een bedrag van € 1,9 mln onttrokken uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 43

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Grondstoffennota 2023-2026](#)
- [Programma Rotterdam Circulair 2023 – 2026 | Samen in actie voor een circulaire stad.](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Nota Samen SchoonR 2023 - 2026](#)
- [Nota Dierenwelzijn 2023-2026](#)
- Nota Onderhoud Kapitaalgoederen ([Document RotterdamRaad - \[23bb008037\] Bijlage behorende bij 23bb008013 over Nota Kapitaalgoederen - iBabs Publieksporaal](#))
- [Nota Vervangingsinvesteringen](#)
- Gemeentelijk Rioleringsplan ([s20bb016815_1_39408_tds \(notubiz.nl\)](#)).
- [Meerjarenplan Vervoer & Materieel 2020-2023: Op weg naar een emissieloos wagenpark](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Stedin Groep N.V.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 44

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Lansink-Bastemeijer

Wethouder Lansink Bastemeijer is verantwoordelijk voor de portefeuille Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit.

Wethouder Zeegers

Wethouder Zeegers is verantwoordelijk voor de portefeuille Klimaat, Bouwen en Wonen.

'Met oog voor de Rotterdammers bouwen we de komende jaren samen met alle partners aan een aantrekkelijke en duurzame stad.'

Voorjaarsnota 2025

Belastingen

Paginanummer in website: 45

Belastingen

Het programma Belastingen levert een bijdrage aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma omvat de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen (o.a. onroerendezaakbelasting, roerendezaakbelasting en logiesbelasting), en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere het taxeren en waarderen, de heffing en inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 46

Voortgang Eerste herziening 2025

Jaarlijkse aanslagoplegging

Begin dit jaar ontvingen Rotterdamse huishoudens weer de jaarlijkse belastingaanslag voor gemeentelijke woonlasten op de (digitale) deurmat. Dit is een belangrijk onderdeel van de aanslagoplegging. Onderdeel van de gemeentelijke woonlasten is de onroerendezaakbelasting. Om ervoor te zorgen dat de gemeente dit goed en zorgvuldig uitvoert, kijkt de Waarderingskamer mee. De Waarderingskamer is een onafhankelijke toezichthouder.

Ook Rotterdamse ondernemers ontvangen belastingaanslagen. Nieuw dit jaar is de aanslag voor cruisebelasting. Deze belastingsoort is voor eigenaren van een cruiseschip. Met deze belastingsoort heft de gemeente belasting voor het overnachten van passagiers op een cruiseschip. Op deze manier wordt er ook door deze doelgroep meebetaald aan de voorzieningen in de stad.

Sociaal incasseren

De gemeente helpt Rotterdammers en ondernemers die moeite hebben met het betalen van de belastingaanslag. Dat doet de gemeente door bijvoorbeeld schuldhelpverlening aan te bieden, een betalingsregeling af te spreken, en waar nodig een combinatie van beide. Voor deze manier van incasseren ontving de gemeente eerder al het keurmerk Geldzorgenbewuste organisatie. Begin dit jaar heeft de gemeente zich ook gecommitteerd aan het landelijk afsprakenkader Sociaal Incasseren.

Dit is een initiatief van de Nationale Coalitie Financiële Gezondheid (NCFG). Hiermee onderstreept de gemeente de ambitie om onder meer op een zorgvuldige mensgerichte manier te incasseren.

De Nieuwe Hef

Het huidige belastingstelsel van de gemeente is na meer dan 15 jaar aan vervanging toe. Een nieuw systeem garandeert onze belastinginkomsten voor de komende jaren. Toewerken naar een nieuw systeem doet de gemeente in het project De Nieuwe Hef.

De tweede fase van het project, de aanbesteding, rond de gemeente nu af. Marktpartijen hebben zich ingeschreven op de uitvraag van de gemeente. Op basis van een uitgebreide beoordeling op onder meer de kwaliteit heeft de gemeente een partij voorlopig de opdracht gegund. Na definitieve gunning werkt de gemeente samen met de leverancier toe naar implementatie van het nieuwe systeem. De gemeente informeert de gemeenteraad periodiek over de voortgang in de monitor ICT-projecten.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Belastingen	€ 12.989
Meeropbrengsten Belastingen	€ 13.200
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 211

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 47

Bestuurlijke hoofdlijnen

We blijven Sociaal Incasseren

In de komende jaren houdt de gemeentelijke belastingdienst oog voor de menselijke gevolgen en zet zij zich in om het keurmerk 'Warm Incasseren' te behouden. Waar nodig maakt de gemeente maatwerkafspraken met belastingplichtigen, waarbij rekening wordt gehouden met hun financiële draagkracht. Dit alles gebeurt binnen de geldende wet- en regelgeving en noemen we sociaal incasseren.

Cruisebelasting

Tijdens de bestuursperiode 2022 tot 2026 voert de gemeente de cruisebelasting in voor passagiers van cruiseschepen. De komende tijd werkt de gemeente aan de voorbereiding van deze – voor Rotterdam – nieuwe belastingsoort. Vanaf 2025 start de gemeente met het opleggen van cruisebelasting.

Kadernota Lokale Lasten

Een toelichting op de gemeentelijke belastingensoorten staat in de paragraaf Lokale heffingen en in de kadernota Lokale Lasten 2022-2026.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 48

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Belastingen draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 49

Projecten

Niet van toepassing.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 50

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Belastingen		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		390.494	394.129	395.140	399.400	399.400
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		12.989	3.706	3.705	3.705	7.169
Meeropbrengsten Belastingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	13.200	3.000	3.000	3.000	6.500
Scherper begroten OZB niet-woningen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	1.000	1.000	1.000	1.000
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-211	-294	-295	-295	-331
Begroting na wijzigingen		403.483	397.835	398.845	403.105	406.569

Toelichting financiële bijstellingen

Meeropbrengsten belastingen

Door nieuwe inzichten in de waardering van vastgoedobjecten, de uitbreiding van het areaal en investeringen in voorgaande jaren, verwacht de gemeente hogere baten, zowel bij de OZB voor woningen als bij de OZB voor niet-woningen. Daarnaast wordt een stijging van de baten bij de precariobelasting verwacht door de toename van het aantal bouwplaatsen in de afgelopen jaren.

Verder zijn de aanmanings- en vervolgingsopbrengsten en de voorziening dubieuze debiteuren structureel aangepast om beter aan te sluiten bij verwachte ontwikkelingen. In totaal is de bijstelling € 13,2 mln in 2025 tot € 6,5 mln in 2029.

Scherper begroten OZB-niet woningen

De financiële effecten van areaaluitbreiding en van nieuwe investeringen vanaf 2026 zijn verwerkt en meerjarig doorgetrokken. Door deze aanscherping van de begrotingssystematiek voor OZB niet-woningen worden de baten vanaf 2026 structureel met € 1 mln verhoogd. Dit heeft geen effect op de tarieven en leidt niet tot lastenverzwaring.

Technische wijzigingen

Hieronder worden de grootste technische wijzigingen opgesomd:

- Bij de begroting 2025 is een deel van "Kiezen voor Rotterdam" centraal verwerkt bij het programma Algemene Middelen. Door deze bijstelling wordt de centrale post verdeeld over de diverse programma's. Invulling vindt plaats bij de personeelslasten, overige apparaatslasten en kosten voor onderzoek door derden (samen -€ 81.000 in 2025 tot -€ 129.000 in 2029).
- Per 1 januari 2025 zijn de verantwoordelijkheid voor reproducties en de bijbehorende budgetten gedecentraliseerd. De budgetten worden vanuit programma Overhead structureel overgeheveld naar de overige programma's € 200.000 in 2025 ev.
- Ten slotte is er een aantal kleine technische wijzigingen van € 80.000 in 2025 tot € 6.000 in 2029.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Belastingen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	399.672	421.271	413.685	417.628	421.299	424.799
Bijdragen rijk en medeoverheden	344	0	0	0	0	0
Belastingen	369.991	391.149	384.187	388.234	391.904	395.404
Overige opbrengsten derden	29.335	30.122	29.498	29.395	29.395	29.395
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	20.330	25.494	20.031	19.963	18.194	18.230
Apparaatslasten	24.313	25.179	24.810	23.597	23.417	23.453
Inhuur	1.255	560	414	424	324	324
Overige apparaatslasten	1.135	636	650	607	606	642
Personeel	21.923	23.983	23.746	22.566	22.486	22.486
Overige verrekeningen	-16.356	-17.459	-17.459	-17.459	-17.459	-17.459
Overige verrekeningen	-16.356	-17.459	-17.459	-17.459	-17.459	-17.459
Programmalasten	12.372	17.774	12.679	13.824	12.236	12.236
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.218	8.674	5.079	6.224	4.636	4.636
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	9.154	9.100	7.600	7.600	7.600	7.600
Saldo voor vpb en reserveringen	379.342	395.777	393.655	397.665	403.105	406.569
Saldo voor reserveringen	379.342	395.777	393.655	397.665	403.105	406.569
Reserves	1.021	7.706	4.180	1.179	0	0
Onttrekking reserves	1.021	7.706	4.180	1.179	0	0
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel	958	7.500	4.000	999	0	0
Bestemmingsreserve Toeslagenaffaire Belastingen	64	206	180	180	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Basisregistratie wettelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve project BAG WOZ	0	0	0	0	0	0
Saldo	380.364	403.483	397.835	398.845	403.105	406.569

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan vooral uit verschillende belastingopbrengsten, zoals opbrengsten uit onroerendezaakbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en logiesbelasting.

Lasten

De lasten bestaan voor het grootste deel uit kosten voor de aanslagoplegging en invordering van belastingen.

Reserves

Jaarlijks bepaalt het college of het een bedrag onttrekt aan de diverse bestemmingsreserves. Momenteel zijn de bestemmingsreserve Toeslagenaffaire en Nieuw Belastingstelsel actief.

Meerjarig verloop

In 2025 is een stijging van de totale baten ten opzichte van 2026. Deze stijging komt hoofdzakelijk door de meeropbrengsten op de belastingen door de verwachte gebiedsuitbreidingen van de onroerendezaakbelasting. In 2025 zijn de totale lasten begroot op € 25,5 mln. De begroting 2025 wijkt af van de jaren verder. Dit heeft te maken met de onttrekking van de bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel in 2025 van ca. € 7,5 mln. Verder is het meerjarig verloop van de lasten stabiel: van € 20 mln in 2026 tot € 18,2 mln in 2029.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Belastingen /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Belastingen	403.483	397.835	398.845	403.105	406.569
Belastingen overig	14.124	15.418	12.382	12.972	12.939
Logiesbelasting	16.378	16.379	16.379	16.379	16.379
OZB niet-woningen	296.569	289.058	292.335	295.437	298.436
OZB woningen	76.412	76.981	77.749	78.317	78.817

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Belastingen			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Belastingen			7.147	2.967	1.787	1.787	1.787
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel			6.523	2.523	1.523	1.523	1.523
Begroting bestemmingsreserves Belastingen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Belastingen		7.147	2.967	1.787	1.787	1.787	
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel		6.523	2.523	1.523	1.523	1.523	
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van het implementatietraject van het nieuwe belastingstelsel (de voorbereiding, de implementatie en de nazorg).						
Raadsbesluit:	2e Herziening 2023 (einddatum 31-12-2027)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	14.023	0	7.500	0	6.523	
	Raming 2026	6.523	0	4.000	0	2.523	
	Raming 2027	2.523	0	999	0	1.523	
	Raming 2028	1.523	0	0	0	1.523	
	Raming 2029	1.523	0	0	0	1.523	
Bestemmingsreserve Toeslagenaffaire Belastingen			624	444	264	264	264
Begroting bestemmingsreserves Belastingen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Belastingen		7.147	2.967	1.787	1.787	1.787	
Bestemmingsreserve Toeslagenaffaire Belastingen		624	444	264	264	264	
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	831	0	206	0	624	
	Raming 2026	624	0	180	0	444	
	Raming 2027	444	0	180	0	264	
	Raming 2028	264	0	0	0	264	
	Raming 2029	264	0	0	0	264	
Totaal			7.147	2.967	1.787	1.787	1.787

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel

De gemeente bereidt zich voor op de vervanging van het verouderde belastingstelsel. De einddatum van dit project is voorlopig 31 december 2027.

Bestemmingsreserve Toeslagenaffaire Belastingen

Voor het dekken van de uitvoeringskosten van de Toeslagenaffaire is een bestemmingsreserve gevormd. De einddatum van de reserve Toeslagenaffaire Belastingen is 31 december 2027.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 51

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Wet en uitvoeringsbesluit waardering onroerende zaken \(Wet Woz\)](#)
- [Wet belastingen op milieugrondslag](#)
- [Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken](#)
- [Invorderingswet 1990 \(Iw 1990\)](#)
- [Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen](#)
- [Verordeningen onroerende-zaakbelastingen 2022](#) (jaarlijks)
- [Verordeningen logiesbelasting 2022](#) (jaarlijks)
- [Verordeningen kwijtschelding gemeentelijke belastingen Rotterdam 2022](#) (jaarlijks)
- [Verordeningen belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2022](#) (jaarlijks)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Er zijn geen Verbonden partijen die bijdragen aan het programma Belastingen.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 52

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder van Rij

Wethouder van Rij is verantwoordelijk voor de portefeuille Financiën, Organisatie, Dienstverlening en Grote Projecten.

Voorjaarsnota 2025

Bestaande stad

Paginanummer in website: 53

Bestaande stad

Het doel van het programma Bestaande stad is een aantrekkelijke stad en prettige leefomgeving realiseren voor alle Rotterdammers. Met veerkrachtige wijken en een toekomstbestendige gebouwde omgeving. Het programma waakt over het cultureel erfgoed en beheert en ontwikkelt waar nodig gemeentelijk vastgoed. Het programma stuurt op de integrale ontwikkeling van de Bestaande stad vanuit de rol van marktmeester, rentmeester en huismeester.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang Eerste herziening 2025

Het zorgen voor een toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille

Verkoop

Er staan in totaal nog 87 objecten op de verkooplijst. Van 3 objecten wordt onderzocht of deze kavels een zekere ontwikkelpotentie hebben. De verkoopopbrengst (€ 1,0 mln) van deze drie objecten wordt nu niet begroot, omdat eerst een inschatting moet worden gemaakt qua tijd en omvang. Voor de overige 84 objecten is het de verwachting dat 37 objecten worden verkocht in 2025 en de resterende 47 in 2026.

Verduurzaming

Begin 2025 zijn er 99 geactualiseerde duurzame meerjarenonderhoudsplannen (DMJOP's) opgesteld. Dit is 29% van het totale aantal en 48% van de totale oppervlakte van de objecten waarvoor een DMJOP wordt opgesteld. In de opgestelde DMJOP's zijn, naast het benodigde onderhoud, ook de energiebesparende maatregelen uit de Erkende maatregelenlijst (EML) en andere verduurzamingskansen, zoals zonnepanelen meegenomen. Het streven is om de kernportefeuille uiterlijk in 2027 te voorzien van geactualiseerde duurzame meerjarenonderhoudsplannen (DMJOP's). De stand van zaken van zonnepanelen op al het gemeentelijk vastgoed, inclusief scholen en Sportbedrijf was eind 2024 circa 25.600 zonnepanelen. Verder is begin 2025 een start gemaakt met een structurele aanpak voor circulair bij Vastgoed. Er is een afschrijfmethode opgeleverd waarmee de aanpasbaarheid aan andere functies mogelijk is en daarmee het vastgoed toekomstbestendiger.

Volkstuinen

De ondertekening van de huurovereenkomsten verloopt inmiddels voorspoedig. 35 van de 44 bij de Stichting Volkstuinen in Nederland (SViN)aangesloten volkstuinverenigingen hebben de huurovereenkomst getekend. De verwachting is dat 8 volkstuinverenigingen de huurovereenkomst in mei of begin juni zullen tekenen. 1 vereniging is passief en is gemaand actie te ondernemen. Na ondertekening van de laatste huurovereenkomst wordt het project volkstuinen beëindigd en voert de lijn het beheer uit zoals gebruikelijk.

Bouw- en woningtoezicht

Goed Huren en Verhuren

Op 1 juli 2024 is de Wet betaalbare huur (Wbh) in werking getreden. Het toezicht en de handhaving zijn gestart op 1 januari 2025.

Deze wet verbiedt verhuurders om huren te vragen die hoger zijn dan het toegestane bedrag volgens het Woningwaarderingssstelsel (WWS). De Wbh geldt voor zowel sociale als middenhuurwoningen, inclusief zelfstandige en onzelfstandige woonruimten in heel Rotterdam. Dit brengt een omvangrijke taak met zich mee, waarvoor de gemeente zich verder voorbereidt en ervaring opdoet.

Toezicht en Handhaving

- Afspraken volkstuinen over handhaving zijn afgerond en vastgelegd in een handhavingskader in samenspraak met de vertegenwoordigers van de besturen van volkstuinen.
- In het kader van de inspectieplicht breedplaatvloeren zijn gebouweigenaren schriftelijk geïnformeerd. Eigenaren voeren een onderzoek uit dat ter beschikking wordt gesteld aan de gemeente.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Bestaande stad	- € 22.074
Kasschuif Actualisatie verkoopplanning	- € 20.610
Actualisatie kapitaallasten	- € 7.526
Actualisatie verkoopplanning	€ 7.745
Coördinatie Maatschappelijk Vastgoed	- € 677
Tijdelijke leegstand Librijesteeg	€ 800
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	€ 809

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)	€ 955
Correctie dekking voor kapitaallasten	- € 857
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 2.712

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 55

Bestuurlijke hoofdlijnen

Zorgen voor een toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille

De gemeentelijke missie is om richting 2050 een volledig duurzame en betaalbare vastgoedportefeuille te beheren en te ontwikkelen. Een toekomstbestendige portefeuille sluit aan bij de behoeften van gebruikers en de inwoners van Rotterdam en voldoet aan de duurzaamheidsvereisten en -ambities van de gemeente. We hanteren hierbij de uitgangspunten, zoals die zijn vastgesteld in de Kadernota Vastgoed.

Jaarlijks ontvangt de gemeenteraad de '[Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam](#)'. Hierin staat een update van de ontwikkelingen van grond en vastgoed die van invloed zijn op de gemeentelijke portefeuille. De gemeente is verantwoordelijk voor beheer en exploitatie van 1.300 objecten in de kernportefeuille. Een groot deel van deze objecten is gebouwd tussen de wederopbouwperiode en de oliecrisis van 1973. Veel van deze gebouwen voldoen niet meer aan de eisen voor het huidige gebruik en de verduurzaming.

De vervanging en de grootschalige renovatie van deze gebouwen is opgenomen in de Integrale Huisvestingsplannen (IHP's), die door de beleidsprogramma's zijn opgesteld. Tot 2030 wordt ongeveer 25% van de portefeuille vernieuwd. Bij de vervangingsopgave zijn specifieke gebruikerswensen, duurzaamheid, multifunctionaliteit en de waarde voor de wijk belangrijk. De duurzaamheidsambitie voor de IHP's blijft vastgesteld op 'BENG' (Bijna EnergieNeutraal Gebouw).

De gebouwen die de gemeente nog niet vervangt, worden sober en doelmatig onderhouden en waar mogelijk worden duurzaamheidsmaatregelen genomen. Dit gebeurt zowel via meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) als op projectbasis. De panden die geen beleidsmatig gemeentelijk doel meer dienen, worden na een zorgvuldige afweging verkocht. We hanteren hierbij de uitgangspunten zoals geformuleerd in de [Kadernota Vastgoed](#). De planning is dat in 2026 de laatste objecten van de huidige verkooplijst zijn verkocht.

Vitale wijken

Onze inzet is vooral gericht op de particuliere voorraad in de meest kwetsbare wijken in de stad. De problematiek van achterstallig onderhoud is hier het meest zichtbaar en eigenaren zijn veelal niet in staat om de situatie zelfstandig te verbeteren. Hierbij is de funderingsopgave de meest grote en zichtbare opgave. Landelijke aandacht voor dit probleem is noodzakelijk om de opgave in Rotterdam het hoofd te bieden.

Het vitaliteitsonderzoek helpt ons te prioriteren waar welke aanpak noodzakelijk is en de opgave het grootst. Duidelijk is dat de opgave in de bestaande woningvoorraad en de kosten om de situatie te verbeteren enorm zijn. Het is noodzakelijk om met meerdere partijen afspraken te maken om te komen tot toekomstbestendige woningen.

Samen met de kennis van experts helpt het vitaliteitsonderzoek om te bepalen waar welk type inzet noodzakelijk is. Aandacht voor de basiskwaliteit van woningen is het uitgangspunt. Daarmee ondersteunen we in projecten 3.000 eigenaren om onderhoudsachterstanden weg te werken. Naast deze blijvende inzet voeren we vanaf 2024 projecten uit waarbij woningen ingrijpend worden verbeterd. Dat doen we in samenwerking met Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ). Waar mogelijk maken we gebruik van subsidieregelingen, zoals het Volkshuisvestingsfonds waar wij in 2024 succesvol een subsidie hebben aangevraagd en mogelijk een vervolg kent.

Met de aanpak Goed Huren en Verhuren zet de gemeente actief in op het ondersteunen van huurders en advisering voor verhuurders. Per 1 juli 2023 is het meldpunt Ongewenst Verhuurgedrag geopend waar huurders misstanden in het kader van de algemene regels uit de Wet goed verhuurderschap kunnen melden. Dat is een verplicht onderdeel voor gemeenten uit de Wet goed verhuurderschap. Tegelijkertijd is de verhuurvergunning ingevoerd in Carnisse. Met de grote particuliere verhuurders in de stad is in juni 2023 een intentieovereenkomst afgesloten om in samenspraak te komen tot zelfregulering van deze markt. De verhuurmakelaars in de stad zijn in gesprek om zich eveneens te verenigen. Met de nieuwe financiële werkelijkheid wordt de aanpak voortgezet.

Sinds 1 juli 2024 is ook de Wet betaalbare huur in werking getreden. Deze wet biedt bescherming aan huurders met een woning in het middenhuursegment en het woningwaarderingssysteem is dwingend voor het hele gereguleerde segment. Toezicht en handhaving wordt per 1 januari 2025 door gemeenten ingezet. Voor de implementatie en uitvoering van de nieuwe taken worden gemeenten financieel gecompenseerd. Er komt een plan voor de wijze waarop de gemeente Rotterdam dit gaat organiseren.

Verstedelijken en verbinden

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) ingegaan. Daarnaast zijn er ook nog lopende aanvragen onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), het stelsel tot 1 januari 2024. De verwachting is dat grotere aanvragen,

die voor 1 januari 2024 zijn ingediend, een langere doorlooptijd hebben voor afronding onder deze oude regeling. Dit komt omdat sommige aanvragen onder het oude stelsel niet compleet waren. Dit betekent dat de komende jaren ook procedures actief blijven, die onder het oude stelsel zijn gestart.

We verwachten dat de trend van de afgelopen jaren doorzet en dat ook in 2025 de bouwproductie onder druk komt te staan. De verwachting is dan ook dat het aantal aanvragen voor een omgevingsvergunning hoog zal zijn. Dit komt doordat de aanvragen door de omgevingswet worden opgedeeld in een ruimtelijk deel en een technisch deel. De woningbouwopgave blijft groot.

Verleende omgevingsvergunningen moeten voldoen aan de eisen van ruimtelijke kwaliteit, die door de gemeenteraad zijn vastgesteld in de Welstandsnota Rotterdam 2012. De Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed (OCER) heeft de taak om aanvragen omgevingsvergunningen te toetsen aan het welstandsbeleid en aan de erfgoedwaarden van cultuurhistorisch waardevolle panden en structuren en hierover het college van B&W te adviseren. Dat is bepaald in de Verordening op de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed Rotterdam uit 2022, waarin ook de mogelijkheid is opgenomen een subcommissie in te richten. Voor de gebiedsontwikkeling Feyenoord City, is de advisering een taak van de Subcommissie Q-Team Feyenoord City.

Continuering van het welstandsbeleid onder de Omgevingswet is gewaarborgd. De huidige welstandsnota is onderdeel van het Omgevingsplan geworden. De gehele welstandsnota wordt herzien. Er wordt een voorstel voor een geactualiseerde versie voorbereid die in het voorjaar van 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad zal worden aangeboden.

Voor bouwvergunningen moeten de technische delen voldoen aan het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL). Door een nieuwe wet, de Wkb, worden sommige projecten zoals huizen, gecontroleerd door deze private kwaliteitsborgers. Zij houden ook toezicht op de bouw.

Instandhouden erfgoed

Het college vindt behoud van cultureel erfgoed belangrijk voor verrijking, inspiratie en verbinding van de samenleving. Naast de uitvoering van de wettelijke erfgoedtaken, is het uitvoeringsprogramma van de in mei 2023 vastgestelde Erfgoedagenda Rotterdam de komende jaren de basis voor de activiteiten rondom het gebouwde en aangelegde erfgoed in Rotterdam. Hierbij is nadrukkelijk ook aandacht voor de particuliere monumenteneigenaren. En voor communicatie en voorlichting rond nieuwe ontwikkelingen op het gebied van onderhoud, restauratie en verduurzaming van stedelijk erfgoed.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Instandhouden erfgoed

Paginanummer in website: 56

Doel: Instandhouden erfgoed

Wat willen we bereiken?

Onze Erfgoedagenda heeft als doel het gebouwde en aangelegde erfgoed in stand te houden, te koesteren, te laten inspireren en van betekenis te houden bij de ontwikkeling van de stad. De Erfgoedagenda Rotterdam is opgebouwd vanuit drie programmalijnen:

Beschermen en instandhouding

Dit gaat om de invulling van de wettelijke taken vanuit de landelijke en gemeentelijke regelgeving.

Kennisontwikkeling en onderzoek

Kennis van de stadsgeschiedenis en inzicht in de ruimtelijke, architectonische en (bouw)historische achtergronden van de bebouwing vormt een basis bij het ontwikkelen in de stad.

Kennisoverdracht en dialoog

Bijzondere gebouwen en gebieden zijn altijd verbonden met verhalen. Verhalen over het ontstaan, het gebruik en de manier van leven en werken in een bepaalde periode. Verhalen helpen bij het creëren van bewustwording en draagvlak voor het erfgoed in de stad. Het helpt ook bij het gesprek over de betekenis en waarde van gebouwen en plekken. Daarbij gaat het om de verhalen die van waarde zijn bij discussies over herontwikkeling of sloop.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bescherming en instandhouding

We zetten in op behoud van het gebouwde erfgoed door dit te beschermen met een bijzondere (juridische) status. Rotterdam heeft op dit moment zo'n 1.200 beschermde monumenten.

We treden op als vergunningverlener en houden toezicht bij restauratie, renovatie herbesteding en vernieuwing van cultuurhistorisch erfgoed.

Er is extra aandacht en waardering voor de particuliere monumenteneigenaren. En voor de voorlichting en communicatie over nieuwe ontwikkelingen van onderhoud, restauratie en verduurzaming van monumenten.

Kennisontwikkeling en onderzoek

We bevorderen en bewerkstelligen specifiek onderzoek door Cultuurhistorische Verkenningen, Bouwhistorisch Onderzoek en Waardestellingen.

Wij brengen de conclusies uit deze onderzoeken actief in bij alle planprocessen, transformaties en de ontwikkelingen in de stad, waar het gaat om beschermd erfgoed.

Wij doen in het kader van aanwijzingsprogramma's – waarin we vaststellen wat wij belangrijk vinden om aan gemeentelijke monumenten te behouden - ook gericht onderzoek naar voor Rotterdam kenmerkende bouwtypen, perioden en stromingen. In deze collegeperiode vindt er naast specifiek gebiedsgericht onderzoek onder meer onderzoek plaats naar religieus erfgoed, scholen en naar de architectuur na 1965. In 2025 worden de eerste resultaten hiervan bekend gemaakt.

Kennisoverdracht en dialoog

Wij bevorderen actief de ontsluiting en verspreiding van cultuurhistorische kennis en de daarmee verbonden verhalen. Dat doen wij onder meer door het ontwikkelen en onderhouden van het erfgoednetwerk en de bevordering van de onderlinge samenwerking tussen cultuurhistorische partners in de stad. Zo is vanuit deze samenwerking en in aansluiting op de Canon van Nederland, in 2024 ook de [Canon van Rotterdam](#) tot stand gekomen. In het kader van thematische onderzoek naar religieus erfgoed, scholen en de architectuur na 1965 wordt in deze collegeperiode actief ingezet op kennisdeling, onder meer via het stadsprogramma 'Heilige Huisjes Rotterdam' en het platform Post65. Ter verdieping van het thematisch uitgevoerde onderzoek worden er dialoogsessies opgestart met belanghebbenden en geïnteresseerden.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Verstedelijken en verbinden

Paginanummer in website: 57

Doel: Verstedelijken en verbinden

Wat willen we bereiken?

Rotterdam werkt met vereende krachten aan de bouwopgave van de stad. Een belangrijk onderdeel daarvan is het verlenen van bouwvergunningen en het zo efficiënt mogelijk maken van het vergunningverleningsproces. Het verlenen van een vergunning heeft ook een raakvlak met het fysieke domein en dus vergunningen zoals die voor standplaatsen, de Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV) en de woningvorming en -splitsing. Ook dragen wij zorg voor actuele kaders en voldoende participatie.

Daarmee faciliteren wij de bouwopgave, de ruimtelijke ordening en bewaken wij de ruimtelijke kwaliteit. Zo dragen wij bij aan:

- goede groei van de stad
- een toekomstbestendige stad
- leefbare wijken

Wat gaan we daarvoor doen?

Vergunningverlening

Het college blijft zich deze collegeperiode inspannen voor een hoge bouwproductie. Participatie bij de totstandkoming van plannen wordt gestimuleerd. Met als doel een zo groot mogelijk draagvlak onder de Rotterdammers te creëren en zo het aantal bezwaar- en beroepsprocedures te verminderen. Met de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) (beide per 1 januari 2024) ontstaan belangrijke wijzigingen in de vergunningverlening. Het vergunningsproces is nu opgedeeld in een ruimtelijk deel en een technisch deel. De ruimtelijke kwaliteit van bouwplannen blijft middels de vergunningsplicht de beoordeling van het bevoegd gezag. De technische kwaliteit valt echter gedeeltelijk onder de Wkb. De Wkb is gericht op de privatisering van de controle en het toezicht op de technische bouw kwaliteit. In eerste instantie is de Wkb alleen van toepassing op eenvoudige bouwwerken. De gemeente blijft bij die projecten echter wel bestuurlijk verantwoordelijk voor het beoordelen, toezicht en ingrijpen wanneer dat nodig is.

Bewaken ruimtelijke kwaliteit

Hoe de stad eruitziet, vinden wij belangrijk. Om de ruimtelijke kwaliteit van de stad te bewaken, is er welstandsbeleid in de vorm van de Welstandsnota Rotterdam. En de commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed is in het leven geroepen. Die toetst de aanvragen aan de welstandsnota. Op dit moment, mede vanwege de invoering van de Omgevingswet, wordt de Welstandsnota Rotterdam geactualiseerd. Een voorstel hiervoor is in de maak. Ons college heeft op 10 december 2024 besloten het voorstel voor de geactualiseerde Welstandsnota ter inzage te leggen. In het voorjaar van 2025 wordt het voorstel voor besluitvorming doorgeleid naar de gemeenteraad.

Verduurzaming van erfgoed is ook iets wat de ruimtelijke kwaliteit raakt. Om aan de wens van verduurzaming tegemoet te komen, hebben wij in 2024 de mogelijkheden tot het plaatsen van zonnepanelen op erfgoed verruimd. Daarnaast wordt in de geactualiseerde versie van de Welstandsnota Rotterdam aandacht besteed aan richtlijnen voor een goede inpassing van duurzaamheidsmaatregelen in en op bestaande gebouwde omgeving te realiseren. Bij nieuwbouw hebben de richtlijnen tot doel duurzaamheid en circulariteit integraal onderdeel te maken van het ontwerp.

Faciliteren ruimtelijke ordening

Het huidige, tijdelijke, omgevingsplan vormt het planologisch-juridische kader van de stad. In de periode tot 2031 wordt dat omgevingsplan, dat vanwege de Omgevingswet is ontstaan, vervangen voor een nieuw omgevingsplan. Die wordt opgezet volgens de spelregels van de Omgevingswet. Dit wordt de transitiefase van het omgevingsplan.

Om deze fase behapbaar vorm te geven is het grondgebied van Rotterdam opgedeeld in ongeveer 150 delen (voorheen bestemmingsplannen). Deze delen zijn samengevoegd tot 39 gebieden. Die gebieden worden per fase omgezet naar het nieuwe omgevingsplan. Hiervoor is een planning gemaakt. In de transitiefase werken we zoveel mogelijk beleidsneutraal.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Omzetten gemiddeld aantal gebieden per jaar naar	0	0	5	0	5	5	5	5

omgevingsplannen

Toelichting indicatoren

Omzetten gemiddeld aantal gebieden per jaar naar omgevingsplannen

Er is gestart met de eerste 10 gebieden.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Vitale wijken

Paginanummer in website: 58

Doel: Vitale wijken

Wat willen we bereiken?

Gezond wonen en een klimaatneutraal gebouwde omgeving zijn uitgangspunten voor een toekomstbestendige stad. De gemeente levert, als toezichthouder op de basiskwaliteit van de bestaande woningvoorraad, in toenemende mate een bijdrage aan de toekomstbestendige stad. Dat begint bij een goede fundering. Het Funderingsloket levert hier een belangrijke bijdrage.

Door de druk op de woningmarkt en de stijgende energielasten staat de betaalbaarheid van wonen onder druk. In de rol als marktmeester op de particuliere verhuurmarkt stuurt de gemeente op goed verhuurderschap.

Om een brede groep Rotterdammers een aantrekkelijke wooncarrière te kunnen bieden, is in sommige wijken een grotere differentiatie in de woningvoorraad noodzakelijk.

Om een basisniveau van fysieke veiligheid en leefbaarheid te behalen of vast te houden is toezicht op het naleven van omgevingsrecht noodzakelijk. Als veel mensen het omgevingsrecht naleven, draagt dat bij aan het realiseren van een aantrekkelijke woonstad. De wettelijke bevoegdheden van de gemeente en expertise op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving worden ingezet om dat gedrag vast te houden, te verhogen en desnoods af te dwingen. Waar mogelijk werken we hiervoor samen met veiligheidspartners.

Concreet willen we het volgende bereiken:

- Een woningvoorraad waarvan de basiskwaliteit op orde is.
- Een toekomstbestendige woningvoorraad doordat investeringen in onderhoud en verbeteringen worden gecombineerd met slim, stapsgewijs verduurzamen.
- Wijken met een gedifferentieerde woningvoorraad die aantrekkelijk is voor diverse doelgroepen.
- Wijken met een eerlijke en gezonde particuliere verhuurmarkt.
- Een goed gefundeerde woningvoorraad.
- Inzicht in de stapeling van opgaven en de eigendomssituatie in de bestaande particuliere woningvoorraad.
- Een veilige en leefbare stad door het naleven van wet- en regelgeving door bewoners, ondernemers en gebruikers van de stad op het gebied van omgevingsrecht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Basiskwaliteit op orde

- Door middel van de Aanpak Basiskwaliteit worden eigenaren en VvE's in de meest kwetsbare wijken in de stad gestimuleerd, (financieel) ondersteund en begeleid in het wegwerken van onderhoudsachterstanden. Daarbij worden de eerste verbeter- en verduurzamingsstappen van de woning gezet.
- Eigenaren worden ondersteund in het opstellen van een onderhoudsplan. Daarbij streven we naar een duurzaam meerjarenonderhoudsplan.
- Per collegeperiode worden 3.000 woningen aangepakt.
- Ieder jaar wordt een deel van het totale aantal woningen projectmatig opgenomen in de Aanpak Basiskwaliteit. Zodat uiteindelijk alle 3.000 woningen worden aangepakt. Gemiddeld zijn dit 750 woningen per jaar.

Toekomstbestendige woningvoorraad

- Door middel van het programma Bestaande Voorraad worden eigenaren – ook in VVE-verband – door middel van financiële ondersteuning en advies bijgestaan om de woning op een toekomstbestendig niveau te brengen. Dat wil zeggen: beter geïsoleerd, aardgasvrij, bouwkundig en constructief op orde, gezond en veilig.
- Het programma wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma Particuliere Woningvoorraad. Zodat in de periode 2023-2027 1.000 tot 2.000 eenheden in het spoor grondige aanpak worden vergroot en/of verbeterd.

Woningen samenvoegen, vergroten en verbeteren

- Om een breder woningaanbod te creëren en een kwaliteitsslag te maken in de particuliere woningvoorraad in de focuswijken van Rotterdam-Zuid, ondersteunen we eigenaren (financieel) en begeleiden we hen in het samenvoegen en vergroten van de woning.
- De inzet om te komen tot een gedifferentieerd woningaanbod wordt geleverd in zeven focuswijken in Rotterdam-Zuid en de Landbouwbuit in Vreewijk.

- Woningeigenaren kunnen € 35.000 subsidie krijgen voor het samenvoegen van woningen en € 20.000 subsidie voor het vergroten van hun woning.

Goed huren en verhuren

- Huurders worden op verschillende manieren ondersteund: door middel van bewustwordingscampagnes, advies en begeleiding. Per kwartaal worden 250 woningopnames uitgevoerd door het huurteam in de zes focuswijken. Stadsbreed ondersteunt en begeleidt het huurteam huurders bij het aanpakken van misstanden.
- Huurders kunnen misstanden bij verhuringen op basis van de algemene regels uit de Wet goed verhuurderschap sinds juli 2023 melden bij het gemeentelijke meldpunt Ongewenst Verhuurbedrag. De meldingen worden vanuit de aanpak opgepakt door onder andere bouwinspecteurs. Ons doel is om 90 procent van de meldingen binnen onze servicenormen af te handelen.
- Met de komst van de Wet goed verhuurderschap geldt sinds juli 2023 een vergunning voor het verhuren van zelfstandige woonruimte in Carnisse. Binnen de pilot is het doel om 20 procent van de excessen ten aanzien van te hoge huren eind 2024, door middel van handhaving door de gemeente, aan te pakken. De overige misstanden worden via het huurteam opgepakt. Met de komst van de Wet betaalbare huur, vervalt per 1 juli 2025 de verhuurvergunningplicht in Carnisse.

Aanpak funderingsproblematiek

- Het funderingsloket voert een actief meersporenbeleid uit dat bestaat uit het informeren, faciliteren en stimuleren van particuliere woningeigenaren met woningbezit in funderingsrisicogebieden.
- Naast de loketfunctie starten jaarlijks verschillende wijkgerichte en bloksgewijze projecten voor funderingsonderzoek- en herstel. Als het nodig is zet de gemeente hierbij handhaving in als sluitstuk.
- In het kader van een toekomstbestendige woningvoorraad werkt de gemeente intensief samen met onder andere het Rijk, kennisinstituten, belangenorganisaties en de financiële sector om de aanpak van funderingsproblemen en bodemdaling verder te ontwikkelen.

Kennisontwikkeling van de bestaande voorraad

Er wordt blijvend expertise opgebouwd om de uitdagingen binnen de bestaande woningvoorraad het hoofd te bieden. Zo wordt gewerkt aan de Motie ‘Wie gaat de 18 miljard betalen’.

Deze motie vraagt om een plan van aanpak voor een maatschappelijk debat over de herstelopgave en het toekomstbestendig maken van de Rotterdamse woningvoorraad, waarin alle mogelijkheden en scenario’s uiteen worden gezet en hierin ook verschillende financieringsmogelijkheden mee te nemen, en breed aantal experts te betrekken.

In het kader van de opgaven uit het vitaliteitsonderzoek wordt met marktpartijen en onderzoeksinstituten gewerkt aan kennisdeling, (financiële) instrumentontwikkeling en oplossingen om de particuliere woningvoorraad toekomstbestendig te maken. Voor april 2025 wordt een afdoeningsvoorstel verwacht.

Toezicht en handhaving

Om het naleefgedrag te bevorderen hebben bewoners en ondernemers de mogelijkheid om contact op te nemen met de gemeente voor advies. En we gaan samen met netwerkpartners actief gebieden en wijken in voor controles.

- De dienstverlening naar bewoners en ondernemers is optimaal. Na het contact door bouwinspecteur met een melder wordt een mogelijke behandeling gestart. Het doel is om 90 procent van de inkomende meldingen binnen de gestelde termijnen af te handelen.
- Wanneer er een melding binnenkomt gaan we eerst in overleg met de overtreder om te komen tot een oplossing. Dat noemen we ‘minnelijk overleg’. In dit gesprek stuurt een bouwinspecteur aan op het naleven van wet- en regelgeving door de overtreder. Het inzetten van handhaving – bijvoorbeeld door het opleggen van een dwangsom – geldt als sluitstuk van een traject wanneer een overtreder niet meewerkt. Ons doel is dat 85 procent van de inkomende meldingen op minnelijke wijze wordt afgehandeld.
- De controles binnen het Integraal Handavingsplan (IHP) voeren we uit met veiligheidspartners in de stad. Deze programmatische inzet geldt als proactieve inzet bij specifieke doelgroepen (branches). De branches variëren van bedrijven in het havengebied, ziekenhuizen tot kinderdagverblijven en ouderenhuisvesting. Tijdens controles wordt gekeken of er bijvoorbeeld wordt voldaan aan de brandveiligheidseisen, milieuwetgeving maar ook of een pand bouwkundig in orde is. Door gezamenlijk op te trekken wordt in een controle gebruik gemaakt van elkaars expertise. Zo werken we efficiënter aan controles en wordt de controledruk bij ondernemers en dienstverleners in de stad verlaagd. Per jaar voeren we 1.700 IHP-controles uit.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Wijkgerichte aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)	17.900	22.300	25.700	27.500	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Bloksgewijze aanpak funderingsproblematiek (aantal	n.v.t.	n.v.t.	620	1000	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

woningen)									
Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)	778	751	270	1200	194	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Verstrekke subsidies woningvergroting	40	40	9	40	9	n.n.b.*	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Toelichting indicatoren

Wijkgerichte aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)

Het betreft het aantal woningen met een houten paalfundering. De eigenaren daarvan worden op wijk- of buurtniveau door het Funderingsloket benaderd om bewustwording te creëren over de problematiek. De eigenaren worden hierbij ook gestimuleerd om met inzet van subsidie funderingsonderzoek uit te voeren.

Bloksgewijze aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)

Het betreft het aantal woningen met een houten paalfundering. Mede op basis van urgentie worden woningeigenaren met een vermoedelijk kwetsbare fundering begeleid bij het uitvoeren van funderingsonderzoek. Het gaat hierbij voornamelijk om blokken die in het verleden onderdeel waren van een wijkgerichte aanpak waar uiteindelijk geen funderingsonderzoek is uitgevoerd. Ook betreft het blokken waarbij het vermoeden bestaat dat de fundering (zeer) slecht is. Deze eigenaren worden, naast de geboden procesbegeleiding, dringend geadviseerd funderingsonderzoek uit te voeren. Indien nodig wordt hierbij handhaving ingezet.

Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)

Basisaanpak Particuliere Voorraad richt zich op het verbeteren van de onderhoudsstaat van de woning en het versterken van de beheerstructuur van in totaal 13.000 particuliere woningen. De Basisaanpak Particuliere Voorraad bestaat uit de onderdelen Steigers op Zuid 1 en 2 en de Aanpak Basiskwaliteit, waarbij per collegeperiode de eigenaren van 3.000 woningen worden geactiveerd en gestimuleerd om achterstallig onderhoud aan te pakken. De indicator Basiskwaliteit woningen heeft betrekking op de programma's Steigers op Zuid 1, Steigers op Zuid 2 en Aanpak Basiskwaliteit. Het totaal aantal woningen dat voor 2025 is begroot, betreft uitsluitend de woningen waarvoor de aanpak wordt gestart, en dus niet de woningen waarvan de aanpak al is afgerond. Het totaal aantal woningen bij de indicator Realisatie 2025 heeft daarentegen betrekking op de woningen waarvan de aanpak is afgerond én die als gereed zijn gemeld. Het programma Steigers op Zuid 1 is nagenoeg afgerond en binnen Steigers op Zuid 2 zijn alle woningen in aanpak genomen. Daarom worden voor de projecten van Steigers op Zuid 1 en 2 in 2025 geen extra woningen 'in aanpak genomen', maar gewerkt aan het afronden van de in aanpak genomen woningen. Voor het programma Basiskwaliteit is in de Focuswijken op Rotterdam Zuid in 2024 gestart met de aanpak van 50% van de woningen (fase 1). De overige 50% (fase 2) start eind 2025. Er is hierbij vertraging opgetreden door een personeelstekort en een gebrek aan bereidheid van marktpartijen om de uitvoering op zich te nemen. Omdat er geen marktpartijen op deze fase hebben ingeschreven, gaat de gemeente zelf het werk uitvoeren.

Verstrekke subsidies woning vergroting

Het aantal verstrekke subsidies voor woningvergroting in 2025 loopt achter bij het aantal dat is begroot. Op het huidige subsidieaanbod komen minder reacties dan voorzien. In 2025 is de aanpak geëvalueerd en we willen gaan inzetten op een nieuwe communicatieaanpak om de aantallen te vergroten. De jaren 2026 en 2027 zijn nog niet te ramen omdat de regeling loopt tot september 2026.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Zorgen voor een toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille

Paginanummer in website:
59

Doel: Zorgen voor een toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille

Wat willen we bereiken?

We streven naar een doelmatige inzet en samenstelling van de vastgoedportefeuille voor maatschappelijke doelstellingen. De portefeuille sluit aan bij de behoeften van gebruikers en inwoners van Rotterdam.

Wat gaan we daarvoor doen?

Monitoren van de behoefte

Het maatschappelijk vastgoed sluit aan bij de behoefte aan voorzieningen. Daarvoor monitort de gemeente en voert hier regie op zodat het voorzieningenniveau op peil is. Prioriteit ligt bij onderwijs, cultuur, sport en recreatie, zorg, welzijn, parkeren en huisvesting van de gemeentelijke organisatie. Bij deze inzet spelen aspecten als betaalbaarheid en duurzaamheid een belangrijke rol.

Integrale huisvestingsplannen (IHP's) en verduurzaming

Vanuit de beleidsprogramma's wordt bepaald wat er moet gebeuren en zorgt de gemeente voor de benodigde financiën om dit beleid uit te kunnen voeren. Via de IHP's draagt de gemeente zorg voor vervanging of grootschalige renovaties van maatschappelijke panden die niet meer aan de gebruikers- en duurzaamheidseisen voldoen. In 2024 zijn er 19 projecten (nieuwbouw of renovatie) opgeleverd in de maatschappelijke portefeuille. In 2025 zullen er naar verwachting 12 projecten opgeleverd gaan worden. Met vervanging en grootschalige renovaties wordt de portefeuille verduurzaamd en toekomstbestendiger.

Het goed uitvoeren van het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed en het verduurzamen van de vastgoedportefeuille is een basistaak van Vastgoed. Het streven is de kernportefeuille uiterlijk in 2027 te voorzien van geactualiseerde duurzame meerjarenonderhoudsplannen (DMJOP's).

De gemeente stuurt op verduurzaming van gemeentelijke bezittingen om zo bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen. Dit doen we met maatregelen die passend zijn bij het object dat verduurzaamd moet worden. Daarbij proberen we zoveel mogelijk energieneutraal te verduurzamen en waar mogelijk met een circulaire aanpak en door maatregelen zoals vergroening, toevoegen van een waterberging, plaatsing van zonnepanelen en aardgasvrij te maken. De termijn waarin we deze ambitie willen realiseren is sterk afhankelijk van de beschikbare middelen.

Verkoop van objecten

Als het gemeentelijke vastgoedbezit geen bijdrage meer levert aan de beleidsdoelstellingen, en niet van strategische waarde is, verkoopt de gemeente in principe dit object. Tot aan het verkoopmoment zoekt de gemeente naar mogelijkheden om de objecten zo goed mogelijk (tijdelijk) te verhuren, waarbij ook gekeken wordt naar behoeften uit de wijk en mogelijkheden voor bijvoorbeeld placemaking. Is dit niet mogelijk? Dan komt er leegstandsbeheer in de panden.

Aan het begin van 2024 stonden er nog 100 objecten op de verkooplijst. Hiervan zijn inmiddels 13 objecten verkocht en geleverd binnen hetzelfde kalenderjaar. Dit betekent dat er aan het begin van 2025 nog een totale verkoopopgave resteert van 87 objecten. Voor een aantal van deze objecten zijn eind 2024 al koopovereenkomsten gesloten, waarbij de ontbindende voorwaarden nog moeten worden doorlopen, waaronder financieringsvoorbehoud en Bibob-toets. De juridische levering van deze objecten wordt op korte termijn verwacht. Bij de eerste herziening van 2025 is de verkoopplanning voor 2025 en 2026 aangepast. Met als doel een zo realistisch mogelijke raming van de verkoopopbrengsten en het uiteindelijke verkoopresultaat. Van 3 objecten wordt onderzocht of deze kavels een zekere ontwikkelpotentie hebben. De verkoopopbrengst (€ 1,0 mln) van deze drie objecten wordt nu niet begroot, omdat eerst een inschatting moet worden gemaakt qua tijd en omvang.

De gemeente is voor de realisatie afhankelijk van diverse externe factoren die de doorlooptijden van de verkooptrajecten beïnvloeden. Zo leidt de toegenomen complexiteit van de verkoopdossiers tot langere voorbereidingstijd. Daarnaast blijven de financieringsmogelijkheden voor potentiële kopers onzeker. In de huidige marktomstandigheden is het daarom niet vanzelfsprekend dat voor elk gemeentelijk vastgoedobject met een verkoopbestemming een bereidwillige koper wordt gevonden.

Bijdragen aan de CO2-ambities

De bijdrage van de concernhuisvestingsplannen aan de CO2-ambities van de gemeente wordt met de CO2-prestatieladder bijgehouden. Omdat de gemeente van veel huurders geen inzicht heeft in het daadwerkelijke energieverbruik, houden we voor de energieprestaties van de gebouwen de energielabels bij. Bij op te leveren nieuwbouw en grote renovaties wordt de BREEAM- (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) of GPR-score geregistreerd. De CO2-prestatieladder staat online op Energie - Duurzaam 010.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026
Aantal te verkopen objecten	37	3	47
Resultaat verkoop objecten (opbrengst minus boekwaarde)	€ 13,7 mln	€ 0,35 mln	€ 38 mln

Toelichting indicatoren

Verkoopopgave

Er staan in totaal nog 87 objecten op de verkooplijst. Van 3 objecten wordt onderzocht of deze kavels een zekere ontwikkelpotentie hebben. De verkoopopbrengst (€ 1,0 mln) van deze drie objecten wordt nu niet begroot, omdat eerst een inschatting moet worden gemaakt qua tijd en omvang. Voor de overige 84 objecten is het de verwachting dat 37 objecten worden verkocht in 2025 en de resterende 47 in 2026. Van de 37 objecten voor 2025 zijn inmiddels 3 objecten geleverd en/of overgedragen, zie realisatie.

Het eerste kwartaal staat grotendeels in het teken van de voorbereiding van diverse verkoopdossiers. Hierdoor vindt in deze periode slechts een beperkte afname van de verkoopopgave plaats. Zoals eerder aangegeven bevinden meerdere verkopen zich momenteel in de fase waarin de koopovereenkomst is gesloten en de juridische levering op korte termijn wordt verwacht. De realisatie zal dan ook naar verwachting toenemen in het tweede, derde en vierde kwartaal.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 60

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Bestaande stad draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen
- 13. Klimaatactie.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 61

Projecten

Programma NPRZ-Wonen

De inzet van alle professionele partners in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is gericht op het vergroten van de kansen voor de Zuiderlingen. Binnen het NPRZ wordt daarom samen met bewoners invulling geven aan de drie hoofdpijlers: school, werk en wonen. Daarnaast zetten we ook in op veiligheid en cultuur.

Hoofddambitie van de pijler wonen is ervoor te zorgen dat de inwoners van Zuid op korte termijn het verschil merken in de mogelijkheden om de woonkwaliteit te verbeteren. Dat kan bijvoorbeeld doordat de eigen woning kwalitatief beter wordt, dat ze een stap in hun wooncarrière maken of omdat de woonomgeving verbetert (meer groen, meer speelgelegenheid, veilige routes, betere bereikbaarheid). Het samenleven in de wijk verbetert ook (meer verbinding, misstanden voorkomen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid).

Pijler NPRZ-Wonen

In navolging van de brief van het college aan de gemeenteraad van 18 februari 2025 over de aanscherping van de inzet op de pijler Wonen, verschuift in 2025 de focus binnen de pijler:

- Meer focus op handhaving op slecht verhuurderschap om de woonsituatie in de particuliere voorraad te verbeteren (onder meer via de Wet betaalbare huur).
- Meer focus op het ondersteunen van eigenaren om hun woning zelf toekomstbestendig te maken (aanpak fundering, verduurzaming, vergroten et cetera).
- Meer focus op grootschalige gebiedsaanpak uitgaande van sloop-nieuwbouw en verdichting (waardoor meer woningen én meer woningtypologieën én kwalitatief betere woningen. Hierin ligt ook de kans om te combineren met de markt voor middensegment en hoger).
- Minder focus op gemeentelijke aanpak, waarbij gemeente zelf aankoopt, verbetert en vergroot of samenvoegt en verkoopt.

De aanscherping loopt grotendeels via de lijn van de procesafspraken, die is gemaakt tijdens de Woontop van 11 december 2024. Als vervolg daarop hebben het Rijk, de gemeente, de corporaties in het NPRZ en het programmabureau NPRZ de handen ineengeslagen om vóór de zomer van 2025 te komen tot een afspraak over een vervolgaanpak voor de woonopgave op Zuid. Het uitgangspunt is dat de opgave te groot is voor partijen afzonderlijk. Het gezamenlijke doel is: leefbare wijken met toekomstbestendige woningen met een gevarieerd aanbod, zodat voor iedereen een plek is in deze wijken. Alleen door creativiteit, middelen en wilskracht voor Zuid te bundelen en nog meer de samenwerking met de markt op te zoeken, is gezamenlijk een structurele en effectieve impuls te organiseren voor het wonen en leven op Zuid. De afspraak krijgt ook een financiële component. De gemeente stelt hiervoor als cofinanciering in 2025 nog eens € 10 mln extra beschikbaar voor bijdragen van het Rijk. Dit komt boven op de al in het coalitieakkoord Eén Stad beschikbaar gestelde € 80 mln voor de pijler wonen.

Prestatieafspraken

In het tweede kwartaal van 2025 vraagt de gemeente de corporaties een stadsbreed bod uit te brengen als formeel startpunt van het traject van de prestatieafspraken 2026/2027. In deze zogeheten uitvraag krijgen corporaties ook het verzoek om hun bijdrage aan de NPRZ-doelstellingen op de pijler Wonen te concretiseren voor de periode 2026/2027. Het gaat om inzicht per wijk in onder meer differentiatie en kwaliteitsverbetering van de corporatievoorraad, inzet toewijzingsbeleid en inzet op verbeteren leefbaarheid en bewonersbetrokkenheid. Daarbij wordt ook een relatie gelegd met de hiervoor genoemde Woontop.

Deelprogramma's

De 2 deelprogramma's binnen de pijler Wonen zijn vastgesteld. Namelijk het programma Grondige Aanpak Particuliere Voorraad en het programma Buitenruimte (inclusief mobiliteit). Beide programma's zijn kaderstellend voor de besteding van de deelbudgetten in de aanpak van respectievelijk de woningvoorraad en de buitenruimte (inclusief mobiliteit). Deze deelprogramma's worden gevoed vanuit de hiervoor in het coalitieakkoord Eén Stad reeds gereserveerde € 80 mln voor de pijler Wonen. Daarnaast is er bij de Voorjaarsnota 2025 € 10 mln aanvullend als gemeentelijke cofinanciering beschikbaar gesteld.

Momenteel zitten beide programma's in de uitvoerende fase. In de Grondige Aanpak zet de gemeente in 2025 extra in om de realisatiegraad van de lopende projecten te vergroten en de tijdelijke leegstand zo veel mogelijk te beperken.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 62

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestaande stad		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-13.638	-20.350	-21.721	-22.703	-22.703
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-22.074	22.649	-3.779	-11.279	-15.187
Kasschuif Actualisatie verkoopplanning	Kasschuiven	-20.610	20.610	0	0	0
Kasschuif Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek	Kasschuiven	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-7.526	-10.205	-13.019	-16.313	-20.004
Actualisatie verkoopplanning	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	7.745	12.937	0	0	0
Coördinatie Maatschappelijk Vastgoed	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-677	-677	-677	-677	-677
Frictiekosten Nederlands Fotomuseum	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Niet activeerbare projectkosten Collectiecentum Rotterdam	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Tekort kostendekkende huur De Doelen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Tijdelijke leegstand Librijesteeg	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	800	0	0	0	0
Volkstuinen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestuurlijke boetes en dwangsommen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	300	100	0	0	0
Gemeentelijke campagne schimmelwoningen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-100	0	0	0	0
Invoering Wet kwaliteitsborging	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	50	350	0	0	0
Knelpunt tijdelijke huisvesting Sport	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
NPRZ wonen – Winkelstratenaanpak	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-300	-900	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	809	202	215	206	0
Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	955	955	956	956	956
Bestemmingsreserve Wet kwaliteitsborging	Reserves	0	75	0	0	0
Correctie dekking voor kapitaallasten	Reserves	-857	1.069	10.210	5.932	5.932

Egalisatiereserve Bouwleges	Reserves	0	0	0	0	0
Register externe veiligheidsrisico's	Taakmutaties	-10	0	0	0	0
Wet betaalbare huur	Taakmutaties	-887	-721	-405	-327	-290
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.765	-1.147	-1.057	-1.056	-1.105
Begroting na wijzigingen		-35.712	2.298	-25.500	-33.983	-37.890

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Actualisatie verkoopplanning

Uit de actualisatie van de portefeuille bleek dat een deel van de voor 2025 geplande verkopen is vertraagd en doorschuift naar 2026 (zie ook actualisatie verkoopplanning).

Kasschuif tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek

De lasten voor de tijdelijke huisvesting vallen binnen dit programma en worden doorbelast aan het programma Cultuur. Voor het programma Bestaande Stad is het saldo-effect daarom € 0. Inhoudelijk staat deze kasschuif toegelicht bij het programma Cultuur.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. Deze kapitaallasten worden gedekt uit de Rotterdamse Investeringsmotor of door doorbelasting van de kostendekkende huur aan de opdrachtgever. In de paragraaf Investeringen staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Actualisatie verkoopplanning

De geplande verkoop van vastgoed is in 2024 vertraagd. De verkoopopbrengsten worden nu verwacht in 2025 (€ 7,7 mln) en 2026 (€ 7,5 mln). De verwachte opbrengsten zijn in 2026 (€ 6,4 mln) hoger door geactualiseerde, hogere WOZ-waarden of met al overeengekomen koopsommen. Bij de actualisatie van de verkoopplanning is ook rekening gehouden met het uitstellen van de verkoop van drie objecten om te onderzoeken of deze kavels beter op een andere wijze kunnen worden ontwikkeld. De verkoopopbrengst (€ 1,0 mln) van deze drie objecten wordt nu niet begroot, omdat eerst een inschatting moet worden gemaakt qua tijd en omvang.

Coördinatie Maatschappelijke Vastgoed

Bij de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten Vastgoed (2019-2021) is aanvullende capaciteit beschikbaar gesteld voor de coördinatie van het maatschappelijk vastgoed. De dekking voor dit programma van € 677.000 per jaar voor 2021 en 2022 is gevonden in 2023 en 2024 (kasschuif). Deze dekking is na 2024 ten onrechte structureel opgenomen ("doorgetrokken") in de meerjarenbegroting. Deze technische fout is hersteld.

Frictiekosten huur Nederlands Fotomuseum

De lasten (afkoopsom) vallen onder dit programma en worden doorbelast naar het programma Cultuur. Voor dit programma is het saldo-effect daarom € 0. Voor een inhoudelijke toelichting zie het programma Cultuur.

Niet activeerbare projectkosten Collectiecentrum Rotterdam

De lasten vallen onder dit programma en worden doorbelast naar het programma Cultuur. Voor dit programma is het saldo-effect daarom € 0. Voor een inhoudelijke toelichting zie het programma Cultuur.

Tekort Kostendekkende huur De Doelen

De lasten vallen onder dit programma en worden doorbelast naar het programma Cultuur. Voor dit programma is het saldo-effect daarom € 0. Voor een inhoudelijke toelichting zie het programma Cultuur.

Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek

De lasten vallen onder dit programma en worden doorbelast naar het programma Cultuur. Voor dit programma is het saldo-effect daarom € 0. Voor een inhoudelijke toelichting zie het programma Cultuur.

Tijdelijke Leegstand Librijesteeg

Doordat er onverwacht eerder aan de verbouwing aan de Librijesteeg is begonnen is er vanaf februari 2025 geen leegstand meer. Daardoor valt een groot deel van de beschikbare middelen voor de leegstand (4 maanden) vrij. Deze meevaller wordt ingezet als oplossingsrichting voor het opvangen van de gestegen kostendekkende huur voor de tijdelijke huisvesting vanaf 2026 voor de Centrale Bibliotheek Rotterdam en is opgenomen onder het programma Cultuur.

Volkstuinen

In dit programma worden minder huurbaten gerealiseerd, wat wordt gecompenseerd door een bijdrage uit het programma Sport en Recreatie. Voor dit programma is het saldo-effect daarom € 0. Inhoudelijk staat de bijstelling toegelicht bij het programma Sport en recreatie.

Bestuurlijke boetes en dwangsommen

Bestuurlijke boetes en dwangsommen worden doorgaans niet begroot, maar kunnen een bron van inkomsten zijn. Met de invoering van de Wet betaalbare huur is de verwachting dat deze inkomsten zijn te realiseren.

Gemeentelijke campagne schimmelwoningen

Veel Rotterdammers hebben te kampen met achterstallig woningonderhoud waardoor schimmel kan ontstaan in hun (sociale) huurwoning. Woningcorporaties en verhuurders verhelpen de problemen niet altijd. Binnen de gemeente is er een meldpunt voor de Rotterdammers, die niet geholpen worden door de corporatie of verhuurder. Om dit gemeentelijke meldpunt bekender te maken wordt er een reclamecampagne opgezet voor de huurders van Rotterdam. Hiervoor is in 2025 € 100.000 beschikbaar gesteld.

NPRZ-wonen - Winkelstratenaanpak

De winkelstratenaanpak Slinge, Wolphaertsbocht, Beijerlandse laan - Groene Hilledijk en Crooswijkseweg wordt uitgevoerd binnen de kaders van de stedelijke Aanpak Vitale Kerngebieden. Deze is gericht op de verbetering van de huidige winkelgebieden naar toekomstbestendige vitale kerngebieden als aantrekkelijke ontmoetingsplaats. Dit past in het Uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027, waarin de winkelstratenaanpak is opgenomen als noodzakelijk onderdeel van het verbeteren van de woonmilieus op Zuid. In 2022 is de motie (22bb007402) aangenomen om op de Wolphaertsbocht, Slinge en Crooswijkseweg meer inzet te plegen vanuit veiligheidsoogpunt, naar voorbeeld van de aanpak op Boulevard Zuid (2019-2029). Om aan de benodigde inzet te kunnen voldoen is hiervoor in 2025 € 300.000 en in 2026 € 900.000 beschikbaar gesteld.

Invoering Wet kwaliteitsborging

In de begroting van het programma Bestaande Stad is vanaf de Voorjaarsnota 2024 structureel een bedrag van € 800.000 opgenomen voor de uitvoering van de wettelijke taken omtrent de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen. Het aantal meldingen loopt nog steeds achter op de verwachtingen. Dit budget wordt voor 2025 met € 50.000 en voor 2026 met € 350.000 verlaagd.

Knelpunt tijdelijke huisvesting Sport

De lasten vallen onder dit programma en worden doorbelast naar het programma Sport en recreatie. Voor dit programma is het saldo-effect daarom € 0. Inhoudelijk staat de bijstelling toegelicht bij het programma Sport en recreatie.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Voor de investeringen aan de Noordrand van het Zuiderpark aan de Albatros laan wordt in 2025 € 700.000 (verplaatsing Sperwers en inpassing buitenruimte) vanuit de bestemmingsreserve NPRZ toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor; hiermee worden toekomstige kapitaallasten gedekt.

Door Kiezen voor Rotterdam wordt er minder inzet verwacht op o.a. overhead, ondersteuning en communicatie. Dit zorgt voor een meerjarige besparing en bezuiniging op de bestemmingsreserve NPRZ ten behoeve van de Kiezen voor Rotterdam opgave: In 2025 € 109.000, 2026: € 202.000; 2027: € 215.000 en 2028 € 206.000.

Bestemmingsreserve Rivièral Blijdorp

Door vertraging in de uitvoering van de renovatie Rivièral Blijdorp schuift de bijdrage uit deze bestemmingsreserve op van 2025 (verlaging bijdrage met € 4,1 mln) naar latere jaren. Verwachting is dat het zwaartepunt van de werkzaamheden valt in de jaren 2026 t/m 2029. Zowel de onttrekking als de lasten verschuiven waardoor de bijstelling per saldo € 0 is.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Voor de investeringen aan de Noordrand van het Zuiderpark aan de Albatros laan wordt € 700.000 (verplaatsing Sperwers en inpassing buitenruimte) vanuit de bestemmingsreserve NPRZ toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor; hiermee worden vanaf 2025 (een deel van de) kapitaallasten gedekt.

De meerkosten van de renovatie Museum Boijmans Van Beuningen – in totaal € 2,2 mln - worden gedekt uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Deze dekking wordt op dit programma voor € 1,1 mln in 2025 en voor € 400.000 in 2026 opgenomen. Het resterend bedrag heeft betrekking op het programma Cultuur.

Egalisatiereserve Bouwleges

Op basis van een vergelijking van de begrote baten en de gerealiseerde baten voor de grote aanvragen (schijf 5 en 6) 2024 volgt een aanscherping op de vastgestelde begroting voor de verwachte toekomstige kosten. De verwachting is namelijk dat er in 2025 minder werkzaamheden uitgevoerd hoeven worden voor de ingediende grote bouwaanvragen. Volgende de te hanteren systematiek resulteert dit in 2025 per saldo tot een dotatie van € 1,3 mln aan de reserve. Deze toevoeging aan de reserve wordt gevoed vanuit hetzelfde begrotingsprogramma.

Bestemmingsreserve Wet kwaliteitsborging

Het doel van deze bestemmingsreserve is om kosten voor de voorbereiding op de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) te dekken. Omdat de Wkb al gedeeltelijk is ingevoerd zijn niet al deze middelen meer nodig. Dit budget wordt daarom in 2026 met € 75.000 verlaagd.

Correctie dekking voor kapitaallasten

Bij de Begroting 2025 is een fout ontstaan bij de verwerking van kapitaallasten. Het gaat om de verdeling tussen kapitaallasten die wel of niet gedekt worden uit de Rotterdamse Investeringsmotor. Voor 2024 vond correctie plaats bij de Eindejaarsbrief 2024. De correcties voor 2025 tot en met 2029 worden nu bij de Voorjaarsnota 2025 verwerkt.

Register externe veiligheidsrisico's

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is met medeoverheden verantwoordelijk voor het beheer van het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV). Onderdeel hiervan is dat alle gemeenten de juiste data moeten aanleveren in het REV. Hiervoor heeft de gemeente Rotterdam een eenmalige compensatie ontvangen van € 10.000 voor de te verrichten werkzaamheden.

Wet betaalbare huur

Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het wetsvoorstel. De financiering bestaat uit een incidentele bijdrage voor de eenmalige kosten die gemeenten maken bij de implementatie van het wetsvoorstel en een structurele bijdrage voor het ontvangen en behandelen van meldingen en de handhaving op deze meldingen.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn:

- Werkpakket (van - € 1,5 mln in 2025 tot - € 924.000 in 2029): In jaarschijf 2025 is de capaciteitsplanning geactualiseerd. Deze capaciteitsplanning is een verschuiving van de urenverantwoording binnen de programma's Stedelijke Ontwikkeling, Bestaande Stad, Economische ontwikkeling en Energietransitie.
- Goede Groei (- € 200.000; alleen 2025): Voor de wateropgave is de bijdrage uit de Goede Groei middelen dit jaar € 200.000.
- Overig (van - € 104.000 in 2025 tot - € 180.000 in 2029)
 - Hierin zit onder andere Kiezen voor Rotterdam: Bij de begroting 2025 is een deel van "Kiezen voor Rotterdam" centraal verwerkt bij het programma Algemene Middelen (2025: € 31.000; 2026 t/m 2028: € 87.000; 2029: € 38.000)
 - Uitbesteden van van due diligence in het kader van Ondermijning: - € 98.000 (2025)
 - Een herverdeling van de interne opgaven voor - € 38.000 structureel

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Bestaande stad	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	133.091	118.908	165.580	121.268	121.268	121.268
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.933	404	0	0	0	0
Financieringsbaten	812	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	126.361	118.469	165.500	121.188	121.188	121.188
Overige baten	2.985	36	80	80	80	80
Lasten exclusief reserves	166.688	167.148	174.583	156.702	158.239	162.344
Apparaatslasten	48.667	51.531	52.907	52.749	52.420	52.469
Inhuur	7.756	1.942	3.925	3.764	3.436	3.436
Overige apparaatslasten	875	929	884	888	886	935
Personeel	40.036	48.661	48.098	48.098	48.098	48.098
Overige verrekeningen	-124.067	-143.085	-143.097	-142.298	-147.068	-158.906
Overige verrekeningen	-124.067	-143.085	-143.097	-142.298	-147.068	-158.906
Programmalasten	242.088	258.702	264.773	246.251	252.888	268.782
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	126.059	136.261	111.255	100.036	96.251	103.452
Kapitaallasten	85.982	97.444	124.041	117.958	128.475	136.568
Overige programmalasten	27.052	22.241	21.766	21.493	21.493	21.493
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.995	2.757	7.711	6.763	6.668	7.268
Saldo voor vpb en reserveringen	-33.598	-48.240	-9.003	-35.433	-36.971	-41.075
Vennootschapsbelasting	1.882	3.151	2.193	3.246	3.246	3.246
Saldo voor reserveringen	-35.480	-51.390	-11.196	-38.679	-40.217	-44.321
Reserves	19.176	15.678	13.494	13.180	6.234	6.431
Onttrekking reserves	22.169	19.944	17.119	13.380	6.434	6.631
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)	4.921	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges	4.415	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	300	300	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	0	85	100	100	100	125
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	11.305	15.746	10.244	9.508	2.669	2.464
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp	0	900	5.400	3.000	3.000	3.600
Duurzaamheidsbudget	89	332	0	0	0	0
WABO-leges	646	600	0	0	0	0

Rotterdams Investeringsmotor	493	1.982	1.375	771	665	442
Toevoeging reserves	3.700	4.966	3.700	200	200	200
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges	0	1.266	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	2.800	2.800	2.800	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	900	900	900	200	200	200
Vrijval reserves	707	700	75	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	0	0	75	0	0	0
Bestemmingsreserve Muziekkoepeel	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	700	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	707	0	0	0	0	0
Saldo	-16.304	-35.712	2.298	-25.500	-33.983	-37.890

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten komen uit aangevraagde omgevingsvergunningen en er komen baten binnen voor uitvoering van gemeentewege van onderhoud aan panden. Ook zijn er inkomsten uit huur en verkoopopbrengsten van vastgoed, brandstofverkooppunten en reclamecontracten.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten voor omgevingsvergunningen, bestemmingsplannen, inspectie, toezicht en woningverbeteringen. Daarnaast worden uitgaven verantwoord voor personele inzet, kosten voor de exploitatie van onroerend goed, zoals onderhoud, beheerkosten en eigenaarslasten (zakelijke lasten en verzekeringen), verkoopkosten (taxaties, kosten van verkoop gereedmaken) en afboekingen van de boekwaarde van het verkochte vastgoed. Ook vindt doorbelasting van verhuur van maatschappelijk vastgoed naar andere programma's plaats, zoals Onderwijs, Stedelijke ontwikkeling, Cultuur, Sport en Recreatie.

Reserves

De mutaties op de reserves hebben voor de toevoegingen betrekking op het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). De onttrekkingen aan de bestemmingsreserves worden ingezet voor NPRZ, Rivièrahal Blijdorp, Wabo-leges (Wabo = Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) en de vanuit 2024 (en eerder) doorgeschoven onderhoudswerkzaamheden vastgoed.

Meerjarig verloop

De baten nemen na 2026 sterk af omdat de verkoop van panden dan voor het grootste deel gerealiseerd moet zijn.

De lasten nemen ook af. Dit heeft te maken met de verkoopopbrengsten samenhangende afschrijving van boekwaardes van vastgoedobjecten.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Bestaande stad /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad	-35.712	2.298	-25.500	-33.983	-37.890
Beheer overige gebouwen en gronden	-15.378	22.931	-5.967	-14.945	-18.651
Cultuur erfgoed - Monumenten	-1.408	-1.411	-1.411	-1.316	-1.316
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	456	456	456	456	456
Wonen en bouwen	-19.382	-19.678	-18.578	-18.178	-18.380

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestaande stad			185.969	184.450	173.342	169.073	164.326
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)			4.431	4.431	4.431	4.431	4.431
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad			185.969	184.450	173.342	169.073	164.326
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)			4.431	4.431	4.431	4.431	4.431
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendeekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar;						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2047)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	4.431	0	0	0	4.431	
	Raming 2026	4.431	0	0	0	4.431	
	Raming 2027	4.431	0	0	0	4.431	
	Raming 2028	4.431	0	0	0	4.431	
	Raming 2029	4.431	0	0	0	4.431	
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges			1.266	1.266	1.266	1.266	1.266
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad			185.969	184.450	173.342	169.073	164.326
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges			1.266	1.266	1.266	1.266	1.266
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat voor- en nadelen (als gevolg van afwijkingen van de begrote baten uit de leges omgevingsvergunningen) in belangrijke mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	0	1.266	0	0	1.266	
	Raming 2026	1.266	0	0	0	1.266	
	Raming 2027	1.266	0	0	0	1.266	
	Raming 2028	1.266	0	0	0	1.266	
	Raming 2029	1.266	0	0	0	1.266	
Bestemmingsreserve Funderingen			748	748	748	748	748
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad			185.969	184.450	173.342	169.073	164.326
Bestemmingsreserve Funderingen			748	748	748	748	748

Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.048	0	300	0	748
	Raming 2026	748	0	0	0	748
	Raming 2027	748	0	0	0	748
	Raming 2028	748	0	0	0	748
	Raming 2029	748	0	0	0	748
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging			725	550	450	350 225
Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestaande stad	185.969	184.450	173.342	169.073	164.326	
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	725	550	450	350	225	
Doel reserve:	Dekking voor kosten voor de voorbereiding op de invoering Wet Kwaliteitsborging					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2031)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	810	0	85	0	725
	Raming 2026	725	0	100	75	550
	Raming 2027	550	0	100	0	450
	Raming 2028	450	0	100	0	350
	Raming 2029	350	0	125	0	225
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid			161.699	165.755	157.747	156.577 155.555
Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestaande stad	185.969	184.450	173.342	169.073	164.326	
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	161.699	165.755	157.747	156.577	155.555	
Doel reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	164.430	18.200	20.232	700	161.699
	Raming 2026	161.699	14.300	10.244	0	165.755
	Raming 2027	165.755	1.500	9.508	0	157.747
	Raming 2028	157.747	1.500	2.669	0	156.577
	Raming 2029	156.577	1.500	2.522	0	155.555

Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp				17.100	11.700	8.700	5.700	2.100	
Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Bestaande stad		185.969	184.450	173.342	169.073	164.326			
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp		17.100	11.700	8.700	5.700	2.100			
Doel reserve:	Restauratie van de Rivierahal Blijdorp								
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum t/m nader te bepalen)								
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand			
	Begroting 2025	18.000	0	900	0	17.100			
	Raming 2026	17.100	0	5.400	0	11.700			
	Raming 2027	11.700	0	3.000	0	8.700			
	Raming 2028	8.700	0	3.000	0	5.700			
	Raming 2029	5.700	0	3.600	0	2.100			
WABO-leges			0	0	0	0	0	0	
Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Bestaande stad		185.969	184.450	173.342	169.073	164.326			
WABO-leges		0	0	0	0	0			
Doel reserve:	Dekking van de kosten voor extra benodigde capaciteit en behandelkosten in 2021 voor de in 2020 in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ingediende plannen in de hoogste categorie								
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2025)								
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand			
	Begroting 2025	600	0	600	0	0			
	Raming 2026	0	0	0	0	0			
	Raming 2027	0	0	0	0	0			
	Raming 2028	0	0	0	0	0			
	Raming 2029	0	0	0	0	0			
Totaal			185.969	184.450	173.342	169.073	164.326		

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)

Met het vormen van deze reserve probeert de gemeente om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van 50 jaar. De realisatie op jaarbasis wijkt hiervan af en wordt met deze reserve geëgaliseerd.

Het voorstel bestemming resultaat jaarrekening 2024 is een toevoeging aan deze bestemmingsreserve van € 1,7 mln.

Bij 2e herziening 2025 wordt een actueel beeld van de onttrekking aan deze bestemmingsreserve aangegeven.

Bestemmingsreserve funderingen

De raming van de meerjarige onttrekkingen zal worden verwerkt bij de begroting 2026.

Bestemmingsreserve Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De gemeente heeft van het Rijk compensatie ontvangen voor de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). De totale compensatie is bedoeld voor de gehele looptijd van implementatie van de Wkb. De begroting is in overeenstemming gebracht met de te verwachten baten en lasten. Landelijke ontwikkelingen kunnen leiden tot eventuele nieuwe bijstelling van de onttrekkingen uit de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Rivièrahal

Door vertraging in de uitvoering van de renovatie Rivièrahal Blijdorp schuift de bijdrage uit deze bestemmingsreserve op van 2025 (verlaging bijdrage met € 4,1 mln) naar latere jaren. Verwachting is dat het zwaartepunt van de werkzaamheden valt in de jaren 2026 tot en met 2029.

Egalisatiereserve Bouwleges

Op basis van een vergelijking van de begrote baten en de gerealiseerde baten voor de grote aanvragen (schijf 5 en 6) 2024 volgt een aanscherping op de vastgestelde begroting voor de verwachte toekomstige kosten. De verwachting is namelijk dat er in 2025 minder werkzaamheden uitgevoerd hoeven worden voor de ingediende grote bouwaanvragen. Volgende de te hanteren systematiek resulteert dit in 2025 per saldo tot een dotatie van € 1,3 mln aan de reserve. De meerjarige ramingsbijstelling volgt bij de begroting 2026.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

De projectbegrotingen zijn in overeenstemming gebracht met de te verwachten lasten en baten in 2025. De middelen in deze reserve zijn grotendeels beklemd voor projecten en vereist als cofinancieringsverplichting.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 63

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Omgevingsvisie Rotterdam 2040](#)
- [Woonvisie 2030](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht 2021-2025](#)
- [Meerjarenplan Bouw- en Woningtoezicht 2022-2026](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#) (waaronder 2023-2027)
- Uitvoeringsagenda Grondige aanpak
- [Subsidie en/of lening woningverbetering aanvragen | Rotterdam.nl](#)
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Actieplan goed huren en verhuren](#)
- [Wet goed verhuurderschap | Rotterdam.nl](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- Vuistregels voor het bouwen ([Binnenstad](#), [Stadswijken](#), [Uitbreidingswijken](#))
- [Welstand | Rotterdam.nl](#)
- [Monumenten | Rotterdam.nl](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam en uitvoeringsagenda 2023-2027](#)
- [Kadernota Vastgoed](#)
- [Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam 2023](#)
- [Grondprijsbeleid](#)
- [De afzonderlijke Integrale huisvestingsplannen van de beleidsdiensten](#) (zie punt 19)
- [Referentiewaarden](#)
- [Duurzaamheidskompas](#)

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zetten we in om het doel van het programma te realiseren:

- VRR
- DCMR
- Havenbedrijf Rotterdam
- RET NV
- Sportbedrijf
- Bibliotheek

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 64

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Kasmi

Wethouder Kasmi is verantwoordelijk voor de portefeuille Onderwijs, Cultuur en Evenementen. Onderdeel hiervan is het in stand houden van erfgoed.

Wethouder Zeegers

Wethouder Zeegers is verantwoordelijk voor de portefeuille Klimaat, Bouwen en Wonen.

'Met oog voor de Rotterdammers bouwen we de komende jaren samen met alle partners aan een aantrekkelijke en duurzame stad'

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen). Onderdeel hiervan is ook het vastgoed van de gemeente.

Voorjaarsnota 2025

Bestuur

Paginanummer in website: 65

Bestuur

Het programma Bestuur bevat de lasten en baten van de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders (college van B en W) griffie, de Rotterdamse Rekenkamer en de gemeentelijke Ombudsman.

De gemeente Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn, met oog voor verleden, heden en toekomst. De gemeenteraad is de democratisch gekozen volksvertegenwoordiging. De gemeenteraad stelt kaders en controleert het college van B en W. De griffie is de ambtelijke ondersteuning van de gemeenteraad.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 66

Voortgang Eerste herziening 2025

College

Het college van Leefbaar Rotterdam, VVD, D66 en DENK stuurt in 2025 op de uitvoering van het laatste jaar van het coalitieprogramma '[Eén Stad](#)'.

De gemeenteraad en de griffie

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente Rotterdam. De leden zijn gekozen door de stemgerechtigde inwoners van Rotterdam. De gemeenteraad bestaat in totaal uit 45 leden. Voorzitter is de burgemeester.

De griffie is de ambtelijke ondersteuning van de gemeenteraad. De medewerkers van de griffie bieden ondersteuning in brede zin, van advies tot het regelen van facilitaire zaken, en van communicatie tot het voorbereiden van vergaderingen. De griffiemedewerkers staan onder leiding van de raadsgriffier.

De gemeenteraad heeft voor de raadsperiode 2022-2026 6 commissies en 2 subcommissies ingesteld:

- Commissie Bestuur, Organisatie, Financiën en Veiligheid (BOFV)
- Commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport (ZWCS)
- Commissie Werk en Inkomen, Onderwijs, Samenleven Schuldhulpverlening, Armoedebestrijding en Nationaal Programma Rotterdam Zuid (WIOSSAN) + Subcommissie Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)
- Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte (BWB) + Subcommissie Bestemmingsplannen
- Commissie Mobiliteit, Haven, Economie en Klimaat (MHEK)
- Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR)

Naast de ambtelijke ondersteuning door de griffie krijgen raadsleden politiek-inhoudelijke ondersteuning door hun fractieorganisatie. Raadsfracties ontvangen voor het organiseren van de ondersteuning in het raadswerk een vergoeding zoals omschreven in de verordening fractieondersteuning.

Audiovisuele middelen

In het zomerreces van 2025 worden de audiovisuele middelen (in de Suze Groeneweg zaal vervangen. Om de beveiliging op het gewenste niveau te krijgen, wordt gelijktijdig de inrichting gewijzigd.

Verkiezingen

In 2026 vinden de verkiezingen voor een nieuwe gemeenteraad plaats. Hiervoor zullen in de loop van 2025 voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd. In de dekking van de kosten is in de begroting 2025 (en 2026) voorzien.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Bestuur	- € 330
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 330

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 67

Bestuurlijke hoofdlijnen

Effectief, integer en resultaatgericht bestuur

Het college staat voor een effectief, integer en resultaatgericht bestuur, dat open staat voor iedereen in onze stad. Bij het formuleren van beleid verplaatst het college zich in de belevingswereld van de Rotterdammer. Rotterdammers moeten invloed hebben op het beleid en op hun directe omgeving. Daarom werkt het college goed samen met de wijkraden: zij zijn onze ogen én oren in de wijken. De wijkraden kunnen zelf voorstellen voorleggen aan de gemeenteraad.

De Gemeenteraad en griffie

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente en bestaat uit 45 leden. Alle leden zijn in principe lid van een politieke partij, maken deel uit van een fractie, en zijn rechtstreeks gekozen door de inwoners van Rotterdam die mogen stemmen.

De gemeenteraad geeft de hoofdlijnen voor het beleid in de stad aan en controleert het college van burgemeester en wethouders (college van B en W).

De gemeenteraad heeft drie belangrijke taken:

1. Volksvertegenwoordiging: de gemeenteraad treedt op namens de inwoners van de stad.
2. Geeft kaders aan ('Wij, of beter gezegd de Rotterdammers, willen graag dat er op dit gebied dat gebeurt').
3. Controleert of het college van B en W zijn werk goed doet.

De griffie ondersteunt en adviseert de gemeenteraadsleden op inhoud en proces. Bij alles wat de griffie doet, houdt zij steeds het belang van de raad als geheel in het oog: waar is de raad en zijn besluitvormingsproces het best mee gediend? Ze zorgt ook voor de planning en verspreiding van alle documenten die voor de gemeenteraad van belang zijn. Tenslotte bereidt de griffie de vergaderingen van raad en commissies voor. De griffie is hierin onafhankelijk en neutraal.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 68

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Bestuur draagt bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten
- 17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken.

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 69

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-22.564	-22.453	-22.402	-21.854	-21.854
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-330	-330	-330	-330	-330
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-330	-330	-330	-330	-330
Begroting na wijzigingen		-22.894	-22.784	-22.733	-22.184	-22.184

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

De bijstellingen in dit programma zijn alleen technische wijzigingen. De belangrijkste heeft te maken met een verlaging van de verwachte toegerekende rente aan de pensioenvoorziening bestuurders (€ 323.000).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Bestuur	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	2.181	1.540	1.540	1.540	1.540	1.540
Bijdragen rijk en medeoverheden	23	16	16	16	16	16
Overige opbrengsten derden	674	498	498	498	498	498
Overige baten	1.484	1.026	1.026	1.026	1.026	1.026
Lasten exclusief reserves	28.794	24.325	24.214	24.273	23.724	23.724
Apparaatslasten	12.857	13.639	13.639	13.748	13.748	13.748
Inhuur	339	200	200	200	200	200
Overige apparaatslasten	944	812	812	921	921	921
Personeel	11.574	12.627	12.627	12.627	12.627	12.627
Overige verrekeningen	1.243	1.263	812	812	812	812
Overige verrekeningen	1.243	1.263	812	812	812	812
Programmalasten	14.694	9.422	9.763	9.713	9.164	9.164
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.987	2.236	2.578	2.528	1.979	1.979
Overige programmalasten	6.745	2.036	2.036	2.036	2.036	2.036
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.962	5.149	5.149	5.149	5.149	5.149
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.613	-22.784	-22.674	-22.733	-22.184	-22.184
Saldo voor reserveringen	-26.613	-22.784	-22.674	-22.733	-22.184	-22.184
Reserves	603	-110	-110	0	0	0
Onttrekking reserves	163	20	20	130	130	130
Bestemmingsreserve B&W Fonds	5	20	20	20	20	20
Bestemmingsreserve Commissiereizen	73	0	0	110	110	110
Egalisatiereserve Raad/Griffie	84	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve Rekenkamer	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	160	130	130	130	130	130
Bestemmingsreserve Commissiereizen	55	55	55	55	55	55
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	75	75	75	75	75	75
Egalisatiereserve Raad/Griffie	30	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	600	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koers van de Stad	500	0	0	0	0	0

Egalisatiereserve Rekenkamer	100	0	0	0	0	0
Saldo	-26.010	-22.894	-22.784	-22.733	-22.184	-22.184

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit de bijdragen van het UWV, de bijdragen van de regiogemeenten voor de diensten van de Rekenkamer Rotterdam en de Ombudsman Rotterdam-Rijnmond en de toegerekende rente voor de voorziening pensioenen bestuurders.

Lasten

De lasten bestaan voor het grootste gedeelte uit loonkosten. Daarnaast zijn bij dit programma de lasten opgenomen voor de vergoedingen aan de raadsfracties, de kosten van de accountant en de contributie aan de VNG.

Reserves

De gemeenteraad bepaalt jaarlijks of er een bedrag wordt toegevoegd of onttrokken aan de diverse bestemmingsreserves. De huidige bestemmingsreserves zijn: Gemeentelijke klokkenluidersregeling, B&W Fonds, Commissiereizen en Voorlichting/communicatie verkiezingen.

De Raad/Griffie, Rekenkamer Rotterdam en Ombudsman Rotterdam-Rijnmond hebben een eigen egalisatiereserve.

Meerjarig verloop

De begrote baten hebben meerjarig een constante omvang. Ook de begrote lasten laten meerjarig relatief weinig schommelingen zien.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Bestuur /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestuur	-22.894	-22.784	-22.733	-22.184	-22.184
Bestuur - College	-4.558	-4.558	-4.551	-4.551	-4.551
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-18.336	-18.226	-18.182	-17.633	-17.633

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Bestuur				31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestuur				1.367	1.477	1.477	1.477	1.477
Bestemmingsreserve B&W Fonds				120	100	80	60	40
Begroting bestemmingsreserves Bestuur		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur		1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Bestemmingsreserve B&W Fonds		120	100	80	60	40		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.							
Raadsbesluit:	Begroting 2019 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	140	0	20	0	120		
	Raming 2026	120	0	20	0	100		
	Raming 2027	100	0	20	0	80		
	Raming 2028	80	0	20	0	60		
	Raming 2029	60	0	20	0	40		
Bestemmingsreserve Commissiereizen			247	302	247	192	137	
Begroting bestemmingsreserves Bestuur		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur		1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Bestemmingsreserve Commissiereizen		247	302	247	192	137		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.							
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	192	55	0	0	247		
	Raming 2026	247	55	0	0	302		
	Raming 2027	302	55	110	0	247		
	Raming 2028	247	55	110	0	192		
	Raming 2029	192	55	110	0	137		
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling			34	34	34	34	34	34
Begroting bestemmingsreserves Bestuur		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur		1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling		34	34	34	34	34		
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.							

Raadsbesluit:	Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	34	0	0	0	34
	Raming 2026	34	0	0	0	34
	Raming 2027	34	0	0	0	34
	Raming 2028	34	0	0	0	34
	Raming 2029	34	0	0	0	34
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen			370	445	520	595 670
Begroting bestemmingsreserves Bestuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestuur	1.367	1.477	1.477	1.477	1.477	
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	370	445	520	595	670	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	295	75	0	0	370
	Raming 2026	370	75	0	0	445
	Raming 2027	445	75	0	0	520
	Raming 2028	520	75	0	0	595
	Raming 2029	595	75	0	0	670
Egalisatiereserve Ombudsman			250	250	250	250 250
Begroting bestemmingsreserves Bestuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestuur	1.367	1.477	1.477	1.477	1.477	
Egalisatiereserve Ombudsman	250	250	250	250	250	
Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	250	0	0	0	250
	Raming 2026	250	0	0	0	250
	Raming 2027	250	0	0	0	250
	Raming 2028	250	0	0	0	250
	Raming 2029	250	0	0	0	250
Egalisatiereserve Raad/Griffie			196	196	196	196 196
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	

Bestuur								
Bestuur		1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Egalisatiereserve Raad/Griffie		196	196	196	196	196		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.							
Raadsbesluit:	10 M raadsbesluit 2021 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	196	0	0	0	196		
	Raming 2026	196	0	0	0	196		
	Raming 2027	196	0	0	0	196		
	Raming 2028	196	0	0	0	196		
	Raming 2029	196	0	0	0	196		
Egalisatiereserve Rekenkamer				150	150	150	150	150
Begroting bestemmingsreserves Bestuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Bestuur	1.367	1.477	1.477	1.477	1.477			
Egalisatiereserve Rekenkamer	150	150	150	150	150			
Doel reserve:	Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 1999 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	150	0	0	0	150		
	Raming 2026	150	0	0	0	150		
	Raming 2027	150	0	0	0	150		
	Raming 2028	150	0	0	0	150		
	Raming 2029	150	0	0	0	150		
Totaal				1.367	1.477	1.477	1.477	1.477

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve B&W Fonds

Vanaf 2025 tot met 2029 is aan de bestemmingsreserve B&W Fonds per jaar een onttrekking (€ 20.000) begroot. Tot en met einde van het jaar kunnen er nog bijdragen gegeven worden, die daarna onttrokken zullen worden.

Bestemmingsreserve Commissiereizen

Vanaf 2025 tot met 2029 is aan de bestemmingsreserve commissiereizen per jaar een toevoeging (€ 55.000) begroot. Daarnaast is vanaf 2027 tot met 2029 per jaar een onttrekking (€ 110.000) begroot.

Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling

Er zijn geen onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot, omdat er geen meldingen door klokkenluiders zijn gemaakt.

Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen

Vanaf 2025 tot met 2029 is aan de bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen per jaar een toevoeging (€ 75.000) begroot. Er zijn geen onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot, omdat de kosten pas bekend zijn als er gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest.

Egalisatiereserves Ombudsman Rotterdam-Rijnmond, Raad/Griffie en Rekenkamer Rotterdam

Vanaf 2025 zijn er geen onttrekkingen aan de 3 egalisatiereserves begroot, omdat deze pas bekend zijn als het boekjaar is afgesloten.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 70

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad](#)
- [Verordening fractieondersteuning](#)
- [Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden Rotterdam 2019](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier](#)

Verbonden partijen

De gemeente zet de volgende verbonden partijen in om het doel van het programma Bestuur te realiseren:

- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Een uitgebreide toelichting hierop staat in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 71

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen).

'Aan de slag in de wijk, dichtbij en samen met Rotterdammers.'

Voorjaarsnota 2025

Cultuur

Paginanummer in website: 72

Cultuur

Met het cultuurbeleid willen wij een sterk en dynamisch cultureel klimaat realiseren dat past bij de internationale, innovatieve en diverse stad die Rotterdam is. We streven naar een cultureel aanbod dat alle Rotterdammers bereikt en verrijkt, ook dicht bij de mensen in de wijken en meer cultuuronderwijs op de Rotterdamse scholen. Daarnaast is het beleid erop gericht om de kracht van kunst en cultuur in te zetten bij de opgaves die er leven in de stad.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 73

Voortgang Eerste herziening 2025

Cultuur voor alle Rotterdammers

- Sinds 1 mei 2025 kunnen alle Rotterdammers, ongeacht leeftijd, gratis lid worden van de bibliotheek én boetevrij lenen. Met het gratis abonnement kunnen leden 6 boeken per jaar boetevrij lenen. Dit is een laagdrempelige manier om kennis te maken met het brede aanbod van de bibliotheek. Daarnaast krijgen leden kortingen of zelfs gratis toegang tot cursussen, voorstellingen, lezingen en andere activiteiten. Met deze stap wordt Bibliotheek Rotterdam nog toegankelijker zodat iedereen de kans heeft om te lezen, te leren en zich te ontwikkelen.
- Cultuur & Campus Putselaan opent medio september 2025. Gemeente Rotterdam werkt samen met de buurt en de onderwijspartijen Codarts, Willem de Kooning en Erasmus Universiteit samen aan de toekomst van cultuur, onderwijs en een maatschappelijk programma. Met de opening van Cultuur & Campus wordt een plek gecreëerd waar lokale creatieve en cultuurmakers gebruik kunnen maken van faciliteiten zoals een plek voor makers, geluidsstudio en dansstudio.

Een evenwichtig cultureel ecosysteem

- Op 18 maart 2025 kwamen zo'n 350 mensen uit de culturele sector, het bedrijfsleven en financiers bijeen in het Nieuwe Luxor tijdens de eerste editie van Cultuur & Business 010. Deze dag stond in het teken van ondernemerschap en partnerschap en van het vergroten van de financiële weerbaarheid van culturele organisaties en makers in Rotterdam. Op basis van de uitkomsten van een enquête onder de deelnemers wordt bekeken hoe een vervolg eruit gaat zien. Een en ander past bij de transitie die cultuur als creatieve bron binnen andere werkerreinen als zorg, economie, democratie en veiligheid centraal stelt.
- Gemeente Rotterdam bezit een omvangrijke erfgoedcollectie, bekend als Collectie Rotterdam. Verschillende instellingen beheren deze collectie, zowel in eigen depotvoorzieningen als sinds 1979 in het gemeentelijk erfgoeddepot Metaalhof. Metaalhof, inmiddels ruim 45 jaar oud, nadert het einde van zijn levensduur. Gemeente Rotterdam is daarom in 2022 een onderzoek gestart naar vervanging van Metaalhof. Dit haalbaarheidsonderzoek is recentelijk afgerond. Op basis van het onderzoek heeft het college van B&W besloten het ontwerptraject te starten voor een nieuw collectiecentrum. Het collectiecentrum komt op De Nieuwmeer in Zevenkamp. Het gebouw is niet alleen gericht op het bewaren van de collectie, maar krijgt ook voorzieningen om met de collectie te werken en deze voor educatieve doelen te gebruiken. Naast een aantal Rotterdamse partijen, wordt Collectiecentrum Rotterdam ook het nieuwe erfgoeddepot voor het Nationaal Museum van Wereldculturen (Wereldmuseum Leiden en Wereldmuseum Amsterdam).

Aantrekkelijke en veerkrachtige stad

- De tunnel aan de Boompjeskade is getransformeerd tot een kleurrijke dynamische licht- en audiobeleving waarin de bezoeker zich door de tunnel als flipperkast heen beweegt. Langs kleurvlakken en lokale verhalen met begeleidende audio, beleeft de voorbijganger de lokale historie. Deze tunnel is de eerste stap in de aanpak van het Rondje Bruggen en een mooi voorbeeld van samen stad maken in cocreatie met bewoners en ondernemers. Kunst draagt hierbij aan het transformeren van een donker tunneltje naar een inspirerende levendige plek.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Cultuur	- € 3.766
Friciekosten Nederlands Fotomuseum	- € 1.000
Tekort kostendekkende huur De Doelen	- € 1.140
Impuls uitvoering Nachtplan	- € 480
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 1.146

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 74

Bestuurlijke hoofdlijnen

Een dynamisch cultureel klimaat

De gemeente Rotterdam wil een sterk en dynamisch cultureel klimaat realiseren dat past bij het karakter van de stad. Daarom stimuleren wij drie speerpunten:

- inclusie
- innovatie
- interconnectiviteit.

Deze zogenoemde drie l's staan centraal in [ons actuele cultuurbeleid](#). We werken vanuit de overtuiging dat kunst en cultuur een belangrijke rol spelen bij het bereiken van stadsbrede doelen, waaronder kansengelijkheid, economische ontwikkeling en goede groei van de stad. Daarnaast dragen kunst en cultuur ook bij aan de veerkracht van de stad en haar bewoners en maken ze de stad aantrekkelijk voor bewoners en bezoekers.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Cultuur voor alle Rotterdammers

Paginanummer in website: 75

Doel: Cultuur voor alle Rotterdammers

Wat willen we bereiken?

- De stad beschikt over een breed en aantrekkelijk cultureel aanbod voor een divers publiek.
- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk. Alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en kunnen meedoen.
- Voldoende en kwalitatief goede voorzieningen en passend (laagdrempelig) aanbod in Rotterdamse wijken en een evenwichtige relatie tussen de wijkgerichte en stedelijke voorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We willen bevorderen dat iedere Rotterdammer kunst en cultuur kan ervaren, beoefenen en beleven en daarmee cultuurparticipatie verhogen. Het is van belang dat cultuur toegankelijk is voor iedereen.

- Dit doen we door een breder cultureel aanbod te creëren. De gemeente voert regelingen uit voor het ondersteunen van creatieve en culturele projecten van makers, platforms, organisaties en andere initiatiefnemers in de stad, zoals de projectsubsidieregeling. De daarmee ondersteunde projecten dragen bij aan de nabijheid van cultuur in de gebieden en aan innovatie en ontwikkeling in de culturele en creatieve sector.
- In het kader van Rotterdam Onbeperkt werken vrijwel alle musea en presentatie- instellingen aan de toegankelijkheid voor mensen met een cognitieve, fysieke en/of mentale beperking. Zij werken hierin samen met o.a. Humanitas. Ook geeft de gemeente in 2025 dankzij geld van het Rijk een vervolg aan de nieuwe subsidieregeling (uit 2024) voor de ondersteuning van culturele activiteiten voor en door jongeren van 14 tot 27 jaar. Rotterdam steunt hiermee zoveel mogelijk initiatieven die de cultuurdeelname van jongeren en hun welzijn bevorderen.
- We stimuleren het toetreden van nieuwkomers die met hun aanbod een aanvulling zijn op het huidige culturele aanbod. Dit doen we zowel door meer ruimte te bieden voor nieuwkomers in Cultuurplan 2025-2028, als door toepassing van de Impulsregeling, bedoeld om relatief nieuwe kunst- en cultuurorganisaties te stimuleren.
- Aan de structureel gesubsidieerde instellingen is een aanpak gevraagd op de 4 p's: programma, publiek, personeel en partners, genoemd in de Code Diversiteit & Inclusie. Voor de Cultuurplanperiode 2025 tot 2028 is de toepassing van de Code Diversiteit & Inclusie en de 4 p's een basisvoorwaarde voor toelating. De plannen worden intensief gemonitord in accountgesprekken en door een lokale en landelijke evaluatie.
- Makers en culturele organisaties ondersteunen we ook door inzet van andere financiering, namelijk de [Rotterdamse Cultuurlening](#) en [Crowdfunding](#). Dit laatste doen we door tot 25% bij te dragen aan geselecteerde Rotterdamse projecten via Voordekunst. We geven ruimte aan nieuwe vormen van cultuur door [CityLab010](#). Het is belangrijk dat cultuur bereikbaar en toegankelijk is. Daarom is de [Ruimtelijke Visie Cultuur 2028](#) ontwikkeld en vastgesteld in juni 2024. In deze visie is letterlijk in kaart gebracht waar de kansen en opgaven liggen voor cultuur. Ook draagt de nieuwe regeling [Lokale Culturele Programmering](#) vanaf 2025 bij aan een toegankelijk culturaanbod. Het doel van de regeling Lokale Culturele Programmering blijft ook in de periode 2025-02028 hetzelfde: in alle delen van Rotterdam meer actieve en receptieve cultuurdeelname voor en door bewoners realiseren. Dit moet gestalte krijgen door een vraaggericht en voor iedereen toegankelijk aanbod van kunst en cultuur in heel Rotterdam te realiseren met oog voor het karakter van iedere wijk.
- Elke Rotterdammer moet iets van zijn gading kunnen vinden in een aantrekkelijk aanbod. We werken daarom met het [culturele doelgroepenmodel](#). Dit model brengt in kaart welke doelgroepen de culturele instellingen bereiken. We zetten in op een verbreding van deze doelgroepen en specifiek op hoofdgroep Licht; de doelgroep die weinig tot geen cultuur bezoekt.
- Met het plusprogramma '[Maak mee in je Wijk](#)' is onderzocht welke activiteiten en communicatie succesvol zijn in het bereiken van de hoofdgroep Licht. Op basis van de evaluatie van de Plusprogramma's 22/24 krijgt het programma in de nieuwe Cultuurplanperiode een vervolg. Er wordt samengewerkt in twee Allianties i.o.: Cultuur en Veilig en Kunst in Zorg / Arts in Health. Hierbij wordt ook een koppeling met de Kennisagenda en Kenniswerkplaats gemaakt.
- In 2025 zal een werkgroep naar Manchester gaan om plannen en ideeën te vormen rondom Arts and Health, waarbij gekeken wordt naar manier om zorgkosten te verlagen en weerbaarheid te verhogen door middel van cultuur. . Voor deze plannen en ideeën is een programmabudget nodig om een impuls te geven aan projecten die de brug tussen gezondheid en cultuur slaan. Hiervoor is voor 2026 € 250.000 extra op de begroting gereserveerd. Met dit programmabudget kan een impuls worden gegeven aan domeinoverstijgend werken met bijvoorbeeld jeugdzorg en welzijn.
- Kansengelijkheid: beleid op cultuuronderwijs moet bevorderen dat alle leerlingen in Rotterdam de kans krijgen zich creatief en cultureel te ontwikkelen, ongeacht het schooltype. Cultuuronderwijs draagt bij aan de benodigde 21e-eeuwse vaardigheden om te kunnen deelnemen aan de samenleving. We zetten daarom in op cultuuronderwijs dat structureel verankerd is in de schooldag, waaronder de dagprogrammering, en dat een brug slaat naar cultuurbeoefening in de vrije tijd. Dit gebeurt door duurzame samenwerkingsverbanden tussen de cultuur- en onderwijssector mogelijk te maken, door te sturen op kwalitatief en relevant aanbod, en door prestatieafspraken te maken met instellingen in het Cultuurplan die cultuuronderwijs als kerntaak hebben. Voorbeelden hiervan zijn de cultuurcoachregeling waarbij lesbevoegde kunstvakdocenten in dienst van een culturele instelling structureel lesgeven in het onderwijs, en het vierjarige programma Cultuureducatie met

Kwaliteit waarbij gestuurd wordt op de ontwikkeling van voor de scholen relevant en kwalitatief hoogwaardig aanbod. Beide regelingen zijn overigens matchingsregelingen met het Rijk.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
% Rotterdammers dat een bezoek brengt aan Rotterdamse cultuur	86%	n.v.t.	n.v.t.					

Toelichting indicatoren

% Rotterdammers dat een bezoek brengt aan Rotterdamse cultuur

De bron hiervoor is de Cultuurmonitor Rotterdam 2022. De meting vindt eens in de 4 jaar plaats. De volgende meting vindt plaats in 2026.

Andere metingen

- Bezoek aan cultuur in 2022, in % van Rotterdammers. De bron hiervoor is de [Cultuurmonitor Rotterdam 2022](#). In 2022 bracht 86% van de Rotterdammers een bezoek aan cultuur. 72% van Rotterdam bezocht gesubsidieerd cultuuraanbod.
- Voor het begrotingsprogramma Cultuur wordt gewerkt met kwalitatieve doelstellingen die elke vier jaar worden geëvalueerd. Deze evaluatie speelt zich halverwege de beleidsperiode af. In de [Evaluatie cultuurbeleid Rotterdam 2021-2022](#) worden kwalitatieve analyses van de meerjarenbeleids- en jaarplannen van de culturele instellingen gemaakt op onder andere de 4 p's (programma, publiek, personeel en partners). Daarnaast worden er kwantitatieve data gebruikt om inzicht te geven in de stand van zaken van de doelstellingen. De volgende evaluatie over de jaren 2025 en 2026 wordt halverwege de nieuwe beleidsperiode gedaan in 2027.
- Daarnaast zijn er enkele afzonderlijke evaluaties en rapportages:
 - De [Ruimtelijke Visie Cultuur](#) (vastgesteld juni 2024). Deze visie dient als nulmeting voor onder andere cultuurparticipatie per wijk en fysieke afstand van culturele voorzieningen.
 - Lokale Culturele Programmering is in 2024 geëvalueerd. Uit de evaluatie bleek dat er een hoge mate van tevredenheid is over de LCP-regeling bij alle betrokkenen. Enkele aanbevelingen om de regeling verder te optimaliseren zijn verwerkt in de nieuwe LCP-regeling. De uitvoering hiervan gaat in op 1 januari 2025.
 - Publieksbereik van de cultuurplaninstellingen aan de hand van het doelgroepenmodel van Rotterdam Festivals. Rapportage vindt elke twee jaar plaats.
 - Het Kenniscentrum Cultuuronderwijs Rotterdam (KCR) monitort vanaf 2025 het aantal scholen dat cultuuronderwijs duurzaam hebben geborgd en het aantal culturele instellingen die structureel samenwerken met een of meerdere scholen. Daarnaast hanteren steeds meer scholen EVI – een landelijk zelfevaluatieinstrument waarmee scholen in het primair en voortgezet onderwijs het cultuuronderwijs op school kunnen monitoren en evalueren.
 - Cultuuronderwijs vormt een van de interventies van de college target Schil om de School. Deze interventie betreft één project: de inzet van kunstvakdocenten om het lerarentekort in het primair onderwijs tegen te gaan.
 - [Voortgangsrapportage Nationaal Programma Rotterdam Zuid](#) (NPRZ)
 - [Evaluatie evenementenbeleid](#) 2019-2022.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Een evenwichtig cultureel ecosysteem

Paginanummer in website: 76

Doel: Evenwichtig cultureel ecosysteem

Wat willen we bereiken?

- De stad beschikt over een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem dat elementen binnen de culturele sector met elkaar verbindt en een stevige meerwaarde heeft voor andere sectoren.
- Een veerkrachtige en weerbare culturele sector.
- Ruimte voor nieuwe makers, creatieven, kunstenaars en talenten uit de hele stad om zich optimaal te ontplooiën.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het culturele veld heeft vijf samenhangende New Deals opgesteld als uitkomst van [het advies van de Denktank New Deal Cultuur](#). Deze deals dragen bij aan de overgang (transitie) van de culturele sector door samenhang te versterken. Voorbeelden zijn: Cultural Bridges, een expertisenetwerk van, voor en door grassroots-organisaties, uitvoering van de eerste Biënnale voor geëngageerde kunstenaars, bedrijven en creatieven in oktober 2025 en talenttrajecten die ondernemerschap stimuleren.
- De organisaties SKAR, het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR) en Cultuur Concreet, zijn benoemd als intermediair en geven uitvoering aan respectievelijk de volgende drie functies:
 - Het ontwikkelen, beheren en verhuren van werkruimtes voor kunstenaars, ontwerpers, kunstenaarsinitiatieven en creatieve ondernemers (SKAR);
 - Het adviseren, ondersteunen en faciliteren van scholen en culturele instellingen op het gebied van cultuuronderwijs (KCR);
 - Het stimuleren en ondersteunen van kunst en cultuur in de wijken van Rotterdam (Cultuur Concreet).
- De gemeente Rotterdam ontwikkelt kennisplatform 'Kenniswerkplaats Cultuur' in afstemming met Rotterdamse en landelijke instellingen en scholen, en in samenwerking met de lokale cultuursector. De drie intermediaire instellingen zijn hierbij in het bijzonder betrokken. De Kenniswerkplaats is als platform geschikt om kennis over cultuur en het ecosysteem breed te ontsluiten en om stakeholders op het gebied van data- en kennisontwikkeling aan elkaar te verbinden. Voor de Kenniswerkplaats Cultuur geldt dat de gemeente de drie organisaties nadrukkelijk als partners in de ontwikkeling ervan beschouwt, vanuit hun eigen activiteiten op het gebied van verzamelen, benutten en toegankelijk maken van data en kennis van hun respectievelijke veld.
- Samen met de Stichting Kunstaccommodaties Rotterdam (SKAR) werken we aan slim over de stad verspreide werk- en atelierruimten voor kunstenaars en creatieven. Dit gebeurt op basis van gemeentelijk atelier- en broedplaatsenbeleid. De nieuwe uitvoeringsnota ateliers en broedplaatsen 2030 is in september 2023 door het college vastgesteld.
- Voor 2026 is een bedrag van € 250.000 beschikbaar om de collectie van Museum Rotterdam weer zichtbaar te maken voor de Rotterdammer. Dit in aanloop naar de opening van een nieuwe locatie van het museum. Er komen pop-up tentoonstellingen op verschillende plekken in de stad inclusief de kleine kernen. Dit sluit aan bij de museumvisie die eind 2025 verschijnt.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Aantal m2 werk- en atelierruimte	67.500 m²	68.500 m²	96.000 m²	n.v.t.		n.v.t.	n.v.t.	100.000 m²	

Toelichting indicatoren

Aantal m² werk- en atelierruimte

Andere metingen

- Voor het begrotingsprogramma Cultuur wordt gewerkt met kwalitatieve doelstellingen die elke vier jaar worden geëvalueerd. Deze evaluatie speelt zich halverwege de beleidsperiode af. In de [Evaluatie cultuurbeleid Rotterdam 2021-2022](#) worden kwalitatieve analyses van de meerjarenbeleids- en jaarplannen van de culturele instellingen gemaakt op onder andere de 4 p's (programma, publiek, personeel en partners). Daarnaast worden er kwantitatieve data gebruikt om inzicht te geven in de stand van zaken van de doelstellingen. De volgende evaluatie over de jaren 2025 en 2026 wordt halverwege de nieuwe beleidsperiode gedaan in 2027.
- De evaluatie en kennisdeling van de plusprogramma's vindt plaats in het vierde kwartaal van 2024.
- Nulmeting: Ruimtelijke Visie Cultuur is in 2024 opgeleverd en dient als nulmeting voor onder andere het aantal culturele voorzieningen.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Aantrekkelijke en veerkrachtige stad

Paginanummer in website: 77

Doel: Aantrekkelijke en veerkrachtige stad

Wat willen we bereiken?

- Dat de stad levendig én leefbaar blijft. Dit vraagt om een goede verankering van cultuur in beleidsdomeinen die een relatie hebben met de fysieke groei van de stad, zoals gebieds- en vastgoedontwikkeling.
- Een stad die aantrekkelijk is voor bewoners, bedrijven en bezoekers, zodat Rotterdam nu en op de lange termijn zowel nationaal als internationaal interessant is als werk-, woon- en verblijfplaats, en als toeristische trekpleister.
- Zichtbaarheid van Rotterdam nationaal en internationaal.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De gemeente voert het evenementenbeleid uit voor een aantrekkelijk aanbod voor alle Rotterdammers, een goede balans tussen levendig en leefbaar en een sterker nationaal en internationaal profiel van de stad. De gemeente doet dit samen met onder meer Rotterdam Festivals.
- In het recent vastgestelde Nachtplan staan meerdere stappen naar 'het betere stappen in de nacht'. De 'Nachtdienst' werkt als integraal team aan de uitvoering van al deze stappen. Met de investering in 2025 wordt er een extra impuls gegeven aan 2 stappen: stap 11 (Bereikbaarheid in de nacht met ov) en stap 14 (Ruimtelijk ontwikkelperspectief voor de nacht). In 2025 investeert de gemeente in de pilot met openbaar vervoer in de nacht. Daarnaast investeert de gemeente in 3 kansrijke locaties voor nachtcultuur in gemeentelijk vastgoed: Boompjeskade, Prins Alexander 37 en De Koepels in het Mallegatpark. Dit zijn veelal oude locaties waarbij een investering nodig is voordat deze in gebruik kunnen worden genomen.
- Uitvoeren van de [Meerjarige architectuuragenda](#) die is gericht op Rotterdamse eigenheid, een krachtige ontwerpsector, goed opdrachtgeverschap en innovatie. Er is daarbij een sterke samenhang met stedelijke ontwikkeling en maatschappelijke ontwikkeling.
- Uitvoeren van Film- en mediabeleid met het Rotterdam Film en Media Office (RFMO) als aanspreekpunt. Op die manier investeert de gemeente in talentvolle makers en bindt de gemeente producenten aan de stad. De gemeente werkt hierin samen met diverse partners, waaronder de lokale omroep.
- De RFMO spant zich in om (film-)opnamen in de stad te faciliteren. In samenspraak met zowel de productie als de diensten en (veiligheids)partners is RFMO in staat om producties servicegericht van dienst te kunnen zijn bij het verkrijgen van toestemming.
- We zien veel dwarsverbanden tussen cultuur en andere domeinen. Kunstenaars, ontwerpers en makers vormen veelal het vliegwiel voor economische groei. Daarom is er specifiek [beleid op Creatieve Industrie](#) en investeren we in deze zzp'ers, zoals door uitvoering van New Deals. Daarnaast maken we ons hard voor betaalbare werkruimte en vragen we werkgevers om eerlijke beloningen te bieden. De Creatieve Coalitie Rotterdam is hierin onze gesprekspartner en zij presenteerde in het eerste kwartaal 2024 een [Blauwdruk](#) die een voorbeeld is voor zowel Rotterdamse als landelijke belangenbehartigers voor creatieven.
- Met de uitvoering van het Nachtplan wil de gemeente een duurzame en inclusieve nachtcultuur in Rotterdam versterken. Dit vraagt om een impulsfinanciering om bestaande en potentiële locaties geschikt te maken en toegankelijkheid te vergroten. Hiervoor zijn extra middelen gereserveerd. De uitgaven voor het Nachtplan zijn allemaal in 2025.
- De uitvoering van de Beleidsvisie Creatieve Industrie in 2025 is in volle gang. Meerdere activiteiten zijn in 2024 al geïnitieerd en vinden in 2025 plaats. Op het gebied van architectuur is met name ingezet op het gebedshuizenfestival Heilige Huisjes en cultuureducatie. Op het gebied van mode en textiel is een programma opgezet dat zich richt op inclusiviteit, innovatie en de relatie met duurzaamheid. De centrale activiteit is de Sustainable Fashion Week in oktober 2025. Op het gebied van beeldcultuur is een programma opgezet gericht op videogames, AI, immersive tech, digital fashion en streamingsplatform Twitch. Deze Rotterdamse activiteiten zijn tevens onderdeel van de uitvoering van 2 Europese programma's, waarin de gemeente partner is. In deze programma's komen culturele activiteiten, culturele organisaties, onderwijsinstellingen, makers en publiek samen.
- Tijdens het IFFR is de kick-off geweest van de regionale Talent Hub (in oprichting). Onder leiding van verkenner Doreen Boonekamp (voormalig directeur Nederlands Film Fonds) gaan Den Haag en Rotterdam na hoe de regio op gebied van film en media versterkt kan worden. Eén van de thema's die onderzocht worden is de ontwikkeling van een regionale TalentHub die aansluit bij het landelijk programma van het Nederlands Film Fonds Screen Talent.
- Rotterdam is populair als film- en mediastad. Het aantal opnamen blijft onverminderd hoog. De Maasstad heeft al een aantal langlopende producties mogen ontvangen. Rotterdam is bij deze producties zowel de stad waar het verhaal zich afspeelt als het decor is voor de opnamen. Enkele voorbeelden zijn de speelfilm Verloren Zoon, de nieuwe TV serie Mocros en Flikken Rotterdam.

Hoe meten we dat?

- Voor het begrotingsprogramma Cultuur wordt gewerkt met kwalitatieve doelstellingen die elke vier jaar worden geëvalueerd. Deze evaluatie speelt zich halverwege de beleidsperiode af. In de [Evaluatie cultuurbeleid Rotterdam 2021-2022](#) worden kwalitatieve analyses van de

meerjarenbeleids- en jaarplannen van de culturele instellingen gemaakt op onder andere de 4 p's (programma, publiek, personeel en partners). Daarnaast worden er kwantitatieve data gebruikt om inzicht te geven in de stand van zaken van de doelstellingen. De volgende evaluatie over de jaren 2025 en 2026 wordt halverwege de nieuwe beleidsperiode gedaan in 2027

- [Evaluatie evenementenbeleid](#).

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 78

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Cultuur draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 8. Eerlijk werk en economische groei
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 79

Projecten

Museum Boijmans van Beuningen

Eind 2018 heeft de gemeente besloten tot asbestsanering en een grootschalige renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen. In september 2024 is het principebesluit genomen om het museumgebouw te renoveren passend binnen de netwerkvisie van de museumorganisatie. Daarmee wordt het museum niet alleen hersteld, veiliger gemaakt en verduurzaamd, maar de gekozen aanpak geeft ook vorm aan de uitgangspunten van de oorspronkelijke ambitie, te weten:

- a. een gastvrije entree;
- b. een verbeterde logistiek;
- c. een verbeterde routing;
- d. het in ere herstellen bouwdelen Van der Steur en Bodon; en
- e. de verbinding van het museum met stad en Museumpark.

De planning ziet er als volgt uit:

- Definitief ontwerp gereed: tussen 3e kwartaal 2025 en 1e kwartaal2026.
- Besluit toekenning uitvoeringskrediet (uitvoeringsbesluit): uiterlijk 4e kwartaal 2025
- Gunning aanbesteding uitvoerende partijen: tussen 1e en 3de kwartaal 2026
- Start realisatiefase: tussen 3e kwartaal2026 en uiterlijk het 1e kwartaal2027
- Oplevering: tussen medio 2029 en medio 2032 (al dan niet gefaseerd).

Museum Boijmans van Beuningen

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
34.800	0	34.800	16.973	10.800	7.027	0	0	0

Vernieuwing Centrale bibliotheek

Voor de vernieuwing van de CBR aan de Hoogstraat 110 was het definitieve ontwerp klaar in 2024, dit is gepresenteerd aan de gemeenteraad. De benodigde omgevingsvergunning is verleend en inmiddels is de fase voor het maken van het tijdelijk ontwerp gestart. De selectie van de aannemer volgt medio 2025. De te selecteren aannemer start de uitvoering nadat de Centrale Bibliotheek is verhuisd naar de tijdelijke huisvesting, begin 2026. De voortgang van dit project is onderdeel van de [Monitor Grote Projecten](#).

Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam (excl. gebouw)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
36.910	0	36.910	2.391	7.935	2.198	1.724	1.418	2

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur

Het [Integraal Huisvestingsplan Cultuur](#) (IHP) is een investeringsagenda voor de vervanging en renovatie van bestaande gemeentelijke cultuurvoorzieningen. Het geeft een doorkijk op de ontwikkelingen en investeringen in het culturele vastgoed van de gemeente Rotterdam voor de komende 10 jaar. Welke gebouwen zijn aan vervanging toe, zijn niet meer functioneel in het gebruik, moeten onderhouden of verduurzaamd

worden? Het IHP geeft een indicatieve planning en investeringsopgave en geeft richting aan het cultuurbeleid door te prioriteren in de investeringsopgave. Het IHP is in 2024 herijkt en heeft een looptijd van 4 jaar (2024 tot en met 2027) met een doorkijk naar 10 jaar.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
375.300	0	375.300	17.715	19.428	30.883	96.367	102.555	86.890

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 80

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultuur		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-170.985	-167.004	-167.004	-169.065	-169.065
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-3.766	-5.181	-3.471	-1.820	-8.196
Kasschuif Stadsmuseale functie	Kasschuiven	1.000	-1.000	0	0	0
Kasschuif Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek	Kasschuiven	250	-250	0	1.200	-1.200
Kasschuif Transitie cultuur	Kasschuiven	-615	615	0	0	0
Frictiekosten Nederlands Fotomuseum	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.000	0	0	0	0
Niet activeerbare projectkosten Collectiecentrum Rotterdam	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-491	-1.468	-1.468	-1.468
Rijksbijdrage Impulsregeling jongeren en talent cultuurregio's	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Informatiepunten Digitale Overheid	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Tekort kostendekkende huur De Doelen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.140	-1.140	-1.140	-1.140	0
Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-150	-450	0	-2.700
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	-2.400
Voorziening Lantarenvenster	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Collectie weer zichtbaar voor de Rotterdammer Stadsmuseum	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-250	0	0	0
Impuls uitvoering Nachtplan	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-480	0	0	0	0
Versterking Inclusief Onderwijs	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-125	-125	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Reserves	400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Openbare bibliotheken	Taakmutaties	-1.978	-1.978	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-78	-411	-413	-412	-428
Begroting na wijzigingen		-174.750	-172.185	-170.475	-170.885	-177.261

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Stadsmuseale functie

Bij de Voorjaarsnota 2023 is voor de inrichting van een tijdelijke locatie met stadsmuseale functie eenmalig middelen beschikbaar gesteld. Vanwege een lopend bod op de voorziene locatie is de verwachting dat de kosten pas in het komende jaar worden gemaakt. Daarom zijn de

beschikbare middelen verschoven naar 2026.

Kasschuif Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek

De Centrale Bibliotheek (Hoogstraat 110) wordt de komende jaren vernieuwd. Om bibliotheekdiensten voor Rotterdammers beschikbaar te houden, wordt in de Librijesteeg een tijdelijke centrale bibliotheek gerealiseerd. In 2021 en 2022 is besloten over de dekking voor aanvullende exploitatielasten en kostendekkende huur (KDH) om de tijdelijke huisvesting mogelijk te maken. Binnen de begroting van de tijdelijke huisvesting zijn een aantal verschuivingen.

Vanwege de verbouwing van de Librijesteeg in 2025 zijn er nog geen volledige exploitatielasten in dat jaar. Met een kasschuif wordt het overschot van €250.000 verschoven naar 2026, waarmee het tekort in 2026, veroorzaakt door de verhoogde huur van de Librijesteeg, kan worden gedekt. Door verschuiving van de opleverdatum naar 2029 blijven in 2028 € 1,2 mln aan middelen over van de reeds beschikbaar gestelde middelen. Met een kasschuif worden de resterende middelen verschoven naar 2029, zodat er in dat jaar budget is voor het terugverhuizen, het terugbrengen van de Librijesteeg in de oude staat en de verlengde gebruikmaking van de Librijesteeg

Kasschuif Transitie

Samen werken we aan een nieuw Rotterdams bestel voor cultuur dat in 2029 moet staan. Dit bestel wordt gebouwd op een vernieuwde samenwerking tussen instellingen, creatieven, fondsen, de gemeente en andere betrokkenen. Het is een ingrijpende, maar noodzakelijke uitdaging. We worden gevraagd om vertrouwde systemen los te laten en onszelf opnieuw uit te vinden. Deze transitie is niet alleen urgent, maar ook onvermijdelijk, gezien de tekortkomingen van het huidige systeem, zowel lokaal als landelijk. In het jaar 2025 worden voor het laatst kosten gemaakt voor de transitie. Dit maakt een kasschuif noodzakelijk, waarbij middelen bestemd voor de transitie vanuit 2026 worden verschoven naar 2025.

Friciekosten Nederlands Fotomuseum

Het Fotomuseum vertrekt gefaseerd uit Las Palmas. De gemeente is huurder van deze locatie. Het huurcontract loopt tot 31 maart 2027. Dit huurcontract wordt afgekocht voor € 1,0 mln.

De lasten (afkoopsom) worden geboekt op programma Bestaande stad en vervolgens doorbelast aan programma Cultuur.

Niet activeerbare projectkosten Collectiecentrum Rotterdam

Dit zijn de kosten ter voorbereiding van de verhuizing van de gemeentelijke collecties uit de Metaalhof naar het nieuwe collectiecentrum.

Rijksbijdrage Impulsregeling jongeren en talent cultuurregio's

Het Rijk heeft de gemeente Rotterdam een specifieke uitkering verstrekt voor een impuls aan culturele talentontwikkeling en het versterken en aanjagen van jongerencultuur in de cultuurregio's. De baten en de lasten zijn begroot met € 334.000, waardoor het saldo-effect € 0 is.

Rijksbijdrage Informatiepunten Digitale Overheid

Het Rijk verstrekt jaarlijks aan gemeenten een specifieke uitkering om de Informatiepunten Digitale Overheid te kunnen realiseren of in stand te houden. Dit is een jaarlijkse uitkering van € 645.000. De baten en de lasten zijn begroot, waardoor het saldo-effect € 0 is.

Tekort kostendekkende huur De Doelen

Voor de dekking van het tekort op de kostendekkende huur van De Doelen is een aanvullend bedrag beschikbaar gesteld.

De lasten worden geboekt op programma Bestaande stad en vervolgens doorbelast aan programma Cultuur.

Tijdelijke huisvesting Centrale Bibliotheek

De Centrale Bibliotheek (Hoogstraat 110) wordt de komende jaren vernieuwd. Om bibliotheekdiensten voor Rotterdammers beschikbaar te houden, wordt in de Librijesteeg een tijdelijke Centrale Bibliotheek gerealiseerd. In 2021 en 2022 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de dekking voor aanvullende exploitatielasten en kostendekkende huur (KDH) die beschikbaar gesteld wordt om de tijdelijke huisvesting mogelijk te maken. In samenhang met de hiervoor opgenomen kasschuif wordt een bedrag in de begroting opgenomen vanwege wijzigingen in de kostendekkende huur, leegstandskosten en tijdelijke huisvesting. Dekking komt vanuit de vrijval bij programma Bestaande stad doordat de beoogde leegstand op de Librijesteeg korter is dan beoogd. Ook is het laatste jaar 2029 de dekking voor de tijdelijke huisvesting toegevoegd aan de meerjarenbegroting, dit is conform het raadsbesluit uit 2021 (21bb016198).

Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam

Voor de dekking van de structureel hogere exploitatielasten van de vernieuwde Centrale Bibliotheek is vanaf 2029 een bedrag beschikbaar gesteld van € 2,4 mln, conform het raadsbesluit uit 2021. In verband met de verlengde openingsduur van de tijdelijke huisvesting wordt 50% van dit bedrag ingezet voor dekking van de exploitatielast van de Librijesteeg. Vanaf juli 2029 wordt de andere 50% ingezet voor dekking van de exploitatielast van de vernieuwde Centrale Bibliotheek.

De lasten worden geboekt op programma Bestaande stad en vervolgens doorbelast aan programma Cultuur.

Voorziening Lantarenvenster

Dit omvat de verwachte vrijval van € 45.000 voor de getroffen voorziening LantarenVenster. Deze vrijval is aan het eind van het jaar na ontvangst

van de aflossing door LantarenVenster.

Collectie weer zichtbaar voor de Rotterdammer Stadsmuseum

Voor 2026 is €250.000 beschikbaar gesteld om de collectie van Museum Rotterdam opnieuw onder de aandacht te brengen. Dit gebeurt via pop-up tentoonstellingen verspreid over de stad, een openingsevenement voor de nieuwe locatie en aansluiting bij de nieuwe museumvisie die eind 2025 verschijnt, onder meer op het gebied van erfgoed.

Impuls uitvoering Nachtplan

Om de nachtcultuur in Rotterdam inclusiever en duurzamer te maken, worden extra middelen beschikbaar gesteld. Dit is bedoeld om locaties geschikt te maken voor nachtgebruik en om de toegankelijkheid te verbeteren, waaronder Waterfront aan de Boompjeskade 10, Prins Alexanderlaan 37, De Koepels, de pilot met nachtbussen van Hossen Tours en het evenement voor de terugkeer van het nachtnet.

Versterking Inclusief Onderwijs

Een beter en passender ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren met een ondersteunings-behoefte is van essentieel belang voor kansrijk en gezond opgroeien voor onze jeugd. De gemeente stimuleert daarom dat scholen intensiever samenwerken met welzijnsorganisaties en aanbieders van preventieve interventies en jeugdhulp. Voor programma Cultuur wordt in 2025 en in 2026 een bedrag van € 125.000 beschikbaar gesteld.

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

Met het vrijvallen van deze nog niet bestemde middelen in de bestemmingsreserve evenementenfonds wordt financiële ruimte gecreëerd om nieuwe ambities mogelijk te maken.

Bestemmingsreserve Regio Deal Cultuur

Op basis van de laatste subsidieverlening voor de Regio Deal Cultuur wordt de onttrekking aan de daarvoor aanwezige bestemmingsreserve nu in de begroting verwerkt. De Regio Deal is de samenwerking tussen het Rijk en de gemeente om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. In 2025 wordt € 20.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve. Zowel de onttrekking als de lasten worden begroot. Daardoor is het saldo van deze bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Voor de investeringen aan de Noordrand van het Zuiderpark aan de Albatroslaan wordt € 700.000 vanuit de bestemmingsreserve NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam Zuid) toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor. Het gaat om de verplaatsing van sperwers en inpassing buitenruimte. Hiermee worden toekomstige kapitaallasten gedekt.

De niet activeerbare meerkosten van de renovatie Museum Boijmans van Beuningen – in totaal € 2,2 mln - worden gedekt uit de RIM. Deze dekking wordt opgenomen op programma Bestaande stad voor € 1,1 mln in 2025 en voor € 400.000 in 2026. Het resterende bedrag van € 700.000 heeft betrekking op het programma Cultuur en is over de jaren 2026 tot en met 2029 verdeeld opgenomen in de begroting. Dit wordt gebruikt om de niet activeerbare kosten te dekken, zoals museale ondersteuning.

Openbare bibliotheken

Dit is een specifieke uitkering voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Vanuit het Rijk is een wettelijke zorgplicht voor gemeenten ingevoerd voor de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak is een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. In de periode tussen de specifieke uitkering en de invoering van de wettelijke zorgplicht krijgen gemeenten een decentralisatie-uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn verschillende technische wijzigingen.

- Diverse technische wijzigingen: € 78.000 in 2025 tot € 428.000 in 2029.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Cultuur	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Niet ingedeeld (dummy)	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Baten exclusief reserves	3.641	2.007	947	357	357	357
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.551	1.606	591	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	357	357	357	357	357
Overige baten	90	45	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	186.100	179.978	176.057	173.766	174.187	177.774
Apparaatslasten	4.865	5.115	5.110	5.111	5.111	5.127
Inhuur	84	198	205	205	205	205
Overige apparaatslasten	80	99	129	129	129	129
Personeel	4.701	4.817	4.775	4.777	4.776	4.793
Overige verrekeningen	1.275	5.155	1.994	3.021	1.371	5.331
Overige verrekeningen	1.275	5.155	1.994	3.021	1.371	5.331
Programmalasten	179.960	169.708	168.953	165.634	167.705	167.316
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	16.367	901	-836	-210	-200	-189
Overige programmalasten	402	107	107	107	107	107
Subsidies en inkomensoverdrachten	163.192	168.699	169.681	165.737	167.797	167.397
Saldo voor vpb en reserveringen	-182.460	-177.970	-175.109	-173.410	-173.830	-177.417
Saldo voor reserveringen	-182.460	-177.970	-175.109	-173.410	-173.830	-177.417
Reserves	19.200	3.220	2.924	2.935	2.945	156
Onttrekking reserves	16.489	2.820	2.924	2.935	2.945	156
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	1.489	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	0	20	0	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	15.000	2.800	2.924	2.935	2.945	156
Vrijval reserves	2.711	400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud MBVB	0	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Jaaroverstijgende Cultuursubsidies	931	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	1.780	0	0	0	0	0
Saldo	-163.260	-174.750	-172.185	-170.475	-170.885	-177.261

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit rijksbijdragen, waaronder de volgende specifieke uitkeringen: Informatiepunten Digitale Overheid, Brede Regeling Combinatiefuncties, Impulsregeling jongeren en talent cultuurregio's, Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen.

Lasten

Het gaat hierbij om de lasten voor de ontwikkeling en uitvoering van het cultuurbeleid. Een groot deel van de programmalasten bestaat uit subsidieverlening. Jaarlijks kent de gemeente subsidies toe aan culturele organisaties uit het Cultuurplan en de Rotterdamse Culturele Basis, en aan de intermediaire instellingen. Daarnaast verleent de gemeente jaarlijks subsidie aan de stichting Bibliotheek Rotterdam. Verder zijn er specifieke subsidiebudgetten voor mediabeleid, creatieve industrie, cultuureducatie, evenementen en algemene subsidiebudgetten voor incidentele aangelegenheden.

Reserves

Het gaat hierbij om de onttrekking van de bestemmingsreserve Regio Deal cultuur. De Regio Deal is de samenwerking van het Rijk en de gemeente om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. In 2025 wordt € 20.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een wisselend verloop. De verklaring is onder andere dat bepaalde uitgaven een incidenteel karakter hebben. Voorbeelden zijn de rijksregelingen die van toepassing zijn in 2025, zoals Informatiepunten Digitale Overheid, noodsteun aan culturele instellingen en Impulsregeling jongeren en talent cultuurregio's. Naast deze regelingen heeft de gemeente te maken met toegevoegd budget en kasschuiven in het budget voor frictiekosten Fotomuseum, stadsmuseale functie, de tijdelijke huisvesting van de Centrale Bibliotheek Rotterdam en de bijbehorende hogere exploitatielasten van de tijdelijke locatie en de vernieuwde bibliotheek.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Cultuur /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Cultuur	-174.750	-172.185	-170.475	-170.885	-177.261
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-109.147	-102.177	-103.645	-103.645	-102.521
Media	-27.587	-27.624	-25.695	-26.106	-33.606
Musea - Cultuur	-38.017	-42.385	-41.135	-41.135	-41.135

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Cultuur		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Cultuur		1.234	1.234	1.234	1.234	1.234
Bestemmingsreserve Evenementenfonds		825	825	825	825	825
Begroting bestemmingsreserves Cultuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Cultuur	1.234	1.234	1.234	1.234	1.234	
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	825	825	825	825	825	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (einddatum t/m niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025		1.225	0	0	400	825
Raming 2026		825	0	0	0	825
Raming 2027		825	0	0	0	825
Raming 2028		825	0	0	0	825
Raming 2029		825	0	0	0	825
Bestemmingsreserve Noodfonds			327	327	327	327
Begroting bestemmingsreserves Cultuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Cultuur	1.234	1.234	1.234	1.234	1.234	
Bestemmingsreserve Noodfonds	327	327	327	327	327	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.					
Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025		327	0	0	0	327
Raming 2026		327	0	0	0	327
Raming 2027		327	0	0	0	327
Raming 2028		327	0	0	0	327
Raming 2029		327	0	0	0	327
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur			82	82	82	82
Begroting bestemmingsreserves Cultuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Cultuur	1.234	1.234	1.234	1.234	1.234	
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	82	82	82	82	82	
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	102	0	20	0	82		
	Raming 2026	82	0	0	0	82		
	Raming 2027	82	0	0	0	82		
	Raming 2028	82	0	0	0	82		
	Raming 2029	82	0	0	0	82		
Totaal			1.234	1.234	1.234	1.234	1.234	1.234

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

De onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op het programma Cultuur, maar ook op het programma Sport en Recreatie voor het organiseren van sportevenementen. Afhankelijk van de evenementen die plaatsvinden, wordt in het betreffende jaar onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Noodfonds

Op basis van verleende en mogelijk nog te verlenen subsidies aan culturele organisaties voor noodsteun als onderdeel van de coronamaatregelen, zijn in eerdere jaren onttrekkingen aan de daarvoor opgezette bestemmingsreserve verwerkt. Het resterende saldo in 2025 is € 327.000.

Bij de Tweede herziening 2025 wordt bekeken of dit bedrag nog wordt besteed aan dit doel of kan vrijvallen.

Bestemmingsreserve Regio Deal cultuur

Op basis van de laatste subsidieverlening voor de Regio Deal wordt de onttrekking aan de daarvoor aanwezige bestemmingsreserve nu in de begroting verwerkt. De Regio Deal is de samenwerking van het Rijk en de gemeente om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. In 2025 wordt € 20.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve, waardoor er nog € 82.000 resteert.

Bij de Tweede herziening 2025 wordt bekeken of dit bedrag nog wordt besteed aan dit doel of kan vrijvallen.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 81

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspuntennota voor het Rotterdamse cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Van onschatbare waarde. Uitgangspuntennota voor het cultuurbeleid 2025-2028](#)
- [Cultuurmonitor Rotterdam 2022: Een onderzoek naar Cultuurdeelname](#)
- [Visie Cultuur op Zuid](#)
- [Cultuureducatiebeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur 2021](#)
- [Film- en mediavisie 2019-2022](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Architectuurbeleid](#)
- [Beleidsvisie Pop](#)
- [Projectsubsidies Cultuur | Rotterdam.nl](#)
- [Impulsregeling Cultuur | Rotterdam.nl](#)
- [CityLab010 | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie pitcher perfect 010 | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie jaarlijks amateurverenigingen | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie Lokale Culturele Programmering | Rotterdam.nl](#)
- [Evaluatie Atelier- en broedplaatsenbeleid](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Stadsherstel
- Bibliotheek

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 82

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Kasmi

Wethouder Kasmi is verantwoordelijk voor de portefeuille Onderwijs, Cultuur en Evenementen.

'Ook de komende jaren zet ik mij met onverminderde energie in voor het behoud van een sterke en weerbare cultuursector. Met een divers cultuuraanbod, dicht bij de mensen in de wijken en meer cultuuronderwijs op onze Rotterdamse scholen.'

Voorjaarsnota 2025

Dienstverlening

Paginanummer in website: 83

Dienstverlening

De gemeente levert passende, eigentijdse en betrouwbare dienstverlening, met oog voor de menselijke maat. De manier van werken draagt bij aan herstel van het vertrouwen in de overheid. De overheidsinformatie vanuit het Stadsarchief is toegankelijk, bruikbaar en op orde. Dat levert een bijdrage aan een goed werkende democratie.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 84

Voortgang Eerste herziening 2025

De Wijk aan Zet

Collegetarget wijk aan zet: het college realiseert (in deze collegeperiode) naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen.

Realisatie 2024: 74%

Begroting 2025: 75%

Realisatie 2025: De meting vindt eind 2025 plaats.

Bij de Voorjaarsnota 2025 worden de [jaaractieplannen 2025](#) vastgesteld met daarin de doelen, resultaten en acties om de wijkopgaven te realiseren.

Wijkhubs

Zowel de fysieke realisatie als het wijkgericht inhoud geven aan de wijkhubs zijn in een gevorderd stadium. Ook de mobiele wijkhub is regelmatig in een van de wijken te vinden.

Realisatie 2024: 39

Begroting 2025: 39

Meedenken, meedoen en meebeslissen

De Rotterdamse spelregels voor participatie, het uitdaagrecht en maatschappelijke initiatieven worden vastgelegd in de inspraakverordening. De conceptverordening is voor consultatie aan de wijkraden en ombudsman voorgelegd. Naar verwachting wordt de verordening voor het eind van 2025 aan de raad aangeboden.

Bewonersinitiatieven

In 2025 zijn er tot en met 1 april 2025 410 bewonersinitiatieven toegekend.

CityLab010

In 2024 zijn voor CityLab010 137 aanvragen ingediend. 26 initiatieven krijgen een startbudget toegekend voor een totaalbedrag van € 1 mln.

Right to Challenge

Sinds januari 2025 is er 1 nieuwe challenge aangenomen en zijn er vier nieuwe verzoeken in behandeling.

Programma Kleine Kernen

De veelal fysieke projecten waarvoor budget is toegekend in de eerste en tweede tranche (2023 en 2024) zijn verder voorbereid. Deze worden deels vanaf 2024 (bijvoorbeeld Bibliotheek Rozenburg), maar vooral vanaf 2025 uitgevoerd. De schop gaat dit jaar de grond in.

De derde tranche aan projecten is in de voorjaarsnota 2025 aangevraagd.

- Deze bevat noodzakelijke extra financiering van bestaande projecten, vanwege toegenomen materiaal/uitvoeringskosten voor Dorpscentrum Hoek van Holland, Strandboulevard Hoek van Holland, Oranjebonnen Hoek van Holland en Pothof Rozenburg.
- Daarnaast is geld gevraagd voor de uitvoeringskosten van de volgende nieuwe projecten: Toegangspoort Nationaal Park Hollandse Duinen Hoek van Holland, Pernisserpark Pernis en Herontwikkeling Zuidpunt Heijplaat alsmede een investering in het winkelcentrum van Rozenburg en onderzoek naar verminderen zichtbaarheid van de Shell opslagtanks in Pernis.

In het eerste halfjaar van 2025 krijgt het Ambitiedocument in samenwerking met de dorpsraden een update.

Investeringen in het militair en cultureel erfgoed Voorduin in Hoek van Holland staan budgettair gepland voor de vierde tranche in 2026.

Stadsarchief

De dienstverlening van het Stadsarchief Rotterdam wordt over het geheel gewaardeerd met een 7,5. Dat bleek in het eerste kwartaal van 2025 uit de tweejaarlijkse kwaliteitsmonitor van de Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland.

Gedigitaliseerd en online toegankelijk gemaakt:

- 5.000 oude vreemdelingenpaspoorten uit het archief van de Gemeentepolitie Rotterdam.
- 2.460 fotoafdrukken uit de ROTEB-collectie.
- 584 inventarisnummers op verzoek van burgers.

Tevredenheid concerndienstverlening

Collegetarget tevredenheid concerndienstverlening: We willen dat aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 minder Rotterdammers ontevreden (≤6) zijn over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2021.

Realisatie 2024: **-15 %**

Mijlpaal 2025: **-30 %**

Realisatie januari t/m april 2025: **-21 %**

In januari 2025 tot en met april 2025 is het aandeel Rotterdammers dat ontevreden was over het contact met de gemeente gedaald met 21% ten opzichte van 2020. In 2024 was dit nog een daling van 15%. In 2023 was dit een daling van 5%. Als deze ontwikkeling zich voortzet, komt het behalen van de collegetarget binnen bereik. Het verbeteren op tijdigheid is een belangrijk onderdeel van het uiteindelijk behalen van de collegetarget. Op de deelaspecten vriendelijkheid en duidelijkheid wordt al rond de collegetarget gescoord.

We zorgen dat meer Rotterdammers in één keer goed worden geholpen. De First Time Fix is nu 84% bij het klantcontactcentrum (KCC), omdat we toegang hebben tot steeds meer systemen en informatie uit de clusters. We werken aan gelijke en herkenbare dienstverlening via alle kanalen en gebruiken technologie om sneller en beter te werken. We hebben hierbij aandacht voor de talenten en het welzijn van onze medewerkers en werken continu aan het terugdringen van de werkdruk.

Op de publiekslocaties leiden we (nieuwe) medewerkers op. De capaciteit voor specialistische producten op eerste inschrijving en naturalisatie is tijdelijk verhoogd. Door deze inzet zijn de wachtrijen grotendeels weggewerkt. Op 5 van de 7 publiekslocaties waar dienstverlening Burgerzaken is, is een inloopbalie gerealiseerd. Dit verbetert de tijdigheid van onze dienstverlening. De gemeente test robotisering bij de inschrijving van buitenlandse studenten die in Rotterdam komen wonen. Daardoor verloopt het proces nu sneller en wordt direct een BSN verstrekt.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Dienstverlening	€ 479
10%-regeling bewonersinitiatieven	- € 646
Vacaturemanagement Stadsarchief en procesoptimalisatie bij Verkiezingen	€ 327
Vacaturemanagement	€ 1.281
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 483

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 85

Bestuurlijke hoofdlijnen

Tevredenheid Dienstverlening

Tevreden zijn over het contact met de gemeente is een belangrijke voorwaarde voor vertrouwen in de overheid. Op basis van signalen van Rotterdammers werkt de gemeente aan een steeds betere dienstverlening. Dit betekent overzichtelijke communicatie naar de Rotterdammer, het (blijven) werken aan eenvoudige formulieren en een één-loketgedachte. Gedurende de bestuursperiode realiseert de gemeente één dienstverleningsapp en zet de gemeente de Rotterdammer centraal: de gemeente investeert in de menselijke maat en de samenwerking met de Ombudsman wordt geïntensiveerd.

De voorgenomen activiteiten moeten leiden tot betere dienstverlening die aansluit bij de behoefte van de Rotterdammer. En tot de realisatie van de collegetarget: aan het eind van de collegeperiode 2022-2026 zijn minder Rotterdammers ontevreden over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2020. 'Ontevreden' is iedereen die contact met de gemeente beoordeelt met een rapportcijfer van 6 of lager.

Wijk aan Zet

Bij de Voorjaarsnota 2025 worden de jaaractieplannen 2025 vastgesteld. Hierin staan de doelen, resultaten en acties om de wijkopgaven te realiseren. Het proces is inmiddels samen met de wijkraden geëvalueerd. De verwachting is dat het collegetarget van 75% wordt gehaald.

Naar aanleiding van onder meer de evaluatie naar het bestuurlijk stelsel door Obi en de wijkradenconferentie in april 2025 gaat de gemeente aan de slag met aanbevelingen in aanloop naar de volgende bestuursperiode en wijkraadverkiezingen in maart 2026. Bijvoorbeeld met een verbeterd inwerkprogramma en ondersteuning van de wijk- en dorpsraden. Ook wordt het proces rond de wijkakkoorden doorontwikkeld, inclusief de ontwikkeling van de WaZ-app om samenwerking tussen wijkraden en gemeente te versterken. Deze app zal Digiwap gaan vervangen.

Het college realiseert (in deze collegeperiode) naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen.

Daarnaast zijn er 39 wijkhubs gerealiseerd.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Betrokken overheid

Paginanummer in website: 86

Doel: Betrokken overheid

Wat willen we bereiken?

De gemeente zet zich in om een betrouwbare en betrokken overheid te verwezenlijken voor alle Rotterdammers.

- Grotere betrokkenheid van burgers, ondernemers en instellingen bij het bepalen van het gemeentelijke beleid.
- Betere aansluiting van het gemeentelijke beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de opgaven in de wijken door bij de totstandkoming van beleid al rekening te houden met de betrokkenheid en wensen van onze inwoners.
- Zorgvuldige, betrouwbare en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan [Wijk aan Zet](#)
- Uitvoering van de [Verordening Wijkraden](#), met het onderdeel ‘wijkakkoorden’.
- Het organiseren van een inclusief en laagdrempelig, stadsbreed participatieaanbod.
- Regie voeren op een integrale aanpak in de wijken.
- Toegankelijke en betrouwbare verkiezingen organiseren.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget wijk aan Zet: Het college realiseert (in deze collegeperiode) naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen.		62%	74%	75%		75%			
Groei aantal actieve Rotterdammers: • Bezoekers MijnRotterdam.nl • Bewoners die een initiatief indienen • Aantal reacties op Mijn Rotterdam		• 77.317 • 440 • 18.243	• 39.669 • 1055 • 19.135	Score 2024+5% groei		Score 2025+5% groei			
Meer Rotterdammers hebben vertrouwen in de wijkraden (voorheen deelgemeenten en bestuurscommissies) o.b.v. het Wijkprofiel eens in de twee jaar		48%	49%	45%		N.v.t.	50%	N.v.t.	
% Toegankelijkheid stembureaus	97%	99%	98%	96%		96%	96%		

Aantal wijkhubs	19	39	39	39		39	39		

Toelichting indicatoren

Collegetarget Wijk aan zet

Bij de Voorjaarsnota 2025 worden de jaaractieplannen 2025 vastgesteld met daarin doelen, resultaten en acties om de wijkopgaven te bereiken. De verwachting is dat het collegetarget van 75% wordt behaald.

De peildatum voor de realisatie is eind 2025.

Bezoekers MijnRotterdam

Het gaat om het aantal bezoekers in het eerste kwartaal van 2025.

Eerste kwartaal 2025: 22.180 bezoekers.

% Toegankelijkheid stembureaus

Het percentage toegankelijkheid was 98% bij de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2024.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Betrouwbaar stadsarchief

Paginanummer in website: 87

Doel: Betrouwbaar Stadsarchief

Wat willen we bereiken?

- Bijdragen aan een transparante en democratische overheid, met oog voor verleden, heden en toekomst van Rotterdam en de regio.
- Het historisch besef bevorderen door actief de Rotterdamse geschiedenis onder de aandacht te brengen.
- Openbaarheid en toegankelijkheid van overheidsinformatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Via verschillende kanalen beschikbaar blijven stellen van bronnen, met voorrang voor het maatschappelijk debat.
- Wegwerken van achterstanden in de toegankelijkheid van archieven en collecties.
- Grootschalige digitaliseringsprojecten, zoals de digitalisering van de bouwtekeningen 1945-1995.
- Actieve verwerving van archieven en collecties die de huidige diverse Rotterdamse samenleving representeren.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bezoekerswaardering, norm 8, onderzoek 2-jaarlijks	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	8		N.v.t.			
Aantal bezoeken website Stadsarchief	441.957	707.246	383.548	575.000	1e kwartaal 2025: 210.260	600.000			
Aantal bezoeken studiezaal	3.161	5.896	3.594	6.500	1e kwartaal 2025: 1.726	6.325			
Aantal scans via digitaliseren op verzoek	290.599	562.943	221.000	500.000	1e kwartaal 2025: 121.000	500.000			
Aantal bereikte leerlingen en volwassenen door educatie	1.374	12.298	10.142	13.174	1e kwartaal 2025: 7.113	14.491			

Toelichting indicatoren

In het eerste kwartaal van 2025 bleek uit de tweejaarlijkse kwaliteitsmonitor van de Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland dat de dienstverlening van het stadsarchief over het geheel werd gewaardeerd met een 7,5. De vriendelijkheid, deskundigheid en dienstverlening van de medewerkers kregen een 9. De vindbaarheid, aanvraagprocedure en wachttijd tot de archieven werden gewaardeerd met een 8,5. De service ‘digitaliseren op verzoek’ kreeg een 8,4; de gebruiksvriendelijkheid van de website een 7,7.

Uit het archief van de Gemeentepolitie Rotterdam werden begin dit jaar 5.000 oude vreemdelingenpaspoorten gerestaureerd en digitaal toegankelijk gemaakt. Ook werden uit de ROTEB-collectie 2.460 fotoafdrukken gedigitaliseerd. Op verzoek van burgers werden verder 584 collecties, bestaande uit 95.000 foto's beschreven, gedigitaliseerd en op de website beschikbaar gemaakt. In totaal ging het om 95.000 scans. Tot slot zijn er in de eerste drie maanden van dit jaar 19 archieven geïnventariseerd, beschreven toegankelijk gemaakt, materieel verzorgd en gepubliceerd op de website van het stadsarchief.

Bezoekerswaardering, norm 8, onderzoek 2-jaarlijks

Bronnen voor de waardering zijn de kwaliteitsmonitor van de Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland en zelf gehouden gebruikersonderzoeken. Het stadsarchief meet de waardering eenmaal per twee jaar.

De landelijke beroepsvereniging KVAN die de tweejaarlijkse kwaliteitsmonitor organiseert, heeft de coronaperiode gebruikt om de kwaliteitsmonitor te herzien. In 2019 is de laatste monitor uitgevoerd en nu wordt de monitor vernieuwd.

Aantal bezoeken website stadsarchief

Er is sprake van een verwachte toename in verband met digitalisering, functionele en inhoudelijke verbetering website en de inzet van sociale media.

Aantal bezoeken studiezaal

Het bezoek aan de studiezaal zal naar verwachting verder afnemen naarmate het digitale aanbod groeit.

Aantal scans digitaliseren op verzoek

Door de publieksservice 'digitaliseren op verzoek', door digitale dienstverlening en door tegelijkertijd te bouwen aan een online toegankelijk digitaal archief.

Aantal bereikte leerlingen en volwassenen door educatie

De nulmeting is het aantal leerlingen en volwassenen wat deelneemt aan activiteiten georganiseerd door het Stadsarchief in 2021, daarna is de norm 10% groei per jaar.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Goed klantcontact

Paginanummer in website: 88

Doel: Goed klantcontact

Wat willen we bereiken?

- Aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 zijn minder Rotterdammers ontevreden over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2020. 'Ontevreden' is iedereen die het contact met de gemeente beoordeelt met een rapportcijfers 6 of lager.
- Rotterdammers zijn juist en volledig ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP).

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering van de opgave '[de Rotterdamse Dienstverlening](#)', met onder andere de volgende projecten:

- De communicatie naar de Rotterdammer moet overzichtelijker en begrijpelijker.
- De gemeente blijft werken aan eenvoudige formulieren.
- De gemeente werkt aan een logische één-loketgedachte.
- De gemeente werkt gedurende deze bestuursperiode aan één gemeentelijke dienstverleningsapp.
- Voor 2025 zijn er minder én duidelijkere gemeentelijke websites.
- Op de publiekslocaties verbeteren we de samenwerking tussen beveiliging, gastonthaal en de consulenten aan de balie
- We handelen zoveel mogelijk klantvragen in één keer op een goede manier af (first time fix), door het doorlopend trainen van de medewerkers in het KCC.
- We optimaliseren de samenwerking tussen de eerste-, tweede- en derde lijn (zoals terugbelnotities) voor een correcte en vlotte afhandeling van klantvragen
- Er is frequent contact met de gemeentelijke Ombudsman (ORR) om een actueel beeld te hebben van de meest actuele en grootste hoeveelheid negatieve klantsignalen van Rotterdammers. Samen sturen we er op om deze duurzaam op te lossen.
- De kennisbank van 14010 (RoWiki) wordt ruimer beschikbaar gesteld voor medewerkers met klantcontact zodat ambtenaren directer een correct antwoord kunnen geven op een vraag van een burger of ondernemer.

Verbetering van processen en beheersing van risico's Basisregistratie Personen:

- Aan de hand van jaarlijkse en maandelijkse controles werken aan verbeteringen voor de BRP (basisregistratie personen).

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget tevredenheid concerndienstverlening: We willen dat aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 minder Rotterdammers ontevreden (kleiner of gelijk aan 6) zijn over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente 30% gedaald ten opzichte van 2021									
Norm Δ Ontevredenheid	-4%	-7%	-20%	-30%	-30%	-30%			
Realisatie Δ Ontevredenheid	+2%	-5%	-15%		-21%				

Algemene tevredenheid (ontevredenheid)	84,6% (15,4%)	85,6% (14,4%)	87,2% (12,8%)	89,4% (10,6%)	88,1% (11,9%)				
De Basisregistratie Personen voldoet aan de wettelijke normen (technische controle)	99,9%	99,9%	99,9%	99,6%					
% Van de gegevens in de 100- persoonslijst dat correct is (inhoudelijke controle)	69%	69%	70%	80%					

Toelichting indicatoren

De gemeente meet voortdurend de tevredenheid van burgers, ondernemers en bezoekers op algemene tevredenheid, tijdigheid, duidelijkheid en vriendelijkheid. De meting van de tevredenheid van Rotterdammers gebeurt met de methode Netto Promotor Score (NPS). Dat is een wereldwijd gebruikte onderzoeksmethode voor klanttevredenheid. De gemeente meet de klanttevredenheid op de volgende eerstelijns contactopties: chat, telefoon, digitale balie en de publiekslocaties voor burgerzakenproducten. Door een geconstateerde omissie in de berekening van de oorspronkelijke 0-meting is er een ander peiljaar (2020) gekozen dan het oorspronkelijke peiljaar: 2021. Met deze keuze blijft de ambitie van het college onveranderd. De Rekenkamer kan zich vinden in het nieuwe peiljaar en de onderbouwing daarvan.

Rotterdammers zijn minder ontevreden over hun contact met de gemeente

Aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 zijn minder Rotterdammers ontevreden over hun contact met de gemeente Rotterdam. Richtpunt: een daling van 30% van het percentage ontevreden (rapportcijfer 6 of lager) Rotterdammers in 2025 ten opzichte van 2020. Basisdienstverlening op orde versterkt het vertrouwen van burgers in de overheid.

De Basisregistratie Personen (BRP) voldoet aan de wettelijke normen (technische controle)

Persoonsgegevens staan opgeslagen in de Basisregistratie Personen (BRP). Voor de manier waarop dat gebeurt zijn voorwaarden en regels. Maandelijks voert de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens een technische controle uit.

BRP: Inhoudelijke controle

Gemeenten zijn verplicht om jaarlijks de zelfevaluatie op de Basisregistratie Personen uit te voeren. Dit onderzoek bestaat uit een vragenlijst over de kwaliteit van de processen en controle op de kwaliteit van de gegevens. Jaarlijks is er een controle van 100 persoonslijsten aan de hand van brondocumenten. Hoewel er geen wettelijke norm geldt voor deze indicator, stelt de gemeente zichzelf als doel dat 80% van de gegevens in deze 100-persoonslijsten goed moet zijn.

Voor de collegeperiode 2023-2026 zijn er een aantal verbeteracties in gang gezet waaronder het invoeren van een vier-ogen-principe bij de verwerking van aktes in de BRP, trainingen voor medewerkers en inhoudelijke controles bij de publiekslocatie Centrum.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 89

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Dienstverlening draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling: 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 90

Projecten

Niet van toepassing.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Dienstverlening		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-81.868	-83.051	-80.765	-79.906	-79.906
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		479	308	102	103	-20
Kasschuif Burgerzaken	Kasschuiven	-132	132	0	0	0
10%-regeling bewonersinitiatieven	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-646	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bijdragen Rijk en medeoverheden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Stadsarchief begroting 2025	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Vacaturemanagement Stadsarchief en procesoptimalisatie bij Verkiezingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	327	76	0	0	0
Financiering Zuiderparkdagen 2026	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-7	0	0	0
Vacaturemanagement	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1.281	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	Reserves	0	0	0	0	0
Bijdrage gebruik Basisregistratie Personen (BRP) 2024	Taakmutaties	29	0	0	0	0
Signaalmanagementsysteem	Taakmutaties	-68	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-312	106	102	103	-20
Begroting na wijzigingen		-81.389	-82.743	-80.663	-79.803	-79.926

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Burgerzaken

Bij Burgerzaken is een kasschuif gedaan van 2026 naar 2025 van € 132.000 om de kapitaallasten te dekken.

10%- regeling bewonersinitiatieven

Het participatiebudget van de wijkraden voor bewonersinitiatieven, representatie en participatie is in 2024 niet volledig besteed. Volgens het raadsbesluit uit 2015 is het mogelijk om tot 10% van het oorspronkelijke budget van de gezamenlijke bestuurscommissies mee te nemen naar het eerstvolgende jaar, als en voor zover er sprake is van onderbesteding. Voor 2025 wordt het budget daarom met € 646.000 verhoogd.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de paragraaf [Investeren](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Bijdragen Rijk en medeoverheden

Dit is de bijdrage ontvangen van het UWV voor onder andere ziekte, en zwangerschapsuitkeringen. Dit betreft een saldo-neutrale bijstelling.

Stadsarchief begroting 2025

In 2024 is de afdeling,- en teamstructuur van het Stadsarchief veranderd. Begroting 2025 is in overeenstemming met de organisatiestructuur gewijzigd. Dit betreft een saldo-neutrale bijstelling.

Vacaturemanagement Stadsarchief en procesoptimalisatie bij Verkiezingen

Dit is een incidentele taakstellende opgave voor de jaren 2025 en 2026 om binnen het begrotingsprogramma de apparaatslasten te verlagen door vacatures niet of later in te vullen.

Financiering Zuiderparkdagen 2026

De inmiddels bijna 30 jaar oude Zuiderparkdagen worden na 2025 niet meer gefinancierd door de wijkraden Charlois. Deze financiering is de afgelopen 3 jaar afgebouwd door onder andere een gebrek aan variatie en vernieuwing in het programma ondanks oproepen van gebiedscommissie en wijkraden daartoe. Daarnaast is de opvatting van de wijkraad dat dit evenement zichzelf moet kunnen financieren. Het college stelt voor de editie van 2026 nog eenmalig €6.500 beschikbaar. Voor de jaren erna moet bekeken worden hoe de toekomst van de Zuiderparkdagen eruit ziet.

Vacaturemanagement

Dit is een incidentele taakstellende opgave voor de jaren 2025 om binnen het begrotingsprogramma de apparaatslasten te verlagen door het niet of later invullen van vacatures.

Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

Er worden uitgaven geraamd om een pilot Conversational Analytics uit te voeren en een tool in te stellen bij het gemeentelijk klantcontactcentrum. Conversational Analytics betekent het data gedreven monitoren van telefoongesprekken die de gemeente met Rotterdamse burgers voert en het verbeteren van de kwaliteit van die telefoongesprekken. Deze uitgaven worden gedekt door een onttrekking van € 208.000 aan de bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam op het programma Overhead.

Bestemmingsreserve Menselijke Maat

De gemeenteraad is eerder geïnformeerd over de inzet van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)-middelen. Voor 2025 worden middelen toegekend aan projecten om de menselijke maat in de gemeentelijke dienstverlening te verbeteren, te weten 'Doenvermogen' en 'Verbetertrajecten klantsignalen'. Bij Doenvermogen gaat het om het invoeren van een doenvermogen-toets bij het ontwikkelen van nieuw en herijken van bestaand beleid. En om het invoeren van een doenlijkeidsanalyse uitgaande van onder andere klantreizen, als basis van de (her)inrichting van onze gemeentelijke processen. Bij verbetertrajecten klantsignalen gaat het om het leren gebruiken van klantsignalen en deze signalen omzetten naar verbetertrajecten. Deze moeten leiden tot verbeteringen die zichtbaar en voelbaar zijn voor de Rotterdammers. Beide projecten worden gedekt vanuit een onttrekking van € 418.000 aan de bestemmingsreserve Menselijke maat. Dit betreft een saldo-neutrale bijstelling.

Bijdrage gebruik Basisregistratie Personen (BRP) 2024

Voor de Basisregistratie Personen (BRP) wordt vanwege extra gebruik door gemeenten in 2024 een aanvullende bijdrage doorbelast van -€ 29.000.

Signaalmanagementsysteem

Via de decembercirculaire heeft het Rijk € 68.000 beschikbaar gesteld aan de gemeente Rotterdam als tegemoetkoming in de kosten voor onderzoek naar een manier om met behulp van (maskerings)code data te anonimiseren. Hierdoor wordt het delen van data over feedback en signalen over de publieke dienstverlening van inwoners en ondernemers over de gemeentegrenzen heen mogelijk gemaakt. De bovengenoemde code biedt een oplossing voor het probleem bij signaalmanagement signalen en feedback over de publieke dienstverlening dat op dit moment regelmatig niet op de juiste plek belanden of zelfs niet gezien worden. Daarnaast kunnen overheden met geanonimiseerde data alle feedback en signalen die zij hebben ontvangen bij elkaar brengen.

Technische wijzigingen

Hieronder worden de belangrijkste wijzigingen opgesomd:

- Bij de begroting 2025 is een deel van 'Kiezen voor Rotterdam' centraal verwerkt bij het programma Algemene Middelen. Door deze bijstelling wordt de centrale post verdeeld over de diverse programma's. Invulling vindt plaats bij de personeelslasten, overige apparaatslasten en kosten voor onderzoek door derden (samen -€ 141.000 in 2026 en verder).
- Om de kosten voor een projectsecretaris te dekken, is eenmalig € 55.000 overgeheveld vanuit Belastingen.
- Vanuit cluster Werk en Inkomen is structureel 0,5 fte van de formatie coördinator Bezwaar en Beroep overgeheveld naar cluster Dienstverlening. Financiële impact is € 49.000.

- Per 1 januari 2025 zijn de verantwoordelijkheid voor reproductie en de bijbehorende budgetten gedecentraliseerd. De budgetten worden vanuit programma Overhead structureel overgeheveld naar de overige programma's € 200.000 in 2025 en verder.
- Tot slot is er een aantal kleine technische wijzigingen van € 123.000 in 2025 en € 70.000 vanaf 2026 en verder.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Dienstverlening	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	20.224	19.846	20.528	21.298	20.110	19.900
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.058	721	205	105	105	250
Dividenden	1.394	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	17.772	19.125	20.323	21.193	20.005	19.650
Lasten exclusief reserves	98.158	102.395	103.493	102.183	100.135	100.048
Apparaatslasten	70.062	74.866	72.737	72.211	70.775	70.896
Inhuur	4.342	635	402	405	405	405
Overige apparaatslasten	1.234	1.308	1.252	1.357	1.266	1.386
Personeel	64.487	72.923	71.083	70.449	69.104	69.104
Overige verrekeningen	3.176	1.648	1.546	1.546	1.546	1.546
Overige verrekeningen	3.176	1.648	1.546	1.546	1.546	1.546
Programmalasten	24.920	25.881	29.210	28.426	27.813	27.606
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	17.430	17.948	21.310	20.664	20.060	19.963
Kapitaallasten	2.262	2.349	2.308	2.160	2.152	2.042
Overige programmalasten	-5	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.233	5.584	5.592	5.601	5.601	5.601
Saldo voor vpb en reserveringen	-77.934	-82.548	-82.964	-80.884	-80.025	-80.148
Saldo voor reserveringen	-77.934	-82.548	-82.964	-80.884	-80.025	-80.148
Reserves	110	1.159	222	222	222	222
Onttrekking reserves	898	2.324	1.699	1.699	1.699	1.699
Bestemmingsreserve Citylab	253	253	253	253	253	253
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	0	208	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	400	417	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	234	1.446	1.446	1.446	1.446	1.446
Rotterdams Investeringsmotor	11	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.477	1.477	1.477	1.477	1.477	1.477
Bestemmingsreserve Citylab	31	31	31	31	31	31
Bestemmingsreserve Verkiezingen	1.446	1.446	1.446	1.446	1.446	1.446
Vrijval reserves	689	313	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Achterstanden Stadsarchief	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Citylab	689	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Continuering programma Wijk aan Zet 22-23	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herinrichting Driehoeksplein	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsverbetering BRP	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	0	313	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Veerkrachtig BoTu	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	0	0	0	0	0	0
Saldo	-77.824	-81.389	-82.743	-80.663	-79.803	-79.926

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan vooral uit de opbrengsten van leges voor publiekszaken en leges voor dienstverlening door het stadsarchief.

Lasten

De lasten bestaan voor het grootste deel uit personeelskosten, de vergoedingen aan de leden van de wijkraden en hun (vice)voorzitters, de overige kosten voor invoering van het nieuwe bestuursmodel Wijk aan Zet. Verder komen de lasten voort uit het budget voor bewonersinitiatieven, de organisatie van de verkiezingen en Menselijke Maat.

Reserves

Jaarlijks stelt de gemeenteraad toevoegingen aan en onttrekkingen uit de bestemmingsreserves vast. De huidige bestemmingsreserves zijn: BoTu CLLD, Citylab, Menselijke Maat en Verkiezingen.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de baten laat een stabiel beeld zien van € 19,8 mln in 2025 tot € 19,9 mln in 2029. Het meerjarig verloop van de lasten laat een dalend beeld zien van € 102 mln in 2025 tot € 100 mln in 2029 onder andere door afloop van incidenteel toegekende middelen voor optimalisatie klantcontactcentrum, afloop van de reisdocumentenpiek en de invulling van een aantal bezuinigingen.

Het beeld van de reserves verloopt van € 1,6 mln in 2025 tot € 222.000 in 2029. De daling in 2026 en verder komt doordat de reserve Menselijke Maat in 2025 volledig onttrokken wordt en doordat er alleen in 2025 een onttrekking geraamd is voor de reserve Evenementenfonds.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Dienstverlening /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Dienstverlening	-81.389	-82.743	-80.663	-79.803	-79.926
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-31.269	-30.175	-29.815	-29.733	-29.765
Burgerzaken	-42.412	-44.686	-43.104	-42.326	-42.406
Musea - Stadsarchief	-7.708	-7.882	-7.744	-7.744	-7.755

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Dienstverlening		2.976	2.754	2.533	2.311	2.089
Bestemmingsreserve BoTu CLLD		106	106	106	106	106
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Dienstverlening	2.976	2.754	2.533	2.311	2.089	
Bestemmingsreserve BoTu CLLD	106	106	106	106	106	
Doel reserve:	Cofinanciering van verplichtingen die reeds zijn aangegaan in het kader van het programma BoTu CLLD.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025		106	0	0	0	106
Raming 2026		106	0	0	0	106
Raming 2027		106	0	0	0	106
Raming 2028		106	0	0	0	106
Raming 2029		106	0	0	0	106
Bestemmingsreserve Citylab			1.532	1.311	1.089	867
						646
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Dienstverlening	2.976	2.754	2.533	2.311	2.089	
Bestemmingsreserve Citylab	1.532	1.311	1.089	867	646	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025		1.754	31	253	0	1.532
Raming 2026		1.532	31	253	0	1.311
Raming 2027		1.311	31	253	0	1.089
Raming 2028		1.089	31	253	0	867
Raming 2029		867	31	253	0	646
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)			126	126	126	126
						126
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Dienstverlening	2.976	2.754	2.533	2.311	2.089	
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)	126	126	126	126	126	
Doel reserve:	Het doel van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) is om de kwaliteit van de adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en andere overheidsregisters te verbeteren. Dit draagt bij aan een juiste en rechtmatige toekenning van voorzieningen en het voorkomen van fraude, misbruik of andere problemen die voortkomen uit onjuiste adresregistraties.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	126	0	0	0	126		
	Raming 2026	126	0	0	0	126		
	Raming 2027	126	0	0	0	126		
	Raming 2028	126	0	0	0	126		
	Raming 2029	126	0	0	0	126		
Bestemmingsreserve Menselijke Maat				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.976	2.754	2.533	2.311	2.089		
Bestemmingsreserve Menselijke Maat		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Het versterken van de gemeentelijke dienstverlening							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	730	0	417	313	0		
	Raming 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Verkiezingen				1.212	1.212	1.212	1.212	1.212
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.976	2.754	2.533	2.311	2.089		
Bestemmingsreserve Verkiezingen		1.212	1.212	1.212	1.212	1.212		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2013 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
	Raming 2026	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
	Raming 2027	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
	Raming 2028	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
	Raming 2029	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
Totaal				2.976	2.754	2.533	2.311	2.089

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve BoTu CLLD

De einddatum is aangepast van 31 december 2028 naar 31 december 2029, omdat de bestemmingsreserve gekoppeld is aan de subsidie Kansen

voor West - Community Led Local Development BoTu. Er is nog geen onttrekking begroot omdat de verdeling over de jaren nog wordt bepaald.

Bestemmingsreserve Citylab

De einddatum is aangepast van 31 december 2028 naar 31 december 2029, omdat het project Citylab tot minstens 2029 wordt uitgevoerd en de bestemmingsreserve ingezet wordt ter dekking van de subsidieasten Citylab.

Bestemmingsreserve Menselijke Maat

In 2025 zal de bestemmingsreserve Menselijke Maat volledig worden onttrokken.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

De einddatum is aangepast van 31 december 2027 naar 31 december 2029, omdat tot minstens 2029 Verkiezingen worden gehouden en de bestemmingsreserve ingezet wordt om fluctuaties in de jaarrekening op te vangen die door de kosten Verkiezingen worden veroorzaakt.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 92

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [De Rotterdamse Dienstverlening](#)
- [Raadsbesluit Wijk aan Zet](#)
- [Implementatieplan Wijk aan Zet](#)
- [Verordening op de Wijkraden](#)
- [Archiefwet](#)
- [Kieswet](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- MultiDiensten Rotterdam B.V.
- Dimpact

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 93

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen).

'Aan de slag in de wijk, dichtbij en samen met Rotterdammers.'

Wethouder van Rij

Wethouder van Rij is verantwoordelijk voor de portefeuille Financiën, Organisatie, Dienstverlening en Grote Projecten.

Voorjaarsnota 2025

Economische ontwikkeling

Paginanummer in website: 94

Economische ontwikkeling

Het programma richt zich op het verdienvermogen van Rotterdam. Door te zorgen voor de juiste omstandigheden voor het bedrijfsleven komen banen beschikbaar voor Rotterdammers en regiobewoners. Het gaat daarbij om versterking van het ondernemersklimaat, een uitstekende gemeentelijke dienstverlening aan bedrijven en ruimte voor ondernemerschap. De gemeente Rotterdam steunt de ontwikkelingen in het mkb naar toekomstbestendig en innovatief ondernemerschap. Zo draagt het programma bij aan een schone, innovatieve en circulaire Rotterdamse economie.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 95

Voortgang Eerste herziening 2025

Economische ontwikkeling

In 2025 wordt een lichte groei (>1% verwacht bron: Rabobank 2025) voor de Rijnmondse economie verwacht. Maar er zijn grote mondiale onzekerheden zoals het onvoorspelbare handelsbeleid van de Amerikaanse regering. De economische groei staat daarnaast onder grote druk door internationale concurrentie, lage productiviteitsgroei, netcongestie, arbeidsmarktkrapte, inflatie en geopolitieke spanningen.

Door deze ontwikkelingen staat het Rotterdamse vestigingsklimaat onder druk, met name in de haven. Daardoor worden de vestigingsmogelijkheden van nieuwe bedrijven beperkt, kunnen bestaande bedrijven zich moeilijker ontwikkelen, overwegen bedrijven soms zelfs te vertrekken of sluiten vestigingen. De inzet van de gemeente is erop gericht de effecten hiervan zo veel mogelijk af te zwakken, ondernemerschap te stimuleren en banen te behouden. Zo voert de gemeente een aanpak netcongestie uit in de stad en lobbyt de gemeente samen met partners voor het verbeteren van het vestigingsklimaat in de haven.

Deze economische ontwikkeling versterkt de noodzaak om samen met partners verder te werken aan de verbreding en vernieuwing van de Rotterdamse economie. Zoals het versterken van het vestigingsklimaat van het life-sciences-cluster in Rotterdam en het ondersteunen van de digitalisering van het mkb. Ook zet de gemeente in op het faciliteren van de energietransitie van het Havenindustriële Complex. De ambitie is om de haven te ontwikkelen tot waterstofhub.

De belangrijkste gebeurtenissen in 2025 zijn tot nu toe:

- Op 10 februari heeft het college samen met de provincie een brandbrief naar het kabinet gestuurd. Hierin vragen zij aandacht voor de urgente situatie waarin de bedrijven in de Rotterdamse haven verkeren. De inzet is een gelijk speelveld en oplossingen voor nationale knelpunten, zoals stikstof, netcongestie en het creëren van marktvraag voor schone energie. De brief is goed ontvangen en heeft veel publiciteit in de diverse media gekregen. Het kabinet heeft inmiddels een aantal voorstellen gedaan. Deze steunmaatregelen bieden verlichting voor industrie. Maar structurele stappen blijven noodzakelijk voor een toekomstbestendige duurzame economie.
- In Hotel New York is de toolbox vitale kernen gepresenteerd. De toolbox Vitale Kerngebieden is een online omgeving voor Rotterdamse winkeliersverenigingen en Bedrijfsinvesteringszones.
- Op 20 februari heeft de gemeenteraad ingestemd met het Masterplan Erasmus MC. Met dit plan groeit het Erasmus MC van 480.000m² naar maximaal 720.000m², waarbij de groei voornamelijk ten goede komt aan ruimte voor startups en scale-ups in medtech. Met de vestiging van ondernemers groeit het complex uit tot een volwaardige campus waar zorg, onderzoek en innovatie worden omgezet in bedrijvigheid.
- Tot en met begin april zijn er 32 subsidieaanvragen met een totaal aangevraagd (nog niet vastgesteld) bedrag van ruim € 500.000 ingediend voor de subsidieregeling winkelgebieden en bedrijventerreinen.
- Het project Klus & coach is geëvalueerd. Tot nu toe zijn 1.200 ondernemers direct geholpen met duurzaamheidsmaatregelen. Zij waarderen de aanpak met gemiddeld een 9,2. De gemiddelde besparing voor de ondernemer is € 440 per jaar (ca 5% energiebesparing). Vanwege de goede resultaten is de aanbesteding gestart om de komende 12 maanden nog eens 350 ondernemers te helpen.
- Op 7 maart is de Rotterdam City Card officieel gelanceerd: een app die bezoekers (en bewoners) kunnen downloaden op hun telefoon, waarmee zij korting krijgt op attracties, musea en tours in Rotterdam. Niet alleen de hotspots maar juist ook de verborgen parels. De city card draagt bij aan een gastvrije stad, spreiding van bezoek en het stimuleren van gebruik van duurzaam vervoer en leefbaarheid.
- Eind mei vond in samenwerking met meer dan 40 publieke en private partners de 6e editie van Upstream plaats. Dit is het grootste evenement voor vernieuwende bedrijven in de regio. Het evenement brengt startups, scale-ups, innovatief mkb, investeerders, corporates en beleidsmakers samen. Het doel is dat ze de innovatiekracht van de regio vergroten en voor groei van bedrijven zorgen. Dit jaar is het tweedaagse evenement gegroeid naar ongeveer 3.000 deelnemers en is het terrein flink groter geworden.

Collegetarget bedrijfsruimte: De doelstelling voor deze collegeperiode is voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m² bedrijfsruimte gelijk blijft aan het huidige niveau.

Realisatie 1 januari 2025: 4.355.665 m²

Mijlpaal 2025: 4.264.471 m²

Realisatie 1 januari 2026: de volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025

Het ziet ernaar uit dat het collegetarget (eindmeting is in oktober 2025) behaald wordt. Het afremmen van transformatie blijkt dankzij de target en het actieplan bedrijfsruimte effectief.

Op 14 februari 2025 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de nieuwe strategie voor het Fonds SOFIE en het toevoegen van extra kapitaal voor het behouden en toevoegen van bedrijfsruimte. Het investeringscomité van SOFIE heeft de strategie in maart vastgesteld. In mei is

het fonds met de nieuwe strategie gestart en de eerste geïnteresseerde ondernemers hebben zich gemeld.

Aanpak 25 winkelstraten om in deze collegeperiode de winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal te maken door ze om te vormen naar aantrekkelijkere ontmoetings- en verblijfsgebieden

Realisatie 2024 (cumulatief): 31

Realisatie t/m april 2025 (cumulatief): 35

De doelstelling van deze indicator is behaald.

Meting en monitoring vindt gebeurt binnen het programma vitale kerngebieden op basis van de gebiedsgerichte aanpakken en subsidieaanvragen aanpak Vitale Kerngebieden. Met het vaststellen van de subsidieregeling Aanpak Vitale Kerngebieden stelt de gemeente winkelgebieden in heel Rotterdam in staat om de komende jaren aan hun opgave(n) te werken.

Als start hanteert de gemeente meestal een afspraak met collectieve ondernemers en vastgoedeigenaren om een gezamenlijk document op te stellen. In zo'n document staan de ambitie en de strategie voor de straat. Die komen tot stand door voorgesprekken met vertegenwoordigers en belanghebbers in het gebied. De gemeente zet hiervoor kwartiermakers en bedrijfscontactfunctionarissen in.

Uitlokken van 1 miljard investeringen in Rotterdamse bedrijven en nieuwe vestigers, die 2.000 banen opleveren

Realisatie cumulatief 2024: € 2,88 miljard en 2.664 banen

Realisatie 2025: de volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025

De doelstelling van deze indicator is behaald.

In deze indicator neemt de gemeente de investeringen mee van bedrijven die zich in Rotterdam vestigen met begeleiding door InnovationQuarter of Rotterdam Partners.

Verhogen van de bezettingsgraad van de marktkramen op de warenmarkten naar minimaal 80%

Realisatie 2024: 75%

Realisatie 2025: de volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025

Deze indicator wordt jaarlijks gemonitord. In 2024 is de bezettingsgraad wederom gestegen en per eind 2024 uitgekomen op 75%. De volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Economische ontwikkeling	- € 1.049
Voldoen aan veiligheidsnormen Elektrakasten Rotterdam	- € 422
Vacaturemanagement en onderzoek economische portefeuille	€ 550
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 1.177

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 96

Bestuurlijke hoofdlijnen

Ondersteunen van het Rotterdamse MKB

De Rotterdamse ondernemers zijn van grote waarde voor de stad en de Rotterdamse economie. Ze dragen bij aan een duurzame en aantrekkelijke stad en haven, en zorgen voor banen voor de inwoners van Rotterdam en de regio.

Het Rotterdamse bedrijfsleven kent een lange periode van onzekerheid, na de coronapandemie, het uitbreken van de oorlog in Oekraïne en de daaropvolgende energiecrisis. Hoge inflatie en rentestijgingen belemmeren bedrijven in hun groei en weerhouden ondernemers ervan te investeren. Met het opgezette Mkb-Actieprogramma wil de gemeente de dienstverlening aan ondernemers verbeteren en hen ondersteunen om toekomstbestendig te blijven. Het programma moet leiden tot minder regels en bureaucratie en hantering van een 'ja, mits-houding' bij plannen van ondernemers. Het succesvolle coronaloket waar ondernemers snel hulp krijgen en dat maatwerk levert, heeft een vervolg gekregen. Het bestaande mkb krijgt hulp in het ontwikkelen van een toekomstbestendig bedrijfsmodel. De gemeente wil dat innovatieve en startende, groeiende mkb'ers zich optimaal kunnen ontwikkelen.

De gemeente moet vanwege de financiële opgaven over de hele linie bezuinigen. Daarom is er de komende jaren ook minder geld beschikbaar voor het programma Economische ontwikkeling.

Transformatie winkelstraten, versterking horeca en spreiding van toerisme

De gemeentelijke inzet is gericht op stimuleren van samenwerking tussen partijen in winkelgebieden om leegstand en achteruitgang tegen te gaan en aantrekkelijkere ontmoetings- en verblijfsgebieden te creëren. Dit gebeurt in samenwerking met pandeigenaren, winkeliers, wijkraden en klanten. Het gaat om een brede aanpak, met maatwerk per winkelgebied. In de komende vier jaar begint in minimaal 25 winkelgebieden een gezamenlijke aanpak.

Stimulering van nieuwe producten en tegengaan van leegstand moeten de warenmarkten aantrekkelijker maken voor marktondernemers en bezoekers. De gemeente streeft naar een hogere bezettingsgraad van de warenmarkten. Dit is ook nodig om de warenmarkten kostendekkend te maken. Waar mogelijk krijgt de horecasector meer ruimte, bijvoorbeeld door uitbreiding van terrassen, verkenning van nieuwe locaties voor nachthoreca en ruimere openingstijden in de weekends. Hiervoor heeft de gemeente met organisaties in de stad een uitvoeringsplan horeca opgesteld.

Klimaatneutraal en circulair haven industrieel complex

De opdracht in de Havenvisie 2030 is om in 2030 55% minder CO₂ uit te stoten vanuit het haven-industrieel complex en om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Hiervoor zijn primair het Havenbedrijf Rotterdam en de bedrijven in de haven aan zet om projecten te realiseren en Europa en Rijk om kaders te stellen en subsidies beschikbaar te maken. De gemeente ondersteunt de bedrijven in het cluster bij waterstofprojecten - gericht op innovatie, maakindustrie en kennis - en bij projecten voor energiebesparing in de industrie, door versnelling van vergunningverlening (het 'Versnellingshuis'), en door sturing op de ontwikkeling van infrastructuur. Het Havenbedrijf realiseert in nauwe samenwerking met de gemeente tot en met 2026 walstroomaansluitingen op publieke kades in de stad. Walstroom voor de zeescheepvaart wordt gerealiseerd door bedrijven, zoals Boskalis en RWG, gestimuleerd en ondersteund door Havenbedrijf en gemeente. Rotterdam werkt op dit vlak samen met de steden en havens van Antwerpen en Hamburg. In 2025 wordt gewerkt aan een herijkte Havenvisie.

Ruimte voor bedrijvigheid

De bedrijfsruimte in Rotterdam is schaars en neemt in de stad nog verder af. Juist deze ruimte blijft echter hard nodig. Bedrijven die belangrijk zijn voor de stad vinden steeds moeilijker een plek. Daarom heeft het college het doel gesteld dat het aantal vierkante meters aan bedrijfsruimte tot 2026 minimaal gelijk blijft.

Het collegetarget bedrijfsruimte is vastgesteld om in de toekomst genoeg ruimte te bieden aan bedrijven. Bedrijven leveren een belangrijke bijdrage aan de stad, zorgen voor werkgelegenheid voor onder andere praktisch geschoolde Rotterdammers en zijn nodig voor het realiseren van ambities voor duurzaamheid, digitalisering en circulariteit.

Realisatie van het collegetarget bedrijfsruimte gaat niet vanzelf. Oktober 2023 is het Actieplan Bedrijfsruimte door het college vastgesteld en de raad toegezonden. In het actieplan staan de inspanningen die de gemeente gaat leveren en hoe de gemeente het resultaat van deze inspanningen volgt.

Aantrekken van congressen en bedrijven

De internationale positie van Rotterdam op het gebied van beurzen en congressen wordt versterkt. Dat gebeurt door zakelijke evenementen aan te trekken die aansluiten bij de ambities van de stad, samen met de branche en Rotterdam Partners.

Daarnaast komen er activiteiten om buitenlandse bedrijven naar Rotterdam te halen die bijdragen aan de ontwikkeling naar een digitale, schone, innovatieve en circulaire economie. In de komende vier jaar wil het college een miljard euro aan investeringen uitlokken in Rotterdamse bedrijven en bedrijven die zich in Rotterdam komen vestigen.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Ondersteuning van het mkb naar toekomstbestendig en innovatief ondernemerschap

Paginanummer in
website: 97

Doel: Ondersteuning van het mkb naar toekomstbestendig en innovatief ondernemerschap

Ondernemers zijn van grote waarde voor Rotterdam. Ze dragen bij aan een duurzame en aantrekkelijke stad en haven, en zorgen voor banen voor de inwoners van Rotterdam en de regio. Het moet voor alle bedrijven en ondernemers - groot en klein, nieuw en bestaand - mogelijk zijn om zich succesvol voor te bereiden op de toekomst. Daarom laat het programma Economische ontwikkeling het brede mkb zich meebewegen naar een schoon, innovatief en circulair ondernemerschap.

Wat wil de gemeente bereiken?

- Ondernemers ervaren optimale gemeentelijke dienstverlening.
- Bestaande mkb'ers krijgen ondersteuning bij het invoeren van toekomstgerichte bedrijfsvoering en productieprocessen
- De gemeente faciliteert innovatieve startende en groeiende ondernemers in het mkb zodat ze zich sterk kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aansluitend op de aangenomen motie Ondernemend Rotterdam krijgen zowel het bestaande midden- en kleinbedrijf (mkb) als startende en groeiende bedrijven ondersteuning om zich voor te bereiden op de toekomst. Daarvoor is begin 2023 in samenwerking met het Rotterdamse bedrijfsleven het Mkb Actieprogramma opgeleverd, waarmee we ondernemers helpen hun bedrijfsvoering te vernieuwen zodat zij (ook) in de toekomst succesvol kunnen ondernemen.

Ondernemers ervaren optimale gemeentelijke dienstverlening

- We leveren met de Ondernemersbalie een ingang voor alle vragen van ondernemers en (pré-) starters via fysiek contact, telefoon en email. Persoonlijk maatwerk is daarbij het keyword.
- De gemeente verbetert de dienstverlening door verdere ontwikkeling van het platform Ondernemen010 (website, nieuwsbrief en social media-kanalen).
- We versterken de samenwerking in winkelstraten en bedrijventerreinen door inzet van bedrijfscontactfunctionarissen en accountmanagers. De gemeente verbetert de informatievoorziening en organiseert netwerkbijeenkomsten.
- De gemeente zet in op minder regels en bureaucratie en een 'ja, mits-houding'. Het succesvolle coronaloket heeft een nieuwe vorm gekregen waarbij een multidisciplinair gemeentelijk expertteam snel handelt, integraal afweegt in de geest van regelgeving, en maatwerk levert in de facilitering van ondernemers. Dit zetten we door.
- Gemeentelijke plannen worden in de conceptfase via de MKB-toets nader onderzocht op impact op het ondernemersklimaat en waar nodig bijgesteld.
- De gemeente versterkt de wijk economie door goede aansluiting bij de gebiedsgerichte vragen, kansen en mogelijkheden. En we intensiveren de samenwerking met de gebiedsorganisatie op het gebied van de wijk economie. Dit krijgt vorm door structureel contact tussen de bedrijfscontactfunctionarissen en wijkmanagers- en netwerkers, monitoring van de voortgang op managementniveau en inzet van integrale gebiedsteams die regie houden op de uitvoering door de gemeente.

Bestaande mkb'ers krijgen ondersteuning bij de invoering van toekomstgerichte bedrijfsvoering en productieprocessen in het mkb

- De gemeente ondersteunt bedrijven om toekomstbestendig te ondernemen, zodat ze bijdragen aan een schone, innovatieve, digitale en circulaire economie. Dit gebeurt door de organisatie van activiteiten voor en door ondernemers met als doel ondernemers te informeren, inspireren en activeren.
- De gemeente zet de subsidie voor initiatieven van ondernemerscollectieven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden voort.

De gemeente faciliteert innovatieve startende en groeiende ondernemers in het mkb zodat ze zich sterk kunnen ontwikkelen

- De gemeente ondersteunt innovatieve, startende en groeiende bedrijven bij de financiering, het vinden van talent en aanboren van nieuwe markten. Dit gebeurt met verschillende partners en netwerken in de stad.
- De gemeente investeert in fondsen, zoals IQCapital, UNIIQ, het Energietransitiefonds Rotterdam (uitvoering door InnovationQuarter) en ICOS Cleantech Fund. Bedrijven kunnen bij deze fondsen financiering aanvragen voor de ontwikkeling van vernieuwende producten en diensten die werkgelegenheid voor Rotterdammers creëren.
- De gemeente helpt ondernemers – waaronder uit het mkb - om gebruik te maken van Europese fondsen voor vernieuwing, digitalisering en verduurzaming, met als voorbeelden Kansen voor West (ca. 30 miljoen) en het Just Transition Fund (ca. 60 miljoen). Voor Kansen voor West zijn wij ook de managementautoriteit.

- De gemeente voert gesprekken met regiopartners en het Rijk om het mkb te betrekken bij projecten van het Nationaal Groeifonds.
- Kansen benutten van de digitale economie door koplopers te faciliteren en het mkb te helpen mee te komen in de toenemende digitalisering. Ook biedt de gemeente ondersteuning bij de aanleg van een excellente digitale infrastructuur door operationele samenwerkingsafspraken te maken met aanbieders voor de aanleg van glasvezel, bewoners en bedrijven te informeren en lobbyactiviteiten uit te voeren ten aanzien van wet- en regelgeving.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
10.000 keer mkb- ondernemers in 4 jaar van advies of informatie voorzien	2.434	5.662	7.788	7.500		10.000			

Toelichting indicatoren

10.000 keer MKB ondernemers in 4 jaar van advies of informatie voorzien

Realisatie 2025: De volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025

Resultaat indicator 2022-2024 (cumulatief): ondernemers zijn 15.844 keer ondernemers van advies en informatie voorzien.

De doelstelling van de indicator is daarmee behaald.

De meting van deze indicator gebeurt aan de hand van het aantal klantcontacten met mkb-ondernemers. Het kan voorkomen dat sommige ondernemers van meerdere mogelijkheden gebruik maken en dubbel worden geteld. Het gaat om het gebruik van de ondernemersbalie en deelname aan bijeenkomsten of workshops. Bijvoorbeeld over circulair ondernemen of digitalisering van bedrijfsvoering, koppeling van investeerders aan mkb'ers.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Excellent ondernemersklimaat

Paginanummer in website: 98

Doel: Ontwikkeling van een excellent ondernemers- en investeringsklimaat

Rotterdam richt zich op de onderdelen van de economie waarin Rotterdam (internationaal en nationaal) een onderscheidende positie heeft of kan innemen en die bijdragen aan de verandering van de economie. Het gaat om de verandering naar een klimaatneutraal en circulair haven-industrieel complex, invoering van de waterstofeconomie, een sterk Life Science & Health-cluster en de circulaire economie.

Daarnaast is de inzet gericht op het aantrekken van bedrijven, investeerders, congressen, zakelijke en toeristische bezoekers en talent om het investerings- en ondernemersklimaat in de stad te versterken.

Wat willen we bereiken?

- Een sterk ondernemersklimaat bevorderen door de inzet op de economische ontwikkeling van kansrijke sectoren.
- Versterken en spreiden van toerisme, horeca en hotels in de stad
- Versterken van het investeringsklimaat door het aantrekken van bedrijven, congressen en talent
- Faciliteren circulaire economie en energietransitie in stad en haven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Een sterk ondernemersklimaat bevorderen door de inzet op de economische ontwikkeling van kansrijke sectoren

- We faciliteren het proces van de denktank van Rotterdamse ondernemers om tot te komen tot een advies aan het college en de raad over de Rotterdamse economie in 2040 en welke acties op korte termijn ondernomen kunnen worden om dit te bereiken. De verwachting is dat in de eerste helft van 2025 de denktank haar advies zal presenteren.
- De gemeente zet in op een internationaal concurrerende en toekomstbestendige haven en maritieme economie die welvaart biedt voor de stad. De gemeente ondersteunt maritieme bedrijven om innovatiever, digitaler, circulaarder en duurzamer te werken om voorbereid te zijn op de energie- en grondstoffentransitie.
- We komen samen met partners tot een herijkte havenvisie waarin de Rotterdamse haven van de toekomst en de weg daar naartoe beschreven worden.
- Om het vergunningenproces bij het voor elkaar krijgen van de energietransitie te verspoelen, is een vergunningenloods actief. Hierin werken Deltalinqs, DCMR, HbR, Provincie en de gemeente samen.
- We ondersteunen belangrijke innovatieve projecten voor de ontwikkeling van waterstofeconomie in de Merwevierhavens en op Rotterdam The Hague Airport.
- Aangezien de haven en de maritieme economie niet stoppen bij de gemeentegrenzen werken we regionaal samen aan de profilering onder de vlag van Rotterdam Maritime Capital of Europe en om de regionale maritieme maakindustrie te versterken. De gemeente versterkt het Life Science & Health (LSH) innovatie- en vestigingsklimaat door de fysieke ontwikkeling van de Erasmus MC health tech campus te ondersteunen. Verder draagt de gemeente de komende jaren bij aan de stichting Rotterdam Square dat als verbindende netwerk- en campusorganisatie het LSH-ecosysteem in de stad verder versterkt en uitbouwt. Door haar activiteiten zal de Erasmus MC health tech campus aangevuld worden met ondernemerschap.

Versterken en spreiden van toerisme, hotels en horeca in de stad

- De gemeente geeft waar mogelijk meer ruimte voor de horecasector in de vorm van uitbreiding van terrassen, verkenning van nieuwe locaties voor nachthoreca en een goede mix van horeca en woningen. Daartoe is begin 2023 een nieuw Uitvoeringsplan Horeca vastgesteld en zijn in juli 2024 de 15 horecagebiedsplannen geactualiseerd. Met de nieuwe horecagebiedsplannen wordt op 15 locaties ruimte geboden aan de ontwikkeling van 24-uurshoreca.
- De gemeente stimuleert het spreiden van bezoekers door samen met ondernemers en bewoners verder te bouwen aan de identiteit en het aanbod van de stad. Die identiteit en dat aanbod brengt de gemeente samen met Rotterdam Partners voor het voetlicht. Daarnaast zetten we in op een spreiding van hotels en andere horeca, zodat de stad in zijn geheel aantrekkelijker wordt voor Rotterdammers, bezoekers en ondernemers.
- De gemeente geeft mede richting aan marketingcampagnes, zoals die van Rotterdam Partners, om specifieke bezoekersdoelgroepen aan te trekken, in lijn met de visie Toerisme. Op het onderdeel Gastvrijheid wordt de Visie Toerisme geactualiseerd.
- De gemeente faciliteert toeristische marktinitiatieven die bijdragen aan vernieuwing - en waar nodig herstel - van de aantrekkingskracht van de stad en de ontwikkeling van aantrekkelijke gebieden en wijken. De gemeente werkt aan een toeristische sector die klaar is voor de toekomst. Dat doen we door bezoekers bewust te maken van de mogelijkheden van duurzaam vervoer, zoals trein en ander openbaar vervoer, deelfietsen en zo meer. De gemeente werkt met de sector zelf aan onder meer een verduurzamingstraject voor de hotelsector onder de noemer Hotel Neutraal.

Versterking van het investeringsklimaat door het aantrekken van bedrijven, congressen en talent

- De gemeente zet zich in om buitenlandse bedrijven naar Rotterdam te halen die bijdragen aan de verandering naar een digitale, schone, innovatieve en circulaire economie. Dat gebeurt door samen met Rotterdam Partners, InnovationQuarter en het Havenbedrijf Rotterdam de vestiging van deze bedrijven actief te ondersteunen
- We versterkende internationale positie van Rotterdam op het gebied van beurzen en congressen. Dit gebeurt door zakelijke evenementen aan te trekken die aansluiten bij de ambities van de stad. Hiertoe werkt de gemeente samen met de branche en Rotterdam Partners.
- Samen met bedrijven, onderwijsinstellingen – waaronder de IT Campus - en andere partijen in de stad versterkt de gemeente lopende uitvoeringsprojecten die zijn gericht op talentontwikkeling en het aantrekken van talent. Dit is een bijdrage aan de oplossing van het tekort op de arbeidsmarkt.
- We ondersteunen Rotterdam Partners om de (financiële) betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de activiteiten van Rotterdam Partners te vergroten.

Faciliteren van de circulaire economie en energietransitie in stad en haven:

- Met het programma Energietransitie Haven-Industrieel Complex brengt de gemeente focus aan op zes thema's: ondersteunen van de ontwikkeling van Rotterdam tot Europe's Hydrogen Hub (met daarbij een speciale focus op innovatie, waterstofmaakindustrie en handel), ondersteunen van projecten op het gebied van energiebesparing in de industrie, versnelling vergunningverlening (Versnellingshuis), werken aan om- en bijscholing van technisch personeel, ondersteuning van initiatieven voor versnelling van de grondstoffentransitie, ondersteuning van broodnodige circulaire projecten, en tenslotte sturen op de ontwikkeling van infrastructuur om de transitie mogelijk te maken zoals een waterstofnetwerk en de Delta Rhine Corridor.
- De gemeente zet in op activiteiten die nieuwe en bestaande ondernemers ondersteunen in de transitie naar de circulaire economie. Het zwaartepunt ligt hierbij op de chemische maakindustrie in de haven en op maakbedrijven en consumentendiensten in de stad. We zetten in op dienstverlening aan bedrijven met onder meer het circulair loket en het netwerkactiviteiten die bedrijven informeren en activeren. Bedrijven en andere partners die op circulair gebied vernieuwende producten en diensten ontwikkelen - en zo daarmee ook werkgelegenheid voor Rotterdamers kunnen creëren –, ondersteunen we naast kennis en advies ook mogelijk met maatwerksubsidies. Vanaf 2025 is er een subsidieregeling om ondersteuning te bieden.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Uitlokken van € 1 miljard investeringen in Rotterdamse bedrijven en nieuwe vestigers, die 2.000 banen opleveren in 4 jaar	€ 2,62 miljard en 1.986 banen	€ 2,88 miljard en 2.664 banen	€ 0,25 miljard en 500 banen		€ 0,25 miljard en 500 banen			

Toelichting indicatoren

Uitlokken van € 1 miljard investeringen in Rotterdamse bedrijven en nieuwe vestigers, die 2.000 banen opleveren in 4 jaar

De doelstelling van deze indicator is behaald.

In deze indicator neemt de gemeente de investeringen mee van bedrijven die zich in Rotterdam vestigen met begeleiding door InnovationQuarter of Rotterdam Partners.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Meer ruimte voor economie en vernieuwend ondernemerschap

Paginanummer in website: 99

Doel: Meer ruimte voor economie en vernieuwend ondernemerschap in een stad die aantrekkelijker wordt

Met een groeiend aantal inwoners en de economische opgaven waar we voor staan, neemt de ruimtebehoefte van economische functies toe. Tegelijkertijd is er ruimte nodig voor woningbouw, energietransitie, voorzieningen en natuur. Dit zorgt voor conflicterende ruimteclaims.

De opgave is het behouden en creëren van ruimte voor werk en ondernemingen, en van werklocaties die klaar zijn voor de toekomst. Werklocaties moeten passen bij de eisen van de economie van de toekomst en aansluiten bij de principes van goede groei. Ook moet er een goede combinatie zijn van de ruimte voor bedrijven, voor woningbouw én voor voorzieningen zoals winkelgebieden. Een goede combinatie draagt bij aan een aantrekkelijke stad voor ondernemers, inwoners en bezoekers.

Wat willen we bereiken?

- Aantrekkelijke winkelgebieden
- Innovatieve werkgebieden
- Toekomstbestendige werklocaties

Wat gaan we daarvoor doen?

Aantrekkelijke winkelgebieden

- De gemeente zet in op de transformatie van winkelstraten naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden. Hiervoor is het Fonds vitale kerngebieden beschikbaar. We werken samen met vastgoedeigenaren, winkeliers, wijkraden en klanten. Het gaat om een brede aanpak per gemeente waar per winkelgebied maatwerk wordt toegepast.
- We voeren daarnaast gesprekken met de grote verhuurders van winkelpanden om leegstand te voorkomen die het gevolg is van hoge huren.
- De gemeente realiseert aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktkooplieden. Hiervoor wordt ingezet op een gevarieerd aanbod van producten die op de markt te koop zijn, op aantrekkelijke marktterreinen en wordt er gestreefd naar een goede bezetting van de marktkramen.

Innovatieve werkgebieden

- De gemeente subsidieert de organisatie Erasmus MC Campus (Stichting Rotterdam Square). Deze stichting is de nieuwe spil die innovaties, wetenschap en bedrijven met elkaar verbindt en zo werkt aan een optimaal health tech-vestigingsklimaat in Rotterdam
- De gemeente geeft invulling aan de ambitie om M4H te ontwikkelen voor innovatieve maakbedrijven die bijdragen aan de energietransitie, de circulaire economie en digitalisering. Samen met het Havenbedrijf Rotterdam zorgt de gemeente voor de juiste ruimtelijke randvoorwaarden
- De gemeente stimuleert het aanbod aan betaalbare werkruimtes voor innovatieve bedrijven in verschillende werkgebieden in de stad. Hiervoor ontwikkelt de gemeente in samenwerking met andere overheden sturingsinstrumenten.

Toekomstbestendige werklocaties

- De gemeente vernieuwt bedrijventerreinen om ruimte te bieden aan economische vernieuwing en groei. Dit doen wij onder andere door verplaatsing van bedrijven naar bedrijventerreinen mogelijk te maken en bedrijven te werven die niet op deze bedrijventerreinen zijn aangewezen. Wij onderzoeken in dit kader op de Spaanse Polder -samen met de bedrijvenraad- de mogelijkheden om het industriepark beter te benutten en in M4H werken wij aan een innovatief woon-werkmilieu met ruimte voor de innovatieve maakindustrie.
- We stellen ook integrale kaders voor werklocaties en voorzieningen op in samenhang met andere opgaven zoals wonen. Het doel is een evenwichtige ontwikkeling van werkruimtes in relatie tot de groei van het aantal woningen
- De gemeente voert de subsidieregeling Bedrijfsruimte Maakindustrie [Ruimte voor de maakindustrie](#) uit. Hiermee biedt de gemeente nieuwe bedrijven uit de maakindustrie de mogelijkheid zich te vestigen in Rotterdam en bestaande bedrijven uit de maakindustrie te groeien. In 2024 is deze regeling verruimd van alleen focus op Spaanse Polder en M4H naar bedrijfsterreinen in de hele stad.
- Inzet van transformatiemanagers die helpen bij de transformatie van leegstaande winkelpanden naar bedrijfsruimten
- De gemeente onderzoekt de inzet van meer sturingsinstrumenten om de beschikbaarheid van bedrijfsruimte te garanderen. Sturingselementen zijn bijvoorbeeld inzet van wet- en regelgeving en van subsidies.
- Inzet van de subsidieregeling 'Energievouchers' om ondernemers te ondersteunen die de duurzaamheid van hun bedrijfspand op bedrijventerreinen willen verbeteren.
- We hebben als doelstelling om de omvang m² bvo bedrijfsruimte in de komende vier jaar gelijk aan het huidige niveau te laten blijven én met het actieplan Bedrijfsruimte zetten we in op sturing op het juiste bedrijf op de juiste plek.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget bedrijfsruimte: De doelstelling voor deze collegeperiode is voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m² bedrijfsruimte gelijk blijft aan het huidige niveau	Nulmeting: 4.264.471 m² Realisatie 31-12-2022: 4.276.330 m²	Realisatie 31-12-2023: 4.272.299 m²	Realisatie 1 januari 2024: 4.272.299 m²	Realisatie 1 januari 2025: 4.355.665 m²		4.264.471 m²			
Aanpak 25 winkelstraten om deze in deze collegeperiode de winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal te maken door ze om te vormen naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden	5	24 (cumulatief)	Realisatie 2024 (cumulatief): 31		Realisatie t/m april 2025 (cumulatief): 35				
Verhogen van de bezettingsgraad van de marktkramen op de warenmarkten naar minimaal 80%	68%	71%	75%	80%		80%			

Toelichting indicatoren

Collegetarget bedrijfsruimte: De doelstelling voor deze collegeperiode is behoud van voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m² bedrijfsruimte blijft op het niveau van 1 januari 2022

Het ziet ernaar uit dat het collegetarget (eindmeting is in oktober '25) behaald wordt. Het afremmen van transformatie is dankzij het actieplan bedrijfsruimte effectief gebleken. Waakzaamheid blijft echter geboden. Er komen nog een aantal grote gebiedsontwikkelingen aan. Ook zet de trend zich voort dat binnenstedelijke bedrijfsruimte afneemt.

Op 14 februari 2025 heeft het college de raad geïnformeerd over de nieuwe strategie voor het Fonds SOFIE en het toevoegen van extra kapitaal voor het behouden en toevoegen van bedrijfsruimte. De strategie is door het investeringscomité van SOFIE in maart vastgesteld. In mei is het fonds met de nieuwe strategie gestart en de eerste geïnteresseerde ondernemers hebben zich inmiddels gemeld.

Aanpak 25 winkelstraten om deze in deze collegeperiode de winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal te maken door ze om te vormen naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden

De doelstelling van deze indicator is behaald.

Meting en monitoring vindt binnen het programma vitale kerngebieden plaats op basis van de gebiedsgerichte aanpakken en subsidieaanvragen aanpak Vitale Kerngebieden. Met het vaststellen van de subsidieregeling Aanpak Vitale Kerngebieden stelt de gemeente winkelgebieden over de hele stad de komende jaren in staat om aan hun opgave(n) te werken.

Als start hanteert de gemeente in de regel een afspraak met collectieve ondernemers en vastgoedeigenaren om een gezamenlijk document op te stellen. In zo'n document staat de ambitie en een strategie voor de straat omschreven. Dit gebeurt door voorgesprekken met allerlei vertegenwoordigers en belanghebbers in het gebied. De gemeente zet hiervoor kwartiermakers en bedrijfscontactfunctionarissen in.

Verhogen van de bezettingsgraad van de marktkramen op de warenmarkten naar minimaal 80%

Deze indicator wordt jaarlijks gemonitord. In 2024 is de bezettingsgraad wederom gestegen en per eind 2024 uitgekomen op 75%. De volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 100

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Economische ontwikkeling draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen 8. Eerlijk werk en economische groei en 9. Industrie, innovatie en infrastructuur.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 101

Projecten

Niet van toepassing.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische ontwikkeling		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-31.046	-30.108	-28.734	-28.933	-28.933
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-1.049	-1.578	-1.829	-1.279	-1.110
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Restant intrekking kostendekkendheidsopgave Warenmarkten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-550	-550	0	0
Voldoen aan veiligheidsnormen Elektrakasten Rotterdam	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-422	-86	-86	-86	-86
Subsidie Rotterdam Partners	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-300	0	0	0
Vacaturemanagement en onderzoek economische portefeuille	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	550	550	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.177	-1.192	-1.193	-1.193	-1.024
Begroting na wijzigingen		-32.095	-31.686	-30.563	-30.212	-30.043

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de paragraaf [investeren](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Restant intrekking kostendekkendheidsopgave Warenmarkten

Bij de voorjaarsnota 2024 is besloten de opgave om de warenmarkten geheel kostendekkend te laten zijn ingetrokken. Vanwege de grote impact hiervan op de markttarieven en het vastrecht. Dit is in 2024 grotendeels verwerkt. Maar er is nog een meerjarig knelpunt overgebleven van € 1,1 mln totaal. Met deze actualisatie is de begroting weer op het niveau van de realisatie.

Voldoen aan veiligheidsnormen Elektrakasten Rotterdam

De diverse marktterreinen in Rotterdam hebben elektrische aansluitpunten voor markt- en warenaansluitingen. Deze zijn boven- en ondergronds in daarvoor bestemde putten geïnstalleerd. De elektriciteitsvoorziening voor markten is belangrijk voor het faciliteren van dagelijkse activiteiten en het garanderen van een soepele werking van de markten en evenementen. Door veroudering van de assets en veranderde veiligheidseisen is een inhaalslag nodig om de elektriciteitsvoorzieningen veilig en beschikbaar te houden.

Subsidie Rotterdam Partners

In het coalitieakkoord is een bezuiniging van 20% op Rotterdam Partners opgevoerd. Tevens is in 2024 besloten tot een aanvullende bezuiniging van € 300.000 in 2027 en € 400.000 in 2028 en 2029. De afgelopen jaren heeft het college jaarlijks wel € 300.000 subsidie voor bestuurlijke handelsreizen toegekend, met de afspraak dit jaarlijks te beoordelen. De toekenning van deze middelen is noodzakelijk voor de ondersteuning van Rotterdam Partners bij internationale bestuurlijke handelsmissies.

Vacaturemanagement en onderzoek economische portefeuille

De financiële opgave voor het programma Economische ontwikkeling wordt incidenteel vervuld voor € 1,1 mln (€ 550.000 in 2025 en 2026) door de strategische inzet van vacaturemanagement en minder economisch onderzoek.

Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening

In 2025 onttrekt het college € 500.000 aan de reserve Crisisdienstverlening voor de cofinanciering van Just Transition Fund (JTF). De uitvoering hiervan valt onder het programma Economische ontwikkeling. Doordat en de lasten en de onttrekking worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget (DTB)

In 2025 wordt voor het programma Circulaire economie voor het project Bluecity (€ 40.000) uit de bestemmingsreserve beschikbaar gesteld. Doordat en de lasten en de onttrekking worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Voor de uitvoering van de transformatie aanpak aanloopstraten Boulevard-Zuid (Strevelsweg / Dordtselaan / Lange Hilleweg) is een eenmalige bijdrage van € 100.000 verleend vanuit de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Doordat en de lasten en de onttrekking worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen geweest, de grootste wijzigingen zijn:

- Budgetoverheveling van [programma Stedelijke ontwikkeling](#) voor Kansen voor West (-€ 1,1 mln).
- Verhoging omslagrente: (-€ 192.000 structureel vanaf 2025). De omslagrente die wordt gebruikt voor het berekenen van de rentelasten stijgt vanaf 2025 van 2,0% naar 2,5%. Als gevolg daarvan zijn de rentelasten meerjarig bijgesteld. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#).
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 77.000 in 2025 tot € 51.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Economische ontwikkeling	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	6.041	5.387	5.443	4.869	4.984	5.099
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.577	2.895	2.893	2.313	2.428	2.543
Overige opbrengsten derden	2.464	2.492	2.550	2.556	2.556	2.556
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	38.462	41.791	40.366	35.537	35.224	35.171
Apparaatslasten	10.867	12.073	12.034	11.944	11.943	11.953
Inhuur	87	590	662	571	571	571
Overige apparaatslasten	280	220	209	210	209	219
Personeel	10.500	11.263	11.163	11.163	11.163	11.163
Overige verrekeningen	5.708	4.876	4.954	5.044	5.134	5.224
Overige verrekeningen	5.708	4.876	4.954	5.044	5.134	5.224
Programmalasten	21.886	24.841	23.378	18.549	18.147	17.993
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.203	11.650	10.694	9.396	9.614	9.461
Kapitaallasten	347	429	445	445	444	444
Overige programmalasten	131	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	11.205	12.678	12.154	8.624	8.004	8.004
Saldo voor vpb en reserveringen	-32.421	-36.404	-34.924	-30.668	-30.240	-30.071
Saldo voor reserveringen	-32.421	-36.404	-34.924	-30.668	-30.240	-30.071
Reserves	2.841	4.309	3.238	105	28	28
Onttrekking reserves	2.354	4.309	3.238	105	28	28
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	56	116	116	77	0	0
Bestemmingsreserve Economiesubsidies	0	450	360	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	36	164	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	500	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	1.330	3.007	2.710	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	931	72	51	28	28	28
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	487	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Brexit	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	487	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Economie gebieden	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Economiesubsidies	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Transitiekosten	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve WerkLocaties	0	0	0	0	0	0
Ondernemersinitiatieven gericht op herstart	0	0	0	0	0	0
Saldo	-29.580	-32.095	-31.686	-30.563	-30.212	-30.043

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten hebben vooral betrekking op marktgelden, inschrijfgelden, leges en bijdragen vanuit de Europese Unie (EU) voor de managementautoriteit Kansen voor West

Lasten

De lasten vloeien voort uit het verstrekken van subsidies en de uitvoering van diverse activiteiten en projecten voor dienstverlening aan mkb, stimuleren en faciliteren van innovaties en transities Rotterdamse economie, inzet op toerisme en horeca, vitale winkelstraten en bedrijventerreinen, toezicht, exploitatie en onderhoud van marktterreinen en uitvoering voor de managementautoriteit Kansen voor West

Reserves

De voornaamste onttrekkingen aan de reserve gaan over de reserve Duurzaamheidstransitiebudget (projecten Circulair ondernemerschap, Circolab Maritime en Waterstofbudget), de reserve Economie subsidies voor Rotterdam Square en de reserve Rotterdamse Investeringsmotor (Uniiq)

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop na reserves daalt van € 32,6 mln in 2025 naar € 30 mln in 2029. Dit komt door het aflopen van incidentele middelen en bezuinigingen. Incidentele middelen die aflopen zijn aantrekkelijke winkelstraten, maakindustrie en gelden voor life science & health. Bezuinigd wordt op Rotterdam Partners (€ 300.000 in 2027 en € 400.000 in 2028 en 2029) en programmagelden.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Economische ontwikkeling /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Economische ontwikkeling	-32.095	-31.686	-30.563	-30.212	-30.043
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie	-4.375	-4.499	-5.242	-5.435	-5.438
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten	-2.033	-1.636	-1.629	-1.629	-1.629
Economische ontwikkeling	-11.517	-11.495	-10.347	-9.907	-9.913
Economische promotie	-11.921	-11.808	-11.096	-10.993	-10.993
Wonen en bouwen	-2.249	-2.247	-2.247	-2.247	-2.069

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Economische ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Economische ontwikkeling		1.209	733	655	655	655
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies		849	733	655	655	655
Begroting bestemmingsreserves Economische ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Economische ontwikkeling	1.209	733	655	655	655	
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	849	733	655	655	655	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2016 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	965	0	116	0	849
	Raming 2026	849	0	116	0	733
	Raming 2027	733	0	77	0	655
	Raming 2028	655	0	0	0	655
	Raming 2029	655	0	0	0	655
Bestemmingsreserve Economiesubsidies		360	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Economische ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Economische ontwikkeling	1.209	733	655	655	655	
Bestemmingsreserve Economiesubsidies	360	0	0	0	0	
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen voor subsidies die jaar overstijgend zijn.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	810	0	450	0	360
	Raming 2026	360	0	360	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Totaal		1.209	733	655	655	655

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies

Aan deze reserve wordt in 2025 tot 2027 geld onttrokken voor project Brave. De resterende gelden zijn wel gelabeld en worden bij de 2e

herziening benoemd.

Bestemmingsreserve Economiesubsidies

Aan deze reserve wordt in 2025 en 2026 geld onttrokken voor de verstrekking van subsidies op project Rotterdam Square.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 103

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- Omgevingsvisie Rotterdam
- Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse economie
- [Havenvisie 2030](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- Gebiedskoersen.....
- [Meerjarenperspectief en uitvoeringsprogramma Warenmarkten](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- Visie Toerisme
- Hotelbeleid
- Acquisitiestrategie
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [REO Navigator Werklocaties Rotterdam 2015-2025](#)
- [Detailhandelsnota Rotterdam \(2017\)](#)
- [Nota Kantoorruimte \(2019\)](#)
- [Nota bedrijfsruimte \(2019\)](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Glazen Maas Exploitatie B.V.
- Glazen Maas Infrastructuur B.V.
- ICOS Capital Fund 3 C.V.
- ICOS Cleantech Earlystage fund II B.V.
- Innovation Quarter B.V.
- StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.
- Havenbedrijf Rotterdam N.V.
- Swanbridge Capital B.V.
- Regionale ontwikkelingsmaatschappij Drechststeden

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 104

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen).

'Een schone, vernieuwende economie en haven en ondernemerschap maximaal de ruimte geven.'

Voorjaarsnota 2025

Energietransitie

Paginanummer in website: 105

Energietransitie

Rotterdam maakt werk van de energietransitie. We werken toe naar een klimaatneutraal en fossielvrij Rotterdam in en na 2050. Rotterdam draagt bij aan de landelijke reductienorm van 55% in 2030 en zet voor het stedelijk gebied in op minimaal 25% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 1990. Rotterdam houdt nauwgezet de voortgang en omvang bij van de plannen richting 2030. Ook meten we de jaarlijkse uitstoot op het gehele Rotterdamse grondgebied. Voor de haven ondersteunen we met allerlei innovaties de ambities van het Rijk voor reductie in 2030. We versnellen procedures daar waar mogelijk met het Versnellingshuis. Per 2040 moet het stedelijk verkeer in Rotterdam vrij zijn van uitstoot van schadelijke stoffen. Al deze doelen haalt Rotterdam alleen in samenwerking met de partners in de stad en de nationale inspanningen vanuit het Rijk.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 106

Voortgang Eerste herziening 2025

CO2 breed

Collegetarget CO2-reductie: we zetten in op minimaal 25% CO2-reductie voor het stedelijk gebied ten opzichte van 1990.

Realisatie 2024: **bekend najaar 2025**

Mijlpaal 2025: **-25%**

Realisatie 2025: **inschatting bekend najaar 2025**

In 2023 was de CO2-uitstoot voor het stedelijke gebied 2,37 Mton, berekende de Milieudienst Rijnmond (DCMR) afgelopen september. Dit is een daling van 31% ten opzichte van 1990, waarmee de Rotterdamse collegetarget van -25% in 2025 wordt overtroffen. Deze daling komt vooral door een groener energiegebruik en ook doordat het aanbod van schonere bronnen stijgt, waaronder de Rotterdamse wind- en zonprojecten. Ook gebruiken Rotterdammers minder aardgas. Isolerende maatregelen en aardgasvrij-projecten zorgen verder voor een gestage toename van de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

In april 2025 rekende de DCMR het Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR) door. Deze doorrekening toont aan dat vanuit de verschillende sectoren aanvullende plannen en investeringen nodig zijn om als stad de landelijke doelstelling van -55% in 2030 te realiseren. Dit bleek ook al uit de doorrekening en de Cluster Energie Strategie Rotterdam-Moerdijk (CES) uit 2024. De noodzaak van aanvullende plannen is zelfs iets toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Enerzijds door het stoppen van 2 grote projecten van bedrijven in de haven. Anderzijds doordat het tempo en het aantal woningen dat van het gas af gaat aanzienlijk lager zijn dan vorig jaar gedacht.

Dit onderschrijft de noodzaak van bijsturing op verschillende factoren, zoals netcongestie, hoge elektriciteitsprijzen en problemen rondom stikstof. Deze vertragen de energietransitie en beperken de vestigingsmogelijkheden van nieuwe bedrijven en de duurzame groei van bestaande bedrijven.

Over de - al dan niet al afgeronde - plannen van het KAR staat meer informatie op [website](#).

De uitgebreide CO2-rapportages zijn te vinden op [website](#) van de DCMR.

Netcongestie

Op 5 december 2024 deed landelijke netbeheerder TenneT zijn congestiemelding. Naar aanleiding hiervan is de Rotterdamse Aanpak Netcongestie aangescherpt en uitgebreid. Met deze aanpak werkt de gemeente aan drie sporen om congestie waar mogelijk te verzachten en Rotterdamse ontwikkelingen zoveel mogelijk door te kunnen laten gaan. In spoor 1 werkt de gemeente aan het sneller en slimmer uitbreiden van elektriciteitsnetten. In spoor 2 werkt de gemeente aan het beter benutten van het bestaande elektriciteitsnet. En in spoor 3 werkt de gemeente aan het vergroten van flexibel vermogen door nauw samen te werken met partijen in de stad. Binnen spoor 2 is een Netcongestiescan gemaakt van Rotterdam, met daarin de impact van netcongestie op Rotterdamse ontwikkelingen. Deze scan is de basis om te kijken hoe ontwikkelingen geprioriteerd kunnen worden in de tijd, gelet op de congestie.

Walstroom

Op 31 maart 2025 is de walstroom voor de Cruiseterminal opgeleverd. Het contract met het Havenbedrijf voor walstroom aan de Parkkade is begin maart ondertekend. De werkzaamheden zijn gestart en oplevering wordt in de zomer van 2025 verwacht.

Mediationtraject Vattenfall en voortzetten gebiedsaanpakken

In 2010 is voor Rotterdam-Zuid een concessie uitgegeven aan Vattenfall voor het aanleggen en exploiteren van een warmtenet met industriële restwarmte uit de haven. De aardgasvrij gebiedsaanpakken worden ook ontwikkeld onder deze concessie. De laatste jaren is een verschil van interpretatie over sommige onderdelen van de concessie ontstaan, o.a. over de tarieven en de aansluitplicht. Om juridificering te voorkomen is vorig jaar een mediationtraject gestart om dit op te lossen. Dit heeft ertoe geleid dat begin dit jaar hernieuwde afspraken met Vattenfall zijn gemaakt (25bo000587). Hierdoor zijn onder andere de tariefafspraken verduidelijkt, waardoor de betaalbaarheid van warmte in Rotterdam-Zuid weer voldoende geborgd is. Ook het verschil van inzicht rondom de aansluitplicht op het warmtenet is hiermee voldoende opgehelderd. Gelijktijdig

met het tekenen van deze mediation afspraken zijn ook de gebiedsovereenkomsten voor de gebiedsaanpakken Pendrecht-Zuid deel 2 en Reyeroord-West deel 2 getekend. Deze besluitvorming was aangehouden in afwachting van de uitkomsten van de mediation. Met het tekenen van deze overeenkomsten kan de uitvoering van deze delen van de gebiedsaanpakken starten.

Energieklussers

De energieklussers gaan bij Rotterdammers langs. Ze brengen direct energiebesparende maatregelen aan bij bewoners thuis en geven gedragstips om de energierekening te verlagen. In 2025 legden de energieklussers circa 7.000 klusbezoeken af (tot 11 april). Hiermee deden ze in totaal, sinds de start in februari 2024, al ruim 19.000 klusbezoeken. Hiervan is het overgrote deel (meer dan 80%) aan huurwoningen. Hier brengen de energieklussers kleine energiebesparende maatregelen aan. In koopwoningen brengen de klussers ook middelgrote energiebesparende maatregelen aan, zoals waterzijdig inregelen en het vervangen van de ventilatiebox. In het tweede kwartaal van 2025 staat een training gepland voor het aanbrengen van bodemfolie.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Energietransitie	- € 717
Bestemmingsreserve Duurzaam	€ 750
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 1.467

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 107

Bestuurlijke hoofdlijnen

Energietransitie

Om de aangescherpte landelijke norm van 55% CO₂-reductie in 2030 te halen, moet Rotterdam meer maatregelen nemen, vooral in de stad. We sturen op merkbare effecten van ons beleid:

- Toetsing van de doelmatigheid van de huidige programma's en van toekomstige maatregelen om CO₂ te reduceren. We investeren in projecten met de hoogste reductie van uitstoot van schadelijke stoffen per bestede euro en vermindering van de afhankelijkheid van fossiele bronnen.
- Monitoring door de DCMR van inzet en doelstellingen, zodat tijdige bijsturing mogelijk is als de dalende trend onvoldoende doorzet om de landelijke norm van 55% CO₂-reductie te halen. Hierbij is er onderscheid tussen de verantwoordelijkheden van het Rijk, de haven en de stad.

We zorgen ervoor dat alle bewoners kunnen meedoen aan de energietransitie en daarvan de vruchten kunnen plukken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het helpen van bewoners met schulden en een goede aansluiting op de Rotterdamse arbeidsmarkt. Rioolvervanging en energietransitie gaan zoveel mogelijk samen om de overlast voor de Rotterdammer te beperken. Daarnaast zetten we in op energiebesparing. Dat wat we niet aan energie of grondstoffen gebruiken, hoeft ook niet opgewekt, geproduceerd of vervoerd te worden. Uiteraard geldt dit ook voor de gemeentelijke organisatie. Bij maatregelen waarvoor bewoners moeten betalen, ontzien we kwetsbare Rotterdammers.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Duurzaam energiesysteem

Paginanummer in website: 108

Doel: Duurzaam energiesysteem

Wat willen we bereiken?

In 2026 is 3,2 km2 zonnepanelen gerealiseerd

- Hiervan staat in 2026 ongeveer 2 km2 aan panelen op daken. Ongeveer 0,4 km2 staat in 2026 langs infrastructuur, en de rest in zonneparken, zoals het drijvende zonnepark de Slufter en zonnepark Oranjebonnen. De gemeente geeft het goede voorbeeld en heeft zonnepanelen geplaatst op haar eigen gebouwen, of heeft ze ter beschikking gesteld aan coöperaties.

In 2025 is 350 MW windenergie gerealiseerd, waarvan 300 MW in de haven

- De gemeente houdt zich aan bestaande afspraken over vijf te realiseren windparken op Rotterdams grondgebied.

Rotterdam werkt aan alternatieve warmte - en koudeoplossingen

- De gemeente zet in op duurzame warmte- en koudebronnen voor ruimteverwarming in de gebouwde omgeving.

We werken aan een robuust, adaptief en slim energiesysteem van transport, opslag en distributie

- We werken aan een duurzaam, robuust, flexibel maar ook rechtvaardig energiesysteem. In de komende jaren ligt de focus met name op het elektriciteitsnet, waar ontwikkelingen zoals elektrificatie van vervoer, de warmtevraag maar ook industriële processen resulteren in capaciteitstekort op het net, ofwel netcongestie. We werken samen met verschillende stakeholders, waaronder netbeheerder Stedin, om enerzijds voor te zorgen dat we het elektriciteitsnetwerk ingepast krijgen in een steeds dichterbebouwde stad en anderzijds om samen slimme oplossingen te realiseren om de bestaande capaciteit van het net te realiseren. De gemeente is zorgt ervoor dat we de juiste informatie op tijd bij Stedin krijgen om tijdig het net uit te breiden, zoekt samen met stakeholders naar slimme oplossingen en faciliteert en stimuleert waar nodig om deze te realiseren. Daarnaast stimuleert de gemeente innovaties in het energiesysteem, bijvoorbeeld door vanuit Smart Energy Systems subsidies te verstrekken.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2026 is 3,2 km2 zonnepanelen gerealiseerd

- Stimuleren Zon op daken (bedrijven, scholen, instellingen, energie coöperaties, vve's). We maken een leidraad Zon op daken voor daken die vallen onder het Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO), welke naar verwachting in het vierde kwartaal van 2023 gereed is.
- Stimuleren Zon op en langs infrastructuur, voor (snelwegen, gemeentelijke infrastructuur en parkeerplaatsen;
- Uitvoering van de zonneparken Slufter en Oranjepolder;
- Voor de daken van het gemeentelijk vastgoed met grotere oppervlakte dan 250 m2 komt er bouwtechnisch onderzoek naar de geschiktheid voor zonnepanelen. Voor kleinere daken brengen meerjarenonderhoudsplannen de maatregelen in beeld, waarna uitvoering volgt.
- De gemeente stimuleert plaatsing van zonnepanelen op daken van monumenten en gebouwen in beschermde stadsgezichten als de karakteristieke waarden van een monument dat toelaten. Ook het programma [Bestaande Stad](#) draagt hier aan bij.
- We stimuleren innovatieve technieken voor de opwek, opslag en distributie van zonne-energie.

In 2025 is 350 MW windenergie gerealiseerd, waarvan 300 MW in de haven

- De gemeente ontwikkelt de vanuit de Visie Ruimte en Mobiliteit aangewezen locaties voor windparken
- Zoals in het coalitieakkoord is afgesproken, is de gemeente in gesprek geweest met de provincie over de vraag of er een andere locatie mogelijk is voor de geplande windmolens op de Landtong en het Beneluxplein. De provincie heeft geen ruimte gegeven andere locaties te onderzoeken.
- Er komt een kader voor windparken, met duidelijke uitgangspunten, zoals afstandsnormen en financiële participatie van bewoners via onder andere energiecoöperaties. Hierbij gelden de landelijke richtlijnen als uitgangspunt, tenzij Rotterdam die kan verbeteren.

We werken aan alternatieve warmte - en koude oplossingen

- De gemeente werkt aan een strategie voor warmte- en koudebronnen. Daarmee gaat de gemeente na of restwarmte, geothermie en aquathermie goede alternatieven zijn voor het gebruik van fossiele brandstoffen. Onderdeel is een verlaging van de temperatuur van het warmtenet van hoogtemperatuur naar middentemperatuur. Dat maakt het mogelijk dat naast restwarmte uit de haven andere duurzame bronnen met een lagere temperatuur kunnen worden gebruikt, zoals geothermie en aquathermie. Verlaging van de temperatuur zorgt voor een betere capaciteit en beperking van het warmteverlies van het warmtenet.

- De [WAT-kaart](#) dit is de kaart die onderdeel uitmaakt van de vastgestelde transitievisie warmte. Deze kaart laat per buurt het beste alternatief zien voor aardgas.

We werken aan een robuust, adaptief en slim energiesysteem van transport, opslag en distributie

- We zijn continue in gesprek met Stedin en andere betrokken organisaties om het bestaande elektriciteitsnet slimmer en efficiënter te benutten. Door nieuwe praktijkvoorbeelden samen vast te pakken leren we hoe we beleidsmatig de juiste keuzes maken om de ruimtelijk en financiële impact van de energietransitie op het netwerk kunnen beperken.
- Samen met Stedin werken we aan het opzetten van een data uitwisseling platform, om ervoor te zorgen dat we Stedin tijdig en slimmer kan investeren in de energie-infrastructuur, maar ook om ervoor te zorgen dat Rotterdam het energiesysteem meeneemt als belangrijke voorwaarde in haar stadsontwikkeling.
- Smart Energy Systems koppelt innovaties in het energiesysteem aan economische kansen voor Rotterdam.
- Rotterdam werkt samen met het Rijk in de nationale verkenning naar de verkenning van kernenergie, omdat onderzoek naar alternatieve energiebronnen hoort bij de energietransitie.
- We nemen deel aan de RES-regio Rotterdam-Den Haag met de uitvoeringsagenda en RES 2.0.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget: We zetten in op minimaal 25% CO2-reductie in 2025 voor het stedelijk gebied, gemeten ten opzichte van 1990	Stedelijke CO2-uitstoot -18% t.o.v. 1990 (2,82 Mton)	Stedelijke CO2-uitstoot -31% t.o.v. 1990 (2,37 Mton)	Bekend najaar 2025	Stedelijke CO2-uitstoot minimaal -25% t.o.v. 1990 (2,75 Mton)	Inschatting bekend najaar 2025	Stedelijke CO2-uitstoot minimaal -25% t.o.v. 1990: (2,58 Mton)			
In 2026 is 3,2 km2 zonnepanelen gerealiseerd	0,7km2	1,1 km2 t/m maart 2023	1,97 km2 t/m april 2024		Bekend zomer 2025	3,2 km²			
In 2025 is 350 MW windenergie gerealiseerd, waarvan 300 MW in de haven.		340,9 megawatt	323,9MW, waarvan 308,2 MW in haven	350 MW, waarvan 328 MW in haven	336,9 MW, waarvan 316,2 MW in de haven				

Toelichting indicatoren

Target CO2

Om aan te sluiten bij het nationale beleid voor terugdringing van de CO2- uitstoot stelt Rotterdam als doel om voor het stedelijk gebied minimaal 25% CO2-reductie te realiseren in 2025, gemeten ten opzichte van 1990.

Voor de haven steunt Rotterdam met innovaties de rijksambities voor reductie in 2030. Er komt een monitoring van de voortgang en omvang van de realisatie. Er komt ook een jaarlijkse berekening van de uitstoot van het gehele Rotterdamse grondgebied. Rotterdam is overigens voor het behalen van de doelen mede afhankelijk van inzet van het Rijk en de EU.

Zonnepanelen

Meting gebeurt met luchtfoto's. Dat is alleen in maart mogelijk, omdat er dan nog geen bladeren aan de bomen hangen. Na analyse van de foto's volgen de cijfers in de zomer. Daarom is het pas in de zomer van 2027 mogelijk over de indicator 2026 conclusies te trekken.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Energietransitie gebouwde omgeving

Paginanummer in website: 109

Doel: Energietransitie gebouwde omgeving

Wat willen we bereiken?

Energiebesparing en verduurzaming van de woningvoorraad en andere gebouwen

- Bestaande woningen: eigenaar-bewoners en vve's nemen duurzame energiebesparende maatregelen om hun woningen toekomstbestendig te maken. Het streven is dat er in 2028 geen corporatiewoningen en geen bezit van particuliere verhuurders een energielabel E, F en G heeft. Rotterdammers met krappe financiële mogelijkheden nemen kleine duurzame energiebesparende maatregelen met hulp van energiekussers.
- Nieuwbouw: Rotterdam heeft een ambitieus nieuwbouwprogramma met flinke duurzame ambities. Met Duurzaamheid in Gebiedsontwikkeling (DGO) helpen we planteam en ontwikkelaars om Rotterdamse duurzaamheidsambities concreet in hun projectplannen op te nemen. Door duurzaamheid vanaf het begin in elk proces mee te laten nemen, blijft er bovendien tempo in de bouwopgave en wordt vertraging verderop in het proces voorkomen. De ontwikkelde [Quickscan Duurzaamheid](#) helpt hierbij.
- Mkb-ruimtes, horecagelegenheden en andere gebouwen: 95% van de kantoren voldoet in 2025 aan de energie label C-verplichting. We ondersteunen het mkb met energiebesparende maatregelen.

Betaalbaarheid van de energietransitie en tegengaan energie armoede

- De energietransitie moet betaalbaar zijn voor alle Rotterdammers. Alle Rotterdammers moeten kunnen meedoen. Daarom ontzien we kwetsbare Rotterdammers bij maatregelen waarvoor bewoners moeten betalen. In het [programma armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving](#) staat meer informatie hierover.

Geen fossiele energie in woningvoorraad in 2050

- In 2026 heeft Rotterdam minder aardgasansluitingen dan in 2022. We voeren de [Rotterdamse Transitievisie Warmte](#) (RTvW) uit. Voorwaarde hiervoor is dat er externe financiële middelen beschikbaar komen.

Faciliteren concernbrede en stadsbrede verduurzaming

- Er komt een organisatiebrede en stadsbrede verduurzaming. Het doel is dat binnen heel Rotterdam, zowel in de stad als in de ambtelijke organisatie, alle duurzaamheidsambities als vanzelf meegaan in de normale werkzaamheden. Dit gebeurt nu al bij bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling en inkoop van gemeente Rotterdam.

Wat gaan we daarvoor doen?

Energiebesparing en verduurzaming van de woningvoorraad en andere gebouwen

Bestaande woningen

- Hulp aan actieve Rotterdammers die met duurzaamheid aan de slag willen gaan. De behoeftes zijn divers. Daarom komt er waar mogelijk maatwerk en vindt aansluiting plaats bij de ontwikkeling van Wijk aan Zet.
- De gemeente promoot rijksregelingen en het Rotterdamse Energietransitiefonds. We blijven energietransitieleningen beschikbaar stellen voor Rotterdammers, vve's, ondernemers, scholen en sportverenigingen die hun pand willen verduurzamen. We maken dit zo toegankelijk mogelijk.
- De gemeente maakt in 2023 inzichtelijk in welke buurten/wijken isoleren het leidende principe is en tot welk niveau, hiervoor voegen we 'isolatiewaarden' toe aan de bestaande [WAT-kaart](#). We zijn in 2024 gestart aan het Warmteprogramma 2026, waarvan de WAT-Kaart onderdeel is. Ook de [WANNEER-kaart](#) is hier onderdeel van, daar is in 2025 mee gestart. De planning is om begin 2026 het ontwerp Warmteprogramma af te ronden.
- Vaststelling van de Rotterdamse norm voor energiebesparing. Deze norm zet de Standaard- & Streefwaarden om naar de Rotterdamse situatie.
- De start in 2023 met wijkgerichte aanpakken voor isolatie, als het Rijk hiervoor geld beschikbaar stelt.
- Voortzetting van VVE-010 als hét adviesloket voor vve's die aan de slag willen met het onderhoud en verduurzaming van hun gebouw.
- De gemeente maakt in 2023 prestatieafspraken met woningcorporaties. Hierin is duurzaamheid een belangrijk onderdeel.

Nieuwbouw

- Concreet duurzaamheidsadvies helpt bij de verduurzaming van nieuwbouw, vanaf het eerste begin van de gebiedsontwikkelingen. Projectteams en ontwikkelaars krijgen instrumenten om zelf met duurzaamheid aan de slag te gaan.

- De gemeente heeft een [Quickscan](#) gelanceerd waarmee iemand in 5 minuten en 4 stappen een duurzaam advies op hoofdlijnen krijgt voor een bouwproject.

Mkb-ruimtes, horecagelegenheden en andere gebouwen

- Sinds 1 januari 2023 moeten kantoorpanden minimaal energie label C hebben. In 2022 en 2023 is vooral ingezet op informatievoorziening en ondersteuning van vastgoedeigenaren. In 2024 en 2025 werkt de gemeente vooral aan handhaving.
- We bieden energiescans aan alle ondernemers in het midden- en kleinbedrijf (mkb) in de stad, inclusief de horeca. Deze scans geven inzicht in de meest effectieve aanpassingen om de energierekening te verlagen, inzicht in praktische hulp bij kleine maatregelen en inzicht in subsidies die helpen de verduurzaming van gebouwen en bedrijventerrein te realiseren. Ook in 2024 zijn Duurzaamheidsvouchers voor de mkb-ondernemers weer beschikbaar. Specifiek voor de detailhandel loopt het Klus & Coach- traject in winkelgebieden.
- Ondernemersverenigingen krijgen hulp met een aanpak op bedrijventerreinen om collectieve energiemaatregelen te kunnen uitvoeren. Het gaat om praktische kennis en hulp bij het benutten van subsidies van provincie, Rijk en regio.

Betaalbaarheid van de energietransitie en tegengaan energiearmoede

- Bij hulp om de woning energiezuiniger te maken, biedt de gemeente praktische, gratis hulp aan Rotterdammers die financieel krap zitten. Het gaat om energiebesparende producten en hulp bij de installatie hiervan, door de inzet van energiekussers. Daaronder zijn mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- We trekken samen op met woningcorporaties, aangezien 70% van de Rotterdammers met energiearmoede een woning huurt bij een van de corporaties.
- We bieden extra subsidie aan vve's met appartementen met een lage Waardering Onroerende Zaken (WOZ-waarde)

Geen fossiele energie in de woningvoorraad in 2050

- Bestaande pilots voor aardgasvrije gebieden maakt de gemeente af, waarbij we doorgaan met de acties om lokale banen te creëren volgens het leerwerkakkoord. Er komen gesprekken met het Rijk en met 'Europa' over een betaalbaar aanbod.
- 17.500 Rotterdammers zijn op het warmtenet aangesloten, maar koken nog op gas. Hierdoor betalen zij dubbel vastrecht. Zij krijgen informatie over elektrisch koken. We reserveren ruimte voor een toekomstig warmtenet bij projecten waar een start met aardgasvrij maken nog niet mogelijk is.
- De gemeente maakt voor Rotterdammers helder wanneer ze wat ze moeten doen om hun woning goed te isoleren en aardgasvrij te maken. Dit doen we via de [Rotterdamse Transitievisie Warmte](#). De komende jaren gaat de gemeente aan de slag met de invoering van de Wet gemeentelijk instrumentarium warmtetransitie en de Wet collectieve warmte. De inwerkingtreding van deze wetten is voorzien op 1 jan 2026.
- We starten nieuwe gebiedsaanpakken als er voldoende extern geld beschikbaar is om een betaalbaar aanbod aan gebouweigenaren te kunnen doen. Zo moeten alle bewoners kunnen profiteren van duurzame warmte.

Faciliteren concernbrede en stadsbrede verduurzaming

- We jagen organisatiebreed verduurzamingsinitiatieven aan. Inhoudelijk leggen we hiervoor verantwoording af via de paragraaf klimaat.
- We zetten extra in op effectieve lobby, om de kans op het verkrijgen van rijks- of EU-subsidies voor duurzaamheidsprojecten nog verder te vergroten.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027
Drie gebiedsgerichte aanpakken isolatie gestart in 2023		6	6 aanpakken gestart	8 aanpakken lopen door	6 aanpakken lopen door, rest later dit jaar		
Per jaar traject advies & ondersteuning verduurzaming voor 30 grote VvE's en 20 kleine VvE's	Groot: 23 gestart Klein: 38 gestart	Groot: 35 gestart Klein: 17 gestart	Groot: 1 Klein: 75 gestart	Groot: 30 gestart Klein: 20 gestart	Bekend in Q1 2026	Groot: 30 gestart Klein: 20 gestart	
Energielabel van 8.358 corporatiewoningen		Geen gegevens	~2.000 E, F, en G labels weggewerkt	Prestatie-afspraken: 1.800 E, F en G labels	Bekend in Q1 2026		

met E, F, of G-label verbeterd in 2028			in 2024	weggewerkt in 2024-2025			
Aantal huis-aan-huis bezoeken van energiekussers		8.000	12.000	7.000	7.000	n.t.b.	n.t.b.
Afname aantal aardgasaansluitingen en aantal WEQ dat aardgasvrij is gemaakt (gebruikt geen aardgas meer voor koken, verwarming en bereiding van warm tapwater)	Nulmeting	Cijfers bekend Q2 2024	1.151	2.100 minder aardgasaansluitingen binnen de gebiedsaanpakken & initiatieven	Bekend Q1 2026	2.800 minder aardgasaansluitingen binnen de gebiedsaanpakken & initiatieven	2.100 minder aardgasaansluitingen binnen de gebiedsaanpakken & initiatieven
Afname aardgasgebruik stad in m3	12% t.o.v. 2021	20% t.o.v. 2021	15% t.o.v. 2021	-20% t.o.v. 2021	Bekend Q1 2026	-25% t.o.v. 2021	-25% t.o.v. 2021

Toelichting indicatoren

Traject advies & ondersteuning verduurzaming voor vve's

Vanwege een nieuwe Europese aanbesteding en de afronding ervan in de loop van 2024, konden er in 2024 beperkt grote vve's starten met het traject. In 2025 kunnen, indien er vraag naar is, extra vve's starten met het traject.

Afname aantal aardgasaansluitingen en aantal WEQ dat aardgasvrij is gemaakt

De koppeling met het aantal woningequivalenten (WEQ) kan nog niet worden gemaakt. Daarvoor moeten partijen data delen. Daarover is de gemeente nog in overleg met Stedin. Voor de raming voor 2025 en verder geldt dat de streefwaarden afhankelijk zijn van het beschikbare geld voor de gebiedsaanpakken. Er zijn voor 2022-2026 voor de gebiedsaanpakken middelen beschikbaar vanuit de Specifieke Uitkering Nationaal Isolatieprogramma (SPUK-NIP).

Afname aardgasgebruik stad in M3

De afname van het aardgasverbruik in de stad is gebaseerd op het standaardjaarverbruik van alle groot- en kleinverbruikers in de stad. Afgelopen jaar is het aardgasverbruik wat toegenomen doordat het standaardjaarverbruik van grootverbruikers is toegenomen.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Energietransitie in mobiliteit

Paginanummer in website: 110

Doel: Energietransitie in mobiliteit

Wat willen we bereiken?

- Per 2040 stoten het stedelijk verkeer en mobiele werktuigen geen schadelijke stoffen meer uit. Voor 2026 is de inzet: 20% schone passages binnen de ring Rotterdam.
- In de collegeperiode 2022 tot 2026 spant de gemeente zich in voor de invoering van de zero-emissiezone voor stadslogistiek binnen de ring Rotterdam per 2025. Voor een aantal voertuigcategorieën geldt een overgangsregeling tot 2030.
- We verbeteren de laadpaalinfrastructuur en breiden deze uit. We komen met een aanpak voor de komende 10 jaar. Daarin staat aangegeven waar de laadpalen komen en hoe het energienetwerk dit aankan. We kijken naar betere technieken en waar mogelijk dubbel gebruik met andere auto's, andere soorten voertuigen of schepen (walstroom).
- Er komen stappen in de richting van emissievrij personenvervoer in 2040. Hieronder vallen taxi's, doelgroepenvervoer, openbaar vervoer en deelmobiliteit. Daarnaast wordt doelgroepgericht ingezet op verduurzaming, bijvoorbeeld via werkgevers en een nog op te zetten bewonersaanpak.
- Verduurzaming van mobiele werktuigen.
- Het gemeentelijke wagenpark is emissievrij in 2030. Over de voortgang komt twee keer per jaar een rapportage in het Klimaatactieplan Rotterdam.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Rotterdam spant zich in om 1 januari 2025 een zero-emissiezone voor alle zakelijke bestel- en vrachtauto's in te voeren. Deze inspanningsverplichting heeft het college in 2020 in het Convenant ZES vastgesteld. Invoering van de zone gebeurt in samenspraak met de logistieke sector en de partners uit het Convenant ZES. Bijkomende acties, zoals persoonlijk advies en subsidieregelingen, zorgen ervoor dat de zero emissiezone voor iedere ondernemer haalbaar is, van zzp'er tot multinational. Huidige milieuzones worden voortgezet, uitgezonderd de milieuzone stad die vervalt met de invoering van de zero-emissiezone.
- De gemeente stimuleert de versnelling van de aanleg van laadinfrastructuur zodat iedereen in Rotterdam makkelijk kan laden waar en wanneer dat nodig is. Dit betekent meer openbare laadpalen en laadpleinen, snelladers voor logistiek en taxi, en ondersteuning van bedrijven, vve's en huurders. Uitbreiding van het laadnetwerk gebeurt in nauwe samenwerking met de netbeheerder en sluit aan bij de energiesysteemvisie van de stad. Invoering van 'slim laden' op alle publieke laadpunten.
- Inzet op minder reizen, meer fietsen en lopen, en emissievrije gemotoriseerde voertuigen. De gemeente benadert alle werkgevers in Rotterdam voor de overgang naar duurzame mobiliteit. Kennisdeling en goede voorbeelden versnellen de mobiliteitstransitie in werk gerelateerd verkeer. De gemeente onderzoekt hierbij ook hoe we beter met partijen als Rijkswaterstaat en Havenbedrijf Rotterdam (HbR) op kunnen trekken in onze gezamenlijke ambities.
- Er komt een aanpak voor de verduurzaming van mobiele werktuigen. In het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB), ondertekend door in totaal 66 partijen, zijn hierover afspraken gemaakt.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Schone passages binnen de ring	10,6%	12,4%	15,7%	20%	Bekend in Q1 2026				

Toelichting indicatoren

Schone passages binnen de ring

Deze indicator gaat over de voortgang van elektrificatie, ook wel 'verschoning' genoemd. Gemeten wordt het percentage passages van schone motorvoertuigen (auto, bus, bestel- en vrachtwagen) binnen de ring Rotterdam: elektrisch, op waterstof en hybride. Het gaat niet om unieke voertuigen; in de praktijk kan een voertuig meerdere keren geregistreerd worden. De cijfers van elk jaar zijn in Q1 van het volgende jaar bekend.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Duurzame haven en industrie

Wat willen we bereiken?

Versnellen walstroom en stimuleren verduurzaming scheepvaart

- Versnelde invoering van walstroom en stimulering van verduurzaming in de scheepvaart. Kades in stedelijk gebied, voor binnenvaart en zeescheepvaart, krijgen deze coalitieperiode walstroom. Voor de binnenvaart is walstroom al goed beschikbaar; hier gaat het om walstroomvoorziening op locaties die nog ontbreken. Voor de zeescheepvaart gaat het om de Parkkade, Lloydkade en Wilhelminakade.
- De wens is om op iedere locatie met een walstroom aansluiting een generatorverbod in te stellen: 'Walstroom aan? Generator uit!'
- Ondersteuning van innovatie in het varen op elektriciteit voor de binnenvaart, en het gebruik van waterstof en groene brandstoffen.
- Doelstellingen die de gemeente nastreeft voor 2030: 90% van de roll-on roll-of, offshore, ferry's, en 100% van de cruiseschepen gebruikt walstroom. Dat geldt ook voor 90% van de grootste containerschepen. Als de EU de ambities omhoog bijstelt, doet Rotterdam dat ook.

Elektrificatie, aanlanding Wind op zee en energiebesparing industrie

- Energiebesparing in de grote industrie in de haven aanjagen en opvolgen.
- Infrastructuur en innovatie voor elektriciteit en stoom bevorderen.
- Verdere inzet op aanlanding en landinfrastructuur bevorderen van grootschalige wind op zee voor de elektrificatie van het haven-industrieel complex (HIC) en de lokale productie van groene waterstof.
- Infrastructuur en opslagcapaciteit op orde brengen van zowel elektriciteit als waterstofinfrastructuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Versnellen walstroom en stimuleren verduurzaming scheepvaart

- Samen met het Havenbedrijf Rotterdam werken aan walstroomprojecten. De gemeente is aanjager voor de kades in stedelijk gebied. Oplossing van knelpunten, zowel in de ruimtelijke inrichting als financieel. Voor de kades in het havengebied is het Havenbedrijf Rotterdam de voortrekker en helpt de gemeente daarbij
- Stimuleren van vergroening van de binnenvaart
- We zorgen dat de grondstoffentransitie en de energietransitie in de haven zoveel mogelijk elkaar versterken.

Elektrificatie en energiebesparing industrie

- Rotterdam is onderdeel van het Groei door Reductie-project. Daarin krijgen bedrijven ambitieuze energiescans en monitoring van de voortgang die ze maken.
- Samenwerking met DCMR en Deltalinqs voor kennisdeling op het gebied van energiebesparing.
- De gemeente gaat in gesprek met Stedin, Havenbedrijf en Deltalinqs voor uitbreiding van de infrastructuur voor elektriciteit en stoom en waar nodig faciliteren we aanlanding van windparken op zee in de haven en op de tweede Maasvlakte.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Nulmeting 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Walstroom 1	Geen walstroom aan de Park- Lloyd- en Wilhelminakade	Geen	Geen Zal in 2025 volgen door vertraging.	Cruiseterminal, Parkkade en Lloydkade gerealiseerd	Cruiseterminal gerealiseerd Realisatie Parkkade verwacht dit jaar Lloydkade heeft een vertraging opgelopen			

Walstroom 2	0 van de 8	2/8: 2 ligplaatsen offshore opgeleverd	5/8: 2 ligplaatsen offshore opgeleverd en 3 ferry locaties voorzien.	8 van de 8	5/8: Uitvoering containerterminals verwacht 2029.			
Walstroom 3	0% van de plannen	Voucherregeling gestart, 1 maatwerksubsidie verleend Instelling van generatorverboden.	Subsidieregeling voor aanleg opgetuigd. Uitgifte van vouchers voor quickscans.	100% van de plannen	Gerealiseerd: Aanleg subsidies toekennen. Dit jaar verwacht: Haalbaarheidsstudie Riviercruise. Inventarisatie en analyse van alle ligplaatsen om vervolgens een selectie te maken welke ligplaats als eerste uit te voeren.			

Toelichting indicatoren

In de uitwerking van het programma Energietransitie komt een concrete indicator op het jaarlijks aantal of de kwaliteit van de aangevraagde vergunningen in het Versnellingshuis. Het versnellingshuis helpt barrières weg te nemen op het gebied van regelgeving, financiën en vergunningen als het gaat om verduurzamingsprojecten.

Specifieke versnelling van de aanleg van drie types walstroom, waarbij ook de inzet van Havenbedrijf Rotterdam en partijen in de haven essentieel is:

Walstroom 1

Eind 2026 zijn er aan stedelijke kades walstroomvoorzieningen voor zeeschepen gerealiseerd: een ligplaats voor een cruiseschip aan de Wilhelminakade, zes ligplaatsen aan de Parkkade, acht ligplaatsen aan de Lloydkade;

Walstroom 2

Eind 2026 zijn er walstroomvoorzieningen gerealiseerd voor de grootste zeeschepen: drie ligplaatsen voor ferry's en twee ligplaatsen voor offshore-schepen. Alle container- en ferryterminals moeten voor 2030 walstroombaciliteiten hebben. Het is nog onzeker welke van deze vóór 2026 walstroom krijgen en welke tussen 2026 en 2030. De aantallen zijn ambitieus maar haalbaar.

Walstroom 3

Naast de doelstellingen van Walstroom 1 en 2 komt er in 2025 voor alle ligplaatsen in de Rotterdamse haven een plan van aanpak voor de versnelling van walstroom voor 2025 tot 2030. Rotterdam stimuleert versnelling van de aanleg op verschillende manieren:

- beleid: we herijken in 2025 de Walstroomstrategie van 2020 en kijken daarbij 10 jaar vooruit. Hieruit volgt een voorstel om dit beleid uit te voeren.
- partijen die walstroom willen ontwikkelen, krijgen extra advies en ondersteuning bij het complexe vergunningentrajact.
- inventarisatie en analyse van alle ligplaatsen in de haven.
- selectie van ligplaatsen voor het eerste uitvoeringsplan.
- en vervolgens uitgifte van vouchers voor quickscans, instellen van generatorverboden en nieuwe maatwerksubsidies.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 112

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Energietransitie draagt bij aan:

- SDG 1 Geen Armoede
- SDG 3 Goede gezondheid en welzijn
- SDG 7 Betaalbare en duurzame energie
- SDG 8 Waardig werk en economische groei
- SDG 9 Industrie, innovatie en infrastructuur
- SDG 11 Duurzame steden en gemeenschappen
- SDG 12 Verantwoorde consumptie en productie
- SDG 13 Klimaatactie
- SDG 14 Leven in het water
- SDG 15 Leven op het land
- SDG 17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 113

Projecten

Niet van toepassing.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Energietransitie		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-22.745	-10.714	-10.881	-10.871	-10.871
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-717	-1.044	-1.045	-1.045	-1.547
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	-490
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	Reserves	750	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.467	-1.044	-1.045	-1.045	-1.057
Begroting na wijzigingen		-23.462	-11.759	-11.926	-11.916	-12.417

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de [paragraaf investeringen](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Bestemmingsreserve Autoluw fonds

In 2025 wordt van de bestemmingsreserve Autoluw fonds € 1,5 mln ingezet voor het programma energietransitie. Projecten onder dit programma zijn Gezonde wijken door gezond reizen (€ 1,1 mln) en Werkgeversaanpak klimaat (€ 0,4 mln). Aangezien de hogere onttrekking komt doordat er hogere kosten worden verwacht, is deze bijstelling per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Duurzaam

Door lagere kosten voor het World Energy Congress (WEC) en extra planfinanciering voor windenergie vanuit het Rijk valt voor het programma Energietransitie € 750.000 vrij vanuit de bestemmingsreserve Duurzaamheid. De einddatum van de bestemmingsreserve Duurzaam is 31-12-2025. De onttrekking van de resterende gelden worden bij de 2^e herziening begroot.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Om door versnelling van innovaties in de regio het stedelijk verdienvermogen en de werkgelegenheid te bevorderen, is bij de Begroting 2023 een Duurzaamheidstransitiebudget ingesteld. De bestemmingsreserve wordt in gedeeltes gevuld. Tot en met 2024 is de reserve gevuld tot € 84,33 mln. In de Voorjaarsnota 2025 is de laatste tranche, middels een investeringsvoorstel, toegekend. De omvang van de laatste tranche bedraagt € 15,7 mln en daarmee is in totaal [€ 100 mln beschikbaar gesteld](#).

De verdeling van het Duurzaamheidstransitiebudget is geactualiseerd voor de begroting 2025. De belangrijkste mutaties zijn het opvoeren van een begroting voor de projecten 'Toekomstbestendig MKB: Duurzaam ondernemen' en 'Subsidieregeling duurzaam bouwen'. Voor deze bestaande projecten zijn in de 5e, en laatste, DTB-ronde extra budget toegekend. Daarnaast is in deze 5e ronde nog geld toegekend aan twee nieuwe projecten namelijk 'Ledverlichting sportvelden' en 'Duurzame bereikbaarheid Haven'. De einddatum van het bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget is 31-12-2026. De onttrekking van de resterende gelden worden bij de 2e herziening begroot. De bijstelling bedraagt per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Energietransitie Budget

Het resterende budget is alleen voor het afronden van bestaande projecten. Te denken valt aan meerjarige subsidieverplichtingen of langlopende kapitaallasten. De grootste mutatie die plaatsvond bij de 1e herziening gaat over een actualisatie van de kapitaallasten rond 'Ombouw openbare verlichting naar LED'. De einddatum van het bestemmingsreserve Energietransitie Budget is 31-12-2025. De onttrekking van de resterende gelden worden bij de 2e herziening begroot. De bijstelling bedraagt per saldo € 0.

Technische wijzigingen

In dit programma waren diverse technische wijzigingen. De grootste wijzigingen zijn:

- Actualiseren werkpakket: in 2025 is de capaciteitsplanning geactualiseerd. Dit is een verschuiving van de capaciteitsinzet op verschillende projecten binnen de programma's [Stedelijke Ontwikkeling](#), [Bestaande Stad](#), [Economische ontwikkeling](#) en Energietransitie (structureel -€ 617.000);
- Actualisatie omslagrente: de omslagrente die wordt gebruikt voor het berekenen van de rentelasten stijgt met ingang van 2025 van 2,0% naar 2,5%. Als gevolg daarvan zijn de rentelasten meerjarig bijgesteld (-€ 345.000 structureel). Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#);
- Ook in 2025 is uit de Goede Groei-middelen -€ 400.000 beschikbaar gesteld voor de Duurzaamheidsopgave;
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 12.000 in 2025 oplopend tot -€ 117.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Energietransitie	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	27.760	30.402	31.256	13.550	13.550	13.550
Bijdragen rijk en medeoverheden	26.568	30.286	31.013	13.307	13.307	13.307
Financieringsbaten	159	117	244	244	244	244
Overige opbrengsten derden	1.031	0	0	0	0	0
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	51.200	61.139	41.010	27.162	25.816	26.317
Apparaatslasten	10.841	11.301	11.202	11.199	11.198	11.210
Inhuur	105	-1.180	-1.195	-1.198	-1.198	-1.198
Overige apparaatslasten	187	167	156	157	157	168
Personeel	10.549	12.314	12.240	12.240	12.240	12.240
Overige verrekeningen	13.335	9.313	9.311	9.311	9.311	9.311
Overige verrekeningen	13.335	9.313	9.311	9.311	9.311	9.311
Programmalasten	27.024	40.525	20.497	6.652	5.306	5.796
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	18.006	32.521	14.459	4.339	3.006	3.018
Kapitaallasten	1.570	2.297	2.325	2.313	2.301	2.779
Overige programmalasten	14	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	7.435	5.707	3.714	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-23.439	-30.737	-9.754	-13.611	-12.266	-12.767
Saldo voor reserveringen	-23.439	-30.737	-9.754	-13.611	-12.266	-12.767
Reserves	365	7.275	-2.005	1.685	350	350
Onttrekking reserves	13.313	18.525	13.665	1.685	350	350
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	883	1.469	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	0	0	240	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	3	235	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	12.076	14.616	11.240	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	351	2.205	2.185	1.685	350	350
Toevoeging reserves	18.389	12.000	15.670	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	18.389	12.000	15.670	0	0	0

Vrijval reserves	5.440	750	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	34	750	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	2.709	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	2.697	0	0	0	0	0
Saldo	-23.075	-23.462	-11.759	-11.926	-11.916	-12.417

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit rijksbijdragen voor inzet op aardgasvrije wijken, het tegengaan van energiearmoede en de inzet op energiebesparing en -reductie. Deze baten zijn vanaf 2027 lager.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten binnen projecten gericht op CO2-reductie (waaronder aardgasvrije wijken), uitvoering van het klimaatakkoord en inzet op energiearmoede.

Reserves

Bij de onttrekkingen aan de reserves gaat het om de reserve Duurzaamheidstransitiebudget, waaronder Smart Energy Systems, Zero Emissie Zones, laadinfrastructuur en diverse reserves voor gebiedsaanpakken aardgasvrije wijken. Daarnaast vindt een toevoeging aan de reserve Duurzaamheidstransitiebudget plaats voor inzet op klimaatbrede activiteiten.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop na reserves daalt met ingang van 2026 door het aflopen van diverse incidentele gelden en bezuinigingen. De benodigde meerjarige financiën voor uitvoering van activiteiten en projecten voor de CO2-reductie en het klimaatakkoord zijn volledig gedekt door rijksbijdragen.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Energietransitie /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Energietransitie	-23.462	-11.759	-11.926	-11.916	-12.417
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-20.678	-8.966	-9.703	-9.693	-10.194
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-2.784	-2.792	-2.223	-2.223	-2.223

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Energietransitie			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Energietransitie			17.284	12.744	12.744	12.744	12.744
Bestemmingsreserve Duurzaam			673	433	433	433	433
Begroting bestemmingsreserves Energietransitie		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Energietransitie		17.284	12.744	12.744	12.744	12.744	
Bestemmingsreserve Duurzaam		673	433	433	433	433	
Doel reserve:	De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2008 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	1.423	0	0	750	673	
	Raming 2026	673	0	240	0	433	
	Raming 2027	433	0	0	0	433	
	Raming 2028	433	0	0	0	433	
	Raming 2029	433	0	0	0	433	
Bestemmingsreserve Energietransitie			3.834	3.834	3.834	3.834	3.834
Begroting bestemmingsreserves Energietransitie		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Energietransitie		17.284	12.744	12.744	12.744	12.744	
Bestemmingsreserve Energietransitie		3.834	3.834	3.834	3.834	3.834	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad. Een deel van de bestemmingsreserve wordt in eerste instantie gevuld vanuit een lening uit het IFR vooruitlopend op de verkoop van ENECO.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	6.215	0	2.381	0	3.834	
	Raming 2026	3.834	0	0	0	3.834	
	Raming 2027	3.834	0	0	0	3.834	
	Raming 2028	3.834	0	0	0	3.834	
	Raming 2029	3.834	0	0	0	3.834	
Duurzaamheidsbudget			12.778	8.478	8.478	8.478	8.478
Begroting bestemmingsreserves Energietransitie		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Energietransitie		17.284	12.744	12.744	12.744	12.744	
Duurzaamheidsbudget		12.778	8.478	8.478	8.478	8.478	
Doel reserve:	We vormen een Duurzaamheidstransitiebudget (€ 100 mln) om de juiste innovaties in de regio te versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers te bevorderen. Het fonds wordt ingezet voor de vergroening van de leefomgeving, duurzame opwek en opslag van zonne- en						

	windenergie, waterstofproductie, de transitie naar een circulaire economie en het reduceren van energiegebruik.					
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	35.752	12.000	24.020	10.955	12.778
	Raming 2026	12.778	15.670	19.970	0	8.478
	Raming 2027	8.478	0	0	0	8.478
	Raming 2028	8.478	0	0	0	8.478
	Raming 2029	8.478	0	0	0	8.478
Totaal			17.284	12.744	12.744	12.744
						12.744
						12.744

Toelichting reserves

De toelichting op de reserves is onderdeel van de toelichting op de financiële bijstellingen.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 115

Kaders en verbonden partijen

Beleidskaders, monitoren en regelgeving

- [Aanpak Nul emissie mobiliteit](#)
- [Actieplan isolatie woningen en toekomstbestendige VvE's](#)
- [Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Convenant ZES - Zero Emissie Stadslogistiek Rotterdam](#)
- [DCMR CO2-Monitor en CO2-doorrekening](#)
- [Gemeentelijke visie waterstof](#)
- [Gemeentelijke visie duurzame biomassa](#)
- [Havenvisie](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Klimaat Actieplan Rotterdam](#)
- [Leidraad werkwijze gebiedsaanpakken aardgasvrij](#)
- [Leidraad Windenergie](#)
- [Meerjarenplan Bouw- en Woningtoezicht 2022-2026](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Omgevingsvisie](#)
- [Raadsakkoord Energietransitie](#)
- [RES 1.0 | RES Rotterdam Den Haag](#)
- [Programmaplan Rotterdam Circulair | Rotterdam Circulair](#)
- [Rotterdam gaat voor groen: de groen agenda 2023-2026](#)
- [Rotterdamse Energiesysteemvisie](#)
- [Rotterdam aardgasvrij - De Rotterdamse Transitievisie Warmte \(duurzaam010.nl\)](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Stappenplan ZES: Stappen richting Zero Emissie Stadslogistiek \(ZES\) in Rotterdam in 2025 \(logistiek010.nl\)](#)
- [Startnota versnelling windenergie](#)
- [Startnota versnelling zonne-energie](#)
- [Strategie Walstroom Rotterdamse Haven](#)
- [Uitvoeringsagenda-Biodiversiteit-2023-2027-1.pdf \(duurzaam010.nl\)](#)
- [Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)
- [WANNEER-kaart aardgasvrij](#)

- [WAT-kaart 2021 \(arcgis.com\)](#)
- [Vuistregels-voor-bouwen-in-Rotterdam-032024.pdf \(woneninrotterdam.nl\)](#)
- [Plan van Aanpak Duurzaam Doorbouwen \(woneninrotterdam.nl\)](#)
- [P+R-terreinen | Rotterdam.nl](#)
- [Collegebrief over Rotterdamse P+R-strategie 2024-2030 RotterdamRaad - iBabs Publieksporaal](#)
- [www.rotterdam.nl/30km](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Energie Transitie Fonds
- Stedin Groep N.V.
- Warmtebedrijf Holding B.V.
- Havenbedrijf Rotterdam N.V.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf verbonden partijen.

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 116

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen).

'Een schone en vernieuwende economie met een haven die vooroploopt als waterstofcentrum en energie-hotspot stelt toekomstige werkgelegenheid voor Rotterdammers zeker.'

Wethouder Zeegers

Wethouder Zeegers is verantwoordelijk voor de portefeuille Klimaat, Bouwen en Wonen.

'Klimaat is de grootste uitdaging waar we concreet mee aan de slag gaan. Daarom zetten we in op stevige versnelling van verduurzaming en helpen we Rotterdammers en Rotterdamse bedrijven bij de uitvoering daarvan.'

Voorjaarsnota 2025

Onderwijs

Paginanummer in website: 117

Onderwijs

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voorschoolse educatie (ve), voortijdig schoolverlaten en onderwijshuisvesting. Daarnaast voert de gemeente stedelijk onderwijsbeleid uit waarvoor zowel gemeentelijke als rijksmiddelen worden ingezet.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 118

Voortgang Eerste herziening 2025

Gratis naar de voorschoolse educatie

Financiële drempels kunnen de toegang tot voorschoolse educatie beperken. Daarom stelt het college via de voorjaarsnota extra middelen beschikbaar. Hiermee wordt voorschoolse educatie (ve) in heel Rotterdam gratis voor peuters met een indicatie uit gezinnen met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum (wsm). De verwachting is dat door deze maatregel meer kinderen meedoen aan het ve-programma. Een subsidieregeling is hiervoor in ontwikkeling.

Onderwijsgebouw van de toekomst

Waar mogelijk worden functies die voor de ontwikkeling van het kind belangrijk zijn, samen gebracht in één gebouw. Zoals een voorziening voor voorschoolse educatie (ve), maar ook andere maatschappelijke functies zoals bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin. Dit komt de aansluiting van onderwijs en zorg en de doorlopende leerlijn ten goede. De regeling die ve-aanbieders ruimte binnen scholen garandeert, is gecontinueerd en dat geldt ook voor nieuwbouw. Scholen hebben hier veelvuldig gebruik van gemaakt. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet om ruimte te bieden aan andere maatschappelijke functies binnen scholen via de regeling voor huisvestingsvoorzieningen 2025.

Inclusief onderwijs

Er wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling en uitbreiding van innovatieklassen. Deze schoolklassen bieden intensieve ondersteuning en gepersonaliseerd onderwijs aan kinderen en jongeren die dat nodig hebben. Daarnaast is de samenwerking tussen onderwijs, preventie en welzijn versterkt. Vanuit deze drie beleidsterreinen is namelijk een gezamenlijke subsidie in het leven geroepen. De subsidie is bedoeld voor initiatieven en activiteiten van schoolbesturen in samenwerking met welzijn- en zorgaanbieders die er voor zorgen dat kinderen en jongeren op school beter worden geholpen. Er wordt gewerkt aan de continuering van deze subsidieregeling voor het komend jaar.

Schil om de school

Collegetarget Schil om de school: In het schooljaar 2025/2026 hebben 100 basisscholen en voortgezet onderwijs scholen, met een achterstandsscore hoger dan 0, een schil om de school waarin minimaal één van onderstaande interventies is opgenomen:

- Tutoren
- Mentoren
- Schoolzorgteams
- Preventief jongerenwerk op school
- Slim organiseren met kunstvakdocenten
- Expeditie Digitaal

Realisatie 2024: 117

Begroting 2025: 100

Realisatie 2025: De collegetarget wordt één keer per jaar gemeten. De volgende meting vindt plaats op 1 november 2025 en wordt opgenomen in de jaarstukken 2025.

Het totaal aantal deelnemende scholen is gestegen van 94 scholen in 2023 naar 117 scholen in 2024. Daarmee is het collegetarget Schil om de school behaald. Het aantal deelnemende scholen is zowel bij het primair als het voortgezet onderwijs gestegen. Er is met name een stijging te zien bij de schoolzorgteams en het preventief jongerenwerk. De schoolzorgteams leveren een belangrijke bijdrage aan preventie: zij bieden snel en effectief ondersteuning aan kinderen met zorgvragen.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Onderwijs	- € 4.968
Knelpunt tijdelijke onderwijshuisvesting	- € 3.253

Gratis voorschoolse educatie tot 110%	- € 1.000
Onderwijsachterstandenbeleid	€ 1.400
Versterking Inclusief onderwijs	- € 260
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 1.855

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 119

Bestuurlijke hoofdlijnen

Gelijke kansen

Iedereen in Rotterdam moet de kans krijgen zich te ontwikkelen en zijn of haar dromen na te jagen. Dat begint met het bieden van dezelfde kansen aan alle kinderen, jongeren en studenten om zich te ontwikkelen en te ontplooiën. Rotterdam investeert in kansengelijkheid in het onderwijs, zodat alle jonge Rotterdammers het beste uit zichzelf kunnen halen.

De gemeente gaat daarin door op de ingeslagen weg om gelijke kansen te bevorderen. Voor het beste Rotterdamse onderwijs kiest de gemeente voor vier actuele speerpunten:

- Vergroten van de deelname aan voorschoolse educatie.
- De aanpak van het aanhoudende personeelskort.
- Betere aansluiting tussen onderwijs en zorg.
- Verbeteren van de onderwijskwaliteit.

De integratie van zorg, welzijn en cultuur in de schoolomgeving versterkt het onderwijs en ontzorgt leerkrachten. Een schil om de school met gemeentelijke interventies ondersteunt de scholen bij het bieden van kwalitatief goed onderwijs. Dit is vastgesteld als collegedoel van het programma Onderwijs.

De gemeente voert vanzelfsprekend haar wettelijke taken uit, zoals onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, voorschoolse educatie en de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Voor voldoende en kwalitatief goede onderwijshuisvesting investeert de gemeente in een sterk en gevarieerd aanbod aan scholen in de buurt, en in toekomstbestendige schoolgebouwen.

De gemeente werkt daarnaast onder andere aan de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, dagprogrammering en veiligheid binnen het onderwijs.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Vergroten doelgroep bereik

Paginanummer in website: 120

Doel: Vergroten doelgroep bereik

Wat willen we bereiken?

Het vergroten van het aantal doelgroepkinderen dat gebruikt maakt van het aanbod voorschoolse educatie. Dit doel weerspiegelt ons streven naar een inclusieve educatieve omgeving, waarin elk kind, ongeacht achtergrond, gelijke toegang heeft tot kwalitatief onderwijs en de bijbehorende kansen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

Een wijkgerichte aanpak voor het vergroten van het bereik

We ontwikkelen een wijkgerichte aanpak en voeren deze in om het bereik van doelgroepeuters te vergroten. Deze aanpak omvat nauwe samenwerking met lokale gemeenschappen, scholen en ouders om ervoor te zorgen dat het voorschoolse educatie-aanbod zo toegankelijk mogelijk is voor alle doelgroepkinderen. Door in te spelen op de specifieke behoeften en uitdagingen van elke wijk, willen we het aantal deelnemende kinderen aanzienlijk vergroten.

Na de start in 2024 in Prins Alexander, Feijenoord en Hoogvliet, is de wijkgerichte aanpak in het eerste kwartaal van 2025 verder uitgebreid naar Charlois en IJsselmonde. In deze wijken worden diverse activiteiten georganiseerd, gericht op professionals, ouders en kinderen. Zo wordt het netwerk versterkt en de bekendheid en toegankelijkheid vergroot van het ve-aanbod. In de gebieden waar de wijkgerichte aanpak van kracht is, zien we een stijging in het aantal doelgroepkinderen dat gebruikmaakt van voorschoolse educatie.

Daarnaast biedt het Centrum voor Jeugd en Gezin vanaf 1 april een extra peuterconsult aan. Dit contactmoment bij 26 maanden biedt ruimte voor extra aandacht voor voorschoolse educatie en is belangrijk voor het afgeven van de indicatie daartoe.

Toegankelijke voorschoolse educatie

Financiële drempels kunnen de toegang tot voorschoolse educatie belemmeren. Daarom stelt het college via de voorjaarsnota extra middelen beschikbaar. Hiermee wordt voorschoolse educatie in heel Rotterdam gratis voor peuters met een indicatie uit gezinnen met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum (wsm). Door deze financiële drempel weg te nemen, is de verwachting dat meer kinderen meedoen aan het ve-programma. Een subsidieregeling is hiervoor in ontwikkeling. In het NPRZ-gebied wordt voorschoolse educatie al gratis aangeboden aan peuters met een indicatie uit gezinnen met een inkomen tot 130% van het wsm. Het Rijk heeft hiervoor middelen toegekend en de regeling is in werking in de gebieden Feijenoord, Charlois en IJsselmonde.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie	Begroting	Realisatie	Raming	Raming	Raming	Raming
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
% Doelgroepeuters met de indicatie Extra spelen en leren maken gebruik van het aanbod voorschoolse educatie (VE)	69				5% meer dan de 0-meting		

Toelichting indicatoren

Meer doelgroepeuters met de indicatie ‘Extra spelen en leren’ maken gebruik van het aanbod voorschoolse educatie

In 2027 maakt 5 procent meer doelgroepeuters met de indicatie 'Extra spelen en leren' gebruik van de voorschoolse educatie, in vergelijking met 2024. Monitoring vindt eens per jaar plaats.

De voortgang op bovenstaande beleidsindicator wordt gemeten met de nieuw ontwikkelde voorschoolse-educatiemonitor (ve-monitor). Een eerste 0-meting is uitgevoerd op de peildatum 1 oktober 2024. Vanaf dat moment is het mogelijk om jaarlijks de deelname van doelgroepeuters aan de ve te monitoren. De volgende meting wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Aanpak personeelstekort

Paginanummer in website: 121

Doel: Aanpak personeelstekort

Wat willen we bereiken?

Een aantrekkelijkere werkstad creëren voor onderwijsprofessionals. Rotterdam is een stad die onderwijsprofessionals uit diverse sectoren aanspreekt en uitnodigt om er te werken en te wonen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

Bevorderen van zij-instroom

We stimuleren medewerkers uit andere sectoren naar het onderwijs over te stappen en een zij-instroomtraject te volgen. Dit gebeurt onder andere via voorlichtingsbijeenkomsten en door subsidies beschikbaar te stellen voor onderwijsinstellingen. De subsidieaanvragen voor het schooljaar 2025-2026 zijn in behandeling. Daarnaast organiseerde de gemeente in januari en mei 2025, samen met kinderopvang, scholen en opleiders, bijeenkomsten om potentiële zij-instromers te informeren.

Stimuleren anders organiseren

De gemeente stimuleert initiatieven om het onderwijs anders te organiseren om daarmee de duurzame inzetbaarheid van onderwijzend personeel te vergroten. Ook voor schooljaar 2025-2026 is er weer gemeentelijke subsidie hiervoor beschikbaar voor de onderwijsinstellingen. Ook gaan we door met het project om (kunst)vakdocenten via een opleiding beter inzetbaar te maken op de scholen.

Uitbreiding van lerarenbeurzen en Rotterdampas

De gemeente zet zich in voor de uitbreiding van lerarenbeurzen en het beschikbaar stellen van de Rotterdampas voor onderwijsprofessionals in alle sectoren. Daarom zijn vanaf 2024 zowel de Rotterdampas als de lerarenbeurs ook beschikbaar voor de gehele kinderopvangsector in Rotterdam.

Verbetering van parkeren en beschikbare woningen voor leraren

Een vierde maatregel is het verbeteren van de parkeervoorzieningen en het vergroten van de beschikbaarheid van huurwoningen voor onderwijsprofessionals. De Rotterdamse regelgeving voor parkeervergunningen is hiervoor aangepast. Scholen en kinderopvangorganisaties kunnen in de aangepaste regelgeving meer parkeervergunningen aanvragen voor hun personeel.

Deze maatregelen moeten een omgeving creëren waarin onderwijsprofessionals zich gewaardeerd, ondersteund en gemotiveerd voelen om hun cruciale rol in het onderwijs uit te voeren.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
% Lerarentekort in Rotterdam op basis van openstaande en verborgen vacatures in het primair onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs	11,8	16,5	16,0						

Toelichting indicatoren

% Lerarentekort

Het onderzoeksinstituut Centerdata meet één keer per jaar het lerarentekort. De landelijke rapportage van Centerdata is eind 2024 gepubliceerd. Het percentage lerarentekort in het primair onderwijs is gedaald van 16,5% naar 16%. Dit sluit aan bij landelijke prognoses van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De volgende meting wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Aansluiting onderwijs jeugdhulp

Paginanummer in website: 122

Doel: Aansluiting onderwijs jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

Het realiseren van een beter en passender ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren die dat nodig hebben. We streven naar een onderwijslandschap waarin elk kind en elke jongere, ongeacht hun specifieke behoeften, de juiste ondersteuning ontvangt om deel te kunnen nemen aan onderwijs en zich te kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

Project thuiszitters

Het Project thuiszitters richt zich op vermindering van het aantal thuiszitters. Samenwerking met scholen, hulpverleners en ouders moet leiden tot beter begrip van de oorzaken van thuiszitten en tot effectieve oplossingen. Met gepersonaliseerde plannen, intensieve begeleiding en samenwerking met lokale instanties, streven we ernaar om thuiszitters terug te leiden naar passend onderwijs. De schoolzorgteams spelen daarin ook een rol, zij hebben een preventieve werking door vroeg signalering van kinderen met een hulpvraag.

Taskforce dekkend netwerk

Daar waar vanuit de taskforce thuiszitters blijkt dat het aanbod niet toereikend is voor de vraag, komt de 'taskforce dekkend netwerk' in actie om dit aanbod te realiseren. De taskforce dekkend netwerk richt zich op het in beeld brengen van knelpunten in de toeleiding en het aanbod en het vinden van oplossingen om de wachtlijsten voor gespecialiseerd onderwijs te verminderen. We doen dit vanuit de urgentie, maar altijd in combinatie met een plan voor de lange termijn.

Uitbreiding innovatieklassen & stimuleren samenwerking onderwijs, welzijn en preventie

Er wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling en uitbreiding van innovatieklassen. Deze schoolklassen bieden intensieve ondersteuning en gepersonaliseerd onderwijs aan kinderen en jongeren die dat nodig hebben. Daarnaast is de samenwerking tussen onderwijs, preventie en welzijn versterkt. Vanuit deze drie beleidsterreinen is namelijk een gezamenlijke subsidie in het leven geroepen voor initiatieven en activiteiten van schoolbesturen in samenwerking met welzijn- en zorgaanbieders die ervoor zorgen dat kinderen en jongeren op school beter worden geholpen. Er wordt gewerkt aan de continuering van deze subsidieregeling voor het komend jaar. Met deze maatregelen zet de gemeente in op een fundamentele verbetering van het ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte.

Met deze maatregelen zetten we in op een fundamentele verbetering van het ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Plekken in de stad waar sprake is van een samenwerking tussen het regulier en gespecialiseerd onderwijs rondom expertise uitwisseling	8				> 8		
Plekken in de stad waar sprake is van een innovatieklas	4				> 4		

Toelichting indicatoren

Samenwerking regulier en gespecialiseerd onderwijs rondom expertise uitwisseling

In 2027 zijn er meer samenwerkingsafspraken gemaakt tussen scholen in het regulier en het gespecialiseerd onderwijs rondom expertise-uitwisseling dan in 2024.

Per 1 november 2024 is er op 8 plekken in de stad sprake van een samenwerking tussen het regulier en gespecialiseerd onderwijs rondom expertise uitwisseling. De meting vindt één keer per jaar plaats en wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025.

Innovatieklassen

In 2027 zijn er meer innovatieklassen dan in 2024.

Per 1 november 2024 zijn er op 4 plekken in de stad innovatieklassen en we verwachten voor het komende jaar een verdere groei. De meting vindt één keer per jaar plaats en de volgende resultaten worden opgenomen in de Jaarstukken 2025.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Verbeteren onderwijskwaliteit

Paginanummer in website: 123

Doel: Verbeteren onderwijskwaliteit

Wat willen we bereiken?

Een betere en meer doelgerichte ondersteuning van scholen met interventies om de kwaliteit van het onderwijs te bevorderen. Onze focus ligt op het versterken van scholen en het creëren van een omgeving waarin leerlingen optimaal kunnen leren en groeien, zowel binnen als buiten de klaslokalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

Verhogen onderwijskwaliteit

Scholen kunnen subsidie aanvragen om de kwaliteit van het taal-, lees- en rekenonderwijs te verbeteren. Deze financiële ondersteuning biedt scholen de mogelijkheid gericht te investeren in de basisvaardigheden van leerlingen. Daarbij maken scholen gebruik van evidence-based of evidence-informed interventies die aantoonbaar bijdragen aan betere taal-, lees- en rekenprestaties. Voor het schooljaar 2025-2026 zijn alle subsidieaanvragen inmiddels in behandeling.

Stimuleren educatief partnerschap

Er is subsidie beschikbaar voor het verstevigen van educatief partnerschap om de samenwerking en betrokkenheid tussen scholen en ouders en verzorgers te versterken. Het actief betrekken van ouders bij het onderwijsproces leidt tot een gezamenlijke inspanning om het leren van leerlingen te ondersteunen en te versterken.

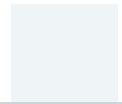
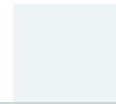
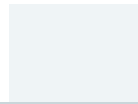
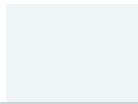
MBO-werkagenda uitvoeren

De uitvoering van de mbo-werkagenda is sinds het schooljaar 2024/2025 gestart. De agenda moet de aansluiting tussen het onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren en de samenwerking versterken tussen de gemeente, mbo-scholen en het bedrijfsleven. Ook het programma Rotterdam Studentenstad maakt onderdeel uit van deze aanpak. Het programma heeft als doel om de positie van studenten in de stad te versterken en hun betrokkenheid bij stedelijke initiatieven te vergroten. Een belangrijke stap daarin is de oprichting van een brede studentenraad dit voorjaar, waarin studenten uit verschillende onderwijssectoren vertegenwoordigd zijn.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget schil om school:	94	117	100		100			
In het schooljaar 2025/2026 hebben 100 basisscholen en voortgezet onderwijs scholen, met een achterstandsscore hoger dan 0 een schil om de school waarin minimaal 1 van onderstaande interventies is opgenomen:								
- Tutoren - Mentoren - Schoolzorgteams - Preventief Jongerenwerk op school - Slim organiseren met Kunstvakdocenten								

- Expeditie Digitaal

Toelichting indicatoren

We zetten in op een betere en gerichtere ondersteuning van scholen met interventies ter bevordering van de kwaliteit van onderwijs.

Collegetarget Schil om de school

Het totaal aantal scholen is gestegen van 94 naar 117 scholen. Daarmee is het collegetarget schil om de school behaald. Het aantal deelnemende scholen is zowel bij het primair als het voortgezet onderwijs gestegen. Een stijging is met name te zien bij de schoolzorgteams en het jongerenwerk. De schoolzorgteams leveren een belangrijke bijdrage aan preventie: zij bieden snel en effectief ondersteuning aan kinderen met zorgvragen. De volgende meting vindt plaats op 1 november 2025 en wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025.

Streefniveaus taal, lezen en rekenen

De gemeente monitort ook de percentages van basisschoolleerlingen in Rotterdam die de gestelde doelen (streefniveaus 2f) en minimumniveaus (fundamentele niveaus 1f) halen voor taal, lezen en rekenen. In het primair onderwijs is te zien dat in schooljaar 2022-2023 het aantal leerlingen op het streefniveau (2f) is gestegen op alle vakken. Dit betekent dat meer leerlingen het hogere niveau behalen. De volgende meting vindt plaats op 1 november 2025 en wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 124

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Onderwijs draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 4. Kwaliteitsonderwijs.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Projecten

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Samen met de Rotterdamse onderwijsinstellingen stelt de gemeente elke 4 jaar een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op. Hierin staat hoe Rotterdamse scholen vervangen of gerenoveerd worden. Op 15 februari 2024 is het [Integraal Huisvestingsplan voor de periode 2024-2027](#) vastgesteld. In samenspraak met de schoolbesturen is een lijst opgesteld van 34 panden, die in de komende 4 jaar starten met vervanging of renovatie.

Er zijn momenteel bijna 80 projecten in uitvoering die voortkomen uit de diverse IHP's (IHP 2015-2019, 2020-2023 en 2024-2027). Voor het jaar 2025 wordt de oplevering van 8 projecten verwacht.

De gemeente werkt met een voortschrijdende indicatieve meerjaren investeringsplanning (VIMIP). Deze planning geeft onder andere een overzicht van de verwachte oplevering van projecten voor de komende 5 jaar en de uitputting van het investeringskrediet. De VIMIP-editie 2025 wordt later dit jaar aan de gemeenteraad aangeboden.

Investeringskredieten Onderwijshuisvesting, Onderwijshuisvesting regiodeal en Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen (onder elkaar)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
1.063.544	0	1.063.544	488.237	122.018	111.413	150.282	114.601	73.354
44.400	0	44.400	326	44.074	0	0	0	0
10.000	0	10.000	0	366	1.461	3.800	2.646	1.150

In het IHP zijn de vervangingsopgaven voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt. Dit leidt tot een investeringsopgave en investeringskredieten met daaruit voortvloeiend kapitaallasten. Bovenstaande tabel is een weergave van de beschikbare investeringskredieten om de vervangingsopgaven vanuit het IHP te kunnen realiseren. Om alle in voorbereiding zijnde projecten uit te kunnen voeren is het krediet voor onderwijshuisvesting aangevuld. De aanvulling omvat alle lopende projecten waarvoor een positief besluit is afgegeven.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 126

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijs		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-149.462	-153.200	-161.846	-152.448	-152.448
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-4.968	-3.785	-2.035	-2.034	-2.099
Herijking onderwijsbudgetten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Inzet doorstroom kwetsbare jongeren Rotterdam en Rijnmond	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Knelpunt tijdelijke onderwijshuisvesting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-3.253	-1.864	0	0	0
Nationaal Programma Onderwijs verdeling bijdrage	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijnmond Regionaal Programma voortijdig schoolverlaten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Tijdelijke aanpak jeugdwerkloosheid	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Gratis voorschoolse educatie tot 110%	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-1.000	-1.000	0	0	0
Onderwijsachterstandenbeleid	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1.400	1.400	0	0	0
Versterking Inclusief Onderwijs	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-260	-260	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.855	-2.061	-2.035	-2.034	-2.099
Begroting na wijzigingen		-154.430	-156.985	-163.882	-154.482	-154.546

Toelichting financiële bijstellingen

Herijking onderwijsbudgetten

In de begroting is een aanpassing gedaan in verband met het nieuwe regeerakkoord, waarbij rekening is gehouden met de daling van de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid. Zowel de baten als de lasten zijn aangepast. Daardoor is het saldo van deze bijstelling € 0.

Inzet doorstroom kwetsbare jongeren Rotterdam en Rijnmond

Voor de aanpak van voortijdig schooluitval zijn extra middelen (in totaal € 0,3 mln) ingezet voor 2025. Zowel de baten als de lasten zijn begroot. Daardoor is het saldo van deze bijstelling € 0.

Knelpunt tijdelijke onderwijshuisvesting

De inhaalslag van renovatie en vervanging van schoolgebouwen, wat een wettelijke taak is voor de gemeente en is opgenomen in het integrale huisvestingsplan, zorgt voor hogere tijdelijke huisvestingslasten. Met deze bijstelling wordt het knelpunt voor de tijdelijke huisvesting van scholen voor zowel 2025 en 2026 opgelost.

Gratis voorschoolse educatie tot 110%

Met de extra middelen in 2025 en 2026 wordt invulling gegeven aan de wens uit het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid (NROB) voor gratis voorschoolse educatie voor kinderen in armoede.

Nationaal programma onderwijs

Voor de uitvoering van het Nationaal programma onderwijs wordt de resterende rijksbijdrage van € 2,4 mln voor 2025 ingezet. Zowel de baten als de lasten worden begroot. Daardoor is het saldo van deze bijstelling € 0.

Rijnmond regionaal programma voortijdig schoolverlaten

Voor het Regionaal programma Voortijdig Schoolverlaten is vanuit het Rijk een bijdrage van € 1,4 mln voor 2025 beschikbaar gesteld. De baten en lasten zijn begroot. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Tijdelijke aanpak jeugdwerkloosheid

Als onderdeel van de Voortijdig Schoolverlaten is voor de tijdelijke aanpak jeugdwerkloosheid door het Rijk een bedrag van € 0,7 mln. voor 2025 beschikbaar gesteld. Hiervoor worden de baten en lasten begroot. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Onderwijsachterstandenbeleid

Het college stelt een aantal ambities bij om financiële ruimte te creëren voor nieuwe initiatieven. Door optimaal gebruik te maken van de rijksregeling Onderwijsachterstandenbeleid is ruimte gevonden om gemeentelijke middelen vrij te laten vallen.

Versterken inclusief onderwijs

Een beter en passender ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren met een ondersteunings-behoefte is van essentieel belang voor kansrijk en gezond opgroeien. De gemeente stimuleert daarom dat scholen intensiever samenwerken met welzijnsorganisaties en aanbieders van preventieve interventies en jeugdhulp. Voor onderwijs wordt in 2025 en in 2026 een bedrag van € 260.000 beschikbaar gesteld.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn enkele technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn:

- Overheveling budget van het programma Werk & inkomen naar het programma Onderwijs.
Het betreft een bedrag van -€ 1,2 mln voor het plaatsen van conciërges in het kader van inzet loonbedrijf.
- Overdracht budget van het programma Onderwijs naar het programma Sport & recreatie.
Het betreft een bedrag van € 0,3 mln voor het meerjarig onderhoud van twee gymzalen (Zadkine Koperpad).
- Overige technische wijzigingen (-€ 0,3 mln in 2025 tot -€ 0,5 mln in 2029).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Onderwijs	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	79.946	95.079	66.272	56.813	56.813	59.288
Bijdragen rijk en medeoverheden	79.359	93.472	64.665	55.206	55.206	57.681
Overige opbrengsten derden	587	1.607	1.607	1.607	1.607	1.607
Lasten exclusief reserves	234.434	249.509	223.257	220.695	211.294	213.834
Apparaatslasten	22.601	24.823	24.363	24.185	24.183	24.248
Inhuur	388	301	304	298	298	298
Overige apparaatslasten	411	606	637	635	635	635
Personeel	21.803	23.916	23.423	23.251	23.249	23.314
Overige verrekeningen	61.857	64.705	68.771	78.699	85.563	93.479
Overige verrekeningen	61.857	64.705	68.771	78.699	85.563	93.479
Programmalasten	149.975	159.981	130.123	117.811	101.549	96.107
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.373	7.604	-11.594	-16.342	-19.959	-27.876
Overige programmalasten	3	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	15.690	16.398	12.889	12.889	12.889	12.889
Subsidies en inkomensoverdrachten	123.909	135.979	128.827	121.264	108.618	111.093
Saldo voor vpb en reserveringen	-154.488	-154.430	-156.985	-163.882	-154.482	-154.546
Saldo voor reserveringen	-154.488	-154.430	-156.985	-163.882	-154.482	-154.546
Reserves	2.547	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.266	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	1.807	0	0	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	459	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	281	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	281	0	0	0	0	0
Saldo	-151.941	-154.430	-156.985	-163.882	-154.482	-154.546

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan met name uit bijdragen van het Rijk voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB), het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), Kansrijke Wijken en de continuering van de Regio Deal Rotterdam Zuid.

Lasten

De lasten zijn voor de uitvoering van het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid. Dit geld wordt voornamelijk gebruikt voor 3 zaken:

- Het verstrekken van subsidies voor het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.
- Het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg.
- Het aanpakken van het aanhoudende personeelstekort.

Daarnaast wordt er ook geld ingezet voor de uitvoering van wettelijke taken zoals onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, voorschoolse educatie en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Onder intern resultaat is de kostprijsdekkende huur voor onderwijshuisvesting opgenomen. Deze wordt doorbelast vanuit het programma [Bestaande stad](#).

Reserves

Het betreft de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) die in 2025 wordt onttrokken voor de cultuurcampus.

Meerjarig verloop

Mede door de inzet van extra onderwijsachterstandenbeleid-rijksmiddelen ontstaat er een toename van de baten in 2025 en 2026. De lasten zullen na een piek in 2025 geleidelijk afnemen naar een redelijk stabiel verloop vanaf 2028. Het saldo van de begroting laat vanaf 2028 een redelijk stabiel verloop zien, mede door het saldo van de baten en het saldo van de lasten dalen doordat de rijksbijdragen voor de Regio Deal Rotterdam Zuid II en Kansrijke Wijken niet structureel zijn toegekend.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Onderwijs /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Onderwijs	-154.430	-156.985	-163.882	-154.482	-154.546
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-68.913	-72.665	-81.532	-72.800	-72.848
Onderwijshuisvesting	-85.518	-84.320	-82.350	-81.682	-81.698

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Onderwijs		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Onderwijs		14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs		14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Begroting bestemmingsreserves Onderwijs		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Onderwijs		14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs		14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling van diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is bestemd voor de herstructurering van het onderwijsaanbod voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	14.000	0	0	0	14.000
	Raming 2026	14.000	0	0	0	14.000
	Raming 2027	14.000	0	0	0	14.000
	Raming 2028	14.000	0	0	0	14.000
	Raming 2029	14.000	0	0	0	14.000
Totaal		14.000	14.000	14.000	14.000	14.000

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs

De bestemmingsreserve is bedoeld voor het dekken van een deel van de kapitaallasten van de middelbare scholen in het Stadionpark en de Onderwijs locatie Laan op Zuid (OWL-LOZ voorheen Plot Z). Na de activering van de objecten OWL-LOZ en Stadionpark zal een onttrekking worden begroot. Vermoedelijk zal dit in 2026 plaatsvinden.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 127

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid](#)
- [Subsidieregeling Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid 2024-2025](#)
- [Aanpak voortijdige schoolverlating: VSV-aanpak 2020-2024](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet passend onderwijs](#)
- [Thuiszittersaanpak](#), in G4-verband (samenwerking van de vier grote steden)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 128

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Kasmi

Wethouder Kasmi is verantwoordelijk voor de portefeuille Onderwijs, Cultuur en Evenementen.

'Iedereen verdient een goede toekomst. Daarom maak ik mij hard voor gelijke kansen, talentontwikkeling en goed onderwijs voor elk kind in Rotterdam.'

Voorjaarsnota 2025

Overhead

Paginanummer in website: 129

Overhead

De uitvoering van de gemeentelijke kerntaken en basisactiviteiten - de 'primaire processen' - krijgen centrale ondersteuning. Deze ondersteuning bestaat uit een variatie aan taken, zoals de ambtelijke voorbereiding van de bestuurlijke besluitvorming, financiën en inkoop, juridische advisering, communicatie, HR, ICT, facilitaire zaken, onderzoek en innovatie, auditing en control.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 130

Voortgang Eerste herziening 2025

Hier is de voortgang 2025 opgenomen. Voor meer toelichting zie de paragraaf bedrijfsvoering.

HR

Formatie & bezetting

Bezetting 31 december 2024: **14.342 fte**

Formatie Begroting 2025: **14.362 fte**

Formatie Eerste herziening 2025: **14.453fte**

Bezetting 30 april 2025: **14.333 fte**

De formatie is bij de oorspronkelijke begroting 2025 ten opzichte van de tweede herziening 2024 met 415 fte afgenomen. Met de eerste herziening 2025 is er 91 fte bijgesteld. De bijstellingen van de begroting en formatie zijn verdeeld over verschillende programma's. De hoofdlijnen van de mutaties in de eerste begrotingsherziening zijn toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering HRO zowel op loonkosten, kosten externe inhuur als formatie.

Arbeidskosten

Realisatie 2024: **€ 1.432 mln**

Begroting 2025: **€ 1.463 mln**

Eerste herziening 2025: **€ 1.471 mln**

De eerste begrotingsherziening 2025 laat een stijging van de begrote arbeidskosten zien van +€ 8,5 mln, waarvan + € 17,5 mln op loonkosten en - € 9,0 mln op kosten voor inhuur. De hoofdlijnen van de mutaties in de eerste begrotingsherziening zijn toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering HRO zowel loonkosten, kosten externe inhuur als formatie.

Percentage inhuur

Realisatie 2024: **9,5%**

Begroting 2025: **5,5,%**

Eerste herziening 2025: **4,9 %**

Verzuim

Realisatie 2024: **7,4%**

Streefwaarde 2025: **5,9%**

Realisatie 30 april 2025: **7,7%**

Het gemiddelde verzuim van de afgelopen 12 maanden lag eind april 2025 op 7,71%. Dat is 0,33% hoger dan eind 2024 en 0,83% hoger dan een jaar geleden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het verder stijgen van het langdurig verzuim. Binnen de G4 gemeenten draagt Rotterdam juist bij aan een lager gemiddelde; het voortschrijdend verzuimpercentage van de G4 gemeenten is in 2024 8,0%. Het voortschrijdend verzuimpercentage is samengesteld uit de twaalf voorliggende maanden en omvat daarmee alle seizoenen. Voorgaande jaren laten de trends zien dat de zomermaanden een lager verzuimpercentage hadden. Deze trend is sinds vorig jaar minder duidelijk zichtbaar; de pieken van de wintermaanden zijn langer verspreid en de daling in de zomermaanden is minder groot. Deze trend is dan ook direct terug te zien in de stijging van het voortschrijdend verzuimpercentage en voornamelijk het langdurig verzuim.

Stages

Realisatie 2024: **688 stagiairs (waarvan 30% mbo-niveau)**

Streefwaarde 2025: **600 stagiairs (waarvan 25% mbo-niveau)**

Realisatie 30 april 2025: **334 stagiairs (waarvan 29% mbo-niveau)**

De bijgestelde ambitie uit het coalitieakkoord is om 600 stageplaatsen per jaar te realiseren. In 2025 zijn er tot en met april 334 stagiairs gestart. 56% van de ambitie is hiermee gerealiseerd. De ervaring leert dat voor de stageperiode vanaf september de meeste stages worden uitgevoerd. In het coalitieakkoord is ook aandacht voor mbo-stages. Van het aantal gestarte stagiaires in 2025 komt 29% uit het (v)mbo.

Financiën

Percentage tijdig betaalde facturen

Realisatie 2024: **92%**

Realisatie 30 april 2025: **87%**

Aantal facturen

Realisatie 2024: **242.992 facturen betaald**

Realisatie 30 april 2025: **53.723 facturen betaald**

Het aantal tijdig betaalde facturen (binnen 30 dagen) is 80% op basis van factuurdatum. Het lagere percentage is geheel terug te voeren op de livegang van Oracle Cloud. Gebruikers moeten wennen aan het nieuwe systeem of een gewijzigd proces en leveranciers moeten soms wennen aan de nieuwe manier van aanleveren van hun facturen. Daarnaast is ook achterstand ontstaan in het proces van het aanmaken van inkooporders. Daardoor zijn er leveranciers die langer dan gebruikelijk moeten wachten op een inkooporder, waardoor deze leveranciers pas later hun factuur kunnen aanleveren. Die achterstanden worden nu in een snel tempo ingelopen.

ICT Dienstverlening

Aantal accounts per 31-12-2024: **18.886**

Aantal accounts per 30-04-2025: **18.877**

Aantal accounts is grotendeels gerelateerd aan aantal medewerkers.

Beschikbaarheid ICT 2024: **99,6% (norm 99,5%)**

Beschikbaarheid ICT 30 april 2025: **99,8% (norm 99,5%)**

ICT-middelen per 31-12-2024: **15.006 smartphones, 13.697 laptops, 5.983 tablets**

ICT-middelen per 30-04-2025: **14.892 smartphones, 13.435 laptops, 5.874 tablets**

Privacy en AVG

Aantal datalekken

Realisatie 2024: **279, waarvan 41 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens**

Realisatie 30 april 2025: **88, waarvan 21 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens**

Recht van betrokkenen

Realisatie 2024: **111 verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 73%**

Realisatie 30 april 2025: **44 verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 68%**

Afhandeling Woo-verzoeken

Realisatie 2024: **339 Woo-verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 37%**

Realisatie 30 april 2025: **147 Woo-verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 37%**

Er is de afgelopen jaren een duidelijke toename in de omvang, complexiteit en het aantal ingediende Woo verzoeken. Ten opzichte van dezelfde periode in 2024 is het aantal ingediende Woo verzoeken met 33 % toegenomen. Ondanks deze toename is het met gelijkblijvende capaciteit gelukt om het percentage tijdig afgehandelde Woo verzoeken stabiel te houden. De behandeling van de Woo verzoeken zelf, de daarmee samenhangende juridische procedures en nog niet afgeronde complexe verzoeken uit eerdere jaren vragen aanzienlijk veel capaciteit en tijd en wegen zwaar op doorlooptijden van lopende zaken.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Overhead	€ 6.137
Actualisatie kapitaallasten	- € 1.137
Baten inzet interim-management realistischer begroten	€ 500
Bijdrage UWV	€ 300
Doorontwikkeling toegankelijkheid P&C producten	- € 200
Onderbesteding programmabudgetten	€ 1.690

Vacaturemanagement	€ 475
Vertraging NIS 2	€ 1.700
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	€ 1.530
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 1.279

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 131

Bestuurlijke hoofdlijnen

Stageplaatsen

Studenten vinden steeds makkelijker een stageplaats. Daardoor is het niet meer nodig om als gemeente 1.000 stagiaires te werven en is vanaf 2024 de collegeambitie verlaagd naar 600 stageplaatsen per jaar. Een kwart daarvan is bestemd voor mbo-studenten.

Organisatieopgave

De ambities voor Rotterdam zijn groot. Tegelijk heeft het college te maken met beperkte financiële mogelijkheden. Scherpe keuzes zijn nodig. Voor de organisatie leidt dit tot de taakstelling nog efficiënter te werken. Daarbij is het reëel te kijken naar een bezuiniging op de inhuur van personeel en andere organisatiekosten. Dit mag niet ten koste gaan van de directe dienstverlening aan de Rotterdammers. Daarom geldt de bezuiniging niet voor de medewerkers in de uitvoering. Als uitgangspunt hanteert het college natuurlijk verloop.

Een nadere toelichting wordt gegeven in de paragraaf bedrijfsvoering en de raadsmonitor organisatieopgave die is geleverd met de jaarstukken 2024.

Integriteit

De gemeentelijke organisatie gaat uit van 'verantwoord vertrouwen'. Integriteit moet vanzelfsprekend zijn. Tegelijk is het een onderwerp dat voortdurend aandacht vraagt. Daarom werkt de organisatie consistent aan het bewust bezig zijn met integriteit. De gemeente organiseert dialoogsessies en gaat regelmatig te rade bij de Ombudsman Rotterdam-Rijnmond als extern meldpunt integriteit. De Rekenkamer heeft in februari 2024 [haar rapport](#) gepresenteerd over ambtelijke integriteit. De aanbevelingen van de Rekenkamer zijn door het college allemaal omarmd en worden uitgewerkt en gerealiseerd. Eind 2025 start de Rekenkamer haar onderzoek naar de realisatie van de aanbevelingen.

Inclusie

De gemeentelijke organisatie spant zich in om het personeelsbestand een afspiegeling te laten zijn van de diverse Rotterdamse samenleving. Bij de werving van medewerkers geeft de kwaliteit van de kandidaten de doorslag.

Algoritmes

Algoritmes van de gemeente krijgen een periodieke check op mogelijke discriminatie. De gemeente is open over de toepassing van algoritmes. De gemeente past geen algoritmes toe die direct of indirect beslissingen baseren op gegevens die terug te voeren zijn naar afkomst. Dit moet situaties als de toeslagenaffaire voorkomen.

Op 13 mei 2024 is het rekenkamerrapport 'Kleur bekennen' uitgekomen. De rekenkamer heeft geen grote risico's geïdentificeerd bij de onderzochte algoritmes. Wel constateert de rekenkamer verschillende aandachtspunten. Deze zijn veelal te herleiden tot knelpunten in de governance en de implementatie hiervan. De aanbevelingen van de rekenkamer worden overgenomen en resulteren medio 2025 in een herziene algoritmegovernance en beleidskader waarin politiek-bestuurlijke normen en principes voor het verantwoord toepassen van algoritmes zijn verwerkt. De ontwikkelingen van het afgelopen half jaar zijn naar tevredenheid met de rekenkamer besproken. Gesprekken met de rekenkamer worden voortgezet in 2025.

Cybercriminaliteit

Cyberaanvallen en aanvallen met ransomware (gijzelsoftware) vormen een reëel en toenemend risico. De gemeentelijke organisatie neemt voldoende maatregelen om de eigen cyberweerbaarheid voortdurend zo hoog mogelijk te houden.

Wet open overheid

De gemeente is actief aan de slag met de Wet open overheid (Woo). Uitgangspunt is dat gemeentelijke gegevens waar mogelijk open en herbruikbaar zijn. Daarbij hanteert de gemeente de volgende internationale FAIR-principes: vindbaar, toegankelijk, uitwisselbaar en herbruikbaar. De gemeente beantwoordt informatieverzoeken snel en inhoudelijk.

Communicatie

De gemeente werkt aan minder en duidelijkere gemeentelijke websites.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 132

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Overhead draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Projecten

Anders werken

De geplande activiteiten in het kader van Anders Werken zijn vrijwel afgerond. In 2025 volgen nog de laatste investeringen van enkele wijkhubs.

Businesscase Anders Werken

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
31.476	0	31.476	26.037	720	4.720	0	0	0

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Concernhuisvesting

Het Integraal huisvestingsplan voor Concernhuisvesting ([IHP CHV](#)) geeft inzicht in de huisvestingsopgaven van de gemeentelijke organisatie zowel vanuit de rol van de gemeente als eigenaar/ verhuurder als huurder/ gebruiker. Op basis van dit plan maakt de gemeente een planning voor de nodige vervangings- en uitbreidingsinvesteringen. Het huisvestingsplan is geactualiseerd voor de periode 2024-2027 met een doorkijk tot 2034. Met de begrotingsbehandeling in november 2024 zijn de kredietbijstellingen goedgekeurd en 30 januari 2025 is het IHP door de raad vastgesteld.

- 1. IHP Concernhuisvesting divers panden
- 2. Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen
- 3. Integraal Huisvestingsplan CHV (Vastgoed) 20 jrs aanpak
- 4. Integraal Huisvestingsplan CHV Uitbreiding (SO-VG)
- 5. Vervangingsinvesteringen inrichting IHP-CHV
- 6. Integraal Huisvestingsplan CHV (BCO-CHV) 2021/2027/Uitbreiding (BCO-CHV)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
70.602	0	70.602	613	18.705	22.079	14.354	4.857	6
53.391	7.528	60.919	22.226	23.081	14.186	2	2	2
30.169	0	30.169	0	13.955	9.608	5.592	100	100
10.992	509	11.501	0	5.000	6.501	0	0	0
63.754	0	63.754	11.086	11.714	22.329	9.539	5.016	2.914
2.510	0	2.510	0	200	1.010	800	500	0

Vervanging ICT

Jaarlijks stelt de gemeente een meerjarig investeringsplan (MJIP) op, met daarin de vervanging in de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur, mobiele devices en organisatiebrede systemen.

Vervangingsinvesteringen ICT infrastructuur 2022, ICT Infrastructuur 2023, ICT 2024 en ICT 2025 achtereenvolgens onder elkaar

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
16.059	-622	15.437	15.437	0	0	0	0	0
7.750	-38	7.712	7.541	171	0	0	0	0
16.261	0	16.261	13.177	2.876	207	0	0	0
13.159	0	13.159	0	11.705	1.454	0	0	0

Digitale stad

Dit programma omvat een innovatietraject waarin een 3D Digital Twin dataplatform (een 3D-model van heel Rotterdam) met een datamarktplaats allerlei realtime datastromen ontsluit en zichtbaar maakt. Dit programma maakt onderdeel uit van de Monitor ICT Projecten. De nieuwe visie Rotterdam in transformatie 1.0 is opgeleverd in oktober 2024. Op 15 januari 2025 is het laatste onderdeel van het programma opgeleverd met de lancering van het Open Urban Platform (OUP). Dat biedt de digitale infrastructuur om deze data en digitale services op een veilige, transparante en verantwoorde wijze met elkaar te delen binnen het gehele ecosysteem van de stad Rotterdam. Met de oplevering van het visiedocument 'Rotterdam in transformatie' en de lancering van het Open Urban Platform, inclusief Governance Board, is het programma Digitale Stad tot een eind gekomen.

RAVE

Het beoogde resultaat van het programma Rotterdamse Aanpak Vervanging e-Suite (RAVE) is een nieuw zaakplatform voor de gemeentelijke organisatie. Dit zaakplatform is gebaseerd op Common Ground, dat in ieder geval de huidige e-Suite vervangt. Met als beoogd effect: sneller reageren op veranderingen en nieuwe technologieën plus het verminderen van de afhankelijkheid van leveranciers. Dit project maakt onderdeel uit van de Monitor ICT Projecten.

Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI)

De gemeente Rotterdam staat voor grote digitale opgaven. Om de digitale ambities te kunnen verwezenlijken, is een toekomstvaste en schaalbare IT-infrastructuur nodig. De ambitie van de gemeente is dat medewerkers, bewoners en ondernemers flexibel, digitaal en met de juiste competenties kunnen samenwerken en informatie met elkaar kunnen delen. Om dit mogelijk te maken, werkt de gemeente binnen het programma de Rotterdamse Digitale Infrastructuur aan 4 projectsporen: toegang tot systemen, digitale werkomgeving, integratie van data en werkomgevingen, en IT- en data-infrastructuur. Dit project maakt onderdeel uit van de Monitor ICT Projecten. In 2024 is hier voor informatiebeveiliging een vijfde projectspoor aan toegevoegd: ter voorbereiding en implementatie van de Netwerk en Information Security (NIS2) richtlijn.

GREAT

Het project GREAT (Gebruiksvriendelijk Rotterdams Efficiënt Administratiesysteem van de Toekomst) is opgezet voor de invoering van een toekomstbestendig en gebruiksvriendelijk standaardsysteem in de cloud voor de concernadministratie, de ondersteunende financiële processen en inkoopprocessen. Vanaf het boekjaar 2025 is, na een periode van voorbereiding, Oracle Cloud in gebruik genomen. Dit project maakt onderdeel uit van de Monitor ICT Projecten. Na oplevering van de laatste onderdelen voor 1 juni 2025 zal het project halverwege 2025 worden beëindigd.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-460.816	-444.690	-443.413	-441.685	-441.685
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		6.137	6.750	214	-571	-2.194
Kasschuif Opstellen wijkprofiel	Kasschuiven	-345	345	-345	345	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.137	-2.250	-4.051	-5.583	-6.062
Baten inzet interim-management realistischer begroten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	500	500	0	0	0
Bijdrage UWV	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	300	300	0	0	0
Doorontwikkeling toegankelijkheid P&C- documenten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-200	-300	0	0	0
Onderbesteding programmabudgetten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1.690	1.790	0	0	0
Vacaturemanagement	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	475	275	0	0	0
Vertraging NIS2	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1.700	1.400	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	Reserves	1.530	0	0	0	0
Digitaal Stelsel Omgevingswet	Taakmutaties	256	308	355	403	450
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.368	4.382	4.255	4.264	3.418
Begroting na wijzigingen		-454.679	-437.940	-443.199	-442.256	-443.879

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Opstellen wijkprofiel

Om de twee jaar wordt voor de gemeente Rotterdam een wijkprofiel opgesteld. Dit is een instrument om het gebiedsgericht werken te ondersteunen. Het wijkprofiel biedt in één oogopslag een samenhangend beeld van de objectieve en subjectieve, door de bewoners beleefde, veiligheid in de wijken. Dit in relatie tot de sociale en fysieke staat van deze wijken. Omdat het wijkprofiel wel in 2025 en 2027 wordt opgesteld, maar niet in 2026 en 2028, brengt de gemeente de jaarbudgetten door middel van een kasschuif in lijn met de jaren waarin de wijkprofielen worden opgesteld.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat

er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de paragraaf Investerings staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Baten inzet interim-management realistischer begroten

De begrote baten voor de inzet van interimmanagers en projectmanagers zijn veelal lager dan uiteindelijk wordt gerealiseerd. Door deze bijstelling komt de begroting voor 2025 en 2026 meer in lijn met de verwachte baten.

Bijdragen UWV

De jaarlijkse bijdragen vanuit het UWV voor zwangerschappen, verzuim en WIA worden veelal lager begroot dan dat ze uiteindelijk zijn. Deze bijstelling brengt de begroting voor 2025 en 2026 meer in lijn met de verwachte bijdragen in deze jaren.

Doorontwikkeling toegankelijkheid P&C-documenten

Het college wil P&C-documenten zoals de Voorjaarsnota en Begroting begrijpelijker en interactiever maken. Door inzet van AI wordt het eenvoudiger om teksten te beoordelen en aan te passen naar duidelijke taal voor de Rotterdammer. Ook wordt het mogelijk om data visueel weer te geven in grafieken en tabellen. Daarnaast wordt de website verder verbeterd met meer doorklikmogelijkheden en visuele ondersteuning.

Onderbesteding programmabudgetten

Om onvermijdelijke knelpunten uit de voorjaarsnota te dekken, zijn verwachte incidentele onderbestedingen op het programmabudget van het programma Overhead vrijgevallen. Dit vraagt een strakke sturing en er is (vrijwel) geen ruimte meer om extra vraag of financiële tegenvallers bij de interne dienstverlening op te vangen. Zeker in relatie tot al eerder ingeboekte besparingsopgaves op het programma Overhead in de afgelopen jaren.

Vacaturemanagement

Dit is een incidentele taakstellende opgave voor de jaren 2025 en 2026 om binnen het begrotingsprogramma de apparaatslasten te verlagen door vacatures niet of later in te vullen.

Vertraging NIS2

Omdat de NIS2-richtlijn (Network and Information Security 2) vertraagd in werking treedt, is er ruimte voor een meer gefaseerde invoering dan bij de oorspronkelijke datum van inwerkingtreding. Dit geeft ruimte om in 2025 en 2026 meer focus aan te brengen en activiteiten primair te richten op de (generieke) hoog risicosystemen van het concern en invulling van een aantal wettelijke basisvoorzieningen. Dit betekent dat verdere activiteiten in tijd kunnen worden doorgeschoven naar 2027 en 2028. Deze zijn onderdeel van de wettelijke verplichtingen, maar kunnen volgordeelijk plaatsvinden na bovengenoemde fase. De lasten die hiermee samenhangen zijn hierdoor in 2025 en 2026 lager.

Bestemmingsreserve Cloudkosten

Voor het project Gebruiksvriendelijk Rotterdams Efficiënt Administratiesysteem van de Toekomst (GREAT) worden in 2025 kosten gemaakt die niet activeerbaar zijn (€ 2,2 mln). Deze worden gedekt door een onttrekking aan de bestemmingsreserve Cloudkosten.

Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

Voor de dekking van onvermijdelijke knelpunten uit de voorjaarsnota is de bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam voor 50% vrijgevallen. Bij het onderdeel [Reserves](#) is nadere informatie opgenomen.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Uit de septembercirculaire van het gemeentefonds blijkt dat de gemeentelijke bijdrage voor de invoering en doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet structureel wordt ingehouden op de uitkering uit het gemeentefonds.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- **(her)verdeling Kiezen voor Rotterdam (€ 583.000 in 2025 , € 3,5 mln in 2026, daarna aflopend tot € 2,6 mln in 2029)**
Bij de begroting 2025 is een deel van 'Kiezen voor Rotterdam' centraal verwerkt bij het programma Algemene Middelen. Door deze bijstelling wordt de centrale post verdeeld over de diverse programma's. Invulling vindt plaats bij personeelslasten, overige apparaatslasten, kosten voor onderzoek door derden, werkplekkosten en een besparing op de concernbrede inkoopketen.
- **Reprobudget (€ 1,2 mln structureel)**
De verantwoordelijkheid voor reprodiensten en de bijbehorende budgetten zijn per 1 januari 2025 gedecentraliseerd. De budgetten worden vanuit programma Overhead structureel overgeheveld naar de overige programma's.
- **Rotterdam Circulair / De HER (-€ 411.000 structureel)**
Voor de huisvesting van de HER wordt vanuit programma Beheer van de stad structureel bijgedragen.
- **Diverse wijzigingen (-€ 12.600 in 2025, € 125.100 in 2026, daarna € 25.100 structureel).**
Het gaat hierbij om meerdere geringe overhevelingen van materiële en personele budgetten vanuit verschillende programma's naar het programma Overhead en andersom.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Overhead	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	16.453	7.657	7.455	7.098	7.098	7.098
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.329	2.503	1.773	1.475	1.475	1.475
Dividenden	6.064	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.346	5.154	5.683	5.623	5.623	5.623
Overige baten	715	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	462.254	470.749	446.336	450.297	449.354	450.977
Apparaatslasten	339.146	340.449	317.156	317.869	315.795	316.641
Inhuur	50.864	39.239	33.895	34.606	32.620	32.620
Overige apparaatslasten	8.865	6.630	5.965	5.983	5.974	6.788
Personeel	279.417	294.581	277.295	277.281	277.200	277.233
Overige verrekeningen	-12.154	-13.875	-15.334	-15.228	-15.208	-15.208
Overige verrekeningen	-12.154	-13.875	-15.334	-15.228	-15.208	-15.208
Programmalasten	135.262	144.175	144.513	147.656	148.767	149.544
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	106.208	114.612	110.770	117.063	119.380	122.889
Kapitaallasten	23.896	26.625	25.434	22.228	21.021	18.289
Overige programmalasten	2.535	558	-942	-942	-942	-942
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.624	2.379	9.251	9.307	9.307	9.307
Saldo voor vpb en reserveringen	-445.801	-463.093	-438.880	-443.199	-442.256	-443.879
Saldo voor reserveringen	-445.801	-463.093	-438.880	-443.199	-442.256	-443.879
Reserves	-325	8.414	940	0	0	0
Onttrekking reserves	4.626	7.434	2.610	2.260	0	0
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud	927	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	3.699	7.434	2.610	2.260	0	0
Toevoeging reserves	4.951	550	1.670	2.260	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	1.894	550	1.670	2.260	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	3.057	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	1.530	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	0	1.530	0	0	0	0

Bestemmingsreserve NPRZ - Stedelijke vernieuwingsgebieden	0	0	0	0	0	0
Saldo	-446.127	-454.679	-437.940	-443.199	-442.256	-443.879

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden gaan onder andere over detacheringen van personeel bij derden. Daarnaast is er voor verzekeringen sprake van externe premie-inning van alle verzekeringssoorten en opbrengsten uit de afhandeling van schades. De dividenden tot en met 2024 zijn afkomstig van SSC Flex BV. Vanaf 2025 vervallen de geraamde opbrengsten als gevolg van de ontmanteling van SSC Flex BV per 1 januari 2024.

Lasten

De apparaatlasten gaan voornamelijk over de inzet van personeel voor ondersteuning van de primaire processen binnen de andere programma's. Programmalasten zijn inkopen en uitbestede werkzaamheden, zoals huur- en servicekosten, verzekeringspremies, onderhoudskosten, ICT- kosten en facilitair gerelateerde kosten. Ook bestaan de lasten uit kapitaallasten, zoals rente en afschrijving.

Reserves

De volgende reserves zijn opgenomen onder het programma Overhead:

- Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud
- Bestemmingsreserve Cloudkosten
- Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

Onder [Reserves](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze reserves.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop vanaf 2025 is vooral te verklaren door de oplopende besparingsreeks rondom Kiezen voor Rotterdam. Daarnaast zorgen eerder doorgevoerde kasschuiven, waaronder Huurdersonderhoud, Digitaliseringagenda, GREAT, Verhuizing naar Schiedamsedijk en Wijkhubs, voor enige schommelingen per jaarschijf.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Overhead /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	-454.679	-437.940	-443.199	-442.256	-443.879
Overhead - Activering Overhead	0	0	0	0	0
Overhead - Audit & Control	-21.139	-20.830	-20.808	-20.807	-20.839
Overhead - Concernondersteuning	-432.521	-416.091	-421.373	-420.431	-422.021
Verzekeringen	-1.018	-1.018	-1.018	-1.018	-1.018

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Overhead		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead		3.306	2.366	2.366	2.366	2.366
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud		173	173	173	173	173
Begroting bestemmingsreserves Overhead		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead		3.306	2.366	2.366	2.366	2.366
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud		173	173	173	173	173
Doel reserve:	Aangegane juridische verplichtingen					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2024)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	173	0	0	0	173
	Raming 2026	173	0	0	0	173
	Raming 2027	173	0	0	0	173
	Raming 2028	173	0	0	0	173
	Raming 2029	173	0	0	0	173
Bestemmingsreserve Cloudkosten		1.814	874	874	874	874
Begroting bestemmingsreserves Overhead		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead		3.306	2.366	2.366	2.366	2.366
Bestemmingsreserve Cloudkosten		1.814	874	874	874	874
Doel reserve:	De reserve is bestemd voor het dekken van implementatie en inrichtingskosten voor vervanging van on-premise applicaties naar Cloud. Voorheen werden bij on-premise applicaties de investeringskosten geactiveerd en afgeschreven, echter schrijft de BBV voor dat investeringskosten voor Cloud applicaties direct in de exploitatie verantwoord moeten worden. Om het tempo verschil in het verantwoorden van kosten op te vangen is in 2020 de bestemmingsreserve Cloud gevormd.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	8.698	550	7.434	0	1.814
	Raming 2026	1.814	1.670	2.610	0	874
	Raming 2027	874	2.260	2.260	0	874
	Raming 2028	874	0	0	0	874
	Raming 2029	874	0	0	0	874
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam		1.319	1.319	1.319	1.319	1.319
Begroting bestemmingsreserves Overhead		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead		3.306	2.366	2.366	2.366	2.366
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam		1.319	1.319	1.319	1.319	1.319
Doel reserve:	Programma- en frictiekosten voor het programma Kiezen voor Rotterdam					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-12-2026)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	3.057	0	208	1.530	1.319		
	Raming 2026	1.319	0	0	0	1.319		
	Raming 2027	1.319	0	0	0	1.319		
	Raming 2028	1.319	0	0	0	1.319		
	Raming 2029	1.319	0	0	0	1.319		
Totaal			3.306	2.366	2.366	2.366	2.366	2.366

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud

Deze reserve is gevormd voor de dekking van onderhoudskosten die overlopen vanuit een vorig boekjaar. De resterende middelen in deze reserve zijn niet meer nodig en zullen bij de 2e herziening vrijvallen.

Bestemmingsreserve Cloudkosten

Deze reserve is gevormd vanwege het niet meer mogen activeren van cloudkosten (BBV).

Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van programma- en frictiekosten in verband met Kiezen voor Rotterdam. Dit kan ook andere programma's raken. Voor de voorjaarsnota is gezocht naar oplossingen om het financiële beeld sluitend te krijgen. Eén van de oplossingen is gevonden in het gedeeltelijk laten vrijvallen van deze reserve.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 135

Kaders

Beleidskader

[Visie open data](#)

Beleidsmonitor

[Vensters voor Bedrijfsvoering](#)[Monitor ICT Projecten \(MIP\).](#)

Wet- en regelgeving

[Gebruiksvergunning](#)[ARBO wet](#)[BHV](#)[Milieuvergunning](#)[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\).](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Er zijn geen Verbonden partijen die bijdragen aan het programma Overhead.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 136

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder van Rij

Wethouder van Rij is verantwoordelijk voor de portefeuille Financiën, Organisatie en Dienstverlening.

Voorjaarsnota 2025

Sport en recreatie

Paginanummer in website: 137

Sport en recreatie

Veel ruimte voor sporten, spelen en bewegen. Dat staat centraal binnen het programma Sport en recreatie. We zetten erop in dat zoveel mogelijk Rotterdammers gaan en blijven sporten en bewegen. Zo dragen we bij aan een prettig woon- en verblijfsklimaat voor Rotterdammers en de bezoekers van Rotterdam. Ook brengen we hiermee diverse Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) dichterbij. We bereiken deze doelen mede door een hoogwaardig aanbod voor sport, spel en bewegen. Daarnaast besteden we aandacht aan natuureducatie en -beleving en een gezonde en duurzame leefstijl.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 138

Voortgang Eerste herziening 2025

Collegetarget toename sportdeelname

Collegetarget toename sportdeelname: We realiseren in de periode 2022-2026 een toename van 10% toename in de sportdeelname, inclusief urban sports.

Mijlpaal seizoen 2023-2024: **64%**

Realisatie 2024: **66%**

Target seizoen 2024-2025: **68%**

Metingen zijn elk jaar in april en november. De realisatie van seizoen 2023-2024 is vanwege een onbetrouwbare meting in november 2023 niet bekend. Om inzicht te geven in de voortgang, is met de metingen van april 2024 en november 2024 het cijfer van kalenderjaar 2024 berekend.

Stimuleren sport en bewegen

Om meer Rotterdammers aan het sporten en bewegen te krijgen, zet de gemeente in op ondersteuning ter behoud van vitale en toekomstbestendige verenigingen en goede en toegankelijke sportaccommodaties. En op aanwezigheid van inspirerende topsport in de stad en het stimuleren en mogelijk maken van sport en bewegen in de openbare ruimte.

Meer specifiek geeft Rotterdam aandacht aan urban sports. Hiervoor is de [Urban Sports Agenda 2024-2027](#) opgesteld. In de eerste maanden van 2025 is onder andere gewerkt aan het Skate Masterplan. Dit is een kansenkaart met huidige en mogelijk geschikte skatespots: van skateparken tot skateroutes. Deze informatie wordt bijvoorbeeld gebruikt bij de inrichting van het Nelson Mandelapark.

Daarnaast stuurt Rotterdam actief op het realiseren van meer sport- en beweegplekken in de openbare ruimte. Op deze plekken kunnen Rotterdammers gratis sporten. In maart 2025 is het nieuwe skatepark aan de Habsburgstraat geopend. En in april 2025 werd de sportplek in het Nassauhavenpark geopend. Op deze sportplek kunnen Rotterdammers Crossfitten én kunnen zij hiervoor gratis sportmaterialen lenen uit een Sportbox.

Ook worden steeds meer sportvelden opengesteld via de campagne '[Buiten bewegen](#)'. In 2025 zijn dit inmiddels 10 buitensportcomplexen, waarbij op complexen ook sportvoorzieningen zijn toegevoegd voor openbaar gebruik; zoals een pumptrack in Pendrecht, een beweegpark op het sportcomplex van XerxesDZB en openbare beweegtoestellen bij Rijnmond Actief Groep.

Rotterdam laat inwoners zoveel mogelijk kennismaken met sport met als doel hen toe te leiden naar structureel sporten bij een sport- of beweegaanbieder. Vooral gericht op Rotterdammers die achterblijven in de sport- en beweegdeelname. Bijvoorbeeld jeugd via kennismaking met sport op diverse pleinen in de stad via [Op jouw plein](#) en extra naschoolse beweegmomenten. En, voor Rotterdammers met een beperking, door de toegankelijkheid van sporten en bewegen te verbeteren. Zo zijn er in 2025 al 6 sportaccommodaties toegankelijker gemaakt (zwembad IJsselmonde, de gymzalen Tattistraat en Bramenpad, Sportpark Olympia, Sportcentrum de Wilgenring en het Zwemcentrum inclusief aanpassingen in het hoofdkantoor van Sportbedrijf Rotterdam).

Voor het vergroten van toegankelijkheid zijn in 2025 11 nieuwe activiteiten gestart en 17 bestaande activiteiten aangepast. Een voorbeeld van nieuw aanbod is het voetbal voor blinden en slechtzienden bij SV Ommoord, de derde vereniging in Nederland die dit aanbiedt.

Inspirerende topsport voor Rotterdam en Rotterdammers

In 2025 staan het EK Honkbal en WK Handbal op de kalender. Zoals altijd wordt ook voor deze evenementen een divers aanbod aan side events opgezet.

In de afgelopen periode zijn 2 bids uitgebracht voor het EK Beachvolleybal in 2027 en het WK Basketbal in 2029. In het tweede kwartaal van 2025 wordt bekend aan welke steden of landen deze evenementen worden toegewezen.

De NN Marathon Rotterdam groeide van 17.000 naar 18.000 deelnemers bij het onderdeel marathon tijdens de editie van 2025. Deze editie wordt momenteel geëvalueerd. Deze evaluatie wordt meegenomen in de planvorming voor de jubileumeditie 2026.

Vitale en toekomstbestendige verenigingen

In het eerste kwartaal van 2025 is besloten een onderzoek uit te voeren in 2 wijken; Hillesluis en Blijdorp. Dit onderzoek richt zich op drempels die Rotterdammers ervaren om te sporten in deze, van elkaar verschillende, wijken. Dit onderzoek is 1 van de initiatieven vanuit de ambitie 'Alle kinderen verenigd sporten, spelen en scouten'.

Goede sportaccommodaties

De uitvoering van het (begin 2025 door de gemeenteraad vastgestelde) [Integraal Huisvestingsplan \(IHP\) Sport en Recreatie 2024-2034](#) is in volle gang. In deze nieuwe versie zijn geleerde lessen over bijvoorbeeld flexibiliteit in het IHP en de te korte doorlooptijd van het uitvoeringsprogramma verwerkt. Ook andere productgroepen, zoals speeltuinen en scouting, zijn nu in het plan opgenomen.

Om voldoende ruimte voor sport te creëren, zowel nu als in de toekomst, wordt in het eerste halfjaar 2025 een Capaciteitsplan Sportvoorzieningen opgesteld. Dit plan geeft inzicht in de nodige sportvoorzieningen ten opzichte van het aantal inwoners in de stad, met een doorkijk naar 2040 en hoe Rotterdam hier invulling aan kan geven. Bijvoorbeeld door intensivering, zoals het omzetten van natuurgras naar kunstgras. En door efficiënter gebruik, bijvoorbeeld met een betere spreiding van competitievoetbal.

In de eerste helft van 2025 wordt het verhuurmodel op sportcomplex Olympia geëvalueerd. Doel van dit onderzoek is aanbevelingen te geven voor eventuele aanpassingen. En breder gezien: een (beleidsmatig) gesprek te voeren over de exploitatie van sportcomplexen in Rotterdam.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Sport en recreatie	- € 415
Coördinatie Maatschappelijk Vastgoed	- € 677
Volkstuinen	- € 1.220
Knelpunt tijdelijke huisvesting sport	- € 661
Zwemvouchers ouderen en vrouwenzwemmen	- € 400
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	- € 1.000
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 3.543

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 139

Bestuurlijke hoofdlijnen

Stimuleren sport en bewegen

Sporten en bewegen verbetert de gezondheid, draagt bij aan sterke sociale wijken en zorgt ervoor dat mensen uiteindelijk minder vaak een beroep doen op zorg. Daarom stimuleert de gemeente op verschillende manieren dat iedereen sport of beweegt. Jong of oud, met of zonder beperking.

De collegetarget Sport is: 'We realiseren in de periode 2022-2026 een 10% relatieve toename in de wekelijkse sportdeelname (inclusief urban sports)'. De wekelijkse sportdeelname zal toenemen van 62% in seizoen 2021-2022 naar 68% in seizoen 2025-2026.

Om deze target te behalen, is er deze collegeperiode extra aandacht voor het stimuleren van sporten en bewegen door (kwetsbare) Rotterdammers, en voor sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte. Er zijn ook ontwikkelingen die een belemmering kunnen vormen, zoals de hoge energieprijzen, de invoering van betaald parkeren en de bezuinigingsopgaven.

Inspirerende topsport

Rotterdam biedt jonge sporttalenten de kans zich te ontplooiën tot topsporters. Van straat via sportvereniging tot topsport. Het college is trots op de Rotterdamse topsporters en geeft hun een podium als sportambassadeurs. Hoogwaardige topsportevenementen inspireren Rotterdammers om meer te bewegen, te sporten en het beste uit zichzelf te halen. Daarmee wil Rotterdam internationale bekendheid en positieve maatschappelijke en economische effecten realiseren.

Toekomstbestendige verenigingen

Rotterdam stimuleert sporten en bewegen voor iedereen. Sport-, speeltuin- en scoutingverenigingen zijn van groot belang. Naast een fijne plek om met plezier te sporten en te bewegen, vormt een vereniging een plek voor ontmoeting. Daarmee dient de vereniging als sociaal cement in onze wijken. Daarom stimuleert en koestert het college een vitaal en toekomstbestendig verenigingsleven.

Goede sportaccommodaties

Rotterdam zet in op hoogwaardige en duurzame sportvoorzieningen, voor iedereen goed bereikbaar en toegankelijk voor mensen met een beperking. Het streven is dat er voldoende sportvoorzieningen zijn die goed gebruikt worden en aansluiten op de sport- en beweegbehoeften van Rotterdammers. Op een aantal veldsportcomplexen worden clubgebouwen vervangen of gerenoveerd. Ook vinden er ingrepen plaats om de veldcapaciteit op orde te houden of te vergroten, zoals de aanleg van kunstgrasvelden en inzet op een betere spreiding van voetbalcompetities. Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties past de gemeente de beleidsregel 'Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties' (2014) toe en is er aandacht voor duurzaamheid en functiemenging.

Breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen die zelf opstellen in eigendom hebben en daarvoor moeten zorgen, kunnen gebruikmaken van de Investeringssubsidieregeling voor verenigingen. In de vernieuwde regeling gaat extra aandacht uit naar renovatie en de toegankelijkheid van clubgebouwen. Verder stimuleert de gemeente via Sportbedrijf Rotterdam ['Claim je veld'](#) het gebruik van voorzieningen op de buitensportcomplexen: structurele en incidentele huur en medegebruik wordt makkelijker, waarbij de hoofdgebruikers - de verenigingen - meewerken én profiteren. Ook zet Sportbedrijf Rotterdam in op meer gebruik van gymzalen en sporthallen, onder andere door het verbeteren van (digitale) informatie gericht op het benaderen van huurders en het stimuleren van vergaderen in sportaccommodaties en de campagne ['Huur toch een zaal'](#).

Natuur- en milieueducatie

Educatie kan helpen meer verantwoorde keuzes te maken. Met natuur- en milieueducatie worden Rotterdammers bewuster van het belang van een goede gezondheid, klimaat, duurzaamheid, circulariteit, dierenwelzijn en een schone stad. Daarmee wordt een basis gelegd voor een gezond en duurzaam leven via een verantwoord consumptie- en leefpatroon. Er wordt momenteel in kaart gebracht hoe het beschikbare aanbod het best aansluit bij de ambities van de uitvoeringsagenda Natuur- en Milieueducatie 2024-2026.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Stimuleren sport en bewegen

Paginanummer in website: 140

Doel: Stimuleren sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Alle Rotterdammers hun leven lang met plezier aan het sporten krijgen en in beweging houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderzoek en kennisdeling

In kaart brengen van de behoefte van wijkbewoners en het aanbod aan sporten en bewegen. De gemeente stimuleert dat het aanbod in de wijk aansluit op de vraag, door sportaanbieders actief te helpen bij het opzetten van passend aanbod waar vraag naar is.

Stimuleren en toeleiden

De gemeente stimuleert tot sportdeelname en begeleidt naar structureel sporten bij een sportaanbieder. Dit gebeurt in samenwerking met sportpartners en partners uit andere domeinen via onder andere:

- Schoolsportclinics
- Programma's op Cruijff Courts en Krajicek Playground
- Verenigingen vitaal
- Het toekomstbestendig en toegankelijk maken en houden van accommodaties
- Het uitvoeren van een 'living lab' voor mensen met een licht verstandelijke beperking
- Toeleiding van mensen met een beperking naar passend sport- en beweegaanbod
- Schoolsportverenigingen
- Buitenschoolse beweegmomenten
- [Swapgym](#)
- E-sports activiteiten

Rotterdammers die deelnemen aan de gezondheidsinterventies zoals de ketenaanpakken valpreventie, welzijn op recept en de [Gecombineerde Leefstijl Interventie \(GLI\)](#), worden gestimuleerd en gemotiveerd om te blijven sporten en bewegen.

Binnen de ketenaanpak valpreventie heeft het doorverwijzen naar sport- en beweegaanbod een belangrijke plek. Daarnaast wordt bekeken of het huidige sport- en beweegaanbod geschikt is voor deelnemers van de gezondheidsinterventies. Waar nodig wordt dit verbeterd of nieuw opgestart. Zo blijft er passend én voldoende aanbod voor deelnemers die na gezondheidsinterventies willen blijven sporten en bewegen.

Met [financiering van het Rijk](#) heeft de gemeente van 2023-2026 een 'living lab' gestart. Het doel van het living lab is uitzoeken welke ondersteuning en stimulans een positief effect hebben op sporten en bewegen van mensen met een licht verstandelijke beperking. De gemeente werkt samen met betrokken organisaties, zoals de BredeRaad 010, Pameijer, Special Heroes, Erasmus MC en verschillende sportaanbieders. In de praktijk wordt uitgetoetst wat wel en niet werkt. Mensen met een licht verstandelijke beperking helpen bij de ontwikkeling, het testen en uitvoeren van de verschillende projecten.

De eerste experimenten zijn gestart in 2024 en lopen tot en met 2026. In deze periode worden de experimenten bijgesteld of gestopt op basis van tussentijdse resultaten.

Op basis van de Sportnota 2021+ en de motie 'Wedstrijde Global Active City Label halen' (22bb4556) heeft Rotterdam zich ten doel gesteld begin 2026 het [Global Active City \(GAC\)-label](#) te halen. Met dit label in het vooruitzicht nodigt Rotterdam organisaties in de stad uit om sport in te zetten voor het behalen van hun doelen. De kennis uit het Global Active City-netwerk werkt inspirerend en geeft concrete voorbeelden van hoe dat kan. Andersom inspireert Rotterdam met goede voorbeelden andere steden. Dit vergroot het netwerk en bereik van Rotterdam als actieve sportstad.

Toegankelijkheid

De toegankelijkheid van sporten en bewegen moet nog beter voor mensen met een beperking. Hiervoor is samen met partners in de stad het plan Rotterdam Sport Onbeperkt opgesteld. Aanleiding hiervoor zijn de aanbevelingen uit het [onderzoek van het Mulier Instituut](#) naar de ervaringen en belemmeringen van Rotterdammers met een beperking om te sporten. Voorbeelden die de toegankelijkheid verbeteren:

- Rotterdam is aangesloten bij het programma Rotterdam Onbeperkt om Rotterdam toegankelijker te maken voor mensen met een beperking.
- Betere informatie-toegankelijkheid. Bijvoorbeeld met de landelijke website [Uniek Sporten](#) met het sportaanbod voor mensen met een beperking, nieuwsberichten en evenementen. En het Servicepunt van [SportMEE](#) waar Rotterdammers vragen kunnen stellen over het sporten

met een beperking. Zij kunnen er ook individuele begeleiding krijgen bij het vinden van een sport die bij hen past.

- Het opstarten van nieuw aanbod en/of het bestaande aanbod aanpassen op basis van de vraag en behoefte, in afstemming met de sportpartners en SportMEE.
- Extra aandacht voor de toegankelijkheid bij (top)sportevenementen voor de deelnemers, bezoeker en bijvoorbeeld deelname aan side-events door mensen met een beperking. Samen met Rotterdam Onbeperkt zijn er door de gemeente toegankelijkheidsadviezen gegeven aan de evenementorganisatoren zodat zij deze toegankelijker kunnen maken, bijvoorbeeld bij [ABN AMRO Open](#) en de Rotterdam Marathon.
- Uit de geleerde lessen van het actieprogramma speeltuinverenigingen is er specifieke aandacht voor het verbeteren van de fysieke en sociale toegankelijkheid. Na overleg met ouders en zorgbegeleiders worden door hiervoor geschikte speeltuinverenigingen in de vorm van een pilot (exclusieve) speelmomenten aangeboden voor kinderen met een beperking. Onder begeleiding en aangepast aan behoeftes. Bij deze aangepaste activiteiten spelen kinderen met en zonder beperking samen. Speeltuinverenigingen in Rotterdam ontvangen de uitkomsten uit de pilot om beheerders en vrijwilligers te informeren en inspireren zelf ook een inclusieve samenspeelplek te bieden.

Subsidies

De gemeente voert enkele subsidieregelingen uit voor diverse levensfasen en doelgroepen, zoals mensen met een beperking, kinderen, sport, scouting en speeltuinverenigingen, urban sport en kleine initiatieven.

De [010 Sport en Spel- subsidieregeling](#) is een laagdrempelige subsidie voor evenementen of activiteiten die Rotterdammers organiseren op het gebied van sporten, spelen, scouting of bewegen. Iedereen kan meedoen aan deze evenementen.

Impact van sport/Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)/SPUK

Rotterdam werkt vanuit de [Sportnota 2021+](#) samen met verschillende partijen, uit verschillende domeinen, in de stad. Dit past ook binnen het landelijke [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#). Om meer impact met sport te maken en de doelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord te behalen, zet de gemeente diverse brede specifieke uitkeringen (SPUK's) van het Rijk in.

Voor sport bijvoorbeeld zijn dit de SPUK's Brede regeling combinatiefunctionarissen en Lokaal sportakkoord. Deze uitkeringen worden gebruikt om de toeleiding naar sport en bewegen te ondersteunen en specifiek om samen te werken met de andere domeinen. Voorbeelden van inzet zijn:

- Jeugd kennis laten maken en door laten stromen met inzet van bijvoorbeeld [Schoolsport010](#) en [schoolsportvereniging](#)
- Toeiden van kwetsbare groepen die achterblijven in sport- en beweegdeelname naar sportaanbod. Hieronder vallen ook dreumesen (kinderen van 1 tot 2,5 jaar) met [DoeRakkers](#).
- De koppeling van combinatiefunctionarissen (ingezet voor versterken van de samenwerking) aan de ketenaanpakken valpreventie, Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) voor volwassenen, de aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen en welzijn op recept. Om mensen tijdens en na de interventie toe te leiden naar sport en bewegen.
- Begeleiding van statushouders naar sport en bewegen.
- Het verbeteren van de beweegmogelijkheden bij speeltuinen.
- De inzet van verenigingsconsulenten om sportverenigingen toekomstbestendig te maken en diverse doelgroepen te kunnen laten sporten bij een vereniging.
- Ondersteuning van stichtingen en commerciële sportaanbieders zodat per wijk het sport- en beweegaanbod aansluit op de vraag en behoefte.

Openbare ruimte

De gemeente zet in op sport en bewegen in de openbare ruimte waar Rotterdammers gratis kunnen sporten en actief zijn. Hiervoor is een interne samenwerking gestart op de thema's Groen, Gezond en Bewegen. Dit programma heeft als doel een gezond en groen Rotterdam dat uitnodigt tot bewegen en uitdaagt om te sporten. In 2025 test de gemeente de sportnorm die de minimaal nodige ruimte garandeert voor sportlocaties in de openbare ruimte.

Samen met de urban sporters en urban sports-aanbieders uitvoeren van de acties uit de [Urban Sports Agenda](#).

Het sportcomplex aan de Folkert Elsingastraat wordt herontwikkeld. Dit project is een voorbeeld waar allerlei ontwikkelingen rondom sport in de openbare ruimte samenkomen: van het openstellen van het complex tot het realiseren van urban sportsvoorzieningen.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie seizoen '21-'22	Realisatie seizoen '22-'23	Realisatie kalenderjaar 2024	Target seizoen '24-'25	Target seizoen '25-'26	Target seizoen '26-'27	Target seizoen '27-'28	Target seizoen '28-'29
Collegatarget toename sportdeelname: We realiseren in de periode 2022-2026 een 10%								

relatieve toename in de wekelijkse sportdeelname inclusief urban sports. De wekelijkse sportdeelname zal toenemen van 62% in 2022 naar 68% in 2026

Wekelijkse sporters	62%	63%	66%	68%	68%	68%	68%

Toelichting indicatoren

Metingen zijn elk jaar in april en november. De realisatie van seizoen 2023-2024 is vanwege een onbetrouwbare meting in november 2023 niet bekend. Om inzicht te geven in de voortgang, is met de metingen van april 2024 en november 2024 het cijfer van kalenderjaar 2024 berekend.

Het realisatiecijfer over seizoen 2024-2025 wordt in het vierde kwartaal van 2025 bekendgemaakt.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Inspirerende topsport

Paginanummer in website: 141

Doel: Inspirerende topsport

Wat willen we bereiken?

De sterke topsportpositie van Rotterdam verzilveren voor de stad op sportief, economisch, toeristisch en maatschappelijk vlak.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeenteraad heeft ingestemd met een voorbereidingskrediet voor de ontwikkeling van een Nationaal Vechtsportcentrum. Momenteel wordt de haalbaarheid van deze nieuwbouwontwikkeling op de beoogde locatie onderzocht.

Naast de boksbond zijn de karate-, taekwondo-, aikido-, sambo- en judobond betrokken bij het Nationaal Vechtsportcentrum. Met deze bonden wordt afgesteld hoe zij het beste gehuisvest kunnen worden in het Nationaal Vechtsportcentrum.

Rotterdam wil graag topsportprogramma's omdat de gehele sport (zowel top- als breedtesport) hiervan profiteert. Voor turnen en volleybal zijn zogenaamde 010-puntenplannen opgesteld. Deze worden uitgevoerd en geëvalueerd in samenwerking met sportverenigingen, sportbonden en de uitvoeringsorganisaties. Deze plannen zijn bedoeld om de sport als geheel te versterken. Bijvoorbeeld door leerpunten uit de pilots binnen turnen en volleybal in 2025 te verwerken en de werkwijze verder te ontwikkelen en verbeteren.

De gemeente Rotterdam geeft opdracht aan Rotterdam Topsport om de organisatie van sportevenementen te ondersteunen. Zowel financieel als met hulp en advies. Dit betreft kleinschalige evenementen zoals NK's maar ook de meest aansprekende evenementen zoals het WK handbal (vrouwen) en het EK honkbal (mannen) in 2025. Zoals altijd bij zulke grote evenementen zijn de activiteiten voorafgaand aan het evenement van groot belang om ook de (potentiële) maatschappelijke waarde van de evenementen - door bijvoorbeeld Rotterdammers kennis te laten maken met de sport en te enthousiasmeren (meer) te gaan bewegen - te verzilveren. Sportbedrijf Rotterdam organiseert deze side events in samenwerking met de gemeente.

Hoe meten we dat?

	2022	2023	2024	2025	2026
Acquireren en faciliteren van minstens 1 eenmalig internationaal topsportevenement per jaar	WK Volleybal dames	European Para Championships	WK Shorttrack Tour de France Femmes	WK Handbal EK Honkbal	
Jaarlijks minimaal 17 side-events bij sportevenementen				<i>In het derde kwartaal van 2025 worden de voorgenomen activiteiten en side-events uitgebreider omschreven.</i>	

Voorjaarsnota 2025

Doel: Toekomstbestendige verenigingen

Paginanummer in website: 142

Doel: Toekomstbestendige verenigingen

Wat willen we bereiken?

Vitale, toekomstbestendige en toegankelijke speeltuin-, scouting- en sportverenigingen. Deze verenigingen zijn verspreid over de stad en vervullen een maatschappelijke rol in de wijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Rotterdam helpt sport-, speel- en scoutingverenigingen vitaal en toekomstbestendig te blijven. Verenigingsconsulenten en specialisten van Rotterdam Sportsupport, die een landelijke voorbeeldfunctie hebben in verenigingsondersteuning, helpen de sport- en scoutingverenigingen in de volle breedte: vrijwilligers, accommodaties, veilig sportklimaat, financiën, leden en organisatie. Door deze hulp hebben en houden Rotterdammers de mogelijkheid om bij een vereniging te sporten en bewegen. De gemeente werkt hierbij samen met regionale en landelijke netwerkpartners.

De uitvoering van het huidige speeltuinenbeleid loopt tot en met 2024. Afspraken tussen de gemeente en [Buurt- en Speeltuinwerk \(BSW\)](#), over personele ondersteuning op de speeltuinen hebben dezelfde doorlooptijd. Met de speeltuinverenigingen en andere belanghebbenden ontwikkelt de gemeente een vernieuwd beleidskader voor de speeltuinen. Het beleidskader wordt in het derde kwartaal van 2025 met de gemeenteraad gedeeld.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Target 2025	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029
Percentage van de sport-, scouting- en speeltuinverenigingen dat zichzelf als vitaal ziet (zelfreflectie uit de Vitaliteitsmonitor)	89%	87%	86%	85-90%		85-90%	85-90%	85-90%	

Toelichting indicatoren

Stabilisatie van het percentage sport-, scouting- en speeltuinverenigingen dat zichzelf als vitaal ziet (zelfreflectie uit de Vitaliteitsmonitor).

Voorjaarsnota 2025

Doel: Goede sportaccommodaties

Paginanummer in website: 143

Doel: Goede sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen, met aandacht voor mensen met een beperking.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Sport en Recreatie (2024-2034), waarbij wordt ingezet op thema's zoals toegankelijkheid, duurzaamheid en functiemenging én uitbreiding naar andere productgroepen, zoals speeltuinen en scouting (meer informatie bij [Projecten](#)).
- Uitvoering van de [Regeling Investeringsubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen](#). Het doel van deze regeling is te stimuleren dat Rotterdamse breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen hun eigendommen op een adequaat kwaliteitsniveau houden of brengen, waardoor vitale verenigingen behouden blijven. Investerings zijn gericht op functionaliteit, duurzaamheid, toegankelijkheid of het renoveren of het vervangen van een verenigingsgebouw.
- Sportbedrijf Rotterdam werkt aan verhoging van het gebruik van buitensportterreinen. Op de uren dat deze niet benut worden door de hoofdgebruiker (vereniging), worden ze in overleg beschikbaar gesteld aan derden. Bijvoorbeeld via 'Claim je veld' of openbaarmaking.
- Het verhuurmodel op sportcomplex Olympia wordt geëvalueerd. Dit onderzoek is bedoeld om aanbevelingen op te leveren voor eventuele aanpassingen op Olympia. En bij te gaan dragen aan een meer beleidsmatige discussie over de exploitatie van sportcomplexen in Rotterdam.
- Inspelen op behoeften van kansrijke doelgroepen (zoals bootcamp en cross fit, buitensportverenigingen, yoga, informele vriendengroepen, studenten, expats, maar ook commerciële gebruikers zoals fysiotherapeuten, BSO's en kinderdagverblijven) in de gymzalen waar de bezetting het laagst is. Dit gebeurt in afstemming met de behoeften in de wijk.
- De toegankelijkheid van 27 bestaande sportaccommodaties is in kaart gebracht. Er is een start gemaakt aan de verbetering van de toegankelijkheid van deze accommodaties.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Target 2025	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029
Aantal verleende subsidies aan verenigingen in het kader van de investeringssubsidie	...	19	26	25		25	25	15	

Toelichting indicatoren

Vanwege de bezuinigingen heeft het college het structurele budget voor de investeringssubsidie accommodaties gehalveerd. Hierdoor kan de gemeente vanaf 2025 minder aanvragen van verenigingen goedkeuren. Wel komt er een specifieke aanvulling van de regeling met een € 0,5 mln in 2025, 2026 en 2027 om veldverlichting op sportcomplexen te verduurzamen.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Laagdrempelige natuureducatie

Paginanummer in website: 144

Doel: Laagdrempelige natuureducatie

Wat willen we bereiken?

Een zowel financieel als fysiek bereikbaar aanbod op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME).

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitvoeringsagenda Natuur- en Milieueducatie 2024-2026 is door het college vastgesteld. De pijlers in deze uitvoeringsagenda richten zich op bevordering van leeractiviteiten over natuur, milieu en duurzaamheid. Er zijn pilots in voorbereiding voor uitbreiding van belevenisplekken voor natuur- en milieueducatie op scouting- en speeltuinverenigingen.

Bezuinigingen NME

In 2024 is besloten de NME-lessen door Natuurstad op scholen te stoppen en te vervangen door belevingsgerichte activiteiten. De groene locaties blijven hiervoor beschikbaar. Dit betekent een geleidelijke bezuiniging van totaal € 900.000 op de subsidie aan Natuurstad per 2027, oplopend vanaf 2025.

De alternatieve invulling van natuur- en milieueducatie wordt in samenspraak met de gemeente uitgewerkt en verloopt geleidelijk op twee manieren.

Natuurstad

- Belevingsgerichte activiteiten, zowel schools als naschools. Natuurstad coördineert dit aanbod en werkt hierbij samen met andere organisaties.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Target 2025	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029
Stabilisatie van het aantal en percentage Rotterdamse basisscholen dat NME-lessen volgt									
Aantal	204	201	Resultaten bekend in juni 2025	170		100	80	60	
Percentage	98%	96%	Resultaten bekend in juni 2025	80-85%		50%	40%	30%	

Toelichting indicatoren

Stabilisatie van het aantal en percentage Rotterdamse basisscholen dat NME-lessen volgt

De voorgestelde bezuinigingen hebben gevolgen voor de ambities van de NME-uitvoeringsagenda. Het gaat hierbij vooral om het bereik en de frequentie van educatieve activiteiten.

De resultaten over 2024 zijn beschikbaar in het tweede kwartaal van 2025.

De prestatieafspraken met Natuurstad worden herijkt in relatie tot de Uitvoeringsagenda NME.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 145

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Sport en recreatie draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 1. Geen armoede
- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 4. Kwaliteitsonderwijs
- 8. Eerlijk werk en economische groei
- 10. Ongelijkheid verminderen
- 16. Sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 146

Projecten

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport

In januari 2025 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Sport en Recreatie 2024-2025 vastgesteld. Dit plan vervangt van het [IHP Sport 2020-2030](#) (IHP Sport) en richt zich onder andere op vervanging en renovatie van accommodaties en gebouwen van sport-, speeltuin- en scoutingverenigingen. Toegankelijkheid, duurzaamheid en functiemenging krijgen hierbij extra aandacht.

In mei 2020 heeft het college besloten te prioriteren voor de urgente projecten uit het IHP 2020-2030 die niet konden worden uitgesteld. Het gaat om de volgende projecten:

- Vervanging van zwembad Overschie (definitiefase)
- Sportcentrum Feijenoord (voorheen Huis op Zuid) (opgeleverd)
- Sporthal Stadionpark (uitvoering)
- Vervanging sporthal Schuttersveld (uitvoering)
- Vernieuwing van Nieuw-Terbregge (opgeleverd)
- Uitbreiding van het Topsportcentrum met onder andere een vechtsportcentrum (definitiefase)

De eerste 7 IHP-projecten zijn afgerond. Voor een aantal accommodaties zijn renovatieplannen voorbereid (De Enk, de Alexanderhal) en er worden verkenningen gedaan voor nieuwbouw (de Wielewaal, de Persoonsdam, de Hoekstee).

Daarnaast zijn diverse projecten voor de veldsportcomplexen in de voorbereidende fase, waaronder de complexen aan de Boszoom-Zuid en de Taludhoeve van FCB-HWD. Ook is de nieuwbouw van complex Steeds Hooger aan het Erasmuspadi in volle gang. Met de kinderboerderijen, scouting en speeltuinen is de gemeente in verkennende fase.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
161.044	125.304	286.348	7.462	20.544	37.820	52.561	74.351	5.142

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 147

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Sport en recreatie		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-101.521	-99.443	-99.056	-98.540	-98.540
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-415	991	1.541	1.541	1.541
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Coördinatie Maatschappelijk Vastgoed	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-677	-677	-677	-677	-677
Volkstuinen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.220	-820	-420	-420	-420
Accommodaties scouting	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-100	0	0	0	0
Incidenteel voordeel accommodaties	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	261	362	0	0	0
Knelpunt tijdelijke huisvesting Sport	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-661	-1.162	0	0	0
Pleinprogrammering	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-100	0	0	0
Substitutie GALA-middelen Sport en recreatie	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	250	500	0	0	0
Vacaturevoordeel sport en recreatie	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	300	250	0	0	0
Zwemvouchers ouderen en vrouwenzwemmen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	Reserves	-1.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletieregelingen)	Reserves	175	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve SSC flex	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.657	2.638	2.638	2.638	2.638
Begroting na wijzigingen		-101.936	-98.452	-97.515	-96.999	-96.999

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn 2 redenen voor: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten en de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de paragraaf Investeringsprogramma's staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Coördinatie Maatschappelijk Vastgoed

Bij de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten Vastgoed (2019-2021) is aanvullende capaciteit beschikbaar gesteld voor de coördinatie van het maatschappelijk vastgoed. De dekking van € 1,4 mln. per jaar voor 2021 en 2022 is gevonden in 2023 en 2024 (kasschuif). Deze dekking is na 2024 ten onrechte structureel opgenomen ('doorgetrokken') in de meerjarenbegroting. Deze technische fout is hersteld. Voor programma Sport en Recreatie gaat het om de helft van dit bedrag, € 677.000.

Volkstuinen

Aan de volkstuinverenigingen is de afgelopen jaren geen kostendekkende huur in rekening gebracht. Hier wordt stapsgewijs naartoe gewerkt. Voor 2025 worden huuropbrengsten op dit programma voor € 800.000 gecompenseerd. In 2026 is dit voor het laatste jaar nog € 400.000. Daarnaast wordt vanaf 2025 € 420.000 ingezet voor een uitvoeringsplan voor volkstuinen op basis van 4 pilots.

Accommodaties scouting

Eenmalige verhoging in 2025 van het budget van de subsidieregeling "investeringsregeling voor breedtesport-, speeltuin- en scoutingverenigingen", waarbij deze verhoging bestemd is voor investeringen in de accommodaties van scoutingverenigingen.

Incidenteel voordeel accommodaties

Het incidenteel voordeel accommodaties gaat om een herschikking van het budget voor sportaccommodaties voor de lasten van het onderhoud van kunstgrasvelden.

Knelpunt tijdelijke huisvesting sport

Het grootste deel van de uitgaven voor het Integraal Huisvestingsplan Sport en Recreatie zijn investeringen die gedekt worden uit de Rotterdamse Investeringsmotor. Aan investeringen in de renovatie of nieuwbouw van sportaccommodaties zijn onvermijdelijke kosten verbonden die niet uit deze Rotterdamse Investeringsmotor worden gedekt. Budget voor deze lasten komt vanuit het [Programma Bestaande Stad](#).

Pleinprogrammering

Een eenmalige inzet voor een extra impuls voor de sportactiviteiten in (en met) de wijken op de Cruiff- Krajicekcourts (Op jouw plein). De uitwerking vindt plaats in 2026.

Substitutie GALA middelen Sport en Recreatie

Door beschikbaar gestelde rijksmiddelen van de Gezond en Actief leven Akkoord (GALA)-gelden is het mogelijk om gemeentelijke middelen eenmalig vrij te spelen.

Vacaturevoordeel Sport en Recreatie

Dit betreft een incidentele taakstellende opgave voor de jaren 2025 en 2026 om binnen het begrotingsprogramma de apparaatslasten te verlagen door het niet of later invullen van de vacatures.

Zwemvouchers ouderen en vrouwenzwemmen

Het betreft verlenging van de inzet op de zwemvouchers voor ouderen. Hiermee is gestart in 2024 in het kader van een raadsnotie. We geven een vervolg aan deze succesvolle pilot. Verder starten we in 2025 met extra zwemactiviteiten voor vrouwen.

Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)

Voor de ontbinding van SSC Flex heeft de afbouw van de inzet van gymleraren, medewerkers ouderbetrokkenheid en peuterconsulenten geleid tot frictiekosten (diverse toelagen tot uitstroom). De verwachting is dat er € 175.000 overblijft op basis van verwachte lasten. Deze € 175.000 valt daarom vrij.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Vanuit de Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget is in 2025 € 225.000 en in 2026 € 35.000 beschikbaar voor het project duurzaamheid integraal huisvestingsplan.

Bestemmingsreserve SSC Flex

Er wordt € 37.000 minder onttrokken aan de bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex. Er wordt ook € 37.000 minder aan frictiekosten verwacht. Het saldo is hiermee neutraal.

Wereldse topsportevenementen

Binnen het Programma Sport en Recreatie wordt de nieuwe bestemmingsreserve (top)sportevenementen gemaakt. Het doel van deze bestemmingsreserve is om door te sparen, topsportevenementen met grote internationale allure naar Rotterdam te kunnen halen.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn verschillende technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen:

- Invulling van onderzoekskosten voor Kiezen voor Rotterdam. Voor 2025 is dit -€ 110.000 en vanaf 2026 -€ 220.000;

- Vanuit het [Programma Onderwijs](#) wordt vanaf 2025 € 349.000 voor het Meerjarig Onderhoudsplan Zadkine Koperpad overgeheveld aan Programma Sport en Recreatie;
- Programma Lekker Fit stopt en wordt als subsidieregeling 010 Fit'R voortgezet: vanuit het Programma Sport en Recreatie (-€ 2,9 mln in 2025 en vanaf 2026 -€ 2,6 mln) naar [Programma Volksgezondheid](#) en [Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams](#);
- Het resterende budget vanuit Lekker Fit wordt ingezet voor schoolsportverenigingen (bewegen in en om de school) voor 2025 € 423.000 en vanaf 2026 € 1,2 mln, per saldo is dit neutraal;
- De overige technische wijzigingen bedragen voor 2025 -€ 4.000 en vanaf 2026 -€ 167.000.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Sport en recreatie	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	4.848	4.464	664	664	664	664
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.011	3.801	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	836	664	664	664	664	664
Lasten exclusief reserves	108.172	106.324	99.615	98.338	97.823	97.823
Apparaatslasten	8.882	8.885	8.208	8.458	8.458	8.458
Inhuur	158	47	47	47	47	47
Overige apparaatslasten	199	225	202	202	202	202
Personeel	8.525	8.612	7.959	8.209	8.209	8.209
Overige verrekeningen	4.808	5.925	5.796	4.234	4.234	4.234
Overige verrekeningen	4.808	5.925	5.796	4.234	4.234	4.234
Programmalasten	94.482	91.515	85.611	85.646	85.130	85.130
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.659	6.689	4.901	5.124	5.173	5.177
Kapitaallasten	83	85	84	82	33	29
Overige programmalasten	799	705	586	586	586	586
Subsidies en inkomensoverdrachten	87.941	84.036	80.040	79.854	79.339	79.339
Saldo voor vpb en reserveringen	-103.325	-101.860	-98.951	-97.675	-97.159	-97.159
Saldo voor reserveringen	-103.325	-101.860	-98.951	-97.675	-97.159	-97.159
Reserves	2.585	-76	499	160	160	160
Onttrekking reserves	2.514	749	499	160	160	160
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)	354	364	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	1.750	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Frictiekosten op afstand zetten LCC's	0	0	304	0	0	0
Bestemmingsreserve noodsteun energiekosten sport	250	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	0	225	35	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	160	160	160	160	160	160
Toevoeging reserves	0	1.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	0	1.000	0	0	0	0
Vrijval reserves	71	175	0	0	0	0
Bestemmingsreserve - Bouw nieuw dierenasiel	0	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)	0	175	0	0	0	0
Bestemmingsreserve noodsteun energiekosten sport	71	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Scoren met Energie	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Sport gebieden	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Voorbereidingskosten IHP's MV	0	0	0	0	0	0
Saldo	-100.740	-101.936	-98.452	-97.515	-96.999	-96.999

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit de specifieke uitkering voor versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026.

Lasten

De apparaatslasten bestaan hoofdzakelijk uit personeelslasten van de medewerkers die het sportbeleid ontwikkelen en uitvoeren. Een groot deel van de programmalasten bestaat uit subsidieverlening voor het creëren van hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen. Ook de bijdrage aan het Sportbedrijf Rotterdam maakt deel uit van de lasten van dit programma.

Reserves

In de begroting is onttrekking aan de reserves geraamd voor:

- Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex
- Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget
- Bestemmingsreserve IFR – Sportaccommodaties intensivering

In de begroting is vrijval aan reserves geraamd voor:

- Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. Dit komt doordat bepaalde uitgaven incidenteel zijn, zoals voor eenmalige evenementen en activiteiten. Daarnaast zijn er meerdere bezuinigingen ingevoerd. Deze worden toegelicht bij de financiële bijstellingen. Ook het wegvallen van rijksgeld heeft meerjarige gevolgen, zowel voor de baten als de lasten.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Sport en recreatie /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Sport en recreatie	-101.936	-98.452	-97.515	-96.999	-96.999
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-17.918	-17.138	-16.957	-16.957	-16.957
Sportaccommodaties	-65.712	-64.721	-63.320	-62.805	-62.805
Sportbeleid en activering	-18.307	-16.593	-17.237	-17.237	-17.237

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Sport en recreatie		2.794	2.190	1.890	1.890	1.890
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen		1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie	2.794	2.190	1.890	1.890	1.890	
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	
Doel reserve:	Het doel is Inzet is om een van de komende jaren een topsportevenement met grote internationale allure naar Rotterdam te halen.					
Raadsbesluit:	1e Herziening 2025 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025	0	1.000	0	0	0	1.000
Raming 2026	1.000	0	0	0	0	1.000
Raming 2027	1.000	0	0	0	0	1.000
Raming 2028	1.000	0	0	0	0	1.000
Raming 2029	1.000	0	0	0	0	1.000
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletieregelingen)		0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie	2.794	2.190	1.890	1.890	1.890	
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletieregelingen)	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Inzet frictiekosten					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025	539	0	364	175	0	
Raming 2026	0	0	0	0	0	
Raming 2027	0	0	0	0	0	
Raming 2028	0	0	0	0	0	
Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat		700	700	700	700	700
Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie	2.794	2.190	1.890	1.890	1.890	
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat	700	700	700	700	700	
Doel reserve:	Het sportterrein van een kwaliteitsimpuls voorzien, waarin georganiseerde- en ongeorganiseerde sport samengaan en waar zowel diverse sportaanbieders als omwonenden gebruik van kunnen maken. In het					

	collegeakkoord 2022 – 2026 heeft het college € 700.000 hiervoor gereserveerd.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	700	0	0	0	700
	Raming 2026	700	0	0	0	700
	Raming 2027	700	0	0	0	700
	Raming 2028	700	0	0	0	700
	Raming 2029	700	0	0	0	700
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten LCC's			1.094	489	189	189
Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie	2.794	2.190	1.890	1.890	1.890	
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten LCC's	1.094	489	189	189	189	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de personele frictiekosten die voortkomen als gevolg van het afstoten van LCC 't Romeynshof en de frictiekosten die de vervanging en renovatie van de Romeynshof met zich meebrengt.					
Raadsbesluit:	Begroting 2018 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.094	0	0	0	1.094
	Raming 2026	1.094	0	604	0	489
	Raming 2027	489	0	300	0	189
	Raming 2028	189	0	0	0	189
	Raming 2029	189	0	0	0	189
Totaal			2.794	2.190	1.890	1.890

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve (top)sportevenementen

Binnen het Programma Sport en Recreatie wordt de nieuwe bestemmingreserve (top)sport evenementen gemaakt. Het doel van deze bestemmingsreserve is om door te sparen, topsportevenementen met grote internationale allure naar Rotterdam te kunnen halen.

Bestemmingsreserve frictiekosten op afstoten LCC's

Deze bestemmingsreserve is gevormd om personele lasten (loonkosten, opleidingskosten en begeleidingskosten) te dekken, als gevolg van het afstoten van Lokale Culturele Centra (LCC's), waaronder LCC 't Romeynshof. Het doel van de reserve wordt aangepast zodat het beter aansluit bij het recente plan rondom LCC 't Romeynshof, waarmee dan tevens de frictiekosten die ontstaan door de vervanging en renovatie (bijvoorbeeld tijdelijke huisvesting) gedekt kunnen worden.

Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat

Er zijn geen onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot, omdat het project van Folkert Elzingastraat is vertraagd. Dit komt door de integratie van dit project binnen de brede gebiedsontwikkeling. Ondertussen is de planvorming begonnen. Daadwerkelijke uitvoering zal in volgorde van afhangen van de beoogde woningbouw. Naar verwachting in 2027/2028.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 148

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Visie en actieprogramma voor vitale en toekomstbestendige speeltuinverenigingen](#)
- [Uitvoeringsprogramma speeltuinverenigingen](#)
- [Uitvoeringsagenda Natuur- en Milieueducatie 2024-2026](#)
- [Sportnota 2021+ Rotterdam, wereldse sportstad](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Sport 2020-2030](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Urban Sports agenda 2024-2027](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Sportbedrijf Rotterdam BV;
- Stichting Natuurstad Rotterdam.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 149

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Achbar

Wethouder Achbar is verantwoordelijk voor de portefeuille Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie.

'Een lang en gezond leven is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Samen met partners in de stad werken we aan sporten en bewegen voor jong en oud en een gezonder en vitaler Rotterdam.'

Voorjaarsnota 2025

Stedelijke ontwikkeling

Paginanummer in website: 150

Stedelijke ontwikkeling

Wie in Rotterdam woont, of de stad regelmatig bezoekt, ziet het gebeuren: Rotterdam verandert snel. Het aantal Rotterdammers stijgt en de stad groeit. Belangrijk is dat iedereen hier fijn kan leven, wonen, werken, leren, bewegen en recreëren. Het programma Stedelijke Ontwikkeling wil dit alles in goede banen leiden.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 151

Voortgang Eerste herziening 2025

Mobiliteit

De gemeente zet de Rotterdamse Verkeersasop Aanpak (RVA) ook in 2025 voort en kijkt daarbij continu naar een optimale verhouding tussen inzet en merkbare effecten. Omdat het aso-gedrag in Rotterdam niet beperkt blijft tot verkeersovertredingen, is het belangrijk om ook de aanpak van aso-gedrag niet te beperken tot mobiliteit alleen. De gemeente is dit jaar dan ook begonnen met een verbreding naar de aanpak van andere vormen van ongewenst gedrag door met meerdere disciplines samen te werken.

De uitrol van het betaald parkeren in IJsselmonde Zuid en op bedrijventerrein Hordijk is op 3 maart 2025 succesvol verlopen. De invoering verliep soepel en de bewoners, ondernemers en bezoekers zijn goed op de hoogte van het nieuwe parkeerregime. Een aaneengesloten gebied met betaald parkeren binnen de ring is zo weer een stap dichterbij gekomen.

Op 14 april 2025 is het project Hofplein gestart. Dit markante verkeersplein wordt de komende periode getransformeerd tot een groen stedelijk plein met meer ruimte voor voetgangers en fietsers en blijvende ruimte voor de tram en bestemmingsverkeer. In de eerste fase van het project wordt in de zuidoosthoek van het Hofplein gewerkt. Uitgebreide maatregelen zijn genomen om het verkeer zo goed mogelijk door te laten stromen. Ook wordt er continu afgestemd met de omgeving om overlast zoveel mogelijk te beperken.

Collegetarget Verkeersveiligheid: We verbeteren de verkeersveiligheid in Rotterdam door effectieve maatregelen te treffen op 30 meest van de meest verkeersonveilige locaties in de stad.

Realisatie 2024: 4

Mijlpaal 2025: 10

Realisatie t/m april 2025: 1

In 2025 is tot nu toe 1 locatie gereedgekomen: de Straatweg. Op dit moment zijn er van de 30 locaties 7 gerealiseerd. Naar verwachting komen er over heel het jaar 13 locaties gereed. Vanwege de benodigde planvoorbereidingstijd ligt het zwaartepunt van de uitvoering van de target in de jaren 2025 en 2026. Dit betekent dat de target niet op tijd (eind 2025) wordt behaald met alleen de locaties die voldoen aan de definitie van de collegetarget.

Openbaar groen

Collegetarget meer groen: In deze collegeperiode komt er 20 ha groen bij, of de planvorming hiervoor wordt afgerond zodat de uitvoering ervan uiterlijk in 2026 start.

Realisatie 2024: 17,4 ha, waarvan 6,3 hectare als groene daken

Mijlpaal 2025: 15 ha

Realisatie t/m april 2025: De realisatie wordt berekend per inrichtingsplan en aan de hand van luchtfoto's. De luchtfoto's worden op een heldere dag in het voorjaar gemaakt, op basis waarvan het areaal groene daken berekend wordt. In totaal is tot en met 2024 voor 17,4 ha vergroening toegevoegd. Op dit moment zijn nog geen recentere cijfers bekend.

De Groenagenda 2023-2026 bevat een groot aantal projecten. Een aantal daarvan is in voorbereiding en van andere loopt de uitvoering, zoals de Willem Buytewechstraat. De vergroening van de Persoonsdam en Nijverheidsstraat is in 2024 opgeleverd.

De Groenagenda is opgezet om integraal en efficiënt aan de vergroening van de stad te werken – onder andere door concrete collegetargets te realiseren. Op 20 juni 2023 stuurde het college het actieplan [Rotterdam gaat voor groen 2023-2026](#) naar de gemeenteraad. Dit actieplan bundelt de inzet op vergroening, klimaatadaptatie – de aanpassing aan klimaatverandering (programma Rotterdams Weerwoord) - en biodiversiteit. De mijlpaal 2024 is gerealiseerd. De verwachting is dat ook de 20 hectare in 2026 haalbaar is.

Groenagenda en klimaatadaptatie

Onderdeel van de Groenagenda is het realiseren van 50 klimaatadaptatieve projecten en 15 pleinen. Inmiddels zijn 6 klimaatadaptatieve projecten gereed, 5 pleinen opgeleverd en is 20 hectare bijenlandschap gerealiseerd.

Ook in 2025 zijn verschillende projecten in voorbereiding en uitvoering, zoals Haagseveer (groeiplaatsverbetering), en bij rioolvernieuwing wordt extra groen in de Libanonbuurt, Agniesenbuurt Noord en omgeving Blijswijkplein ontworpen. In uitvoering zijn Damloopplein en het plein bij

Mullerpierschool. Gezien de projectenvoorraad en aanvragen verwachten wij dat de doelstellingen ruimschoots kunnen worden behaald. Dit zal in de voortgangsrapportages van de groenagenda worden beschreven.

Omgevingswet

- Er wordt toegewerkt naar een eerste versie van de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie. Het college bespreekt dit rond de zomer.
- Voor het NOVEX-gebied Rotterdamse haven hebben het Rijk, provincie, Havenbedrijf Rotterdam en gemeente Rotterdam eind maart 2025 een Uitvoeringsagenda 1.0 gepubliceerd. Hierin is een aantal sleutelafspraken opgenomen. Deze sleutelafspraken richten zich op drie doelen:
 1. Transitie haven,
 2. Krachtige metropoolregio
 3. Balans leefomgeving.
 Daarnaast is afgesproken om een verkenning ruimtegebrek haven (waaronder zeewaartse uitbreiding) en impuls leefomgeving voor te bereiden, gebruikmakend van de spelregels van de MIRT, het meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport.
- Afronding Ontwikkelperspectief NOVEX Zuidelijke Randstad voor de nieuwe Nota Ruimte.
- Vaststelling Koers op Zuid als gebiedsuitwerking van de Omgevingsvisie.

Woningbouwproductie

Collegetarget woningbouwproductie: Het college start in de komende drie en een half jaar met de bouw van 12.500 tot 14.500 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% tot het sociale segment en 35% tot het middensegment.

Mijlpaal cumulatief tot en met 2025: 12.500-14.500

Realisatie cumulatief 1 juli 2022 t/m 2024: 8.391 woningen

Realisatie cumulatief 1 jul 2022 t/m april 2025: 8.538, inclusief 87 flexwoningen

Van de 8.451 permante woningen is 28% in het sociale segment, 30% in het middensegment, 24% in het hogere segment en 13% in het topsegment. Van 5% van de gerealiseerde woningen is de prijscategorie onbekend.

Er zijn voldoende projecten in voorbereiding om het collegetarget te kunnen halen. De projecten die mogelijk voor eind 2025 starten (de planvoorraad) tellen samen nog eens 7.400 woningen. Voor ruim 95% is een vergunning aangevraagd of inmiddels verleend. Het aantal woningen waarvan de bouw kan starten is afhankelijk van diverse externe factoren, zoals de doorlooptijd van bezwaar en beroep, het tijdig kunnen omleggen van nutsvoorzieningen en de beschikbaarheid van voldoende aannemers en beleggers.

Ook de bouw van het aantal studentenkamers ligt op schema. In 2025 staat de startbouw gepland van de projecten Hoge Wiek, Hoofdweg 256 en Toepad, gezamenlijk ca. 1.000 studentenwoningen. Voor de periode vanaf 2026 biedt de huidige (zachte) planvoorraad nog eens ca. 1.600 studentenwoningen, onder andere in Zuid (ABN Amro locatie, Veemtoren) en op de campus van de Erasmus Universiteit (Abraham v. Rijckevorselweg).

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Stedelijke ontwikkeling	- € 3.563
Kasschuif Erfpachtproject	- € 11.200
Actualisatie kapitaallasten	- € 373
Toeslag Onregelmatige Dienst (toezicht)	- € 611
Verevening kostenverhaal	- € 800
Incidentele vrijval exploitatiebudgetten vertraagde oplevering P+R terreinen	€ 900
Truck-parking	- € 650
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	€ 1.471
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)	€ 1.248
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan	€ 800
Correctie dekking voor kapitaallasten	€ 815

Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 4.836

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 152

Bestuurlijke hoofdlijnen

Groenagenda

De Groenagenda is de aanpak om ook deze collegeperiode, net als in de vorige, 20 hectare meer groen in de stad te realiseren. De gemeente werkt aan het realiseren van extra groen, doet aanpassingen aan de stad gezien de klimaatverandering (programma Rotterdams Weerwoord). Ook wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van biodiversiteit en het maken van robuuste en levendige groen-blauwe structuren en verbindingen met inbegrip van de rivieroevers.

Van het actieplan [Rotterdam gaat voor Groen: de groenagenda 2023-2026](#) is de [Voortgangsrapportage 2024](#) begin 2025 ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad.

Mede via deelname aan het recreatieschap Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren werkt de gemeente aan de realisatie van het Ontwikkelplan Landschapspark de Rotte. Dit landschapspark omvat de hele Rotte, van oorsprong tot dam. Onderdelen van het landschapspark zijn de recreatiegebieden van het recreatieschap Rottemeren.

De aanpak van de Rotterdamse Rotte omvat het Rotterdamse deel van het landschapspark. Dit deel van het park vormt een belangrijke groenblauwe verbinding tussen de stad en het omliggende landschap. Het programma draagt bij aan sterkere groene routes langs en naar de Rotte, een grotere levendigheid en meer waterrecreatie op en langs de rivier. Tezamen werken Rotterdam en het recreatieschap Rottemeren aan de ontwikkeling van Landschapspark De Rotte als aantrekkelijk gebied voor de bewoners van de regio, de Rotterdammers en bezoekers.

Stadsprojecten

De komende jaren begint de uitvoering van de eerste stadsprojecten. Het doel is de stad mooier, beter en groener te maken. Ook komt er meer ruimte voor cultuur en buitenspelen. Verder zijn de projecten een vliegwiel voor woningbouw en een stimulans voor de lokale economie.

Bij de stadsprojecten en de uitvoering van de Visie op de Openbare Ruimte werkt de gemeente in samenhang met andere grote ontwikkelingen, zoals de Groei van de Stad, de energietransitie, klimaatadaptatie (Rotterdams WeerWoord) en de groei naar een circulaire economie.

Milieu

De ambities van het college voor groei, woningbouw en transitie van de haven maken de milieuvraagstukken groter en complexer. De gemeente ontkomt er niet aan om bouwplannen te ontwikkelen voor locaties die nu nog milieubelast zijn, zoals bij snel-, spoor- en vaarwegen, en bij haven- en industrieterreinen. Daarbij komt dat in de periode dat de haven in transitie is nieuwe en bestaande initiatieven tegelijkertijd fysieke ruimte en milieuruimte nodig hebben. Daarnaast ligt in de buurt van de haven het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied.

Het is duidelijk dat er grote opgaven liggen voor luchtkwaliteit, geluidhinder, bodemvervuiling en veiligheid, zoals werk met en vervoer van gevaarlijke stoffen. Om hier tijdig op in te kunnen spelen, worden milieuaspecten bij planontwikkelingen vroeg in beeld gebracht.

Omgevingsvisie

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet heeft grote gevolgen voor het ruimtelijk beleid. De invoering van de Omgevingswet is een opgave voor de hele organisatie. De opgave richt zich op de vier maatschappelijke doelen van de wet.

Een belangrijke opgave is het voorsorteren op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Een van de vereisten in de wet is dat elke gemeente een omgevingsvisie opstelt voor het eigen grondgebied.

De Omgevingsvisie Rotterdam is in december 2021 vastgesteld als levend document. De omgevingsvisie wordt zo nodig geactualiseerd en aangepast op basis van nieuwe inzichten, trends en ontwikkelingen en als de voortgang in de uitvoering daartoe aanleiding geeft.

In 2023 bereidde de gemeente een eerste herziening van de omgevingsvisie voor. Daarin is de ontwikkeling van de Oostflank vastgelegd, inclusief het voorkeursalternatief van de MIRT-verkenning oeververbindingen regio Rotterdam voor een stadsbrug (MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport).

De gemeenteraad heeft opdracht gegeven om op basis van de ruimtelijke stedelijke ambities uit de Omgevingsvisie Rotterdam én het coalitieakkoord programma's en projecten te ontwikkelen voor de huidige collegeperiode en verder. Hiervoor komt er een Uitvoeringsstrategie

Omgevingsvisie. Daarin staat de prioritering, fasering en samenhang beschreven voor de uitvoering van de ambities uit de Omgevingsvisie Rotterdam. Zo geeft de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie langjarig richting aan het beschikbare geld, de gemeentelijke capaciteit en de inhoudelijke focus, om te komen tot 'Goede Groei'. Een eerste versie van de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie is medio 2025 gereed.

Voor het NOVEX-gebied Rotterdamse haven is als vervolg op het Ontwikkelperspectief van december 2023 afgesproken om de Omgevingsvisie Rotterdam te actualiseren, op basis van de Verkenning ruimtegebrek haven en impuls leefomgeving zoals opgenomen in de Uitvoeringsagenda.

Tot slot werkt de gemeente een kader uit voor monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie. Dit kader helpt om overzicht en regie te houden op de groei van de stad. De gemeenteraad stelt het kader vast.

Mobiliteit

De komende jaren is de inzet op mobiliteit en verkeer, en op vervoer gericht op enkele beslissende stappen die de stad veranderen. De gemeente maakt de drie stadsgebieden Noord (Oude Noorden, Agniesebuurt, Liskwartier), Centrum (Oude Westen) en West (Middelland en Nieuwe Westen) autoluw. Dit moet de verkeersveiligheid en doorstroming verbeteren. Binnen de gehele Ring Rotterdam komt er betaald parkeren. Met de gemeentelijke partners kiest de gemeente een van de uitvoeringsvarianten van een nieuwe oeververbinding. Zo komt er meer ruimte in de stad en komen er mogelijkheden voor stedelijke groei en verdichting, zonder dat dit leidt tot meer verkeersopstoppen en de stad verliest aan aantrekkelijkheid.

Wonen

De gemeenteraad heeft de Woonvisie op 14 maart 2024 vastgesteld. De basis hiervoor was het Woonakkoord dat de raad begin 2023 heeft gesloten. De Woonvisie is uitgewerkt in een koers tot en met 2040 en in een uitvoeringsprogramma dat de nadruk legt op de uitvoering in de komende vijf jaar.

We spelen in de Woonvisie in op de actuele opgaven. De ambitie formuleren we daarom als volgt:

1. Rotterdam is een betaalbare stad voor iedereen.
2. Rotterdam is een diverse en inclusieve stad.
3. Rotterdam als innovatieve woonstad, met lef.

De ambities zijn onderverdeeld in 4 pijlers:

- Pijler 1: Meer en betaalbare woningen;
- Pijler 2: Toekomstbestendige woningen en vitale wijken;
- Pijler 3: Huisvesting van aandachtsgroepen;
- Pijler 4: Betere positie op de woningmarkt.

De doelstelling is te beginnen met de bouw van 12.500 – 14.500 woningen in de periode juli 2022 tot en met december 2025. De nadruk ligt op woningen voor studenten, sociale stijgers, mensen met een middeninkomen en ouderen. Hiervoor is in 2023 in 'Doorbouwmaatregelen 2023 – 2026' een set maatregelen vastgesteld.

Het is steeds belangrijker dat huur- en koopwoningen betaalbaar zijn. Er komen dan ook meer betaalbare nieuwbouwwoningen met de verdeling: 20% sociaal, 35% middensegment, 30% hoger segment en 15% topsegment. Stapsgewijs past de gemeente de verdeling voor nieuwbouw aan naar 25% sociaal, 40% middensegment, 20% hoger segment en 15% topsegment vanaf 2026. Daardoor groeit het aandeel betaalbare woningen naar 65% (nu 50%).

NOVEX-gebied Rotterdams havengebied

Gemeente Rotterdam is samen met vier ministeries, de provincie Zuid-Holland en het Havenbedrijf Rotterdam initiatiefnemer voor het werken aan een toekomstbestendig Rotterdamse haven. Daarmee wordt ingespeeld op de opgaven en kansen die de energie- en grondstoffentransitie biedt voor de Rotterdamse haven, in samenhang met de maatschappelijke opgaven in de omgeving van de haven. Middels een programmatische aanpak heeft dit een vervolg gekregen in een [Uitvoeringsagenda](#), die inmiddels naar de Raad en naar de Tweede Kamer is gestuurd. In de Uitvoeringsagenda hebben Rijk en regio afgesproken een verkenning Ruimtegebrek & Impuls Leefomgeving te starten conform de MIRT-systematiek. Daarnaast werken partijen aan een investeringsagenda. Ook komt er een actualisatie van de instrumenten voor ruimtelijk beleid, waaronder de Omgevingsvisie Rotterdam en de Rotterdamse Havenvisie.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Integraal ontwikkelen van de stad

Paginanummer in website: 153

Doel: Integraal ontwikkelen van de stad

Wat willen we bereiken?

Werken met de Omgevingswet en uitvoering geven aan de doelen van de Omgevingsvisie

- In de Omgevingsvisie Rotterdam staan opgaven voor de stad. De koers en hoofdkeuzes geven richting aan hoe de gemeente op deze opgaven inspeelt. Uitwerking van deze doelen gebeurt in samenspraak met bewoners, ondernemers en gebruikers van de stad. Hierbij hoort ook het contact met de hogere overheden, met verbanden als de G4 en met de Verstedelijkingsalliantie.
- Vanuit hogere overheden – Rijk en provincie - komt veel nieuwe regelgeving en omgevingsbeleid. In de twee uitwerkingen van de nota Ruimte van het Rijk voor deze regio, de NOVEX-haven en NOVEX Zuidelijke Randstad, komen diverse rijksprogramma's en rijksbeleid samen. Beide uitwerkingen bundelen losse sectorale ambities tot een samenhangend, geïntegreerd geheel dat richting geeft aan verdere ontwikkelingen. Beide NOVEX-uitwerkingen hebben verder een directe relatie met toegekend geld van het Rijk voor de [MIRT](#)-verkenning Oude Lijn en de nieuwe Stadsbrug.

Een zo gunstig mogelijke balans vinden tussen maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat

- De gemeente krijgt geld door bijvoorbeeld grond te verkopen, erfpacht om te zetten of een bestemmings- of omgevingsplan aan te passen. Dit geld kan de gemeente gebruiken voor nieuwe plannen. Soms neemt de gemeente met lagere opbrengsten genoegen, als dat een maatschappelijk doel dient, zoals het bouwen van meer betaalbare woningen.

Vorbereiding en uitvoering geven aan gebiedsontwikkelingen

- Plannen maken voor elk gebied en wijk en waar nodig nieuwe ontwikkelingen in gang zetten en voorbereiden. Dit gebeurt samen met bedrijven en andere organisaties volgens de stappen in het Besluitvormingsmodel Ruimtelijke Ontwikkeling. In de wijken komen de opgaven rond wonen, werken en verblijven samen. De uitvoering gebeurt in samenspraak met de stad.

Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingswet

- Werken vanuit de Omgevingswet met de vastgestelde Omgevingsvisie Rotterdam en het maken van een Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie, gekoppeld aan meerjarige investeringen. Medefinanciering zoeken bij andere partners en overheden.
- De Omgevingsvisie Rotterdam actualiseren of herzien. Dat is voor de eerste keer gebeurd in 2023. Daarbij trekt de gemeente waar nodig samen op met anderen.
- De gemeente werkt een kader uit voor monitoring en evaluatie van de Omgevingsvisie Rotterdam. Dit kader helpt om overzicht en regie te houden op de groei van de stad. De gemeenteraad stelt het kader vast.

Balans maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat

- Starten van ruimtelijke ontwikkelingen zoals Merwehaven en Parkhaven en daarop sturen door gemeentelijk grondbeleid. Afhankelijk van de situatie is dit verwerving, Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg), onteigening, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden. Passief sturen door contractbeheer en de markt uitdagen om nieuwe ontwikkelingen te realiseren en te financieren die passen bij de gemeentelijke prioriteiten.
- Vertalen van gemeentelijke ambities naar grondexploitaties (onder andere Merwehaven en Parkhaven). De sturing geschiedt via de eigen grondexploitaties op Goede Groei. Veel ontwikkelingen vinden plaats op grond die niet in eigendom is van de gemeente, zoals in Brainpark en Stadsdriehoek. Daarom stroomlijnt de gemeente deze initiatieven. Samen vormen de gemeentelijke en particuliere ontwikkelingen de verstedelijkingsopgave.
- De gemeenteraad krijgt hierover verschillende rapportages, zoals de [Monitor Grondexploitaties](#).

Vorbereiding en uitvoering geven aan gebiedsontwikkelingen

- Met project- en gebiedsontwikkelingen willen we de gemeentelijke doelen in het ruimtelijke domein realiseren. Het in juni 2024 vastgestelde ruimtelijk besluitvormingsmodel borgt een goede afweging van diverse mogelijkheden voor een goede groei van de stad. Die afwegingen maken we samen met Rotterdammers, Rotterdamse bedrijven en andere stakeholders.
- In samenhang met de woningbouw werken aan voldoende werklocaties (programma Economische Ontwikkeling) en groen- en maatschappelijke voorzieningen (programma Maatschappelijke Ontwikkeling) om 'goede groei' mogelijk te maken, bijvoorbeeld door een groennorm op te nemen bij de eisen voor nieuwbouw.

- We werken aan grote en kleine project- en gebiedsontwikkelingen. Grote projecten zijn de Kop van Zuid, Katendrecht, Rotterdam Central Distict XL, de Kleine Kernen, Nieuw Kralingen, ZoHo (Zomerhofkwartier), Schiehaven Noord, Spaanse Polder, Motorstraatgebied, Rijnhaven en Merwe-Vierhavens (M4H). Aan de Oostflank gaat het om Alexanderknoop en Brainpark, en verder om Feyenoord City, Hart van Zuid en Van Nelle Knoop. Daarnaast lopen tal van kleine projecten om bestaande buurten en wijken te versterken, marktinitiatieven als de Kaai en Rise, en tot slot wordt gewerkt aan de stadsprojecten.
- Voor de realisering van veel gemeentelijke doelstellingen is ruimte nodig. De ruimte in de stad wordt schaarser, en dat geldt ook voor het beschikbare geld en de beschikbare capaciteit. Nutsvoorzieningen, zoals stroomleverantie, staan onder druk door netcongestie. Tegelijk wordt de stad aantrekkelijker voor investeerders. Er is een stroom aan nieuwe initiatieven uit het bedrijfsleven en voor nieuwe woningen. Goede groei van de stad vraagt dus om het maken van keuzes. Daarvoor is een stevige ruimtelijke regierol voor de gemeente Rotterdam noodzakelijk.
- Samenwerking is essentieel in het realiseren van goede groei. De gemeente werkt samen met Rotterdammers, bedrijven en andere betrokkenen. Met ondernemers aan de Piekstraat is bijvoorbeeld een ontwikkelvisie opgesteld. Met bewoners en de Cruise Terminal is gewerkt aan walstroom voor cruiseschepen en aan een vlotte afhandeling van toeristen. Bij het bouwakkoord 2024 waren veel belanghebbenden betrokken, met de wooncorporaties zijn prestatieafspraken gemaakt en in 2024 is het plan van aanpak voor duurzaam doorbouwen uitgewerkt met wooncorporaties, adviseurs en verschillende bedrijven.
- Ontwikkeling van een campus voor de Technische Universiteit Delft (Campus Rotterdam). De TU Delft heeft aangekondigd nieuwe transitie-opleidingen en onderzoeksprogramma's te willen ontwikkelen in Rotterdam. In 2024 is hiervoor een intentieovereenkomst met de gemeente getekend. De ontwikkeling vindt geleidelijk, in fasen plaats, omdat deze afhankelijk is van de beschikbaarheid van financiering door het Rijk. In de eerste fase betreft de TU Delft bestaand vastgoed, goed bereikbaar en in de nabijheid van partners. De TU werkt inmiddels samen met het ErasmusMC om daar te kunnen starten met een nieuwe opleiding Health & Tech. Daarnaast worden in 2025 en 2026 ook stappen gezet voor de vestiging van een programmabureau en 'placemaking' op Zuid. De gemeente ondersteunt hierbij en maakt middelen vrij om de eerste stappen te kunnen zetten.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie cumulatief t/m 2023	Realisatie cumulatief t/m 2024	Begroting cumulatief t/m 2025	Realisatie cumulatief t/m 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget woningbouwproductie: Het college start in de komende drie en een half jaar met de bouw van 12.500 – 14.500 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% tot het sociale segment en 35% tot het middensegment.	1.506 (17% sociaal - 35% midden)	4.640 (24% sociaal - 28% midden)	8.391 (28% sociaal - 30% midden)	12.500- 14.500 (20% sociaal - 35% midden)	8.538 (28% sociaal - 30% midden)	Circa 4.000 per jaar (25% sociaal – 40% midden)	Circa 4.000 per jaar (25% sociaal – 40% midden)	Circa 4.000 per jaar (25% sociaal – 40% midden)	
400 studentenkamers	0	394	1.007	1.600	1.007				

Toelichting indicatoren

Nieuwe woningen

Tussen juli 2022 en april 2025 is gestart met de bouw van 8.538 woningen. Dit aantal is als volgt opgebouwd:

- Sociaal segment: 28% (2.366 woningen)
- Middensegment: 30% (2.535 woningen)
- Hoger segment: 24% (2.028 woningen)
- Topsegment: 13% (1.099 woningen)
- Onbekend segment: 5% (423 woningen)
- Flexwonen: 87 woningen

Hoewel de bouw in Rotterdam in 2024 is aangetrokken, is de tegenwind nog niet op alle punten voorbij. We zien uitdagingen in de realisatie van de toekomstige bouwopgave door een verlaagde investeringsbereidheid van (buitenlandse) beleggers, de lange procedures bij bezwaar en beroep en

de investeringsruimte bij corporaties die onder druk staat. Tel daarbij op de blijvend stijgende bouwkosten (mede als gevolg van stapeling van regelgeving), het schaarse arbeidspotentieel voor een goede begeleiding van de plannen en de in Rotterdam optredende netcongestie waardoor nieuwe aansluitingen niet altijd meer kunnen worden gegeven. Ook het rijksbeleid is in beweging en brengt onzekerheid met zich mee (denk aan het voornemen om de sociale huur te bevriezen).

Via de Rotterdamse versnellingstafel worden deze en andere kritische succesfactoren, samen met marktpartijen en corporaties, nauwlettend in de gaten gehouden. Waar nodig komen er voorstellen om deze obstakels te verkleinen. Concreet werkt de gemeente nu een set maatregelen uit, 'de Rotterdamse Aanpak Sneller Bouwen' (voorheen 'Rotterdamse Bouwwet', om de gemeentelijke regeldruk in de bouw te verminderen.

Studentenkamers

Tot eind 2024 is gestart met de bouw van 1.007 studentenwoningen. In 2025 staat de startbouw gepland van de projecten Hoge Wiek, Hoofdweg 256 en Toepad, gezamenlijk ca. 1.000 studentenwoningen. Voor de periode vanaf 2026 biedt de huidige (zachte) planvoorraad nog eens ca. 1.600 studentenwoningen, onder andere in Zuid (ABN Amro locatie, Veemtoren) en op de campus van de Erasmus Universiteit (Abraham v. Rijckevorselweg).

Voorjaarsnota 2025

Doel: Fijn leven en verblijven in de delta

Paginanummer in website: 154

Doel: Fijn leven en verblijven in de delta

Wat willen we bereiken?

Het realiseren van groene en blauwe verbindingen en het verlevendigen van de rivieroever

- In een steeds drukker stad is een prettige buitenruimte belangrijk. Daarom richten we ons op betere routes langs de rivieren, verlevendiging van de oevers door er functies aan toe te voegen, verbetering en vergroening van verbindingen tussen wijken en door wijken heen, zodat er aantrekkelijke routes ontstaan voor beweging, ontmoeting en recreatie. Deze collegeperiode ligt de focus vooral op de volgende groenblauwe verbindingen: Heemraadssingel – Van Aerssenlaan, Rotterdamse Rotte, Steilrand en Rondje bruggen Nieuwe Maas. Daarnaast wordt gewerkt aan een toekomstperspectief als visie op het duurzaam en robuust vergroenen van de stad in de toekomst. Dit perspectief zal mede een antwoord geven of- en zo ja welke kwantitatieve sturing kansrijk is voor Rotterdam.

Ruim baan voor fietsers en voetgangers

- In de hele stad, in het bijzonder in de binnenstad en bij ov-knooppunten, komt er meer ruimte voor voetgangers, fietsers en het ov. Dit zorgt voor een veiliger gevoel en ruimte voor ondernemers in de buitenruimte, zoals voor horeca. Daarnaast zorgt dit voor mogelijkheden de stad te verdichten, terwijl de gezondheid verbetert en de wijken prettig leefbaar blijven. Waar nodig en mogelijk hanteren we een maximumsnelheid van 30 kilometer per uur als norm. De ruimte die vrijkomt bij de mobiliteitstransitie kunnen we gebruiken voor kwaliteitsverbetering en vergroening. Dit draagt bij aan biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Het groener en meer klimaatadaptief maken van parken, straten, plein en boulevards

- Om fijn te kunnen leven in Rotterdam, maakt de gemeente de stad meer biodivers en groener. Daarom is de [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#) opgenomen in de Groenagenda. In 'stenige' stadswijken verbetert en vergroent de gemeente de openbare ruimte. Verder zorgt zij voor betere pleinen met meer groen en groeiruimte voor bomen, betere wateropvang en nieuwe groene locaties in de wijken. Dit zorgt voor koelere buitenruimte in de zomer, een gezondere leefomgeving en minder kans op wateroverlast bij hevige regenbuien. Tegelijkertijd biedt het meer leefruimte en verbindingen voor plant en dier.

Verbetering van de milieukwaliteit van de leefomgeving

- De overheid heeft de plicht om de milieukwaliteit op orde te brengen of te houden. Rotterdam doet dit door geluidsoverlast, luchtvervuiling en bodemverontreiniging terug te dringen en de kans te beperken op en het effect van milieu-incidenten bij het werken met en vervoeren van gevaarlijke stoffen. Dit is essentieel voor een gezonde fysieke leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het realiseren van groene en blauwe verbindingen en het verlevendigen van de rivieroever

- Nieuwe Maas versterken als centraal park met focus op het gebied tussen de stadsbruggen (Rondje Bruggen). We verkennen de mogelijkheden voor meer levendige functies, zoals horeca en recreatief gebruik van plekken langs de rivier. Hiertoe is medio 2024 de Wateratlas Nieuwe Maas opgeleverd.
- Het Rotterdamse deel van Landschapspark De Rotte versterken, van de dam tot de Zevenhuizerplas. We richten ons daarbij vooral op levendigheid en waterrecreatie op en langs de Rotte. Zo wordt de Poort van Noord verkend als ontwerp-opgave. Samen met het recreatieschap Rottemeren draagt de gemeente bij aan de ontwikkeling van het Landschapspark ten noorden van Rotterdam.
- Groene verbindingen versterken, bijvoorbeeld langs singels en dijken. We verbeteren groenblauwe verbindingen als de Rotterdamse Rotte en Heemraadssingel-Van Aerssenlaan. Dat is goed voor recreatie, biodiversiteit en biedt bescherming tegen wateroverlast. Hierover staat meer informatie in het begrotingsprogramma Beheer van de stad.
- De drie stadsprojecten Nelson Mandelapark, Rijnhavenpark en getijdenpark Feijenoord verder ontwikkelen. Deze projecten dragen bij aan levendige rivieroever.

Ruim baan voor fietsers en voetgangers

- Stimulering van actieve mobiliteit voor alle doelgroepen door het aanleggen van fiets- en wandelpaden. Extra aandacht is er voor scholen en ov-knooppunten.
- Verkeerscirculatieplan voor de hele stad en uitvoeringsstrategie voor een autoluwere binnenstad en het Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden.
- Jaarlijks de aanpak van de tien meest verkeersonveilige plekken. Opsporing van asociaal rijgedrag en aanpakken van de daders.

- Invoeren van 30 km per uur als maximumsnelheid in 115 straten in Rotterdam.

Het groener en meer klimaatadaptief maken van parken, straten, plein en boulevards

- Vergroenen door 20 hectare extra groen aan te leggen. Waar mogelijk koppelen we de werkzaamheden hiervoor aan rioolvervanging en andere opgaven in de ondergrond en de herinrichting van de openbare ruimte (begrotingsprogramma Beheer van de stad).
- Meer en meer divers groen aanleggen om de groenstructuur van Rotterdam te versterken. Uitgangspunten: aanpassing aan klimaatverandering en meer biodiversiteit. Zo dragen we bij aan verkoeling en gaan we overlast bij neerslag en droogte tegen.
- Uitvoeren 50 klimaatadaptieve, groene projecten en 15 groenblauwe pleinen.
- Groenblauwe schoolpleinen realiseren.
- Stadsprojecten voorbereiden en waar mogelijk realiseren: Hofbogen, Hofplein en Alexanderplein.
- Het ontwikkelkader Oostflank verder uitbouwen. Dit ontwikkelkader zet in op het versterken van het groene raamwerk, waarbij kwaliteit en verbindingen in de stad en met het ommeland verbeteren. Concreet op te lossen grote schakels: Rivieroeverpark, Bos-as Prinsenlaan.

Verbetering van de milieukwaliteit van de leefomgeving

- Per gebied bekijken wat nodig is om geluidsoverlast te verminderen en te voorkomen. Dat kan bijvoorbeeld door betere isolatie, stil asfalt of een slimme inrichting van het gebied (waarbij bijvoorbeeld kantoren dienen als geluidsschild voor woningen). Deze maatregelen zijn in lijn met de in 2023 vastgestelde [Koersnota Geluid](#).
- Verbeteren van de luchtkwaliteit. Rotterdam voldoet aan de huidige wettelijke normen. Europa heeft in oktober 2024 de normen aangescherpt en het Rijk is verplicht dit uiterlijk oktober 2026 om te zetten in wetgeving.
In 2030 moet de gemeente Rotterdam voldoen aan de nieuwe normen. Daarom zetten we de huidige maatregelen gericht op het terugdringen van de uitstoot van het wegverkeer, de scheepvaart en de industrie door en wordt samen met andere overheden nagedacht over toekomstige maatregelen. Maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit hangen sterk samen met verduurzaming van mobiliteit, vergroening, klimaatbeleid en de energietransitie. Zie ook het begrotingsprogramma Energietransitie.
- Risico's beperken bij het vervoer van gevaarlijke stoffen en bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen. Er wordt bijvoorbeeld bij vergunningverlening, toezicht en handhaving geprioriteerd op basis van de risico's van de activiteiten. Daarbij besteden we bijzondere aandacht aan de veiligheid van nieuwe, zich snel ontwikkelende technologieën en ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie.
- De bodemkwaliteit in de stad verbeteren waar dat mogelijk is, gericht op het voorkomen van mogelijk contact met (bijvoorbeeld met lood) verontreinigde grond. Ook gaan we verspreiding van verontreinigingen in het havengebied tegen met een gebiedsgerichte aanpak, in samenwerking met o.a. de provincie en het Havenbedrijf Rotterdam.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget: In deze collegeperiode wordt 20 ha groen erbij gerealiseerd of wordt de planvorming afgerond en start de uitvoering ervan uiterlijk in 2026	Realisatie is meegenomen in resultaat 2023. Vanaf 1 juli zijn cijfers meegenomen, tot 1 juli is meegeteld bij vorige collegetarget	8,1 ha	17,4 ha	15 ha	n.n.b	20 ha			
Collegetarget: We verbeteren de verkeersveiligheid in Rotterdam door effectieve maatregelen te treffen op dertig van de meest verkeersonveilige locaties in de stad.	10	2	4	10	1 (t/m april)	Eindwaarde: 30	10		

Toelichting indicatoren

Collegetarget Groen

Tot eind 2024 is 17,4 hectare groen toegevoegd aan Rotterdam. Hiervan ligt 6,1 hectare op groene daken. Na 2,5 jaar ligt de voortgang van het collegetarget op schema, de collegetarget van 20 hectare is haalbaar.

Per inrichtingsplan (IP) wordt het saldo van groen gemeten en wordt extra groen dat bij onderhoudsplannen voor rioolvernieuwing, groeiplaatsverbetering van bomen, onderhoud van speelplaatsen en beheer van wegen berekend. Daarnaast wordt op basis van jaarlijkse luchtfoto's de toename in het areaal groene daken gemeten.

Op dit moment zijn nog geen actuelere cijfers beschikbaar.

Collegetarget verkeersveiligheid

In de zomer van 2023 is voor de aanpak van verkeersonveilige locaties overgestapt van de black spot-werkwijze naar de werkwijze volgens de definitie van de collegetarget. In totaal zijn er in 2023 twee locaties opgeleverd en in 2024 één locatie. In 2025 is tot nu toe 1 locatie gereedgekomen: de Straatweg. Op dit moment zijn er van de 30 locaties 7 gerealiseerd. Naar verwachting komen er over heel het jaar 13 locaties gereed. Vanwege de benodigde planvoorbereidingstijd ligt het zwaartepunt van de uitvoering van de target in de jaren 2025 en 2026. Dit betekent dat de target niet op tijd (eind 2025) wordt behaald met alleen de locaties die voldoen aan de definitie van de collegetarget.

NB de realisatie 2022 maakt nog geen deel uit van de collegetarget, maar is voor de volledigheid opgenomen.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Goede groei en verbinding

Paginanummer in website: 155

Doel: Goede groei en verbinding

Wat willen we bereiken?

De stad groeit binnenstedelijk en versterkt daarbij bestaande plekken

- Binnenstedelijke groei ontziet de buitengebieden en geeft meer draagvlak voor bestaande voorzieningen in de stad. Dit biedt tegelijk kansen voor betere verbindingen tussen bestaande wijken en de kleine kernen: 'één stad gevoel'. Een gevolg van binnenstedelijk bouwen is toenemende druk op voorzieningen in de stad en de buitengebieden. Daarom vinden er investeringen plaats in bestaande en nieuwe groengebieden in en om de stad en in voldoende maatschappelijke voorzieningen. Rotterdam bouwt bij voorkeur bij bestaande en nieuwe ov-haltes. Behoud en versterking van de karakteristieken van een plek of gebied vormen het uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen.

Er is hoogwaardig ov op stedelijke en regionale schaal beschikbaar

- Opwaardering bestaande netwerk en aanleg van nieuwe verbindingen lost knelpunten op en geeft ruimte voor ontwikkelingen. Een modal shift naar ov en het creëren van snellere, directere verbindingen verbetert de stedelijke leefkwaliteit en vergroot de kansen op werk, onderwijs en sociale interactie. Met een nieuwe oeververbinding tussen Kralingen en Feijenoord/IJsselmonde, inclusief hoogwaardig openbaar vervoer en een nieuw treinstation bij Stadionpark verbeteren de beschikbaarheid van het ov. Toegankelijkheid van het ov bevorderen we door ov gratis te maken voor specifieke doelgroepen.

Gebieden zijn goed bereikbaar en de doorstroming blijft op peil, met gebruikmaking van nieuwe mobiliteitstechnologie

- Evenwichtige programmering, verdeeld over de verschillende stedelijke centra, om goede groei van de stad mogelijk te maken. Voorkomen of terugdringen van verwachte verkeershinder door werkzaamheden door het optimaal benutten van beschikbare infrastructuur, mede door koppeling van netwerken en spreiding over verkeerssoorten (fiets, voetganger, auto, ov etc.), met slimme services en informatie. Daarbij is bereikbaarheid een regionale opgave. Daarom intensieve samenwerking met andere overheden in de regio en het bedrijfsleven.

Ruimte verdelen we verstandig, met oog voor minder winstgevende functies en door mobiliteit (inclusief parkeren) anders te organiseren

- De urgentie om de ruimte goed te verdelen is hoog. Dat komt doordat Rotterdam aan verschillende transitie tegelijk werkt, zoals de mobiliteitstransitie, de energietransitie en de klimaatopgaven. Deze komen allemaal samen in gebiedsontwikkelingen als M4H. De gemeente wil voorkomen dat sommige functies uit de stad verdwijnen. Denk aan werklocaties of maatschappelijke voorzieningen. Daarom zorgt zij voor efficiënt (dubbel)gebruik van de schaarse ruimte. Met zogenoemde 'mengmilieus' blijven de bestaande schaarse functies in de stad en worden parkeervoorzieningen dubbel gebruikt. Daarnaast zorgt de gemeente voor een gastvrij betaald parkeersysteem binnen de Ring Rotterdam en voor goede P+R-voorzieningen. Dit alles draagt bij aan een optimale verdeling van ruimte voor mobiliteit over alle Rotterdammers en bezoekers.

Betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen

- Nieuwe bouwprojecten in de wijken dragen bij aan wijken voor iedereen. Nieuwbouwwoningen in het sociale segment en het middensegment worden vooral voor studenten, jongeren, ouderen en sociale stijgers gebouwd.
- De gemeente zorgt voor voldoende woningen voor alle Rotterdammers, ongeacht hun financiële situatie. Het streven is wijken te creëren die deze diversiteit weerspiegelen, zodat iedereen er een thuis kan vinden en binnen dezelfde wijk kan doorstromen.
- De gemeente daagt zichzelf en de markt uit om met nieuwe woonconcepten te komen die inspelen op de veranderende bevolking met meer alleenstaanden en meer ouderen.
- Er wordt gekeken naar nieuwe instrumenten die het goed functioneren van de woningmarkt bevorderen, zoals het uitsluiten van discriminatie en het betalen van redelijke huurprijzen.
- Bij nieuwbouw is altijd aandacht voor duurzaamheid, voorzieningen in de buurt, een aantrekkelijke openbare ruimte, voldoende groen, mobiliteit/parkeren, werkgelegenheid en sociale cohesie. Hoogwaardige architectuur en stedenbouw dragen bij aan de kwaliteit van de stad.

Wat gaan we daarvoor doen?

Binnenstedelijke groei

- Plannen ontwikkelen om een aantrekkelijke omgeving te zijn voor woningen, werklocaties, voorzieningen en groen. De gemeente plant de grootste groei in de Binnenstad op twee oevers, in de Oostflank, op Zuid en in M4H.
- Een toekomstige planvoorraad met woningen voor de langere termijn ontwikkelen. Daarvan maken ook de maatschappelijke, culturele, landschappelijke en economische functies deel uit. Onder andere met de voortgang in de Verkenning Van Nelle Knoop en de gedeeltelijke

herziening van de omgevingsvisie voor de Oostflank wil de gemeente een planvoorraad van nieuwe woningbouwprojecten garanderen voor de middellange termijn.

- Met partners verkent de gemeente wat er nodig is om de vitale systemen van de stad op peil te houden. Vitale systemen zijn onder meer het energienetwerk, watersysteem, mobiliteitssysteem, de riolering en het drinkwatersysteem. Deze systemen zijn onontbeerlijk voor het functioneren van de stad, en om verder te kunnen groeien. Daarnaast kunnen aanpassingen van deze systemen nodig zijn om transities te kunnen realiseren.

Hoogwaardig openbaar vervoer

- Gratis openbaar vervoer voor ouderen en voor kinderen tot 12 jaar. Kleinere barrièrewerking van de rivier door deze te benutten voor personenvervoer over water. Onderzoek naar kansen van verbetering van ov naar Rozenburg en andere kleine kernen.
- Werken aan een nieuwe stadsbrug tussen Kralingen en Feijenoord/IJsselmonde inclusief hoogwaardig openbaar vervoer (tramkwaliteit) tussen Kralingse Zoom en Zuidplein en een nieuw treinstation bij Stadionpark. Het voorkeursalternatief wordt vastgelegd in een partiële herziening van de Rotterdamse Omgevingsvisie.
- Uitbreiding van capaciteit en frequentie van het bestaande Rotterdamse metronetwerk. Samen met RET en MRDH werken aan hogere kwaliteit van tramlijnen. Daarbij oog houden voor het herstel van de reizigersopbrengsten na de coronapandemie en de ontwikkeling van de personeelssituatie bij de RET.
- Opwaardering van de spoorlijn Leiden-Dordrecht, inclusief nieuwe treinstations bij Van Nelle en Stadionpark, met het Rijk en de regio.
- Inspanning om een snelle, hoogwaardige en vrij liggende busverbinding tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal door de Maastunnel te realiseren.
- Hoogwaardig openbaar vervoer (hov) draagt bij aan de bereikbaarheid van bestaande woon-, werk-, onderwijs- en voorzieningenlocaties en een flink aantal nieuwe gebiedsontwikkelingen, zoals Feyenoord City, EMC Campus, Cultuur&Campus, Kralingse Zoom en de Van Nelleknop.

Goede bereikbaarheid en doorstroming

- Verkeerslichtinstallaties en verkeersmonitoring up-to-date houden. Gebruikmaken van smart-mobility-technologie. Innovatie, bijvoorbeeld door verkeerslichten intelligent te maken en ze te laten communiceren.
- Uitstekende benutting van beschikbare netwerken om de dagelijkse bereikbaarheid en doorstroming optimaal te houden. Bij incidenten wordt verkeer over alternatieve routes gestuurd en informatie aan de reiziger verstrekt via diverse kanalen. Afspraken binnen de provincie over beperking van verkeershinder. Bij werkzaamheden bevordering van de overstap op de fiets, het ov of deelmobiliteit.
- Bevordering van smart mobility, bijvoorbeeld onderling communicerende voertuigen en op termijn door zelfrijdende voertuigen. Samenwerking met bedrijven en netwerken draagt bij aan een internationaal imago van Rotterdam als innovatieve stad.
- Verkeersmodellering, inwinning van gegevens en databeheer als basis voor regeling van het verkeer en vorming van beleid.

Ruimte verstandig verdelen

- Gebruikmaking van referentiewaarden maatschappelijke voorzieningen bij nieuwe ontwikkelingen. Dit zorgt voor een goede mix van functies en voorkomt dat functies uit de stad verdwijnen die minder winstgevend, maar wel hard nodig zijn.
- Verdeling van de ruimte voor mobiliteit met oog voor natuurvriendelijk bouwen op redelijke afstand van routes voor hoogwaardig openbaar vervoer en verstandige ordening van de ruimte in de ondergrond.
- Parkeerregelgeving en facilitering van parkeerproducten die doel- en klantgericht zijn o.a. met maatwerkproducten. Invoering van betaald parkeren binnen de Ring Rotterdam. Groter betaal- en gebruiksgemak van betaald parkeren door innovatie, zoals digitalisering. Bevordering van parkeren in garages en P+R's in plaats van op straat. Verwijzen van deelmobiliteit naar aangewezen plekken. Onderzoek naar plekken voor mobiliteitshubs, eventueel in combinatie met inpandig parkeren.
- Doorgaan met het faciliteren van fietsparkeren bij ov-haltes en publiekstrekkende bestemmingen. Deze voorzieningen komen op logische plekken en passen in de openbare ruimte.
- Ontwikkeling van Merwe-vierhavens (M4H) met meer ruimte voor groen door gebruik te maken van andere mobiliteitsvormen en het parkeren in collectieve bovengrondse mobiliteitshubs. Waardoor de bereikbaarheid is geborgd en de omliggende wijken minder worden belast.
- Per wijk nagaan welke behoeften en belemmeringen er zijn om zich te verplaatsen naar werk, onderwijs, zorg of sociale activiteiten. Op basis daarvan terugdringing vervoersarmoede en ervoor zorgen dat iedereen zich prettig en veilig kan verplaatsen.
- Zorgen voor balans tussen de verschillende vervoersstromen (ov, auto, fiets, voetganger) in de ontwikkelstrategie Oostflank.

Betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen.

- We starten met de bouw van 3.500 tot 4.000 woningen per jaar. Het gaat om zowel nieuwbouw als om tijdelijke woningen. De stad wordt uitgedaagd om in de bestaande voorraad meer woonruimte te maken door optoppen en woningdelen. Bij nieuwbouw sturen we op 55% in het segment 'betaalbaar (20% sociaal segment en 35% middensegment) en vanaf 2026 65% betaalbaar (25% sociaal en 40% middensegment).
- Voor studenten worden 400 woningen per jaar gebouwd. Voor ouderen starten in de periode 2022-2026 tien woon-zorgconcepten in nieuwbouw.
- De gemeente neemt maatregelen voor meer woningen in het middensegment en stelt daarvoor geld beschikbaar, zoals het Doorbouwfonds.
- Er is aandacht voor de snelheid van bouwen van betaalbare woningen. Er komt een Rotterdamse Aanpak Sneller Bouwen (voorheen de Rotterdamse Bouwwet), die zorgt voor het vereenvoudigen en/of flexibiliteit brengen in regels en het versimpelen van bouwprocedures, om de

- realisatie van betaalbare woningen te versnellen zonder kwaliteit en omgeving uit het oog te verliezen. Daarnaast actualiseren we het Kwaliteitsbeleid Wonen.
- De gemeente werkt aan een nieuwe huisvestingsverordening die naar verwachting op 1 juli 2025 in werking treedt. Op basis van nieuwe regels krijgt de verordening een uitbreiding, zoals voorrang voor maatschappelijke beroepsgroepen en voor sociale stijgers bij sociale nieuwbouwkooptoningen.
 - De gemeente past de wet betaalbare huur toe. Sinds 1 januari 2025 kan de gemeente op basis van deze wet handhaven op te hoge huren in het sociale en middenhuursegment. De gemeente wil discriminatie op de woningmarkt voorkomen, onder andere door het gebruik van objectieve aanbodsysteem en keurmerken door verhuurders te stimuleren.
 - Er wordt gezorgd voor een zo eerlijk mogelijke verdeling van de beschikbare sociale voorraad, met de verdeling 45% voor reguliere woningzoekenden, 25% voor kwetsbare Rotterdammers met urgentie en 30% voor andere aandachtsgroepen met urgentie.
 - In de landelijke Wet Versterking regie op de volkshuisvesting, staat dat een regionaal afgestemde woonzorgvisie onderdeel moet worden van het volkshuisvestingsprogramma. Vooruitlopend op deze wet stelt Rotterdam alvast een eigen visie op. Deze visie richt zich op twee belangrijke doelgroepen: ouderen en kwetsbare Rotterdammers. De Rotterdamse visie wordt later ingebracht bij het opstellen van de regionale woonzorgvisie.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Relatieve aandeel actieve en duurzame verplaatsingen	63,8%	67,8%							
Betalingsgraad bij betaald parkeren	90%	90%	91%	91%	91%	92%			
Bezettingsgraad gemeentelijke garages en P+R-voorzieningen	30%	32%	35%	36%	36%	38%			

Toelichting indicatoren

Relatieve aandeel actieve en duurzame verplaatsingen

Over deze indicator wordt alleen over het volledige jaar gerapporteerd omdat seizoensinvloeden anders een vertekend beeld zouden geven.

Betalingsgraad bij betaald parkeren

De realisatie in 2025 ligt met 91% tot nu toe op koers.

Bezettingsgraad gemeentelijke garages en P+R-voorzieningen

De realisatie in 2025 ligt met 36% tot nu toe op koers. De bezettingsgraad is daarmee licht gestegen ten opzichte van 2024 (toen 35%).

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 156

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Stedelijke Ontwikkeling draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 9. Industrie, innovatie
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen
- 15. Leven op het land.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 157

Projecten

Diverse Gebiedsuitwerkingen in de Omgevingsvisie

Oostflank

De gemeente werkt de gebiedskeuzes uit, inclusief de inpassing van hoogwaardig openbaar vervoer, het station en de stadsbrug. Dit heeft geleid tot gedeeltelijke herziening van de omgevingsvisie voor dit gebied. De gedeeltelijke herziening van de omgevingsvisie van de Oostflank is in december 2023 vastgesteld. In het 1e kwartaal 2025 heeft de gemeente de eerste [voortgangsrapportage voor de Oostflank](#) opgeleverd en aan de raad aangeboden, waarin de voortgang voor het programma Oostflank in meer detail beschreven.

Binnenstad op twee oevers

In 2024 is een eerste uitvoeringsagenda Binnenstad 2024 -2026 opgesteld. Het document geeft inzicht in de prioriteiten en keuzes in de binnenstad, waarvoor zes focusgebieden zijn aangewezen waar veel opgaven samen komen. De doorwerking van de Koers Binnenstad vindt plaats in reguliere, lopende projecten en programma's in de Binnenstad, zoals bouwprojecten als RISE, het Rondje Bruggen, de Groenagenda en programma luchtkwaliteit.

Koers op Zuid

Op 30 mei 2024 is de [Koers op Zuid 2040](#) vastgesteld. Daarmee is Koers op Zuid het kader voor ruimtelijke plannen op Zuid. De Uitvoeringsagenda Koers op Zuid biedt overzicht in prioriteiten en maakt het mogelijk te sturen op samenhang tussen gebiedsontwikkelingen en wijkaanpakken uit het NPRZ. Zo werkt Rotterdam verder aan goede groei op Zuid.

De prioriteiten voor Zuid worden opgenomen in de stedelijke Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie.

In 2025 zijn er nieuwe gesprekken met de verschillende wijkraden op Zuid over de ambities en doelen. Ook krijgen wijkraden informatie over de diverse projecten in relatie tot de wijkvisies en jaaractieplannen.

Gebiedsontwikkelingen deels in of richting uitvoering

Merwe-Vierhavens (M4H)

M4H is een gebiedsontwikkeling die gaat leiden tot een bruisend stadsdeel met woningen, bedrijvigheid, horeca, evenementen, onderwijs en cultuur. In november 2024 heeft de gemeenteraad het [bestemmingsplan](#) vastgesteld. Op dit moment loopt de periode van bezwaar en beroep. Parallel daaraan loopt de voorbereiding van de eerste clusters nieuwbouwwoningen in de Merwehaven. Start van de bouw is gepland in 2026 met in 2028 de eerste oplevering.

Volgens het Ruimtelijk Raamwerk, vastgesteld in 2019, vinden aanpassingen plaats aan de hoofdinfrastructuur, met als doel bedrijfs- en woonverkeer zoveel mogelijk te scheiden. Voor het Marconikwartier komt er in 2025 een gebiedsambitiedocument.

Het Havenbedrijf Rotterdam ontwikkelt het deelgebied Galileipark, samen met innovatieve partijen die onder andere actief zijn in de waterstofketen. Stedin ontwikkelt in dit deelgebied een bedrijfsschool. In het Keilekwartier opende de Hogeschool Rotterdam in 2024 een tijdelijke satellietlocatie.

Als parkeeroplossing is de ambitie om in M4H hubs met deelmobiliteit en andere diensten te realiseren. Het vastgestelde warmteplan en het bodemenergieplan zorgen voor sturing in de richting van het best mogelijke warmte-koudesysteem voor M4H.

Stadionpark/Rotterdams Tij

De gemeenteraad stelde in 2024 de [nieuwe plannen](#) vast voor Stadionpark en Feyenoord City 2.0. Het gaat om de herziene gebiedsvisie Stadionpark, masterplan Feyenoord City 2.0, het Ambitiedocument Waterkant en de grondexploitatie voor dit deelgebied, alsmede de bestemmingsplannen voor Mallegat en Colosseumplot. In de eerste helft van 2025 is gewerkt aan de uitvoering van de motie Feijenoord Visie en worden voor de Waterkant het stedenbouwkundig plan en het omgevingsplan uitgewerkt. Het gebied voor de Colosseumplot is bouwrijp. Daar start op korte termijn de bouw. Voor deelgebied 3 (Stadiondriehoek) is met de eigenaren gewerkt aan een ambitiedocument in samenhang met de uitwerking van station en stationsomgeving Stadionpark in het kader van de MIRT.

Brainpark

De transformatie van Brainpark gaat voorspoedig. In het eerste kwartaal van 2025 is verder gebouwd aan het project 'Canvas Living' aan de K.P. van der Mandelelaan 130 (614 woningen); oplevering volgt in 2026. Ook is de bouw van 'Max Euwekwartier' Fase 1 aan de Max Euwelaan (743

woningen) gaande. In het eerste kwartaal van 2025 is verder gewerkt aan de planontwikkeling voor 'Max Euwekwartier' Fase 2a (sociale huurwoningen), voor 'Rush' (studenten/jongeren) en 'Max Euwekwartier' Fase 2b (ouderen). De bestemmingsplannen voor deze ontwikkelingen zijn reeds vastgesteld.

Rijnhaven

De Rijnhaven is een samenhangende gebiedsontwikkeling die bestaat uit een verstedelijkingsprogramma en de aanleg van het Rijnhavenpark. De ontwikkelingen zijn onverminderd in volle gang. De eerste fase van de demping ligt in te klinken en de tweede fase start in mei 2025. Het college stelde in maart het definitief ontwerp vast voor het landpark, het voorlopig ontwerp voor (de uitbreiding van) het drijvend park Wilhelminapier en het schetsontwerp voor het drijvend park Katendrechtzijde. Dit betekent onder andere dat de voorbereidingsfase (bestek en aanbesteding) van het landdeel van het park nu kan starten. Sinds de uitspraak van de Raad van State op 16 april 2025 is het bestemmingsplan onherroepelijk, met een kleine wijziging over het windklimaat. De gemeente verwacht op korte termijn de tenderprocedure voor de ontwikkeling van bouwblok 1 te kunnen starten. De pilot om het zwemmen rond het drijvende park te faciliteren was in 2024 een succes en wordt in 2025 herhaald.

Het Rijnhavenpark, als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Rijnhaven, is opgenomen in de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

Hart van Zuid

Hart van Zuid ontwikkelt zich verder tot 2e stadscentrum van Rotterdam. Begin 2025 heeft Pathé een positief investeringsbesluit genomen om een bioscoop op de Leisure Plot bij Ahoy te bouwen. De start van de bouw wordt verwacht in het najaar van 2025. De bouwtijd is ongeveer twee jaar. Verder wordt gewerkt aan diverse woningbouwontwikkelingen, waaronder de ABN-Amro locatie en Parnassia. Voor de Twenstestraat is gestart met het opstellen van een projectambitiedocument.

In 2024 is een voorbereidingskrediet toegekend voor de stationshal. Het definitieve ontwerp en de kostenraming zijn gereed en de omgevingsvergunning is verleend. Het investeringskrediet voor de realisatie van de stationshal is onderdeel van de nieuw voorgestelde investeringskredieten bij deze Voorjaarsnota. De bouw start in het najaar van 2025.

Hart van Zuid valt onder de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

Hart van Zuid

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
161.070	0	161.070	145.487	4.011	1	1	1	11.570

Grote opgaven die randvoorwaardelijk zijn voor grote gebiedsontwikkelingen

Stadsbrug tussen Kralingen en Feijenoord/IJsselmonde

Eind 2023 stelde de gemeenteraad de herziening vast van de Omgevingsvisie Rotterdam. Hiermee is het afgesproken voorkeursalternatief formeel planologisch vastgelegd. Daarbij gaat het om een derde stadsbrug, station Stadionpark en een hoogwaardige openbaarvervoerverbinding van Kralingse Zoom naar Zuidplein.

De gemeenteraad legde ook de financiële dekking vast voor de Rotterdamse bijdrage aan dit project. Daarna is op 18 januari 2024 de bestuursovereenkomst Stadsbrug, hoogwaardig openbaar vervoer (hov) en station Stadionpark ondertekend. Met deze ondertekening is de planning- en studiefase gestart. De eerste maanden is gewerkt aan de inrichting van de gezamenlijke projectorganisatie en de uitwerking van de eerste werkzaamheden, zoals voor Station Stadionpark, de verbinding van hoogwaardig openbaar vervoer en het omgevingsmanagement.

Onderdeel van deze planning- en studiefase is het uitwerken van ambitiedocumenten voor de verschillende onderdelen van dit project. De systeemkeuze HOV tramkwaliteit is een belangrijke stap om de HOV-lijn verder uit te werken. De gezamenlijke opdrachtgevers (gemeente Rotterdam, Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) hebben besloten om over de nieuwe stadsbrug in Rotterdam bij voorkeur een tram te laten rijden, die reizigers binnen 15 minuten van Zuidplein naar Kralingse Zoom brengt.

P+R Meijersplein en P+R Kralingse Zoom

Voor de beide P+R's is de tekst identiek. Het zou de lezer wat tijd besparen als de schrijver de tekst samenvoegt tot 1 alinea:

Voor zowel P+R Kralingse Zoom als P+R Meijersplein is het voorlopig ontwerp afgerond, met bijbehorende investeringsraming. Voor beide P+R's start de fase van het definitief ontwerp begin april.

In de Voorjaarsnota 2025 wordt aanvullende dekking aangevraagd voor het uitvoeringskrediet dat later dit jaar in de 8M zal worden aangevraagd.

Roseknoop

Op 12 juli 2024 is de Roseknoop opgeleverd en officieel geopend, na werkzaamheden die anderhalf jaar hebben geduurd. Volgens de oorspronkelijke planning zou het stadsplein pas eind september 2024 gereed zijn. Door goede samenwerking met de aannemer en de diverse stakeholders was het mogelijk om het stadsplein twee maanden eerder dan gepland op te leveren. Het gereedkomen is gevierd met een buurtfeest.

In 2025 is op 31 maart de tijdelijke verlengde Colosseumweg, die indirect hoort bij de Roseknoop, opgeleverd en opengesteld voor het verkeer.

Op dit moment wordt de nadeelcompensatie voor de RET afgerond.

De Roseknoop valt onder de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

A16 Rotterdam

Met de aanleg van de A16 Rotterdam zorgt Rijkswaterstaat aan de noordrand van Rotterdam voor een nieuwe snelwegverbinding tussen de A16 bij het Terbregseplein en de A13 bij de Doenkade. Hierdoor is er vanaf eind 2025 een betere doorstroming van verkeer en een betere bereikbaarheid van stad en regio.

Langs het vliegveld is een deel van de nieuwe snelweg in gebruik genomen als vervanging van de Doenkade tot aan de aansluitingen bij de Ankie Verbeek-Ohrlaan. In het Lage Bergse Bos is de tunnel gereed. De tunnelinstallaties worden getest. Boven de tunnel zijn het herstel en de inrichting begonnen van het Lage Bergse Bos. Om het bestaande viaduct in de A16 boven de Hoofdweg te vervangen, zijn tijdelijke viaducten geplaatst. Daarmee kon in de tussengelegen ruimte begonnen met de funderingen voor het nieuwe viaduct. Door de afgesloten toerit naar het zuiden is er een omleiding naar de toerit bij de Jacques Dutilhweg. Betere verkeerslichten bevorderen daar de doorstroming.

Het project ligt op planning voor de openstelling in oktober 2025.

Komende zomer wordt gewerkt aan de Terbregseweg en Hoofdweg om de aansluitingen op het Rotterdamse wegennet te realiseren.

In deze periode wordt de A16 verlegd naar het definitieve viaduct over de Hoofdweg.

De maatregelen op lokale wegen die ervoor zorgen dat omwonenden niet meer geluid horen door de nieuwe snelweg (de 'saldo nul' maatregelen), het aanbrengen van stil asfalt en het plaatsen van extra geluidschermen aan de Ankie Verbeek-Ohrlaan, zijn gerealiseerd.

Dit project valt onder de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

Stadsprojecten

De Stadsprojecten zijn investeringen in de buitenruimte met een veel breder effect dan alleen een aantrekkelijke buitenruimte. Ze dragen bij aan de mobiliteitstransitie en klimaatadaptatie, aan de economie van de stad en aan werkgelegenheid. Ze zorgen ook voor ruimte voor nieuwe woningen in de stad. Het definitief ontwerp (DO) voor (delen van) de Stadsprojecten Hofplein, Hofbogenpark, Getijdenpark Feyenoord, Rijnhavenpark, en Alexanderplein is vastgesteld. Begin 2025 is bovendien de uitvoering van Hofplein en Alexanderplein van start gegaan. Er is geld aangevraagd voor de projecten waarvan de verwachting is het komende jaar een definitief ontwerp vast te stellen. De hoogte van het aangevraagde krediet is daarom elk jaar anders.

De projecten Hofbogenpark, Hofplein en Rijnhavenpark vallen onder de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

Zeven stadsprojecten

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
253.474	-2.796	250.678	35.182	39.501	99.243	49.732	25.004	576

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 158

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Stedelijke ontwikkeling		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		65.948	83.488	94.005	99.112	99.112
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-3.563	8.853	5.469	1.185	-31.514
Kasschuif Erfpachtproject	Kasschuiven	-11.200	5.600	4.000	1.600	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-373	-803	-933	-2.713	-3.169
Gratis OV	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.200	0	0	0	0
Gratis OV - oplossing	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	1.200	0	0	0	0
Jaarlijkse exploitatiekosten fietsenstalling Centrale Bibliotheek	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	-1.080
Technische correctie Erfpacht 2029	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	-28.178
Toeslag Onregelmatige Dienst (toezicht)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-611	-611	-611	-611	-611
Verevening kostenverhaal	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-800	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800
Vorbereidingskosten verbeteren luchtkwaliteit	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-1.025	0	0	0
Beheerskosten Vastgoed en Gebiedsontwikkeling	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	200	0	0	0	0
Erfpachtproject	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Fietsenstalling Prins Alexander	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	-140	-140
Gratis OV	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-1.200	0	0	0
Incidentele vrijval exploitatiebudgetten vertraagde oplevering P+R terreinen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	900	3.350	0	0	0
Novex haven	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	100	0	0	0	0
P+R Kralingse Zoom	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	-500
P+R Meijersplein	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	-540
Parkeren: pilot uitbreiding zondagsregeling	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-825	0	0	0
Truck-parking	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-650	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	1.471	839	0	0	0
Bestemmingsreserve Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	1.248	1.224	1.201	1.198	1.198
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	Reserves	250	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan	Reserves	800	0	0	0	0
Correctie dekking voor kapitaallasten	Reserves	815	801	787	772	772
Digitaal Stelsel Omgevingswet	Taakmutaties	256	308	355	403	450
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	3.630	2.995	2.471	2.477	2.085
Begroting na wijzigingen		62.385	92.341	99.474	100.298	67.598

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Erfpachtproject

Erfpachters van de gemeente Rotterdam worden als onderdeel van het erfpachtproject actief geïnformeerd over de rechten en plichten in hun erfpachtcontract. Hiervoor zijn volgens het nu geldende beleid in de begroting verwachte baten en lasten opgenomen. Het erfpachtproject is in 2024 gestart met de verzending van de eerste aanbestedingsbrieven aan erfpachters. De aandacht naar aanleiding van de aanbestedingsbrieven heeft geleid tot heroverweging van de uitgangspunten van de berekeningssystematiek van de koopsommen die erfpachters moeten betalen om eigenaar te worden van de grond onder hun woning. Hierdoor is vertraging ontstaan in de uitvoering van het erfpachtproject waardoor de begrote opbrengsten in 2025, € 11,2 mln, voor een deel worden doorgeschoven naar verwachte opbrengsten in 2026 tot en met 2028.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de paragraaf [Investeringen](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Gratis OV (- oplossing)

De hogere kosten voor gratis OV ontstaan doordat de prijzen van de gratis OV-producten stijgen en steeds meer gratis OV wordt afgenomen, vooral doordat meer kinderen hier gebruik van maken. In 2025 worden de hogere lasten gedekt door een eenmalige vrijval vanuit het Autoluw fonds en voor 2026 vanuit de algemene middelen. Mogelijk volgt er in de komende jaren een wijziging van het landelijk beleid, waardoor het wenselijk kan zijn hierop aan te sluiten.

Jaarlijkse exploitatiekosten fietsenstalling Centrale Bibliotheek

In 2023 besloot de raad een inpassende fietsenstalling te realiseren bij de nieuwe Centrale Bibliotheek Rotterdam, die in 2029 opent. De jaarlijkse exploitatiekosten van deze fietsenstalling zijn in deze Voorjaarsnota verwerkt.

Technische correctie Erfpacht 2029

Het gaat hier om een financieel-technische bijstelling omdat in de huidige begrotingsmethodiek de baten en lasten in 2028 worden doorgetrokken naar 2029. Deze technische bijstelling is benodigd voor een correcte financieel-technische aansluiting met de financiële administratie. Daarnaast is er een bijstelling gedaan van zowel de baten als lasten in 2029 (zie toelichting bijstelling 'Erfpachtproject').

Toeslag Onregelmatige Dienst

Loonkosten worden binnen heel de Gemeente Rotterdam volgens een standaardmethodiek begroot. Bij het invoeren van deze systematiek in 2014

is een extra toelage in de begroting toegekend aan clusters waar medewerkers werken die recht hebben op toeslagen, zoals bij de bediening van bruggen en sluizen. Door de verandering van roosters en bezetting en het niet (volledig) indexeren van deze looncomponent is in de loop der jaren een tekort ontstaan. Met deze structurele actualisatie is de begroting inclusief toeslag onregelmatige dienst weer op het niveau van de realisatie.

Verevening kostenverhaal

Het college 2018-2022 heeft extra investeringen gedaan in de bouw- en woningopgave, maar deze zijn vanaf 2023/2024 niet voortgezet in de begroting. Een deel van de oplossing, vanuit de bestuursopdracht Financiële sturing Stadsontwikkeling, was om kosten meer naar de markt te verleggen via extern kostenverhaal. In de praktijk blijken de verwachte inkomsten uit dit extern kostenverhaal echter onrealistisch en niet volledig haalbaar. Dit veroorzaakt een financieel knelpunt, omdat de geplande inkomsten niet worden gerealiseerd terwijl de baten wel begroot zijn.

Vorbereidingskosten verbeteren luchtkwaliteit

Door de vaststelling van de EU-richtlijn luchtkwaliteit wordt de huidige omgevingswaarde voor luchtkwaliteit aangescherpt. De omgevingswet verplicht de gemeente om een programma op te stellen waarmee Rotterdam in 2030 voldoet aan de nieuwe omgevingswaarde. Dat is nodig om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Dit budget bedraagt € 1,0 mln en is bestemd voor de voorbereiding van het op te starten programma in 2027.

Beheerskosten Vastgoed en Gebiedsontwikkeling

Op basis van de meest recente begroting lijkt een eenmalige besparing mogelijk in het beheer van vastgoed en gronden binnen gebiedsontwikkelingen. Dit budget is beschikbaar voor het beheer van strategisch aangehouden vastgoed en gronden, die niet verkocht mogen worden om de strategische positie te behouden. Door deze besparing wordt ruimte gecreëerd, terwijl het strategisch beheer gehandhaafd blijft.

Erfpachtproject

Voor 2029 is een inschatting gemaakt van baten en lasten van het erfpachtproject. Hiervoor zijn baten uit het erfpachtproject begroot die de benodigde lasten voor de uitvoering in 2029 dekken. Het gaat hier om een bedrag van € 7,0 mln, zowel baten als lasten.

Fietsenstalling Prins Alexander

De gemeente Rotterdam werkt samen met ProRail aan de uitbreiding van de fietsparkeercapaciteit bij station Prins Alexander, die vanaf 2028 in gebruik wordt genomen. De jaarlijkse kosten worden voor 50% door ProRail gedragen, terwijl de overige kosten worden verdeeld tussen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de gemeente Rotterdam. De kosten voor de gemeente zijn in deze Voorjaarsnota verwerkt. Het beheer van de fietsenstalling wordt uitgevoerd door de NS.

Incidentele vrijval exploitatiebudgetten vertraagde oplevering P+R terreinen

Bij de P+R terreinen Meijersplein en Kralingse Zoom is in de komende jaren sprake van een vertraagde oplevering. De verwachte oplevering zal pas in 2027 plaatsvinden. Hierdoor vallen de gereserveerde exploitatiebudgetten voor de jaren 2025 en 2026 incidenteel vrij.

Novex haven

Het college stelt een aantal ambities bij om financiële ruimte te creëren. Er wordt ongeveer 10% minder budget ingezet op de uitvoeringsagenda Novex haven, € 100.000 in 2025.

P+R Kralingse Zoom

Om ervoor te zorgen dat meer bezoekers en forenzen kunnen parkeren op P+R Kralingse Zoom, wordt deze uitgebreid. Het eerder aangevraagde investeringskrediet blijkt niet toereikend. In deze Voorjaarsnota worden daarom de extra kapitaallasten verwerkt die voortvloeien uit de ophoging van het krediet.

P+R Meijersplein

Om ervoor te zorgen dat meer bezoekers en forenzen kunnen parkeren op P+R Meijersplein, wordt deze uitgebreid. Het eerder aangevraagde investeringskrediet blijkt niet toereikend. In deze Voorjaarsnota worden daarom de extra kapitaallasten verwerkt die voortvloeien uit de ophoging van het krediet.

Parkeren: pilot uitbreiding zondagsregeling

In 2026 wordt een pilot uitgevoerd waarbij de zondagsregeling voor parkeren wordt uitgebreid met 8 dagen.

- Chinees Nieuwjaar (17 februari 2026)
- Holi Phagwa (4 maart 2026)
- Ramadanfeest (19 maart 2026)
- Wederopbouw dag Rotterdam (18 mei 2026)
- Offerfeest (27 mei 2026)
- Zomercarnaval (26 juli 2026)
- Wereldhavendagen op de zaterdag (6 september 2026)
- Joods nieuwjaar (12 september 2026)

Op deze dagen worden dezelfde betaaltijden gehanteerd als op een reguliere zondag. Deze pilot geldt uitsluitend voor 2026 en heeft daarom geen financiële gevolgen voor de jaren erna.

Truck-parking

In januari 2023 is besloten de truckparking in Hoek van Holland nog open te houden tot eind 2024. Om uiteenlopende redenen is er nog geen

definitieve oplossing. Momenteel wordt gezocht naar een structurele oplossing en besluit. De kosten van de instandhouding, ongeveer € 650.000, zijn nog niet gedekt.

Bestemmingsreserve Autoluw fonds

In 2025 wordt deze bestemmingsreserve voor € 6,5 mln ingezet. Er zijn twee projecten die onder het programma [Energietransitie](#) vallen en waarvoor € 1,5 mln gefinancierd wordt uit deze bestemmingsreserve. Op dit programma wordt € 5,0 mln gefinancierd uit de bestemmingsreserve Autoluw fonds.

Op diverse projecten wijken de onttrekkingen aan de bestemmingsreserve af van de begroting, zoals: 'Gratis OV voor ouderen' (€ 1,2 mln), 'Stedelijke strategie' (€ 0,9 mln) en 'Fietsstimulering 2024 en verder' (€ 0,7 mln).

In totaal wordt voor de financiering van alle projecten per saldo € 488.000 meer onttrokken aan de bestemmingsreserve dan begroot.

Omdat de hogere onttrekking wordt veroorzaakt door te verwachten hogere lasten is per saldo deze bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Bodem

Er heeft een herijking op de budgetten voor Bodemsanering plaatsgevonden. Per saldo leidt dit tot een lagere onttrekking van € 1,7 mln in 2025.

Zowel de onttrekking als de lagere lasten worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Daarnaast is een subsidie van het Rijk ontvangen in de vorm van een specifiek uitkering (SPUK-gelden) voor een bedrag van in totaal € 4,2 mln. Hiermee kunnen de projectkosten voor het programma Bodem in 2025 worden gedekt die in de oorspronkelijke begroting werden gefinancierd uit de bestemmingsreserve Bodem. De resterende middelen in deze bestemmingsreserve zijn gealloceerde middelen en moeten beschikbaar blijven om op een later moment in te zetten voor de grootschalige bodemsaneringsopgaven. Dit leidt tot een lagere onttrekking van € 4,2 mln in 2025. Zowel de onttrekking als de ontvangen SPUK-gelden van het Rijk worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds

De beschikbare middelen voor Coöperatieve woonvormen worden overgeheveld naar het doorbouwfonds, € 830.000 in 2025 en € 1,3 mln in 2026.

De middelen worden gelabeld voor de uitvoering van collectieve woonvormen.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

In 2024 is gestart met de werkzaamheden voor het project Verduurzaming Mobiele werktuigen. Hiervoor worden in 2025 tot en met 2027 lasten verwacht met dekking uit de bestemmingsreserves Duurzaamheidstransitiebudget en Taakmutaties Gemeentefonds. Daarnaast is aanvullende financiering ontvangen vanuit het Rijk om ervaring op te doen met het gebruik van zero-emissie materieel bij werkzaamheden die door de gemeente worden uitgevoerd.

- De lasten voor 2025 zijn € 967.000 hoger en worden gedekt door een hogere bijdrage van het Rijk, € 167.000, en een onttrekking aan de bestemmingsreserves van € 800.000.
- De lasten voor 2026 zijn € 1.583.000 hoger en worden gedekt door een hogere bijdrage van het Rijk, € 333.000, en een onttrekking aan de bestemmingsreserves van € 1.250.000.
- De hogere lasten voor 2027, € 200.000, worden volledig gedekt door een vrijval uit de bestemmingsreserves.

Voor 2025, 2026 en 2027 geldt, dat zowel de onttrekking, de bijdragen van het Rijk als de hogere lasten worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling wordt gebruikt om projecten binnen gebiedsontwikkeling te financieren. Na afronding van projecten worden onbenutte middelen opnieuw beschikbaar gesteld voor hergebruik. Deze onbenutte middelen worden ingezet om het tekort op het financieel beeld te dekken.

Door een toename van kosten per urgentieaanvraag van woningzoekenden en het financiële tekort dat daardoor ontstaat, zijn voor 2025 en 2026 middelen ter beschikking gesteld die worden gedekt door een vrijval uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling van € 500.000 per jaar. Zowel de vrijval als de hogere lasten worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein

Er worden in 2025 meer uitgaven verwacht, waardoor de onttrekking wordt bijgesteld met € 600.000. Zowel de lagere onttrekking als de hogere lasten worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

De budgetten voor NPRZ zijn geactualiseerd. Per saldo leidt dit tot een hogere onttrekking van € 2,7 mln in 2025. Dit betreft het project Beijerlandse Laan/Groene Hilledijk. Zowel de onttrekking als de hogere lasten worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)

Er heeft een actualisatie op de budgetten van de RIM plaatsgevonden. Dit heeft de volgende mutaties tot gevolg:

- Een hogere onttrekking in 2025 van € 15,4 mln op de projecten A16 (€ 7,3 mln), Hoekse Lijn (€ 5,8 mln), en Algeracorridor (€ 2,3 mln). In 2026 en 2027 is er ook een hogere onttrekking op de A16 (respectievelijk € 500.000 en € 270.000).
- Een lagere onttrekking van € 1,0 mln in 2025 op de projecten Blankenburgtunnel en Rotterdams Tij (voorheen Feyenoord City).

Zowel de onttrekking als de lasten worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Daarnaast was er een technische correctie bij de bestemmingsreserve RIM, waardoor er een saldo effect van €1,2 mln ontstaat van 2025 tot en met 2029. De lasten van deze correctie staan bij het programma Stedelijke Ontwikkeling. De dekking hiervan komt uit de reserve RIM en staat weergegeven bij het programma [Algemene middelen](#).

Bestemmingsreserve Stadsinitiatief

De subsidie Stadsinitiatief wordt vastgesteld in 2025 en de dekking komt uit deze reserve voor een bedrag van € 453.000. Zowel de onttrekking als de hogere lasten worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

Vanwege lagere lasten in 2024 valt in 2025 € 400.000 vrij vanuit de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds ten gunste van de algemene middelen. Daarnaast was er een herijking op het programma Luchtkwaliteit (koersnota Schone Lucht). Per saldo leidt dit tot een lagere onttrekking van € 501.587 in 2025. Zowel de lagere onttrekking als de lagere lasten worden begroot, per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt

Door een tekort aan capaciteit wordt de uitvoering van de motie 'Maak bedrijven toegankelijk' geminimaliseerd waardoor een deel van de bestemmingsreserve vrijvalt, € 250.000.

Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)

Dit is een vrijval uit de bestemmingsreserve verkeerscirculatieplan van € 800.000. Het VCP is nog niet afgerond, maar de kosten die nog worden gemaakt zullen worden gefinancierd uit het Autoluw fonds.

Correctie dekking voor kapitaallasten

Bij de programma's Beheer van de stad, Bestaande Stad, en Stedelijke Ontwikkeling zijn de actualisaties op (de dekking van de) kapitaallasten meerjarig te hoog begroot. Daartegenover staan onterechte te hoog begrote onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor bij het programma Algemene middelen. Bij de Begroting 2025 is een fout ontstaan bij de verwerking van de kapitaallasten die gedekt worden uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor en de programma's. Zowel de lagere kapitaallasten als de lagere onttrekking aan de RIM zijn verwerkt. Gemeentebreed is deze correctie per saldo € 0.

Voor 2024 heeft een correctie van circa € 13,6 mln plaats gevonden bij de Eindejaarsbrief. Per saldo heeft dit geen effect op het begrote resultaat voor 2024. De correcties voor 2025 tot en met 2029 zijn nu bij de Voorjaarsnota 2025 verwerkt.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Uit de septembercirculaire 2024 van het gemeentefonds blijkt dat de gemeentelijke bijdrage voor de implementatie en doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) structureel wordt ingehouden op de uitkering uit het gemeentefonds.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen geweest, de grootste wijzigingen zijn:

- Werkpakket (van € 2,1 mln in 2025 tot € 1,5 mln in 2029): in jaarschijf 2025 is de capaciteitsplanning geactualiseerd. Deze capaciteitsplanning is een verschuiving van de urenverantwoording binnen de programma's Stedelijke Ontwikkeling, [Bestaande Stad](#), [Economische Ontwikkeling](#) en [Energietransitie](#);
- Verdeling diverse taakstellingen: er heeft een verdeling van taakstellingen over de programma's Stedelijke Ontwikkeling plaatsgevonden (van - € 129.000 in 2025 tot - € 131.000 in 2029): [Bestaande Stad](#), [Economische Ontwikkeling](#) en [Energietransitie](#);
- Goede Groei: in het coalitieakkoord zijn middelen toegekend voor "Goede Groei". In de voorjaarsnota zijn deze middelen voor 2025 verdeeld vanuit het programma Stedelijke Ontwikkeling. Uit deze middelen Goede Groei is € 400.000 beschikbaar voor programma [Energietransitie](#) (adaptatie en schone energie). Daarnaast komt € 200.000 terecht bij het programma [Bestaande Stad](#) (wateropgave);
- Budgetoverheveling van programma [Economische Ontwikkeling](#) voor een bijdrage aan de Hoekse-veer (€ 31.000) en voor uitvoering toeristische voetgangersbewegwijzering (€ 35.000) in 2025;
- Budgetoverheveling naar programma [Economische Ontwikkeling](#) voor Kansen voor West voor € 1,1 mln in 2025 tot € 883.000 in 2029;
- Overige technische wijzigingen (€ 212.000 in 2025 tot € 442.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Stedelijke ontwikkeling	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	394.760	389.922	408.873	404.025	406.440	375.940
Bijdragen rijk en medeoverheden	12.811	21.399	21.920	11.601	10.234	10.234
Overige opbrengsten derden	299.469	373.550	390.238	394.807	398.709	368.209
Overige baten	82.481	-5.027	-3.285	-2.383	-2.503	-2.503
Lasten exclusief reserves	365.336	376.483	343.314	325.503	313.670	313.152
Apparaatslasten	209.227	220.977	220.400	219.748	219.811	220.094
Inhuur	27.980	11.152	12.374	12.081	12.150	12.364
Overige apparaatslasten	3.622	4.106	3.880	3.796	3.790	4.003
Personeel	177.626	205.719	204.146	203.871	203.871	203.726
Overige verrekeningen	-50.235	-54.204	-55.456	-56.788	-58.048	-58.176
Overige verrekeningen	-50.235	-54.204	-55.456	-56.788	-58.048	-58.176
Programmalasten	206.344	209.709	178.370	162.543	151.907	151.234
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	143.880	149.868	112.868	92.804	78.375	78.122
Kapitaallasten	23.362	22.594	28.629	32.751	37.670	38.750
Overige programmalasten	8.600	4.082	4.090	4.093	4.094	4.094
Subsidies en inkomensoverdrachten	30.502	33.164	32.783	32.895	31.768	30.268
Saldo voor vpb en reserveringen	29.425	13.440	65.559	78.521	92.771	62.788
Saldo voor reserveringen	29.425	13.440	65.559	78.521	92.771	62.788
Reserves	46.435	48.945	26.783	20.953	7.527	4.810
Onttrekking reserves	50.900	50.543	29.105	24.063	10.637	7.920
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	1.244	5.254	5.000	995	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	3.445	320	3.340	2.760	2.760	2.760
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	6.123	3.124	3.018	3.278	1.576	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	878	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	2.791	2.392	1.106	2.673	500	500
Bestemmingsreserve ICT	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet	650	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	1.500	2.000	300	71	0	0

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	8.256	4.322	0	0	0	58
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	0	453	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	39	1.161	650	200	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)	779	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	319	850	950	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	153	699	524	27	0	0
Verevening kostenverhaal	0	500	0	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	24.722	29.468	14.218	14.060	5.801	4.602
Toevoeging reserves	20.727	7.440	4.412	3.110	3.110	3.110
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	1.427	830	1.302	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein	0	3.500	0	0	0	0
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	3.871	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Spaans Polder	5.597	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	3.284	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)	0	0	0	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	1.573	0	0	0	0	0
Verevening kostenverhaal	0	0	0	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	4.976	410	410	410	410	410
Vrijval reserves	16.263	5.841	2.089	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	1.000	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	10.800	1.971	1.339	0	0	0
Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	0	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet	3.036	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	1.427	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve stedelijke bereikbaarheid (waaronder Maastunnel)	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stimulering bouwproductie	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Upgrade voor the skate!	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer 2011	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)	0	800	0	0	0	0
Resilience	0	0	0	0	0	0
Segmentering Bouwplannen	0	0	0	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	0	170	0	0	0	0
Verevening kostenverhaal	0	2.500	750	0	0	0
Saldo	75.859	62.385	92.341	99.474	100.298	67.598

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan grotendeels uit grondopbrengsten, canonopbrengsten, opbrengsten uit erfpachtconversies en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers. Voor de grondopbrengsten geldt dat op basis van de wet- en regelgeving de baten van grondverkoop in de exploitatie worden verwerkt met een tegenboeking onder de overige baten. Hierdoor ontstaat er geen effect op het saldo. Daarnaast bestaan de baten uit parkeerinkomsten op straat en in de parkeergarages, uitpondingen (bijbetaling bij een functiewijziging van een object, zoals de verkoop van een voormalig sociale huurwoning) en de bijdrage voor het railinfrastructuurproject Hoekse Lijn.

Verder bestaan de mutaties in de baten uit subsidies van het Rijk voor het programma Bodem en voor het project Verduurzaming Mobiele werktuigen. De subsidies zijn door het Rijk beschikbaar gesteld in de vorm van specifieke uitkeringen (SPUK-gelden).

Lasten

De lasten bestaan uit grondexploitaties ten behoeve van gebiedsontwikkelingen en lasten voor personele inzet. Tevens zijn er lasten die voortvloeien uit onder andere het jaarlijks vervangen van verkeerslichtinstallaties, de inzet voor straatparkeren, de exploitatie en het beheer van parkeergarages en het fiscaal handhaven, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, stedelijke bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Reserves

De mutaties op de reserves hebben betrekking op de bestemmingsreserves Autoluw fonds, Bodem, Doorbouwfonds, Duurzaamheidstransitiebudget, Gebiedsontwikkeling, Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein, Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ), Rotterdamse Investeringsmotor, Stadsinitiatief, Taakmutaties Gemeentefonds, Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt en Verkeerscirculatieplan. De onttrekkingen aan de bestemmingsreserves worden ingezet voor projecten zoals Hoekse lijn, A16 Rotterdam, Algeracorridor, Beijerlandse Laan/Groene Hilledijk en andere kleinere projecten.

Meerjarig verloop

De baten voor de jaren 2025 tot en met 2029 hebben voornamelijk te maken met het erfpachtproject, verevening kostenverhaal en een subsidie in

de vorm van een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk ter financiering van projectkosten in 2025 die in de oorspronkelijke begroting zijn gedekt uit de bestemmingsreserve Bodem.

Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Stedelijke ontwikkeling /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	62.385	92.341	99.474	100.298	67.598
Beheer overige gebouwen en gronden	13.537	36.695	40.137	44.129	14.347
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.373	5.411	5.414	5.414	5.403
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-31.651	-31.231	-30.275	-30.275	-30.278
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-12.131	-12.098	-12.236	-12.236	-12.238
Openbaar vervoer	-12.081	-13.780	-12.259	-12.254	-12.254
Parkeerbelasting	162.137	169.180	169.359	169.319	169.310
Parkeren	-15.881	-17.975	-21.325	-21.460	-23.599
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	8.518	8.181	7.555	7.556	7.536
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-8.861	-8.816	-8.441	-8.440	-8.453
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-20.434	-19.475	-18.815	-18.765	-18.752
Wonen en bouwen	-26.142	-23.752	-19.639	-22.689	-23.424

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling				31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Stedelijke ontwikkeling				105.657	94.282	87.179	85.042	84.482
Bestemmingsreserve Autoluw fonds				7.196	2.196	1.200	1.200	1.200
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Autoluw fonds		7.196	2.196	1.200	1.200	1.200		
Doel reserve:	Het doel van de reserve is om het centrum en de wijken Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden zoveel mogelijk autoluw te maken.							
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	13.918	0	6.723	0	7.196		
	Raming 2026	7.196	0	5.000	0	2.196		
	Raming 2027	2.196	0	995	0	1.200		
	Raming 2028	1.200	0	0	0	1.200		
	Raming 2029	1.200	0	0	0	1.200		
Bestemmingsreserve Bodem			27.321	23.981	21.221	18.461	15.701	
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Bodem		27.321	23.981	21.221	18.461	15.701		
Doel reserve:	"De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering."							
Raadsbesluit:	2e Herziening 2019 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	27.641	0	320	0	27.321		
	Raming 2026	27.321	0	3.340	0	23.981		
	Raming 2027	23.981	0	2.760	0	21.221		
	Raming 2028	21.221	0	2.760	0	18.461		
	Raming 2029	18.461	0	2.760	0	15.701		
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds			44.092	42.376	39.099	37.522	37.522	
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds		44.092	42.376	39.099	37.522	37.522		
Doel reserve:	In deze Voorjaarsnota wordt ter ondersteuning van de Rotterdamse bouwopgave het Doorbouwfonds Rotterdam ingesteld. Hiermee wordt invulling gegeven aan de met het Rijk afgesproken woondeal. In het coalitieakkoord is met de bestemmingsreserve Segmentering het gewenste doel van de woningbouwproductie zoals vastgelegd in het coalitieakkoord tot 2026 te kunnen realiseren.							

Raadsbesluit:	1e Herziening 2023 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	46.386	830	3.124	0	44.092		
	Raming 2026	44.092	1.302	3.018	0	42.376		
	Raming 2027	42.376	0	3.278	0	39.099		
	Raming 2028	39.099	0	1.576	0	37.522		
	Raming 2029	37.522	0	0	0	37.522		
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling				14.521	14.776	14.803	17.003	19.203
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling		14.521	14.776	14.803	17.003	19.203		
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum t/m nader te bepalen)len)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	16.997	2.700	2.392	2.784	14.521		
	Raming 2026	14.521	2.700	1.106	1.339	14.776		
	Raming 2027	14.776	2.700	2.673	0	14.803		
	Raming 2028	14.803	2.700	500	0	17.003		
	Raming 2029	17.003	2.700	500	0	19.203		
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein				3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein		3.500	3.500	3.500	3.500	3.500		
Doel reserve:	Het perspectief voor de Crooswijker in Oud-Crooswijk te verbeteren.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2030)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	0	3.500	0	0	3.500		
	Raming 2026	3.500	0	0	0	3.500		
	Raming 2027	3.500	0	0	0	3.500		
	Raming 2028	3.500	0	0	0	3.500		
	Raming 2029	3.500	0	0	0	3.500		
Bestemmingsreserve ICT				250	250	250	250	250
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		

Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve ICT	250	250	250	250	250		
Doel reserve:	Invoering vergunnings-controle-service (VCS) voor de behandeling van bouwaanvragen in het kader van de nieuwe Omgevingswet die behandeld gaan worden in een korte procedure.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	250	0	0	0	250	
	Raming 2026	250	0	0	0	250	
	Raming 2027	250	0	0	0	250	
	Raming 2028	250	0	0	0	250	
	Raming 2029	250	0	0	0	250	
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein			371		71	0	0 0
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	371	71	0	0	0		
Doel reserve:	Financieren mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein						
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-01-2027)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	2.371	0	2.000	0	371	
	Raming 2026	371	0	300	0	71	
	Raming 2027	71	0	71	0	0	
	Raming 2028	0	0	0	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof			300		300	300	300 300
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	300	300	300	300	300		
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten opgevangen in het kader van NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	300	0	0	0	300	
	Raming 2026	300	0	0	0	300	
	Raming 2027	300	0	0	0	300	

	Raming 2028	300	0	0	0	300		
	Raming 2029	300	0	0	0	300		
Bestemmingsreserve Spaans Polder				5.597	5.597	5.597	5.597	5.597
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482			
Bestemmingsreserve Spaans Polder	5.597	5.597	5.597	5.597	5.597			
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter ondersteuning van het realiseren van het uitvoeringsprogramma Spaanse Polder om zo de Spaanse Polder verder toekomstbestendig te maken. Het uitvoeringprogramma wordt gerealiseerd via grondexploitatie(s) en investeringsprojecten. De bestemmingsreserve wordt ingezet ter dekking van een (eventueel) tekort op de grondexploitatie(s) en/of de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen. Indien nodig kan de reserve ook worden ingezet voor het dekken van de kosten op exploitatieprojecten.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2030)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2026	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2027	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2028	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2029	5.597	0	0	0	5.597		
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482			
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	0	0	0	0	0			
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen omtrent RIF010.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	453	0	453	0	0		
	Raming 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)				44	44	44	44	44
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482			
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)	44	44	44	44	44			

Doel reserve:	Er wordt een verkeerscirculatieplan opgesteld om de doorstroming in de hele stad te bevorderen voor fiets, openbaar vervoer en deelvervoer.					
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	844	0	0	800	44
	Raming 2026	44	0	0	0	44
	Raming 2027	44	0	0	0	44
	Raming 2028	44	0	0	0	44
	Raming 2029	44	0	0	0	44
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht				315	315	315
				315		315
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482	
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht	315	315	315	315	315	
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten en gemeentelijke cofinanciering opgevangen in het kader van de opgave Verschoning Lucht.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	315	0	0	0	315
	Raming 2026	315	0	0	0	315
	Raming 2027	315	0	0	0	315
	Raming 2028	315	0	0	0	315
	Raming 2029	315	0	0	0	315
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt				552	27	0
						0
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482	
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	552	27	0	0	0	
Doel reserve:	Deze reserve is nodig om uitvoering te geven aan de Motie Maak Bedrijven Toegankelijk. Doel is om financiële middelen beschikbaar te stellen om zoveel mogelijk te organiseren om Rotterdamse bedrijven te ondersteunen en faciliteren om hun gebouwen fysiek toegankelijk te maken.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.421	0	699	170	552
	Raming 2026	552	0	524	0	27
	Raming 2027	27	0	27	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Verevening kostenverhaal				1.600	850	850	850	850
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Verevening kostenverhaal		1.600	850	850	850	850		
Doel reserve:	Verwacht begrotingssaldo 2023 agv maatregelen bestuursopdracht wordt ingezet om onzekere effecten maatregelen kostenverhaal (ingeschat op 5 mln per jaar ingaande 2024) te kunnen te kunnen opvangen.							
Raadsbesluit:	Begroting 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	4.600	0	500	2.500	1.600		
	Raming 2026	1.600	0	0	750	850		
	Raming 2027	850	0	0	0	850		
	Raming 2028	850	0	0	0	850		
	Raming 2029	850	0	0	0	850		
Totaal				105.657	94.282	87.179	85.042	84.482

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Herinrichting Van Meekerenplein

Op deze reserve is nog geen onttrekking begroot. De verwachting is dat bij de tweede herziening er voldoende zicht is op de inzet van deze reserve de komende jaren. Vooralsnog heeft alleen vorming plaatsgevonden in 2024.

Bestemmingsreserve ICT

De einddatum van deze reserve is 31-12-2025 en de verwachting is dat het volledige bedrag dit jaar wordt ingezet.

Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan

De einddatum van deze reserve is 31-12-2025 en de verwachting is dat het volledige bedrag dit jaar wordt ingezet.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 159

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Aanpak Nul Emissie Mobiliteit](#)

[Actieagenda Goud voor Oud](#)[Actieplan Bedrijfsruimte 2022-2026](#)[Actieplan Geluid 2019-2023](#)[Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)[Architectuurnota](#)[Beleidskader Groepsrisico](#)[Beleidsnota betaald parkeren Rotterdam 2019](#)[Beleidsregeling Parkeernormen 2018](#)[Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)[Bodemenergieplan Merwe-Vierhavens](#)[Coalitieakkoord 2022 – 2026: Eén Stad](#)[Fietskoers 2025](#)[Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)[Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)[Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)[Gebiedsvisie Stadionpark](#)[Gebiedsuitwerking Van Nelle knoop](#)[Gezonder010 - Gezond010](#)[Herziening omgevingsvisie Oostflank en dekkingsvoorstel stadsbrug](#)[Handboek Rotterdamse Stijl](#)[Hoogbouwvisie 2019](#)[Ik ga voor groen](#)[Klimaatopgaven in kaart](#)[Koers op Zuid](#)[Koersnota Bodemkwaliteit 2021](#)[Koersnota Geluid](#)[Koersnota Schone Lucht 2019-2022](#)[Kwaliteitsbeleid Studentenhuisvesting](#)[Langer Thuis-akkoord](#)[Milieuzone kaart](#)

[Natuurkaart Rotterdam](#)

[Nieuw Rotterdams kwaliteitsbeleid wonen](#)

[Nota Actief Bodem- en Baggerbeheer 2013](#)

[Ontwikkelperspectief NOVEX Rotterdams havengebied](#)

[Ontwikkelperspectief NOVEX Zuidelijke Randstad](#)

[Ontwikkelpplan Landschapspark De Rotte](#)

[Ontwikkelpplan Landschapspark De Rotte](#)

[OV-Visie Rotterdam 2018-2040](#)

[Programmaplan Rotterdam Circulair 2023-2026](#)

[Programma Rivier als getijdenpark](#)

[Programma Rivieroevers](#)

[Programmakader WeerWoord 2030 - Rotterdams Weerwoord](#)

[Recreatiekader Rottemeren](#)

[Referentiewaarden maatschappelijke voorzieningen 2021](#)

[Regionale Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag](#)

[Resilient Rotterdam](#)

[Rotterdam gaat voor groen](#)

[Rotterdam gaat voor groen 2018-2022](#)

[Rotterdam gaat voor groen: de groenagenda 2023-2026](#)

[Rotterdam Loopt 2025](#)

[Rotterdam Veilig Vooruit](#)

[Rotterdamers over Mobiliteit 2020](#)

[Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)

[Rotterdamse agenda regionale landschap](#)

[Rotterdamse Mobiliteitsaanpak](#)

[Rotterdamse Omgevingsvisie \(De Veranderstad: werken aan een wereldstad voor iedereen\)](#)

[Rotterdamse Welstandsnota](#)

[Rotterdamse Woonvisie](#)

[Stadsprojecten](#)

[Stappenplan Zero Emissie Stadslogistiek 2025](#)

[Stedelijk verkeersplan](#)

[Sportnota 2021+ Rotterdam, Wereldse Sportstad](#)

[Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)

[Uitvoeringsagenda 2023-2026: concrete acties tegen extremer klimaat - Rotterdams Weerwoord](#)

[Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)

[Uitvoeringsagenda Biodiversiteit \(raadsinformatie.nl\)](#)

[Uitvoeringsagenda NOVEX Rotterdamse Haven](#)

[Uitvoeringsplan Studentenhuisvesting 2022-2026](#)

[Uitvoeringsprogramma Mobiliteit](#)

[Urgentiedocument Rotterdams WeerWoord](#)

[Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)

[Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021 \(doelgroepenverordening\)](#)

[Verordening Woonruimtebemiddeling regio Rotterdam 2024](#)

[Visie Openbare Ruimte 2020-2030](#)

[Vuistregels Bouwen](#)

[Warmteplan Merwe-Vierhavens | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Wateratlas Binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- RET Infrastructuur B.V.
- RET N.V.
- Stedin Groep N.V.
- Stadion Feijenoord
- Stichting Zuid Holland Bereikbaar
- Grondbank RZG Zuidplas
- Nieuw-Reijerwaard
- DCMR Milieudienst Rijnmond
- Metropoolregio Rotterdam - Den Haag
- Recreatieschap Rottemeren

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 160

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Lansink-Bastemeijer

Wethouder Lansink-Bastemeijer is verantwoordelijk voor de portefeuille Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit. Binnen het programma Stedelijke ontwikkeling is wethouder Lansink-Bastemeijer verantwoordelijk voor het onderdeel mobiliteit.

Wethouder Zeegers

Wethouder Zeegers is verantwoordelijk voor de portefeuille Klimaat, Bouwen en Wonen.

'Ik heb Rotterdam zien veranderen van grijs en grijs naar aantrekkelijk, divers en groen. Ik kijk ernaar uit om samen met Rotterdammers verder te bouwen aan de stad.'

Voorjaarsnota 2025

Veilig

Paginanummer in website: 161

Veilig

Wij werken aan een veilige stad waar iedereen zich thuis en welkom voelt. Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking daarvan waar dat nodig is.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 162

Voortgang Eerste herziening 2025

Collegetarget Veilig

- De Veiligheidsindex (VI) binnen het Wijkprofiel heeft in 2026 een gemiddelde score die gelijk of hoger is dan de gemiddelde score op de VI in 2022 (110).
- De vijf laagst scorende wijken *) op de VI van 2022 (Carnisse, Hillesluis, Tussendijken, Tarwewijk, Lombardijen) laten in 2026 een stijging van tenminste 5 punten zien ten opzichte van 2022.

*) De atypische wijken Zuiderpark/Zuidrand, CS-kwartier, Cool, Zuidplein blijven buiten beschouwing.

De laatste meting van de collegetarget was in 2023 en is gepubliceerd in de Veiligheidsindex 2024. In 2024 is de gemiddelde veiligheidsindex voor de stad gedaald naar 105, mede door een toegenomen onveiligheidsgevoel onder bewoners. Dit deel van het collegedoeel veiligheid is nog niet behaald. Voor het behalen van de doelstelling gericht op het gemiddelde van Rotterdam wordt onder andere gewerkt aan de vijf veiligheidsopgaven uit de [Veiligheidskoers 2023-2027](#), waarbij preventie en repressie in balans zijn.

Hiernaast investeert het college extra in de vijf wijken met de laagste veiligheidsscores. Met deze extra investeringen wordt ook gewerkt aan het vergroten van de veiligheid voor de hele stad. Omdat de vijf wijken relatief slecht scoren, heeft elke verbetering daar een effect op het gemiddelde van Rotterdam.

In de focuswijken zijn specifieke acties gestart. Hierbij zorgen we dat problemen zoals overlast of criminaliteit niet verschuiven naar andere gebieden. En dat de hele stad profiteert van wat we aanpakken en leren in de focuswijken. Voorbeelden zijn: verstevigde samenwerking met politie, toezicht en handhaving en jongerenwerk gericht op specifieke overlastlocaties, extra inzet op jeugdactiviteiten, aanpak van overlast in de buitenruimte en de aanpak van drugsoverlast in relatie tot panden. Ook is extra aandacht voor nazorg bij impactvolle incidenten, het in kaart brengen van informele wijknetwerken en faciliteren van bewonersinitiatieven.

Met deze extra investeringen is het gestelde collegedoeel in vier van de vijf focuswijken behaald, volgens de tussenmeting in 2024. Hierin laat alleen de Tarwewijk nog een achteruitgang zien. Om deze trend te keren is in september 2024 een stuurgroep opgericht. Deze heeft tot doel de negatieve ontwikkeling nog vóór het einde van de collegeperiode (2026) om te buigen. Omdat alleen een samenhangende aanpak tussen de verschillende portefeuilles snel bijdraagt aan het vergroten van de veiligheid, zijn hiervoor gesprekken gevoerd met het college. Op dit moment worden acties uitgevoerd in een aantal straten (Brielselaan, Mijnsherenlaan, Pleinweg, Katendrechtse Lagedijk en Wolphaertsbocht). Deze acties worden binnen een jaar geëvalueerd, waarna de resultaten worden betrokken bij de beleidsvorming voor een nieuw college in 2026. Voor de uitvoering van de aanpak is in 2025 een stadsmarinier aangesteld. Acties die al zijn uitgevoerd zijn onder andere:

- Meldingsbereidheidsacties om bewoners te stimuleren veiligheidsincidenten te melden;
- Aanpak van overlastlocaties, met name op het Verschoorplein;
- Inzet op overlastgevendende bedrijfspanden, leegstand en ondermijnende activiteiten;
- Repressieve politie-inzet tegen parkeeroverlast op het Mijnsherenplein.

Het blijven evalueren van aanpakken en pilots in de focuswijken is cruciaal om de collegedoeelstellingen te behalen. Het vergt veel inspanning om voor 2026 een meetbare trendomkeer in de Veiligheidsindex te realiseren. Als de huidige aanpak onvoldoende effect heeft, moet tijdig worden bijgestuurd om te voorkomen dat de doelstelling voor 2026 buiten bereik raakt. De resultaten worden in de tweede helft van 2025 geanalyseerd. Deze zijn medebepalend voor de definitieve beoordeling van de haalbaarheid van het collegedoeel.

Voor 2025 is en blijft het cruciaal om de ingezette acties in samenwerking met de andere domeinen (fysiek, sociaal) uit te voeren om de collegedoeelen in de huidige collegeperiode te realiseren. De voorlopige prognose is dat het collegedoeel voor de vijf focuswijken haalbaar is. Maar ook dat het collegedoeel voor het gemiddelde van de stad nog een grote uitdaging vormt, omdat ook impactvolle situaties op wereldniveau van invloed zijn op de veiligheidsbeleving van Rotterdammers.

Begin 2026 zijn de resultaten beschikbaar van de volgende meting. Dit is tevens de afsluitende meting voor het collegedoeel Veilig.

Toezicht en handhaving

Wijkhandhaving

In 2025 zet de gemeente de werving, ontwikkeling en inzet van wijkhandhavers voort. Het doel is elke wijk te blijven voorzien van een zichtbaar en benaderbaar vast aanspreekpunt. Per wijk wordt getoetst welke aanpak het meest effectief is: inzet op straat, via de wijkhub, of een combinatie daarvan. In enkele wijken zijn inmiddels maandelijkse inlooppreekuren in de wijkhub; dit wordt verder uitgebreid. De communicatie hierover wordt

per wijk afgestemd op wat daar werkt. Daarnaast investeert de gemeente in de ontwikkeling van de wijkhandhavers via de opleidingsmodule 'wijkgericht werken'. Hierin is aandacht voor de benodigde vaardigheden om effectief te kunnen opereren in de wijk.

Rotterdamse verkeersaso-aanpak

In 2025 heeft Handhaving 12 bestuurlijke acties gepland om de verkeersoverlast aan te pakken. Deze acties zijn verspreid over alle stadsdelen, met nadruk op de hotspots. Denk daarbij aan locaties zoals de Esch, de Meent, Nesselande, de Laan op Zuid of de Vierambachtstraat. Tijdens deze acties houden handhavers bestuurders staande om ze te controleren en eventueel te beboeten. Na een waarneming schrijft de handhaver een boete uit. Nieuw in deze aanpak is de flexibele werkwijze: handhavers blijven niet meer urenlang op dezelfde plek staan, maar bewegen mee met de overlast. Zo voorkomen we dat overlastgevers een uur later een stuk verderop weer verder gaan. Handhaving werkt samen met de Stadsmariniers, de Politie de afdelingen Mobiliteit en Veiligheid om hele ernstige overlast integraal aan te pakken. Tot slot wordt er aandacht besteed aan het verkennen van nieuwe handhavingsmogelijkheden door digitale geluidshandhaving of het mogelijk uitbreiden van de boabevoegdheden om op rijdend verkeer te handhaven.

Taxihandhaving

Het team Bikers handhaaft 's nachts en twee weekenden in de maand op de naleving van taxiregeling. In het derde kwartaal van 2025 wordt naar verwachting de nieuwe taxiverordening voorgelegd aan de gemeenteraad. De nieuwe taxiverordening geeft handhavers meer bevoegdheden om op te treden tegen misstanden, bijvoorbeeld door het intrekken van vergunningen.

Zelfstandig arrestantenvervoer

In 2025 breidt de gemeente het arrestantenvervoer door boas uit naar alle handhavingsclusters. Dit gebeurt op basis van de positieve resultaten van de pilot die in april 2024 is gestart. Tijdens deze pilot bleek dat boas zelfstandig en op een voor hen veilige manier verdachten die meewerken kunnen vervoeren. Hierdoor zijn de responstijden flink verkort; van gemiddeld 45 minuten naar 8 tot 15 minuten.

In 2025 leidt de gemeente een nieuwe groep Boas op, worden de arrestantenvoertuigen verbeterd (bijvoorbeeld met glaswanden en betere bekleding) en worden de bevoegdheden goed geregeld in een nieuw categoriaal besluit. Deze aanpak zorgt ervoor dat Boas sneller kunnen doorpakken bij aanhoudingen en de veiligheid op straat wordt versterkt.

Seksuele straatintimidatie

In 2025 zet de gemeente Rotterdam zich onverminderd in voor de aanpak van seksuele intimidatie. Om de handhaving te versterken, wordt het aantal opgeleide Boas verdubbeld van 13 naar 26. Deze boas krijgen gespecialiseerde trainingen om effectief op te treden tegen seksuele intimidatie. Rotterdam verzorgt trainingen seksuele intimidatie voor boas van Utrecht, Arnhem, Tilburg, Almere, Dordrecht en Heerlen. Dit bevordert een uniforme en effectieve handhaving van de nieuwe wetgeving op nationaal niveau.

Rotterdam werkt samen met andere gemeenten, het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het Openbaar Ministerie en de politie in een landelijke werkgroep om de huidige pilot te evalueren en de vervolgstappen te bepalen.

Om flexibel in te spelen op situaties wordt onderzocht hoe de gemeente met de Stopp-App en in afstemming met Boas flexibeler kunnen handhaven op diverse locaties in de stad.

Aanpak overlast lachgas

In 2025 neemt de gemeente met het Actieplan Lachgas Rotterdam 2025-2026 acties en maatregelen om de overlast van lachgas in Rotterdam te verminderen. Deze acties en maatregelen moeten het bezit, gebruik en (tussen)handel van lachgas tegengaan. Het actieplan wordt voor de zomer 2025 voorgelegd aan de gemeenteraad.

Fietshandhaving

Om de overlast van verwaarloosde en foutgeparkeerde tweewielers terug te dringen, zet de gemeente extra in op verwijdering. De uitvoering hiervan wordt deels uitbesteed en de gemeente huurt extra ophaalcapaciteit in bij Rotterdam Inclusief. Het doel is om 26.000 overlastgevend tweewielers te verwijderen, wat 30% meer is dan het gemiddelde (19.000) over de periode 2021-2024. Op peildatum 26 maart 2025 zijn ongeveer 6.240 overlastgevend tweewielers verwijderd.

Excessief geweld: zware schietincidenten / explosies

In het eerste kwartaal van 2025 hebben zich binnen het geografisch gebied van de gemeente Rotterdam 62 incidenten van excessief geweld voorgedaan, waarvan 44 explosies en 18 schietincidenten. In heel 2024 vonden er in de gemeente Rotterdam in totaal 220 incidenten van excessief geweld plaats, waarvan 151 explosies en 69 schietincidenten.

Na de impactvolle incidenten worden in de omgeving informatiebrieven verspreid waarbij verwezen wordt naar Slachtofferhulp Nederland. Daarin staan ook manieren waarop informatie rondom geweld gemeld kan worden bij de overheid. Waar nodig worden bewonersavonden georganiseerd en tijdelijk extra toezicht ingezet. De burgemeester heeft in 2024 in het kader van het herstel van de openbare orde 55 panden (32 woningen) tijdelijk gesloten.

Ondermijning in haven en stad

Om georganiseerde drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven effectief aan te pakken, moet de strijd tegen drugshandel in de hele keten gevoerd worden. Om een gelijk speelveld te behouden en het zicht te versterken op ontwikkelingen, ligt de focus in 2025 op samenwerking binnen Europa tussen de havensteden en in publiek-private samenwerking. Rotterdam levert namens de samenwerkingspartners onder de Uitvoeringsagenda Haven en samen met havensteden Antwerpen en Hamburg een actieve bijdrage aan de Europese Havenalliantie en de nieuwe EU Port Strategy.

Demonstraties en manifestaties

Er wordt in Rotterdam regelmatig gedemonstreerd en gemanifesteerd. Veel demonstraties en manifestaties gaan over actuele thema's in de wereld zoals het conflict in het Midden-Oosten of klimaatgerelateerde onderwerpen. Het aantal dynamische demonstraties en manifestaties blijft stijgen waardoor de gemeente vaker verkeersmaatregelen moet nemen om alles veilig te kunnen laten verlopen. Tevens is er een toename te zien van spontane demonstraties op of aan het spoor. Ook vragen de demonstraties en manifestaties veel inzet van politie. Over het algemeen is er goed overleg met alle kennisgevers. Het merendeel van de demonstraties en manifestaties wordt tijdig aangemeld bij de gemeente. Ook bij niet officieel aangemelde demonstraties weet de politie vaak goed contact te maken met een kennisgever waardoor een demonstratie zo goed mogelijk gefaciliteerd kan worden.

Radicalisering, Extremisme en Polarisation

In 2025 wordt in Rotterdam gewerkt aan het tegengaan van radicalisering en extremisme en omgaan met polarisatie. In de eerste maanden van 2025 zijn trainingen en voorlichtingen verzorgd aan meer dan 250 deelnemers om het kennisniveau over radicalisering te vergroten. De deskundigheid over polarisatie is met verschillende gerichte adviezen en enkele kennisbijeenkomsten vergroot bij maatschappelijke partners en medewerkers van de gemeente. Daardoor zijn zij beter in staat om te gaan met gepolariseerde situaties.

Levendige stad

In november 2024 heeft het college het B/C-evenementenoverzicht 2025 vastgesteld met alle grootschalige evenementen die mogen plaatsvinden. Dit zijn er 50 voor in 2025. In de afgelopen maanden heeft een aantal B/C evenementen zich alsnog teruggetrokken van het B/C evenementenoverzicht. De voornaamste reden van terugtrekking is de financiële situatie bij organisatoren.

Campagne drugsgebruik

De tweede fase van de campagne is in augustus 2024 van start gegaan. De campagne bestaat uit twee delen: een brede publiekscampagne en een op doelgroepen gericht deel, waarbij bezoekers van festivals, horeca en studenten centraal staan. Juist bij deze fase van de campagne investeert de gemeente in het tot stand brengen van stadsgesprekken. De gemeente plant debat/gespreksavonden waarbij de deelnemers vanuit verschillende perspectieven spreken over hun perspectief op drugsgebruik en de impact ervan op Rotterdam.

Eind mei gaat de derde fase van de drugscampagne van start. Deze zal bestaan uit een pr-activatie in de buitenruimte om aandacht voor de campagne te genereren. Vanaf mei zal met 'de reis van je lijntje/ pil' de wereld achter de drugs nadrukkelijk bij de gebruiker onder de aandacht worden gebracht. Via geotargeting wordt via sociale media de campagnewebsite bij het uitgaanspubliek onder de aandacht gebracht, waar uiteenlopende informatie over drugs te vinden is (impact van drugs op de stad, het lichaam en hulpverlening).

De meerderheid van de Rotterdammers gebruikt geen (hard)drugs en wijst drugsgebruik af. Vanaf de zomer 2025 wordt deze campagneboodschap dan ook uitgelicht. Het 'niet gebruiken' van drugs wordt als norm uitgedragen.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Veilig	- € 1.919
Onderhoudskostenregeling (motie Sies)	- € 327
Toeslag Onregelmatige Dienst (toezicht)	- € 768
Handhavers Motorteam	- € 500
Onderbesteding loonkosten	€ 500
Tarwewijk	- € 400

Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 425

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 163

Bestuurlijke hoofdlijnen

Excessief geweld: zware schietincidenten / explosies

De inzet op de aanpak van dit fenomeen blijft onverminderd groot. In samenspraak met de gemeente Rotterdam en de deelnemers van het Regionale overleg (diverse regiogemeenten, politie en Openbaar Ministerie) werkt het ministerie van Justitie en Veiligheid aan de inrichting van het landelijke overleg, het Overleg Tegen Explosies (OTE). Vanuit dit overleg wordt de aanpak samen met diverse departementen georganiseerd en versterkt.

Ook werkt de Erasmus Universiteit aan de voorbereiding van een wetenschappelijk onderzoek naar Excessief Geweld en de aanpak ervan. De gemeente Rotterdam coördineert en faciliteert dit onderzoeksproject.

Controleren drugslabs / cocaïnewasserijen in woningen

Na de explosie aan de Schammenkamp verkent de gemeente in nauw overleg met de driehoekpartners en experts van de DCMR en Veiligheidsregio of drugslabs en cocaïnewasserijen eerder zijn te traceren.

Het handhaven van de opiumwet is de verantwoordelijkheid van het OM en politie. Deze handhaving is onderdeel van een integrale aanpak op drugslabs en cocaïnewasserijen, waarin ook de gemeente een rol heeft. De gemeente is aanjager, verbinder en ondersteuner in de integrale aanpak. Uitgangspunt hierin is het weghalen van het gevaar van de drugslabs en cocaïnewasserijen – het brand-, explosie-, gewelds- en gezondheidsgevaar voor omwonenden door de aanwezige chemicaliën en de criminele productieprocessen. De aanpak is erop gericht de bevoegdheden zo goed mogelijk op elkaar te laten aansluiten waardoor zowel de informatiepositie als de aanpak zelf verbetert.

Hiervoor verkent de gemeente samen met de eenheid Rotterdam en de politieacademie de mogelijkheid tot het gebruiken van innovatieve middelen zoals e-noses (snel traceren van chemicaliën in de lucht), maar ook welke uitrusting en expertise er bij gemeentelijke professionals nog nodig is om goed en veilig te kunnen handelen als er een (vermoedelijk) drugslab aangetroffen wordt. Daarnaast zijn er in eind 2024 en begin 2025 metingen verricht in het rioolwater om (grote) lozingen van mogelijke drugsproductie te detecteren. De uitkomsten hebben laten zien dat er geen omvangrijke lozingen van restafval van bepaalde drugsproductie hebben plaatsgevonden. De conclusies en mogelijke verklaringen hiervoor worden nog verwerkt in een definitieve rapportage. Verder zet de gemeente in op bewustwording en het vergroten van de kennis van de Rotterdammer op dit onderwerp, zodat ook bewoners en ondernemers weten welke signalen ze kunnen herkennen en waar ze dat vervolgens kunnen melden.

Levendige stad

De voorbereidingen voor het B/C evenementenoverzicht 2026 starten begin september. Er vinden ook dit jaar weer veel A evenementen en 0 meldingen plaats in de stad. De laatste jaren is er een flinke toename te zien in het aantal bezwaarzaken op evenementen. Rotterdammers in bepaalde delen van de stad zijn het niet eens met de hoeveelheid evenementen in hun woonomgeving en maken bezwaar. Organisatoren geven ook aan dat de organisatie van evenementen steeds ingewikkelder wordt, niet alleen financieel, ook organisatorisch. Dit is terug te zien in de vergunningprocedure die steeds ingewikkelder is en langer verloopt.

Demonstraties vinden ook steeds meer in de stad plaats. Vooral actuele thema's zoals het conflict in het Midden-Oosten en de klimaatsituatie vragen veel aandacht.

Campagne drugsgebruik

De tweede fase van de campagne is in augustus 2024 van start gegaan. Eind mei gaat de derde fase van de drugscampagne van start.

De meerderheid van de Rotterdammers gebruikt geen (hard)drugs en wijst drugsgebruik af. Vanaf de zomer 2025 wordt deze campagneboodschap dan ook uitgelicht. Het 'niet gebruiken' van drugs wordt als norm uitgedragen.

Toezicht en handhaving

Wijkhandhaving

In 2025 zet de werving, ontwikkeling en rol van wijkhandhaver verder door om in elke wijk te kunnen voorzien van wijkhandhavers. Handhavers zijn zo zichtbaar en benaderbaar mogelijk. Per wijk wordt getoetst welke aanpak het meest effectief is om een wijkhandhaver als vast gezicht en aanspreekpunt in te zetten: inzet op straat op via een wijkhub. In enkele wijken vinden vanuit de wijkhub maandelijks inloopsprekuren plaats. Communicatie hierover wordt ingezet op een manier die past bij de wijk. Via een opleidingsmodule 'wijkgericht werken' wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de benodigde vaardigheden.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Veilige stad

Paginanummer in website: 164

Doel: Veilige stad

Wat willen we bereiken?

Rotterdam is een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt. Dit meten we aan de hand van de Veiligheidsindex die deel uitmaakt van het Wijkprofiel.

Hoe doen we dat?

Wijkveiligheid

- In samenwerking met de wijkraad, bewoners en wijkprofessionals, heeft de gemeente acties uitgevoerd die gericht zijn op het vergroten van de wijkveiligheid. Deze acties gaan door.
- Werken aan wijkveiligheid met bijvoorbeeld de pleinenaanpak, stewards, de Rotterdamse verkeersas aanpak, jongerenwerkers, mosquito's, cameratoezicht, Buurt Preventie en het Veiligheidsloket waar bewoners en ondernemers overlast kunnen melden. Ook zijn er actieprogramma's, waaronder Geweldig Beverwaard, het Buurtverbeterplan Pupillenbuurt en het actieprogramma 'Meer grip op arbeidsmigratie'.
- Er zijn participatieve onderzoeken veiligheidsbeleving gestart in Hoogvliet en Pernis.
- In de wijken Beverwaard, Pendrecht, Hoek van Holland, Rozenburg, Lombardijen en Bloemhof zijn en worden participatieve acties gericht op het vergroten van de veiligheidsbeleving uitgevoerd. Hiermee worden de uitkomsten van de eerder afgeronde veiligheidsonderzoeken opgevolgd.
- In alle wijken zijn accounthouders Veiligheid en veiligheidsregisseurs actief. In de gebieden Feijenoord, Charlois, IJsselmonde, Delfshaven en in het Centrum is er extra aandacht voor wijkveiligheid, bijvoorbeeld door de inzet van stadsmariniers.
- In het eerste kwartaal van 2025 is een vaste camera geplaatst aan de Schoterbosstraat. Hiertoe heeft de driehoek eind 2024 besloten. In de straat ervaren bewoners aanhoudende overlast, die veroorzaakt wordt door een groep jongeren en verslaafden en dak- en thuislozen. Het gaat hierbij om het openlijk verhandelen van verdovende middelen, mishandeling, vernielingen en het intimideren van bewoners, ondernemers en passanten.
- Ook is in het eerste kwartaal een camera geplaatst nabij de Pauluskerk. Deze moet de drugsproblematiek beter in beeld brengen.
- Het cameraproject Oude haven – dat wordt ingericht met vijf vaste camera's – is voorbereid. Naar verwachting wordt eind april/mei gestart met de uitvoering. De bewonersbrief is op 11 april verspreid.
- In nauwe samenwerking met de politie zijn tijdens de jaarwisseling op twaalf hotspotlocaties mobiele camera's geplaatst, die een bijdrage hebben geleverd aan een beheersbaar verloop.
- In 2025 worden alle toezichtcamera's geëvalueerd. In deze evaluatie worden tevens outputdoelen per cameragebied opgenomen, conform de uitwerking van de motie 'Doelen duidelijk in beeld'.
- IJsselmonde (bestaande uit de wijken Groot-IJsselmonde, Oud-IJsselmonde, Beverwaard en Lombardijen) is een gebied met forse uitdagingen. In de nasleep van de seriemoorden in het gebied werd dit opnieuw duidelijk. De seriemoorden zijn afschuwelijk en staan op zichzelf en los van welk beleid dan ook, maar het gevoel van toenemende onveiligheid en verval en verloederding wordt breed gedeeld. Burgemeester Schouten en wethouder Simons hebben in dat kader in april verschillende wijken bezocht voor een schouw waarin bewoners hen op onveilige en onheimische plekken wezen. Er is in IJsselmonde meer focus nodig op de terreinen veiligheid en leefbaarheid en daarom zijn er middelen vrijgemaakt onder de vlag 'Actieplan leefbaarheid IJsselmonde'. Gericht op het aanpakken van onveilige, onleefbare en verloederde plekken en situaties in de wijk, los van inzet van handhaving. Ook zijn de middelen binnen dit actieplan bedoeld voor incidentele investeringen. Cruciaal hierbij is dat de concrete invulling wordt vormgegeven in samenspraak met de betrokken wijkraden en bewoners. Zij kennen de wijk het beste en daarmee ook de plekken en situaties die met prioriteit aangepakt dienen te worden. De invulling van het actieplan wordt nader ingevuld bij de aankomende Begroting.

Kwetsbare wijken

Voor kwetsbare wijken wordt ingezet op twee grote onderwerpen:

1) het vinden en aanspreken van overlastgevendende personen met onbegrepen gedrag en vervolgens toeleiden naar zorg en 2) het verbeteren van de subjectieve veiligheid in kwetsbare wijken.

- Er is al enkele jaren een toename van personen met onbegrepen gedrag in de buitenruimte. Het gedrag van de mensen heeft negatieve impact op de veiligheidsbeleving van bewoners, ondernemers en dergelijke. Niet iedereen weet de juiste hulp te vinden of staat hiervoor open. Bij wijze van pilot wil de gemeente in minimaal twee gebieden starten met intensieve bemoeizorg door een interventiedeskwerker.
- In bepaalde delen van de stad veroorzaken groepen personen overlast in de buitenruimte. Dit leidt tot inzet van politie en andere maatregelen om de openbare orde te handhaven. Het inregelen van een structurele aanpak kost meer tijd dan verwacht. De inzet van deze middelen

ondersteunt een verdere aanpak en rust in de openbare ruimte voor de periode waarin de personen op straat leven. Tot en met het einde van 2025 is er inzet van Stichting OCAN in Charlois, Feijenoord en delen van Hoogvliet.

- Uit de eerdere onderzoeken naar veiligheidsbeleving blijkt dat kleine interventies in de buitenruimte, aanpak van overlast en het verbeteren van de sociale cohesie, vaak leiden tot grote bevordering van de veiligheidsbeleving. Een onderzoek hiernaar en het gezamenlijk oppakken van de aanbevelingen met partners en de bewoners bevorderen een breed gedragen gevoel van urgentie binnen de diverse onderdelen van de gemeente.

Toezicht en handhaving

Belangrijk is de zichtbare aanwezigheid van handhavers in de wijk. Handhavers zijn herkenbaar en aanspreekbaar in de wijk en treden direct op om overlast terug te dringen. Handhaving vindt plaats op plekken en momenten waar de stad behoefte aan heeft. Dit draagt bij aan een zichtbare, veilige, leefbare en bereikbare stad.

Ondermijning in de haven en de stad

- De gezamenlijke aanpak van drugscriminaliteit in de haven, waarin negen publieke en private partijen samenwerken, wordt voortgezet. Met ingang van 2024 is een meerjarige doeluitkering toegekend vanuit het Rijk voor de Uitvoeringsagenda Haven. In 2025 wordt deze meerjarige financiering voortgezet binnen het samenwerkingsverband, met als doel het tegengaan van drugscriminaliteit en corruptie in het havengebied, met aandacht voor de economische concurrentiepositie.
- In 2023 en 2024 heeft de gemeente een appèl gedaan op de Rotterdamse drugsgebruiker om drugsgebruik minder 'normaal' te maken. De campagne wordt dit jaar voortgezet. Uit een eerste '1-meting' onder Rotterdammers blijkt dat de campagne als geloofwaardig werd beschouwd. Het heeft bijgedragen aan gesprekken over drugsgebruik en - met name onder jongeren - bijgedragen aan bewustwording over de relatie tussen drugsgebruik en criminaliteit.
- De havensteden Antwerpen, Hamburg en Rotterdam trekken gezamenlijk op richting de Europese Unie om hun ervaring en kennis op het gebied van havenveiligheid in te brengen in de ontwikkeling van Europees beleid en regelgeving en de positie van havensteden daarin te versterken.
- De gemeente blijft zich samen met de partners in Rotterdam inzetten om de weerbaarheid van de haven en de stad tegen de invloeden van drugscriminaliteit te vergroten en jongeren en (toekomstig) havenpersoneel daartegen te beschermen. De gemeente pakt met partners ondermijnende criminaliteit aan. Het gaat bij deze aanpak om een aantal zaken, zoals signalering om de informatiepositie te verbeteren, het opwerpen van barrières, vergroting van de bewustwording en het creëren van weerbaarheid. Het gaat daarnaast om een concrete bestuursrechtelijke, strafrechtelijke, privaatrechtelijke of fiscaalrechtelijke aanpak. Daarnaast stimuleert de gemeente positieve ontwikkelingen en zet ze in op publiek-private samenwerking.
- Daarnaast zet de gemeente nadrukkelijk in op (kleinere) zichtbare criminaliteit, waar de Rotterdamse bewoner en ondernemer last van heeft. Zo heeft de gemeente in 2025 deze aanpak vanuit de winkelstratenaanpak uitgebreid op de winkelboulevard Zuid (Beijerlandse laan en de Groene Hilledijk) naast de Slinge, de Wolphaertsbocht en de Crooswijkseweg. De operationele aanpak wordt hierdoor voortgezet in meerdere delen van de stad, in nauwe samenwerking tussen gemeente en politie.
- Om een signaal af te geven dat misdaad niet loont, bekijkt de gemeente samen met het Openbaar Ministerie of in beslaggenomen of afgepakte goederen een maatschappelijke bestemming kunnen krijgen. In dat kader loopt ook al geruime tijd de pilot van het Ministerie Justitie & Veiligheid om een pand in Crooswijk te 'herbestemmen'. Op dit moment wordt een plan gemaakt, dit wordt naar verwachting in de tweede helft van 2025 aan het college voorgelegd.
- Op basis van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen (Bibob) en volgens het gemeentelijke Bibob-beleid onderzoekt de gemeente vergunningaanvragen, vastgoedtransacties en subsidieverstreking. Aan de hand van de onderzoeksresultaten kan de gemeente voorkomen dat wij onbedoeld criminele activiteiten faciliteren.

Radicalisering, extremisme, polarisatie en maatschappelijke onrust

Rotterdam wil radicalisering, extremisme, polarisatie en maatschappelijke onrust tegengaan. Dat gebeurt op basis van de Rotterdamse aanpak Radicalisering, Extremisme en Polarisation (REP). De aanpak bestaat uit preventieve groepsgerichte interventies, deskundigheidsbevordering, een persoonsgerichte aanpak bij radicalisering en extremisme, alertheid op mogelijke sociale instabiliteit, en advies en inzet bij polarisatie.

Weerbaarheid

De internationale veiligheidssituatie is de afgelopen jaren sterk verslechterd. Statelijke en niet-statelijke actoren bedreigen in toenemende mate de nationale veiligheidsbelangen van Nederland. Met statelijke actoren bedoelen we andere landen, of partijen die een regering vertegenwoordigen. Met niet-statelijke actoren bedoelen we terroristische groeperingen of civiele personen (bijvoorbeeld Hackers).

Hybride dreigingen door statelijke actoren met kans op ontworping in Nederland zijn gegroeid. Voor het eerst in lange tijd is het reëel dat Nederland via de collectieve verdedigingsclausule in het NAVO-verdrag (artikel 5) direct betrokken raakt bij een grootschalig gewapend conflict. Dit blijkt onder andere uit het dreigingsbeeld van de MIVD en AIVD. Ook moet rekening worden gehouden met het scenario van langdurige en grootschalige stroomstoringen door hybride aanvallen. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om de weerbaarheid van onze maatschappij te verhogen. Dit vraagt om een stevige aanpak op lokaal niveau. Het zijn immers de inwoners in de wijken waar het vergroten van de weerbaarheid start. We zetten hierbij in op:

- Het organiseren van doorleefsessies in een aantal wijken (in navolging van de pilot in Bloemhof).
- Het faciliteren van weerbaarheidsinitiatieven in de wijk en het vergroten van samenredzaamheid.

- Het inrichten van lokale noodsteunpunten.
- Het versterken van interne weerbaarheid.

Digitale criminaliteit

Het doel van de aanpak is het bestrijden van digitale criminaliteit en het weerbaar maken en houden van de stad. Om dit te bereiken zet de gemeente in op:

- Deelname aan en organiseren van – al dan niet bestuurlijke - cybercrisesoefeningen met belangrijke partners.
- Testen van de regionale crisisstructuur door deelname aan Agile.
- Bestrijding van digitale criminaliteit in samenwerking met de politie, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsalliantie Rotterdam.
- Samenwerking met publieke en private partners op een gezamenlijke inzet voor een sterkere weerbaarheid tegen digitale criminaliteit in het havenindustriële complex van Rotterdam.
- Het uitvoeren van controles op faciliterende branches en waar nodig het opzetten van en deelnemen aan RIEC-casuïstiek.

Per 2025 wordt de regionale integrale samenwerking met de politie, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsalliantie Rotterdam doorontwikkeld en uitgebreid. De regionale aanpak is vormgegeven langs 4 lijnen:

1. Digitale criminaliteit
2. Crisis- en incidentbeheersing
3. Eigen huis op orde
4. Digitaal weerbare democratie

Hiermee worden de [landelijke lijnen](#) vertaald naar de regionale realiteit.

Gedurende 4 jaar wordt vanuit het EU-onderzoeksproject Agile onderzoek gedaan naar crises met een lage waarschijnlijkheid maar een enorm grote impact. De gemeente Rotterdam doet in samenwerking met de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond mee met een cybercrisis-casus. Hiermee test de gemeente hoe de regionale crisisstructuur bestand is tegen complexe crises. Zo hoopt de gemeente meer inzicht te krijgen in de cascade-effecten in de ketens. Het doel hiervan is om een methode en tools te ontwikkelen om dit soort crises te begrijpen, te managen en erop te anticiperen.

Vanuit de opgave ondermijning is aandacht voor branches die digitale criminaliteit faciliteren.

High Impact Crimes

De gemeente werkt aan het voorkomen en terugdringen van overvallen, straatroven en woninginbraken. Dat gebeurt met een integrale persoonsgerichte aanpak van daders van high-impact-crimes (HIC), en met preventieacties – zowel online als in de wijken - gericht op ondernemers en inwoners van de stad. Slachtoffers van HIC-delicten krijgen de nodige nazorg om hun gevoel van veiligheid te herstellen.

Jeugdoverlast en -criminaliteit

- In het najaar van 2024 zijn twee pilots gestart naar aanleiding van zorgen over de betrokkenheid van meisjes bij problematisch en delinquent gedrag en de invloed van de straatcultuur en criminaliteit binnen het primair onderwijs. Als het gaat om de problematiek rond meiden investeert het grenzenstellend jongerenwerk in het herkennen van signalen van problematische gedrag onder meisjes en passende inzet hierop. Het doel van grenzenstellend Jongerenwerk is het terugdringen van jeugdoverlast en –criminaliteit. In het primair onderwijs werkt het grenzenstellend jongerenwerk binnen de school waar het zorgwekkende signalen opvolgt en het onderwijspersoneel adviseert over de straatcultuur en jeugdcriminaliteit. Speciale aandacht is er voor leerlingen en ouders met zorgen over de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs.
- Naar aanleiding van ernstige geweldsincidenten en de betrokkenheid van (groepen) jongeren hierbij, is opdracht gegeven tot een vernieuwde aanpak om de problematiek rondom rivaliserende jeugdgroepen verder tegen te gaan. Dit is een bestuurlijke opdracht, in samenwerking met de gemeente Schiedam, politie, openbaar ministerie en stichting JOZ.
- De pleinstewards zijn ruim anderhalf jaar actief in diverse wijken, waar zij (jeugd)overlast tegengaan en beschikbaar zijn voor bewoners en ondernemers met diverse vragen en klachten. Binnenkort is een evaluatie gereed over deze inzet.
- De gemeente voert diverse preventieve programma's en projecten uit om bewustwording rond criminaliteit en de verleidingen van de straat en online te vergroten. Concrete resultaten zijn de film Zwijgrecht, het programma Geweldig Rotterdam en de campagne Chat erover in samenwerking met Fier.
- Het programma Preventie met Gezag is actief, waarmee de aanpak van jeugdcriminaliteit en overlast in vier gebieden is geïntensiveerd. Het gaat om: Charlois, Delfshaven, Feijenoord en IJsselmonde. Het programma is binnen de gemeente een aanvulling op de bestaande aanpak en ook partners zoals politie, Openbaar Ministerie, HALT en de jeugdstrafketen (Raad voor Kinderbescherming en Jeugdbescherming) doen mee.

Veilig Openbaar Vervoer

- Financiering van de volledig risicogestuurde inzet van ov-surveillanten in de metro op woensdag, donderdag, vrijdag en zaterdag van 17.30 uur tot einde dienst.

- In opdracht van de gemeenteraad investeert het college extra in sociale veiligheid in het OV, door uitvoering te geven aan motie Coenradie ‘impuls handhaving OV’ voor het versterken en intensiveren van handhaving met name in de avond/begin nacht (jaarlijks € 500.000 t/m 2026).
- Het nieuwe Handhavingsmodel van de RET geeft richting aan hoe deze extra gemeentelijke middelen zullen worden ingezet. In het tweede kwartaal van 2025 wordt duidelijk hoe de RET het Handhavingsplan concreet in praktijk gaat brengen. RET hoopt dan te starten met de fietsteams voor snelle opvolging door BOA-OV bij incidenten in alle OV-soorten, inzet van een zorgmakelaar of veldwerker voor de aanpak van kwetsbare personen en buitenslapers in het OV en live cameratoezicht in de voertuigen.
- Daarnaast gaat de RET een deel van de extra gemeentelijke subsidie gebruiken om toezichthouders bij Securitas in te huren die op alle soorten OV inzetbaar zijn en daarbij de mogelijkheid hebben om zwartrijders een verhoogd tarief op te leggen.

Woonoverlast

- Hoe we woonoverlast met onze partners aanpakken is beschreven in het nieuwe uitvoeringsplan woonoverlast.
- Om het vertrouwen van melders in de gemeentelijke aanpak van woonoverlast te vergroten, verbetert de gemeente de komende jaren de communicatie met de melder. Met een nieuwe enquête peilen we of het vertrouwen groter wordt en waar het nodig is om de communicatie bij te stellen. De uitkomsten van de enquête worden jaarlijks geëvalueerd, met 2024 als nulmeting.
- In Kralingen wordt sinds 2022 het stoplichtmodel gebruikt in de aanpak van (studenten)woonoverlast. Dit model maakt de overlast inzichtelijk, zorgt voor een betere dossieropbouw voor de inzet van instrumenten uit de escalatieladder en de meldingsbereidheid onder omwonenden neemt toe. Het model is succesvol in de aanpak van woonoverlast en er wordt onderzocht waar dit model nog meer kan worden gebruikt. Tot op heden is er nog geen geschikte doelgroep of locatie om het model ook te gebruiken.
- In 2025 wordt een nieuw zaakstelsel opgeleverd, waarmee onderscheid wordt gemaakt op type melding. Dit maakt het mogelijk om vanaf 2025 meer informatiegestuurd te werken en sneller in te spelen op trends in woonoverlast. Als bijvoorbeeld in een specifieke straat of wooncomplex een toename van een bepaald soort woonoverlast wordt gesignaleerd, kan hier direct gericht op worden ingezet.

Levendige stad

- Het college heeft de Safe’R Spot na een succesvolle pilot met twee jaar verlengd. De Safe’R Spot biedt een veilige haven voor uitgaanspubliek dat zich onveilig voelt of te maken krijgt met vervelende situaties tijdens het stappen. Het initiatief wordt uitgevoerd in samenwerking met Stichting De Veilige Nacht. Elke vrijdag- en zaterdagavond van 23:00 tot 05:00 uur is de Safe’R Spot te vinden op de hoek van de Lijnbaan en het Stadhuisplein.
- De burgemeester en het college hebben in het eerste halfjaar 2024 de nieuwe horecagebiedsplannen vastgesteld. Met de nieuwe horecagebiedsplannen is in de stad meer ruimte voor (nacht)horeca mogelijk gemaakt. Op sommige plekken wordt juist pas op de plaats gemaakt qua horeca-ontwikkeling, om de balans tussen levendigheid en leefbaarheid niet (verder) te verstoren. Op vijftien locaties is beleidsmatig ruimte geboden voor de ontwikkeling van 24-uurshoreca. Aan FERRY en Verhip zijn inmiddels 24-uursvergunningen verleend. Daarnaast is een 24-vergunningaanvraag in behandeling voor een nieuwe nachtclub.
- Toezichthoudende diensten hebben in het vierde kwartaal van 2024 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst over het toezicht op de horeca vastgesteld. Stedelijke prioriteiten zijn: terras op orde, verantwoordelijk alcoholgebruik, veilig uitgaan in de nacht, tegengaan van overlastexcessen en het op orde hebben van de vergunning. In de vorig jaar door college en raad vastgestelde horecanota is de ambitie opgenomen om meer risico- en informatiegestuurd toezicht te houden op de horeca. Op dit moment wordt een matrix ontwikkeld waardoor gericht het risicoprofiel van een horecaonderneming en de toezichtprioritering kunnen worden bepaald. De nieuwe werkwijze wordt als pilot getest in een nog nader te bepalen gebied. Als het gaat om NIX18 blijft de naleving van de controle van legitimatiebewijzen en het niet schenken aan minderjarigen bij verschillende branches achter. De inzet van test aankopers om onder andere bij horeca en sportkantines te controleren op naleving is hervat.
- In het coalitieakkoord is opgenomen dat het college flexibel om blijft gaan met uitbreiding van terrassen (maatwerk). Naast maatwerk bij de uitbreiding van de terrassen in m2, wil het college ook maatwerk voor de kwaliteitseisen. Voor meerdere locaties is een terrassenplan in de maak en sinds de start van het Team Ondernemers Maatwerk zijn meer dan 100 verzoeken voor individueel maatwerk behandeld. Om rechtszekerheid te garanderen, neemt de burgemeester besluiten voor individueel maatwerk op in de exploitatievergunning. Hierdoor kunnen belanghebbenden bezwaar indienen. Het terrasvlonderseizoen start 15 mei en duurt tot 15 oktober. Om de dienstverlening aan ondernemers te verbeteren, was het dit jaar eerder mogelijk om een vergunningaanvraag te doen. Het aantal bezwaren tegen terrasvlondervergunningen is in 2024 toegenomen.

Actieprogramma ‘Meer grip op arbeidsmigratie’

Met het actieprogramma ‘Meer grip op arbeidsmigratie’ (medio 2023 - medio 2026) voert Rotterdam een integrale aanpak op het gebied van arbeidsmigratie uit. Dit gaat onder andere om inzet op het gebied van registratie, bevordering van zelfredzaamheid en tegengaan van uitbuiting en overlast. De gemeente zet met name in op vier vestigingswijken waar veel EU-migranten wonen. Daarnaast is een regionale coalitie met werkgevers opgezet. Ook zet de gemeente druk op het Rijk om wetgeving te realiseren. De doelen en acties per actielijn staan vermeld in het actieprogramma ‘Meer grip op arbeidsmigratie’. De gemeenteraad heeft begin april 2025 de [voortgangsrapportage over 2024](#) ontvangen. Deze rapportage wordt in de commissie WIOSSAN behandeld.

Hoe meten we de veiligheid?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Collegetarget Veilig: De Veiligheidsindex (VI) binnen het Wijkprofiel heeft in 2026 een gemiddelde score die gelijk of hoger is dan de gemiddelde score op de VI in 2022 (110)

	110	Mijlpaal: 110 of hoger Realisatie: 105	n.v.t.	110 of hoger		n.v.t.		

Collegetarget Veilig: De 5 laagst scorende wijken op de VI van 2022 (Carnisse, Hillesluis, Tussendijken, Tarweijk, Lombardijen) laten in 2026 een stijging van tenminste 5 punten zien t.o.v. 2022

Carnisse	85	Mijlpaal: 87 Realisatie: 93	n.v.t.	90		n.v.t.		
Hillesluis	88	Mijlpaal: 90 Realisatie: 94	n.v.t.	93		n.v.t.		
Tussendijken	89	Mijlpaal: 91 Realisatie: 98	n.v.t.	94		n.v.t.		
Tarweijk	89	Mijlpaal: 91 Realisatie: 87	n.v.t.	94		n.v.t.		
Lombardijen	90	Mijlpaal: 92 Realisatie: 94	n.v.t.	95		n.v.t.		

Handhaving

Totaal aantal handhavers	399,9 fte	429,1 fte	449 fte d.d. 20 augustus 2024	454 fte	463 fte (peildatum 28 maart 2024)			

HIC-delicten

Woninginbraken	1.150	1.270	963	n.v.t.			
Straatroven	304	297	384	n.v.t.			
Overvallen	86	54	45	n.v.t.			

Sociale Veiligheid Openbaar Vervoer (metro):

Metro veiligheid algemeen	7,5	7,4	7,2	n.v.t.			
Metro veiligheid rit	7,9	7,9	7,8	n.v.t.			

Metro veiligheid instaphalte	7,5	7,4	7,4	n.v.t					

Toelichting indicatoren

Veiligheidsindex

Over de target veiligheid, veiligheid in de stad en ontwikkelingen in de stad presenteert het college eens per twee jaar aan de raad het wijkprofiel. Het wijkprofiel wordt samengesteld op basis van data van het voorgaande jaar. Het wijkprofiel 2022 is dus gebaseerd op data uit 2021. De Veiligheidsindex is een van de drie pijlers van het wijkprofiel en bestaat uit een subjectieve en een objectieve index.

De vijf laagst scorende wijken *) op de VI van 2022 (Carnisse, Hillesluis, Tussendijken, Tarwewijk, Lombardijen) laten in 2026 een stijging van tenminste 5 punten zien ten opzichte van 2022.

*) hierbij worden de atypische wijken (Zuiderpark/Zuidrand, Cool, Zuidplein) buiten beschouwing gelaten. In deze wijken zijn relatief veel bezoekers. De score op de Veiligheidsindex is hierdoor vertekend.

Begin 2026 zijn de resultaten beschikbaar van de volgende meting. Dit is tevens de afsluitende meting voor het collegedoel Veilig.

Totaal aantal handhavers

Op peildatum 28 maart 2025 werken 463 fte handhavers. Onder handhavers verstaan wij boa's, wijkbeheerders of handhavers met taakonderdelen jeugd, wonen, drank en horeca, bike, motor, gevaarlijke en hinderlijke honden, markten, ondermijning, schoon en milieu. In 2024 is begonnen met het stellen van prioriteringsagenda om de handhavingscapaciteit zo effectief mogelijk in te zetten. In 2025 wordt deze prioriteringsagenda voorgelegd aan de raad.

Aantal HIC-delicten

Cijfers 2024 High Impact Crimes (HIC):

- Woninginbraken: 963, een daling van 24,5% ten opzichte van 2023
- Straatroven: 384, een stijging van 30,2% ten opzichte van 2023
- Overvallen: 45, een daling van 16,7% ten opzichte van 2023

In vergelijking met 2023 is het aantal woninginbraken en overvallen in 2024 verder gedaald. Voor het eerst zijn er in een jaar tijd minder dan 1.000 woninginbraken in Rotterdam gepleegd. Het aantal straatroven is gestegen. Dit is een landelijke trend waarbij vooral het aantal straatroven onder jeugdigen toeneemt. De straatroofcijfers in 2024 liggen dicht bij het niveau van 2020, een jaar waarin zware coronamaatregelen van kracht waren met meerdere lockdowns. De eerder verwachte stijging ten opzichte van die periode bleef tot nu toe uit. Ten opzichte van 2019 (pré-corona) is het totaal aantal HIC-delicten in Rotterdam nog altijd sterk dalend, van 2464 in 2019 naar 1392 in 2024 (-43,5%).

Veiligheid Openbaar Vervoer (metro)

De cijfers Sociale Veiligheid Openbaar Vervoer zijn afkomstig uit de [OV-klantenbarometer](#). De OV-Klantenbarometer is het landelijk onderzoek naar de mening van reizigers in onder andere het stads- en streekvervoer. De cijfers sociale veiligheid over 2024 zijn in het voorjaar 2025 beschikbaar gekomen.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BUS - Veiligheid algemeen	7,6	7,8	7,7	7,9	-	7,9	7,9	7,9	7,8
BUS - Veiligheid rit	7,9	8,0	8,4	8,6	-	8,4	8,5	8,4	8,3
BUS - Veiligheid instaphalte	7,7	7,8	7,7	7,9	-	8,0	8,0	7,8	7,8
TRAM - Veiligheid algemeen	7,7	7,7	7,9	7,9	-	7,8	7,9	7,7	7,6
TRAM - Veiligheid rit	8,0	8,0	8,5	8,5	-	8,2	8,2	8,2	8,0
TRAM - Veiligheid instaphalte	7,8	7,7	7,9	8,0	-	7,7	7,8	7,8	7,7
METRO - Veiligheid algemeen	7,3	7,3	7,5	7,6	-	7,5	7,5	7,4	7,2
METRO - Veiligheid rit	7,7	7,7	8,3	8,4	-	7,9	7,9	7,9	7,8
METRO - Veiligheid instaphalte	7,5	7,5	7,7	7,8	-	7,6	7,5	7,4	7,4

Voorjaarsnota 2025

Doel: Crisisbeheersing en brandweer

Paginanummer in website: 165

Doel: Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?

Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren.

In de Veiligheidsregio Rijnmond (VRR) werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulancedienst intensief samen. Zij bieden professionele hulp bij en bescherming tegen mogelijke risico's en bedreigingen.

De gezamenlijke brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied en de gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening. Ook heeft de organisatie de wettelijke verplichting overgenomen om een bedrijfsbrandweer van de aangesloten bedrijven in stand te houden.

Er zijn geen prestatie- of effectindicatoren.

VRR en GB stellen ieder jaar een [begroting](#) op voor de uitvoering van hun taken brandweezorg en regionale crisisbeheersing.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 166

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Veilig draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingl 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 167

Projecten

Niet van toepassing.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 168

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Veilig		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-201.048	-199.463	-197.733	-196.725	-196.725
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-1.919	-5.409	-1.948	-590	-675
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Jaarplan 2025	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Jaarplan Regio	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Onderhoudskostenregeling (Motie Sies)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-327	-616	-616	-616	-616
Toeslag Onregelmatige Dienst (toezicht)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-768	-768	-768	-768	-768
Actieplan Leefbaarheid IJsselmonde	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-1.300	0	0	0
Actieprogramma meer grip op arbeidsmigratie	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-1.100	-1.355	0	0
Handhavers Motorteam	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-500	-500	0	0	0
Onderbesteding loonkosten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	500	300	0	0	0
Realistisch plannen materiële budgetten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	200	200	0	0	0
Tarwewijk	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-400	-1.000	0	0	0
UWV-baten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	200	200	0	0	0
Weerbaarheid	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-200	-550	0	0	0
Wijkveiligheid	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-300	-800	0	0	0
Bestemmingsreserve Winkelstraten	Reserves	0	0	0	0	0
Actieplan Wapens en Jongeren	Taakmutaties	-149	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-176	524	791	794	709
Begroting na wijzigingen		-202.967	-204.873	-199.681	-197.315	-197.400

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. In de paragraaf Investerings staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Jaarplan 2025

In het jaarplan 2025 zijn zowel de baten als de lasten geactualiseerd (budgetneutraal, beide zijn met € 61.045 gedaald).

Jaarplan Regio

In het jaarplan Regio zijn zowel de baten als de lasten geactualiseerd van de regionale samenwerkingsverbanden (budgetneutraal, beide zijn met € 4,1 mln gedaald). Rotterdam is slechts kassier voor deze onderdelen.

Onderhoudskostenregeling (Motie Sies)

De lasten voor het onderhoud en het beheer van nieuw of veranderd gemeentelijk areaal worden elk jaar berekend en toegevoegd aan het onderhoudsbudget. Dit gebeurt zoals is beschreven in de afdoening van de motie Sies 'Onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld'.

Toeslag Onregelmatige Dienst (toezicht)

Loonkosten worden binnen de hele gemeente Rotterdam volgens een standaardmethodiek begroot. Bij het invoeren van deze systematiek in 2014 is een extra toelage in de begroting toegekend aan clusters waar medewerkers werken die recht hebben op toeslagen, zoals bij de bediening van bruggen en sluizen. Door de verandering van roosters en bezetting en het niet (volledig) indexeren van deze looncomponent is in de loop der jaren een tekort ontstaan. Met deze structurele actualisatie is de begroting inclusief toeslag onregelmatige dienst weer op het niveau van de realisatie (structureel € 768.000).

Actieplan leefbaarheid IJsselmonde

IJsselmonde (bestaande uit de wijken Groot-IJsselmonde, Oud-IJsselmonde, Beverwaard en Lombardijen) is een gebied is met forse uitdagingen. In de nasleep van de seriemoorden eind 2024 / begin 2025 werd dit opnieuw duidelijk. De uitdagingen en problemen vragen om meer focus op veiligheid en leefbaarheid. Om dit te kunnen realiseren wordt in 2026 extra geld beschikbaar gesteld (€ 1,3 mln). De bestemming van deze extra middelen zal in samenspraak met de betrokken wijkraden en bewoners worden bepaald.

Actieprogramma meer grip op arbeidsmigratie

In het coalitieakkoord is opgenomen dat Rotterdam malafide uitzendbureaus die arbeidsmigranten uitbuiten, wil aanpakken. Het programma EU-arbeidsmigranten, dat volgens planning zou doorlopen tot medio 2026, houdt zich hiermee bezig. Het landelijke uitzendstelsel dat dit moet regelen, gaat echter pas in de loop van 2027 in. Om dit gat te vullen, heeft Rotterdam extra geld beschikbaar gesteld voor 2026 en 2027. Deze bijstelling betreft voortzetting van bestaand beleid, tot het landelijk uitzendstelsel er komt (€ 1,1 mln en € 1,4 mln). Tevens is een Rijksbijdrage tot en met 2027 aangevraagd.

Handhavers Motorteam

Het motorteam in Rotterdam is een noodzakelijke aanvulling in het handhavingsapparaat. Het huidige motorteam werd tijdelijk gefinancierd vanuit de onderbesteding binnen de apparaatslasten. Dit budget is steeds minder beschikbaar zodra de handhavers in hun functionele schaal komen te zitten en de werving verder succesvol blijft. Met deze aanvullende middelen kan het motorteam tot en met 2026 worden gefinancierd.

Onderbesteding loonkosten

Aangezien nog niet alle medewerkers in de eindtrede van hun schaal zitten, wordt in 2025 en 2026 een onderschrijding verwacht op de personeelslasten (-€ 300.000 in beide jaren). Daarnaast wordt in 2025 gestuurd op het (langer) openstaan van vacatures. Hierdoor kan vermoedelijk een extra onderschrijding worden gerealiseerd (-€ 200.000).

Realistisch plannen materiële budgetten

In de afgelopen jaren werden niet alle materiële budgetten volledig uitgegeven in het jaar waarin ze gepland stonden. De budgetten voor onvoorziene uitgaven worden daarom in 2025 en 2026 verlaagd naar het niveau van de werkelijke uitgaven in 2023 en 2024 (met -€ 200.000 in beide jaren).

Tarwewijk

In het coalitieakkoord is de doelstelling opgenomen dat de Veiligheidsindex in elke wijk in Rotterdam aan het eind van deze bestuursperiode gelijk of hoger is dan bij de start. Uit de meting van 2022 blijkt dat alle wijken voortuitgang boeken, behalve de Tarwewijk: de Veiligheidsindex in deze wijk gaat zelfs achteruit. Om de veiligheidsindex ook in deze wijk te verbeteren, zal in 2025 en 2026 extra inzet plaatsvinden (€ 400.000 en € 1 mln).

UWV-baten

Jaarlijks komt er een bedrag vanuit het UWV binnen als vergoeding voor zwangerschappen, waar geen raming tegenover staat. Met de inmiddels doorgevoerde krimp en de huidige bezetting, is dit budget minder nodig om vervangend in te huren en is het mogelijk dit bedrag (-€ 200.000) in 2025 en 2026 te verlagen.

Weerbaarheid

De ontwikkelingen in de wereld maken het noodzakelijk om de weerbaarheid van onze maatschappij te verhogen, wat om een stevige aanpak op lokaal niveau vraagt. Het zijn immers de bewoners van onze wijken waar het vergroten van de weerbaarheid begint. Om de weerbaarheid te vergroten zullen diverse activiteiten worden opgestart in de wijken, waarvoor ook extra budget beschikbaar is in 2025 en 2026 (€ 200.000 en € 550.000).

Wijkveiligheid

Om de veiligheidsbeleving te verbeteren in de meest kwetsbare wijken van de stad is extra budget beschikbaar in 2025 en 2026 (€ 300.000 en € 800.000). Dit wordt ingezet op twee grote onderwerpen, te weten het verbeteren van de subjectieve veiligheid in kwetsbare wijken en het vinden en aanspreken van overlast gevende personen met onbegrepen gedrag en vervolgens goedkeuren naar zorg.

Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak

In het kader van de regiodeal Rotterdam Zuid II - gedeelte Veilig is cofinanciering afgesproken. Door middel van deze resultaatbestemming 2023 en een begrote onttrekking uit deze reserve van € 50.000 in 2025 is deze cofinanciering deels zeker gesteld. Ook de bijbehorende lasten zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo € 0 is.

Actieplan wapens en jongeren

Vanuit het Rijk is bij de decembercirculaire budget ontvangen voor de aanpak van de problematiek rondom wapens en jongeren in 2025 (€ 148.550).

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd (van € 176.000 tot -€ 709.000).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Veilig	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	30.439	18.592	22.669	22.194	22.194	22.194
Bijdragen rijk en medeoverheden	24.074	12.324	16.221	15.746	15.746	15.746
Overige opbrengsten derden	6.355	6.269	6.448	6.448	6.448	6.448
Overige baten	10	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	213.908	221.937	227.541	221.874	219.509	219.593
Apparaatslasten	99.928	106.578	103.801	102.905	101.741	101.826
Inhuur	2.031	758	402	402	402	402
Overige apparaatslasten	3.131	2.799	2.613	2.598	2.595	2.679
Personeel	94.765	103.021	100.786	99.905	98.745	98.745
Overige verrekeningen	3.007	1.561	1.477	1.477	1.477	1.477
Overige verrekeningen	3.007	1.561	1.477	1.477	1.477	1.477
Programmalasten	110.974	113.799	122.264	117.493	116.291	116.291
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	33.566	28.535	33.585	29.318	28.304	27.935
Kapitaallasten	560	189	582	579	390	759
Overige programmalasten	67	138	138	138	138	138
Sociale uitkeringen	3	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	76.779	84.937	87.959	87.459	87.459	87.459
Saldo voor vpb en reserveringen	-183.469	-203.345	-204.873	-199.681	-197.315	-197.400
Saldo voor reserveringen	-183.469	-203.345	-204.873	-199.681	-197.315	-197.400
Reserves	419	378	0	0	0	0
Onttrekking reserves	419	378	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak	92	50	0	0	0	0
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag	328	328	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Saneringskosten Van der Gaag dossier	0	0	0	0	0	0
Saldo	-183.050	-202.967	-204.873	-199.681	-197.315	-197.400

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

In 2025 heeft het Rijk subsidies toegekend voor programma Samen, maar die zijn wel lager dan voorheen voor de versterkingspijlers (€ 5,9 mln in 2025). In de jaren erna zijn hier hogere baten voor begroot, maar die zullen vermoedelijk ook dalen. Vanaf 2022 zijn er ook grote subsidies toegekend aan programma Mainport Haven. De omvang van deze subsidies voor 2025 en verder zijn nog niet definitief en zijn daarom nog niet

volledig opgenomen in de begroting. De overige baten in dit programma blijven de komende jaren nagenoeg ongewijzigd. Dit betreft onder andere legesinkomsten voor horeca- en evenementenvergunningen, huisvuilboetes, inwonerbijdragen regio en diverse overige inkomende bijdragen en subsidies.

Lasten

Vanaf 2024 zijn er structureel minder extra inkomensoverdrachten toegekend aan de Veiligheidsregio Rotterdam- Rijnmond als gevolg van een taakstelling (€ 3,5 mln in 2024 tot € 3,9 mln in 2028). Vanuit het coalitieakkoord zijn extra intensiveringen toegekend - € 9,1 mln in 2023 tot - € 16,8 mln in 2027 voor:

- Uitbreiding en inschaling Buitengewoon opsporingsambtenaren.
- Fysieke veilige plek uitgaansgebieden.
- Ondersteuning Politie voor iedereen.
- OV-surveillanten maar dan Buitengewoon opsporingsambtenaren, Pleinstewards het hele jaar.
- Publiekscampagne illegaal drugsgebruik.
- Seksuele straatintimidatie.
- Veiligheidspunt (stadsgarderobe).
- Uitbreiding cameratoezicht.

In 2025 is extra budget beschikbaar gekomen voor onder andere de Tarwewijk, Meer grip op migratie, Onderhoudskostenregeling, Toeslag Onregelmatige Dienst en Wapens en Jongeren. Tegelijkertijd is er echter geld ingeleverd op overig materieel en personeel in 2025 (€ 0,9 mln) en 2026 (€ 0,7 mln) naar aanleiding van verwachte onderschrijdingen. Verder zijn er extra budgetten vanuit het Rijk (€ 1 mln voor: personen met verward gedrag tot 2028). De uitgaven die horen bij de inkomende subsidies voor programma Samen zijn in 2025 begroot op € 5,9 mln. In de jaren erna zijn hogere lasten begroot, maar die zullen vermoedelijk ook dalen. Voor het programma Mainport Haven zijn in 2025 en verder vooralsnog alleen de uitgaven voor apparaat begroot (€ 1,9 mln), omdat de budgetten voor inkopen en uitbestede werkzaamheden nog niet definitief zijn. Tenslotte zijn de budgetten vanaf het jaar 2025 deels geactualiseerd naar het prijspeil 2025. Naar aanleiding van Kiezen voor Rotterdam heeft dit programma personeelsbudget ingeleverd vanaf 2025.

Reserves

De bestemmingsreserve personen met verward gedrag is een resultaatbestemming 2021 van € 1 mln. Deze wordt in de periode 2022 tot 2025 besteed (€ 255.000 in 2022 en € 328.000 in 2024 en 2025). In 2024 en 2025 is er ook de reserve Winkelstratenaanpak, die in 2024 (€92.000) en 2025 (€50.000) wordt besteed. Hieronder staat een gedetailleerd overzicht van deze reserves.

Meerjarig verloop

De budgetten voor dit programma nemen toe door diverse nieuwe intensiveringen toegekend voor 2023-2027 (zie lasten). Ook is er extra geld vanuit het Rijk voor het programma Mainport Haven en personen met verward gedrag, maar deze laatste bijdrage stopt in 2028. Door de verlenging van sommige bestaande intensiveringen vanaf 2024 (focuswijken en cyber) en het verlagen van de bijdragen voor programma Samen vanaf 2025, zullen sommige budgetten voor dit programma de komende jaren gaan dalen. Het verlagen van de intensiveringen voor focuswijken heeft ook consequenties voor de formatie, die inmiddels zijn verwerkt. Ook zijn er in 2025 en 2026 verwachte onderschrijdingen op voorhand teruggegeven.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Veilig /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Veilig	-202.967	-204.873	-199.681	-197.315	-197.400
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsact.	-82.152	-82.847	-82.847	-81.842	-81.842
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-72.991	-70.737	-69.694	-69.692	-69.752
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-47.824	-51.288	-47.140	-45.782	-45.806

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Veilig	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Veilig	200	200	200	200	200
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak	0	0	0	0	0

Begroting bestemmingsreserves Veilig	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Veilig	200	200	200	200	200
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak	0	0	0	0	0
Doel reserve:	Cofinanciering regiodeal Rotterdam Zuid II - gedeelte Veilig				
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)				

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025	50	0	50	0	0	0
Raming 2026	0	0	0	0	0	0
Raming 2027	0	0	0	0	0	0
Raming 2028	0	0	0	0	0	0
Raming 2029	0	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Work in NL	200	200	200	200	200

Begroting bestemmingsreserves Veilig	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Veilig	200	200	200	200	200
Bestemmingsreserve Work in NL	200	200	200	200	200
Doel reserve:	Herinrichten van goede informatievoorziening, hulp en dienstverlening aan EU-arbeidsmigranten.				
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)				

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025	200	0	0	0	200	200
Raming 2026	200	0	0	0	200	200
Raming 2027	200	0	0	0	200	200
Raming 2028	200	0	0	0	200	200
Raming 2029	200	0	0	0	200	200

Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag	0	0	0	0	0

Begroting bestemmingsreserves Veilig	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Veilig	200	200	200	200	200
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag	0	0	0	0	0
Doel reserve:	Versterken dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag (DU)				
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)				

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025	328	0	328	0	0	0

	Raming 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Totaal			200	200	200	200	200	

Toelichting reserves

Zowel de bestemmingreserve Winkelstratenaanpak (saldo € 50.000) als de Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag (saldo € 328.000) zal in 2025 volledig worden uitgeput.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 169

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Jaarverslag ondermijnende criminaliteit 2023](#)
- [Jaarverslag Haven 2023](#)
- [Jaarverslag Bestuurlijke Maatregelen 2023](#)
- [Actieplan woonoverlast: voorkomen, melden en aanpakken 2024-2028](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)
- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)
- [Jaarverslag aanpak woonoverlast 2021](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [Veiligheidskoers 2023-2027](#)
- [Hoofddijnen Veiligheidskoers 2023-2027](#)
- [Collegebrief over Vernieuwde Aanpak Radicalisering, Extremisme en Polarisation](#)
- [Uitvoeringsplan Horeca](#)
- [Jaarverslag Ondermijnende Criminaliteit in de stad](#)
- [Collegebrief over Vernieuwde Aanpak Radicalisering, Extremisme en Polarisation](#)
- [Jaarverslag 2022 bestuurlijke handhaving](#)
- [Actieprogramma Meer grip op arbeidsmigratie - Voortgangsrapportage over het jaar 2023](#)
- [Actieprogramma Meer grip op arbeidsmigratie - Voortgangsrapportage over het jaar 2024](#)
- [Burgemeestersbrief over Evaluatie Cameratoezicht](#)
- [Evaluatie Cameratoezicht](#)
- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Algemene wet bestuursrecht](#)
- [Beleidsregels boa's](#)
- [Domeinlijst boa's](#)
- [Verordening parkeerregulering en parkeerbelastingen](#)
- [Taxiverordening Rotterdam 2013](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht 2021-2025](#)
- [Uitvoeringsplan aanpak complexe woonoverlast](#)
- [Fietskoers 2025](#)
- [Fietsparkeerstrategie binnenstad](#)
- [Begroting 2025 \(incl. 2^e begrotingswijziging 2024\) VRR](#)

Verbonden partijen

De gemeente zet als Verbonden partijen in:

- Havenbedrijf Rotterdam
- Gezamenlijke brandweer voor het haven- en industriegebied van Rotterdam
- Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 170

Verantwoordelijke collegeleden

Burgemeester Schouten

Burgemeester Schouten is verantwoordelijk voor de portefeuille Openbare Orde en Veiligheid.

Wethouder Lansink-Bastemeijer

Wethouder Lansink-Bastemeijer is verantwoordelijk voor de portefeuille Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit.

Wethouder Versnel

Wethouder Versnel is verantwoordelijk voor de portefeuille Werk & inkomen, Nationaal Programma Rotterdam Zuid en EU-arbeidsmigranten.

‘Ook al zijn ze hier vaak tijdelijk, EU-arbeidsmigranten horen er ook gewoon bij. We willen dat ook zij een goed leven kunnen hebben in onze stad. Malafide uitzendbureaus die hen uitbuiten, pakken we aan.’

Voorjaarsnota 2025

Volksgezondheid

Paginanummer in website: 171

Volksgezondheid

Het programma Volksgezondheid beschermt, bewaakt en ondersteunt gezond leven. Dit doen we door een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving te bevorderen en de gezondheid te beschermen tegen schadelijke invloeden en infectieziekten. Dit gebeurt o.a. door vroege signalering van risico's en verbetering van de preventie-infrastructuur, zodat gezondheidsverschillen en ziektelast kan afnemen. De gemeente stelt hulp en ondersteuning beschikbaar om gezond of gezonder te kunnen leven en faciliteert inwoners bijvoorbeeld met bewegen, gezonde mobiliteit en rookvrije plekken. Ook stimuleert en ondersteunt de gemeente weerbaarheid tegen de verleidingen van drugs- en risico's van alcoholgebruik.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 172

Voortgang Eerste herziening 2025

Preventieve gezondheidsaanpak

Gezonder010

Op 30 mei 2024 heeft de gemeenteraad [de Gezondheidsaanpak 'Gezonder 010'](#) voor de komende jaren vastgesteld. Het doel is het verkleinen van gezondheidsverschillen in de stad en het verbeteren van de ervaren gezondheid door inwoners.

In 2024 is de gemeente gestart met de activiteiten uit de uitvoeringsagenda. De uitvoering loopt op schema en de verwachting is dat de resultaten in 2025 worden behaald.

Er zijn reeds mooie resultaten geboekt voor het opschalen van valpreventietrainingen: van 300 in 2022 naar 1300 in 2024. De inzet Gezonde buurtaanpak is toegenomen van 3 naar 5 wijken. Ook zijn 1200 rookvrije plekken gecreëerd waar kinderen verblijven.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen

De GGD houdt toezicht op de kinderopvang in opdracht van de gemeente. Dat gaat om alle kinderopvanglocaties (kinderdagverblijf, peutergroep, BSO, gastouderbureau) en inspectie van 50% van de in Rotterdam geregistreerde gastouders. De uitvoering hiervan ligt op schema.

Bij het toezicht op gastouders besteedt de GGD in 2025 extra aandacht aan het risico van loden leidingen. Dat geldt voor opvanglocaties in panden die gebouwd zijn voor 1960.

GGD: Bevorderen, beschermen en bewaken gezondheid

De wettelijke taken die de GGD uitvoert binnen de gemeenschappelijke regeling zijn vastgelegd in een meerjarenbegroting. Dit zijn de basistaken van de GGD. Daarnaast voert de GGD aanvullende taken uit voor regiogemeenten: de plustaken. Met een tussentijdse rapportage en een jaarrapportage vindt 2 keer per jaar een verantwoording plaats aan het algemeen bestuur van de GGD.

In deze rapportage staat een toelichting op taken die dringend zijn voor de gemeente Rotterdam. Of die de GGD uitvoert buiten de regiobegroting op basis van aanvullende financiering vanuit de gemeente of het Rijk.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Volksgezondheid	- € 2.534
Verwachte onderbesteding 010 FIT'r	€ 600
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 3.134

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 173

Bestuurlijke hoofdlijnen

Gezonder 010

Het gezondheidsplan is op 30 mei 2024 vastgesteld. De gemeente blijft investeren in de prioriteiten van het landelijke preventieakkoord: gezond gewicht, terugdringen van roken en problematisch alcoholgebruik en het verbeteren van mentale gezondheid. Daarnaast is het terugdringen van gezondheidsachterstanden en het verkleinen van verschillen een prioriteit.

De projecten die met het subsidiekader 'Goed voor elkaar met minder zorgen' zijn ondersteund dragen bij aan bovenstaande doelstellingen. Ondanks het wegvallen van dit subsidiekader vanaf 2025, blijven de initiatieven die op eerste aanwijzing effectief lijken te zijn, overeind met IZA en GALA middelen.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Gezonde stad

Paginanummer in website: 174

Doel: Gezonde stad

Wat willen we bereiken?

Rotterdamers van jong tot oud, ongeacht hun achtergrond, buurt of sociaaleconomische status kunnen een gezond en actief leven leiden. In 2040 zijn de gezondheidsachterstanden verkleind en hebben alle Rotterdamers meer levensjaren in goede gezondheid en ervaren hun gezondheid positiever dan in 2024.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met partners werkt de gemeente en GGD Rotterdam-Rijnmond aan gezondheid door verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en leefstijl. Dit gebeurt o.a. door het stimuleren van lopen, wandelen, het nemen van maatregelen tegen hitte en UV- straling door voorlichting en door het beschikbaar stellen van bijvoorbeeld zonnebrand, schaduwdoeken etc. We voorkomen gehoorschade door voorlichting en beschikbaar stellen van oordoppen. We werken in de Citydeal Gezonde en duurzame voedselomgeving aan een gezonder, toegankelijk en betaalbaar voedselaanbod. We breiden het aantal rookvrije plekken uit. Na de CJG's en tramhaltes in het centrum, worden alle speelplekken rookvrij gemaakt. Ook werken we aan de verbetering van de gezondheidsvaardigheden van inwoners door in de wijken waar de pilot Gezonde buurtaanpak loopt laagdrempelige informatie, advies en kennis over gezondheid dicht bij de inwoners beschikbaar te stellen. We bieden tevens laagdrempelige trainingen aan voor sleutelfiguren/vrijwilligers voor het vergroten van hun kennis en vaardigheden over mentale gezondheid.

In 2024 is de aanpak 'vroeg signalering problematisch alcoholgebruik' geïntensiveerd met de extra middelen die vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord beschikbaar zijn.

Met het volwassenessportfonds zijn inwoners met een beperking en/of in een kwetsbare financiële situatie ondersteund bij het sporten. In 2025 gebeurt dit i.s.m. de Rotterdampas.

De nieuwe sportregisseurs bewegen en gezondheid zorgen voor een betere doorstroom van mensen naar het sport- en beweegaanbod vanuit de Gecombineerde Leefstijlinterventies en de Val niet training en werken aan een passend sport- en beweegaanbod voor deze groep.

Hoe meten we dat?

De GGD monitort de activiteiten uit het gezondheidsplan. De GGD verzamelt data over bereik, impact en waardering.

Daarnaast verzamelt de GGD algemene gezondheidsgegevens. Eén keer in de 4 jaar verschijnt de GGD Gezondheidsmonitor. De volgende editie verschijnt in het 2e kwartaal 2025.

Jaarlijks rapporteert de gemeente over de voortgang van de acties uit de Gezondheidsaanpak aan de gemeenteraad. [Afdoeningsvoorstel moties en toezegging over voortgangsrapportage lokale nota gezondheidsbeleid Gezonder010 RotterdamRaad - iBabs Publieksportaal](#)

Voorjaarsnota 2025

Doel: GGD voert haar wettelijke taken gedegen uit

Paginanummer in website: 175

Doel: GGD voert haar taken gedegen uit

Wat willen we bereiken?

De GGD Rotterdam-Rijnmond bevordert, beschermt en bewaakt de gezondheid van alle mensen in de regio Rotterdam-Rijnmond, met speciale aandacht voor mensen in kwetsbare situaties. We blijven alert op wat de samenleving van ons vraagt en bieden betrouwbare dienstverlening. In normale tijden en in tijden van crisis.

Wat gaan we daarvoor doen?

De GGD Rotterdam-Rijnmond gaat voor een regio waarin iedereen zich gezond voelt. De GGD geeft speciale aandacht aan mensen in kwetsbare situaties, om hen dezelfde kans te geven de gezondheidsdoelen te behalen. De GGD is een toegankelijke organisatie met laagdrempelige dienstverlening. Daarbij blijft de dienst de expertise en vaardigheden aanscherpen, mede door data- en kennisgedreven te werken. Samen met inwoners en partners zet de GGD zich in voor het makkelijker maken van gezonde keuzes, het verkleinen van de gezondheidskloof en het realiseren van een gezonde leefomgeving. Zo kan de GGD goede preventieve en medische zorg, gezondheidsadvies en toezicht voor de inwoners leveren.

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

- In de regio Rotterdam-Rijnmond is in het 1e kwartaal sprake van een mazelenuitbraak gelinkt aan een basisschool in Rotterdam. Verder zijn 5 andere scholen in Rotterdam in beeld waar enkele kinderen tijdens hun besmettelijke periode naartoe zijn geweest. Hier hebben tot nu toe geen verdere besmettingen plaatsgevonden. De kinderen die ziek zijn geworden zijn niet (volledig) gevaccineerd tegen mazelen. Enkele kinderen zijn opgenomen geweest in het ziekenhuis. De GGD pakt de uitbraak aan door het uitvoeren van bron- en contactonderzoek, het geven van vaccinaties en het geven van adviezen en voorlichting over hoe mazelen te voorkomen. Hierin wordt nauw samengewerkt met het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) Rijnmond en scholen, huisartsen en ziekenhuizen.
- De GGD heeft namens gemeente Rotterdam ingezet op een succesvolle lobby richting het Rijk met de andere G4-steden. Medio 2025 krijgt de gemeente de middelen om in te zetten op een wijkgerichte aanpak voor het verhogen van de vaccinatiegraad. Hiervoor trekt de GGD samen op met het CJG Rijnmond.
- In het najaar gaat de GGD opnieuw een vaccinatiecampagne corona uitvoeren in opdracht van het ministerie van VWS.

Gemeentelijke advisering gezonde leefomgeving

Met de uitvoering van de plustaak 'gemeentelijke advisering gezonde leefomgeving' realiseert de gemeente Rotterdam via de GGD dat gezondheid in een zo vroeg mogelijk stadium wordt ingebracht in de ruimtelijke opgaven en het ruimtelijk beleid. Door gezondheid expliciet mee te nemen in de stedelijke planvorming wordt ingezet op het versterken van een gezonde en fysieke leefomgeving voor alle Rotterdammers. De advisering door de GGD gebeurt op diverse niveaus binnen de gemeentelijke organisatie en in uiteenlopende programma's. Voorbeelden van deze integrale inzet in begin 2025 zijn:

- Inhoudelijke inbreng bodembeleid waaronder het protocol PFAS.
- Inhoudelijke inbreng programma Luchtkwaliteit.
- Inhoudelijke inbreng Groenagenda.
- Inhoudelijke inbreng in verschillende trajecten rond geluid en haven.
- Advisering over de mogelijkheden voor zwemmen in open water.
- Advisering ruimtelijke projecten zoals Merwede 4 havens en een aantal kleinere projecten.

Centrum Seksueel Geweld

Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) biedt professionele hulp aan iedereen die seksueel geweld heeft meegemaakt. Het centrum biedt medische en psychologische zorg en forensisch onderzoek. Het CSG is een samenwerkingsverband tussen ziekenhuizen, GGD, GGZ, politie en Slachtofferhulp Nederland. Rotterdam is centrumgemeente en ontvangt hiervoor onder andere geld vanuit Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU VO).

Nu Niet Zwanger (NNZ)

Deze bewezen effectieve methodiek is onderdeel van het programma Stevige Start in Rotterdam. Diverse hulpverleners helpen ouders of potentiële ouders in kwetsbare omstandigheden een geïnformeerde keuze te maken over hun kindwens en het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen.

Publieke Gezondheid Asielzoekers en Vluchtelingen (PGA)

De GGD heeft een rol in de publieke gezondheid bij de opvang van vluchtelingen. Met de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) en Geneeskundige Hulpverlening in de regio (GHOR) borgt de GGD de coördinatie van zorg voor asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen.

Toezicht Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Gemeenten hebben de taak toezicht te houden op de kwaliteit van de uitvoering van de Wmo. Gemeente Rotterdam laat dit toezicht uitvoeren door de GGD Rotterdam-Rijnmond (Toezicht Wmo).

Hoe meten we dat?

Eens in de vier jaar verschijnt de [GGD-gezondheidsmonitor](#) die inzicht geeft in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van de inwoners van Rotterdam-Rijnmond. Met extra middelen vanuit het ministerie van VWS voor gezondheidsonderzoek na rampen, zoals de coronapandemie, vinden bij verschillende leeftijdsgroepen extra metingen van de gezondheid plaats.

Via surveillance monitort de GGD verder continu de ontwikkeling van infectieziekten, inclusief tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 176

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Volksgezondheid draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 177

Projecten

Niet van toepassing.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Volksgezondheid		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-36.908	-36.653	-36.730	-36.730	-36.730
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-2.534	-3.140	-3.148	-3.147	-3.196
Bijdrage versterken kennisinfrastructuur infectieziektebestrijding	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bijdragen regiogemeenten wettelijke basistaken GGD	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Kennis en adviesfunctie GGD	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage aanvullende Seksuele Gezondheidszorg	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage versterking GGD'en	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Verwachte onderbesteding 010 FIT'r	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	600	0	0	0	0
Aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang	Taakmutaties	-87	0	0	0	0
Wet op de lijkbezorging	Taakmutaties	0	-118	-118	-118	-118
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-3.047	-3.022	-3.030	-3.029	-3.077
Begroting na wijzigingen		-39.442	-39.793	-39.878	-39.877	-39.926

Toelichting financiële bijstellingen

Bijdrage versterken van de kennisinfrastructuur infectieziektebestrijding

Voor het versterken van de wetenschappelijke kennisinfrastructuur infectieziektebestrijding is via GGD Limburg een bijdrage van € 842.000 toegekend in 2025. Zowel de baten als de lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Bijdrage Regiogemeenten wettelijke taken GGD

Voor de uitvoering van de wettelijke basistaken van de GGD zijn de bijdragen van de regiogemeenten geactualiseerd (€ 361.000 in 2025 en vanaf 2026 € 427.000). Zowel de baten als de lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Kennis- en adviesfunctie GGD

Voor de invulling van de kennis- en adviesfunctie bij de GGD Rotterdam-Rijnmond leveren de regiogemeenten een bijdrage van totaal € 105.000 in 2025. Zowel de baten als de lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Rijksbijdrage aanvullende Seksuele gezondheidzorg

Voor de uitvoering van aanvullende seksuele gezondheid is een rijksbijdrage van € 1,7 mln toegekend in 2025. Zowel de baten als de lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Rijksbijdrage versterking GGD-'en

Voor de versterking van infectieziektebestrijding en de pandemische paraatheid bij GGD 'en is een rijksbijdrage van € 2,7 mln toegekend in 2025. Zowel de baten als de lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Verwachte onderbesteding 010 Fit'-R

Door het later opstarten van het programma 010 Fit' R gezondheidsachterstanden en overgewicht kinderen wordt € 600.000 minder uitgegeven in 2025.

Aanpassen kwaliteitseisen kinderopvang

Voor de implementatie van de regelgeving bij gemeenten en het uitvoeren van de eerste keer toezicht en handhaving op de aangepaste kwaliteitseisen is een rijksbijdrage van € 87.000 ontvangen in 2025.

Wet op de lijkbezorging

Voor de financiering van de beoogde wettelijke uitbreiding van de taken van de gemeentelijke lijkschouwer is een rijksbijdrage van € 118.000 ontvangen vanaf 2026.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn:

- Het programma Lekker Fit stopt en wordt voortgezet als het programma 010 FIT'R het budget hiervan wordt overgeheveld vanuit [Programma Sport en Recreatie](#) naar het Programma Volksgezondheid (€ 2,4 mln in 2025 tot € 2,1 mln in 2029)
- Een verschuiving van het apparaatsbudget van [Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams](#) naar het Programma Volksgezondheid (€ 662.000 vanaf 2025)
- Overige technische wijzigingen (van - € 15.000 in 2025 tot € 315.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	34.168	29.353	21.907	18.819	18.819	18.819
Bijdragen rijk en medeoverheden	29.493	23.840	16.393	13.305	13.305	13.305
Overige opbrengsten derden	4.674	5.514	5.514	5.514	5.514	5.514
Lasten exclusief reserves	69.256	68.796	61.700	58.697	58.696	58.745
Apparaatslasten	34.019	31.461	28.731	28.179	28.178	28.227
Inhuur	5.608	757	314	314	314	314
Overige apparaatslasten	766	803	817	808	808	808
Personeel	27.644	29.901	27.599	27.057	27.056	27.104
Overige verrekeningen	371	188	149	140	140	140
Overige verrekeningen	371	188	149	140	140	140
Programmalasten	34.865	37.147	32.820	30.378	30.378	30.378
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.051	8.221	5.523	6.168	6.168	6.168
Kapitaallasten	18	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	24.795	28.926	27.297	24.210	24.210	24.210
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.088	-39.442	-39.793	-39.878	-39.877	-39.926
Saldo voor reserveringen	-35.088	-39.442	-39.793	-39.878	-39.877	-39.926
Saldo	-35.088	-39.442	-39.793	-39.878	-39.877	-39.926

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan vooral uit rijksbijdragen voor:

- aanvullende seksuele gezondheidszorg
- versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid
- gezondheidsbevordering

De overige baten hebben betrekking op de bijdragen van regiogemeenten voor bevorderen van de publieke gezondheid en bescherming tegen infectieziekten. Daarnaast zijn er nog inkomsten vanuit de vergoedingen voor reizigerszorg en technische hygiëne zorg op schepen.

Lasten

De lasten bestaan uit personele inzet en materiele kosten voor het beschermen, bewaken en bevordering van de publieke gezondheid. Daarnaast worden er subsidies verstrekt voor gespecialiseerde jeugdhulp en maatschappelijke opvang.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. Dit komt voornamelijk door een daling in de rijksbijdrage voor gezondheidsbevordering en het wegvallen van de rijksbijdrage voor versterking infectieziektebestrijding na 2025. De rijksbijdrage voor gezondheidsbevordering valt na 2026 volledig weg.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Volksgezondheid /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Volksgezondheid	-39.442	-39.793	-39.878	-39.877	-39.926
Volksgezondheid	-39.442	-39.793	-39.878	-39.877	-39.926

Toelichting reserves

Er zijn geen reserves bij dit programma.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 179

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- De GGD voert wettelijke taken uit voortvloeiend uit de [Wet Publieke gezondheid](#) en de Wet Kinderopvang [wetten.nl - Regeling - Wet kinderopvang - BWBR0017017 \(overheid.nl\)](#).
- Gezonder 010 is de lokale nota gezondheidsbeleid voor de periode 2024 e.v.

Op 28 januari 2025 heeft het college de nieuwe nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang vastgesteld (zie [Nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang 2025](#)).

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

GGD Rotterdam-Rijnmond

- CJG Rijnmond

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 180

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Achbar

Wethouder Achbar is verantwoordelijk voor de portefeuille Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie.

'Een lang en gezond leven is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Samen met de partners in de stad werken we aan een gezonder en vitaler Rotterdam.'

Wethouder Buijt

Wethouder Buijt is verantwoordelijk voor de portefeuille Zorg, Ouderen en Jeugdzorg.

Voorjaarsnota 2025

Werk en inkomen

Paginanummer in website: 181

Werk en inkomen

Rotterdamers die niet zelfstandig in een inkomen kunnen voorzien, krijgen een bijstandsuitkering. Deze uitkering geeft de noodzakelijke zekerheid en rust om stappen te zetten in de mens- en arbeidsontwikkeling. Daarbij krijgen deze Rotterdamers steun van de gemeente om hun economische zelfstandigheid naar vermogen te vergroten.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 182

Voortgang Eerste herziening 2025

Ontwikkeling bijstandsvolume

Collegetarget minder Rotterdammers in de bijstand: In deze collegeperiode (eind 2025) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000

Realisatie 2024: **31.982**

Mijlpaal 2025: **30.000**

Realisatie 30 april 2025: **32.201**

Het bijstandsvolume kende een daling vanaf april 2024 tot en met januari 2025. Het bijstandsvolume betrof 31.962 op 31 januari 2025 en lag daarmee ruim 1.800 lager dan bij de start van deze collegeperiode. Sinds februari stijgt het bijstandsvolume echter weer, dit is een tendens die we de afgelopen jaren terugzien waarbij het bijstandsvolume aan het begin van een kalender jaar stijgt en doorgaans na het eerste tertaal ombuigt naar een daling. Het huidige beeld wijkt niet af van deze trend. Wel zien we dit jaar in het eerste tertaal een relatief grote toename van het aantal jongeren in de bijstand. We analyseren deze toename om, waar nodig en mogelijk, binnen de financiële kaders te komen tot handelingsperspectieven om jongeren beter te ondersteunen bij de weg uit de bijstand.

We verwachten op basis van het geheel van onze inspanningen dat het bijstandsvolume op korte termijn weer zal dalen. De arbeidsmarkt is nog steeds krap en biedt kansen voor werkzoekenden. Tegelijkertijd hebben we te maken met een onrustige en roerige wereld, internationale handelsbeperkingen en afnemende economische groei. We weten nu nog niet precies wat de effecten hiervan gaan zijn op de arbeidsmarkt en werkgelegenheid in ons land en onze stad. In monitor Werk en Inkomen over het eerste tertaal 2025 lichten we toe hoe we ons blijven inzetten om het bijstandsvolume zo ver mogelijk te laten dalen richting de 30.000 uitkeringen.

Rechtmatigheid

In het eerste tertaal zijn 194 van de 850 (jaardoelstelling) fraudeonderzoeken afgerond.

Het aantal blijft achter op de doelstelling. Dit is het gevolg van het oppakken van veel nieuwe meldingen in het eerste tertaal, die niet in het eerste tertaal afgerond konden worden. Deze nieuw opgepakte fraudeonderzoeken worden in de komende periode afgerond, waardoor de achterstand wordt ingelopen. Het is dan ook de verwachting dat ook in 2025 de jaardoelstelling zal worden behaald.

Inzet loonkostensubsidie

Het aantal Rotterdammers aan het werk met loonkostensubsidie stijgt en de landelijke LKS cijfers laten zien dat Rotterdam in 2024 harder is gegroeid dan het landelijk gemiddelde en ons aandeel in de totale LKS-uitgaven opnieuw is gestegen. We blijven inzetten op een stijging van het aantal Rotterdammers aan het werk met LKS. De ambitie voor 2025 is om een netto groei van 300 banen te realiseren. Eind 2024 waren er 1.603 Rotterdammers aan het werk met LKS; eind april 2025 is dit aantal gestegen naar 1.653. Dit betekent een beperkte groei van 50 banen in het eerste tertaal.

Een verklaring voor de gematigde groei is dat een aantal bedrijven begin dit jaar om bedrijfseconomische redenen hun activiteiten moest beëindigen, waardoor diverse banen zijn weggevallen. Gelukkig is een groot deel van de getroffen medewerkers inmiddels succesvol doorbemannend naar ander werk. Zoals toegelicht in de brief 'Anders kijken naar personeel. De regionale werkgeverscampagne' [25bb003240], zetten we diverse maatregelen in om de ambitie voor dit jaar te realiseren.

Monitor eerste tertaal 2025 Werk en Inkomen

Voor meer specifieke informatie over de voortgang in het programma Werk en Inkomen wordt verwezen naar de eerste tertaalmonitor 2025.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Werk en inkomen	€ 5.420

Actualisatie BUIG 2025	€ 2.223
Actualisatie formatie op bijstandsvolume (Berenschotnorm)	€ 370
Bijstelling gemeentelijke bijdrage sociaal ontwikkelingsbedrijf	€ 1.600
Dienstverlening aan hoogrisico personen	- € 900
Vacaturemanagement	€ 1.000
Bestemmingsreserve Re-integratie Bijstandsgerechtigden	€ 800
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 326

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 183

Bestuurlijke hoofdlijnen

Werk is geweldig!

Werk is meer dan alleen een inkomen. Het is productief zijn. Iets betekenen. Mensen ontmoeten. Bij een team horen. Eigenwaarde vergroten. Ertoe doen. En natuurlijk ook een inkomen, waardoor het dagelijks leven beter betaalbaar wordt, stress vermindert en de leuke dingen van het leven makkelijker worden. Werk is geweldig, en voor veel Rotterdammers met een te klein inkomen vaak precies wat ze nodig hebben. Iedereen die kan werken, moet aan de slag kunnen komen. Dat is de essentie van de Rotterdamse uitvoering van de Participatiewet.

Voor iedereen die nu aan de kant zit, blijft er ergens in onze stad werk liggen. Dat is wat de personeelstekorten praktisch betekenen. Werk is van grote waarde, want het zorgt dat deze dingen wél gebeuren en dat de mensen die het werk doen een beter leven krijgen. Daarom: iedereen die kan, aan het werk. Het allerbelangrijkste wat we nodig hebben om de grote bijstandsafhankelijkheid te verminderen, is het geloof dat het daadwerkelijk anders kan. We slagen hier alleen in als werkzoekenden, gemeente, sociaal ondernemers, werkgevers, onderwijspartners én andere partners het gezamenlijk doen. We moeten er rekening mee houden dat iedere Rotterdammer anders is. We kijken goed naar wie wat op welk moment nodig heeft om een stap te zetten richting werk.

Het is de ambitie van het college om het aantal Rotterdamse huishoudens met een bijstandsuitkering te laten dalen naar 30.000 eind 2025.

Medio juni 2023 is het beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is Geweldig' aan de gemeenteraad aangeboden. Het nieuwe beleidskader beschrijft de manier waarop Rotterdam de Participatiewet wil uitvoeren. Het beleidskader schetst de gemeentelijke ambities en de voornaamste beleidsuitgangspunten. Ook staat erin hoe de gemeente haar ambities praktisch en concreet wil realiseren. Uitgangspunt zijn vijf actielijnen:

- Stimuleren duurzame uitstroom en beperken instroom
- Zorgen voor rechtmatige inkomensvoorziening
- De ontwikkeling van mensen bevorderen
- Zorgen voor meer passend werk
- Meer focus en samenwerking op de regionale arbeidsmarkt

Voorjaarsnota 2025

Doel: Inkomenszekerheid en rechtmatigheid

Paginanummer in website: 184

Doel: Inkomenszekerheid en rechtmatigheid

Wat willen we bereiken?

We verstevigen de basis voor bestaanszekerheid door rechtmatige, tijdige en voorspelbare uitkeringsverstrekking.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bieden van toegankelijke dienstverlening met de menselijke maat;
- Actief informeren over rechten en plichten;
- Opsporen van onrechtmatigheden en fraude door middel van een verbeterde ketenaanpak.

De gemeente zet digitale instrumenten in om het aanvragen van een bijstandsuitkering zo duidelijk en toegankelijk mogelijk te maken. Rotterdammers die digitaal minder vaardig zijn of niet beschikken over de juiste middelen kunnen langskomen op een van onze locaties. De aanvraag wordt zo snel mogelijk afgehandeld, zodat er snel duidelijkheid is over het inkomen. Elke Rotterdamse bijstandsgerechtigde heeft een eigen contactpersoon. Deze medewerker geeft bij vragen over de uitkering direct zelf antwoord of gaat op zoek naar het juiste antwoord. Het gaat altijd om de balans tussen rechtvaardigheid en rechtmatigheid, en het zo mogelijk leveren van maatwerk.

Bij het ontvangen van een bijstandsuitkering horen rechten en plichten. Zo moeten bijstandsgerechtigden, op basis van de inlichtingenplicht, wijzigingen doorgeven die van belang zijn voor het bepalen van het recht op en de hoogte van de uitkering. Op basis daarvan wordt de uitkering aangepast aan de nieuwe situatie.

Een afname van niet-verwijtbare onrechtmatigheden begint bij goede en duidelijke communicatie. De gemeente informeert alle Rotterdammers met een bijstandsuitkering over de rechten en plichten die horen bij de Participatiewet. Dat gebeurt digitaal, telefonisch en via persoonlijk contact.

Soms geeft een iemand met een uitkering wijzigingen of andere informatie bewust niet of foutief door. Rotterdam wil onrechtmatigheden en fraude zoveel mogelijk terugdringen. Op drie manieren vindt onderzoek plaats naar mogelijk misbruik: heronderzoek, fraudeonderzoek en de ketenaanpak toezicht inkomen. Een heronderzoek richt zich op de rechtmatigheid van de bijstandsuitkering zonder dat er een signaal is dat er iets niet klopt. Een fraudeonderzoek vindt plaats als er signalen van fraude zijn. De gemeente verhoogt het aantal uitgevoerde heronderzoeken en fraudeonderzoeken. Daarom komen er meer sociaal rechercheurs. Zij werken samen met collega's binnen de gemeentelijke organisatie, zoals de directie Veiligheid, en met het Openbaar Ministerie en de politie. De handhavingsteams gaan dichterbij de uitvoering opereren. Dit betekent dat de fraudeteams meer in een keten georganiseerd worden.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
% Rechtmatige verstrekking van bijstand	98,41%	99,96%	99,98%	> 97%	Bekend voorjaar 2026				
% Besluiten bijstandsaanvraag (levensonderhoud) binnen wettelijke termijn	94%	91%	88%	> 90%	86%				
Aantal afgeronde fraudeonderzoeken	267	874	873	850	194				
Aantal ingediende klachten over bejegening	59	61	51	< 60	28				

Toelichting indicatoren

Voor een nadere toelichting over de voortgang van deze indicatoren wordt verwezen naar de Monitor Werk & Inkomen eerste tertaal 2025.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Iedereen vooruit richting werk!

Paginanummer in website: 185

Doel: Iedereen vooruit richting werk!

Wat willen we bereiken?

- Het aantal Rotterdamse huishoudens met een bijstandsuitkering laten dalen naar 30.000 eind 2025;
- Zoveel mogelijk Rotterdammers doen mee naar vermogen en stromen uiteindelijk uit naar duurzaam werk;
- Meer mensen met een arbeidsbeperking aan de slag, passend bij hun vermogen, ontwikkeling en talenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Werkzoekenden ondersteunen bij de uitstroom naar duurzaam werk;
- Werkgevers – essentiële partners bij het realiseren van duurzame uitstroom – ondersteunen om gezamenlijk de personeelstekorten te verminderen;
- Rotterdammers stappen laten zetten richting werk door hen te helpen bij de praktische belemmeringen die zijn ervaren;
- Rotterdammers in een kwetsbare situatie specifieke ondersteuning bieden bij hun ontwikkeling;
- Via het gemeentelijk sociaal ontwikkelbedrijf Rotterdam Inclusief (RI) werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking en Rotterdammers die langdurig werkloos zijn;
- Loonkostensubsidie (LKS) inzetten om de drempel voor werkgevers te verlagen om kwetsbare Rotterdammers met een verminderde loonwaarde in dienst te nemen;
- Reguliere bedrijven, ondernemers en werkgevers stimuleren meer aangepast werk te creëren voor onze doelgroepen;
- Regionaal intensief samen te werken met partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en regiogemeenten;

We ondersteunen Rotterdammers die aan het einde van hun WW-periode in hun zoektocht naar werk. Inzet is een baan te vinden voor de WW-uitkering eindigt. Dit voorkomt dat zij in de bijstand terechtkomen. Werkzoekende Rotterdammers die een uitkering aanvragen, worden zo snel mogelijk benaderd door een werkcoach. Die maakt afspraken over de weg naar werk. Het gaat om duurzame uitstroom naar werk; de inzet is dat zo weinig mogelijk mensen terugkeren in een uitkeringssituatie. Zodra een werkzoekende uitstroom, stopt onze dienstverlening niet. We bieden werkzoekenden met betaald werk en inkomsten boven de bijstandsnorm maximaal zes maanden begeleiding die is gericht op werkbehoud.

Deeltijdwerk kan een belangrijke opstap zijn naar een volledige baan. Tegelijkertijd brengt deeltijdwerk vanuit een uitkering (financiële) onzekerheden met zich mee. We experimenteren met mogelijkheden om de stap naar deeltijdwerk te vergemakkelijken door deze onzekerheden te minimaliseren.

Via het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) ondersteunt de gemeente zowel het mkb als grotere ondernemingen bij personele vraagstukken. Momenteel zijn er meer vacatures dan beschikbaar personeel. De gemeente stimuleert daarom werkgevers om op een pragmatische manier personeel te werven, bijvoorbeeld door meer te kijken naar competenties dan formele kwalificaties. Daarnaast brengt de gemeente werkgevers en werkzoekenden op diverse manieren bij elkaar en maakt informatie over elkaar inzichtelijk. De focus ligt daarbij op maatschappelijk cruciale beroepen en de drie grote transities waar onze regio momenteel mee te maken heeft: digitalisering, energietransitie en de overgang naar een circulaire economie.

Rotterdammers die praktische belemmeringen ervaren om stappen te zetten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en het vinden van werk, kunnen rekenen op hulp van de gemeente. Dat gebeurt bij voorkeur in combinatie met op werk en leren gerichte activiteiten. Maar ook is er inzet op de beheersing van de Nederlandse taal, op het voorkomen van schulden en op beschikbare kinderopvang.

Zo nodig krijgen Rotterdammers in een kwetsbare situatie specifieke ondersteuning bij hun ontwikkeling. Het gaat bijvoorbeeld over werkzoekenden met een specifieke belemmering, werkzoekenden uit bepaalde leeftijdscategorieën of met een bepaalde verblijfsstatus. Het gaat om: Rotterdammers met fysieke en/of psychische problematiek, jongeren, Rotterdammers met een licht verstandelijke beperking, ouderen, langdurig werklozen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, statushouders en niet-uitkeringsgerechtigden.

Om Rotterdammers met een arbeidsbeperking en/of langdurig werklozen aan het werk te helpen, zet Rotterdam Inclusief onder andere in op detachering van medewerkers met een SW- of Nieuw Beschut-indicatie bij reguliere werkgevers. Rotterdam Inclusief biedt hen zo nodig jobcoaching. Werknemers die door een arbeidsbeperking niet bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen, biedt Rotterdam Inclusief werk in een beschutte omgeving. Ook is er inzet op simpel switchen, supported employment en zichtbare aanwezigheid op Zuid.

Om meer Rotterdammers te laten werken, intensificeert de gemeente de inzet van loonkostensubsidie, het aanbieden van aanvullende voorzieningen als jobcoaching, werkplekaanpassingen en vervoer, en het realiseren van - al dan niet gemeentelijke - garantiebannen.

We stimuleren werkgevers om meer aangepast werk te creëren voor onze doelgroep. Dat doen we door middel van het stimuleren van de beweging richting de impacteconomie, de Rotterdamse werkgelegenheidsparagraaf en social return. De kans op passende matches tussen

werkzoekenden en werkgevers wordt verrgroot door instrumenten als jobcarving, jobcreatie en open hiring. Het WSPR adviseert werkgevers hoe zij deze instrumenten kunnen toepassen.

In regionale samenwerking zijn al meerdere geslaagde programma's en projecten opgezet. Alle partners hebben de ambitie uitgesproken om de komende jaren meer mensen uit de regio te helpen om ontwikkelstappen te zetten en duurzaam werk te vinden en te behouden. Om dat te kunnen doen, starten we met het Rijnmonds Arbeidsmarktperspectieffonds, komt er een Regionaal Werkcentrum en neemt de gemeente Rotterdam deel aan andere samenwerkingsinitiatieven.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget minder Rotterdammers in de bijstand: In deze collegeperiode (eind 2025) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000 *	32.975	32.649	31.982	30.000	32.201	eindwaarde 30.000			
Instroom in de bijstand	5.223	6.655	6.271		2.440				
Uitstroom - naar werk - overig	2.684 3.497	3.385 3.596	3.351 3.587		1.047 1.175				
Aantal Rotterdammers aan het werk met loonkostensubsidie (LKS)	1.179	1.404	1.603	1.903	1.653				
Aantal gerealiseerde gemeentelijke garantiebanen	509	551	589	600	618				
Aantal gerealiseerde banen Nieuw Beschut	237	311	351	400	355				
75% Werkzoekenden P010 die actieve dienstverlening ontvangt, heeft een geregistreerde tegenprestatie***	76%	75%	82%	75%	74%				
70% Werkzoekenden P010 die actieve dienstverlening ontvangt, zet een stap in de persoonlijke ontwikkeling***	33%	50%	69%	70%	19%				

* Startpunt (0-meting Rekenkamer) voor deze collegetarget is de stand van 1 juli 2022, namelijk 34.028 bijstandsuitkeringen.

** Dit zijn ramingen die jaarlijks worden bijgesteld. Leidend hierin is de collegetarget om eind 2025 het aantal bijstandsuitkeringen te laten dalen tot 30.000.

*** Deze indicatoren zijn aangepast (zie ook Eerste Tertaalmonitor W&I 2025)

Toelichting indicatoren

Voor een nadere toelichting over de voortgang van deze indicatoren wordt verwezen naar de Monitor Werk & Inkomen 1e tertaal 2025.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 186

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Werk en inkomen draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen 8. Eerlijk werk en economische groei.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 187

Projecten

Adidas

In 2020 is besloten de G4 samenwerking ten behoeve van de IT-dienstverlening voor onder meer de domeinen Werk en Klantinteractie te stoppen. Voor beide domeinen is binnen Rotterdam besloten de IT-dienstverlening te vervangen door een applicatie genaamd Thomas. Thomas is de digitale basisoplossing voor de kwetsbare Rotterdammer en de professional. Met Thomas stellen we onder meer de applicaties Edison en RMW (Re-integratie Module Werk) buiten gebruik en bouwen we een modern burger- en professional portaal. Dit is een complexe en omvangrijke opgave met een innovatief karakter, waarbij we als stad vooroplopen in deze ontwikkeling.

De voortgang van het project Adidas is opgenomen in de Monitor ICT Projecten.

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 188

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Werk en inkomen		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-255.709	-232.360	-226.636	-223.866	-223.866
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		5.420	-12.670	1.083	1.090	365
Kasschuif Startbanen Statushouders	Kasschuiven	234	-234	0	0	0
Actualisatie BUIG 2025 en 2026	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	2.223	-15.508	0	0	0
Actualisatie formatie op bijstandsvolume (toepassing Berenschot-norm)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	370	464	464	464	464
Bijstelling baten en lasten Just Transition Fund	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Opvang Vluchtelingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Samen voor Zuid 2025	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Samen voor Zuid 2026 - 2028	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Scholingsfonds Rijnmond	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bijstelling gemeentelijke bijdrage sociaal ontwikkelbedrijf	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1.600	1.600	0	0	0
Continuering intensieve begeleiding statushouders (Participatiewet)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Dienstverlening aan hoogrisico personen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-900	-900	0	0	0
Onderbesteding Sociaal Digitaal	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	200	0	0	0
Vacaturemanagement	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1.000	1.000	0	0	0
Bestemmingsreserve Breed Offensief	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Perspectief op Werk	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Re-integratie Bijstandsgerechtigden	Reserves	800	0	0	0	0
Aanpassing participatiegelden (septembercirculaire)	Taakmutaties	0	0	0	0	-557
Integratie-uitkering Participatie (septembercirculaire)	Taakmutaties	-586	-586	-584	-583	-585
Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid	Taakmutaties	-50	0	0	0	0
Startbanen Statushouders	Taakmutaties	-428	0	0	0	0

Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.156	1.294	1.203	1.209	1.042
Begroting na wijzigingen		-250.289	-245.029	-225.552	-222.775	-223.500

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Startbanen Statushouders

De gemeente Rotterdam is met nog 8 andere gemeenten een pilotgemeente voor startbanen voor statushouders. Het Rijk heeft hiervoor € 428.000 beschikbaar gesteld (zie ook toelichting bij taakmutatie *Startbanen Statushouders*). Dit bedrag is begroot in 2025. De pilot loopt door tot en met 2026. Om de pilot te kunnen financieren schuift een bedrag van € 234.000 door naar 2026.

Actualisatie BUIG 2025 en 2026

De bijstelling van het BUIG-saldo omvat een bijstelling van de voor 2025 en 2026 begrote uitgaven en inkomsten voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Het BUIG-saldo is het verschil tussen het BUIG-budget dat Rotterdam van het Rijk ontvangt en de verwachte uitgaven aan bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies (LKS). Voor de inkomsten is uitgegaan van het voorlopig budget 2025 dat eind september 2024 door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is gepubliceerd. Het voorlopig toegekende budget voor Rotterdam bedraagt € 584,4 mln. Daarvan is € 21,8 mln bedoeld voor loonkostensubsidies.

Het budgetaandeel voor Rotterdam (deel bijstand) is iets gestegen, namelijk van 8,16% in 2024 naar 8,19% in 2025. Ondanks de lichte stijging van het aandeel blijft het standpunt van het college van B&W dat Rotterdam onevenredig wordt benadeeld in het UIG-verdeelmodel. Het college heeft daarom bezwaar gemaakt tegen de voorlopige beschikking 2025. Voor de raming van de uitkeringslasten in 2025 is de aanname dat Rotterdam, net als in 2024, 1,9% beter presteert dan het landelijk gemiddelde. Voor 2026 wordt uitgegaan dat Rotterdam net zo goed presteert als het landelijk gemiddelde. Voor het landelijke bijstandsvolume zijn de laatste ramingen van het CPB het uitgangspunt (Centraal Economisch Plan, gepubliceerd in februari 2025) als basis gebruikt. Deze raming gaat uit dat het gemiddeld aantal bijstandsuitkeringen in 2025 en 2026 gelijk zijn aan 2024. Daarmee zijn de voor Rotterdam geraamde uitkeringslasten inclusief de loonkostensubsidies circa € 593 mln in 2025 en € 596 mln in 2026.

Op basis van de genoemde uitgangspunten en enkele technische verrekeningen en correcties, verwacht de gemeente een tekort op de BUIG van € 10,9 mln in 2025 en € 12,2 mln in 2026. In de Voorjaarsnota 2024 was al rekening gehouden met een tekort in 2025. De tekorten worden gedekt uit de bestemmingsreserve BUIG. Om de reserve op jaarlijks € 25 mln te laten uitkomen valt in 2025 € 2,2 mln vrij. In 2026 wordt € 15,5 mln vanuit de algemene middelen toegevoegd aan de reserve BUIG.

Actualisatie formatie op bijstandsvolume (toepassing Berenschotnorm)

Het aantal medewerkers dat nodig is voor de afhandeling van bijstandsaanvragen is gekoppeld aan de verwachte ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen. Deze koppeling heet de Berenschotnorm. Uitgaande van een dalend verloop van het aantal bijstandsuitkeringen wordt de formatie kleiner en daarmee dalen ook de personeelskosten.

Bijstelling baten en lasten Just Transition Fund

Het Just Transition Fund (JTF) is een subsidie om kansen te benutten die de energietransitie biedt voor werkzoekenden. De gemeente Rotterdam investeert in de ontwikkeling van werkzoekenden en de begeleiding naar banen in de betreffende sectoren. Op basis van de geactualiseerde begroting zijn zowel de baten als de lasten bijgesteld naar € 688.000 in 2025 en € 721.000 in 2026. Deze bijstelling is per saldo neutraal.

Opvang Vluchtelingen

Niet werkende vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen leefgeld voor eten, kleding en andere persoonlijke uitgaven. Vluchtelingen die in een gasthuishouden wonen, krijgen daarnaast een extra toelage. Vluchtelingen ontvangen het leefgeld van de gemeente waar zij ingeschreven staan. De gemeente krijgt hiervoor een vergoeding van het Rijk. Zowel de baten als de lasten worden in 2025 en 2026 bijgesteld naar 3,3 mln. Per saldo is dit een neutrale bijstelling.

Samen voor Zuid 2025

In 2024 zijn de baten en lasten voor het programma Samen voor Zuid voor zowel 2024 als 2025 in de begroting verwerkt. In 2024 zijn er minder lasten verantwoord dan vooraf was begroot, waardoor er meer Rijksmiddelen overblijven voor het jaar 2025. De baten en lasten zijn op basis hiervan aangepast voor een bedrag van € 810.000. De bijstelling is per saldo neutraal.

Samen voor Zuid 2026 - 2028

Voor het programma Samen voor Zuid zijn op basis van de nog te verwachten Rijksbijdragen de baten en lasten in de begroting opgenomen voor de periode 2026 tot en met 2028. Voor 2026 gaat het om een bedrag van € 2 mln en voor 2027 en 2028 een bedrag van € 1,5 mln. Deze bijstelling is per saldo neutraal.

Scholingsfonds Rijnmond

Het Europees Sociaal Fonds (ESF) heeft een subsidie ter beschikking gesteld voor het Scholingsfonds Rijnmond. Deze subsidie is voor de versterking van de arbeidsmarktpositie van kwetsbare werkenden en werkzoekenden. Voor 2025 zijn zowel de lasten als de baten voor een bedrag van € 429.000 bijgesteld.

Bijstelling gemeentelijke bijdrage sociaal ontwikkelbedrijf

In de meicirculaire gemeentefonds 2025 wordt budget toegevoegd aan de Integratie-uitkering Participatie. Dit betreft loon- en prijsindex voor de

salarissen wet sociale werkvoorziening (WSW), een impulsbudget en een infrastructurele toeslag voor werkontwikkelbedrijven. Door deze toevoeging van het Rijk is het tekort aan rijksbijdragen voor het werkontwikkelbedrijf kleiner. Hierdoor is incidenteel een bedrag van € 1,6 mln minder nodig.

Continuering intensieve begeleiding statushouders (Participatiewet)

De bestaande specialistische aanpak voor de begeleiding van statushouders naar werk wordt in 2026 voortgezet. Dit leidt tot extra lasten voor de inzet van werkconsulenten en instrumenten. Daartegenover worden lagere uitkeringslasten verwacht. De extra inzet heeft namelijk tot gevolg dat minder statushouders afhankelijk zijn van een uitkering. Uitgangspunt is dat de hogere lasten van deze specialistische aanpak (€ 4,2 mln) volledig worden gedekt door lagere uitkeringslasten. Deze bijstelling is daarmee budgetneutraal.

Dienstverlening aan hoogrisico personen

Om de specialistische dienstverlening aan ex-gedetineerden (hoog-risico personen) op een verantwoorde en veilige manier te kunnen continueren zijn extra werkcoaches nodig en moet capaciteit worden ingehuurd voor het veiligheidsvraagstuk. Het budget wordt hiervoor verhoogd met € 900.000. Dit betreft niet alleen dienstverlening in het kader van de Participatiewet, maar ook ten behoeve van andere leefgebieden zoals zorg, schulden en publieke dienstverlening.

Onderbesteding Sociaal Digitaal

Voor 2026 is een eenmalige besparing van € 200.000 begroot door de buitengebruikstelling van de applicatie Registratie Module Werk (RMW).

Vacaturemanagement

Dit betreft een incidentele taakstellende opgave voor de jaren 2025 en 2026 van € 1,0 mln per jaar binnen het begrotingsprogramma. Deze opgave wordt gerealiseerd door de apparaatslasten te verlagen en het niet of later invullen van vacatures.

Bestemmingsreserve Breed Offensief

Om een extra impuls te geven aan instroom van banen met loonkostensubsidie (garantiebanen) wordt extra ingezet op communicatie. Hiervoor wordt de bestemmingsreserve Breed Offensief met een bedrag van € 122.000 onttrokken in 2025. Zowel de onttrekking als de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo € 0 is.

Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening

Voor 2025 is een onttrekking begroot van € 1,6 mln. Dit wordt gebruikt om de inzet te bekostigen van extra personeel voor de aanpak van jeugdwerkloosheid en de nazorg van uitgestroomde mbo'ers. Zowel de onttrekking als de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo € 0 is.

Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW

In 2023 is het herstelprogramma gestart rond de functiewaardering van de medewerkers van de Sociale Werkvoorziening (SW). In 2018 was al geconstateerd dat het functiehuis voor de cao SW niet actueel was en er tevens een passend functiewaarderingsproces ontbrak. Inmiddels is voor de eerste groep de functieherwaardering afgerond en wordt met de nabetalingen gestart. Hiervoor wordt de bestemmingsreserve onttrokken met € 3,8 mln in 2025. Zowel de onttrekking als de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo € 0 is.

Bestemmingsreserve Perspectief op Werk

Uit de resultaatbestemming van 2019 is de reserve Perspectief op Werk gevormd. Hierin is geld opgenomen dat uit een decentralisatie-uitkering is ontvangen. De doelstelling van dit geld is het te besteden aan een hernieuwde samenwerking tussen publieke en private partijen in de arbeidsmarktregio's. Deze samenwerking is bedoeld om iedereen die wil en kan werken aan een baan te helpen. Voor 2025 wordt hiertoe € 186.000 onttrokken voor activiteiten van het Regionaal Werkbedrijf. Zowel de onttrekking als de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo € 0 is.

Bestemmingsreserve Re-integratie Bijstandsgerechtigden

Als onderdeel van het steun- en herstellepakket heeft het kabinet in 2022 extra geld beschikbaar gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Dit geld is toegevoegd aan de Bestemmingsreserve re-integratie bijstandsgerechtigden. Een deel van de eerder ontvangen rijksmiddelen vanuit de Corona herstellepakketten wordt niet meer ingezet voor re-integratie activiteiten maar valt vrij. Het gaat om een bedrag van € 800.000.

Verder wordt de begrote onttrekking in 2025 van € 592.000 verschoven naar 2026 ter dekking van personele lasten in dat jaar. Deze bijstelling is per saldo neutraal.

Aanpassing participatie gelden (septembercirculaire)

Vanaf 2023 zijn er budgetten van de Integratie-uitkering participatie overgeheveld naar de algemene uitkering in het Gemeentefonds. Het gaat hier om het klassieke re-integratiebudget en de participatiemiddelen voor de nieuwe doelgroepen begeleiding regulier en de voormalige Wajong. Bij deze overheveling is overeengekomen dat uitkering jaarlijks wordt gecompenseerd voor de stijgende aantallen van de nieuwe doelgroepen (zoals indertijd ook gebruikelijk was bij de IU Participatie). Deze compensatie van € 557.000 is een stapsgewijze groei van deze doelgroep voor 2029.

Integratie-uitkering Participatie (septembercirculaire)

Per 1 januari 2025 vervalt het lage inkomensvoordeel (LIV) dat werkgevers krijgen voor mensen met een laag inkomen. Het LIV was bedoeld als stimulans voor alle werkgevers om vaker mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt in dienst te nemen en te behouden. Deze bijdrage draagt maar beperkt bij aan de kansen voor deze groep en is hierdoor vervallen. Door middel van de (IU) Participatie worden

werkontwikkelbedrijven, zoals Rotterdam Inclusief, structureel voor de wegvallende inkomsten gecompenseerd. Het betreft een bedrag van € 586.000 in 2025 tot € 585.000 in 2029.

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Ter ondersteuning van de integrale aanpak voor het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) ontvangt de gemeente incidenteel € 50.000 van het Rijk.

Startbanen Statushouders

De gemeente Rotterdam is met nog 8 andere gemeenten een pilotgemeente in startbanen voor statushouders. Rotterdam krijgt daardoor geld van het Rijk. Dit geld is bedoeld om de arbeidsparticipatie van statushouders te bevorderen. Er worden proeven uitgevoerd waarbij statushouders direct een startbaan krijgen. Voor Rotterdam gaat het om een bedrag van € 428.000.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. De belangrijkste wijziging is:

- De conciërges op scholen blijft geleverd worden vanuit het programma Werk en Inkomen. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor gemeenten is voorgeschreven dat de kosten moeten worden begroot en verantwoord bij het programma Onderwijs. Door deze budgetoverheveling van € 1,2 mln wordt dit rechtgezet.
- Diverse kleine technische wijzigingen voor 2025 van -€ 44.000 tot -€ 158.000 in 2029.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Werk en inkomen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	606.354	616.021	608.704	606.924	605.607	604.107
Bijdragen rijk en medeoverheden	596.943	603.108	596.196	591.656	590.339	588.839
Overige opbrengsten derden	9.386	12.913	12.508	15.268	15.268	15.268
Overige baten	24	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	880.651	881.869	855.513	832.513	828.419	827.644
Apparaatslasten	183.916	187.246	174.906	168.218	168.335	167.349
Inhuur	4.913	3.188	2.036	2.035	2.140	2.146
Overige apparaatslasten	3.846	4.203	4.037	4.027	4.021	4.188
Personeel	175.157	179.855	168.832	162.156	162.173	161.016
Overige verrekeningen	374	-3.781	-3.096	-3.096	-3.096	-3.096
Overige verrekeningen	374	-3.781	-3.096	-3.096	-3.096	-3.096
Programmalasten	696.361	698.405	683.703	667.391	663.180	663.390
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	28.390	39.520	34.176	33.237	31.059	30.739
Kapitaallasten	8	25	25	25	25	25
Overige programmalasten	-10.562	116	116	116	116	116
Salariskosten WSW en WIW	58.013	61.905	54.590	54.101	52.069	52.598
Sociale uitkeringen	599.408	579.739	575.824	561.197	561.197	561.197
Subsidies en inkomensoverdrachten	21.103	17.100	18.972	18.715	18.715	18.715
Saldo voor vpb en reserveringen	-274.298	-265.848	-246.810	-225.589	-222.812	-223.537
Saldo voor reserveringen	-274.298	-265.848	-246.810	-225.589	-222.812	-223.537
Reserves	6.050	15.559	1.780	37	37	37
Onttrekking reserves	38.922	22.519	12.813	37	37	37
Begeleiding naar werk voor Statushouders	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	319	1.000	600	0	0	0
Bestemmingsreserve Breed Offensief	616	122	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)	31.869	14.176	11.308	0	0	0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	149	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling	996	751	265	37	37	37
Bestemmingsreserve Herinrichten instrument Hallo Werk t.b.v. Pro VSO jongeren	76	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	0	3.817	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Impuls baankansen speciaal voortgezet onderwijs	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	4.678	2.652	640	0	0	0
Bestemmingsreserve Uitvoering energietoeslag	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijschelding-Toeslagenaffaire	219	0	0	0	0	0
Rotterdams Investeringsmotor	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	33.571	9.960	11.308	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)	30.409	9.960	11.308	0	0	0
Bestemmingsreserve RAP fonds	1.696	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	1.466	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	700	3.000	275	0	0	0
Bestemmingsreserve Breed Offensief	200	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling	0	700	275	0	0	0
Bestemmingsreserve MaaS en Ma!N	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nieuw Beschut	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	500	2.300	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten RBZ	0	0	0	0	0	0
Saldo	-268.247	-250.289	-245.029	-225.552	-222.775	-223.500

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit rijksbijdragen in het kader van de Bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG) ten behoeve van de uitvoering van de Participatiewet. Vanuit deze bijdrage betaalt de gemeente bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies.

Lasten

De programmalasten bestaan voor het grootste deel uit de sociale uitkeringslasten. De participatiemiddelen, als integratie-uitkering in het Gemeentefonds, zijn bestemd voor re-integratie van werkzoekenden, werkzoekenden met een arbeidsbeperking en de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Reserves

Een belangrijke risicoreserve binnen dit programma is de bestemmingsreserve BUIG. Deze reserve wordt gebruikt voor het dekken van eventuele tekorten op de BUIG.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de programmalasten en baten wordt vooral beïnvloed door de geraamde ontwikkeling van de uitkeringslasten en het BUIG-budget. De lasten van de sociale uitkeringen zijn voor twee jaren (2025 en 2026) geraamd op basis van volume en prijs. Het BUIG budget voor deze jaren is gebaseerd op de laatst verkregen informatie van het Rijk. Voor de jaren daarna wordt de ontwikkeling in de verwachte rijksbaten gelijkgesteld aan de ontwikkeling van de verwachte lasten, waarvoor we aansluiten bij CPB-ramingen van de ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsuitkeringen.

Het meerjarig verloop op de apparaatslasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de mutatie in de formatie en de aan het personeelsbestand gerelateerde kosten: loonkosten, overige personele kosten en inhuur. De formatie van het organisatieonderdeel Werk en Inkomen is gebaseerd op de capaciteit die nodig is voor uitvoering van het geraamde bijstandsvolume. Deze formatie wordt vervolgens omgezet in het benodigde loonkostenbudget.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Werk en inkomen /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Werk en inkomen	-250.289	-245.029	-225.552	-222.775	-223.500
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-15.790	-13.377	-11.847	-11.591	-11.591
Arbeidsparticipatie - Werk	-71.961	-70.465	-62.535	-61.947	-62.033
Begeleide participatie	-105.034	-106.327	-106.700	-104.768	-105.349
Inkomensregelingen - Inkomen	-57.504	-54.859	-44.471	-44.469	-44.527

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Werk en inkomen		32.575	32.036	31.999	31.962	31.925
Bestemmingsreserve Breed Offensief		0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Werk en inkomen	32.575	32.036	31.999	31.962	31.925	
Bestemmingsreserve Breed Offensief	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor Breed Offensief uit te dekken. Hiervoor zijn specifieke Rijksgelden voor ontvangen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025	122	0	122	0	0	0
Raming 2026	0	0	0	0	0	0
Raming 2027	0	0	0	0	0	0
Raming 2028	0	0	0	0	0	0
Raming 2029	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)		25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Werk en inkomen	32.575	32.036	31.999	31.962	31.925	
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.					
Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025	29.217	9.960	14.176	0	25.000	
Raming 2026	25.000	11.308	11.308	0	25.000	
Raming 2027	25.000	0	0	0	25.000	
Raming 2028	25.000	0	0	0	25.000	
Raming 2029	25.000	0	0	0	25.000	
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt		433	433	433	433	433
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Werk en inkomen	32.575	32.036	31.999	31.962	31.925	
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	433	433	433	433	433	
Doel reserve:	Het gaat hier dus om middelen bedoeld voor de arbeidsregio (en dus niet alleen voor Rotterdam). De besteding van deze middelen wordt onder regie van de centrumgemeente (Rotterdam) afgestemd binnen					

	de arbeidsmarktregio.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	433	0	0	0	433		
	Raming 2026	433	0	0	0	433		
	Raming 2027	433	0	0	0	433		
	Raming 2028	433	0	0	0	433		
	Raming 2029	433	0	0	0	433		
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling				1.151	611	574	537	500
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Werk en inkomen	32.575	32.036	31.999	31.962	31.925			
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling	1.151	611	574	537	500			
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	2.602	0	751	700	1.151		
	Raming 2026	1.151	0	265	275	611		
	Raming 2027	611	0	37	0	574		
	Raming 2028	574	0	37	0	537		
	Raming 2029	537	0	37	0	500		
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW				3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Werk en inkomen	32.575	32.036	31.999	31.962	31.925			
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200			
Doel reserve:	Herstelprogramma Functiewaardering SW							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	7.017	0	3.817	0	3.200		
	Raming 2026	3.200	0	0	0	3.200		
	Raming 2027	3.200	0	0	0	3.200		
	Raming 2028	3.200	0	0	0	3.200		
	Raming 2029	3.200	0	0	0	3.200		
Bestemmingsreserve RAP fonds				2.463	2.463	2.463	2.463	2.463

Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen	32.575	32.036	31.999	31.962	31.925		
Bestemmingsreserve RAP fonds	2.463	2.463	2.463	2.463	2.463		
Doel reserve:	Met het Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief (RAP) fonds worden subsidies verstrekt aan partijen in de regio. De uitbetalingen van de subsidies lopen over de jaargrens heen.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2028)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	2.463	0	0	0	2.463	
	Raming 2026	2.463	0	0	0	2.463	
	Raming 2027	2.463	0	0	0	2.463	
	Raming 2028	2.463	0	0	0	2.463	
	Raming 2029	2.463	0	0	0	2.463	
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenaffaire			328		328	328	328
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen	32.575	32.036	31.999	31.962	31.925		
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenaffaire	328	328	328	328	328		
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	328	0	0	0	328	
	Raming 2026	328	0	0	0	328	
	Raming 2027	328	0	0	0	328	
	Raming 2028	328	0	0	0	328	
	Raming 2029	328	0	0	0	328	
Totaal			32.575	32.036	31.999	31.962	31.925

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt

Bij de Begroting 2026 zal een raming van de onttrekking reserve worden vastgesteld. Daarnaast zal de einddatum van de bestemmingsreserve nader bepaald worden.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 189

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Beleidskader Participatie 2023-2026](#)
- Tweede tertaaltertaalmonitor Werk en Inkomen 2024

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen zetten zich in om het doel van het programma te realiseren:

- Wigo4it C.V.
- Dimpact
- Coöperatie Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR)

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 190

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Versnel

Wethouder Versnel is verantwoordelijk voor de portefeuille Werk & Inkomen, Nationaal Programma Rotterdam Zuid en EU-arbeidsmigranten.

'We willen zoveel mogelijk Rotterdammers aan het werk en uit de bijstand helpen. En met de grote hoeveelheid vacatures is dit HET moment om daarin flinke stappen vooruit te zetten. We hebben iedereen nodig in onze stad.'

Voorjaarsnota 2025

Zorg, welzijn en wijkteams

Paginanummer in website: 191

Zorg, welzijn en wijkteams

Met het programma Zorg, welzijn en wijkteams beschermt en bevordert de gemeente de gezondheid van Rotterdammers. Het programma richt zich er ook op dat Rotterdammers zich op alle levensterreinen zelfstandig kunnen redden, zo nodig met een beroep op familie, vrienden en burens. De gemeente zorgt voor passende ondersteuning en hulp voor Rotterdammers die dat nodig hebben. Verder bevordert de gemeente dat kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien.

Voorjaarsnota 2025

Voortgang 2025

Paginanummer in website: 192

Voortgang Eerste herziening 2025

Jeugdpreventie

Collegetarget Jeugdpreventie: Vanaf 2023 ronden jaarlijks gemiddeld 5.000 kinderen en jongeren (en/of hun ouders/verzorgers) een goed onderbouwde of bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie af.

Realisatie 2024: **realisatie bekend bij Tweede herziening 2025**

Mijlpaal 2025: **5.000**

Realisatie tot en met april 2025: **realisatie bekend bij Tweede herziening 2025**

In 2025 is subsidie gegeven voor interventies voor minimaal 7.653 jeugdigen en/of hun ouders. Op dit moment zijn er nog geen realisatiecijfers over 2024 en 2025 beschikbaar. Volgens de afspraak in het definitieboekje voor de collegetargets volgt bij de Tweede herziening 2025 een rapportage over de voortgang in 2025 en de realisatie van heel 2024.

Preventieve ondersteuning Jeugd

Alcohol en andere drugs

De uitvoering van het Preventie- en Handavingsplan Alcohol en andere drugs 2023-2027, is onderdeel van het subsidiekader Jeugdpreventie en ligt op schema. De onderstaande bereik-resultaten in het eerste kwartaal van 2025 zijn in lijn met de gestelde bereik-doelstellingen voor 2025:

- Op alle instellingen voor speciaal voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs en op alle mbo-scholen met niveau 1 en 2 worden gezondheidscoaches ingezet. Dat leidt tot veel informatie deling en een groot bereik. 71 jongeren hebben een individueel traject gevolgd en daarmee hulp gekregen bij hun problematische gebruik. Doel voor 2025 is dat 184 jongeren een traject volgen.
- In 2025 is het doel dat er 8 ouderbijeenkomsten worden georganiseerd en hebben er al 6 plaatsgevonden waarbij 168 ouders ondersteund zijn in het bespreekbaar maken van middelengebruik met hun kinderen.
- In 2025 is het doel dat 165 professionals binnen de jeugdhulp, bij de wijkteams en binnen het jeugd- en jongerenwerk zijn getraind in het vroegtijdig signaleren van mogelijk problematisch gebruik. In het eerste kwartaal zijn 42 professionals getraind. Hierdoor is aandacht besteed aan mogelijke alcohol- en/of drugsproblematiek binnen 630 huishoudens waarmee deze professionals contact hebben.
- Bij het jaarlijkse Kopp/Kov-symposium hebben zoals verwacht 160 professionals van verschillende instellingen zich laten informeren over Kopp/Kov-problematiek. Het gaat om jongeren van wie ouders of andere opvoeders psychische problemen of verslavingsproblemen hebben.
- De drugstestservice was in het eerste kwartaal 15 donderdagavonden geopend. 240 bezoekers hebben hun drugs laten testen. 73 % van de aangeboden samples was MDMA/XTC. Daarnaast werden samples aangeboden waarvan 13 % 3-MMC (ook wel 'miauw' genoemd), 4 % 2c-b, 4 % cocaïne, 3% amfetamine/speed en 3% 'overige-middelen' bleken te zijn.

In het najaar ontvangt de gemeenteraad informatie over de bereik-resultaten (vanaf 2023 tot en met het eerste halfjaar van 2025) van dit vierjarige programma.

Schoolmaatschappelijk werk, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Schoolzorgteams

Het schoolmaatschappelijk werk en CJG verwijzen naar het preventieve aanbod. Daarmee dragen zij bij aan het bereik van de preventieve interventies van het subsidiekader Jeugdpreventie. Het schoolmaatschappelijk werk heeft een rol in schoolzorgteams en korte lijnen met het CJG. Daardoor zijn signalen en zorgen van ouders en het schoolteam over kinderen normaler. Zo regelt het schoolmaatschappelijk werk dat het preventieve wijknetwerk signalen oppakt, waarvoor geen jeugdzorg nodig is.

In het eerste kwartaal van 2025 was op 123 schoollocaties een schoolzorgteam actief. De deelnemers zijn het wijkteam, de schoolcontactpersoon van het samenwerkingsverband, het schoolmaatschappelijk werk en de intern begeleider van de school. Het eerste kwartaal 2025 stond in het teken van structurele financiering van de aanvullende uren schoolmaatschappelijk werk in de schoolzorgteams. De gemeente verwacht dat de schoolbesturen primair onderwijs daaraan meebetalen net als in de reguliere SMW-regeling.

Daarnaast is in overleg met de gemeente Rotterdam en de samenwerkende partijen vanuit het onderwijs door het CJG in het schooljaar 2023-2024 op 10 basisscholen een laagdrempelige pilot gedraaid om de meerwaarde te onderzoeken van deelname van het CJG aan het schoolzorgteam. Het CJG heeft deze pilot inmiddels geëvalueerd en bekeken wordt of voortzetting gewenst en haalbaar is.

Het CJG ontvangt in 2025 € 1,1 mln minder subsidie voor de aanvullende preventieve inzet in Rotterdam. Het opvangen van deze lagere subsidie wordt met name gerealiseerd door efficiëntere budgettaire keuzes. Zoals het gelijkwaardiger verdelen van de kosten van de Service en

Contactfunctie onder de regiogemeenten. En het realistischer begroten van de inzet op netwerkregie. Daardoor is de verwachting dat deze bezuiniging weinig tot geen effect heeft op de dienstverlening aan Rotterdamse ouders en hun kinderen.

Bestuursopdrachten in het Zorgdomein

Bestuursopdracht Zorg (BOZ)

De bestuursopdracht Zorg is voor het bedenken van oplossingen voor een toekomstbestendige zorg: het remmen van de groeiende vraag naar zorg en de daarbij oplopende (gemeentelijke) zorguitgaven.

In 2024 is een derde set met maatregelen gepresenteerd. Inmiddels zijn bijna alle maatregelen ingevoerd. De 36 maatregelen moeten in 2025 invulling geven aan een bedrag van € 47 mln. De gemeente blijft de effecten van de maatregelen monitoren. Dat gebeurt met kwantitatieve data en door gesprekken met medewerkers in de uitvoering en zorgaanbieders.

Een stevige sociale basis is belangrijk voor het stimuleren van de 'samenredzaamheid' in de wijk. De inzet van informele hulp helpt het verminderen van de vraag naar zorg. De gemeente is in gesprek met verschillende partijen over wat zij nodig hebben om met elkaar een stevige sociale basis te vormen voor Rotterdam. Op 16 april 2025 was hierover een tweede bijeenkomst. Daarnaast gaat de gemeente door met de pilots bestaanszekerheid in Bloemhof en Schiebroek in 2025. De aanpak zorgt voor betere samenwerking tussen partijen in de wijk. Het bestuurlijk besluit over mogelijk opschalen naar andere wijken wordt in september 2025 genomen.

Met een Rotterdamse campagne begin 2025 vroeg de gemeente aandacht voor veranderingen in de zorg. Onder meer met een uitzending van een debat op RTV Rijnmond (50.000 kijkers), een animatievideo op wachtkamerschermen bij 353 huisartsen en een special van Gers!Magazine over zorg met als thema 'omkijken naar elkaar'. Er komt een vervolg op de campagne 'Praat vandaag over morgen010'. Deze campagne laat mensen nadenken over het ouder worden. De gemeente werkt samen met andere partijen aan een vervolg in het versterken van bewustwording. En aan het stimuleren van gesprekken over de veranderende zorg onder de Rotterdammers. Voor medewerkers in de uitvoering en zorgprofessionals is speciale aandacht.

Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK)

Aanleiding voor de opdracht RBOK is de financiële overschrijding op de specialistische jeugdzorg in 2023. Bestuurders besloten om een regionale bestuursopdracht kostenbeheersing (RBOK) op te stellen. Die is in 2024 is gestart. Deze opdracht moet leiden tot een besparing van uiteindelijk € 54 mln voor de gemeente Rotterdam in 2028. Dit is onvoldoende om binnen de financiële kaders te blijven en daarom is de taakstelling uitgebreid met een extra Rotterdamse ambitie. De RBOK wordt in regionaal verband uitgevoerd en op totaalniveau gemonitord. Binnen de RBOK zijn ruim 20 maatregelen geformuleerd die zich richten op de clusters arrangementensystematiek, passend zorgaanbod, passende zorgvraag en randvoorwaarden. In 2025 worden de eerste maatregelen ontwikkeld voor de invulling van de Rotterdamse Extra Ambitie, deze maatregelen zijn georiënteerd op de lokale en regionale inkoop. Ook moeten deze maatregelen bijdragen aan een duurzaam Rotterdam Jeugdstelsel door aanpassingen in lijn met de verandering naar minder inzet van zware jeugdhulp. In de regionale opdracht wordt minimaal tweemaandelijks gemonitord hoe de kosten zich ontwikkelen ten opzichte van de begroting en of de maatregelen de gewenste impact hebben. De financiële effecten van de RBOK moeten tot uiting komen in neerwaartse druk op de voortdurende uitgavenstijging van de regionaal ingekochte jeugdhulp. Als dit in de realisatiecijfers tot uiting komt werkt het ook door in de begrotingsadviezen die de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) onder andere aan Rotterdam geeft.

Ouderen

Samen met de partners wordt gewerkt aan de uitvoering van de actieagenda Goud voor Oud, waaronder de collegeprioriteiten als zorg- en wijkrestaurants, huismeesters, Thuisplusflats en een dementievriendelijke stad.

Deze collegeperiode is ruim € 2 mln beschikbaar voor de subsidieregeling om de komst van nieuwe zorg- en wijkrestaurants te ondersteunen en bestaande restaurants te stimuleren om hun bedrijfsvoering te verduurzamen. Voor 2025 hebben 12 restaurants een subsidie gekregen. Een ander onderdeel van de actieagenda is de inzet van sociale huismeesters in seniorencomplexen. Dit gebeurt in samenwerking met de wooncorporaties. Eind 2024 zijn 5 subsidies verleend aan 5 woningbouwcorporaties voor de inzet van sociale huismeesters op basis van cofinanciering in 15 complexen. Inmiddels is voor 4 complexen een sociale huismeester gestart. Voor de andere complexen start de huismeester binnenkort of loopt de werving.

Voor 2025 zijn 30 trainingen in het signaleren en bejegenen van mensen met dementie ingekocht. Er is grote belangstelling bij partnerinstellingen. Ook de welzijnsorganisaties en Mantelfoon bereiken mensen met dementie en hun mantelzorgers. Er zijn dagactiviteiten, vrijwilligerswerk (Dementalent), individuele ondersteuning vanuit de Sociale Benadering Dementie en ondersteuning aan mantelzorgers. Dat laatste gebeurt bijvoorbeeld door de interventie 'Beter Thuis met Dementie'. De website www.rotterdamdementie.nl is vernieuwd. Door de raadsnotie Wandelmaatjes is de Unie van Vrijwilligers gestart met het gelijknamige project.

De implementatie van de ketenaanpak valpreventie is sinds januari 2024 in volle gang in Rotterdam. De Val Niet Trainingen, Thuis Onbezorgd Mobiel en Minder vallen Meer Bewegen zijn hiermee beter beschikbaar voor oudere Rotterdammers. In 2024 zijn er 86 Val Niet Trainingen gestart. Daaraan hebben 1.300 ouderen meegedaan. In 2024 is bij 3.500 ouderen een valrisicotest afgenomen via de Smart Floor. Ook is ingezet op het

blijven bewegen van ouderen na de training door de inzet van regisseurs Bewegen en Gezondheid. In 2025 zet de gemeente in op het verder uitbreiden van het bereik.

Collegetarget woon(zorg)concepten

In de collegeperiode 2022-2026 realiseert de gemeente minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en start met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen.

Realisatie 2024: **19**

Begroting 2025: **24**

Realisatie 30 april 2025: **20**

Het doel van het college is dat Rotterdammers zo prettig mogelijk oud worden. Er zijn twee onderdelen: uitbreiding van het aantal Thuisplusflats en bouw van nieuwe woon-(zorg)complexen. In 2022 is gestart met de nieuwbouw van Simeon en Anna in Feijenoord. In 2023 is de bouw begonnen van Odeon in het Centrum en Dukdalf in Feijenoord. De bouw van De Klapwiek in Prins Alexander is gestart in 2024, net als de bouw van het nieuwbouwproject Kruisnetlaan in Hoogvliet. In het eerste kwartaal van 2025 is de bouw gestart van Hofje van Weltevreden. Tot nu toe zijn 6 van de 10 nieuwbouwprojecten met een woon(zorg)concept voor ouderen gestart met bouw. Drie nieuwbouwprojecten zijn in voorbereiding, van 1 project is doorgang onduidelijk. Er wordt op dit moment gezocht naar een vervangend project zodat het collegetarget alsnog gehaald kan worden.

Om het aantal Thuisplusflats uit te breiden naar 20 Thuisplusflats heeft de gemeente een aanbesteding gehouden. Deze is in het tweede kwartaal van 2024 succesvol afgerond. Op 1 juli zijn de contracten ingegaan voor de 20 Thuisplusflats die verspreid over de stad te vinden zijn. Het gaat om 14 nieuwe Thuisplusflats en de voortgang van 6 bestaande Thuisplusflats onder de nieuwe contractvoorwaarden. Met het ingaan van de overeenkomsten voor de Thuisplusflats is dit onderdeel van het collegetarget woon(zorg)complexen behaald. De commissie Zorg, Wonen, Welzijn en Sport is hierover geïnformeerd. Om de collegetarget als geheel te halen, moeten beide onderdelen van de collegetarget worden behaald.

Inkoop

De nieuwe contracten voor de Wmo zijn op 1 januari 2025 ingegaan. Het gaat om maatwerkvoorzieningen zoals huishoudelijke ondersteuning of dagbesteding. De aanbesteding is gebaseerd op de ambities uit het beleidsplan Heel de Stad". Dit beleidsplan is opgevolgd door het integrale beleidsplan "Passende zorg voor Heel de Stad". Ook is rekening gehouden met de doelstellingen over uitvoerbaarheid en financierbaarheid van zorg uit de Bestuursopdracht Zorg. De implementatieperiode is in het eerste kwartaal van 2025 afgerond.

Op 3 april 2025 is de aanbesteding Wmo Woningaanpassingen en Trapliften gepubliceerd. De beoogde ingangsdatum van het nieuwe contract is 1 januari 2026. Woningaanpassingen zijn bedoeld om de zelfredzaamheid te vergroten en Rotterdammers te ondersteunen om langer zelfstandig thuis te wonen. Het gaat om voorzieningen zoals trapliften of een helling bij de voordeur.

De voorbereidingen van de aanbesteding Wmo Hulpmiddelen zijn gestart, de beoogde publicatiedatum is medio juni. Hulpmiddelen moeten de zelfredzaamheid vergroten en Rotterdammers in staat te stellen zo lang mogelijk mee te doen. Wmo hulpmiddelen variëren van rolstoelen, woonhulpmiddelen (bijvoorbeeld tillift) tot vervoersvoorzieningen (bijvoorbeeld scootmobiel).

[Zorg voor elkaar | rotterdam.nl](https://www.rotterdam.nl/zorg-voor-elkaar)

[Vind uw zorgaanbieder | rotterdam.nl](https://www.rotterdam.nl/vind-uw-zorgaanbieder)

Kwetsbare Rotterdammers doen mee

Dakloze EU-Arbeidsmigranten

Een maatregel van het vastgestelde Actieplan Buitenslapers is het bieden van laagdrempelige opvang voor dakloze EU-migranten die geen recht hebben op reguliere opvang of ondersteuning. Sinds 1 juni 2024 is er 's-nachts en overdag opvang voor 60 niet-rechthebbende dakloze EU-migranten voor maximaal 8 weken. Overdag is er aanbod van verschillende hulpverlenings- en zorgtrajecten. En sinds 1 september 2024 is er ook de mogelijkheid voor de deelnemers om een alcohol- of middelendetox te doen. Het doel is perspectief bieden door begeleiding naar werk of terugkeer naar het land van herkomst. Deze opvang is tot stand gekomen door een bijzondere samenwerking tussen zorg- en veiligpartijen en heeft veel dakloze EU- arbeidsmigranten weer op weg geholpen naar een baan of naar land van herkomst. Er zijn al rond de 300 personen via deze opvang geholpen. Rond de 70% van de deelnemers die een traject afrondt, stroomt succesvol uit. Gezien deze positieve resultaten en ervaringen was de insteek om in de voorjaarsretraite 2025 geld vrij te maken om tot eind 2026 door te kunnen met deze opvang. En dat is gelukt. De betrokken partijen bouwen graag verder op de basis die de afgelopen periode is gelegd, door de hulpverlening in de komende tijd nóg effectiever te maken. Zo willen we de nood onder deze doelgroep verlichten en de stad voor iedereen leefbaar houden.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Zorg, welzijn en wijkteams

- € 24.771

Bijstelling wonen kwetsbare personen	- € 1.300
Doorontwikkeling automatisering zorgketen	- € 1.000
Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden	- € 1.218
Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden - oplossing	€ 345
PGB Jeugdhulp	- € 10.797
Regionale Jeugdhulp	- € 7.478
Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	- € 1.000
Crisisopvang slachtoffers huiselijk geweld	- € 600
Knelpunten automatisering zorgketen	- € 440
Onderbesteding Wmo	€ 1.220
Pilot opvang niet-rechthebbende EU-migranten	- € 1.500
Terugvorderingsresultaat subsidies Maatschappelijke Opvang	€ 2.000
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 3.004

Voorjaarsnota 2025

Bestuurlijke hoofdlijnen

Paginanummer in website: 193

Bestuurlijke hoofdlijnen

Zorg

Het college heeft opdracht gegeven met maatregelen te komen voor een toekomstbestendig zorgstelsel van Rotterdam. Deze bestuursopdracht Zorg moet leiden tot beperking van de groei van het beroep op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. De gemeente blijft hierover in gesprek met bewoners en zorgaanbieders in de jeugdzorg, de thuiszorg en de Wmo. Het integraal plan 'Passende Zorg voor Heel de Stad' is een aanvulling op het bestaande beleidskader 'Heel de Stad': met deze aanvullingen op het beleid blijft de gemeente de uitgangspunten van 'Heel de Stad' hanteren, maar passend binnen de beperkte arbeidscapaciteit en middelen. Met het oog hierop is ook inzet op preventie van Zorgfraude een belangrijk punt. Ook in regionaal verband (binnen de GRJR), worden er stijgende kosten gezien bij de specialistische jeugdhulp. Daarom is er ook een Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) gestart. Samen met regiogemeenten en de jeugdzorgaanbieders werkt de gemeente Rotterdam aan het terugdringen van de kostenstijging.

Daarnaast hebben we in december 2023 een regioplan 'Samen zorgen voor Morgen' ondertekend waarin we (als uitwerking van het landelijke Integraal Zorgakkoord/IZA) afspraken gemaakt hebben binnen de zorgkantorregio (Zilveren Kruis, de zorg, en welzijnsaanbieders en de gemeenten Rotterdam, Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel). Op basis van dit regioplan is een IZA-werkagenda opgesteld waarin verschillende maatregelen worden geprioriteerd en uitgewerkt in tien actielijnen. Daarbij wegen we ook welke rol het sociaal domein (en daarbinnen de gemeente) in de transitie van zorg kan nemen en wat daarvoor nodig is. Dit hangt ook samen met de uitwerking van het landelijke coalitieakkoord en de rijksbegroting 2025.

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd vraagt een kwalitatieve verbetering van het jeugdstelsel en financiële houdbaarheid. Dit moet leiden tot minder inzet van individuele jeugdhulp en meer ondersteuning in de context van de jeugdige. Deze doelstelling hangt samen met het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de landelijke onderwijsagenda's. Eind januari 2025 heeft de commissie-Van Ark een adviesrapport uitgebracht over de voortgang op de Hervormingsagenda Jeugd. In het rapport zijn inhoudelijke adviezen en adviezen voor bijstelling van de financiële reeks opgenomen. Het Rijk geeft in haar Voorjaarsnota aan hoe zij omgaat met de (financiële) adviezen van de commissie-Van Ark. Gemeenten krijgen vanaf 2025 een structureel bedrag van € 414 miljoen erbij voor jeugdzorg en in 2026 en 2027 worden de besparing uit de Hervormingsagenda Jeugd verzacht. Hierdoor wordt de pijn op korte termijn (deels) verlicht, maar vanaf 2028 zijn er juist extra bezuinigingen ingeboekt. Vanaf dat jaar verwacht het Rijk de volledige besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd te realiseren en zijn er daarbovenop nog aanvullende maatregelen ingeboekt. We zijn blij dat er beweging is vanuit het kabinet richting gemeenten, maar we verwachten dat de uitkomsten van de Voorjaarsnota geen volledige rust zal brengen in het Jeugdhulpvraagstuk; dus de gesprekken met Rijk en VNG lopen door. Ondertussen wordt met onze partners onverminderd gewerkt aan de opgave van de BOZ en de RBOK. De inhoudelijke beweging van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en de adviezen van de commissie-Van Ark sluiten grotendeels aan op de verandering die is beschreven in de meerjarige inkoopcontracten jeugdhulp. Via de Rotterdamse Bestuursopdracht Zorg (BOZ) en de Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) werkt de gemeente aan de financiële houdbaarheid. Onderdeel daarvan is ook te kijken naar andere domeinen om de zorgkosten te verlagen bijvoorbeeld op het gebied van wonen en onderwijs.

Digitale inclusie

We leven in een wereld waar digitalisering toeneemt en invloed heeft op hoe we werken, leren en met gezondheid omgaan. Sommige mensen profiteren van deze ontwikkelingen maar anderen ervaren juist problemen door deze digitalisering. We willen gelijke kansen voor alle Rotterdammers, waarbij toegang tot digitale middelen en digitale vaardigheden belangrijk zijn. Meedoen in Rotterdam betekent namelijk ook digitaal meedoen. Om dat te bewerkstelligen zijn onder andere onderstaande initiatieven gepland en uitgevoerd:

- Op 22 mei 2025 was de officiële opening van het speciaal leer- en ontwikkelcentrum Dream Space. Daar leren kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs omgaan met techniek en Artificial Intelligence (AI). Kinderen leren kritisch nadenken, samenwerken en programmeren. De gemeenschappelijke doelen van deze samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, Feyenoord Foundation en Microsoft zijn gericht op het (verder) ontwikkelen van digitale geletterdheid en het wegwerken van leerachterstanden. Gezamenlijk zetten zij zich in voor digitale inclusiviteit en gelijke kansen voor kinderen.
- In samenwerking met Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam en Techniek College Rotterdam (mbo) wordt gewerkt aan de realisatie van het Rotterdams Sociaal AI-Lab. Een plek voor educatie, waar kennis wordt gedeeld over hoe algoritmen werken, wat inzet van AI betekent en hoe we met de ervaringen en behoeften van Rotterdammers algoritmen op een goede manier kunnen inzetten. Samen worden AI-oplossingen ontwikkeld die inclusiviteit bevorderen.
- 3.200 Rotterdammers die geen toegang hebben tot veilig werkende apparaten, krijgen een refurbished laptop. Op voorwaarde dat zij 6 trainingen van 3 uur op locatie volgen. Daarnaast hebben alle deelnemers het eerste jaar toegang tot een online leerplatform. Zo kunnen zij hun laptop effectief gebruiken en hun digitale zelfstandigheid vergroten.

- In samenwerking met SIDN Fonds en Public Roam moedigt de gemeente organisaties in de stad aan om Rotterdammers veilig en gratis WIFI aan te bieden. De gemeente biedt hierbij ondersteuning in de kosten in het eerste jaar. De Bibliotheek Rotterdam is de eerste organisatie die dankzij deze samenwerking veilig, eenvoudig en gratis toegang biedt aan bezoekers.
- Via kleine, lokale initiatieven die de wijken en Rotterdammers goed kennen, ondersteunt de gemeente diverse projecten om Rotterdammers bewust te maken van digitale vaardigheden die zij in het dagelijkse leven kunnen gebruiken. Ook ondersteunt de gemeente projecten die ouderen en laaggeletterden stimuleren digitale voorzieningen te gebruiken.

Ambities 2026

In 2026 blijven activiteiten voor digitale inclusie doorgaan om kansengelijkheid te stimuleren. De aanpak van verdere ontwikkeling digitalisering is erop gericht om meer Rotterdammers toegang te geven tot digitale informatie en digitale middelen.

Gemeente Rotterdam, Feyenoord en Microsoft blijven met het project Dream Space Rotterdamse jongeren ondersteunen in digitale geletterdheid. De samenwerking loopt door in het schooljaar 2026.

Met het Rotterdams Sociaal AI-Lab wil de gemeente de impact maken waarvoor zij samenwerkingsverbanden is aangegaan met de 3 onderwijsinstellingen in 2024 en 2025. Een ruimte voor het delen van kennis en ervaring en voor het ontwikkelen van algoritmetoepassingen vanuit het sociaal perspectief van AI. Behalve de kennisinstellingen, betrekken de gemeente ook Rotterdammers en maatschappelijke partners.

De gemeente wil inzetten op steeds meer (publieks)locaties, met gratis en veilig WIFI.

De gemeente wil succesvolle projecten voor het vergroten van het bereik van digitale inclusie-initiatieven uitbreiden naar steeds meer locaties om meer Rotterdammers te bereiken.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Jongeren zonder achterstand

Paginanummer in website: 194

Doel: Jongeren zonder achterstand

Wat willen we bereiken?

De jeugd heeft een kansrijk toekomstperspectief

- De jeugd is ondersteund in zijn schoolsucces
- De jeugd is ondersteund in zijn sociaal-emotionele vaardigheden
- De jeugd groeit op in een positief pedagogische opvoedklimaat
- De jeugd wordt preventief ondersteund in het voorkomen van middelengebruik

De jeugd groeit veilig op

- De jeugd heeft een veilige omgeving met opvoedvaardige ouder(s)/verzorger(s)

De jeugd is mentaal gezond

- De jeugd wordt vroegtijdig, preventief en effectief ondersteund bij mentale problemen
- De jeugd krijgt die ondersteuning zoveel mogelijk in zijn eigen leefomgeving
- De jeugd krijgt ondersteuning passend bij de vraag

Wat gaan we daarvoor doen?

De jeugd heeft een kansrijk toekomstperspectief

- We versterken de sociaalemotionele vaardigheden van kinderen en jongeren en de opvoedvaardigheden van ouders met goed onderbouwde en effectieve preventieve interventies. Dit gebeurt in alle gebieden en online via het [Subsidiekader Jeugdpreventie: 'Versterken en Voorkomen'](#)
- In 2024 is een nieuwe subsidieregeling beschikbaar gesteld voor informele leerondersteuning voor twee schooljaren. Het gaat om subsidies aan organisaties die huiswerkbegeleiding, examentraining en bijlessen verzorgen voor jonge Rotterdammers die niet van huis uit deze ondersteuning kunnen ontvangen.
- De aangevraagde subsidies zijn hoger dan het beschikbare budget van € 800.000 voor de schooljaren 2024-2025 en 2025-2026. Er vindt tijdige beoordeling plaats van de aanvragen, zodat de aanvragende organisatie ruim voor het begin van het nieuwe schooljaar weet of ze de gevraagde subsidie krijgt.

De Jeugd groeit veilig op

- Sinds 2018 kunnen Rotterdammers die dat nodig hebben Wmo-maatwerkondersteuning ontvangen, waarin ook een Wmo-gezinsarrangement is inbegrepen. Dit gezinsarrangement is bedoeld om kwetsbare ouders te ondersteunen bij hun taak als opvoeder van hun kinderen. Boven op de uren vanuit de Wmo is aanvullende zorg mogelijk om naast de Wmo ondersteuning ook lichte, laagfrequente, opvoedingsondersteuning te geven.
- Met de nieuwe inkoop Wmo zijn de bestaande gezinsarrangementen (opvoedondersteuning) uitgebreid met kindgerichte ondersteuning. Daarnaast is het mogelijk een gezinsarrangement in te zetten voor Rotterdammers die te maken hebben met huiselijk geweld. Dit gebeurt volgens dezelfde systematiek: Wmo-ondersteuning + gezinsondersteuning.
- De aanduiding 'uitbreiding' bij gezinsarrangementen wordt gedoeld op een hogere intensiteit van de bestaande gezinsarrangementen en uitbreiding met de doelgroep huiselijk geweld (aanbieders Wmo).

De jeugd is mentaal gezond

- We organiseren passende preventieve interventies en ondersteuning, toegankelijk en bewezen effectief. Versterken sociaal emotionele vaardigheden en voorkomen psychosociale problematiek bij kinderen en jongeren. Dit doen we onder andere met inzet van het Schoolmaatschappelijk werk, CJG, Kinder- en jongerenwerk en het Subsidiekader Jeugdpreventie: 'Versterken en Voorkomen'
- We bevorderen toegankelijke jeugdhulp, passend bij de vraag, en van goede kwaliteit
- We zorgen voor capabele, efficiënte hulpverleners
- We investeren in Schoolzorgteams zodat kinderen en hun ouders/gezinnen middels een goede signalering en zorgcoördinatie op de school - eerder en meer nabij – de ondersteuning en hulp kunnen krijgen die ze nodig hebben en die passend is bij hun ondersteuningsbehoefte.

Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming

- Het doel van het Toekomstscenario is één samenhangend systeem en een mensgerichte keten, voor hulp en ondersteuning aan gezinnen en huishoudens waarin sprake is van onveiligheid of huiselijk geweld. Een wijkteam biedt hulp en ondersteuning aan kinderen, volwassenen, huishoudens en gezinnen. Zo nodig ondersteunt een regionaal veiligheidsteam het wijkteam.
- Vanuit het landelijk programmaplan werken Rijk, VNG, gecertificeerde instellingen, Veilig Thuis-organisaties, Raad voor de Kinderbescherming en cliëntvertegenwoordigers samen het Toekomstscenario uit. De gemeente Rotterdam is aangesloten bij de uitvoering van het landelijke programmaplan. In april werd bekend dat het rijk geen middelen voor deze transitie heeft gereserveerd in de voorjaarsnota. Ondanks dit besluit houden de opdrachtgevers – het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Vereniging Nederlandse Gemeenten – de koers richting het Toekomstscenario vast. Voor de zomer moet duidelijk worden hoe het landelijke proces verder zal verlopen.
- Op regionaal niveau is een governancestructuur ingericht, met aandacht voor een goede verbinding met de Hervormingsagenda Jeugd. Vanuit een meerjarig ontwikkel- en invoeringsproces worden door gemeenten, VTRR, de GI's en RvdK uitwerkingsvraagstukken opgepakt.
- De gemeente Rotterdam is nauw betrokken op alle niveaus en werkt actief mee aan regionaal beproeven ('proeftuin'). Het regionaal beproeven betekent: ervaringen uit de praktijk gebruiken voor verdere ontwikkeling, uitwerking en versteviging van beleid en uitvoering binnen de kind- en gezinsbeschermingsketen op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau.
- Op lokaal niveau wordt in samenhang met landelijke en regionale ontwikkelingen onderzocht wat nodig is om volgens de uitgangspunten van het Toekomstscenario te gaan werken.

Gecertificeerde instellingen

De gecertificeerde instellingen (GI's) laten een positieve ontwikkeling zien in de bedrijfsvoering, werving en behoud van personeel en daling van het verzuim. De samenwerking tussen de 3 GI'S binnen de regio is verder geoptimaliseerd. Dit blijkt onder andere uit de onderlinge verdeling van casuïstiek waardoor er ruimte ontstaat bij één van de GI's om zaken op te nemen en het toewerken naar uniforme rapportages.

Jeugdbescherming

De krapte op de arbeidsmarkt, het inwerktraject van nieuw personeel en de verlaging van de caseloadnorm zorgt ervoor dat nog niet alle jeugdigen een vaste jeugdbeschermmer hebben, maar wel een vast contactpersoon.

De dalende trend van instroom van kinderbeschermingsmaatregelen in de jeugdbescherming zet verder door. De focus van de GI's ligt op inzet van tijdige en passende hulp aan de gezinnen. Wijkteams zetten in op vroege signalering en tijdige inzet van (specialistische) hulp en intensieve ondersteuning om jeugdbeschermingsmaatregelen te voorkomen.

Jeugdreclassering

In tegenstelling tot de jeugdbescherming is bij de jeugdreclassering een stijgende lijn zichtbaar in het aantal opgelegde maatregelen. De krapte op de arbeidsmarkt en het inwerktraject van nieuw personeel is ook van toepassing voor jeugdreclassering. Ook hier werken de 3 GI's samen en verdelen zij onderling casuïstiek.

Jeugdhulp in het Strafrechterlijk kader (JiSK)

Jeugdcriminaliteit wordt over de hele linie bestreden met een focus op vermindering. Variërend van preventieve maatregelen tot de inzet van forensisch specialistische jeugdhulp. In 2024 is de gemeente gestart met een verdiepingsanalyse naar jeugdigen in het strafrechterlijk kader, in samenwerking met alle betrokken partners binnen de jeugdstrafketen, waar de urgentie gezamenlijk wordt gevoeld. De eerste tussentijdse uitkomsten zijn besproken tijdens een (bestuurlijk) rondetafelgesprek, waarin gezamenlijk commitment is verkregen en richting is gegeven aan de vervolgstappen. Dit omvat onder meer de wens tot een brede onderzoeksopdracht, versterking van de integrale samenwerking en een gerichte inzet op preventie.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget jeugdpreventie: Vanaf 2023 ronden jaarlijks gemiddeld 5.000 kinderen en jongeren (en/of hun ouders/verzorgers) een goed onderbouwde of bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie af.	Nog niet te meten	5.602	2.083 (t/m juni 2024)	5.000		5.000			

27 Jongerenhubs gericht op talentontwikkeling	16	9	29	33					

Toelichting indicatoren

Target Jeugdpreventie

De gemeente rapporteert volgens het definitieboekje voor de college targets. Bij deze begrotingsherziening de realisatie over 2023 en de voortgang over 2024 omdat deze gegevens bij de eerste begrotingsherziening 2024 nog niet beschikbaar waren. De mijlpaal voor 2023 is met 5.602 deelnemers behaald.

Daarnaast is te melden:

- Voor 2024 zijn voor minimaal 6.400 deelnemers goed onderbouwde en bewezen effectieve preventieve jeugdinterventies gesubsidieerd. Daarvan zijn in de eerste 4 tot 6 maanden 2.083 trajecten succesvol afgerond.
- Voor 2024 zijn de cijfers op schema. De gemeente blijft in gesprek met aanbieders omdat de uitval van deelnemers een aandachtspunt blijft en aanbieders door krapte op de arbeidsmarkt soms moeite hebben met het werven en behouden van personeel.
- Op dit moment zijn er nog geen realisatiecijfers over 2024 en 2025 beschikbaar. Volgens de afspraak in het definitieboekje voor de college targets volgt bij de Tweede herziening 2025 een rapportage over de voortgang in 2025 en de realisatie van heel 2024.

Jongerenhubs

Het college wil jongeren meer ruimte geven. Daarom zet het college in op de realisatie van de jongerenhubs. Dit zijn plekken voor en door jongeren voor ontmoeting, talentontwikkeling en jeugdparticipatie. In de afgelopen twee jaar zijn 30 hubs geopend. In de loop van 2025 worden nog 3 jongerenhubs geopend.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Kwetsbaren doen mee

Paginanummer in website: 195

Doel: Kwetsbaren doen mee

Wat willen we bereiken?

- Kwetsbare Rotterdammers wonen zoveel mogelijk zelfstandig met ondersteuning in de wijk of thuis.
- Directe en duurzame veiligheid slachtoffers van huiselijk geweld (bij geweld eerst werken aan directe veiligheid van het slachtoffer en daarna aan onderliggende risicofactoren zodat het geweld niet terugkeert).
- Verminderen van het aantal daklozen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwetsbare Rotterdammers wonen zoveel mogelijk zelfstandig met ondersteuning in de wijk of thuis

Dakloosheid

Net als vorig jaar is een onverminderde hoge druk te zien op de opvang. In 2025 zet de gemeente in op het bewerkstelligen van een omslag van opvang naar Wonen Eerst. Wonen Eerst houdt in dat mensen niet eerst allerlei hulptrajecten hoeven af te ronden voordat ze zelfstandig kunnen gaan wonen. Maar dat een eigen huis met passende begeleiding juist de eerste stap is naar herstel. Gebaseerd op succesvolle initiatieven zoals Project010 en Housing First wil de gemeente het principe van Wonen Eerst breder uitrollen in Rotterdam. Het streven is om per 1 juli 2025 van start te gaan met de uitrol van Wonen Eerst in gezamenlijkheid met de woningcorporaties en zorgaanbieders. En binnen 3 jaar de omslag te kunnen maken waarbij de gemeente de opvang langzaam afbouwt. De gemeente breidt het aantal plekken Room First uit. Want het duurt een aantal maanden voordat de woning kan worden aangeboden en de gemeente de verblijfsduur in de opvang zo beperkt mogelijk wil houden. In het kader van een passend woonzorglandschap met voldoende woonzorgplekken onderzoekt de gemeente onder andere de mogelijkheid voor een tweede plek voor Skaeve Huse.

Huiselijk geweld

Vanuit het beleidskader Samen naar een toekomst zonder geweld (2024-2027) werkt de gemeente samen met de partners in het veld aan het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld. Om beter te sturen op kwaliteit van interventies en op inzet van budget is in juli 2024 het nieuwe subsidiekader preventie Huiselijke Geweld en Kindermishandeling vastgesteld. De subsidies voor 2025 zijn volgens de systematiek van dit kader verleend. Vanaf januari 2025 kan het nieuwe Wmo-arrangement voor slachtoffers van huiselijk geweld worden afgegeven. Hierin zijn specifieke ondersteuningsdoelen opgenomen gericht op veiligheid, herstel en relatiedynamiek. Op basis van historisch gebruik is de inschatting dat er jaarlijks in totaal ongeveer 500 cliënten extramurale ondersteuning en 80 cliënten intramurale ondersteuning bij huiselijk geweld zullen krijgen. In 2024 is een kostprijsonderzoek uitgevoerd voor de crisisopvang op basis waarvan de subsidie voor 2025 is verleend. Om knelpunten in de crisisopvang op te lossen werkt de gemeente met de opvangorganisaties aan een ontwikkelagenda. Om te komen tot reële tarieven wordt in 2025 in opdracht van de GRJR (Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond) een kostprijsonderzoek uitgevoerd voor Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond. Om de effectiviteit van het tijdelijk huisverbod te vergroten werkt de gemeente samen in G4-verband, het ministerie en partners aan verbeteringen in de wet Tijdelijk huisverbod. Samen met veiligheids- en zorgpartners werkt de gemeente aan het vergroten van de aangiftebereidheid door onder andere betere ondersteuning van slachtoffers. In Via225 werken het centrum seksueel geweld (CSG), Filomena (centrum huiselijk geweld en kindermishandeling) en het Erasmus MC gezamenlijk aan de aanpak van ernstig huiselijk geweld en seksueel geweld.

Samenvattend ondernemen we de volgende stappen:

Kwetsbare Rotterdammers wonen zoveel mogelijk zelfstandig met ondersteuning in de wijk of thuis

- We bieden samenhangende professionele ondersteuning door verlenen basishulp en casusregie
- We werken samen met de regio ten aanzien van aanbod beschermd wonen inclusief spreiding
- We gaan differentiëren in woonzorgaanbod, onder andere door het inkopen van semimurale arrangementen.
- We creëren goede randvoorwaarden voor zelfstandig wonen mét ondersteuning.

Directe en duurzame veiligheid slachtoffers van huiselijk geweld

- We zorgen voor meer kennis in de stad over alle vormen van huiselijk geweld (waaronder femicide), kindermishandeling en seksueel geweld en over de route naar hulp.

- We organiseren passende hulp voor slachtoffers en plegers van huiselijk geweld door sterke wijkteams, de mogelijkheid van een huiselijk geweld arrangement, een vorm van directe toegang tot de crisisopvang en inzet van ambulante hulpverlening.
- We werken aan het oplossen van knelpunten in de crisisopvang vanuit een ontwikkelagenda. Knelpunten zijn er vooral in de doorstroom en uitstroom vanuit de crisisopvang.
- We zorgen voor het meer effectief inzetten van het tijdelijk huisverbod door het vergroten van kennis en verkennen van een ruimere toepassing.
- We dragen zorg voor een sterk centrum huiselijk geweld en kindermishandeling (Filomena). De fysieke locatie Via 225 zorgt voor betere verbinding met het centrum seksueel geweld en het ErasmusMC.

Verminderen van het aantal daklozen

- Verminderen van instroom in opvang en beschermd wonen o.a. via preventieve inzet
- Maximale benutting voorraad sociale huurwoningen voor uitstroom uit opvang en woonzorgvoorzieningen en uitrol Wonen Eerst
- Verblijfsduur in de opvang verkorten
- Het doel is dat per 2026 de maximale verblijfsduur voor volwassenen 3 maanden is
- Werktrajecten als IPS (Individuele Plaatsing en Steun) verhogen. Het streven was om in de periode tot 2026 minimaal 50 mensen aan betaald werk te helpen geholpen via IPS of een soortgelijk traject. Tot en met 2023 zijn al 59 mensen geholpen via IPS.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Toename van aantal meldingen waarbij duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar	86%	87%	90,1%		90%	90%			
Nieuw: Daling van het aantal hermeldingen bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond		40,4%	38,9% (CBS)		38%	37,5%			
Voorkomen instroom opvang en BW	1.031 (toelatingen opvang) 402	1.149 (toelatingen opvang) 398	1.198 (Toelating opvang) 408 (instroom BW)						
Benutting sociale huurwoningen	21%	22%	23%		25%				
Verkorten verblijfsduur in de opvang	50% van de slapers verbleef langer dan 90 dagen	47,25% van de slapers verbleef langer dan 90 dagen in de opvang	48,38% van de slapers verbleef langer dan 3 maanden			< 3 maanden			
Werktrajecten IPS		tot en met 2023 59 IPS	68 IPS trajecten		totaal 50 IPS				

Toelichting indicatoren

Toename van aantal meldingen waarbij duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar

De cijfers worden sinds 2017 geregistreerd in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (VTRR). De registratie wordt steeds nauwkeuriger en vollediger. Voor de indicator 'duur geweld' registreert VTRR de duur van het geweld vóór de eerste melding. Cliënten kunnen dit echter niet altijd aangeven. Het percentage is berekend over het aantal casussen waarvan de duur wél bekend is. De cijfers zijn één keer per jaar beschikbaar, na afloop van het jaar.

Daling van het aantal hermeldingen bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond

Het CBS verzamelt sinds 2023 cijfers over het aantal hermeldingen bij Veilig Thuis. Dit cijfer is een indicatie voor het bereiken van duurzame veiligheid. Bij duurzame veiligheid keert het geweld niet terug.

Voorkomen instroom en BW

We willen voorkomen dat mensen instromen in opvang en beschermd wonen. Dit willen we bereiken door meer in te zetten op preventie, bijvoorbeeld als het gaat om het verbeteren van de ondersteuning van de bankslapers en de groep nazorg ex-gedetineerden, en door het voorkomen van huisuitzettingen. Ook de inzet van ambulante ondersteuning draagt hieraan bij. Op basis van deze indicatoren wordt het aantal toelatingen voor de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen gekwantificeerd

Benutting sociale huurwoningen

We willen bereiken dat de doelgroep zo passend en zelfstandig mogelijk gaat wonen. Dit willen we realiseren door de sociale huurvoorraad maximaal te benutten voor uitstroom uit voorzieningen en dor initiatieven als Wonen Eerst. Het gaat jaarlijks om maximaal 25% van het totaal aantal vrijkomende sociale huurwoningen die voor deze doelgroep ingezet kunnen worden, via urgenties.

Verkorten verblijfsduur in de opvang

Aansluitend bij de ambitie om de doelgroep sneller passend te laten wonen, verkorten we de verblijfsduur in de opvang. Dit wordt gemeten aan de hand van de verblijfsduur in de opvang.

Werktrajecten IPS

De opgave is om de betrokkenheid van inwoners te bevorderen. Focus voor de komende tijd ligt op activering naar betaald werk. Er zijn verschillende instrumenten om dit uit te voeren. De inzet van deze instrumenten willen we beter benutten. We willen bereiken dat tussen nu en 2026 in totaal tenminste 50 personen aan betaald werk geholpen zijn met de methode Individuele Plaatsing en Steun (IPS), of een soortgelijk werkinstrument.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Ouderen gezond en vitaal

Paginanummer in website: 196

Doel: Ouderen gezond en vitaal

Wat willen we bereiken?

Oudere Rotterdammers zijn zo lang mogelijk vitaal

- Ouderen kunnen langer zelfstandig blijven wonen.
- Ouderen krijgen passende zorg en ondersteuning.
- Rotterdam is een dementievriendelijke stad.

Meer ouderen omarmen een gezonde leefstijl

Minder ouderen zijn eenzaam

Wat gaan we daarvoor doen?

Oudere Rotterdammers zijn zo lang mogelijk vitaal

- Inzet op valpreventie, door inzet van de interventies Thuis Onbezorgd Mobiel en Minder vallen Meer bewegen.
- Ouderen sporten en bewegen meer, door het zorgen voor (meer) passend en laagdrempelig aanbod zoals ‘walking sports’ na valpreventie door Sportbedrijf en Sportsupport, zodat ouderen na de interventie blijven bewegen.
- We zetten in op de huisbezoeken 75+’ers en verwijzen naar voorzieningen in de wijk
- Activiteiten rondom zingeving en rouwverwerking, zoals Ouderdom komt met vragen, Rouw en verlies, Zin in Leven en maatjesprojecten.

Oudere Rotterdammers wonen zo lang mogelijk zelfstandig

- Ontwikkeling van woon(zorg)concepten voor ouderen. Dit gebeurt zowel in nieuwbouw als in bestaande seniorencomplexen. We breiden het aantal Thuisplusflats uit. Wijkgerichte samenwerking en een dementievriendelijke stad.
- Organisatie van niet-geïndiceerde dagbesteding en het stimuleren van projecten als bijvoorbeeld DemenTalent en voetbalherinneringen.
- Brede uitvraag naar welke ondersteuning passend is om zelfstandig te kunnen blijven wonen.
- Aanbod van passende ondersteuning vanuit wijkteam of Wmo- maatwerkvoorzieningen.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget woon(zorg)concepten: In de collegeperiode 2022-2026 realiseren we minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en starten met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen	1	3	19 (tot 31 dec 2024)		20 (t/m 30 april 2025)	24			

Aantal deelnemers valpreventietrainingen	300	700	1300			608			
Aantal bezochte ouderen en doorverwijzingen naar voorzieningen in de wijk	1.992	4.606	3.702			2.500			
	525	697	1377			625			
Aantal organisaties in Rotterdam dat het predicaat dementievriendelijk heeft	0	1	2		4	6			

Toelichting indicatoren

Collegetarget woonzorgconcepten

Het doel van het college is dat Rotterdammers zo prettig mogelijk oud worden. Er zijn twee onderdelen: uitbreiding van het aantal Thuisplusflats en bouw van nieuwe woon(zorg)complexen. Zoals onder het kopje woon(zorg)concepten beschreven is de bouw van inmiddels 6 nieuwe woon(zorg)concepten gestart.

En zijn op 1 juli 2024 de contracten ingegaan voor 20 Thuisplusflats. Het gaat om 14 nieuwe Thuisplusflats en de voortgang van 6 bestaande Thuisplusflats onder de nieuwe contractvoorwaarden.

Aantal deelnemers valpreventietrainingen

Er zijn Val Niet-trainingen, Thuis Onbezorgd Mobiel (TOM) en Minder vallen – Meer bewegen gegeven. Het aantal deelnemers is de indicator. Het gaat om absolute aantallen per jaar, niet optellend. Met het geld uit GALA is de aanpak sinds 2024 geïntensiveerd en verbreed. De gemeente is in gesprek met de partners over de nieuwe aanpak en ambities. De realisatiecijfers 2025 zijn na 1 april 2026 bekend.

Aantal bezochte ouderen en doorverwijzingen naar voorzieningen in de wijk

Het gaat om de reguliere huisbezoeken, waarbij een 75+'er bezoek krijgt van een getrainde vrijwilliger of een bezoek aan de voordeur. Bij de doorverwijzing naar voorzieningen gaat het om verwijzingen naar wijkteam, wijknetwerk, VraagWijzer of welzijnsaanbod. De realisatiecijfers 2025 zijn na 1 april 2026 bekend.

Aantal organisaties in Rotterdam dat het predicaat dementievriendelijk heeft

Op 29 mei 2024 is het certificaat Dementievriendelijke Stad verlengd. Het Huis van de Wijk De Zevensprong in Hoogvliet en woningbouwcorporatie SOR van Alzheimer Nederland kregen in 2024 het certificaat dementievriendelijke locatie en dementievriendelijke organisatie. Havensteder kreeg dit certificaat al eerder. Rotterdam loopt hiermee nog wel achter op de doelstelling dat 16 partners in de stad het certificaat dementievriendelijk halen in de periode 2023-2026. Om de doelstelling in 2026 te halen hebben we het behalen van het certificaat dementievriendelijk als voorwaarde meegegeven aan een aantal gesubsidieerde partijen voor ouderen. De training 'Signaleren van en omgaan met mensen met dementie' wordt breed aangeboden binnen de gemeentelijke organisatie en aan de partners. We zien dat medewerkers van corporaties en andere ketenpartners daar zeker gebruik van maken, ook al hebben hun werkgevers de stap naar het certificaat nog niet gezet. Wel zijn meerdere organisaties in gesprek met Alzheimer Nederland afdeling Rotterdam om het certificaat aan te vragen Alzheimer Rotterdam heeft aangegeven voldoende ruimte te hebben om organisaties te adviseren over en te beoordelen over aanvragen van het certificaat dementievriendelijk.

Voorjaarsnota 2025

Doel: Gezonde Rotterdammers

Paginanummer in website: 197

Doel: Gezonde Rotterdammers

Wat willen we bereiken?

- Rotterdammers ontmoeten elkaar in de Huizen van de Wijk en doen samen activiteiten.
- Rotterdammers ondersteunen elkaar zoveel mogelijk via vrijwilligerswerk.
- Rotterdammers weten de weg naar passende ondersteuning.
- Rotterdammers ontvangen indien nodig passende ondersteuning.
- Rotterdamse mantelzorgers blijven vitaal en voelen zich ondersteund in hun zorgtaak.
- Rotterdammers zijn digitaal vaardig en maken gebruik van e-health.
- Rotterdammers worden ondersteund in hun 'right to cooperate'.
- Rotterdamse jongeren en ouderen gebruiken minder alcohol en/of drugs.
- Professionals die werken in Rotterdam signaleren vroegtijdig en verwijzen door bij mogelijke alcohol- en/of drugsproblematiek.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen voor een passend activiteiten aanbod in de Huizen van de Wijk.
- We zorgen ervoor dat Welzijn in ieder gebied gebruikt maakt van Zorgzaam 010 en zowel bewoners als organisaties hiernaar verwijst.
- We zorgen voor een mantelzorgondersteuner in ieder gebied.
- We bieden passende en integrale ondersteuning door verlenen van basishulp en casusregie.
- We gaan door met het ontwikkelen van algemene en flexibele vormen van respijtzorg.
- We versterken de digitale vaardigheden van Rotterdammers door passend aanbod en meer zichtbaarheid.
- We stimuleren het gebruik van e health door zichtbaar aanbod, passend bij de specifieke hulpvraag. Voor digitale vaardigheid (of beperking) in relatie tot het digitale zorg - en welzijnsaanbod bieden zorgaanbieders, welzijnspartijen en de bibliotheek verschillende vormen van ondersteuning aan om digitaal vaardig te worden.
- We wijzen Rotterdammers de weg in het ondersteuningslandschap (bijvoorbeeld in de wijk/Wijkteam/zorgaanbieder).
- We bieden brede en passende ondersteuning aan Rotterdammers bij alcohol- en/of drugsproblematiek. Tevens zorgen we dat informatie over de schadelijke effecten van alcohol- en/of drugsgebruik, en waar ondersteuning/hulp verkregen kan worden voor Rotterdammers, beschikbaar is.
- We zorgen dat professionals worden getraind in tijdig signaleren van alcohol- en/of drugsproblematiek.

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning Wmo-arrangementen

In 2025 geldt nog steeds het vaste abonnementsstarief voor de eigen bijdragen in de Wmo. Daardoor kunnen ook mensen met een hoger inkomen gebruikmaken van schaarse Wmo-voorzieningen. Dit is niet gunstig voor de houdbaarheid van de ondersteuning. Het wetsvoorstel voor een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo is aan de Tweede Kamer aangeboden. Deze wet treedt op zijn vroegst in 2027 in werking, later dan voorzien. In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk staat dat vanwege dit uitstel de uitname uit het gemeentefonds in 2026 navenant lager zal zijn. Daar staat tegenover dat de kosten voor gemeenten navenant langer hoog blijven.

De gemeente Rotterdam blijft een bijdrage leveren aan het houdbaarheidsonderzoek Wmo. Op basis van de uitkomsten van diverse onderzoeken en rondetafelgesprekken met verschillende organisaties, ontwikkelen VWS en VNG in het voorjaar 2025 nieuwe beleidsopties voor een houdbare Wmo. Het eindrapport van het houdbaarheidsonderzoek is eind 2025 te verwachten.

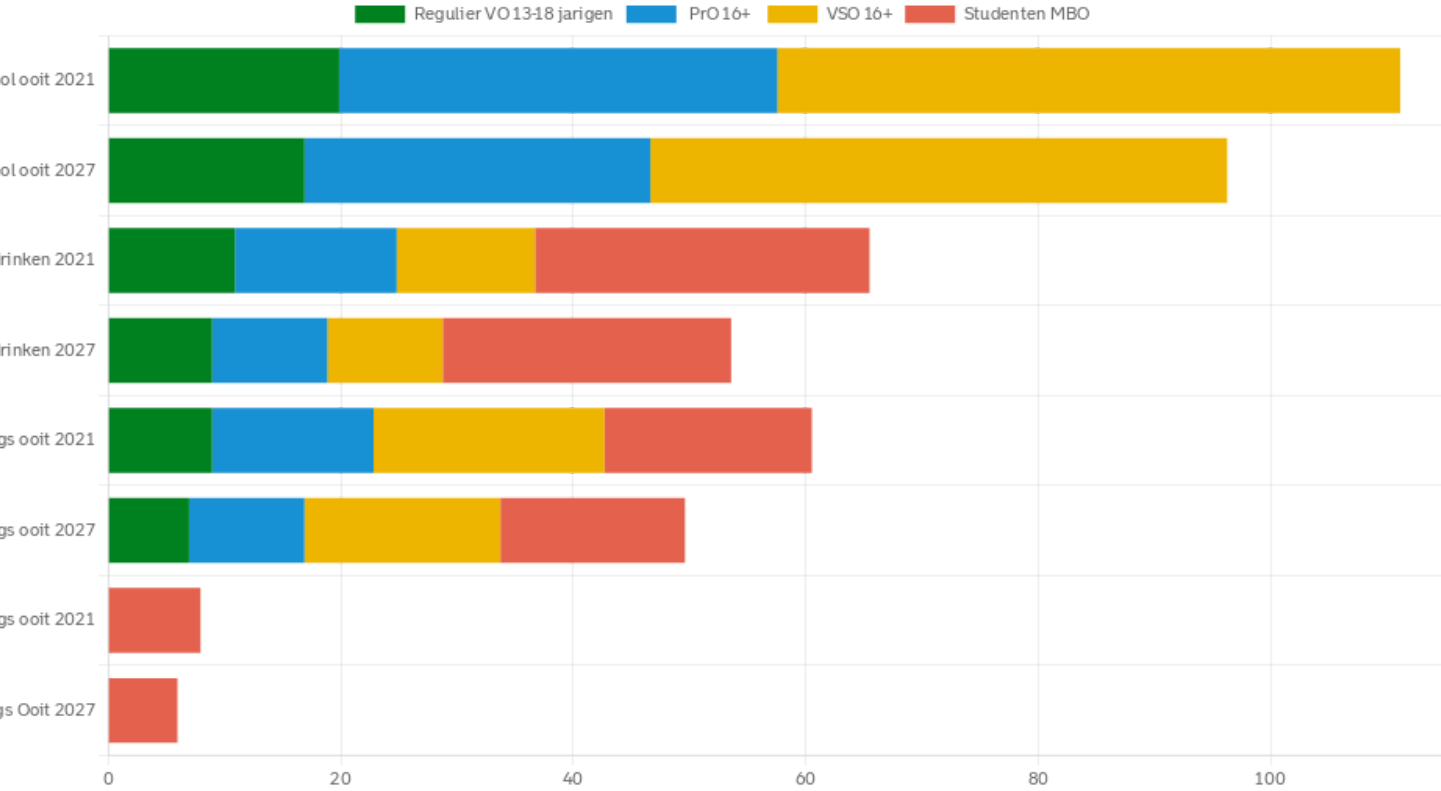
Inkoop doelgroepenvervoer

De inkoop doelgroepenvervoer voor de nieuwe contractperiode kende de afgelopen maanden complicerende ontwikkelingen. Kort voor het indienen van de inschrijvingen (eind november 2024) spande de huidige vervoerder een kortgeding aan tegen het ontwerp van de aanbesteding. In de voorbereiding op het kortgeding heeft de gemeente een aantal eisen aangepast, zonder wezenlijk op het doel en de strategie van de aanbesteding in te leveren. Dit resulteerde medio januari 2025 tot een doorstart waarna de huidige vervoerder uiteindelijk zijn kortgeding introk. De opschorting leidde er mede toe dat de beoogde ingangsdatum van 21 juli 2025 niet meer haalbaar is, rekening houdend met voldoende implementatietijd. Om de continuïteit van het vervoer veilig te stellen moest het college een overbruggingscontract van maximaal 1 jaar afsluiten. Dat is inmiddels met de huidige vervoerder afgesloten. De aanbesteding leidt in juni 2025 alsnog tot een gunningsbesluit. Een overbruggingsperiode van maximaal 1 jaar is nodig, rekening houdend met de mogelijkheid van een (nieuw) kortgeding tegen de gunningsbeslissing (doorlooptijd 3 maanden) plus een implementatieperiode van 6 maanden. Omdat een mogelijke wisseling van vervoerder het best plaatsvindt tijdens de zomervakantie, gaat de nieuwe contractperiode uiteindelijk in per 21 juli 2026.

Programma Alcohol en andere drugs

In het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en andere drugs 2023-2027 zijn voor de jeugd en ook voor (jong)volwassenen interventies beschreven. Het programma is bedoeld om het gebruik van alcohol en drugs te voorkomen of terug te dringen. Realisatie van dit doel gebeurt vooral door interventies op het reguliere voortgezet onderwijs, zoals 'Helder op school', van het Trimbosinstituut, en inzet door de gezondheidscoaches op het mbo, voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. Deze coaches trainen het onderwijspersoneel, zodat zij tijdig problemen kunnen signaleren en kunnen doorverwijzen. De gezondheidscoaches voeren laagdrempelige gesprekken met leerlingen en studenten, en houden preventiebijeenkomsten. Ook bespreken ze met de scholen hoe die hun middelenbeleid kunnen aanscherpen. Vanzelfsprekend krijgen jongeren zelf informatie en krijgen ouders ondersteuning in de vorm van ouderbijeenkomsten. De gemeenteraad heeft in januari 2024 unaniem met het Preventie- en handhavingsprogramma alcohol en andere drugs 2023-2027 ingestemd.

Doelen	Alcohol ooit 2021	Alcohol ooit 2027	Binge drinken 2021	Binge drinken 2027	Soft drugs ooit 2021	Soft drugs ooit 2027	Hard drugs ooit 2021	Hard drugs Ooit 2027
Regulier VO 13-18 jarigen	20%	17%	11%	9%	9%	7%		
PrO 16+	38%	30%	14%	10%	14%	10%		
VSO 16+	54%	50%	12%	10%	20%	17%		
Studenten MBO			29%	25%	18%	16%	8%	6%

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2029
Aantal cliënten met een maatwerkvoorziening/arrangement Wmo (BBV indicator)		83	78 (1e halfjaar 2024)							
Rotterdam	84	70	65 (1e halfjaar 2024)							
Nederland	71									
% Van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp (BBV indicator)	9,9%	10,5%	8,8%							
Rotterdam	13,7%	14%	11,4%							
Nederland										
Aantal Rotterdammers dat voor ondersteuning gebruik maakt van de wijkteams	10.071	10.145	9.905	n.v.t.	9.833					

Aantal vragen van Mantelzorgers en partners dat bij de Mantelfoon binnenkomt	1.020	1.218	1.006	1.300		1.400			

Toelichting indicatoren

Aantal cliënten met een maatwerkvoorziening/arrangement Wmo (BBV-indicator)

Deze indicator geeft een inschatting van het aantal Rotterdammers dat gebruik maakt van een Wmo-maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een Wmo-arrangement, een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat om alle vormen van ondersteuning die de gemeente geeft op grond van de Wmo en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo-maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners.

De realisatiecijfers 2024 betreffen het 1e halfjaar 2024. De cijfers voor geheel 2024 zijn op dit moment nog niet bekend.

De indicator heeft geen streefwaarden, maar laat de ontwikkeling zien. Daarom zijn de jaren 2025 t/m 2029 blanco.

% Van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp (BBV-indicator)

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals bedoeld en beschreven in de Jeugdwet (2014). Het gaat om hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere of opvoedingsproblemen van de ouders. De indicator heeft geen streefwaarde maar laat de ontwikkeling zien. Daarom zijn de jaren 2025 tot en met 2027 blanco.

Cijfers en beschrijving zijn gebaseerd op definiëring en dashboard CBS.

Aantal Rotterdammers dat voor ondersteuning gebruik maakt van de wijkteams

Deze indicator geeft het gemiddeld aantal actieve casussen weer: het aantal Rotterdammers dat in een bepaalde periode gebruik maakt van ondersteuning door de wijkteams. De indicator heeft geen streefwaarden maar laat de ontwikkeling zien. Daarom zijn de ramingen over de jaren 2026 en verder blanco. Het aantal actieve casussen voor de realisatie 2025 gaat over de periode 1 januari 2025 tot en met 30 april 2025. Het totaal aantal actieve casussen is al langere tijd redelijk stabiel.

Aantal vragen van Mantelzorgers en partners dat bij de Mantelfoon binnenkomt

Mantelfoon is naast een 24/7 bereikbare telefonische hulpdienst voor mantelzorgers ook kenniscentrum voor mantelzorg en werkt bij de ondersteuning van mantelzorgers samen met partners in de stad. In 2024 heeft Mantelfoon 1006 mantelzorgvragen ontvangen. Dit aantal is lager dan in 2023 (1218 vragen), maar vergelijkbaar met 2022 (1020 vragen). De daling in vragen komt door versimpeling van het aanvraagproces van het mantelzorgcadeau in 2024. Hierdoor was de hulp van Mantelfoon hierbij minder vaak nodig. In het eerste kwartaal van 2025 ontving Mantelfoon 365 vragen. De verwachting is dat het aantal vragen dit jaar weer zal stijgen ten opzichte van 2024. De gemeente blijft inzetten op het vergroten van de bekendheid en het bereik van Mantelfoon bij mantelzorgers en partners.

Voorjaarsnota 2025

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 198

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Zorg, welzijn en wijkteams draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Voorjaarsnota 2025

Projecten

Paginanummer in website: 199

Projecten

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg: Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is een programma voor renovatie en vervanging van gemeentelijk vastgoed, inclusief de daarvoor benodigde middelen en dekking. Hiermee zorgen we ervoor dat de kwaliteit van onze panden op orde blijft en dat ze gebruikt kunnen worden voor het doel waarvoor ze dienen, het opvangen en huisvesten van kwetsbare Rotterdammers. Een klein deel van deze voorzieningen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang – 18 panden - is in eigendom van de gemeente. Bezit van dat vastgoed is geen doel, maar een middel om onze beleidsdoelstellingen te realiseren. Het IHP zorgt ervoor dat de accommodaties blijven voldoen aan de gebruikers en duurzaamheidseisen en dat ze aan het einde van hun levensduur kunnen worden gerenoveerd of vervangen. Ook zorgt het IHP ervoor dat de benodigde middelen voor de uitvoering van dit programma in de meerjarenraming van de gemeentebegroting worden opgenomen.

Het meest recente IHP Zorg, vastgesteld in januari 2025 is hier te vinden. Document RotterdamRaad - [24bb006848] Bijlage 5 behorende bij 24bb006841 - Concept Integrale Huisvestingsplan Zorg - iBabs Publiekspitaal

Grofweg zijn de panden onder te verdelen in 3 categorieën.

1. Vervangingsinvesteringen/renovatie IHP 2024-2027.
2. Renovatie 20-jaar-aanpak: in de 20-jaar-aanpak gaat het om het toekomstbestendig maken van de panden voor de komende 20 jaar, volgens bouwbesluit bestaande bouw. Het gaat om verduurzamen en toegankelijk maken van de bestaande panden en zorgen dat ze voldoen aan de eisen van de huidige tijd.
3. Nieuw toe te voegen panden: deze panden zijn of komen in ontwikkeling en worden nieuw toegevoegd aan de portefeuille.

Onderstaande planning is indicatief.

Vervanging/Renovatie IHP 2024-2034 (vanuit krediet IHP Zorg)

- Heer Vrankestraat: de uitvoering van de verbouwing is vertraagd, het pand wordt in 2027 gerenoveerd om het weer langdurig geschikt te maken voor nachtopvang of in later stadium volledig om te bouwen naar een doorstroomvoorziening.
- Noorderkanaalweg: de gemeente onderzoekt mogelijkheden tot renovatie of vervanging met ombouw naar vierpersoonskamers.
- Volkelstraat: het pand voor winterkouderegeling aan de Volkelstraat verkeerde in matige staat, was slecht geïsoleerd en voldeed niet aan de eisen van de DCMR. In 2024 is dit pand verbouwd en langdurig geschikt gemaakt voor opvang.
- Aan de Overwolde in Hoogvliet wordt gewerkt aan een beschermde woonvorm voor Antes Parnassia. Dit gaat om vervanging van de voormalige locatie van Antes aan de Nassaukade. De oplevering staat gepland eind 2027.
- Slinge 5: moet op de langere termijn worden vervangen, maar zo snel mogelijk worden onderhouden voor verlengd gebruik. Op dit moment wordt onderzocht of de vergunning verlengd kan worden, voor de zomer wordt daarover uitsluitel verwacht.
- Kapershoekseweg 24: onderzoek naar verbouwing/vervanging van de doorstroomvoorziening van de NAS.
- Boszoom: vervanging dagbestedingslocatie van REAKT (Parnassia).

Renovatie 20-jaar-aanpak (vanuit krediet IHP Zorg)

Onderstaande panden worden toekomstbestendig gemaakt en verduurzaamd voor de komende 20 jaar:

- Bredestraat
- Lange Hilleweg 256
- Snelfilterweg 270
- Petristraat 245
- Wollefoffenweg 41
- Pastoriestraat 26

Nieuwe panden (hoofdzakelijk vanuit krediet Meerjaren programma gemeentelijk vastgoed MO/BW 2024-2028):

- Kralingse Plaslaan 108: de opvang voor jongeren gaat van meerdere locaties naar 1 locatie. Deze nieuwe locatie brengt een kwaliteitsverbetering met zich mee en verbetert de efficiëntie. Aanbesteding voor de bouw en het selectieproces van de zorgaanbieder zijn in volle gang en de locatie gaat naar verwachting begin 2027 open.
- De huidige locatie aan de Capelsebrug is verouderd. In 2026 moet een tijdelijke vervangende locatie worden opgeleverd.
- De haalbaarheidsstudie naar een nieuwe definitieve multifunctionele opvanglocatie aan de Capelsebrug wordt dit jaar afgerond.
- Roer en Meerpaal: aan de Carnissesingel bevindt zich een verouderde opvanglocatie van het Leger des Heils. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden tot sloop/nieuwbouw voor deze panden.
- Vijverhofstraat: de NAS komt na de sloop terug met een nieuwe locatie in het nieuwe ZOHO. Verwachting oplevering rond 2032.
- Voor Pameijer is na een lange zoektocht een tijdelijke locatie gevonden voor de vervanging van de locatie aan de Strevelsweg. Het gaat om een perceel aan de Olympiaweg 262 voor een periode van 10 jaar. Pameijer verzorgt in overleg met gemeente Rotterdam de realisatie van de tijdelijke huisvesting.

Voor diverse percelen en panden lopen haalbaarheidsstudies waarover nog geen concrete informatie is. Zo wordt onder andere gewerkt aan de zoektocht naar een locatie voor een tweede Skaeve Huse.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
21.874	0	21.874	2.539	8.385	1.697	2.871	4.357	2

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn - Voortgang lopende projecten

Het IHP Huizen van de Wijk Welzijn is net als de andere IHP's in oktober 2024 herijkt.

Vanuit het huidige IHP zijn er panden aangemerkt ter vervanging of renovatie. Dit betreft onderstaande panden. Dit zijn meerjarige trajecten. De eerste renovatie (de Banier) zal eind 2026 gereed zijn.

1. Huis van de Wijk Oud-Mathenesse;
2. Huis van de Wijk Schiebroek-Zuid;
3. Huis van de Wijk Irene;
4. Huis van de Wijk de Hoekstee;
5. Huis van de Wijk Riederkwartier;
6. Huis van de Wijk Banier.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
27.549	0	27.549	429	3.536	6.263	6.046	3.930	4.408

Voorjaarsnota 2025

Financiën

Paginanummer in website: 200

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Zorg, welzijn en wijkteams		Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Oorspronkelijke begroting 2025		-1.016.520	-914.838	-871.205	-864.721	-864.721
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2025		-24.771	-66.915	-55.312	-53.119	-55.000
Bijstelling wonen kwetsbare personen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.300	-1.200	-1.100	-1.000	-900
Doorontwikkeling automatisering zorgketen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Eigen bijdrage Wmo	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-17.967	-9.185	-5.435	-5.435
Frictiekosten transformatie gesloten jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.218	-1.218	0	0	0
Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden - oplossing	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	345	0	0	0	0
Opzet expertisecentrum Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
PGB Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-10.797	-10.796	-10.796	-10.796	-10.796
Regionale Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-7.478	-4.159	-4.159	-4.159	-4.159
Rijksbijdrage Gemeentelijke Hulp Gedupeerden Toeslagenproblematiek	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage NPRZ	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage NPRZ en Kansrijke Wijken	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Vastgoedtransitie gesloten Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Aanpak dementie	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-400	0	0	0
Afromen overschot doelgroepenvervoer	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	350	1.250	0	0	0
Brugklasfestival	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-50	0	0	0	0
Collectieve voorzieningen kwetsbare Rotterdammers	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-150	0	0	0	0
Complexe woningaanpassingen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	500	0	0	0
Crisisopvang slachtoffers huiselijk geweld	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-600	-600	0	0	0

Digitale Inclusie	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-2.800	0	0	0
Jongerenwerk	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-150	-150	0	0	0
Kinderopvang met sociaal medische indicatie (SMI)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	400	0	0	0
Kinderopvang plus	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-1.000	0	0	0
Klusteam voor kwetsbare Rotterdammers	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-125	0	0	0
Knelpunten automatisering zorgketen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-440	-440	0	0	0
Leren en ontwikkelen	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	180	180	0	0	0
Onderbesteding Wmo	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1.220	1.220	0	0	0
Optimaliseren proces nieuwe en vervolg indicaties	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	200	0	0	0
Overschot wijkteams	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	1.227	0	0	0
Pilot opvang niet-rechthebbende EU-Migranten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-1.500	-4.000	0	0	0
Romeynshof tijdelijke huisvesting	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Ruimte voor sociale basis/investering sociale initiatief	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-150	0	0	0	0
Subsidiekader jeugdpreventie (regulier)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	125	0	0	0	0
Terugvorderingsresultaat subsidies Maatschappelijk Opvang	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2.000	1.500	0	0	0
Unie van Vrijwilligers	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-700	0	0	0
Vacature voordeel Welzijn	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	150	150	0	0	0
Welkom-in-de-wijk pakket	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-100	0	0	0
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Begrotingsbijstelling Wmo	Taakmutaties	0	-1.794	-3.516	-5.176	-6.768
Beschermd wonen	Taakmutaties	-691	-985	-985	-985	-985
Besparingsverlies Jeugd (Hervormingagenda Jeugd)	Taakmutaties	0	-22.987	-23.463	-23.463	-23.463
Budget ophoging SMI	Taakmutaties	-287	-287	-287	-287	-486

Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg	Taakmutaties	-1.454	0	0	0	0
Ingroeipad decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang	Taakmutaties	-276	-276	-276	-276	-276
Maatschappelijke opvang en OGGz	Taakmutaties	49	49	49	49	49
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	Taakmutaties	-802	0	0	0	0
Overgangsrecht levenslang	Taakmutaties	0	0	0	0	-45
Subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg	Taakmutaties	-215	0	0	0	0
Uitvoering Hervormingsagenda Jeugd	Taakmutaties	-260	0	0	0	0
Vrouwenopvang	Taakmutaties	-4	-2	-16	-16	-16
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	631	395	422	425	279
Begroting na wijzigingen		-1.041.291	-981.753	-926.516	-917.840	-919.721

Toelichting financiële bijstellingen

Bijstelling wonen kwetsbare personen

Al meerdere jaren is er sprake van autonome groei in kosten en zorgvraag. Dit gaat om indexatie huurlasten, verhoogde energieprijzen van (z)Onderdakwoningen en autonome groei op wettelijke taken. Na een aantal forse sturingsingrepen en procesoptimalisatie is deze extra bijdrage nodig om te voldoen aan de noodzakelijke inzet.

Doorontwikkeling automatisering zorgketen

Voor de doorontwikkeling van primaire systemen in het zorgverleningsproces is structureel € 1,0 mln extra beschikbaar gesteld. Zonder deze doorontwikkeling komt de zorgcontinuïteit onder druk en kan deze niet meer gegarandeerd worden. Onder meer doordat zonder doorontwikkeling niet meer kan worden voldaan aan het nieuwe wettelijke kader van de Wet elektronische gegevensuitwisseling zorg (Wegiz) die in 2025 is ingegaan en vanaf 2026 meer van de gemeente vraagt.

Eigen bijdrage Wmo

De invoering van het wetsvoorstel Eerlijker eigen bijdrage is uitgesteld naar 2027. Voor de inhoudelijke contouren van het wetsvoorstel (zoals nu bekend) is een voorlopige doorrekening gemaakt van het financiële effect. Dit leidt tot een noodzakelijke neerwaartse bijstelling van de begrote ontvangsten eigen bijdrage met € 18,0 mln in 2026, € 9,2 mln in 2027 en € 5,4 mln vanaf 2028.

Friciekosten transformatie gesloten jeugdhulp

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor frictiekosten waarmee de transformatie van de gesloten jeugdhulp gerealiseerd kan worden. Deze middelen zijn bedoeld voor de af- en ombouw van de gesloten jeugdhulp. De baten en lasten worden hiervoor opgehoogd met € 30,4 mln in 2025. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden

De raad heeft 12 november 2024 de motie Geen kwetsbare mensen op straat (D66, DENK) aangenomen. Deze motie draagt het college op te garanderen dat de groep die te kwetsbaar is om op straat te verblijven en op peildatum 31-12-2024 verblijft in de Landelijke Vereniging van Vertrouwenspersonen (LVV) niet op straat belandt. Het grootste deel van deze groep wordt sinds 1 januari 2025 vooralsnog op kosten van het Rijk opgevangen. Omdat zij vooruitlopend op een beslissing op hun bezwaar tegen het eindigen van LVV, een voorlopige voorziening hebben aangevraagd en toegekend gekregen. Het is nog onbekend wanneer het Rijk een beslissing neemt op de bezwaren. Na finaal besluit van het Rijk, heeft gemeente Rotterdam mogelijk middelen nodig om de motie Geen kwetsbaren op straat te kunnen uitvoeren.

In de cijfers is rekening gehouden met de baten voor de afbouw van de regeling die de gemeente in 2024 ontving en via een kasschuif naar 2025 heeft verplaatst (€ 210.000). En met de toezegging van het ministerie dat zij in afwachting van de uitkomsten van de aangespannen rechtszaken de kosten van het continueren van de opvang tot 28 februari 2025 aan de gemeente vergoedt (€ 135.000).

Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden – oplossing

Zie toelichting Onderdak kwetsbare ongedocumenteerden.

Opzet expertisecentrum Jeugdhulp

Het Rijk heeft gelden (specifieke uitkeringen) beschikbaar gesteld voor activiteiten voor de instandhouding en verdere ontwikkeling van de bovenregionale expertisecentra jeugdhulp. Met deze bijstelling worden de baten en lasten opgehoogd met € 4,9 mln in 2025. Per saldo is de

bijstelling daardoor € 0.

PGB Jeugdhulp

In de Voorjaarsnota 2024 is het persoonsgebonden budget Jeugd onterecht vrijgevalle. Dit wordt met deze bijstelling structureel hersteld. Daarbij is uitgegaan van de realisatiecijfers 2024.

Regionale Jeugdhulp

Aan de hand van de (bijgestelde) Kadernota 2026 van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) is een nieuwe meerjarenprognose opgesteld. Die laat inclusief de verwachte besparingen door de Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) en de Rotterdamse extra ambitie (RBOK+) een beperkte kostenstijging zien. De begroting wordt bijgesteld met € 7,5 mln in 2025 en € 4,2 mln vanaf 2026.

Rijksbijdrage Gemeentelijke Hulp Gedupeerden Toeslagenproblematiek

Het Rijk heeft gelden beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de gemeentelijke hulp aan gedupeerden voor de Toeslagenaffaire (€ 8,6 mln in 2025). Zowel de baten als de lasten worden hiermee opgehoogd, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Rijksbijdrage NPRZ

In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) werken het Rijk, de gemeente Rotterdam, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, bewoners, politie en Openbaar Ministerie aan het verbeteren van de kansen voor Rotterdammers op Zuid. Samen zorgen deze partners dat de kansen van Zuiderlingen worden vergoed zodat opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 20 jaar stijgen naar het gemiddelde van de 4 grote steden in Nederland. Voor het onderdeel Wijkteams wordt hierbij de begroting opgevoerd. De lasten en baten worden opgehoogd met € 745.000 in 2025 en € 1 mln in 2026. Zowel de baten als de lasten worden hiermee opgehoogd, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Rijksbijdrage NPRZ en Kansrijke Wijken

In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) werken het Rijk, de gemeente Rotterdam, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, bewoners, politie en Openbaar Ministerie aan het verbeteren van de kansen voor Rotterdammers op Zuid. Samen zorgen deze partners dat de kansen van Zuiderlingen worden vergoed zodat opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 20 jaar stijgen naar het gemiddelde van de 4 grote steden in Nederland. Voor het onderdeel Jonge Kind wordt hierbij de begroting opgevoerd. De lasten en baten worden opgehoogd met € 3,8 mln in 2025 en 2026. Zowel de baten als de lasten worden hiermee opgehoogd, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Vastgoedtransitie gesloten Jeugdhulp

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor activiteiten voor de transformatie naar meer kleinschalige woonvormen voor de jeugdhulp. Met deze bijstelling worden de baten en lasten opgehoogd met incidenteel € 6,7 mln in 2025. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond

Het college heeft besloten om duurzame inhoudelijke- en financieringsafspraken te maken over fasegewijze verbetering van de prestaties van VTRR. Hiervoor zal een kostprijsonderzoek uitgevoerd worden. De meerkosten voor de kwaliteitsverbetering van de VTRR bedragen naar schatting € 1,0 mln structureel.

Aanpak dementie

Voor het uitbreiden van dagbesteding en de inzet van wandelmaatjes bij mensen met dementie wordt voor 2026 een bedrag toegekend.

Afromen overschot doelgroepenvervoer

Er ontstaat een positief saldo op het doelgroepenvervoer door een lager dan verwachte prijsindexatie taxivervoer en een minder harde stijging van het aantal Wmo-ritten dan eerder verwacht.

Brugklasfestival

In 2025 wordt met deze extra middelen de bekostiging van brugklassers 'B the Future' Festival mogelijk gemaakt.

Collectieve voorzieningen kwetsbare rotterdammers

Een impuls om de huizen van de wijk laagdrempeliger te maken voor mensen met lichte GGZ-problematiek (Geestelijke gezondheidszorg) door training en voorlichting te geven aan welzijnsmedewerkers en de vrijwilligers die zij inzetten.

Complexe woningaanpassingen

Er wordt bezuinigd op 2 onderdelen binnen de grote complexe woningaanpassingen voor cliënten met zware lichamelijke beperkingen:

- De gemeente geeft alleen nog zorgunits uit (in plaats van een aanbouw of uitbouw).
- De gemeente weegt gebruiksduur steviger mee bij de indicatiestelling.

Crisisopvang slachtoffers huiselijk geweld

In overeenstemming met de vereisten uit artikel 5.4 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 (dit wordt ook wel de "AMvB reële prijs Wmo 2015" genoemd) is in 2024 een kostprijsonderzoek crisisopvang uitgevoerd. Het kostprijsonderzoek heeft ook gevolgen voor onder andere

mannenopvang en plegeropvang. Hiervoor is € 600.000 in 2025 en 2026 beschikbaar gesteld.

Het tekort is deels gecompenseerd met de ombuiging binnen de begroting van maatschappelijke opvang, die in 2024 akkoord zijn bevonden door de wethouder.

Digitale Inclusie

Het doel van Digitale Inclusie is om Rotterdammers te laten meedoen en profiteren van digitale technologie. Door toegang tot digitale informatie en middelen te bieden, stimuleert de gemeente we gelijkwaardigheid en zelfredzaamheid. € 2,8 miljoen wordt ingezet op het vergroten van het bereik initiatieven voor van digitale inclusie (€ 1 miljoen), zorgen voor veilig werkende apparaten en internet toegang (€ 850.000, Rotterdams Sociaal AI-Lab (€ 225.000), Cyberweerbaarheid (€100.000) en personele en programmakosten (€ 625.000).

Jongerenwerk

In 2025 en 2026 wordt met deze extra middelen de bekostiging en uitbreiding van het collectieve aanbod van het jongerenwerk mogelijk gemaakt, waardoor meer jongeren gebruik kunnen maken van het aanbod jongerenwerk.

Kinderopvang met sociaal medische indicatie (SMI)

Door een wijziging in de verordening van 2021 en berekening voor de sociaal medische indicatie opvang is er minder uitputting geweest de afgelopen jaren. Deze onderuitputting van € 400.000 wordt éénmalig ingezet voor het dekken van andere activiteiten.

Kinderopvang plus

Er worden eenmalig middelen beschikbaar gesteld om te kunnen voldoen aan de spreidings- en uitbreidingsvraag voor Kinderopvang+ en BSO+ en om dit aanbod te kunnen bekostigen op basis van een actuele, eerlijke kostprijs.

Klusteam voor kwetsbare Rotterdammers

De gemeente doet een pilot waarvoor eenmalig middelen beschikbaar zijn voor een klusteam dat kleine reparaties doet ter bevordering van het langer thuis kunnen wonen van ouderen en kwetsbare Rotterdammers.

Knelpunten automatisering zorgketen

Er is extra budget nodig voor de ontwikkeling van de zorgapplicaties voor informatievoorziening aan ambtenaren en politici. De applicaties bieden beter inzicht in zorgkosten en leveren gegevens voor de raadsmonitor.

Leren en ontwikkelen

Er blijkt sprake te zijn van deels overlappende opleidingsinspanningen. Deze dubbele lasten kunnen vrijvallen.

Onderbesteding Wmo

Voor het prijseffect van de nieuwe inkoop Wmo 2025 is op basis van een 1e inschatting in 2024 de Voorjaarsnota 2024 de begroting vanaf 2025 opgehoogd met € 10 mln. Het actuele beeld is dat dit een te ruime bijstelling is geweest. Voor 2025 en 2026 wordt het budget met € 1,2 mln verlaagd.

Optimalisatie proces en nieuwe vervolg indicaties

Jaarlijks krijgt de gemeente Rotterdam ongeveer 10.000 enkelvoudige meldingen voor Collectief Aanvullend Vervoer (CAV) en Huishoudelijke Verzorging (HV). Er wordt ingezet op een procesoptimalisatie die direct leidt tot lagere personeelskosten en waarmee tegelijkertijd capaciteit wordt vrijgemaakt die ingezet kan worden op andere taken.

Overschot wijkteams

Een eerder geprognoseerde groei van de wijkteams zet zich naar verwachting niet volledig door. Het aantal casussen bij de wijkteams is al langere tijd stabiel. Een deel van de eerder toegekende extra middelen voor groei van de wijkteams is daarom niet meer nodig.

Pilot opvang niet-rechthebbende EU-Migranten

Om de overlast van dakloze niet-rechthebbende EU-migranten in Rotterdam te verminderen, wil het college de pilot met laagdrempelige kortdurende opvang voor deze doelgroep voortzetten. Het doel is hen toe te leiden naar perspectief: werk of terugkeer naar het land van herkomst. De opvang is op vrijwillige basis, maar niet vrijblijvend. De pilot is succesvol als een groot deel van de toegelaten EU-arbeidsmigranten uitstroomt naar werk, of naar hun land van herkomst, als de overlast op straat aanzienlijk minder is én er geen sprake is van aanzuigende werking.

Romeynshof tijdelijke huisvesting

Voor de tijdelijke huisvesting van de locatie Romeynshof vindt dekking plaats uit de bestemmingsreserve Frictiekosten op afstand zetten LLC's van € 300.000 in 2026 en 2027. De hogere lasten en de onttrekking worden begroot. Per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Ruimte voor sociale basis/investering sociale initiatief

Door extra te investeren in de sociale basis, investeren we in een fundament dat sociaal isolement voorkomt, de druk op specialistische zorg verlaagt en de bestaanszekerheid van bewoners vergroot. Met deze middelen kunnen we de samenwerking met vertegenwoordigers van het informele veld verder uitwerken en investeren in onderzoek naar en monitoring van de impact van lokale initiatieven.

Subsidiekader jeugdpreventie (regulier)

Door verwachte terugvorderingen uit 2024 wordt er voor 2025 eenmalig een onderbesteding verwacht van € 125.000.

Terugvorderingsresultaat subsidies Maatschappelijk Opvang

Bij de jaarrekening werd tot nu toe elk jaar een incidenteel terugvorderingsresultaat op het niet-gebruikte gedeelte van verleende subsidies van het voorgaande jaar maatschappelijke opvang als baat genomen. Vooruitlopend hierop is een inschatting opgenomen als terugvorderingsresultaat voor 2025 en 2026.

Unie van Vrijwilligers

Voor het werven, behouden, waarderen en koppelen van vrijwilligers aan Rotterdammers wordt er eenmalig voor 2026 een bedrag toegekend.

Vacature voordeel Welzijn

Dit betreft een incidentele besparingsopgave voor de jaren 2025 en 2026 om binnen het begrotingsprogramma de apparaatslasten te verlagen door het niet of later invullen van vacatures.

Welkom-in-de-wijk pakket

Het verstrekken van een informatiepakket voor bewoners in de wijk over het welzijnsaanbod, waarmee invulling wordt gegeven aan de motie 'een mooie start in Rotterdam voor iedereen'.

Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen

Begin 2025 is een besluit genomen over de tijdelijke huisvesting van de opvanglocatie aan de Capelsebrug. De totale kosten van de tijdelijke huisvesting zijn geraamd op € 5,6 mln, waarvan € 2,6 mln wordt gedekt binnen het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Het resterende bedrag wordt (incidenteel voor 2025) gedekt door onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen (€ 1,5 mln) en de bestemmingsreserve Dak- en thuislozen (€ 1,5 mln).

Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

De gemeente voert een administratieve correctie door op deze reserve door het tegen elkaar wegstrepen van een toevoeging en onttrekking van dezelfde omvang. Dit gaat om € 10 mln in 2025 en 2026. Per saldo is deze wijziging € 0.

Taakmutaties en Gemeentefondsmutaties

Er zijn verschillende aanpassingen in het budget door taakmutaties die het Rijk via het Gemeentefondsmutaties uitkeert. De baten hiervoor staan op [Programma Algemene Middelen](#). Het gaat om de volgende wijzigingen:

- **Begrotingsbijstelling Wmo**

Met de middelen voor Wmo demografie (deel volumegroei door vergrijzing) compenseert het Rijk gemeenten voor de negatieve effecten van de BBP-koppeling (Bruto Binnenlands Product) die in 2024 werd geëffectueerd voor indexatie van het Gemeentefonds. Aangezien de zorguitgaven sneller stijgen dan de BBP-ontwikkeling, is deze compensatie noodzakelijk.

- **Beschermd wonen**

Dit gaat om een verhoging van de uitkering als gevolg van volume-indexatie.

- **Besparingsverlies Jeugd (Hervormingagenda Jeugd)**

Het kabinet Rutte IV had besloten om te besparen op jeugdzorg. Deze besparing (oplopend tot € 511 mln in 2027) was in mindering gebracht op de middelen voor jeugdzorg. Het kabinet Schoof kiest ervoor om deze besparing te laten vervallen. Met deze reeks worden gemeenten gecompenseerd voor de niet-gerealiseerde besparing voor 2026 en verder (2025 was al eerder gecompenseerd).

- **Budget ophoging SMI**

Het Rijk stelt extra middelen beschikbaar voor de Sociaal Medische Indicatie van de kinderopvang.

- **Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg**

Voor de specifieke uitkering Niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf is in 2024 een bedrag van € 60 mln beschikbaar gesteld op de begroting van het ministerie van VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport). Na beoordeling van de aanvragen over de jaren 2022 en 2023 vloeit het restant van € 30,4 mln terug naar het gemeentefonds en wordt verdeeld over de gemeenten via de maatstaven in het cluster Jeugd.

- **Ingroeipad decentralisatie-uitkering Maatschappelijk Opvang**

In de septembercirculaire 2023 is het verdeelmodel van de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang in lijn gebracht met de maatstaven zoals die in het herijkte verdeelmodel voor de algemene uitkering worden gebruikt. Deze actualisatie had een technisch en beleidsarm karakter. Maar doordat de maatstaf Huishoudens met laag inkomen niet langer bevroren was, had dit een relatief groot negatief effect voor de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, waar het effect voor andere gemeenten juist positief was. Met de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is een ingroeipad afgesproken voor de periode 2023-2025, naar analogie van het ingroeipad dat is

gehanteerd bij de invoering van het nieuwe verdeelmodel van de algemene uitkering.

- **Maatschappelijke opvang en OGGz**

De verdeling van de middelen maatschappelijke opvang is veranderd door het gebruik van actuelere basisgegevens voor de maatstafaantallen.

- **Meerkosten Oekraïne sociaal domein**

De verantwoordelijkheid voor de zorg en ondersteuning vanuit de Wmo, de Jeugdwet en de Wet publieke gezondheid voor de uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek) ligt voor Oekraïense ontheemden bij gemeenten. Het aantal Oekraïense ontheemden is dusdanig groot dat dit niet kan worden beschouwd als onderdeel van gebruikelijke fluctuaties op gemeentelijk niveau. Daarom ontvangen de betreffende gemeenten een compensatie.

- **Overgangsrecht levenslang**

Het budget voor 2029 wordt aangepast aan wat er door het Rijk beschikbaar is gesteld.

- **Subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg**

In 2019 hebben de VNG en het Rijk afspraken gemaakt over de inrichting van een subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg met een looptijd tot eind december 2021. De voor 2024 nog beschikbare € 4,6 mln wordt verdeeld over de gemeenten via de maatstaven in het cluster Jeugd.

- **Uitvoering Hervormingsagenda Jeugd**

Bij de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de agenda. De door het Rijk beschikbare middelen voor 2024 van € 9 mln zijn echter niet volledig besteed. Het niet bestede deel van € 5,6 mln wordt verdeeld over de gemeenten via de maatstaven in het cluster Jeugd.

- **Vrouwenopvang**

Dit betreft het Rotterdamse aandeel in de continuering van de uitname uit de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DUVO) die in 2023 is geïntroduceerd. De uitgenomen middelen worden herverdeeld naar de landelijke centra voor seksueel geweld (LCSG) en het Landelijk knooppunt huwelijksdrang en achterlating (LKHA) vanwege een toenemend beroep op beide instanties.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen.

- Het programma Lekker Fit stopt en wordt voortgezet als het programma 010 FIT'R. Het budget hiervan wordt overgeheveld vanuit [Programma Sport en Recreatie](#) naar [Programma Volksgezondheid](#) en Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams (-€ 468.000 in 2025 en -€ 488.000 vanaf 2026).
- Een verschuiving van het apparaatsbudget van Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams naar het [Programma Volksgezondheid](#) (€ 662.000 vanaf 2025).
- Overige technische wijzigingen (€ 437.000 in 2025 tot € 105.000 vanaf 2029).

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Zorg, welzijn en wijkteams	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	91.165	170.903	104.387	88.714	92.464	92.464
Bijdragen rijk en medeoverheden	81.618	163.583	97.174	81.501	85.251	85.251
Overige opbrengsten derden	9.544	7.320	7.213	7.213	7.213	7.213
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	1.104.841	1.216.215	1.087.679	1.015.530	1.010.304	1.012.185
Apparaatslasten	137.833	132.903	115.129	113.822	112.801	112.946
Inhuur	6.296	1.086	949	949	949	949
Overige apparaatslasten	2.436	2.985	2.660	2.657	2.637	2.637
Personeel	129.100	128.832	111.520	110.216	109.214	109.360
Overige verrekeningen	10.175	-105	139	698	698	698
Overige verrekeningen	10.175	-105	139	698	698	698
Programmalasten	956.832	1.083.418	972.411	901.010	896.805	898.540
Financieringslasten	100	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	168.739	203.578	162.467	148.082	148.453	149.945
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	127	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	428.975	445.427	429.659	433.116	434.989	435.034
Subsidies en inkomensoverdrachten	358.891	434.413	380.285	319.812	313.362	313.560
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.013.676	-1.045.312	-983.292	-926.816	-917.840	-919.721
Saldo voor reserveringen	-1.013.676	-1.045.312	-983.292	-926.816	-917.840	-919.721
Reserves	19.338	4.021	1.539	300	0	0
Onttrekking reserves	32.638	4.021	1.539	300	0	0
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen	0	1.021	1.239	0	0	0
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	0	1.500	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten LCC's	0	0	300	300	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	839	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	60	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve tweedelijns WMO en Jeugdhulp	31.739	0	0	0	0	0

Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen	0	1.500	0	0	0	0
Toevoeging reserves	13.300	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve tweedelijns WMO en Jeugdhulp	10.000	0	0	0	0	0
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen	3.300	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve CJG	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Dak- en thuislozen	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatschappelijke Participatie gebieden	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatwerkvoorzieningen Wmo	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Masterplan ouderen	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Meerkosten Corona GRJR	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Ouderen	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Wijkpaleis	0	0	0	0	0	0
Saldo	-994.338	-1.041.291	-981.753	-926.516	-917.840	-919.721

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten op het Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams bestaan voornamelijk uit de extra rijksbijdragen voortvloeiend uit:

- De in het coalitieakkoord genoemde lobby richting het Rijk over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).
- De eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp Wmo.
- Bijdragen van regiogemeenten voor de uitvoering van de Gemeenschappelijke regeling Jeugdzorg Rijnmond (GRJR).
- De eigen bijdragen voor Wmo-maatwerkvoorzieningen.

Lasten

De gemeente zet eigen personeel in voor de jeugdhulp, toegang tot de Wmo, beleid en zorginkoop en de aanpak van huiselijk geweld. Het grootste deel van de programmalasten wordt besteed aan sociale uitkeringen en subsidies en inkomensverstrekking. Bij sociale uitkeringen gaat het om de inkoop van ondersteuningsarrangementen binnen de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Subsidies gaan naar instellingen die werkzaamheden uitvoeren voor specialistische jeugdhulp en naar instellingen voor de maatschappelijke opvang.

Reserves

De grootste bestemmingsreserve die binnen het Programma wordt ingezet is de Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen. Deze bestemmingsreserve dient voor extra inzet voor brede aanpak van dak- en thuisloosheid.

Meerjarig verloop

Zowel in de baten als de lasten zitten grote fluctuaties, die vooral te verklaren zijn door de verlaging in de meerjarige budgetten komt door de bezuinigingsmaatregelen Bestuursopdracht Zorg en de regionale Bestuursopdracht Jeugdzorg Kostenbeheersing en de eigen bijdrage van de Wmo.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Zorg, welzijn en wijkteams /taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.041.291	-981.753	-926.516	-917.840	-919.721
Begeleiding (WMO)	-149.128	-128.990	-129.740	-130.095	-130.095
Beschermd wonen (WMO)	-170.421	-177.062	-179.038	-180.522	-180.616
Gezinsgericht	-4.499	-4.407	-4.407	-4.407	-4.407
Jeugdbescherming	-38.435	-34.834	-36.065	-37.865	-37.865
Jeugdhulp begeleiding	-7.387	-7.387	-7.392	-7.392	-7.392
Jeugdhulp behandeling	-43.981	-44.147	-44.197	-44.147	-44.147
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-13.937	-13.877	-13.877	-13.877	-13.877
Jeugdhulp dagbesteding	-4.271	-4.400	-3.816	-3.816	-3.816
Jeugdhulp met verblijf overig	-199.299	-186.284	-139.002	-138.487	-138.487
Jeugdhulp zonder verblijf overig	-1.472	-150	-2.088	-2.351	-2.550
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-109.437	-106.348	-103.662	-97.877	-97.777
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-18.323	-18.762	-18.328	-18.334	-18.334
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	3.232	24.611	30.942	33.756	32.115
Samenkracht en burgerparticipatie	-120.503	-120.672	-114.564	-114.612	-114.661
Wijkteams en Wmo-loketten	-163.430	-159.045	-161.283	-157.813	-157.813

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Zorg, welzijn en wijkteams		8.089	6.850	6.850	6.850	6.850
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen		1.339	100	100	100	100
Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Zorg, welzijn en wijkteams		8.089	6.850	6.850	6.850	6.850
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen		1.339	100	100	100	100
Doel reserve:	Bestrijding eenzaamheid ouderen					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	2.360	0	1.021	0	1.339
	Raming 2026	1.339	0	1.239	0	100
	Raming 2027	100	0	0	0	100
	Raming 2028	100	0	0	0	100
	Raming 2029	100	0	0	0	100
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen		4.950	4.950	4.950	4.950	4.950
Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Zorg, welzijn en wijkteams		8.089	6.850	6.850	6.850	6.850
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen		4.950	4.950	4.950	4.950	4.950
Doel reserve:	De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	6.450	0	1.500	0	4.950
	Raming 2026	4.950	0	0	0	4.950
	Raming 2027	4.950	0	0	0	4.950
	Raming 2028	4.950	0	0	0	4.950
	Raming 2029	4.950	0	0	0	4.950
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen		1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Zorg, welzijn en wijkteams		8.089	6.850	6.850	6.850	6.850
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen		1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
Doel reserve:	Het egaliseren van schommelingen in de lasten voor het realiseren van opvangvoorzieningen kwetsbare Rotterdammers.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (doorlopend)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	3.300	0	1.500	0	1.800		
	Raming 2026	1.800	0	0	0	1.800		
	Raming 2027	1.800	0	0	0	1.800		
	Raming 2028	1.800	0	0	0	1.800		
	Raming 2029	1.800	0	0	0	1.800		
Totaal				8.089	6.850	6.850	6.850	6.850

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen

Bij de tweede herziening worden bepaald hoe het resterende bedrag ingezet zal worden.

Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen

De einddatum van de reserve is aangepast van 31 december 2024, naar 31 december 2026, omdat de realisatie van duurzame extra woonplekken de nodige tijd vergt. Bij de tweede herziening worden bepaald hoe het resterende bedrag ingezet zal worden.

Voorjaarsnota 2025

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 201

Kaders en verbonden partijen

Kaders

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- Passende Zorg Heel de Stad
- Samen naar een toekomst zonder geweld
- Regiovisie Jeugdhulp regio Rijnmond 'Nabij en Passend'

Beleidsmonitors

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2018-2020 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wmo 2015](#)
- Jeugdwet
- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Jeugdhulp Rijnmond: een uitgebreide toelichting is te vinden op de website van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR): [Jeugdhulp Rijnmond - Samen voor goede jeugdhulp!](#) .
- IZA - [Gezond naar morgen - Gezond naar morgen](#)

Voorjaarsnota 2025

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 202

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Achbar

Wethouder Achbar is verantwoordelijk voor de portefeuille Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie.

'Ik zet me in voor één Rotterdam, voor een stad waarin iedere Rotterdammer dezelfde kansen heeft.'

Wethouder Buijt

Wethouder Buijt is verantwoordelijk voor de portefeuille Zorg, Ouderen en Jeugdzorg

Voorjaarsnota 2025

BBV-indicatoren

Paginanummer in website: 203

BBV Indicatoren

Voor de vergelijkbaarheid tussen gemeenten wordt door het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) een verplichte set aan indicatoren voorgeschreven. De verplichte indicatoren over de laatste 4 jaar en het lopende jaar zijn hier opgenomen. Op de website www.waarstaatjegemeente.nl vindt u een overzicht van de verplichte indicatoren van alle gemeenten, waarbij ook een vergelijking wordt gemaakt met het gemiddelde over heel Nederland. De realisatiecijfers zijn niet voor alle jaren ingevuld. De realisatiecijfers kennen verschillende bronnen, bij deze bronnen zijn de realisatiecijfers dan (nog) niet beschikbaar.

BBV Indicatoren per taakveld	Definitie	Bron	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025
0. Bestuur en ondersteuning								
1. Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	18,4	18,8	19,3	19,9	22,0	
2. Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	19,1	20,3	21,2	21,1	21,2	
3. Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	1.673	1.934	2.008	2.066	2.183	
4. Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	Eigen gegevens	14,1	18,1	15,7	11,1	9,5	
5. Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	11,2	11,4	11,8	12,3	12,1	
1. Veiligheid								
6. Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	11	8	10	10	10	
7. Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,2	3,0	3,9	3,7	3,2	
8. Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	9,0	8,9	9,3	8,6	8,7	
9. Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,2	1,6	1,8	1,9	1,4	
10. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	9,0	8,8	8,5	8,9	9,3	
3. Economie								
11. Functiemenging	%	LISA	55,2	55,4	56,0	56,4		
12. Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	137,8	148,1	159,4	171,7		

4. Onderwijs

13. Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2,4	2,6	2,5	4,8	
14. Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	44	46	53	62	
15. Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	2,5	2,7	3,4	3,2	2,9

5. Sport, cultuur en recreatie

16. Niet-sporters	%	Gezondheids-enquete (CBS, RIVM)	50,2		47,8		

6. Sociaal domein

17. Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	LISA	869,0	882,7	900,8	906,5	
18. Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	2	2	2	2	
19. Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	15	14	13	12	
20. Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	64,8	65,9	68,2	69,4	69,3%
21. Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	3	2	2	2	
22. Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	938,2	1.001,8	885,3	821,7	805,0
23. Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS	143,0	157,3	171,1	261,9	
24. Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS		8,8	9,4	10,1	10,3
25. Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS		1,5	1,5	1,4	1,3
26. Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS		0,8	0,7	0,7	0,8
27. Cliënten met een maatwerkarrangementen Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	850	860	840	830	840

7. Volksgezondheid en Milieu

28. Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	297	286	262	279		
29. Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	13,3	12,3	13,5			

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

30. Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	221	245	275	319	334	
31. Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	6,4	3,4	6,6	10,0		
32. Demografische druk	%	CBS	58,1	57,7	57,5	57,2	56,9	
33. Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In Euro's	COELO	691	707	792	830	923	971
34. Gemeentelijke woonlasten meerpersoons huishouden	In Euro's	COELO	776	793	880	918	1.023	1.080

Voorjaarsnota 2025

Bedrijfsvoering

Paginanummer in website: 204

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering is een verplichte paragraaf uit het Besluit Besturen en Verantwoorden (BBV). De paragraaf geeft informatie over de bedrijfsvoering van de gemeente.

Voorjaarsnota 2025

Organisatieontwikkeling

Paginanummer in website: 205

Organisatieontwikkeling

Kiezen voor Rotterdam

Kiezen voor Rotterdam is de titel van de bezuinigingsopgave voor de gemeentelijke organisatie. Deze opgave is gekoppeld aan de organisatieontwikkeling. Financieel gezien gaat het om een besparing van €150 mln op de organisatiekosten over de jaren 2024 tot 2027. De besluitvorming hierover is vastgelegd in de Voorjaarsnota 2023.

Deze opgave is uitgewerkt in een programma. Dit programma moet een flexibele en duurzame organisatie opleveren waar keuzes gemaakt worden om de opgaven in de stad te realiseren zonder groei van de organisatie. Groei biedt niet altijd een antwoord op de vraag en is budgettair niet langer verantwoord.

Achtergrond

Kiezen voor Rotterdam is uitgewerkt in vier 'sporen' waarlangs de gemeente werkt aan een kwalitatief betere en goedkopere – en dus efficiëntere – organisatie.

1. De grootste opgave uit het programma Kiezen voor Rotterdam is een krimp in de bedrijfsvoering. Oftewel: de activiteiten die de primaire processen van de gemeente ondersteunen. Het verantwoordelijk management stuurt strakker op de omvang van de bedrijfsvoering.
2. Goede dienstverlening aan Rotterdammers staat voorop. De organisatie daarvan kan slimmer, beter en efficiënter, zonder de kwaliteit aan te tasten.
3. Strategie, beleid en onderzoek vanuit de één-concerngedachte. De centrale strategische functie van de gemeentelijke organisatie richt zich op een gemeentebrede agenda op basis van het coalitieakkoord en de langetermijndoelen van de stad. De verwachting is dat dit leidt tot een meer gerichte beleidsinzet in alle organisatieonderdelen en focus in gemeentelijke onderzoeken.
4. In de eerste helft van 2024 is besloten tot een organisatiemodel met een kleinere concerndirectie. Dat model is toegesneden op de uitvoering van de complexe opgaven waar Rotterdam voor staat, én leidt tot een kleinere, efficiëntere organisatie. De concerndirectie legt het accent meer op strategische verantwoordelijkheid. Het operationele aspect verschuift naar de directeuren onder de concerndirectie.

Verwerking en invulling krimpopgave

Halverwege 2024 zijn besluiten genomen over de vermindering van het aantal formatieplaatsen. Daarna kon in de begroting 2025 een krimp worden verwerkt van 265 fte voor 2025 en een krimp van 519 fte voor 2026. Dit is bij de 1e herziening van 2025 aangevuld tot een krimp van 266 fte voor 2025 en een krimp van 522,6 fte voor 2026. Daarnaast is, in plaats van een besparing op arbeidskosten, een aantal materiele besparingen verwerkt:

- Uitbesteed werk voor onderzoek (€ 0,6 mln in 2025 en structureel € 1.2 mln vanaf 2026); door een verbeterde centrale regie op een efficiënte inzet van onderzoeksbudgetten kan deze besparing gerealiseerd worden.
- Werkplekkosten (structureel € 0,5 mln vanaf 2026); door Kiezen voor Rotterdam daalt de formatie. Dit maakt dat de gemeente kan besparen op het budget voor werkplekken, bijvoorbeeld op licentiekosten of aanschaf van ict-middelen.
- Inkoop (structureel € 1.5 mln vanaf 2026); de verwachting is dat het scherper definiëren van en sturen op het inkoopbeleid effectiever is om de besparingsopgave te realiseren dan het nog verder terugbrengen van de formatie voor de inkoopketen.
- Overige apparaatslasten (€ 0,5 mln in 2025, ca. € 2.3 mln tot en met 2028 en hierna structureel € 0,2 mln); vanaf 2024 is al een versoering afgesproken. Daarnaast daalt door Kiezen voor Rotterdam de formatie. Dit zorgt ervoor dat een besparing op de overige apparaatslasten mogelijk is. Bijvoorbeeld op reiskosten, opleidings- en trainingskosten, kosten voor lunches, bedrijfsuitjes en vergaderlocaties.

Financiële verwerking

Bij de begroting 2025 is de opgave Kiezen voor Rotterdam vanuit het programma Algemene Middelen grotendeels verdeeld over de overige begrotingsprogramma's, op basis van de verwerkte vermindering van de formatie. Ook is toen de bestemmingsreserve aangevuld tot € 3,1 mln voor programma- en frictiekosten. Bij de 1e herziening 2025 is deze reserve deels vrijgevallen (50%) in verband met de dekking van de onvermijdelijke knelpunten.

Met de maatregelen wordt de structurele opgave behaald. Deze kon echter nog niet geheel verwerkt worden in de begroting, doordat een deel van de opgave nog niet verwerkt was in fte's en/of door intern verlies van baten als gevolg van interne doorbelasting van medewerkers. Dit resterende deel (een bedrag bij het programma Algemene Middelen) wordt verwerkt bij de eerste begrotingsherziening 2025. Dan is er geen sprake meer van resterende opgaven en wordt de volledige opgave structureel behaald.

Realisatie opgave

Over de personele opgave van 266 fte voor 2025 kan op basis van de stand van de formatie en bezetting in april 2025 ook gesteld worden dat deze op dit moment is gerealiseerd. Meer informatie is te vinden in de monitor organisatieopgave die is geleverd met de jaarstukken 2024.

Voorjaarsnota 2025

HRO

Paginanummer in website: 206

HRO

Verzuim

Het gemiddelde verzuim van de afgelopen 12 maanden lag eind april 2025 op 7,7%. Dat is 0,3% hoger dan eind 2024 en 0,8% hoger dan een jaar geleden. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door een verdere stijging van het langdurig verzuim.

Het voortschrijdend verzuimpercentage is samengesteld uit de gegevens van de 12 maanden ervoor en omvat daarmee alle seizoenen. In voorgaande jaren hadden de zomermaanden een lager verzuimpercentage. Deze trend is sinds vorig jaar minder duidelijk zichtbaar; de pieken van de wintermaanden zijn langer verspreid en de daling in de zomermaanden is minder groot. Deze trend is dan ook direct terug te zien in de stijging van het voortschrijdend verzuimpercentage en voornamelijk het langdurig verzuim.

In verschillende clusters is het verzuim actief geanalyseerd en zijn gericht maatregelen getroffen. Voorbeelden daarvan zijn het inrichten van een team voor complexe verzuimgevallen en het actiever sturen op gedrag van zowel leidinggevende als medewerker. Verbeteringen in het proces zijn doorgevoerd en worden gemonitord.

Hoewel er op meerdere fronten stappen worden gezet, blijft de urgentie onverminderd hoog. De stijging van het verzuimpercentage onderstreept de noodzaak om niet alleen door te gaan met de bestaande initiatieven, maar ook kritisch te evalueren of de inzet voldoende effect heeft. Leidinggevendenden moeten verzuim niet alleen signaleren en verklaren, maar ook daadwerkelijk ervaren als een probleem dat aangepakt moet worden. Dat vraagt verdere aandacht voor het versterken van de gedragsmatige aanpak, het minimaliseren van medicalisering en het creëren van een uniforme verzuimaanpak voor de gehele organisatie met meer focus op preventie en inzetbaarheid.

Bemensing en arbeidskosten

In- en uitstroom

Vanaf 1 januari van dit jaar is de instroom 5% lager dan de uitstroom. Dit vertaalt zich ook naar een lagere bezetting ten opzichte van eind 2024 (-9 fte). In totaal zijn in de eerste vier maanden van 2025, 394 nieuwe collega's gestart bij de gemeente Rotterdam en zijn 416 medewerkers de organisatie uitgestroomd.

Stages

De bijgestelde ambitie uit het coalitieakkoord is om 600 stageplaatsen per jaar te realiseren. In 2025 zijn er tot en met april 334 stagiairs gestart. Hiermee is 56% van de ambitie gerealiseerd. De ervaring leert dat in de stageperiode vanaf september de meeste stages worden uitgevoerd. In het coalitieakkoord is ook aandacht voor mbo-stages. Van het aantal gestarte stagiaires in 2025 tot en met april komt 29% uit het (v)mbo.

Formatie en bezetting

Arbeidskosten

Arbeidskosten bestaan uit loonkosten (medewerkers in dienst van de gemeente Rotterdam) en kosten van ingehuurd medewerkers.

De Eerste herziening 2025 laat een stijging van de begrote arbeidskosten zien van +€ 8,5 mln. De formatie bij de Begroting 2025 is ten opzichte van de Tweede herziening 2024 met 415 fte afgenomen. Met de Eerste herziening 2025 is er 91 fte bijgesteld. De bijstellingen van de begroting en formatie zijn verdeeld over verschillende programma's. De hoofdlijnen van de mutaties in de Eerste herziening zijn hieronder toegelicht op zowel loonkosten, kosten externe inhuur als formatie.

- Programma Volksgezondheid (+€ 4,5 mln, waarvan +€ 4,0 mln loonkosten en +€ 0,5 mln inhuur). Bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling is een bijstelling gedaan om budgetten en formatie in een lijn te brengen. Ook is een bijstelling op het budget voor de oprichting van de afdeling CMO. Voor inhuur is bijgesteld in 2025 voor data-analyse, onderzoek en coördinatie van infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid en het programma Nu niet zwanger bij de regiogemeente.
- Programma Werk & Inkomen (+€ 3,8 mln, waarvan +€ 2,3 mln loonkosten en +€ 1,5 mln inhuur). Binnen het programma is er een verschuiving in loonkosten waarbij de formatie van het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling voor de afdeling Prestatie010 naar het cluster Werk & Inkomen is overgeheveld. Voor het cluster Werk & Inkomen is het inhuurbudget bijgesteld ten behoeve van verwachte UWV-bijdragen voor

verzuim en zwangerschap. Bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling is het beschikbare budget opnieuw verdeeld over de FSK's waarbij meer aansluiting is bij de huidige bezetting.

- Programma Beheer van de Stad (+€ 1,5 mln, waarvan +€ 0,1 mln loonkosten en +€ 1,4 mln inhuur)
- Programma Stedelijke Ontwikkeling (-€ 9,3 mln, waarvan (+€ 2,0 mln loonkosten en -€ 11,3 mln inhuur). Bij het cluster Stadsbeheer wordt de financiële bijstelling grotendeels veroorzaakt door extra middelen die zijn toegekend voor de toeslagen onregelmatige diensten. Door verandering van roosters en bezetting was hier structureel te weinig budget voor. Daarnaast heeft er een herverdeling van de opgave voor Kiezen voor Rotterdam plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een aanpassing in de formatie. Dit is grotendeels zonder financiële impact, maar heeft wel geleid tot een aanpassing van de formatie (+11 fte). Bij het cluster Stadsontwikkeling heeft de directie DBO met 1,5 fte de formatie uitgebreid en is er nog voor 8,5 fte formatie bijgesteld om de financiële begroting in balans te brengen met de formatie. Voor inhuur is een bijstelling gedaan door de actualisatie en inboeking van het werkpakket 2025. Hierbij is de vraagkant van het werkpakket meer in balans gebracht met de capaciteitskant van de afdeling.
- Programma Overhead (+€ 5,0 mln, waarvan +€ 0,3 mln loonkosten en +€ 4,8 mln inhuur). Bij het cluster Bestuurs- en concernondersteuning is het inhuurbudget verhoogd voor meer inhuur van declarabele projecten en beveiliging. De begroting in loonkosten is in balans gebracht met de formatie en daarmee met 7 fte opgehoogd.
- Programma Energietransitie (-€ 2,0 mln, waarvan -€ 2,0 mln inhuur). Deze bijstelling in het cluster Stadsontwikkeling betreft een correctie op het werkpakket voor inhuur.
- Programma Veilig (+€ 3,6 mln, waarvan +€ 3,2 mln loonkosten en +€ 0,4 mln inhuur). Bij de directie Veilig is in 2025 7 fte tijdelijke formatie toegevoegd en 1 fte structurele formatie overgedragen aan andere clusters. Daarnaast is een ophoging van het personeelsbudget en inhuurbudget van de regionale samenwerkingsverbanden n.a.v. hun jaarplan 2025 (de gemeente Rotterdam is slechts kassier voor deze onderdelen). Ook is er een ophoging naar inhuurbudget door verschuiving vanuit materieel budget ten behoeve van inhuur van juridisch advies voor de intensivering van Ondermijning. Bij het cluster Stadsbeheer is een ophoging van het personele budget door de aanpak van Ondermijning 2025. Het budget hiervoor wordt verstrekt door de directie Veilig (verschuiving binnen het programma). Daarnaast zijn de budgetten voor de toeslagen onregelmatige dienst in overeenstemming gebracht met de veranderde roosters en bezetting. Hier was sprake van een structureel tekort, waarvoor extra algemene middelen zijn toegekend bij deze voorjaarsnota.
- Programma Armoede, Schuldhulpverlening, Inburgering en Samenleving (+€ 0,5 mln, waarvan +€ 0,6 mln loonkosten en -€ 0,2 mln inhuur). Bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling is met deze bijstelling de formatie en het budget met elkaar in lijn gebracht. Voor inhuur is er een overheveling naar de CMO (nieuwe Centrale afdeling van MO).
- Programma Bestaande Stad (-€ 3,8 mln, waarvan +€ 0,2 mln loonkosten en -€ 4,0 mln inhuur). Het cluster Stadsontwikkeling laat een bijstelling zien door een afname in formatie door herstelmutaties. De bijstelling op inhuur vindt zijn oorzaak in het geheel door de actualisatie en de inboeking van het werkpakket 2025. Doordat de vraagkant van het werkpakket meer in balans is gebracht met de capaciteitskant van de afdeling is er een afname op het inhuurbudget te zien.
- Programma Onderwijs (+€ 2,3 mln, waarvan +€ 2,3 mln loonkosten). Bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling heeft de bijstelling betrekking op een aanpassing in de formatie door een ontvangen beschikking vanuit het Ministerie van Onderwijs en Preventie met Gezag. Ook is een correctie doorgevoerd voor Kiezen voor Rotterdam.
- Programma Dienstverlening (-€ 1,1 mln, waarvan -€ 1,1 mln loonkosten). Bij het cluster Dienstverlening betreft dit een incidentele taakstellende opgave voor 2025 om binnen het begrotingsprogramma de apparaatslasten te verlagen door o.a. het niet of later invullen vacatures. De formatie blijft gelijk.
- Programma Zorg, welzijn en wijkteams (+€ 3,0 mln, waarvan +€ 3,5 mln loonkosten en -€ 0,5 mln inhuur). Bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling zijn budget en formatie in lijn gebracht. Door de samenvoeging van afdelingen zijn de budgetten overgeheveld en de formatie volgt nog bij de tweede herziening. Voor inhuur zijn budgetten deels komen te vervallen door samenvoeging van afdelingen.

Voorjaarsnota 2025

Huisvesting en facilitair

Paginanummer in website: 207

Huisvesting en facilitair

Vanaf 2025 bezuinigt de gemeente op de eigen huisvesting. Het aantal werkplekken wordt verminderd door de huur van sommige gebouwen op te zeggen en de resterende werkplekken beter te benutten. Dit is mogelijk doordat een deel van de medewerkers flexibel blijft werken en door krimp van de organisatie. Het strategisch huisvestingsplan wordt dit jaar opgesteld en daarin staat welke huisvesting de gemeente de komende jaren nodig heeft. Hierbij wordt rekening gehouden met de taken van en ontwikkelingen binnen de gemeente. Sinds 2024 sluiten sommige gebouwen tijdelijk in vakantietijd. Dit wordt vervolgd. Het is onderdeel van de energiebesparende maatregelen in de gebouwen en draagt bij aan verduurzaming.

In april is het nieuwe milieupark + De HER aan de Bovendijk geopend. In circulair centrum De HER maken ondernemers nieuwe waardevolle producten van spullen en materialen die Rotterdammers doorgeven op het aangrenzende milieupark. Het milieupark + De HER is zoveel mogelijk circulair gebouwd en ook de inrichting bestaat grotendeels uit hergebruikte materialen die op allerlei plekken zijn gevonden. Dit maakt De HER een unieke plek.

Voorjaarsnota 2025

Informatievoorziening en IT

Paginanummer in website: 208

Informatievoorziening en IT

Digitalisering

De snelle ontwikkeling van technologie leidt tot een digitale transformatie van de hele samenleving. De manier verandert waarop Rotterdammers werken, onderwijs volgen, wonen, zorg ontvangen, recreëren en zich verplaatsen. De organisatie moet goed toegerust zijn om met deze ontwikkelingen mee te bewegen. Digitalisering biedt mogelijkheden om de gemeentelijke dienstverlening te verbeteren en de collegedoele sneller en beter te realiseren. Om die mogelijkheden te benutten, moet de gemeente over betrouwbare ICT-voorzieningen beschikken, snel en flexibel inspelen op nieuwe ontwikkelingen en zich daarbij oriënteren op de effecten van digitale transformatie op de rol van overheden in de samenleving.

De 'Opgave digitale transformatie' bevat de speerpunten voor de veranderopgaven die uit de digitalisering volgen. Voor de digitale transformatie die de gemeente Rotterdam wil realiseren, leiden initiatieven uit de hele organisatie tot efficiëntere en meer gebruiksvriendelijke dienstverlening die aansluit bij wat de Rotterdammer vraagt. Hierbij is aandacht voor training van medewerkers zodat zij vertrouwd raken met nieuwe systemen en technologieën.

Informatietechnologie is een aanjager voor verandering en helpt om processen te verbeteren en besparingen te realiseren. Het gemeentelijke team Digitale Transformatie werkt aan de nodige organisatorische veranderingen, mede in verband met de organisatieopgave Kiezen voor Rotterdam.

De behoefte aan meer digitale onafhankelijkheid (soevereiniteit) groeit. Rotterdam werkt als uitvoeringsorganisatie samen met de andere drie grote gemeenten, VNG en het Rijk aan strategische keuzes en mogelijkheden.

Speerpunten:

- De toedeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden (governance) voor de toepassing van algoritmen is ruim twee jaar in werking. De governance is inmiddels geëvalueerd en de Rekenkamer Rotterdam heeft een onderzoeksrapport gepubliceerd. Het college en de gemeenteraad hebben de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport omarmd. Met het algoritmeregister communiceert Rotterdam over de werkwijze voor algoritmen. De gemeente is actief betrokken bij landelijke en Europese ontwikkelingen en krijgt ondersteuning van de Algoritmeadviesraad (AAR). De AAR is een externe, onafhankelijke adviescommissie van Rotterdam. Het jaarverslag 2024 is in april 2025 gepubliceerd.
- De herijkte datastrategie is vastgesteld. De focus ligt op het halen van waarde uit data. Met de clusters wordt onderzocht welke maatschappelijke opgaven bij hen spelen en hoe data hen kan helpen. Vanuit het dataperspectief zet de gemeente in op: bevorderen van verantwoord datagebruik, verankeren van betere besluitvorming over datagebruik, optimaliseren van processen zodat data efficiënter en effectiever kan worden gebruikt en het creëren van een federatief datastelsel dat zoeken, delen, ontsluiten en gebruik van data makkelijker maakt.
- Een organisatiebrede betrokkenheid bij Europese subsidieprojecten. Daarnaast werkt Rotterdam samen met Europese partners. Hierbij is aandacht voor de zich continu ontwikkelende Europese wet- en regelgeving. Rotterdam versterkt zijn positie in Europa door de ontwikkeling van het Digital Office Europe en de actieve rol in het Digital Forum van Eurocities (grotestedennetwerk). Van dit forum is Rotterdam van 2023 tot 2025 de voorzitter.
- Voortzetting van de bestuurlijke samenwerking met andere grote gemeenten en in VNG-verband (Vereniging van Nederlandse Gemeenten): waar mogelijk groeit deze samenwerking naar één gezamenlijke digitale overheidsarchitectuur en één basisinfrastructuur, gebaseerd op gedeelde kaders en voorzieningen. Bij dat laatste gaat het om Common Ground en Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering ('1x ontwikkelen, 350x toepassen'). De gemeente Rotterdam ontwikkelt samen met de VNG en andere gemeenten een aantal IT-producten voor publieke dienstverlening. Die komen voor alle gemeenten beschikbaar.
- Informatiebeveiliging: de bewustwordingscampagne 'Blijf Alert' loopt in 2025 door. De gemeente voldoet aan de landelijke verplichtingen, waaronder de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten 'Eenduidige Normatiek Single Information Audit' (ENSIA). Daarnaast levert Rotterdam inzet op professionalisering en ontwikkeling van de gehele veiligheidsketen (security), zowel intern als extern. Invoering van de wet Netwerk en Information Security (NIS2) in 2025 is daarbij het uitgangspunt.
- Nieuwe toegang tot systemen, de digitale werkomgeving, de integratie van data en werkomgevingen, en de IT- en data-infrastructuur: hiervoor gebruikt de gemeentelijke organisatie het programma Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI). De veranderingen zijn nodig vanwege de Wet digitale overheid. Deze regelt dat Nederlandse burgers en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen.

Informatiehuishouding en de Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) stimuleert de overheid tot een betere informatiehuishouding en actieve beschikbaarstelling van informatie. Transparant overheidshandelen vraagt om snel te kunnen laten zien wat, wanneer en met wie gecommuniceerd is, en welke acties zijn uitgevoerd. Dat geldt voor het handelen van het bestuur – gemeenteraad, college, burgemeester – en voor de ambtelijke organisatie.

Het programma Rotterdam Transparant zorgt voor een soepele invoering van de Woo binnen de organisatie. Het programma werkt samen met de overige 3 grote steden en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De invoering richt zich op de 11 categorieën van informatiestromen waarvan de overheid verplicht is documenten actief te publiceren. Eind 2026 moet de gemeente de wet hebben ingevoerd. Om dat te realiseren, zet het invoeringsprogramma in op bewustwording bij medewerkers over het belang van transparantie. Medewerkers krijgen ondersteuning via 'e-learning' en trainingen 'openbaar-proof schrijven'.

Voor de Woo is nog geen landelijk publicatieplatform beschikbaar. Wel is er inmiddels een verwijzindex (de Woo-index) voor de website overheid.nl. Op 1 november 2024 is de verplichting van art 3.3 deels in werking getreden door de verplichte publicatie van de documentcategorieën Wet- en regelgeving en Organisatiegegevens. Rotterdam publiceert deze documenten al via de verplichte Woo-index.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft nog geen planning afgegeven voor verplichte publicatie van alle documentcategorieën van medeoverheden. Wel is de verwachting dat eind 2025 de tweede tranche, met daarin de Raadsstukken, bestuursstukken, adviezen, Woo-verzoeken en jaarplannen en -verslagen, volgens de Woo-eisen actief openbaar moet zijn gemaakt. Dat betekent onder andere publicatie binnen 14 dagen na besluitvorming.

Op de gemeentelijke website staat per informatiecategorie een [opsomming](#) van de beschikbare openbare documenten van de gemeente Rotterdam.

Afhandeling van Woo verzoeken

Tot 30 april 2025 zijn 147 verzoeken ingediend. 37 % van de ingediende Woo-verzoeken wordt tijdig afgehandeld.

Er is de afgelopen jaren een duidelijke toename in de omvang, complexiteit en het aantal ingediende Woo-verzoeken. Ten opzichte van dezelfde periode in 2024 is het aantal ingediende Woo-verzoeken met 33% toegenomen. Ondanks deze toename is het met gelijkblijvende capaciteit gelukt het percentage tijdig afgehandelde Woo-verzoeken stabiel te houden. De behandeling van de Woo-verzoeken zelf, de samenhangende juridische procedures en nog niet afgeronde complexe verzoeken uit eerdere jaren vragen aanzienlijk veel capaciteit en tijd en wegen zwaar op de doorlooptijd van lopende zaken.

Acties verbetering tijdigheid

Het centrale Woo-team zet op basis van de beschikbare capaciteit sterk in op optimalisatie van het proces en verbetering van de samenwerking met interne en externe partners om de doorlooptijden zo kort mogelijk te houden.

Landelijke ontwikkelingen

De bij de gemeente geconstateerde knelpunten om te voldoen aan de wettelijke eisen voor tijdige afhandeling van Woo-verzoeken, wordt landelijk ervaren. Daarom gaf het Ministerie van Binnenlandse Zaken in 2023 opdracht voor een invoeringstoets. Hieruit blijkt dat vrijwel alle overheidsinstanties te maken hebben met uitvoeringsproblemen, waaronder trage afhandelingstermijnen. Naar aanleiding hiervan zijn in juni 2024 maatregelen aangekondigd om de uitvoering van de Woo te verbeteren. Dit jaar worden deze maatregelen nader geconcretiseerd. De Woo blijft daarmee onderwerp van continue aanpassing en verbetering, met als blijvend streven een open overheid te realiseren.

Informatiehuishouding als randvoorwaarde

De organisatie werkt aan volledigheid en een betere vindbaarheid van een enorme hoeveelheid informatie. Die informatie is vooral in digitale vorm beschikbaar, maar ook op papier.

Informatiebeheer staat direct in verband met openbaarheid, privacybescherming en informatiebeveiliging. De organisatie zet in op bewustwording bij alle medewerkers, zodat zij zorgvuldig met gegevens en informatie omgaan en zorgen voor juiste dossiervorming. Dit alles leidt tot het beschikbaar en vindbaar maken van informatie die de gemeente bovendien volledig en veilig bewaart. Zo kan de gemeente de bestuurlijke besluitvorming inzichtelijk maken, bijvoorbeeld via Woo-verzoeken en - in de nabije toekomst - ook door actieve openbaarmaking van documenten.

Voorjaarsnota 2025

Privacy

Paginanummer in website: 209

Privacy

De gemeente beschikt over grote hoeveelheden persoonsgegevens. Die zijn noodzakelijk voor de uitvoering van wetten en voor een goede dienstverlening aan de bewoners. De gemeente gaat zo veilig mogelijk met deze gegevens om. Om de risico's voor de privacy van bewoners en medewerkers zo klein mogelijk te houden, is het van belang om de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) te verankeren in het gemeentelijke privacybeleid. Inmiddels zijn sturing en samenwerking tussen beleidsterreinen verbeterd en is er een groeiend bewustzijn binnen de organisatie.

Datatechnologie

Technologische ontwikkelingen gaan snel. De gemeente kan daardoor steeds meer doen met datatechnologie. Verwerking van data voor bijvoorbeeld onderzoek draagt bij aan de verbetering van beleid en dienstverlening. Ook worden binnen samenwerkingsverbanden soms gegevens gedeeld wanneer dit noodzakelijk is voor een bepaald doel.

Waar het gaat om de verwerking van persoonsgegevens zijn daar risico's aan verbonden, zeker als dat gevoelige gegevens betreft. In veel gevallen zal dan ook een DPIA (Data Protection Impact Assessment) worden uitgevoerd.

Bij verwerking van grote hoeveelheden data gaat het om het vinden van een goede balans tussen het benutten van datatechnologie enerzijds en privacywetgeving en de risico's voor burgers anderzijds. Daaronder valt ook het gebruik van algoritmes.

Algoritme-toepassingen met persoonsgegevens

De razendsnelle ontwikkeling van Artificial Intelligence (AI) biedt kansen maar kent ook risico's en heeft gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens voor de organisatie. Naast de AVG is er nu Europese wetgeving specifiek voor Algoritmes en AI, de AI-verordening. Deze stelt regels voor de ontwikkeling en het gebruik van AI-systemen. Ook geeft de wet rechten aan burgers die in aanraking komen met AI-systemen. Sinds 2 februari 2025 is een aantal AI-systemen al verboden en moeten organisaties die AI-systemen ontwikkelen of gebruiken, zorgen dat hun werknemers AI-geletterd zijn.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is de toezichthouder op algoritmes en AI waarbij persoonsgegevens worden gebruikt. De digitale overheid en AI zijn in 2025 speerpunten van de AP. Intern is het toezicht bij de Functionaris Gegevensbescherming (FG) belegd.

DPIA's

De Data Protection Impact Assessment (DPIA) brengt de privacyrisico's van een proces in kaart, én de maatregelen om deze risico's te verminderen. Alle DPIA's worden na drie jaar herzien. Dat is een doorlopend proces. Tijdige uitvoering blijft de aandacht vragen. De gemeente publiceert steeds meer samenvattingen van DPIA's op haar [website](#).

Datalekken

Bij een datalek krijgt iemand toegang tot persoonsgegevens zonder dat dit mag of de bedoeling is. De oorzaak is altijd een inbreuk op de beveiliging van deze gegevens. Ook het ongewenst vernietigen, verliezen, wijzigen of verstrekken van persoonsgegevens door zo'n inbreuk valt onder een datalek. Een datalek kan bijvoorbeeld ontstaan door een verkeerd geadresseerde brief of e-mail.

In de eerste vier maanden van 2025 waren er 88 meldingen van datalekken. Daarvan zijn er 21 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Bij 6 datalekken zijn bijzondere gegevens gelekt, zoals medische informatie, etniciteit of biometrie. In 16 gevallen betrof het gevoelige gegevens, zoals het Burgerservicenummer of financiële informatie.

Of een datalek bij de AP moet worden gemeld hangt af van de gevolgen die het lek kan hebben voor de betrokkene(n) en hoe groot de kans is dat die gevolgen zich voordoen.

Rechten van Betrokkenen

De AVG geeft burgers het recht om gegevens in te zien, te laten rectificeren of te laten verwijderen. Tot nu toe zijn er in 2025 44 verzoeken ingediend waarvan er 30 zijn afgehandeld, alle binnen de wettelijke termijn.

Voorjaarsnota 2025

Audits en control

Paginanummer in website: 210

Audits en control

Algemeen

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen.

Directie Middelen en Control is er om de organisatie en het bestuur te adviseren bij en toe te zien op het sturen, beheersen en verantwoorden, zodat de doelen voor Rotterdam gerealiseerd worden

Doorontwikkeling stuurinformatie en P&C-producten

Het college wil P&C-documenten zoals de Voorjaarsnota en Begroting begrijpelijker en interactiever maken. Door inzet van AI wordt het eenvoudiger om teksten te beoordelen en aan te passen naar duidelijke taal voor de Rotterdammer. Ook wordt het mogelijk om data visueel weer te geven in grafieken en tabellen. Daarnaast wordt de website verder verbeterd met meer doorklikmogelijkheden en visuele ondersteuning.

In het kader van Kiezen voor Rotterdam bekijken we de totstandkomingsprocessen en de producten van de Stuurinformatie en de P&C-cyclus opnieuw. We onderzoeken hoe de processen effectiever en efficiënter kunnen worden georganiseerd.

Auditprogramma

Concern Auditing voert in opdracht van het college en de concerndirectie audits uit en geeft advies, gevraagd en ongevraagd.

De gemeentewet (art 213a) schrijft voor dat het College periodiek onderzoek doet naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het College gevoerde bestuur. De onderzoeksrapporten uit de lopende collegeperiode worden op een later moment toegevoegd aan de website Onderzoek010 van de gemeente Rotterdam. Op deze website worden ook de nieuwe onderzoeksrapporten gepubliceerd.

In 2023 is in samenspraak met de organisatie is de meerjarige auditagenda 2024-2026 bepaald, met drie vaste onderzoeksthema's:

- sturen op doelen coalitieakkoord en omgaan met risico's
- de lerende organisatie
- doeltreffendheid en doelmatigheid.

De thema's zijn op hoofdlijnen en worden jaarlijks geconcretiseerd in een jaarschijf. Daarbij benut Concern Auditing de input vanuit de organisatie en risicosignalen vanuit de omgeving. Bij de keuze voor onderwerpen wordt rekening gehouden met het belang voor stad en concern, actualiteit en de onderzoeksplannen van andere partijen zoals OBI (BCO) en Rekenkamer Rotterdam. Tot en met mei zijn rapporten verschenen over de informatiesystemen Sorga en Diva BB, het programma EU-arbeidsmigranten en Wijk aan Zet. Ook is assurance gegeven in het kader van Ensia. Naast audits levert Concern Auditing ook op verzoek advies en ondersteuning in het kader van de drie vaste thema's.

Voorjaarsnota 2025

Financiële kengetallen

Paginanummer in website: 211

Financiële kengetallen

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid	• Weerstandsvermogen* • Solvabiliteitsratio*
Flexibiliteit: Saldo van de begroting	• Reguliere exploitatiesaldo* • Structurele exploitatiesaldo* • Belastingcapaciteit*
Flexibiliteit: Schuld	• Netto schuldquote* • Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen* • Kasgeldlimiet* • Renterisiconorm*
Flexibiliteit: Investerings	• EMU-saldo* • Kapitaallastenratio • Kengetal grondexploitaties*

* Deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven

Financiële kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting en de balans. Ze helpen bij de beoordeling van de financiële positie.

Het is niet wenselijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie. Centraal in de beoordeling staan naar het oordeel van het college het exploitatiesaldo (regulier en structureel) en het weerstandsvermogen. De andere kengetallen zijn zinvolle zijlichten.

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo is het verschil tussen de baten en de lasten.

Regulier exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Baten	4.410	4.711	4.810	4.720	4.592	4.596	4.571
Lasten	4.573	4.745	4.903	4.696	4.482	4.437	4.442
Onttrekkingen en vrijval reserves	477	473	308	169	106	84	73
Toevoegingen aan reserves	356	375	215	193	216	243	202
Regulier exploitatiesaldo	-41	64	0	0	0	0	0

Norm BBV: 0

Structureel exploitatiesaldo

De Gemeentewet schrijft voor dat de begroting structureel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het structurele evenwicht in de komende jaren tot stand zal worden gebracht. Om te kunnen vaststellen of aan dit wettelijke voorschrift wordt voldaan, wordt het structureel exploitatiesaldo gepresenteerd. Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten en de structurele baten. Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen.

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Structurele baten	4.007	4.397	4.556	4.427	4.371	4.377	4.352
Structurele lasten	4.040	4.504	4.626	4.437	4.261	4.224	4.235
Structurele onttrekkingen aan reserves	14	24	21	26	26	31	34
Structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	0
Structureel exploitatiesaldo	-19	-83	-49	16	137	184	150
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	4.410	4.711	4.810	4.720	4.592	4.596	4.571
Structureel exploitatiesaldo (%)	-0,4%	-1,8%	-1,0%	0,3%	3,0%	4,0%	3,3%

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. In het Coalitieakkoord Eén Stad 2022-2026 is opgenomen dat wordt gestreefd naar een weerstandsvermogen van minimaal 1,0.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029

Beschikbare weerstandscapaciteit	114	145	137	143	155	164	166
Benodigde weerstandscapaciteit	182	88	140	140	161	167	166
Weerstandsvermogen	0,63	1,65	0,98	1,02	0,97	0,98	1,00

Norm gemeente Rotterdam Coalitieakkoord 2022-2026: minimaal 1,0

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (reguliere) exploitatiesaldo. Ondanks de zichtbare daling, valt de solvabiliteitsratio nog in de categorie 'neutraal'.

Solvabiliteitsratio (in % bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Eigen vermogen	2.652	2.618	2.525	2.550	2.660	2.820	2.949
Balanstotaal	4.588	4.885	5.460	6.017	6.409	6.629	6.648
Solvabiliteitsratio	57,8%	53,6%	46,2%	42,4%	41,5%	42,5%	44,4%

Signaleringswaarde opgesteld door Provincie Zuid-Holland: > 50% is minst risicovol, 20 - 50% is neutraal, < 20% is meest risicovol

Belastingcapaciteit

Onderstaande tabel geeft een beeld van de ontwikkeling van de belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente in het komend begrotingsjaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het lopend begrotingsjaar en het voorgaand rekeningjaar. De uitkomst van deze vergelijking wordt uitgedrukt in een percentage. Het COELO zorgt voor de berekening van de landelijke gemiddelden.

De belastingcapaciteit wordt alleen bij begroting en bij jaarstukken berekend.

De onderlinge vergelijking van de hoogte van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen namelijk binnen dezelfde kaders van wet- en regelgeving onderling verschillende keuzen en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor de inwoners en rond de opgaven voor gemeenten vanwege de eigen fysieke en sociaaleconomische situatie en de kosten die zij daarvoor willen maken. Het gaat bij dat laatste bijvoorbeeld om welke kosten gemeenten toerekenen aan een tarief, een keuze voor een alternatieve dekking van kosten en om de bepaling welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Belastingcapaciteit (bedragen x € 1)	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	274	301	304
Afvalstoffenheffing voor een gezin	384	437	474
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	259	287	302
Eventuele heffingskorting	0	0	0

Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	917	1.025	1.080
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	904	944	994
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde t-1	101%	109%	109%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de netto schuldquote. De netto schuldquote is de gehele periode ruim onder de 90% en valt daarmee in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste schulden	668	942	1.671	2.204	2.485	2.546	2.436
Netto vlottende schuld	288	292	413	413	413	413	413
Overlopende passiva	835	902	721	721	721	721	721
Financiële activa excl. verstrekte leningen	0	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-422	-405	-405	-405	-405	-405	-405
Liquide middelen	-52	-17	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-329	-346	-346	-346	-346	-346	-346
Saldo	986	1.369	2.054	2.587	2.869	2.929	2.819
Baten	4.410	4.711	4.810	4.720	4.592	4.596	4.571
Netto schuldquote (saldo / baten)	22,4%	29,1%	42,7%	54,8%	62,5%	63,7%	61,7%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbaar beeld zien als de ontwikkeling van de netto schuldquote. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen valt voor alle jaren in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029

Vaste schulden	668	942	1.671	2.204	2.485	2.546	2.436
Netto vlottende schuld	288	292	413	413	413	413	413
Overlopende passiva	835	902	721	721	721	721	721
Financiële activa incl. verstrekte leningen en excl. kapitaalverstrekking	-98	-89	-76	-64	-61	-59	-56
Uitzettingen < 1 jaar	-422	-405	-405	-405	-405	-405	-405
Liquide middelen	-52	-17	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-329	-346	-346	-346	-346	-346	-346
Saldo	888	1.280	1.979	2.523	2.807	2.870	2.762
Baten	4.410	4.711	4.810	4.720	4.592	4.596	4.571
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / baten)	20,1%	27,2%	41,1%	53,5%	61,1%	62,4%	60,4%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal.

Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

In de meerjarenraming is geen overschrijding van de kasgeldlimiet voorzien, de gemeente voldoet daarmee aan de wettelijke norm.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	4.354	4.562	4.963	4.889	4.889	4.889	4.889
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	370	388	422	416	416	416	416
Gemiddelde korte schuld	22	147	200	300	300	300	300
Gemiddelde korte middelen	-93	-62	-50	0	0	0	0
Gemiddelde netto korte schuld	-71	85	150	300	300	300	300
In % begroting	-1,6%	1,9%	3,0%	6,1%	6,1%	6,1%	6,1%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	441	303	272	116	116	116	116

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld.

Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen. Er wordt meerjarig ruim voldaan aan de wettelijke norm voor het renterisico.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	4.354	4.562	4.963	4.889	4.889	4.889	4.889
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	871	912	993	978	978	978	978
Renteherzieningen	0	0	0	50	0	0	0
Aflossingen	105	185	100	101	87	86	171
Risicobedrag	105	185	100	151	87	86	171
In % begroting	2,4%	4,1%	2,0%	3,1%	1,8%	1,8%	3,5%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	766	727	892	827	891	891	806

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. In de septembercirculaire Gemeentefonds 2024 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2024 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt -254 mln. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert.

In 2024 lijkt onze gemeente een fors EMU-tekort te gaan realiseren. De ervaring leert echter dat het EMU-saldo, als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen, bij jaarrekening altijd positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen. Mocht het EMU-tekort toch hoger uitvallen dan de referentiewaarde, dan zal dit slechts consequenties kunnen hebben, indien de Europese Unie Nederland een sanctie oplegt wegens overschrijding van de EMU-normen én indien het collectieve aandeel van de gemeenten in het EMU-tekort hoger is dan 0,27% van het bbp. Dit risico wordt klein geacht. Het is niettemin zaak om de vinger aan de pols te houden.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-162	-34	-93	24	111	159	130
2. Mutaties (im)materiele vaste activa	-241	-260	-609	-558	-385	-277	-79

3. Mutatie voorzieningen	26	-16	0	0	0	0	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-24	-59	18	-11	-11	55	56
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-401	-368	-685	-545	-285	-63	107

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten (met betrekking tot schulden en investeringen) af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). Niet alleen het aangaan van schuld leidt tot lasten die de flexibiliteit van de begroting negatief beïnvloeden, hetzelfde geldt voor investeringen. Investerings leiden tot kapitaallasten, die gedurende de afschrijvingstermijn van de investering als last op de begroting drukken, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten.

Kapitaallastenratio (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Rentelasten	15	23	44	68	84	91	90
Afschrijvingen	143	146	154	170	183	192	194
Saldo	158	169	198	238	266	283	284
Baten	4.410	4.711	4.810	4.720	4.592	4.596	4.571
Kapitaallastenratio	3,6%	3,6%	4,1%	5,0%	5,8%	6,1%	6,2%

Kengetal grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitaties af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de grondexploitaties is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de grondexploitaties. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

Grondexploitaties (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bouwgronden in exploitatie	-131	-79	-94	-66	-56	-111	-167
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	4.410	4.711	4.810	4.720	4.592	4.596	4.571
Ratio grondexploitaties	-3,0%	-1,7%	-2,0%	-1,4%	-1,2%	-2,4%	-3,7%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol

Ontwikkeling financiële kengetallen

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de financiële kengetallen zich ontwikkelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting voor 2024. Al met al kan worden geconcludeerd dat de financiële positie van de gemeente zich ten opzichte van de oorspronkelijke begroting voor 2024 solide lijkt te ontwikkelen. Het weerstandsvermogen is verbeterd en voldoet weer aan ons streven om deze ten minste 1,0 te laten zijn. De solvabiliteitsratio ligt nog steeds ruim boven het minimumpercentage (20%) dat door de Provincie Zuid-Holland als risicovol wordt beschouwd. De netto-schuldquote past nog steeds in de categorie die door de provincie als 'minst risicovol' wordt beschouwd. We voldoen aan de wettelijke financieringsvoorschriften (i.c. de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) en het risico met betrekking tot de grondexploitaties blijft gering. Het structurele exploitatiesaldo en het EMU-tekort laten weliswaar een verslechtering zien, maar lijken zich meerjarig te zullen herstellen.

Ontwikkeling financiële kengetallen	Oorspronkelijke begroting 2025	Eerste herziening 2025
Regulier exploitatiesaldo (x € 1 mln)	0	0
Structureel exploitatiesaldo (%)	-1,8%	-1,0%
Weerstandsvermogen	0,80	0,98
Solvabiliteitsratio (%)	45,0%	46,2%
Belastingcapaciteit (%)	109%	109%
Netto schuldquote (%)	44,8%	42,7%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	43,3%	41,2%
Ruimte t.o.v. kasgeldlimiet (x € 1 mln)	122	272
Ruimte t.o.v. renterisiconorm (x € 1 mln)	892	892
EMU-saldo (x € 1 mln)	-652	-685
Kapitaallastenratio (%)	4,4%	4,1%
Ratio grondexploitaties (%)	-3,9%	-2,0%

Voorjaarsnota 2025

Financiering

Paginanummer in website: 212

Financiering

Deze paragraaf is geen onderdeel van de Voorjaarsnota 2025 en wordt pas weer opgesteld bij de Begroting 2026. Via het menu kunt u deze pagina inzien zoals opgesteld bij de Begroting 2025.

Voorjaarsnota 2025

Grondbeleid

Paginanummer in website: 213

Grondbeleid

Deze paragraaf is geen onderdeel van de Voorjaarsnota 2025 en wordt pas weer opgesteld bij de Begroting 2026. Via het menu kunt u deze pagina inzien zoals opgesteld bij de Begroting 2025.

Voorjaarsnota 2025

Investerings

Paginanummer in website: 214

In deze paragraaf wordt een overzicht van de nieuwe en lopende investeringen gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de voortgang en afsluiting van het gevoteerde krediet.

Beleid

Rotterdam groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Om te kunnen investeren, moet de gemeente over investerend vermogen beschikken. Het beleid is erop gericht om dit investerend vermogen te borgen. Er worden drie investeringsruimten onderscheiden:

1. Investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van huidige bezittingen;
2. Reguliere investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen;
3. Extra investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen, die is ontstaan uit de verkoop van aandelen Eneco (2020) en de eeuwigdurende afkoop van erfpacht door enkele woningcorporaties (2022-2023).

Met verstandig investeringsbeleid willen we zekerstellen dat deze investeringsruimten nu en in de toekomst voldoende omvang hebben, passend bij de verwachte groei van de stad, de maatschappelijke opgaven waarvoor de stad staat en bij het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we bevorderen dat de schaarse investeringsruimten weloverwogen en transparant worden ingezet.

De gemeente Rotterdam staat er gelukkig niet alleen voor. We trekken samen op met inwoners, ondernemers, woningcorporaties, waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), het Rijk, de Europese Unie en ander partijen. Daarbij geldt: hoe meer investerend vermogen van andere partijen wordt aangetrokken, hoe beter dat is voor Rotterdam en voor de Rotterdammers. Het eigen investerend vermogen fungeert daarbij als hefboom voor het aantrekken van extern investerend vermogen. Onderstaande afbeelding illustreert dit.

Investeringsvoorstel 2025

Onderstaande tabellen betreffen het Investeringsvoorstel 2025. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de investeringen die vanuit de reguliere investeringsruimte voor nieuwe investeringen worden gedaan en de investeringen die vanuit de bijzondere erfpachtbaten worden gedaan.

Er worden vier typen investeringen onderscheiden, t.w.:

V= Vervangingsinvesteringen

L= Levensduur verlengende investeringen (i.c. renovaties en restauraties)

U= Uitbreidingsinvesteringen

K= Kwaliteitsverhogende investeringen

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd.

Reguliere investeringsruimte

Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Klimaatadaptatie: vergroening van de buitenruimte (20 ha groen)	U/K	16,80
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Klimaatadaptatie: vergroening van de buitenruimte (20 ha groen)	U/K	16,80
Toelichting: Programma gericht op klimaatadaptatie, biodiversiteit en leefkwaliteit door aanleg van extra groen en waterberging		
3e stadsbrug / schaalsprong OV	U	50,00
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
3e stadsbrug / schaalsprong OV	U	50,00
Toelichting: Aanvullende reservering voor realisatie van een stadsbrug over de Nieuwe Maas, hoogwaardig openbaar vervoer tussen de metrostations Kralingse Zoom en Zuidplein en de omvorming van het evenementenstation Stadionpark tot regulier NS-station, conform het eind 2023 genomen raadsbesluit.		
Fonds kleinschalige gebiedsontwikkeling	U/K	11,26
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Fonds kleinschalige gebiedsontwikkeling	U/K	11,26
Toelichting: Jaarlijks voeding van het 'fonds' waarmee kleine buitenruimteprojecten kunnen worden gedekt, bijvoorbeeld naar aanleiding van anterieure overeenkomsten met ontwikkelaars.		
Fietstraten ventwegen Maastunnel	K	1,60
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Fietstraten ventwegen Maastunnel	K	1,60
Toelichting: De ventwegen zullen opnieuw ingericht worden daar waar mogelijkheden tot fietsverbeteringen bestaan.		
Kwaliteitsimpuls metrostation HvZ	U/K	12,79
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Kwaliteitsimpuls metrostation HvZ	U/K	12,79
Toelichting: Kwaliteitsimpuls metrostation Hart van Zuid (stationshal, metrostation & fietsenstalling).		
Fietsinfra 2025 (vrijliggende fietpaden)	U/K	4,40
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Fietsinfra 2025 (vrijliggende fietpaden)	U/K	4,40
Toelichting: Verbetering fietsinfrastructuur.		

Uitwerkingen maatregelen verkeerscirculatie	U/K	2,00
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Uitwerkingen maatregelen verkeerscirculatie	U/K	2,00
Toelichting: Uitwerking/planvoorbereitung maatregelen verkeerscirculatieplan.		
Stadsproject Rijnhaven – Drijvend park Wilhelminapier fase 2	U/K	7,70
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Stadsproject Rijnhaven – Drijvend park Wilhelminapier fase 2	U/K	7,70
Toelichting: De realisatie van fase 2 van het drijvend park Wilhelminapier en fase 1 van het drijvend park Katendrecht binnen de gebiedsontwikkeling Rijnhaven / het Stadsproject Rijnhavenpark.		
Kleine Kernenaanpak (HvH)	U/K	11,65
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Kleine Kernenaanpak (HvH)	U/K	11,65
Toelichting: Aanpak kleine kernen: TROP Hoek van Holland, Rozenburg en Heijplaat.		
Stadproject Hofbogen - omliggende straten	K	5,64
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Stadproject Hofbogen - omliggende straten	K	5,64
Toelichting: Herinrichting omliggende straten van de Hofbogen.		
Collegetargets verkeersveiligheid	U/K	0,50
Investeringsplan - Reguliere investeringsruimte	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		124,34
Collegetargets verkeersveiligheid	U/K	0,50
Toelichting: Aanvullende dekkingsmiddelen voor het behalen van het collegetarget dat is gericht op het verbeteren van de verkeersveiligheid door maatregelen te treffen op dertig van de meest verkeersonveilige locaties in de stad.		
TOTAAL		124,34

Bijzondere erfpachtbaten

Investeringsplan - Bijzondere erfpachtbaten	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Onderwijs		1,50
TU Delft Campus	U/K	1,50
Investeringsplan - Bijzondere erfpachtbaten	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Onderwijs		1,50
TU Delft Campus	U/K	1,50
Toelichting: De TU Delft wil met vernieuwend (transitiegericht) onderwijs, onderzoek en valorisatie verder groeien en zich daartoe vestigen in Rotterdam. De gemeente draagt bij in de kosten voor onderzoek naar de haalbaarheid van dit plan.		
Energietransitie		15,67
Aanvulling DTB tot 100 mln	K	15,67
Investeringsplan - Bijzondere erfpachtbaten	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Energietransitie		15,67
Aanvulling DTB tot 100 mln	K	15,67
Toelichting: Met het vaststellen van het coalitieakkoord is besloten tot de inrichting van een Duurzaamheidstransitiebudget ter grootte van 100 mln om de juiste innovaties in de regio te versnellen, ondernemers te ondersteunen, en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers te bevorderen.		
Stedelijke ontwikkeling		15,50
Verplaatsing spoorwegemplacement IJsselmonde (voorbereiding)	K	1,50
Investeringsplan - Bijzondere erfpachtbaten	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		15,50
Verplaatsing spoorwegemplacement IJsselmonde (voorbereiding)	K	1,50
Toelichting: Voorbereiding van de beoogde verplaatsing van een aantal sporen tussen Varkenoordseviaduct en de Coen Moulijnbrug naar Maasvlakte 2 en sanering van de grond.		
Verkenningen Oostflank	U/K	4,00
Investeringsplan - Bijzondere erfpachtbaten	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		15,50
Verkenningen Oostflank	U/K	4,00
Toelichting: Bekostiging van de verkennings- en verdiepingsfase met betrekking tot enkele deelgebieden Noordoever Oostflank ontwikkeling.		
NPRZ Wonen	U/K	10,00
Investeringsplan - Bijzondere erfpachtbaten	Cat	Bedrag (x 1 mln)
Stedelijke ontwikkeling		15,50
NPRZ Wonen	U/K	10,00
Toelichting: Aanvullende middelen voor aanpak van de particuliere woningvoorraad in het kader van NPRZ, om te voldoen aan eerdere financiële toezeggingen aan en afspraken met het Rijk.		

TOTAAL

32,67

Kredietaanvragen nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad		12.980	948	3.854	2.633	2.159	541
Collectiecentrum Rotterdam (uitbreiding)	U	2.850	1	1	1	1	1
Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad		12.980	948	3.854	2.633	2.159	541
Collectiecentrum Rotterdam (uitbreiding)	U	2.850	1	1	1	1	1
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)		2.850	1	1	1	1	1
Kapitaallasten (rente en afschrijving)			0	0	0	0	0
Doel krediet: Uitbreidingsdeel van het project Collectiecentrum Rotterdam. Op basis van aantal vierkantemeters wordt de totale investering gedeeld in een vervangingsdeel (52%) en een uitbreidingsdeel (48%)							
Fietsenstalling Centrale Bibliotheek Rotterdam	U	5.396	0	540	2.158	2.158	540
Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad		12.980	948	3.854	2.633	2.159	541
Fietsenstalling Centrale Bibliotheek Rotterdam	U	5.396	0	540	2.158	2.158	540
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)		5.396	0	540	2.158	2.158	540
Kapitaallasten (rente en afschrijving)			0	0	0	0	0
Doel krediet: Dekking voor een fietsenstalling als onderdeel van het project Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam.							
Fietsenstalling Zuidplein (Hart van Zuid)	U	4.734	947	3.314	473		
Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad		12.980	948	3.854	2.633	2.159	541
Fietsenstalling Zuidplein (Hart van Zuid)	U	4.734	947	3.314	473		
Bijdragen van derden		300		300			
Netto investering (Rotterdams geld)		4.434	947	3.014	473		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)			0	0	0	0	0
Doel krediet: Het realiseren van een nieuwe fietsenstalling bij het metrostation Hart van Zuid							
Stedelijke ontwikkeling		26.782	8.854	12.963	4.145	520	300
Doorbouwfondsprojecten	U	10.000	5.260	4.150	590		
Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling		26.782	8.854	12.963	4.145	520	300
Doorbouwfondsprojecten	U	10.000	5.260	4.150	590		
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)		10.000	5.260	4.150	590		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)			0	0	0	0	0
Doel krediet: Krediet ten behoeve vandoorbouwfondsprojecten							
Flexwonen	U	2.772	339	2.433			
Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling		26.782	8.854	12.963	4.145	520	300
Flexwonen	U	2.772	339	2.433			
Bijdragen van derden		2.772	339	2.433			
Netto investering (Rotterdams geld)		0	0	0			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)			0	0	0	0	
Doel krediet: Om de reguliere sociale woningvoorraad teontlasten wordt ingezet op uitbreiding viatijdelijke woningen.							
Verkeerscirculatieplan (VCP)	U	2.000	200	500	500	500	300
Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling		26.782	8.854	12.963	4.145	520	300
Verkeerscirculatieplan (VCP)	U	2.000	200	500	500	500	300
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)		2.000	200	500	500	500	300
Kapitaallasten (rente en afschrijving)			0	30	60	89	89
Doel krediet: Planvoorbereiding maatregelenverkeerscirculatieplan							
Vervanging noodverlichting Parkeervoorzieningen	V	750	240	250	240	20	
Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling		26.782	8.854	12.963	4.145	520	300
Vervanging noodverlichting Parkeervoorzieningen	V	750	240	250	240	20	
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)		750	240	250	240	20	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)			0	0	0	0	0
Doel krediet: Vervanging van de huidige nood- envluchtwegverlichting voor het behoud van de veiligheid							

vande P&R locaties, gemeentelijke garages
enfietsenstallingen.

Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2025	U	11.260	2.815	5.630	2.815		
Nieuwe investeringen - programma	Cat	Nieuw Gevoteerd	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling		26.782	8.854	12.963	4.145	520	300
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2025	U	11.260	2.815	5.630	2.815		
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)		11.260	2.815	5.630	2.815		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)			0	0	0	0	0
Doel krediet: Krediet ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten							
TOTAAL		39.762	9.802	16.817	6.778	2.679	841

Lopende investeringen

Uit onderstaande tabel blijkt welke investeringen thans worden gedaan. De kredieten voor deze investeringen zijn al verleend (gevoteerd). In sommige gevallen is echter een bijstelling van het krediet nodig. Dit kan komen doordat de kosten veranderd zijn, maar ook doordat de kredietaanvragen gefaseerd worden. Dit is te herkennen aan het bedrag dat is opgenomen in de kolom 'Bijstelling krediet'. Dit kan gaan om zowel een verhoging als een verlaging van het benodigde krediet. Voor de jaren 2024-2028 zijn de investeringsramingen weergegeven. Dit is het verwachte verloop van de uitgaven.

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen. Soms is een investering reeds deels in gebruik genomen. Als hier sprake van is, hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

Onder het programma Bestaande stad valt het bezit, beheer en onderhoud van de gemeentelijke vastgoedportefeuille voor maatschappelijke doelstellingen. Onderdeel hiervan is het maatschappelijk vastgoed voor doelstellingen van andere programma's zoals Cultuur, Sport en recreatie, Onderwijs, Overhead etc. De kapitaallasten en de onderhouds- en beheerkosten worden door het programma Bestaande stad met een kostprijsdekkende huur doorbelast aan die programma's. Op deze manier worden de kosten zichtbaar op het programma waarvoor de kosten worden gemaakt. Bij onderstaande investeringskredieten bij het programma Bestaande stad is aangegeven voor welk opdrachtgevend programma een project wordt uitgevoerd. Bijvoorbeeld het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur draagt bij aan het doel van het programma Cultuur. De titel waaronder het investeringskrediet staat is: Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur.

NB Onder aan de tabel kun je de tabel naar rechts scrollen, de informatievensters met toelichting per investering worden dan zichtbaar.

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Aanleg 4 groenblauwe verbindingen	22.400		22.400	2.211	10.800	50	50	5.238	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Aanleg 4 groenblauwe verbindingen	22.400		22.400	2.211	10.800	50	50	5.238	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	22.400		22.400	2.211	10.800	50	50	5.238	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Met dit krediet worde de aanleg van 4Groene/blauwe verbindingen gerealiseerd:Heemraadsingel, Steilrand, Rondje Bruggen enLandschapspark de Rotte.									
Assetgroep Beeldende kunst en monumenten, vervanging2023-2026	1.170		1.170	418	230	380	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Assetgroep Beeldende kunst en monumenten, vervanging2023-2026	1.170		1.170	418	230	380	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.170		1.170	418	230	380	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	13	31	31	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Beeldendekunst en monumenten in de periode 2023 tot en met 2026.									
Assetgroep Civiele kunstwerken, vervanging 2023-2026	9.450		9.450	2.960	4.350	2.000	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Assetgroep Civiele kunstwerken, vervanging 2023-2026	9.450		9.450	2.960	4.350	2.000	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	9.450		9.450	2.960	4.350	2.000	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	215	312	308	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de									

assetgroep Civielekunstwerken in de periode 2023 tot en met 2026.									
Assetgroep Groen en bomen, vervanging 2023-2026	38.800		38.800	22.993	7.700	7.700	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Assetgroep Groen en bomen, vervanging 2023-2026	38.800		38.800	22.993	7.700	7.700	0	0	
Bijdragen van derden	2		2	82	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	38.798		38.798	22.911	7.700	7.700	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	459	898	885	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Groen en bomen in de periode 2023 tot en met 2026.									
Assetgroep Openbare verlichting, vervanging 2023-2026	14.930	2.500	17.430	8.457	4.486	4.487	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Assetgroep Openbare verlichting, vervanging 2023-2026	14.930	2.500	17.430	8.457	4.486	4.487	0	0	
Bijdragen van derden	2		2	11	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	14.927	2.500	17.427	8.446	4.486	4.487	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	275	531	523	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Openbareverlichting in de periode 2023 tot en met 2026.									
Toelichting: De Nota Vervangingsinvesteringen is in 2020/2021 opgesteld met de toen bekende kengetallen. De kosten voor het vervangen van een lichtmast waren toen lager dan nu. Dit heeft voornamelijk te maken met de kosten van de netbeheerder en de kosten voor het projectteam van de mastvervanging.									
Assetgroep Oppervlaktewater, vervanging 2023-2026	16.215		16.215	5.493	6.554	4.054	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Assetgroep Oppervlaktewater, vervanging 2023-2026	16.215		16.215	5.493	6.554	4.054	0	0	

Bijdragen van derden	0		0	25	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	16.215		16.215	5.469	6.554	4.054	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	395	624	615	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Oppervlaktewater in de periode 2023 tot en met 2026.									
Assetgroep Spelen, vervanging 2023-2026	23.200		23.200	9.845	7.800	5.555	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Assetgroep Spelen, vervanging 2023-2026	23.200		23.200	9.845	7.800	5.555	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	25	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	23.200		23.200	9.821	7.800	5.555	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	958	1.657	1.623	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Spelen in de periode 2023 tot en met 2026.									
Assetgroep Wegen, vervanging 2023-2026	126.182		126.182	59.282	31.972	33.399	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Assetgroep Wegen, vervanging 2023-2026	126.182		126.182	59.282	31.972	33.399	0	0	
Bijdragen van derden	16		16	374	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	126.166		126.166	58.908	31.972	33.399	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1.953	3.860	3.804	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Wegen in de periode 2023 tot en met 2026.									
Begraven en cremeren, vervanging 2023-2026	4.225		4.225	1.603	1.850	772	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Begraven en cremeren, vervanging 2023-2026	4.225		4.225	1.603	1.850	772	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	4.225		4.225	1.603	1.850	772	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	117	160	158	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de begraafplaatsen en crematorium in de periode 2023 tot en met 2026.									
CO2-reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000		51.000	38.952	4.000	4.000	4.048	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
CO2-reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000		51.000	38.952	4.000	4.000	4.048	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	51.000		51.000	38.952	4.000	4.000	4.048	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	465	755	1.043	
Doel krediet: In 6 jaar een versnelde ombouw van de armaturen (lampen) in led realiseren zodat een reductie van ca. 4,4 kton CO2 uitstoot per jaar wordt gerealiseerd en ca. 30% energie wordt bespaard ten opzichte van het huidige verbruik.									
Conservering grote stalen en betonnen bruggen	15.500		15.500	385	1.115	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Conservering grote stalen en betonnen bruggen	15.500		15.500	385	1.115	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	15.500		15.500	385	1.115	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	67	66	66	
Doel krediet: Inspectie en monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal bruggen levensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden. Met deze maatregelen wordt de achteruitgang van de constructieve kwaliteit voorkomen (roestvorming, schade, materiaalreductie).									
Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342		342	298	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000

Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342		342	298	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	342		342	298	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Software om het onderhoudsproces te kunnen ondersteunen.									
Eiland van Brienoord, vervanging brug Zuiddiepje	5.231		5.231	4.689	544	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	202.000
Eiland van Brienoord, vervanging brug Zuiddiepje	5.231		5.231	4.689	544	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.231		5.231	4.689	544	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	260	257	254	
Doel krediet: Met dit krediet wordt de brug Zuiddiepje vervangen. Dit maakt onderdeel uit van de uitvoering van het project Getijdenpark Eiland van Brienoord.									
Forza - MOR	2.871	82	2.953	2.953	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	202.000
Forza - MOR	2.871	82	2.953	2.953	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.871	82	2.953	2.953	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het programma Forza - MOR heeft tot doel dienstverleningsketen Meldingen Openbare Ruimte te verbeteren.									
Toelichting: Bijstelling van het krediet is nodig in verband met indexering en overschrijding.									
Gemeentelijk Rioleringsplan, vervanging 2021-2025	133.352		133.352	68.305	37.000	28.047	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2
Gemeentelijk Rioleringsplan, vervanging 2021-2025	133.352		133.352	68.305	37.000	28.047	0	0	
Bijdragen van derden	7.209		7.209	555	3.327	3.327	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	126.143		126.143	67.750	33.673	24.720	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1.994	3.397	3.348	3
Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging vankapitaalgoederen vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan2021-2025 als gevolg van economische veroudering ofslijtage.									
Investeringskrediet Wegen 2019 - 2022	113.461		113.461	112.550	911	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2
Investeringskrediet Wegen 2019 - 2022	113.461		113.461	112.550	911	0	0	0	
Bijdragen van derden	1.380		1.380	1.643	0	0	0	-264	
Netto investering (Rotterdams geld)	112.081		112.081	110.907	911	0	0	264	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	339	334	329	
Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 isbedoeld voor alle te activeren investeringsuitgaven die in deperiode 2019 - 2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.									
Inzamelmiddelen 2023-2026	58.190		58.190	22.727	13.000	13.000	9.463		
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2
Inzamelmiddelen 2023-2026	58.190		58.190	22.727	13.000	13.000	9.463		
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	58.190		58.190	22.727	13.000	13.000	9.463	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	2.881	4.433	5.515	5
Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containersen het vervangen van bestaande containers, afvalbakken,rolcontainers, containers milieuparken en containers voorcontainerservice.									
Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022	23.570		23.570	25.024	-1.454	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2

Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022	23.570		23.570	25.024	-1.454	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	23.570		23.570	25.024	-1.454	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	511	500	490	
Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containersen het vervangen van bestaande ondergrondse containers(binnenbakken), Rotterdambakken, containers milieuparken en containers voor containerservice.									
Kademuren, vervangingsinvestering	46.696		46.696	9.920	11.906	11.199	6.006	6	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Kademuren, vervangingsinvestering	46.696		46.696	9.920	11.906	11.199	6.006	6	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	46.696		46.696	9.920	11.906	11.199	6.006	6	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	61	804	1.467	
Doel krediet: Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kademuurlevensduurverlengende maatregelen getroffen moeten worden. Het betreft de kademuur Rijnhaven Oostzijde, Parkhaven Oostzijde, Hertekade en Kreeksehaven en remmingwerken kademuur.									
Klimaatadaptatie: Vergroening buitenruimte	15.500		15.500	1.965	12.964	571	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Klimaatadaptatie: Vergroening buitenruimte	15.500		15.500	1.965	12.964	571	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	15.500		15.500	1.965	12.964	571	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	792	780	
Doel krediet: Het betreft verschillende activiteiten die bijdragen aan meerdere doelstellingen, zoals het vergroten van de biodiversiteit, meer groen in de stad en het verbeteren van de klimaatadaptatie									
Leidingen Ingraafvergunning Systeem	1.735	251	1.986	1.986	0	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Leidingen Ingraafvergunning Systeem	1.735	251	1.986	1.986	0	0	0	0	0
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.735	251	1.986	1.986	0	0	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	442	432	422	
Doel krediet: Doel krediet: De vervanging van de huidige applicatie Leidingen Ingravingen Systeem (LIS).									
Toelichting: Er bestaat een samenhang tussen de applicatie LIS en de applicatie VGW. Bij de aanvraag van het investeringskrediet LIS was er geen rekening gehouden met het de benodigde extra werkzaamheden als gevolg van de samenhang tussen deze twee applicaties. Dit resulteert in overbesteding van dit investeringskrediet. Het is de verwachting dat de werkzaamheden LIS halverwege 2025 worden afgerond.									
Maastunnelrenovatie	204.741		204.741	193.876	10.865	0	0	0	0
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Maastunnelrenovatie	204.741		204.741	193.876	10.865	0	0	0	0
Bijdragen van derden	1.961		1.961	1.871	0	0	0	90	
Netto investering (Rotterdams geld)	202.780		202.780	192.005	10.865	0	0	-90	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	605	598	591	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de voorbereidingsfase en de uitvoeringsfase van de renovatie van de Maastunnel.									
Maastunnelroltrappen 2.0	4.320	86	4.406	4.406	0	0	0	0	0
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Maastunnelroltrappen 2.0	4.320	86	4.406	4.406	0	0	0	0	0
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.320	86	4.406	4.406	0	0	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	284	280	276	
Doel krediet: Doel krediet: In de afgelopen jaren heeft een ingrijpende renovatie/restauratie plaatsgevonden van vier roltrappen van het rijksmonument									

Maastunnel. Voor het borgen van een continu vervoer van gebruikers van fiets- en voetgangerstunnel is het noodzakelijk dat, zowel aan de Noordzijde als aan de Zuidzijde, beschikt kan worden over drie goed functionerende roltrappen. Medio 2021 start de renovatie/restauratie van nog twee roltrappen. De twee roltrappen die niet ingrijpend worden aangepakt, zullen esthetisch in overeenstemming worden gebracht met de overige roltrappen.

Toelichting: De restauratie van de Maastunnel roltrappen wordt begin 2025 afgerond. Gezien de complexiteit een overschrijding.

Modernisering Schiebruggen	30.437		30.437	12.802	8.000	9.635	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Modernisering Schiebruggen	30.437		30.437	12.802	8.000	9.635	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	30.437		30.437	12.802	8.000	9.635	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	1.815	1.785	2.000
Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlengend onderhoud aan deelektrotechnische installaties en ombouw naar afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond de Schie. Uitvoering verloopt in delen vanaf 2019 t/m 2023.									
Rijksmonument begraafplaats Crooswijk, renovatie	882		882	846	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Rijksmonument begraafplaats Crooswijk, renovatie	882		882	846	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	882		882	846	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	49	48	48	
Doel krediet: Diverse restauratiewerkzaamheden aan het rijksmonument Crooswijk, zoals de restauratie van degevels en het damestoilet van de kapel, de entree van de begraafplaats Crooswijk (aanpassen linker poortgebouw) en diverse herstel en renovatie werkzaamheden aan de kapel.									

Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800		61.800	28.497	1.721	8.920	15.965	701	2
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2
Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800		61.800	28.497	1.721	8.920	15.965	701	2
Bijdragen van derden	1.442		1.442	13	385	294	0	370	
Netto investering (Rotterdams geld)	60.358		60.358	28.485	1.336	8.626	15.965	331	2
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	-10	-38	-5	
Doel krediet: Het sportcomplex Varkenoord wordt omgevormd naar een sportcampus. Dit stimuleert een grotere diversiteit aan sporten en het ongeorganiseerd sporten. Dit is bedoeld om de bewoners van Zuid meer aan het bewegen te krijgen. Door de omzetting naar sportcampus ontstaat ook ruimte voor een aanvullend vastgoedprogramma: onderwijs, retail en commerciële sportvoorzieningen. Rotterdammers maken nog te weinig gebruik van het Park de Twee Heuvels. Dit park kan een veel belangrijkere plek innemen in de recreatie van vooral de bewoners van IJsselmonde. Daartoe krijgt het Park de komende jaren een nieuwe inrichting, en een betere programmering.									
Upcycle Mall	480		480	94	386	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2
Upcycle Mall	480		480	94	386	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	480		480	94	386	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	59	58	57	
Doel krediet: Inrichting van kantoor en meubilair voornamelijk voor park De HER									
Verkeersdynamisch systeem Hoek van Holland	910		910	840	70	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2
Verkeersdynamisch systeem Hoek van Holland	910		910	840	70	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	910		910	840	70	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	6	6	6	
Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van eendynamisch verkeersmanagementsysteem. Dit is nodig omde verkeerssituatie in Hoek van Holland tijdens drukkestranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.									
Uitbreiding en vervanging Prullenbakken	4.765		4.765	6.016	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Uitbreiding en vervanging Prullenbakken	4.765		4.765	6.016	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.765		4.765	6.016	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Krediet heeft als doel het aantal prullenbakkenuit te breiden en waar nodig te vervangen.									
Vervanging vrijverval riolen 2021-2025	265.900		265.900	150.622	48.000	67.278	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2.000
Vervanging vrijverval riolen 2021-2025	265.900		265.900	150.622	48.000	67.278	0	0	
Bijdragen van derden	62.656		62.656	102.154	37.252	38.096	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	203.244		203.244	48.468	10.748	29.182	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	592	2.274	2.241	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in standhouden van een robuust rioolstelsel. Hiervoor is het nodigdelen van het rioolstelsel te vervangen volgens hetGemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Hiermeevoldoet het college aan doelstellingen en langetermijnvisievan Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendigin te richten, waterstromen te scheiden en de sponswerkingvan de buitenruimte te benutten.									
Voertuigen/Werktuigen 2023 t/m 2026	109.300		109.300	44.141	26.000	28.650	10.509	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2
Voertuigen/Werktuigen 2023 t/m 2026	109.300		109.300	44.141	26.000	28.650	10.509	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	109.300		109.300	44.141	26.000	28.650	10.509	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen en middelen van de onderhoudswerkplaats door de afdeling Vervoer & Materieel. De kapitaallasten die voortvloeien uit de jaarlijkse terugkerende investering wordt terugverdiend vanuit de exploitatie van Vervoer & Materieel.									
Wastemanagementsysteem	2.038		2.038	1.915	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	1.409.592	2.919	1.412.511	847.071	250.770	229.697	46.041	5.945	2
Wastemanagementsysteem	2.038		2.038	1.915	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.038		2.038	1.915	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanschaf en invoering van een ICT-systeem (Wastemanagement-systeem). Het doel is efficiënter en minder arbeidsintensief werken in het primaire proces en bij de administratieve ondersteuning van Inzameling & Hergebruik.									
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180.000
Vastgoed 2021	3.000		3.000	671	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180.000
Vastgoed 2021	3.000		3.000	671	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000		3.000	671	1	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen ingebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks een vast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de huur die de									

gemeente bijgebruikers in rekening brengt.									
Vastgoed 2024	3.000		3.000	0	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180
Vastgoed 2024	3.000		3.000	0	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000		3.000	0	1	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	7	0	0	
Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen ingebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks een vast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de huur die de gemeente bijgebruikers in rekening brengt.									
Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300		6.300	178	260	1.000	1.500	2.000	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180
Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300		6.300	178	260	1.000	1.500	2.000	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.300		6.300	178	260	1.000	1.500	2.000	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	15	92	188	
Doel krediet: In het coalitieakkoord zijn vijf wijken aangewezen die 'van het gas af' gaan of daarop voorbereid worden: Prinsenland / Lage Land, Bospolder Tussendijken, Reyeroord (IJsselmonde), Rozenburg en Pendrecht. Het doel is om de vijf wijken voor 2030 geheel aangesloten te hebben op stadsverwarming of een ander aardgasvrij alternatief. In de vijf wijken bevinden zich in totaal 98 maatschappelijke vastgoedobjecten.									
Leuehaven Paviljoen	6.100		6.100	5.945	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180
Leuehaven Paviljoen	6.100		6.100	5.945	0	0	0	0	

Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.100		6.100	5.945	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: In het Maritiem District wordt het Leuvehavenpaviljoen ontwikkeld. Het paviljoen biedt onderdak aan het Maritiem Museum, het HIP (Haveninformatiepunt) en horeca.									
Zonnepanelen vastgoed	3.750		3.750	2.732	200	400	400	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180.000
Zonnepanelen vastgoed	3.750		3.750	2.732	200	400	400	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.750		3.750	2.732	200	400	400	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het aanbrengen van circa 12.000 zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed. De kapitaallasten worden gedekt uit de besparing op energiekosten en een toegekende subsidie vanuit de Rijksoverheid.									
Digitalisering bouwdoossier	300		300	0	0	0	0	300	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180.000
Digitalisering bouwdoossier	300		300	0	0	0	0	300	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	300		300	0	0	0	0	300	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het doel van het krediet is om de hard- en software aan te schaffen (scanners etc.) voor de digitalisering van de bouwdoSSIERS.									
Klimaatadaptief maken eigen vastgoed	385		385	0	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180.000
Klimaatadaptief maken eigen vastgoed	385		385	0	1	1	1	1	

Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	385		385	0	1	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Bijdrage onderhoudsmaatregelen en -projecten aan de oplossing van de door het ProgrammaWeerwoord gesignaleerde problemen als gevolg van klimaatverandering. Recent onderzoek laat zien dat een extreme bui in Rotterdam tot € 1,3 mld schade kan leiden als gevolg van wateroverlast. Bij bestaand vastgoed kan gedacht worden waterberging, groenblauwe daken e.d.									
Nieuw vastgoed -stimuleren adaptief bouwen	980		980	0	0	0	0	980	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180.000
Nieuw vastgoed -stimuleren adaptief bouwen	980		980	0	0	0	0	980	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	980		980	0	0	0	0	980	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Bijdrage in nieuwbouw of renovatieproject aan de oplossing van de door het Programma Weerwoord gesignaleerde problemen als gevolg van klimaatverandering. Recent onderzoek laat zien dat een extreme bui in Rotterdam tot € 1,3 mld schade kan leiden als gevolg van wateroverlast.									
Rijnwaterstraat 7-23 Pompgebouw De Esch	605		605	0	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180.000
Rijnwaterstraat 7-23 Pompgebouw De Esch	605		605	0	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	605		605	0	1	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	12	0	0	
Doel krediet: Dit krediet wordt gebruikt voor eengedeeltelijke									

renovatie voor locatie Rijnwaterstraat 7-23									
Schiehaven 17 (huisvesting creatieve ondernemers)	688		688	0	200	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad (opdrachtgever Bestaande stad)	2.210.098	139.110	2.349.208	675.593	333.981	281.506	364.631	331.803	180.000
Schiehaven 17 (huisvesting creatieve ondernemers)	688		688	0	200	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	688		688	0	200	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	129	0	0	
Doel krediet: Herstelwerkzaamheden om het pandSchiehaven 17 te verhuren voor huisvesting creatieveondernemers van de afgebrande Keilewerf 1Vierhavenstraat/Keileweg M4H.									
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Integraal Huisvestingplan (IHP) Cultuur	375.300		375.300	17.715	19.428	30.883	96.367	102.555	80.000
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Integraal Huisvestingplan (IHP) Cultuur	375.300		375.300	17.715	19.428	30.883	96.367	102.555	80.000
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	375.300		375.300	17.715	19.428	30.883	96.367	102.555	80.000
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	352	586	586	0
Doel krediet: Het IHP Cultuur is een krediet ter dekking vanvervangingsinvesteringen die nodig zijn voorkostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Cultuur									
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	36.910		36.910	2.391	7.935	2.198	1.724	1.418	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	36.910		36.910	2.391	7.935	2.198	1.724	1.418	
Bijdragen van derden	0		0	0	596	426	2.729	195	
Netto investering (Rotterdams geld)	36.910		36.910	2.391	7.339	1.772	-1.004	1.223	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	284	416	306	
Doel krediet: Na vaststellen van het Voorlopig Ontwerp op 22 juni 2023 is voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek Rotterdam een investeringskrediet verstrekt. Hierbij is het voorbereidingskrediet opgehoogd en is krediet beschikbaar voor de opvolgende fases tot einde werk. Dit krediet is bestemd voor de deelprojecten; Inrichting CBR, Fietsenstalling en de investering voor de tijdelijke huisvesting op de Librijesteeg. Tevens is hier een voorbereidingskrediet opgenomen voor de buitenruimte. Het krediet voor de vernieuwing van het gebouw op de Hoogstraat zelf valt onder het verzamelkrediet IHP.									
Groen-blauw dak de Doelen	459		459	437	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Groen-blauw dak de Doelen	459		459	437	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	215		215	268	0	0	53	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	243		243	169	1	1	-52	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	326	0	0	
Doel krediet: In het kader van de vergroening van de steden het benutten van daken wordt een groenblauw dak op de Doelen aangelegd.									
Baroeg poppodium	4.800	1.000	5.800	931	3.106	1.000	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Baroeg poppodium	4.800	1.000	5.800	931	3.106	1.000	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.800	1.000	5.800	931	3.106	1.000	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	3	0	0	
Doel krediet: Om Baroeg zijn nationale plek als poppodium te laten behouden is er een investering nodig. Hiermee kan Baroeg in de toekomst meer eigen inkomsten generen. Investeren in het backstage gedeelte, vergroting van de capaciteit en geluidsisolatie zijn hiervoor noodzakelijk. Deraad van cultuur onderschrijft in het onlangs gepresenteerde cultuurplan advies									

de zorg over de huidige slechte kwaliteit van huisvesting. Het college is akkoordgegaan met het doen van de investering in Baroeg om het poppodium weer huisvesting te geven die het verdient.

Toelichting: Realisatie van het poppodium kost € 1,0 mln meer dan het bedrag dat in het huidige krediet zit. Samen met het deel van de dekking uit het IHP Cultuur is nu € 8,7 mln beschikbaar.

Energieplan de Doelen	3.040		3.040	2.918	122	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Energieplan de Doelen	3.040		3.040	2.918	122	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.040		3.040	2.918	122	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	76	195	195	
Doel krediet: Het verduurzamen van De Doelen door een functionele verbetering in het binnenklimaat met een warme koude opslag (WKO).									
Verbouwing Spinozaweg 300	500	768	1.268	1.268	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Verbouwing Spinozaweg 300	500	768	1.268	1.268	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	500	768	1.268	1.268	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	84	127	127	
Doel krediet: Het pand aan de Spinozaweg 300 (IJsselmonde), waarin poppodium Baroeg is gevestigd, voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Op basis van een gezamenlijke verkenning tussen stichting poppodium Baroeg en de gemeente Rotterdam is gekozen voor een renovatie.									
Museum Boijmans Van Beuningen	34.800		34.800	16.973	10.800	7.027		0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Museum Boijmans Van Beuningen	34.800		34.800	16.973	10.800	7.027		0	

Bijdragen van derden	-11		-11	294	0	0	305	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	34.811		34.811	16.679	10.800	7.027	-305	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	1.357	1.357	
Doel krediet: In december 2017 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet vastgesteld van € 2,9 mln voor derenovatie van museum Boijmans van Beuningen. De kostendie gepaard gaan met de planvoorbereiding en planuitwerking van de renovatiemaatregelen, betaalt de gemeente uit het voorbereidingskrediet. Het gaat dan om kosten voor onder meer een verkennend onderzoek, een vervolgonderzoek, inschakeling van extra adviseurs en ambtelijke inzet vanuit de gemeente. In december 2018 heeft de gemeenteraad een aanvullend voorbereidingskrediet vastgesteld van € 23,9 mln (alsonderdeel van het investeringsbudget) om te starten met de definitiefase waarin een Programma van Eisen, Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en een Bestek worden opgesteld.									
Cultuurcampus Rotterdam	5.707		5.707	1.672	1.535	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									
Cultuurcampus Rotterdam	5.707		5.707	1.672	1.535	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	200	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.707		5.707	1.471	1.535	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1	0	0	
Doel krediet: Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van de woonomgeving als onderdeel van het programma opgenomen. Daarom is binnen het werkprogramma NPRZ - Wonen 2019-2022 (uitwerking van de Regiodeal) een buitenruimte programma opgenomen. Het doel van het buitenruimte programma is om de komende jaren aantrekkelijke woonmilieus te creëren. Bijeen aantrekkelijk woonmilieu hoort kwalitatieve buitenruimte. Een woonomgeving die aantrekkelijk en groen is. Buitenruimte die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen, verblijven en verbinden.									
Vervanging koelmachines nieuwe Luxor	600		600	235	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur									

Vervanging koelmachines nieuwe Luxor	600		600	235	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	600		600	235	1	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Aansluiting van Nieuwe Luxor (gemeentelijkvastgoed) op maaskoeling door het koudenet van Eneco.Deze huidige koelmachines zijn in 2021 aan vervanging toe en dus is dit een natuurlijk vervangingsmoment en kans om te verduurzamen.									
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Onderwijs									
Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen	10.000		10.000	0	366	1.461	3.800	2.646	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Onderwijs									
Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen	10.000		10.000	0	366	1.461	3.800	2.646	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.000		10.000	0	366	1.461	3.800	2.646	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	69	73	224	
Doel krediet: Het uitbreiden van scholen in het basisonderwijs voor voor- en vroegschoolse educatie voorpeuters, om zo de integratie tussen de voor- en vroegschoolse educatie en scholen te optimaliseren.									
Onderwijshuisvesting	1.063.544		1.063.544	488.237	122.018	111.413	150.282	114.601	73.000
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Onderwijs									
Onderwijshuisvesting	1.063.544		1.063.544	488.237	122.018	111.413	150.282	114.601	73.000
Bijdragen van derden	-1		-1	762	0	0	151	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.063.545		1.063.545	487.475	122.018	111.413	150.130	114.601	73.000
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	7.576	12.014	17.995	22.000
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om te investeren in onderwijshuisvesting in Rotterdam. In het meerjarenplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 staat de ambitie om de achterstanden in de onderwijshuisvesting aan te pakken.									

Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400		44.400	326	44.074	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Onderwijs									
Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400		44.400	326	44.074	0	0	0	
Bijdragen van derden	14.000		14.000	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	30.400		30.400	326	44.074	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1.102	1.756	1.756	
Doel krediet: Krediet is bedoeld voor onderwijshuisvestingwaarmee uitvoering wordt gegeven aan de regio-deal Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NRPZ). Het Rijk draagt hier € 14 mln aan bij.									
Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465		465	0	267	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Onderwijs									
Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465		465	0	267	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	465		465	0	267	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld als investeringskrediet om in Rozenburg een multifunctioneel centrum te realiseren. In het Integraal Huisvestings Plan (IHP) is een nieuwbouwproject voor onderwijs in combinatie met sport en zorg opgenomen. In het IHP is budget beschikbaar voor het onderwijsdeel. Dit krediet betreft het deel van sport en zorg. Deze investering wordt gedekt via de huur die de gebruikers betalen.									
Nieuwbouw Hazelaarweg 50 - Rijndam oplevering 2020	13.318		13.318	812	12.506	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Onderwijs									
Nieuwbouw Hazelaarweg 50 - Rijndam oplevering 2020	13.318		13.318	812	12.506	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	13.318		13.318	812	12.506	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	359	571	571	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investering in hetOnderwijs en Revalidatiecentrum (ORC) op de locatieHazelaarweg 50 voor Mytyschool De Brug, de Tyltyscholen Rijndam Revalidatie. Het betreft hier special onderwijsvoor meervoudig gehandicapte kinderen. De investering inhet Rijndamgedeelte wordt volledig gedekt door deinkomsten uit de toekomstige huursommen.									
Erasmus University College	20.300		20.300	13.068	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Rar 20
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Onderwijs									
Erasmus University College	20.300		20.300	13.068	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	2.565		2.565	2.565	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	17.735		17.735	10.503	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	10	0	0	
Doel krediet: Dit krediet dient voor het verbouwen engeschikt maken van het pand aan Nieuwemarkt 1a voor devestiging van het Erasmus University College.									
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Overhead									
IHP Concernhuisvesting divers panden	70.602		70.602	613	18.705	22.079	14.354	4.857	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Rar 20
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Overhead									
IHP Concernhuisvesting divers panden	70.602		70.602	613	18.705	22.079	14.354	4.857	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	70.602		70.602	613	18.705	22.079	14.354	4.857	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	97	497	497	
Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting vanconcernhuisvestingslocaties, die zijn opgenomen in hetIHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 en 2022.									
Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen	53.391	7.528	60.919	22.226	23.081	14.186	2	2	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Rar 20

Bestaande stad opdrachtgever: Programma Overhead									
Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen	53.391	7.528	60.919	22.226	23.081	14.186	2	2	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	53.391	7.528	60.919	22.226	23.081	14.186	2	2	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	-34	-60	-60	
Doel krediet: Het realiseren van milieuparken.									
Toelichting: Eén onderdeel van het nieuwe milieupark aan de Bovendijk was per abuis niet meegenomen in de begroting 2025. Dit verklaart de toevoeging aan dit krediet tot een totaal van € 60,9 mln.									
Kantoorpanden label C	855		855	319	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Overhead									
Kantoorpanden label C	855		855	319	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	855		855	319	1	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	25	21	21	
Doel krediet: Conform wet- en regelgeving moeten allekantoorpanden per 1-1-2023 beschikken over minimaalenergielabel C en per 2030 over energielabel A. Door hetdoorvoeren van deze verplichting worden kantoorgebouwenenergiezuiniger en daalt de CO2 uitstoot. Noodzakelijk is het investeren in 5 panden, waarbij het gaat om een totaal investeringsbedrag van € 0,8 mln. Voor locaties waarbij eensloop/nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment aparte kredietaanvragen.									
Integraal Huisvestingsplan CHV (Vastgoed) 20jrs aanpak	30.169		30.169	0	13.955	9.608	5.592	100	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Overhead									
Integraal Huisvestingsplan CHV (Vastgoed) 20jrs aanpak	30.169		30.169	0	13.955	9.608	5.592	100	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	30.169		30.169	0	13.955	9.608	5.592	100	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	333	1.295	2
Doel krediet: Er wordt geïnvesteerd in een nieuwe applicatie voor het handhaven op betaald parkeren door buitenlandse kentekens. Dit is ter vervanging van de huidige applicatie die tegen het einde van zijn levensduuraanloopt.									
Integraal Huisvestingsplan CHV Uitbreiding (SO-VG)	10.992	509	11.501	0	5.000	6.501	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Overhead									
Integraal Huisvestingsplan CHV Uitbreiding (SO-VG)	10.992	509	11.501	0	5.000	6.501	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.992	509	11.501	0	5.000	6.501	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	249	550	544	
Doel krediet: Uitbreidingsinvesteringen voor inrichting van CHV-locaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030.									
Toelichting: In de begroting 2025 was dit krediet onjuist verwerkt. Dit krediet van totaal € 11,5 mln bestaat uit drie deelen: Uitbreiding Bolnesserkade (grond) € 4,6 mln, Van Graftstraat € 5,0 mln en Melanchtonweg en Gilze-Rijenstraat € 1,9 mln.									
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Sport									
Uitbreiding Topsportcentrum Rotterdam voorbereidingskrediet	4.000		4.000	0	2.000	1.500	500	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Sport									
Uitbreiding Topsportcentrum Rotterdam voorbereidingskrediet	4.000		4.000	0	2.000	1.500	500	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000		4.000	0	2.000	1.500	500	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1	0	159	
Doel krediet: Voorbereidingskrediet voor het Topsportcentrum Rotterdam									
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport	161.044	125.304	286.348	7.462	20.544	37.820	52.561	74.351	5

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Sport									
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport	161.044	125.304	286.348	7.462	20.544	37.820	52.561	74.351	5
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	161.044	125.304	286.348	7.462	20.544	37.820	52.561	74.351	5
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1.573	4.366	7.272	10
Doel krediet: Het IHP Sport is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Sport									
Toelichting: Het krediet is met € 125,3 mln verhoogd; de aanvraag voor verhoging van dit krediet gebeurt gefaseerd. Het integraal Huisvestingsplan (IHP) is gesplitst in vijf kredieten: IHP Cultuur, IHP Welzijn, IHP Parkeren, IHPSport en IHP Zorg. Voordelen: (1) directe koppeling tussen krediet en begrotingsprogramma; (2) directe koppeling per krediet en het IHP; (3) meer grip op planningsoptimisme.									
Aanleg sportcomplex Sperwers	800		800	693	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Sport									
Aanleg sportcomplex Sperwers	800		800	693	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	800		800	693	1	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	-34	0	0	
Doel krediet: Aanleg sportcomplex door realisatie kunstgrasveld, tennisbaan en jeu de boules baan en renovatie van bestaande opstal.									
DVT fundatievervanging kunstgrasveld vv Hillegersberg Duivenpad 11	520		520	219	301	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Sport									
DVT fundatievervanging kunstgrasveld vv Hillegersberg Duivenpad 11	520		520	219	301	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	520		520	219	301	0	0	0	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1	2	2	
Doel krediet: Vervangen van de verzakte fundatielagennaar een grauwaske fundering, geschikt voor dit deel vande stad (veengrond)									
Realisatie dierenasiel	7.420		7.420	7.414	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Sport									
Realisatie dierenasiel	7.420		7.420	7.414	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.420		7.420	7.414	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	223	-33	-33	
Doel krediet: Het realiseren van een duurzaam endemontabel Dierenasiel in verband met toekomstigeherontwikkeling op de Abraham van Stolkweg 33. Debestuurlijke opdrachtgever is wethouder is VincentKarremans									
IHP Sport 2020 voorbereidingskrediet	14.890	3.189	18.079	16.137	1.942	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Sport									
IHP Sport 2020 voorbereidingskrediet	14.890	3.189	18.079	16.137	1.942	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	14.890	3.189	18.079	16.137	1.942	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	620	835	835	
Doel krediet: Op basis van de eerder vastgestelde IHPSport, Onderwijs en Cultuur worden deinvesteringenkredieten voor het Onderdeel Sportaangevraagd. Voor de voorbereidingskosten vanvastgestelde urgente projecten waaronder de vervangingZwembad Overschie en Sporthal Schuttersveld wordtkrediet aangevraagd.									
Toelichting: De prognose was te laag omdat ten tijde van het maken van de prognose de afspraken met de aannemer nog onvoldoende duidelijk waren.									
Huis op Zuid	33.200		33.200	28.781	3.112	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Bestaande stad opdrachtgever: Programma Sport									
Huis op Zuid	33.200		33.200	28.781	3.112	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	33.200		33.200	28.781	3.112	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het Huis op Zuid bestaat uit ongeveer 24appartementen in de vrije sector, een zwembad van 25meter en een instructiebad, een sporthal met drie zaaldelenen sportgerelateerde horeca, en de basisschool 'NelsonMandela'. Dit geheel is gebouwd om het zwembadAfrikaanderwijk, de Afrikaanderhal en de huidigebasisschool te vervangen. Het Huis op Zuid heeft eensleutelfunctie in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid(NPRZ). Het verbindt de Afrikaanderwijk en de Kop vanZuid met elkaar.									
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling									
Parkeergarage Kiphof (brandveiligheid)	800		800	0	400	400	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling									
Parkeergarage Kiphof (brandveiligheid)	800		800	0	400	400	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	800		800	0	400	400	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	48	32	32	
Doel krediet: In een IHP worden vervangingsinvesteringenm.b.t. gemeentelijke vastgoedobjecten voor de komende 10jaar (2021-2030) in beeld gebracht, die nodig zijn voorkosten efficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoedportefeuille									
Parkeergarage Museumpark kogelvrij glas	800		800	0	800	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling									
Parkeergarage Museumpark kogelvrij glas	800		800	0	800	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	800		800	0	800	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	20	32	32	
Doel krediet: Het aanbrengen van kogelvrij glas leidt tot een significante kwaliteitsverbetering. Het lost direct de uitdaging van de gevolgen van vandalisme - vervanging van glas - op.									
Vloercoating parkeergarages	3.650		3.650	414	695	2.501	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling									
Vloercoating parkeergarages	3.650		3.650	414	695	2.501	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.650		3.650	414	695	2.501	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	82	100	100	
Doel krediet: Het voorzien van een antislip-bescherm laag in een viertal parkeergarages.									
Top 6 parkeergarages, verbeteren bouwkundige gebreken	16.600		16.600	12.835	-1.815	2.367	2.273	3	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling									
Top 6 parkeergarages, verbeteren bouwkundige gebreken	16.600		16.600	12.835	-1.815	2.367	2.273	3	
Bijdragen van derden	0		0	3.724	0	0	3.724	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	16.600		16.600	9.111	-1.815	2.367	-1.451	3	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	372	326	620	
Doel krediet: Op 21 juni 2016 heeft het college van B&W het Parkeerplan 2016-2018 'Parkeren in beweging' vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraad. Tegelijkertijd heeft het college een aantal besluiten genomen over de parkeeropdracht en is het collegeakkoord gegaan met de uitwerking van de bestuursopdracht parkeren. Er is geconstateerd dat bij zes parkeerobjecten (Veranda, Schouwburgplein, Museumpark, Sint Jacobsplaats, Beverwaard en Markthal) bouwkundige gebreken zijn. Deze zijn veroorzaakt door verkeersdetailleringsbeslissingen tijdens de									

ontwerp- en uitvoeringsfase. Dit krediet wordt ingezet om deze gebreken te verhelpen.

Aankoop pand Kralingse Plaslaan	7.740		7.740	2.458	592	3.638	1.050	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling									
Aankoop pand Kralingse Plaslaan	7.740		7.740	2.458	592	3.638	1.050	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.740		7.740	2.458	592	3.638	1.050	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Aankoop en verbouwing van de Kralingse Plaslaan van tot een semi-murale opvang voorziening voor de doelgroep kwetsbare jongeren									
Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	1.750		1.750	533	900	317	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling									
Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	1.750		1.750	533	900	317	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.750		1.750	533	900	317	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	35	84	84	
Doel krediet: Uitbreiden P+R Kralingse Zoom met drielagen, totaal 525 extra plaatsen.									
Uitbreiding P+R Meijersplein	2.025		2.025	356	740	929	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling									
Uitbreiding P+R Meijersplein	2.025		2.025	356	740	929	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.025		2.025	356	740	929	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1	81	81	
Doel krediet: Uitbreiding capaciteit P+R Meijersplein. Realiseren extra									

parkeerplaatsen op P+R Meijersplein met 500 plaatsen.

Bewaakte fietsenstalling OV-knooppunt Kralingse Zoom	1.133		1.133	921	0	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling

Bewaakte fietsenstalling OV-knooppunt Kralingse Zoom	1.133		1.133	921	0	0	0	0	

Bijdragen van derden	469		469	469	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	664		664	452	0	0	0	0	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	

Doel krediet: De bouw en inrichting van een bewaakte openbare fietsenstalling bij P+R Kralingse Zoom

Rotterdams Weerwoord (gemeentelijk vastgoed)	10.116	812	10.928	10.751	177	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Bestaande stad opdrachtgever: Programma Stedelijke ontwikkeling

Rotterdams Weerwoord (gemeentelijk vastgoed)	10.116	812	10.928	10.751	177	0	0	0	

Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	10.116	812	10.928	10.751	177	0	0	0	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	178	29	29	

Doel krediet: De problemen bij panden met een hoog risico voor wateroverlast bij hevige regen worden aangepakt. Met de beoogde maatregelen worden zoveel mogelijk ook andere effecten van het veranderende klimaat aangepakt, zoals hitte en droogte.

Toelichting: De overschrijding wordt veroorzaakt doordat uitvoeringsprojecten in de buitenruimte om wateroverlast in panden te voorkomen hoger zijn uitgevallen dan intueel geraamd. De kosten gemoeid met de monitoring van de voortgang van de college target pakken eveneens hoger uit dan geraamd. Rotterdam WeerWoord heeft ook de uitvoering van een aantal openbare groenblauwe schoolpleinen overgenomen van Rotterdam gaat voor groen omdat

Investeringsen

Doel krediet: Het IHP Zorg is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Zorg									
Kinderopvang met Voorschoolse Educatie in nieuwbouw scholen	29.000		29.000	0	1.000	6.000	6.000	6.000	5
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Rai 20
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Zorg, welzijn en wijkteams									
Kinderopvang met Voorschoolse Educatie in nieuwbouw scholen	29.000		29.000	0	1.000	6.000	6.000	6.000	5
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	29.000		29.000	0	1.000	6.000	6.000	6.000	5
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Uitvoering geven aan beleidsregel "Kinderopvang met VE in nieuwbouw scholen". Hiermee wordt uitvoering gegeven aan doelstellingen NieuwRotterdams Onderwijs Beleid en IHP Onderwijs.									
Meerjaren programma gemeentelijke vastgoed MO/BW2024-2028	55.493		55.493	0	7.100	10.300	19.293	13.350	3
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Rai 20
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Zorg, welzijn en wijkteams									
Meerjaren programma gemeentelijke vastgoed MO/BW2024-2028	55.493		55.493	0	7.100	10.300	19.293	13.350	3
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	55.493		55.493	0	7.100	10.300	19.293	13.350	3
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	428	2
Doel krediet: Meerjaren programma gemeentelijk vastgoed MO/BW 2022/2028 als doel vervangende nieuwbouw en/ of uitgebreide renovatie van gemeentelijke posities ten behoeve van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.									
Multifunctionele opvanglocatie Capelsebrug (voorbereidingskrediet)	600		600	0	1	1	1	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Rai 20
Bestaande stad opdrachtgever: Programma Zorg, welzijn en wijkteams									

Multifunctionele opvanglocatie Capelsebrug(voorbereidingskrediet)	600		600	0	1	1	1	1	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	600		600	0	1	1	1	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Voorbereidingskrediet voor de multifunctioneleopvanglocatie i.r.t. verbouwing/renovatie Capelsebrug.									
Verbouwing loc. Beverwaard t.b.v. opvang jongeren 18+	2.158		2.158	2.671	0	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Bestaande stad opdrachtgever: Programma Zorg, welzijn en wijkteams									

Verbouwing loc. Beverwaard t.b.v. opvang jongeren 18+	2.158		2.158	2.671	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	558		558	418	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.600		1.600	2.253	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Verbouwing locatie Beverwaard voor deopvang van de doelgroep jongeren 18+									
Toelichting: Een externe bijdrage van € 557.000 dekt de overschrijding. Project nog niet afgesloten, bijdrage IBS en SPUK geboekt op project.									

Verhuizing Centr. Sexueel Geweld en Filomena naar LittleC	1.541		1.541	1.195	5	5	1	336	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Bestaande stad opdrachtgever: Programma Zorg, welzijn en wijkteams									

Verhuizing Centr. Sexueel Geweld en Filomena naar LittleC	1.541		1.541	1.195	5	5	1	336	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.541		1.541	1.195	5	5	1	336	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het Centrum voor Seksueel Geweld enFilomena (het Centrum voor Huiselijk Geweld enKindermishandeling, onderdeel van Stichting Veilig Thuis),nu gehuisvest bij de GGD op de Schiedamsdijk, gaanverhuizen naar Little C, de Karl Weisbardstraat 225.									

Dienstverlening	10.103	202	10.305	2.883	2.822	2.000	2.000	600	
Aanpak omzetten E-suite 2023	1.153		1.153	1.128	25	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Dienstverlening	10.103	202	10.305	2.883	2.822	2.000	2.000	600	
Aanpak omzetten E-suite 2023	1.153		1.153	1.128	25	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.153		1.153	1.128	25	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	6	5	5	
Doel krediet: Het programma DA RAVE (omzetting E-Suit naar CommonGround) uit de Digitaliseringsagenda heeft een investeringscomponent.									
Aanpak vervanging E-suite	8.000		8.000	1.478	2.522	2.000	2.000	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Dienstverlening	10.103	202	10.305	2.883	2.822	2.000	2.000	600	
Aanpak vervanging E-suite	8.000		8.000	1.478	2.522	2.000	2.000	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	8.000		8.000	1.478	2.522	2.000	2.000	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	506	940	1.364	
Doel krediet: Het programma RAVE (omzetting E-Suit naar CommonGround) uit de Digitaliseringsagenda heeft een investeringscomponent.									
Stadswinkel projecten	600		600	0	0	0	0	600	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Dienstverlening	10.103	202	10.305	2.883	2.822	2.000	2.000	600	
Stadswinkel projecten	600		600	0	0	0	0	600	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	600		600	0	0	0	0	600	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Stadswinkelprojecten 2022 omvat twee projecten, beide uitgevoerd door de afdeling Uitvoering Klantcontact van cluster dienstverlening. (1) Pasfotocontrole; Dit project heeft betrekking op de controle van de pasfoto en het reisdocument bij het aanvragen van reisdocumenten. (2) Controleren en digitaliseren van buitenlandse bron documenten;									

Buitenlandsebrondocumenten worden gescand en digitaal gelezen.

Website Stadsarchief	350	202	552	277	275	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Dienstverlening	10.103	202	10.305	2.883	2.822	2.000	2.000	600	
Website Stadsarchief	350	202	552	277	275	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	350	202	552	277	275	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	61	60	59	
Doel krediet: Het contentmanagementsysteem (CMS)achter de website van Stadsarchief Rotterdam isvernieuwd. De huidige website draait nog op het oudeCMS. De website wordt gebouwd in het CMS dat degemeente Rotterdam ook gebruikt voor degemeentewebsite en de GGD.									
Economische ontwikkeling	2.750	0	2.750	78	172	600	1.250	650	
Stroomvoorziening Markten en Evenementen	250		250	78	172	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Economische ontwikkeling	2.750	0	2.750	78	172	600	1.250	650	
Stroomvoorziening Markten en Evenementen	250		250	78	172	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	250		250	78	172	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	16	16	16	
Doel krediet: Moderniseren van stroomvoorziening voormarkten en evenementen ter voorbereiding van slimmekasten.									
Uitvoeringsstrategie Spaanse Polder	2.500		2.500	0	0	600	1.250	650	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Economische ontwikkeling	2.750	0	2.750	78	172	600	1.250	650	
Uitvoeringsstrategie Spaanse Polder	2.500		2.500	0	0	600	1.250	650	
Bijdragen van derden	1.250		1.250	0	625	625	625	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.250		1.250	0	-625	-25	625	650	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	-47	-46	-14	

Doel krediet: Gebiedsaanpak Spaanse Polder draagt bijaan collegetarget behoud bedrijfsruimte.									
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854	14.953	12.327	15.351	2
Gebiedsaanpak Aardgasvrij (correctie 2021)	2.200		2.200	0	0	0	0	2.200	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ran 20
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854	14.953	12.327	15.351	2
Gebiedsaanpak Aardgasvrij (correctie 2021)	2.200		2.200	0	0	0	0	2.200	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.200		2.200	0	0	0	0	2.200	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Gebiedsaanpak Aardgasvrij									
Gebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II	2.800		2.800	0	0	0	0	933	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ran 20
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854	14.953	12.327	15.351	2
Gebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II	2.800		2.800	0	0	0	0	933	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.800		2.800	0	0	0	0	933	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dekking onrendabele top procesbeschrijvingGebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II									
Investeringskosten Pendrecht en Reyeroord	13.500		13.500	0	1.089	1.089	1.089	1.089	1
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ran 20
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854	14.953	12.327	15.351	2
Investeringskosten Pendrecht en Reyeroord	13.500		13.500	0	1.089	1.089	1.089	1.089	1
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	13.500		13.500	0	1.089	1.089	1.089	1.089	1

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het realiseren van de stadsverwarming in Pendrecht en Reyerood.									
Rotterdam Climate Proof (RCP) Groene Daken	7.600		7.600	6.807	793	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854	14.953	12.327	15.351	2.000
Rotterdam Climate Proof (RCP) Groene Daken	7.600		7.600	6.807	793	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.600		7.600	6.807	793	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	39	39	38	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanleg van groene daken om extra waterberging te creëren en tegelijkertijd bij te dragen aan een aantrekkelijker stad.									
Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500		10.500	8.359	1.125	575	135	25	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854	14.953	12.327	15.351	2.000
Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500		10.500	8.359	1.125	575	135	25	
Bijdragen van derden	0		0	480	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.500		10.500	7.878	1.125	575	135	25	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	183	209	213	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor slimme ontwerpen van de buitenruimte. De slimme ontwerpen zijn bedoeld voor extra waterberging, in combinatie met extra kwaliteit van de buitenruimte.									
Vorbereidings- en investeringskosten Gebiedsaanpakken aardgasvrij	47.800		47.800	0	11.847	13.289	11.103	11.103	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854	14.953	12.327	15.351	2.000
Vorbereidings- en investeringskosten Gebiedsaanpakken aardgasvrij	47.800		47.800	0	11.847	13.289	11.103	11.103	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	47.800		47.800	0	11.847	13.289	11.103	11.103	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Voorbereidings- en investeringskosten voorGebiedsaanpakken Reyeoord Oost PLF, Rozenburg, ONAen overige.									
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2
Aanpassing Data Warehouse 2024/2025	3.300		3.300	3.300	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ran 20
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2
Aanpassing Data Warehouse 2024/2025	3.300		3.300	3.300	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.300		3.300	3.300	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Data Warehouse-aanpassingen in het kadervan de implementatie van een nieuw financiel systeem(project GREAT).									
Aanpassing Data Warehouse i.v.m. niet financieel systeem	1.200		1.200	1.043	157	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ran 20
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2
Aanpassing Data Warehouse i.v.m. niet financieel systeem	1.200		1.200	1.043	157	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.200		1.200	1.043	157	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	10	10	10	
Doel krediet: Data Warehouse-aanpassingen in het kadervan het project GREAT.									
Businesscase Anders Werken	31.476		31.476	26.037	720	4.720			
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ran 20
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2
Businesscase Anders Werken	31.476		31.476	26.037	720	4.720			
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	31.476		31.476	26.037	720	4.720			

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	151	642	629	
Doel krediet: Anders werken in en met de stad. Investerings in voorzieningen om flexibeler te kunnen werken en meer te ontmoeten.									
Vervangingsinvesteringen ICT Infrastructuur 2022	16.059	-622	15.437	15.437	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2.000
Vervangingsinvesteringen ICT Infrastructuur 2022	16.059	-622	15.437	15.437	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	16.059	-622	15.437	15.437	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1	1	1	
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbredesystemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. Voor de geraamde vervangingsinvesteringen 2022 gaat het om een krediet van € 13,45 mln. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnen de ICT-serviceorganisatie.									
Toelichting: Krediet wordt verlaagd en wordt afgesloten bij de jaarrekening 2025									
Vervangingsinvesteringen ICT Infrastructuur 2023	7.750	-38	7.712	7.541	171	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2.000
Vervangingsinvesteringen ICT Infrastructuur 2023	7.750	-38	7.712	7.541	171	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.750	-38	7.712	7.541	171	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	18	18	18	
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbredesystemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen.									
Toelichting: Krediet wordt verlaagd en wordt afgesloten bij de jaarrekening									

2025									
Integraal Huisvestingsplan CHV 2021/2027 Uitbreiding(BCO-CHV)	2.510		2.510	0	200	1.010	800	500	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2.000
Integraal Huisvestingsplan CHV 2021/2027 Uitbreiding(BCO-CHV)	2.510		2.510	0	200	1.010	800	500	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.510		2.510	0	200	1.010	800	500	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	45	170	205	
Doel krediet: Uitbreidingsinvesteringen voor inrichting vanCHV-locaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 t/m 2027.									
Meldkamer fysieke beveiliging Concernhuisvesting	1.435		1.435	527	608	300			
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2.000
Meldkamer fysieke beveiliging Concernhuisvesting	1.435		1.435	527	608	300			
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.435		1.435	527	608	300			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	178	174	
Doel krediet: Inrichten van een centrale meldkamer (CMK)voor de fysieke beveiliging van gemeentelijke werklocaties.Betreft het 24/7 monitoren van locaties, openen en sluitenvan objecten en verificatie van alarmen m.b.t. inbraak-,brand -en storingsmeldingen.									
Roompanels vergaderzalen	735		735	0	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2.000
Roompanels vergaderzalen	735		735	0	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	735		735	0	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Roompanels									

vergaderzalen									
Terreinvoorzieningen, Laadvoorzieningen	5.400		5.400	0	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	1.000
Terreinvoorzieningen, Laadvoorzieningen	5.400		5.400	0	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.400		5.400	0	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Infrastructuur voor de laadvoorzieningen KPPen Laagjes/Molenvliet.									
Vervanging audiovisuele apparatuur commissie-enraadszaal	1.000	170	1.170	764	406	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	1.000
Vervanging audiovisuele apparatuur commissie-enraadszaal	1.000	170	1.170	764	406	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.000	170	1.170	764	406	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	76	74	73	
Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor AV inrichtingraadszaal en commissiezaal									
Toelichting: Hoofdkrediet is bijgesteld vanwege extrainvesteringsuitgaven									
Vervangingsinvesteringen ICT 2024	16.261	0	16.261	13.177	2.876	207	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	1.000
Vervangingsinvesteringen ICT 2024	16.261	0	16.261	13.177	2.876	207	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	16.261	0	16.261	13.177	2.876	207	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	364	382	375	
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en									

concernbredsysteem vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen.

Vervangingsinvesteringen ICT 2025	13.159		13.159	0	11.705	1.454	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2.000

Vervangingsinvesteringen ICT 2025	13.159		13.159	0	11.705	1.454	0	0	

Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	13.159		13.159	0	11.705	1.454	0	0	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	2.607	2.872	2.806	2.000

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbredsysteem vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen.

Vervangingsinvesteringen inrichting IHP-CHV	63.754	0	63.754	11.086	11.714	22.329	9.539	5.016	2.000

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Overhead	164.039	-489	163.550	78.912	28.558	30.019	10.339	5.516	2.000

Vervangingsinvesteringen inrichting IHP-CHV	63.754	0	63.754	11.086	11.714	22.329	9.539	5.016	2.000

Bijdragen van derden	1.100	6	1.106	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	62.654	-6	62.648	11.086	11.714	22.329	9.539	5.016	2.000

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1.136	2.961	4.516	5.000

Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting van concernhuisvestingslocaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 en 2022.

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000

Fietsenstalling Capelsebrug	975		975	626	0	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000

Fietsenstalling Capelsebrug	975		975	626	0	0	0	0	

Bijdragen van derden	352		352	352	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	623		623	274	0	0	0	0	

Kapitaallasten (rente en					0	0	0	0	

afschrijving)									
Doel krediet: Het verhogen van de capaciteit en het service-niveau van fietsenstalling Capelsebrug.									
A16/A13 Rotterdamse maatregelen	31.625		31.625	3.434	1.031	0	0	0	27
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000
A16/A13 Rotterdamse maatregelen	31.625		31.625	3.434	1.031	0	0	0	27
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	31.625		31.625	3.434	1.031	0	0	0	27
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	200	198	195	
Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16. Het betreft specifiek de realisatie van geluidsschermen, recreaduct, meerkosten landtunnel en de verplaatsing Tunnelmond Rotte.									
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Parkeren	30.159		30.159	0	1.815	8.883	3.121	3	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Parkeren	30.159		30.159	0	1.815	8.883	3.121	3	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	30.159		30.159	0	1.815	8.883	3.121	3	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	345	601	781	
Doel krediet: Het IHP Parkeren is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Parkeren.									
Toelichting: Het integraal Huisvestingsplan (IHP) is gesplitst in vijf kredieten: IHP Cultuur, IHP Welzijn, IHP Parkeren, IHPSport en IHP Zorg. Voordelen: (1) directe koppeling tussen krediet en begrotingsprogramma; (2) directe koppeling per krediet en het IHP; (3) meer grip op planningsoptimisme.									
Stadsbrug (MIRT), HOV-lijn en Station Stadionpark	70.000		70.000	0	15.000	17.000	28.000	10.000	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Stadsbrug (MIRT), HOV-lijn en Station Stadionpark	70.000		70.000	0	15.000	17.000	28.000	10.000	
Bijdragen van derden	48.000		48.000	0	10.286	11.657	19.200	6.857	
Netto investering (Rotterdams geld)	22.000		22.000	0	4.714	5.343	8.800	3.143	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					54	179	352	507	
Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16. Het betreft specifiek de realisatie van geluidsschermen, recreaduct, meerkosten landtunnel en de verplaatsing Tunnelmond Rotte.									
Aanschaf camera's met software voor kenteken herkenning	1.000		1.000	603	397	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Aanschaf camera's met software voor kenteken herkenning	1.000		1.000	603	397	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.000		1.000	603	397	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	88	86	84	
Doel krediet: Betreft aanschaf ANPR-systemen Mobiliteit. Deze systemen verzamelen met behulp van Automatic Number Plate Recognition-camera's langs de kant van de weg informatie van passerend verkeer.									
Aanschaf en plaatsing parkeerautomaten op straat	6.227	2.147	8.374	5.633	1.062	1.679	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Aanschaf en plaatsing parkeerautomaten op straat	6.227	2.147	8.374	5.633	1.062	1.679	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.227	2.147	8.374	5.633	1.062	1.679	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	338	331	
Doel krediet: Het aanschaffen en plaatsen van parkeerautomaten en bijbehorende bebording vanwege uitbreidingen gebieden waar betaald parkeren wordt ingevoerd. Ook worden circa 550 parkeerautomaten vervangen.									

Toelichting: Dit betreft een aanvulling op het huidige krediet vanwege de ophoging van de indexerings- en het aantal automaten en borden die geplaatst moeten worden. Het huidige kredietbudget dekt deze kosten niet.									
Autoluw maken Centrum en wijken rondom Centrum	1.000		1.000	1.583	-583	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Autoluw maken Centrum en wijken rondom Centrum	1.000		1.000	1.583	-583	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.000		1.000	1.583	-583	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1	1	1	
Doel krediet: Dit krediet is voor de financiering van het autoluw maken van het centrum en de wijken Oude West, Nieuwe West, Middelland en Oude Noorden. Het doel is daarbij om het veiliger te maken voor fietsers en voetgangers in het centrum en de oude stadswijken, niet om alle auto's uit de stad te weren.									
Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040		2.040	1.665	72	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040		2.040	1.665	72	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.040		2.040	1.665	72	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	11	10	10	
Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 waren diverse intensiveringen opgenomen voor het programma Verkeer en Vervoer. Een deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.									
Beter Benutten - Fietsbeleid	1.532		1.532	1.140	150	242	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Beter Benutten - Fietsbeleid	1.532		1.532	1.140	150	242	0	0	
Bijdragen van derden	96		96	96	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	1.436		1.436	1.045	150	242	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	9	22	22	
Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn diverse intensiveringen opgenomen voor het programma Verkeeren Vervoer. Een deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.									
Bewegwijzering Parkeren	1.855		1.855	376	600	879	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Bewegwijzering Parkeren	1.855		1.855	376	600	879	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.855		1.855	376	600	879	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	55	133	131	
Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor derealisatie bewegwijzering parkeren.									

Bewegwijzering Rotterdamse stijl in parkeergarages	765		765	528	139	98	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Bewegwijzering Rotterdamse stijl in parkeergarages	765		765	528	139	98	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	765		765	528	139	98	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	15	25	25	
Doel krediet: Aanbrengen van bewegwijzering in de parkeergarages zodat bezoekers de uitgang, betaalruimte en/of liften eenvoudig kunnen vinden.									

Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035		4.035	15	4.020	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035		4.035	15	4.020	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	4.035		4.035	15	4.020	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	234	230	227	
Doel krediet: Bijdrage aan de GemeenschappelijkeRegeling Rottemeren voor de realisatie van de herinrichtingvan het Lage Bergse Bos tot een aantrekkelijk park. Hetpark ligt direct tegen Rotterdam aan en wordt veel gebruiktdoor Rotterdamers.									
Bonnie applicatie voor naheffingsaanslagen parkeren	1.687		1.687	162	475	499	552	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra 20
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	6
Bonnie applicatie voor naheffingsaanslagen parkeren	1.687		1.687	162	475	499	552	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.687		1.687	162	475	499	552	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	340	
Doel krediet: Dit betreft investering in de doorontwikkelingvan de applicatie "Bonnie". Dit is de applicatie waar denaheffingsaanslag wordt geregistreerd indien vaststaat dateen parkeerrecht ontbreekt. Voor efficiënte verwerking vannaheffingsaanslagen is deze investering noodzakelijk.									
Herinrichting Brainpark I	3.600		3.600	591	300	1.000	1.000	709	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra 20
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	6
Herinrichting Brainpark I	3.600		3.600	591	300	1.000	1.000	709	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.600		3.600	591	300	1.000	1.000	709	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Aanleg/herinrichting van openbare ruimte,infrastructuur en geluidschermen gekoppeld aan deherontwikkeling van Brainpark I (van kantoorgebied naarwoon-werkmilieu).									
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG detectie veiligheid inparkeergarages	3.172		3.172	1.875	1.007	290	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra 20
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	6

Brandmeldinstallatie/ CO-LPG detectie veiligheid inparkeergarages	3.172		3.172	1.875	1.007	290	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.172		3.172	1.875	1.007	290	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	108	137	134	
Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1,Kralingse Zoom, Meent, Museumpark, Boompjes enVeranda laten voldoen aan de eisen van de veiligheidsregioen NEN-normeringen van het bouwbesluit. LIST bekabelingwordt aangebracht, sprinklerinstallaties vervangen enventilatiesystemen worden aangepast. Daarnaast moet ookde gas-en LPG detectectiesysteem worden vervangen.									
Buitenruimte A16 Rotterdam	6.462		6.462	477	717	3.473	1.794	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.478
Buitenruimte A16 Rotterdam	6.462		6.462	477	717	3.473	1.794	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.462		6.462	477	717	3.473	1.794	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	374	
Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamhedenin het kader van de nieuwe rijksweg A16-A13. Het betreftwerkzaamheden die tussen 2022 en 2025 zullenplaatsvinden zoals herinrichting gebied, vergroeningparken, en fiets/wandelpaden in de buitenruimte inTerbregseveld en Schiebroeksepark.									
Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018		8.018	7.393	625	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.478
Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018		8.018	7.393	625	0	0	0	
Bijdragen van derden	3.092		3.092	3.092	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.926		4.926	4.301	625	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	36	36	35	
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het projectbuitenruimte en infrastructuur ter hoogte van het stationHoek van Holland Haven. Voor de kapitaalsaten dieontstaan ontvangt de gemeente jaarlijkse bijdragen vanexterne partijen.									

Buitenruimte Leuvehaven	4.333		4.333	1.170	1.353	1.810	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000
Buitenruimte Leuvehaven	4.333		4.333	1.170	1.353	1.810	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.333		4.333	1.170	1.353	1.810	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	251	248	
Doel krediet: Herinrichting van de buitenruimte rondom het nieuw te bouwen Leuvehavenpaviljoen aan de Leuvehaven.									
Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000		5.000	4.100	600	200	90	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000
Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000		5.000	4.100	600	200	90	0	
Bijdragen van derden	343		343	343	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.657		4.657	3.757	600	200	90	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	112	134	143	
Doel krediet: Toegankelijk maken van zoveel mogelijk bushaltes, minimaal 62% conform landelijke wetgeving en afspraken met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.							0		
Buurtfietsenstalling Mauritsstraat	241		241	13	182	46	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000
Buurtfietsenstalling Mauritsstraat	241		241	13	182	46	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	241		241	13	182	46	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	24	29	29	
Doel krediet: Investering in buurtfietsenstalling Mauritsstraat									
Centrum Fiets As	3.532		3.532	2.841	690	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.500
Centrum Fiets As	3.532		3.532	2.841	690	0	0	0	
Bijdragen van derden	1.791		1.791	1.791	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.741		1.741	1.050	690	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	40	39	39	
Doel krediet: Het project Centrum Fiets As heeft als doelverbetering van de bestaande fysieke fietsinfrastructuur.									
Coolsingel stadsboulevard	47.500		47.500	41.043	2.300	-4	0	27	4
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.500
Coolsingel stadsboulevard	47.500		47.500	41.043	2.300	-4	0	27	4
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	47.500		47.500	41.043	2.300	-4	0	27	4
Doel krediet: De Coolsingel verandert van een drukkeverkeersweg in een fraai vormgegeven stadsboulevard metallure, met meer ruimte voor voetganger en fietser.									
Doorontwikkeling Fiscale Controle Parkeer applicatie(FISCA)	2.564		2.564	507	687	721	649	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.500
Doorontwikkeling Fiscale Controle Parkeer applicatie(FISCA)	2.564		2.564	507	687	721	649	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.564		2.564	507	687	721	649	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	133	
Doel krediet: Dit betreft investering in doorontwikkeling vande scansoftware waar de scanauto's gebruik van makenvoor handhaving op het betaald parkeren. Voor efficiëntehandhaving met scanauto's is deze investeringnoodzakelijk.									
Doorontwikkeling Rotterdam Bezoekersparkeren app	2.532		2.532	776	633	633	490	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.500

Doorontwikkeling Rotterdam Bezoekersparkeren app	2.532		2.532	776	633	633	490	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.532		2.532	776	633	633	490	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	113	
Doel krediet: Dit betreft investering in de doorontwikkeling van de Bezoekersapp waarmee contracthouders bezoekerstegen gereduceerd tarief kunnen laten parkeren. Doel van deze investering is om de continuïteit (beschikbaarheid) van de applicatie verder te verbeteren									
Efficiëntere parkeerhandhaving met Geo Parkeer Database	936		936	24	234	245	217	217	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Efficiëntere parkeerhandhaving met Geo Parkeer Database	936		936	24	234	245	217	217	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	936		936	24	234	245	217	217	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit betreft investering in doorontwikkeling van de Geo Parkeer Database waarin de parkeersituatie digitaal vastgelegd. Voor efficiënte handhaving met scanauto's is deze investering noodzakelijk.									
Fietspaden	2.926		2.926	2.956	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Fietspaden	2.926		2.926	2.956	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	131		131	131	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.795		2.795	2.826	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van circa 20 fietspaden, het aanbrengen van fietspadverlichting en verbeteringen in het recreatieve knooppunten netwerk.									
Fietspaden 2018	1.030		1.030	1.023	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	622
Fietspaden 2018	1.030		1.030	1.023	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	663		663	638	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	368		368	385	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor het verlengen ofverbeteren van vier fietspaden aan: het Terletpad(Rotterdam The Hague Airport), deArgonautenweg/Jasonweg, de Krabbendijkestraat en deHoge Boezem.									
Fietspaden 2020 - 2022	14.400	4.400	18.800	12.015	3.888	1.743	532	622	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	622
Fietspaden 2020 - 2022	14.400	4.400	18.800	12.015	3.888	1.743	532	622	
Bijdragen van derden	971	-10.024	-9.053	1.452	-319	-4.258	-1.921	-2.073	-1.000
Netto investering (Rotterdams geld)	13.429	14.424	27.853	10.563	4.207	6.002	2.453	2.696	1.000
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	322	665	798	
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van fietspaden, het aanbrengen van fietspadverlichting enverbeteringen in het recreatieve knooppunten netwerk.									
Toelichting: Ophogen bestaand krediet voor investeringen in fietsinfrastructuur waaronder snelfietsroutes									
Fietsstraten ventwegen Maastunnelcorridor	400	1.600	2.000	257	300	1.443			
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	622
Fietsstraten ventwegen Maastunnelcorridor	400	1.600	2.000	257	300	1.443			
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	400	1.600	2.000	257	300	1.443	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	17	101	99	
Doel krediet: Dit krediet is voor financiering het inrichten van de ventwegen van de Maastunnelcorridor als fietsstraten 'auto te gast'. Het is een voorbereidingskrediet.									
Toelichting: Conform Coalitieakkoord inrichten van de ventwegen van de Maastunnelcorridor als fietsstraten, 'auto									

te gast'. Deventwegen zullen opnieuw ingericht worden daar mogelijkheden tot fietsverbeteringen bestaan.

Flexibele Huisvesting	3.025		3.025	686	0	0	0	2.338	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Flexibele Huisvesting	3.025		3.025	686	0	0	0	2.338	
Bijdragen van derden	2.570		2.570	409	0	0	0	0	2.161
Netto investering (Rotterdams geld)	454		454	277	0	0	0	2.338	-2.161
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	25	25	24	
Doel krediet: Tijdelijke huisvesting voor jongeren enkwetsbare doelgroepen.									

Fysieke Maatregelen verkeersveiligheid 2023 tm 2026	7.200		7.200	5.410	185	1.204	400	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Fysieke Maatregelen verkeersveiligheid 2023 tm 2026	7.200		7.200	5.410	185	1.204	400	0	
Bijdragen van derden	1.034		1.034	579	455	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.166		6.166	4.831	-270	1.204	400	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	74	143	164	
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.									

Fysieke Maatregelen verkeersveiligheid 2019	3.200		3.200	3.659	0	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Fysieke Maatregelen verkeersveiligheid 2019	3.200		3.200	3.659	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	1.427		1.427	1.427	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.773		1.773	2.232	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke									

maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.									
Fysieke Maatregelen verkeersveiligheid 2020 - 2022	11.600		11.600	10.593	1.007	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Fysieke Maatregelen verkeersveiligheid 2020 - 2022	11.600		11.600	10.593	1.007	0	0	0	
Bijdragen van derden	1.038		1.038	2.231	0	0	0	0	-1.000
Netto investering (Rotterdams geld)	10.562		10.562	8.362	1.007	0	0	0	2.000
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	99	98	96	
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van 10 black spots per jaar.									
Gebiedontwikkeling Merwehaven	6.700		6.700	5.837	0	0	0	863	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Gebiedontwikkeling Merwehaven	6.700		6.700	5.837	0	0	0	863	
Bijdragen van derden	60		60	1.183	0	0	-1.124	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.640		6.640	4.653	0	0	1.124	863	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Strategische verwerving gronden/panden Korte Vaarpier binnen de Merwehaven.									
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning juli 2022	5.000		5.000	2.262	318	454	106	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning juli 2022	5.000		5.000	2.262	318	454	106	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.000		5.000	2.262	318	454	106	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	203	
Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbaar ruimte vanuit									

gebiedsontwikkelingsfonds									
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning nov 2022	5.000		5.000	1.408	1.660	1.676	255	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning nov 2022	5.000		5.000	1.408	1.660	1.676	255	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.000		5.000	1.408	1.660	1.676	255	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	203	
Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbareruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds									
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning vrijval 2021	1.325		1.325	608	97	268	352	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning vrijval 2021	1.325		1.325	608	97	268	352	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.325		1.325	608	97	268	352	0	
Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbareruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds									
Getijdenpark Keilehaven	514		514	514	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Getijdenpark Keilehaven	514		514	514	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	514		514	514	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	47	46	45	
Doel krediet: Transformatie van de haven bekken van Keilehaven naar een Getijdenpark									
Haltevoorzieningen personenvervoer over water	718		718	310	68	68	68	68	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.500
Haltevoorzieningen personenvervoer over water	718		718	310	68	68	68	68	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	718		718	310	68	68	68	68	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	8	17	25	
Doel krediet: Dit betreft de aankoop van haltes voorpersonenvervoer over water.									

Handhavingsapplicatie betaald parkeren buitenlandsekentekens	519		519	52	173	181	113	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.500
Handhavingsapplicatie betaald parkeren buitenlandsekentekens	519		519	52	173	181	113	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	519		519	52	173	181	113	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	30	
Doel krediet: Doel krediet: Er wordt geïnvesteerd in een nieuwe applicatie voor het handhaven op betaald parkeren door buitenlandse kentekens. Dit is ter vervanging van de huidige applicatie die tegen het einde van zijn levensduur aanloopt.									

Handhavingsapplicatie wielklemmen buitenlandsekentekens	361		361	32	120	126	83	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.500
Handhavingsapplicatie wielklemmen buitenlandsekentekens	361		361	32	120	126	83	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	361		361	32	120	126	83	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	73	

Doel krediet: Er wordt geïnvesteerd in de doorontwikkeling van de handhavingsapplicatie "Klemmi" waarmee door handhavers wordt gecontroleerd of voertuigen met buitenlandse kentekens meer dan 2 parkeerplaatsen open hebben staan waarna een wielklem wordt geplaatst.									

Hart van Zuid	161.070		161.070	145.487	4.011	1	1	1	1
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Hart van Zuid	161.070		161.070	145.487	4.011	1	1	1	1
Bijdragen van derden	12.556	1.027	13.583	13.583	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	148.514	-1.027	147.487	131.903	4.011	1	1	1	1
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1.152	768	751	
Doel krediet: Het project Hart van Zuid, het gebied rondAhoy, Zuidplein en Vaanweg-Pleinweg en hetMotorstraatgebied, vindt zijn oorsprong in de gemeentelijkeStadsvisie 2030 en in het Pact op Zuid. Met het Hart vanZuid zet de gemeente zich samen met externe partijen enandere overheden in voor een kwaliteitsimpuls om zo desociale, culturele en economische positie van het gebiedbinnen wijk, stad en regio te versterken.									
Toelichting: De bijdrage derden zijn aangepast op basis van de eerdergerealiseerde bijdrage tot en met 2024.									
Herinrichting Plein 't Landje	6.000		6.000	593	324	3.433	541	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Herinrichting Plein 't Landje	6.000		6.000	593	324	3.433	541	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.000		6.000	593	324	3.433	541	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Herinrichting van Plein 't Landje inclusiefwateropvang en vergroening en het ontwikkelen vanvoorzieningen voor de huidige en toekomstige bewoners.									
Herontwikkeling Tankstation 's Gravendijkwal	800		800	208	400	0	192	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Herontwikkeling Tankstation 's Gravendijkwal	800		800	208	400	0	192	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	800		800	208	400	0	192	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	73	
Doel krediet: Het Tankstation aan de 's Gravendijkwal(kantEMC) wordt geamoveerd. Dit betekent dat er gesloopt,gesaneerd wordt waarna er kan worden heringericht.									
Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880		18.880	1.046	200	1.570	1.380	2.750	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880		18.880	1.046	200	1.570	1.380	2.750	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	18.880		18.880	1.046	200	1.570	1.380	2.750	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	3	3	3	
Doel krediet: Het op niveau brengen van demaatschappelijke voorzieningen in de wijken en stedelijkevoorzieningen.									
Inrichting fietsenstalling Beursgallery	2.029		2.029	1.850	179	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Inrichting fietsenstalling Beursgallery	2.029		2.029	1.850	179	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.029		2.029	1.850	179	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	151	148	146	
Doel krediet: Realisatie fietsvoorziening aan de Hoogstraat.									
Integrale aanpak Slinge IAS fysieke pijler	2.000		2.000	270	703	1.000	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Integrale aanpak Slinge IAS fysieke pijler	2.000		2.000	270	703	1.000	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000		2.000	270	703	1.000	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	179	176	

Doel krediet: Aanpak van basis op orde winkelgebied;aanpak panden (reglementen/beeldkwaliteitsplan) enbuitenruimte.										
Merwe Vierhavens (mobiliteitsfonds)	15.338		15.338	351	350	1.100	2.315	3.565		
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	65.000	65.000
Merwe Vierhavens (mobiliteitsfonds)	15.338		15.338	351	350	1.100	2.315	3.565		
Bijdragen van derden	6.730		6.730	0	136	184	1.039	3.112		
Netto investering (Rotterdams geld)	8.608		8.608	351	214	916	1.276	453		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0		
Doel krediet: Het realiseren van vier mobiliteitsingrepen(gebiedsontsluitingswegen, nieuwe entrees, last milevoorzieningen en verbinding dakpark).										
Mobiliteitsmaatregelen Feyenoord City	28.643		28.643	11.470	0	0	10.000	7.174		
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	65.000	65.000
Mobiliteitsmaatregelen Feyenoord City	28.643		28.643	11.470	0	0	10.000	7.174		
Bijdragen van derden	1.395		1.395	0	0	0	698	698		
Netto investering (Rotterdams geld)	27.248		27.248	11.470	0	0	9.303	6.476		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	983	963	943		
Doel krediet: Bij de raadsbesluitvorming Feyenoord City is het mobiliteitsplan Feyenoord City als basis voor de verdere uitwerking vastgesteld. Met dit krediet worden de te activeren investeringen gerealiseerd. In het krediet zijn geen projecten opgenomen die in opdracht van derden worden uitgevoerd en geen gemeentelijke investering zijn. Het krediet bevat wel de bijdragen van derden aan gemeentelijke projecten.										
Motie Winkelstraat om trots op te zijn	1.060		1.060	48	495	517	0	0		
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	65.000	65.000
Motie Winkelstraat om trots op te zijn	1.060		1.060	48	495	517	0	0		
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	1.060		1.060	48	495	517	0	0		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	79	78		

Doel krediet: Het veilig(er) en aantrekkelijk(er) inrichten vande winkelstraten Wolphaertsbocht, Crooswijkseweg enSlinge zodat het een aantrekkelijke, uitnodigende engroenere publieke ontmoetingsruimte wordt met meerruimte voor de voetganger, fietser en passendevoorzieningen.									
Museumtuin Boymans van Beuningen	3.000		3.000	431	615	400	800	55	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Museumtuin Boymans van Beuningen	3.000		3.000	431	615	400	800	55	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000		3.000	431	615	400	800	55	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Als onderdeel van de renovatie van MBVBwordt de nieuwe halfverdiepte expeditietunnel ingepast ende tuin gerenoveerd.									
Noordrand Zuiderpark (NPRZ)	500		500	251	49	0	0	172	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Noordrand Zuiderpark (NPRZ)	500		500	251	49	0	0	172	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	500		500	251	49	0	0	172	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbareruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds									
NPRZ - Verzamelkrediet Programma Buitenruimte	39.860		39.860	5.036	14.130	6.750	6.850	2.712	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
NPRZ - Verzamelkrediet Programma Buitenruimte	39.860		39.860	5.036	14.130	6.750	6.850	2.712	
Bijdragen van derden	261		261	448	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	39.599		39.599	4.587	14.130	6.750	6.850	2.712	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aanhet verminderen van									

het woningbouwtekort. Ten behoeve van de aanvraag 3e Tranche Woningbouwimpus M4H iscofinanciering door gemeente noodzakelijk.

NPRZ Wonen	154.204		154.204	116.621	9.391	9.391	9.391	9.391	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
NPRZ Wonen	154.204		154.204	116.621	9.391	9.391	9.391	9.391	
Bijdragen van derden	0		0	11.405	0	0	0	-11.405	
Netto investering (Rotterdams geld)	154.204		154.204	105.216	9.391	9.391	9.391	20.796	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om woningen te kunnen kopen voor projecten die in voorbereiding zijn. Vanuit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) verwerft de gemeente particuliere woningen, waarvan de meestedaarna over gaan naar een project in uitvoering. Hierin worden ze ofwel ingezet ten behoeve van nieuwbouw of welaangepakt (vergroot / samengevoegd / verduurzaamd / verbeterd) en daarna verkocht.									
Openbare parkeergarage Zoomstraat wijzigen naar stallingsgarage	212		212	175	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Openbare parkeergarage Zoomstraat wijzigen naar stallingsgarage	212		212	175	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	212		212	175	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	19	18	18	
Doel krediet: Doel krediet: Door realisatie van nieuwbouwapartementen in de nabije omgeving van parkeergarage Zoomstraat zijn meer parkeerplekken benodigd voor de toekomstige bewoners. Voorkortparkeerders is er hierdoor straks minder plek. De openbare parkeergarage wordt daarom geschikt gemaakt om als stallingsgarage te dienen.									
Fietsoprit verlengde Willemsbrug	168		168	73	0	94	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111

Fietsoprit verlengde Willemsbrug	168		168	73	0	94	0	0	
Bijdragen van derden	27		27	27	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	141		141	46	0	94	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	1	6	6	
Doel krediet: Het project Willemsbrug heeft als doel hetverbeteren van de bestaande fysieke fietsinfrastructuur.									
Optimalisatie OV Maastunnel en Van Brienenoordbrug	6.000		6.000	4.850	800	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Optimalisatie OV Maastunnel en Van Brienenoordbrug	6.000		6.000	4.850	800	0	0	0	
Bijdragen van derden	3.492		3.492	3.970	-478	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.508		2.508	880	1.278	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	153	150	147	
Doel krediet: Verbetering van het OV tussen Zuid en Noordop de bestaande oeververbindingen via de Maastunnel(Zuidplein-Rotterdam Centraal) en VanBrienenoordbrugcorridor (Zuidplein-Stadionpark-KralingseZoom) door versterking kwaliteit, doorstroming, frequentie,betrouwbaarheid en aantrekkelijkheid van (deels)bestaande busverbindingen op deze routes.									
Optimalisatie parkeerbeheer: scan-, handhavings- enparkeersysteem	3.383		3.383	1.408	824	558	411	182	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Optimalisatie parkeerbeheer: scan-, handhavings- enparkeersysteem	3.383		3.383	1.408	824	558	411	182	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.383		3.383	1.408	824	558	411	182	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	253	372	455	
Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingendienen de Integrale Scan Applicatie (ISA), het door deafdeling Fiscaal gebruikteHandhavingsadministratiesysteem (HAS) en het parkeermanagementsysteem Parksaver geupgrade te worden.									
Ovonde Hoek van Holland	1.691		1.691	1.682	0	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Ovonde Hoek van Holland	1.691		1.691	1.682	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	643		643	746	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.048		1.048	936	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: De ovonde is een project in Hoek van Hollanden is onderdeel van het investeringsprojectStrandboulevard. De ovonde maakt een goedeverkeersafwikkeling mogelijk tussen de strandboulevard,Badweg, Strandweg en Paviljoensweg.									
Pontons voor watertaxi s, waterbus, partyvaartuigen etc	3.025		3.025	2.175	850	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Pontons voor watertaxi s, waterbus, partyvaartuigen etc	3.025		3.025	2.175	850	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.025		3.025	2.175	850	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	63	62	61	
Doel krediet: Het betreft de overdracht van Pontons vanuithet havenbedrijf naar de gemeente Rotterdam. De pontonsworden overgenomen voor een bedrag van 3 miljoen euro.Dit zijn pontons die worden gebruikt door bijvoorbeeld deWaterbus, Watertaxi en partyvaart.									
Programma kleine kernen aanpak	22.700	18.990	41.690	2.515	4.726	7.030	2.515	8.301	8.301
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Programma kleine kernen aanpak	22.700	18.990	41.690	2.515	4.726	7.030	2.515	8.301	8.301
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	22.700	18.990	41.690	2.515	4.726	7.030	2.515	8.301	8.301
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Activiteiten in het kader van het ToeristischRecreatief Ontwikkelperspectief (TROP) in de kleine kernenPernis, Hoek van Holland, Heijplaat en Rozenburg.									

Toelichting: Ophoging krediet n.a.v investeringsvoorstel 2025 met18,990 mln. Krediet tbv aanpak kleinen kernen									
Programma Veilige en gezonde straten	15.253		15.253	0	9.966	5.288	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Programma Veilige en gezonde straten	15.253		15.253	0	9.966	5.288	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	15.253		15.253	0	9.966	5.288	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	884	871	
Doel krediet: Het college van B&W werkt in lijn met hetcoalitieakkoord 2022 – 2026 aan de invoering van meer 30km/u wegen waar dat nodig en mogelijk is. Daarmee geeft het ook uitwerking aan het eind 2021 vastgesteldeambitiedocument (21bb14999) welke is opgesteld naaraanleiding van een door de gemeenteraad aangenomenmotie 'Veilige Straten' (20bb17962). Een motie welkeverzoekt om meer 30 km/u in te voeren in het belang vande verkeersveiligheid. Met deze aanvraag wordtinvesteringkrediet gevraagd voor het uitvoeren van hetverlagen van de snelheid op 110 straten/straatdelen inRotterdam en daarmee de verkeersveiligheid te verbeteren.									
Vlinderstrik en Schiezone natuur en recreatiegebied (PMR)	19.700		19.700	14.092	1.615	1.658	1.638	697	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Vlinderstrik en Schiezone natuur en recreatiegebied (PMR)	19.700		19.700	14.092	1.615	1.658	1.638	697	
Bijdragen van derden	4.397	167	4.564	4.252	312	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	15.303	-167	15.136	9.840	1.302	1.658	1.638	697	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet wordt aangevraagd voorinvesteringen die worden gedaan in de Zuid- enSchiebroekse polder (Vlinderstrik) en de Schiezone, beidevoor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. Degoedkeuring door de raad van investeringen voor hetProject Mainport Rotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met2017 via het jaarlijkse krediet voor degrondexploitatieportefeuille. Vanaf 2018 vindt dit voor degrondexploitaties plaats via de begroting. Het PMR 150hais door de									

aanpassing van de projectscope
geengrondexploitatie meer. Daarom wordt
voor deze investeringen vanaf 2018 krediet
nodig.

Roseknoop verkeersknooppunt	39.815		39.815	20.690	6.000	4.010	4.200	3.821	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Roseknoop verkeersknooppunt	39.815		39.815	20.690	6.000	4.010	4.200	3.821	
Bijdragen van derden	336		336	2.781					
Netto investering (Rotterdams geld)	39.479		39.479	17.909	6.000	4.010	4.200	3.821	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Aanpakken verkeersknooppunt omkwalitatieve aansluiting op de (woningbouw)ontwikkelingen in Parkstad, Hillesluis en Feyenoord City te realiseren.									
Scanunits voor parkeerhandhaving met scanauto's	1.550		1.550	1.047	12	0	94	398	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Scanunits voor parkeerhandhaving met scanauto's	1.550		1.550	1.047	12	0	94	398	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.550		1.550	1.047	12	0	94	398	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	3	3	23	
Doel krediet: Uitbreiding en vervanging van scanunits op descanauto's voor parkeerhandhaving.									
Schieveen natuur en recreatiegebied (PMR)	9.700		9.700	7.655	1.283	147	46	1	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Schieveen natuur en recreatiegebied (PMR)	9.700		9.700	7.655	1.283	147	46	1	
Bijdragen van derden	1.970	441	2.411	1.581	830	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.730	-441	7.289	6.074	453	147	46	1	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investeringen die worden gedaan in de									

polder Schieveen voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. De goedkeuring door deraad van investeringen voor het project Project Mainport Rotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatieportefeuille. Vanaf 2018 vindt dit voor de grondexploitatie plaats via de begroting. Dit project is door de aanpassing van de projectscope geen grondexploitatie dus is voor deze investeringen vanaf 2018 tot einde looptijd krediet nodig.

Software voor gebieden met voertuigrestricties OVV/TVV	1.502		1.502	1.454	49	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000

Software voor gebieden met voertuigrestricties OVV/TVV	1.502		1.502	1.454	49	0	0	0	

Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	1.502		1.502	1.454	49	0	0	0	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	11	11	10	

Doel krediet: Betreft het vervangen van software die nodig is om voor Rotterdamse gebieden met voertuigrestricties (waaronder milieuzones) 1) een ontheffing aan te vragen en te beoordelen en 2) vast te stellen of een voertuig in overtreding is, afhankelijk van de voertuigrestricties in het betreffende gebied.

Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.630		3.630	3.930	0	0	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000

Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.630		3.630	3.930	0	0	0	0	

Bijdragen van derden	1.794		1.794	2.013	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	1.836		1.836	1.917	0	0	0	0	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	

Doel krediet: Uitvoering inrichtingsplan eindplein Hoek van Holland Strand.

Strategisch verwerven Kop van Homerus	2.500		2.500	0	1.000	50	50	500	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Strategisch verwerven Kop van Homerus	2.500		2.500	0	1.000	50	50	500	
Bijdragen van derden	1.000		1.000	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.500		1.500	0	1.000	50	50	500	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Via strategisch verwerven van gronden en panden Kop van Homerus worden aankopen gedaan ten behoeve van de ontwikkeling Kop van Homerus. Terdekking van strategische aankopen en vestiging van voorkeursrecht is het voorliggende krediet benodigd									
Uitbreiding aantal fietstrommels	1.504		1.504	1.326	142	36	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Uitbreiding aantal fietstrommels	1.504		1.504	1.326	142	36	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.504		1.504	1.326	142	36	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	20	23	23	
Doel krediet: Het aantal fietstrommels dient deze collegeperiode jaarlijks uitgebreid te worden met 80 nieuwe fietstrommels.									
Uitbreiding betaald straatparkeren	997	146	1.143	1.143	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Uitbreiding betaald straatparkeren	997	146	1.143	1.143	0	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	997	146	1.143	1.143	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	79	77	76	
Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaaldparkeren in Feijenoord, Kleiwegkwartier, Oud Charlois en Vreewijk gepland.									
Toelichting: Bijstelling van het krediet is nodig in verband met indexering en overschrijving.									

Uitbreiding van laadinfrastructuur in Parkeergarages	4.693		4.693	3.617	814	131	131	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Uitbreiding van laadinfrastructuur in Parkeergarages	4.693		4.693	3.617	814	131	131	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.693		4.693	3.617	814	131	131	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	98	113	126	
Doel krediet: Het inrichten van 10% van alleparkeerplaatsen in parkeergarages voor het opladen vanelektrische voertuigen.									
Uitbreidingen en vervanging camera's in parkeervoorz.	2.400		2.400	1.683	300	160	70	187	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Uitbreidingen en vervanging camera's in parkeervoorz.	2.400		2.400	1.683	300	160	70	187	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.400		2.400	1.683	300	160	70	187	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Uitbreidingen en moderniseren van bestaandecamerasystemen behorende bij de parkeervoorzieningen van de gemeente Rotterdam.									
Urban Water Buffer (deel HvZ)	602		602	563	39	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Urban Water Buffer (deel HvZ)	602		602	563	39	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	429	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	602		602	134	39	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	21	21	21	
Doel krediet: Het plaatselijk beperken van de invloed van brak/zout water uit Nieuwe maas. Tegelijk invullen van wateropgave in dit deel van stad door het maken van eenberging voor de opvang van hemelwater uit de omgeving. Het water in de berging wordt opgeslagen in een zoetwaterbel bij Ahoy en dat zoetwater									

wordt aangeboden aan Ahoy en Pathé als alternatief voor drinkwater. Daarnaast is er een optie dat het zoetwater kan worden benut voor het nabijgelegen zwembad bij het Zuidplein. Dedekking is volledig geregeld door Realisatie

Ventwegen Pleinweg en Goereesestraat	1.860		1.860	485	1.375	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Ventwegen Pleinweg en Goereesestraat	1.860		1.860	485	1.375	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.860		1.860	485	1.375	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	108	106	105	
Doel krediet: Het aanpassen van de ventwegen van de Pleinweg, extra waterberging, bereikbaarheid Hart van Zuid, de fietspadenstructuur, het park en het oorlogsmonument bij de Mijnsheerenlaan.									
Verbeteren bereikbaarheid Metrostation Rijnhaven	4.000		4.000	35	128	130	195	260	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Verbeteren bereikbaarheid Metrostation Rijnhaven	4.000		4.000	35	128	130	195	260	
Bijdragen van derden	0		0	17	48	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000		4.000	18	80	130	195	260	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het realiseren van een betere bereikbaarheid van de metro en oversteeikbaarheid Posthumalaan.									
Vergroeningsopgaaf Museumpark	12.159		12.159	13.462	-1.303	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Vergroeningsopgaaf Museumpark	12.159		12.159	13.462	-1.303	0	0	0	
Bijdragen van derden	60		60	-0	60	-0	-0	-0	
Netto investering (Rotterdams geld)	12.099		12.099	13.462	-1.363	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	13	12	12	

Doel krediet: Realiseren van een betere verblijfskwaliteit en een groenere omgeving bij het Museumpark voor zowel bezoekers als bewoners. Ook wordt een betere aansluiting van het Museumpark op de omgeving beoogd.									
Vergroeningsopgave	3.591		3.591	2.872	719	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Vergroeningsopgave	3.591		3.591	2.872	719	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.591		3.591	2.872	719	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	172	170	167	
Doel krediet: Binnen de reserve Gebiedsontwikkeling is geld gereserveerd voor programma extra vergroening. Eendeel van de bijdragen is bestemd voor projecten die algestart waren voor 2021. Die kosten blijven in de exploitatielanden en worden gedekt vanuit de reserve.									
Verkeersknooppunt Alexanderknoop	3.500		3.500	0	0	0	500	500	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Verkeersknooppunt Alexanderknoop	3.500		3.500	0	0	0	500	500	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.500		3.500	0	0	0	500	500	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het realiseren van een mobiliteitshub in de Alexanderknoop (particuliere ontwikkeling met een publiekdeel)									
Verkeersmanagementsystemen 2021	16.565		16.565	14.912	100	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.100
Verkeersmanagementsystemen 2021	16.565		16.565	14.912	100	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	16.565		16.565	14.912	100	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	27	26	26	
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde									

levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties, verkeersgeleiding en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.

Verkeersmanagementsystemen 2023 - 2026	28.400		28.400	7.149	6.000	7.000	4.000	2.000	2
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	6
Verkeersmanagementsystemen 2023 - 2026	28.400		28.400	7.149	6.000	7.000	4.000	2.000	2
Bijdragen van derden	0		0	68	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	28.400		28.400	7.081	6.000	7.000	4.000	2.000	2
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	738	1.361	1.699	2
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties en verkeersgeleiding, en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.									
Verkeersveiligheidsaanpak Centrum en omgeving	4.500		4.500	2.111	1.282	492	614	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	6
Verkeersveiligheidsaanpak Centrum en omgeving	4.500		4.500	2.111	1.282	492	614	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.500		4.500	2.111	1.282	492	614	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	78	105	139	
Doel krediet: Dit krediet is voor financiering van 18 straten 30km-zones en het programma veilige en gezonde straten (voorbereiding) binnen de ring (Centrum, Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden). Het doel is daarbij om het veiliger te maken voor fietsers en voetgangers in het centrum en de oude stadswijken, nietom alle auto's uit de stad te weren.									
Vervanging fietstrommels	1.220		1.220	463	435	305	17	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Ra

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000
Vervanging fietstrommels	1.220		1.220	463	435	305	17	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.220		1.220	463	435	305	17	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	48	80	80	
Doel krediet: Het vervangen van verouderde fietstrommels.									
Vervanging parkeermanagement-entoeingscontrolesysteem	5.995		5.995	2.312	1.400	1.200	600	483	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000
Vervanging parkeermanagement-entoeingscontrolesysteem	5.995		5.995	2.312	1.400	1.200	600	483	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.995		5.995	2.312	1.400	1.200	600	483	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	150	276	335	
Doel krediet: Vervangen van de huidige parkeermanagementsystemen entoeingscontrolesystemen in garages en P+R terreinen.									
Vervanging Verkeersregelininstallaties 2020	6.000		6.000	5.995	5	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.000
Vervanging Verkeersregelininstallaties 2020	6.000		6.000	5.995	5	0	0	0	
Bijdragen van derden	4		4	4	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.996		5.996	5.991	5	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties en verkeersgeleiding, en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.									
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling	10.000		10.000	5.349	1.876	2.219	528	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.478
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling	10.000		10.000	5.349	1.876	2.219	528	0	
Bijdragen van derden	50		50	50	-0	-0	-0	-0	
Netto investering (Rotterdams geld)	9.950		9.950	5.299	1.876	2.219	528	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	436	573	598	
Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is een investeringskrediet dat bedoeld is voor middelgrote investeringen in de openbare ruimte, al dan niet gekoppeld aan een gebiedsontwikkeling. Het doel van de bijdrage is dat daarmee de kwaliteit van de openbare ruimte									
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2021	5.188		5.188	2.515	1.229	439	527	477	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.478
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2021	5.188		5.188	2.515	1.229	439	527	477	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.188		5.188	2.515	1.229	439	527	477	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is een investeringskrediet dat bedoeld is voor middelgrote investeringen in de openbare ruimte, al dan niet gekoppeld aan een gebiedsontwikkeling. Het doel van de bijdrage is dat daarmee de kwaliteit van de openbare ruimte verbeterd.									
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2023	10.480		10.480	1.413	5.059	2.774	798	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	62.478
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2023	10.480		10.480	1.413	5.059	2.774	798	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.480		10.480	1.413	5.059	2.774	798	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	1.244	
Doel krediet: Krediet ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten									
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2024	10.790		10.790	6	3.331	5.265	2.188	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2024	10.790		10.790	6	3.331	5.265	2.188	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.790		10.790	6	3.331	5.265	2.188	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	696	
Doel krediet: Het krediet ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten									
Voorbereidingskosten Grondexpl 2022-2026	7.500	-1.000	6.500	517	1.783	2.250	1.950	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Voorbereidingskosten Grondexpl 2022-2026	7.500	-1.000	6.500	517	1.783	2.250	1.950	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.500	-1.000	6.500	517	1.783	2.250	1.950	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	420	
Doel krediet: Het tijdelijk activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitatie als immateriële vaste activa.									
Toelichting: Verschuiven deel van het voorbereidingskrediet 2022-2026 naar het voorbereidingskrediet 2018-2022 i.v.m. het continueren van de onderhanden IVA's die in de periode 2018-2022 zijn gestart									
Voorbereidingskosten planvorming buitenruimte	12.820		12.820	4.179	4.300	4.279	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	60.000
Voorbereidingskosten planvorming buitenruimte	12.820		12.820	4.179	4.300	4.279	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	12.820		12.820	4.179	4.300	4.279	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	1.160	1.139	
Doel krediet: Cluster Stadsontwikkeling gaat vanaf heden voorbereidingskosten voor planvorming buitenruimte activeren, als onderdeel van de totale investering. Voor 2023 wordt gewerkt met een									

verzamelkrediet. Naar detoekomst toe zullen de voorbereidingskosten per projectgeactiveerd worden.

Voorbereidingskrediet Grondexploitatie (IVA)	19.000	1.000	20.000	17.775	1.225	480	520	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Voorbereidingskrediet Grondexploitatie (IVA)	19.000	1.000	20.000	17.775	1.225	480	520	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	19.000	1.000	20.000	17.775	1.225	480	520	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	539	
Doel krediet: Tijdelijk activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitatie als materiële vaste activa.									
Toelichting: Verschuiven deel van het voorbereidingskrediet 2022-2026 naar het voorbereidingskrediet 2018-2022 i.v.m. het continueren van de onderhanden IVA's die in de periode 2018-2022 zijn gestart									
Voorplein Depotgebouw	6.500		6.500	5.179	1.321	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Voorplein Depotgebouw	6.500		6.500	5.179	1.321	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.500		6.500	5.179	1.321	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	65	64	63	
Doel krediet: Herinrichting van de directe omgeving (het Voorplein) van het Depotgebouw Boijmans Van Beuningen.									
Wegdekverharding gem. Lansingerland deel 1 (A16 R'dam)	7.687		7.687	1.107	4.966	0	1.615	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.111
Wegdekverharding gem. Lansingerland deel 1 (A16 R'dam)	7.687		7.687	1.107	4.966	0	1.615	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	7.687		7.687	1.107	4.966	0	1.615	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	324	320	409	
Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16. Het betreft specifiek werkzaamheden die in 2022 en 2023 zullen plaatsvinden aan geluidschermen en wegdekverhardingen.									
Zero emissie zone Rotterdam	2.697		2.697	1.393	1.304	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Zero emissie zone Rotterdam	2.697		2.697	1.393	1.304	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.697		2.697	1.393	1.304	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	415	407	398	
Doel krediet: Dit krediet is voor het leveren van camera's, installatie, verkeersmaatregelen, kwaliteitscontrole, bebording en meer voor het realiseren van de zero emissiezones.									
Zeven Stadsprojecten	253.474	-2.796	250.678	35.182	39.501	99.243	49.732	25.004	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	1.313.043	24.487	1.337.530	602.348	176.625	214.257	142.232	83.478	61.000
Zeven Stadsprojecten	253.474	-2.796	250.678	35.182	39.501	99.243	49.732	25.004	
Bijdragen van derden	20.508		20.508	1.469	2.443	11.205	5.140	2.925	
Netto investering (Rotterdams geld)	232.966	-2.796	230.170	33.713	37.058	88.038	44.592	22.079	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Dit krediet wordt beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de zeven stadsprojecten (Hofbogenpark, Alexanderplein, Schouwburgplein, Groene Long (Hofpleinen Westblaak), Rijnhavenpark, Getijdenpark FeyenoordCity en Nelson Mandelapark). De stadsprojecten zijn integrale projecten die door middel van een investering in de buitenruimte een vliegwieleffect beogen op de woningbouw, werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen, klimaatadaptatie, samen leven en het economisch herstel van Rotterdam na de coronacrisis.									
Veilig	4.050	1.000	5.050	1.759	1.871	720	400	300	

Control-room Bereikbaarheid en Veiligheid	525		525	0	525	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Veilig	4.050	1.000	5.050	1.759	1.871	720	400	300	
Control-room Bereikbaarheid en Veiligheid	525		525	0	525	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	525		525	0	525	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	117	114	112	
Doel krediet: Het verhuizen naar meer geschikte ruimtes en het moderniseren van de werkplekken van de control-rooms Bereikbaarheid en Veiligheid.									
Crisisapplicatie Meldkamer	175		175	104	71	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Veilig	4.050	1.000	5.050	1.759	1.871	720	400	300	
Crisisapplicatie Meldkamer	175		175	104	71	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	175		175	104	71	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	39	38	37	
Doel krediet: De crisis applicatie die gebouwd wordt door het Mendix team zorgt voor een uniform platform waarbinnen alle applicaties kunnen communiceren met elkaar.									
Handhavingssysteem Redline	1.700		1.700	0	400	600	400	300	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Veilig	4.050	1.000	5.050	1.759	1.871	720	400	300	
Handhavingssysteem Redline	1.700		1.700	0	400	600	400	300	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.700		1.700	0	400	600	400	300	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Het implementeren van handhavingssysteem BRS voor strafrechtelijke handhaving en het handhavingssysteem voor bestuursrechtelijke handhaving.									
Ontwikkeling vakopleidingen Veiligheid	150		150	0	30	120	0	0	

Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Veilig	4.050	1.000	5.050	1.759	1.871	720	400	300	
Ontwikkeling vakopleidingen Veiligheid	150		150	0	30	120	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	150		150	0	30	120	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	10	10	
Doel krediet: Ontwikkeling van vakopleidingen voorcentralisten en gamificatie voor cameratoezicht.									
Taakapplicatie Stadszaken	1.500	1.000	2.500	1.655	845	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Veilig	4.050	1.000	5.050	1.759	1.871	720	400	300	
Taakapplicatie Stadszaken	1.500	1.000	2.500	1.655	845	0	0	0	
Bijdragen van derden	0		0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.500	1.000	2.500	1.655	845	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	359	351	343	
Doel krediet: Vervanging huidige applicatie VIS, voorafhandeling vergunningen horeca en evenementen, alsmede het registreren van dossiers voor Ondernijning en interventies.									
Zorg, welzijn en wijkteams	39.000	5.000	44.000	23.988	20.012	0	0	0	
Opvang locaties en tijdelijke huisvesting voor Oekraïners	39.000	5.000	44.000	23.988	20.012	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Zorg, welzijn en wijkteams	39.000	5.000	44.000	23.988	20.012	0	0	0	
Opvang locaties en tijdelijke huisvesting voor Oekraïners	39.000	5.000	44.000	23.988	20.012	0	0	0	
Bijdragen van derden	22.414	5.000	27.414	17.402	20.012	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	16.586	0	16.586	6.586	0	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					0	0	0	0	
Doel krediet: Ombouwen van panden naar opvangplekken voor Ontheemden uit Oekraïne.									

TOTAAL	5.237.075	172.229	5.409.304	2.247.798	829.665	773.752	579.220	443.642	249

Voorjaarsnota 2025

Klimaat

Paginanummer in website: 215

Klimaat

De gemeente werkt aan zowel de energietransitie als aan de transitie naar een circulaire economie en tegelijkertijd creëren we een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving. Deze vier ambities zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar in de uitvoering. Zo werken we aan goede groei van de stad en creëren we een robuust pad naar een gezond, groen en schoon Rotterdam met een duurzame toekomst. In deze paragraaf verantwoorden we onze integrale inspanningen en transitiebudgetten voor duurzaamheid. In de begrotingsprogramma's verantwoorden we de inspanningen en targets.

Wat willen we bereiken?

Samenwerking met en stimuleren van de verduurzaming van de stad

Om onze klimaatdoelen te halen, hebben we de inzet van de hele stad nodig. De afgelopen periode zijn veel initiatieven ontwikkeld, netwerken ontstaan en afspraken gemaakt. Nu is het van belang meer naar uitvoering en opschaling te gaan. Hier willen we samen met de partners en de Rotterdamse samenleving de schouders onder zetten.

- De focus komt te liggen op de uitvoering en opschaling
- We trekken samen op in lobby richting het Rijk en de EU
- We blijven stevig sturen op CO2 impact, waarbij DCMR jaarlijks monitort op effect (terugkijkend) en op doorrekenen van de targets: liggen er voldoende plannen en ambities om de lange termijn doelen te halen. Integratie met doelstellingen rondom ketenimpacts (scope 3) en daarmee de grondstoftransitie is noodzakelijk om klimaatdoelstellingen te halen.

We betrekken bewoners in het verduurzamen van de stad

Rotterdamers weten wat zij zelf kunnen doen om een bijdrage te leveren aan het verduurzamen van hun leefomgeving en dus de stad. We ondersteunen effectieve bewonersinitiatieven waar nodig en mogelijk en laten hun stem meewegen in onze besluitvorming bijvoorbeeld via het Burgerberaad.

Stimuleren verduurzaming stad en haven door het Duurzaamheidstransitiebudget en het Energietransitiefonds

We willen de juiste innovaties in de regio versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers bevorderen. En het mogelijk maken dat VvE's, kleine bedrijven, maatschappelijke organisaties en woningeigenaren voldoende en juiste financieringsmogelijkheden hebben voor het verbeteren en verduurzamen van hun panden.

Het goede voorbeeld geven door een duurzame bedrijfsvoering

Rotterdam is een betrouwbare, geloofwaardige en inspirerende gemeente. Daarom geven we zelf het goede voorbeeld en zijn we transparant over wat we zelf doen op het gebied van duurzaamheid. Want goed voorbeeld doet goed volgen. We stellen prioriteiten en richten onze aandacht op onderdelen waar we het grootste verschil kunnen maken op het gebied van energiebesparing, CO2-reductie en grondstoffenreductie in onze bedrijfsvoering én in de keten. Daarnaast benutten we kansen voor synergie tussen verschillende initiatieven.

We maken jaarlijks ons energieverbruik en CO2-uitstoot openbaar, rapporteren over de maatregelen, communiceren intern en extern over ons interne verduurzamingsbeleid en nemen actief deel aan keteninitiatieven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samenwerking met en stimuleren van de verduurzaming van de stad

Voor elke sector uit het landelijke Klimaatakkoord zijn doelen geformuleerd. Per sector werken we samen met onze partners een aanpak uit om de CO2 reductiedoelstellingen te halen. Ook maken we afspraken over de uitvoering. De gemeente coördineert de voortgang van de uitvoering en monitort het effect op de doelstellingen.

- We betrekken de verschillende sectoren, zoals de Haven en Industrie, Circulair, de gezondheidszorg bij de opgave.
- De gemeente maakt een concreet actieprogramma voor circulair en werken hierin nauw samen met de partners in de stad. De tafel richt zich vooral op voedselconsumptie, textiel, elektronica en verpakkingen.

We betrekken bewoners in het verduurzamen van de stad

We organiseren een Rotterdams Burgerberaad voor het klimaat: een gelote groep Rotterdammers wordt gevraagd welke klimaatmaatregelen zij voorstellen om de klimaatdoelen voor 2030 te realiseren. In 2024 heeft het Burgerberaad haar plannen voorgelegd aan de Raad. Deze zijn

inmiddels vastgesteld.

Stimuleren verduurzaming stad en haven door het Duurzaamheidstransitiebudget en het Energietransatiefonds

We vormen een Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) van €100 mln. Het fonds wordt ingezet voor het versnellen van innovatie, het bevorderen van het verdienvermogen en werkgelegenheid, de vergroening van de Rotterdam, het verduurzamen van de energie-opwekking, de transitie naar een circulaire economie voor Rotterdam. Daarnaast willen we ook het energiegebruik van bewoners en ondernemingen reduceren, als ook dat van de gemeente zelf. We investeren in projecten met de hoogste reductie van uitstoot van schadelijke stoffen per bestede euro en de grootste vermindering van de afhankelijkheid van fossiele bronnen.

We zetten het Energietransatiefonds (ETF) voort in samenwerking met Innovation Quarter en ondersteunen hiermee de financiering van innovatieve bedrijven en grote duurzame projecten die bijdragen aan de Rotterdamse energietransitie en circulaire economie. De middelen van het Energietransatiefonds worden revolverend ingezet, via leningen of aandelenkapitaal. We streven ernaar om ten minste drie deals per jaar af te sluiten, die nauw aansluiten bij onze doelen voor de energie- en grondstoffentransitie. Daarbij dienen deze projecten/investeringen bij te dragen aan nevendoelen, zoals werkgelegenheid en milieu. Daarnaast verstrekken we energietransitieleningen voor verduurzaming en verbetering van panden aan VvE's, kleine bedrijven, maatschappelijke organisaties en woningeigenaren. Dit doen wij samen met Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.

Het goede voorbeeld geven door een duurzame bedrijfsvoering

We geven het goede voorbeeld als gemeentelijke organisatie. Daarbij richten we onze aandacht op processen binnen onze bedrijfsvoering waar we het grootste verschil kunnen maken. De verantwoording over de doelstellingen en afspraken vindt plaats via diverse programma's:

- Meerjarenplan 'Op weg naar een emissie loos wagenpark' (2030)
- Energiebesparing gemeentelijke vastgoedportefeuille en concernhuisvesting
- Energiebesparing assets openbare ruimte (gemaal van de toekomst, led transitie openbare verlichting e.d.)
- Verschoning zakelijke reizen (mobiliteitspas)
- Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)
- We richten een stuurcyclus in op basis van het 'Plan, Do, Check, Act'-principe (PDCA-cyclus) volgens de CO2-Prestatieladder, zodat een systeem ontstaat waarbij sprake is van continue verbetering. We starten met het in kaart brengen van de CO2 voetafdruk van ons eigen energie en brandstoffenverbruik en de zakelijke kilometers. En we maken een actieplan energiebesparing voor het gehele concern (aansluiten bij de landelijke Rijksoverheid campagne 'Zet ook de knop om'). Beide publiceren we op onze website. Het systeem wordt jaarlijks getoetst door een externe audit
- We verbreden onze scope naar ketenemissies van gemeentelijke opdrachten en projecten. Onze focus ligt op activiteiten en sectoren met de grootste uitstoot én potentiële invloed van de gemeente om een reductie-aanpak door te voeren.

Prestatie indicatoren

CO2-bewust certificaat niveau 4 behaald (2024)

Behalen van CO2-bewust certificaat niveau 5 is gepland kwartaal 2, 2025

Stadsbrede verduurzaming en het goede voorbeeld

In 2030 moet de uitstoot van de gemeentelijke bedrijfsvoering met 55% zijn verminderd. Met de CO2 Prestatieladder monitort de gemeente de voortgang. De ladder bestaat uit 5 niveaus. Hoe hoger op de ladder, hoe meer de activiteiten op het gebied van CO2-uitstoot zijn geborgd binnen de organisatie en in de keten of sectoren waarin de gemeente actief is. Het concern werd in Q1 2025 extern geaudit voor Niveau 5. Het certificeringsbesluit wordt verwacht in Q2 2025.

Rotterdamse Klimaataanjagers

De Rotterdamse Klimaataanjagers (RKA) verbinden partijen en netwerken in Rotterdam en motiveren hen om samen te werken aan de energie- en grondstoffentransitie in de sectoren Zorg, Bouw, Haven en Industrie en Circulair. Ze kijken waar in deze sectoren versnellingskansen liggen, koppelen deze partijen aan de gemeente, nemen waar mogelijk belemmeringen weg en helpen ketensamenwerking en slagkracht op verduurzaming van de sector te vergroten.

Mede door de inzet van de aanjagers is in 2025 tot nu toe het volgende behaald:

- Naar aanleiding van de bijeenkomst "'Samen aan de slag voor een (meer) inclusieve energietransitie'" heeft een eerste bezoek van bewonersinitiatief "Energie voor Rotterdam" aan het bedrijf Airproducts plaatsgevonden.
- De week van de Circulaire economie heeft plaatsgevonden waar o.a. aanjager circulair samen met andere partijen uit heel het land liet zien hoe circulair innoveren en ondernemen in de praktijk werkt en hoe we slimmer om kunnen gaan met grondstoffen en afval.
- N.a.v. de geslaagde pilot met een zestal apothekers waarbij overtollig ingeleverde medicijnen door medewerkers van Schone stad worden opgehaald en ingeleverd bij het milieupark, zal vanaf heden dit structureel voor alle apothekers in de stad worden doorgevoerd.

- De goed bezochte werkconferentie Duurzaam doorbouwen heeft plaatsgevonden.

Energietransitiefonds Rotterdam

De doelstelling voor dit jaar is om met het ETF-R vier investeringen te realiseren ter waarde van in totaal 10 miljoen euro. In Q1 is de eerste investering van dit jaar gedaan in DOPS Recycling Technologies. Dit bedrijf biedt met Direct Carbon Immobilisation een innovatieve oplossing om primaire grondstoffen uit afval te herwinnen, zonder noemenswaardige CO₂-uitstoot. Met deze investering heeft het ETF-R inmiddels in totaal in 15 bedrijven geïnvesteerd.

Rotterdams burgerberaad klimaat

Na de succesvolle afronding van het eerste Rotterdamse Burgerberaad Klimaat heeft de gemeenteraad 9 van de 10 adviezen uit het adviesrapport één op één overgenomen en het resterend advies is in aangepaste vorm aangenomen.

De aangewezen ambtelijke actiehouders zijn van start gegaan met de uitvoeringsfase van de burgerberaadadviezen. Adviezen die al onderdeel uitmaken van bestaand beleid worden integraal meegenomen in lopende werkzaamheden en hebben daarom geen afzonderlijk startmoment. De overige adviezen starten in het tweede of derde kwartaal van 2025. Vijf adviezen worden naar verwachting in 2025 afgerond; de overige adviezen kennen een langere doorlooptijd en lopen door tot (eind) 2026.

Duurzaamheidstransitiebudget

Het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) is in januari 2023 gestart en is de opvolger van het Energietransitiebudget (ETB). Voor de periode 2023 tot en met 2026 is vanuit het Coalitieakkoord € 100 mln beschikbaar gesteld voor het DTB. Het DTB-budget is tot op heden in totaal gevuld met € 84,33 mln. In de voorjaarsretraite van 2025 is besloten om het DTB tot 100 mln. te vullen.

In oktober 2024 heeft de laatste (5e) DTB-ronde plaatsgevonden waarover in februari 2025 door het college besluitvorming heeft plaatsgevonden. Hiermee is het DTB volledig toegekend en meerjarig geprogrammeerd.

In deze laatste vijfde aanvraagronde zijn de volgende projecten toegekend:

- Toekomst bestendig MKB - Duurzaam ondernemen (duurzaamheidsvouchers) (aanvullende middelen toegekend)
- Subsidieregeling duurzaam bouwen woningcorporaties (aanvullende middelen toegekend)
- Ledverlichting sportvelden
- Duurzame bereikbaarheid Haven.

Rotterdam Circulair

Een groot deel van de CO₂-uitstoot in Rotterdam wordt veroorzaakt door het gebruik van grondstoffen en materialen. Daarom zoekt de gemeente manieren om slimmer en duurzamer met grondstoffen en materialen om te gaan.

Enkele voorbeelden van (project)resultaten uit het eerste kwartaal van 2025:

- Op 1 april is het Milieupark + De HER geopend. Dit is hét grondstoffencentrum van Rotterdam waar hergebruik, creativiteit, ondernemerschap en onderwijs samenkomen. Afgedankte materialen krijgen hier een tweede leven en de makers van de toekomst worden hier opgeleid.
- Sinds begin 2025 beschikt de gemeente over de circulaire module van de monitoringstool Wizzr. Binnen het cluster Stadsbeheer en Stadsontwikkeling zal deze monitoringstool worden gebruikt om de samenstelling en CO₂ impact van onze grondstofstromen (bij projecten in de openbare ruimte en publiek/ privaat vastgoed) in kaart te krijgen.
- In maart 2025 is de subsidieregeling voor circulaire innovaties geopend. Met deze regeling zet afdeling Circulair in samenwerking met de afdeling economie een half miljoen euro in om circulaire ontwikkelingen in het (startend) MKB te versnellen en aan te jagen.
- Op donderdag 10 april ondertekenden de partijen die zijn aangesloten bij Rotterdams Hout een convenant over het hergebruiken van Rotterdamse bomen. Rotterdams Hout is een samenwerkingsverband tussen Buurman Rotterdam, groenaannemer GKB en verschillende afdelingen van de gemeente Rotterdam. Het doel is om gerooide bomen uit de stad te laten terugkeren in de stad.
- Een succesvolle pilot Reparatie op Wielen (RoW) is tijdens een Pop-Up milieupark op 22 maart uitgevoerd. Door reparatie te faciliteren wordt circulair handelen toegankelijker. Dit is in lijn met de wens van het Burgerberaad Klimaat om hergebruik en reparatie te stimuleren. Het resultaat van de pilot: RoW als onderdeel van vaste pop-up milieuparken.

Voorjaarsnota 2025

Lokale heffingen

Paginanummer in website: 216

Lokale heffingen

Deze paragraaf is geen onderdeel van de Voorjaarsnota 2025 en wordt pas weer opgesteld bij de Begroting 2026. Via het menu kunt u deze pagina inzien zoals opgesteld bij de Begroting 2025.

Voorjaarsnota 2025

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Paginanummer in website: 217

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Deze paragraaf is geen onderdeel van de Voorjaarsnota 2025 en wordt pas weer opgesteld bij de Begroting 2026. Via het menu kunt u deze pagina inzien zoals opgesteld bij de Begroting 2025.

Voorjaarsnota 2025

Onderhoud kapitaalgoederen

Paginanummer in website: 218

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf is geen onderdeel van de Voorjaarsnota 2025 en wordt pas weer opgesteld bij de Begroting 2026. Via het menu kunt u deze pagina inzien zoals opgesteld bij de Begroting 2025.

Voorjaarsnota 2025

Subsidies

Paginanummer in website: 219

Subsidies

Deze paragraaf is geen onderdeel van de Voorjaarsnota 2025 en wordt pas weer opgesteld bij de Begroting 2026. Via het menu kunt u deze pagina inzien zoals opgesteld bij de Begroting 2025.

Voorjaarsnota 2025

Sustainable Development Goals

Paginanummer in website: 220

Sustainable Development Goals

Deze paragraaf is geen onderdeel van de Voorjaarsnota 2025 en wordt pas weer opgesteld bij de Begroting 2026.

Voorjaarsnota 2025

Verbonden partijen

Paginanummer in website: 221

Verbonden partijen

Deze paragraaf is geen onderdeel van de Voorjaarsnota 2025 en wordt pas weer opgesteld bij de Begroting 2026. Via het menu kunt u deze pagina inzien zoals opgesteld bij de Begroting 2025.

Voorjaarsnota 2025

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Paginanummer in website: 222

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Voor een gezonde financiële positie moet de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikken. Dit houdt in dat de gemeente over voldoende capaciteit beschikt om de financiële risico's op te kunnen vangen die niet zijn afgedekt. De gemeente wil ook voorkomen dat iedere onvoorziene, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen of dat er juist een onnodig hoge financiële buffer wordt aangehouden.

Het weerstandsvermogen is opgebouwd uit de verhouding tussen twee componenten, de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid rondom het weerstandsvermogen is erop gericht om de verhouding tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit ten minste 1,0 te laten zijn. Dit wil zeggen dat de beschikbare weerstandscapaciteit (de teller) minstens gelijk is aan de benodigde weerstandscapaciteit (de noemer). Oftewel, dat er genoeg middelen (beschikbare weerstandscapaciteit) aanwezig zijn om de risico's (benodigde weerstandscapaciteit) op te vangen.

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen, wordt periodiek geïnventariseerd welke grote financiële risico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van een risico-simulatiemodel de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. In het risico-simulatiemodel wordt, gegeven de ingevoerde risico's, een berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gemaakt aan de hand van 5000 automatisch gegenereerde mogelijk situaties en met een percentage van 95% zekerheid. Dit betekent dat de benodigde weerstandscapaciteit 95% van de mogelijke situaties weerspiegelt. Onderstaand is weergegeven welke risico's zijn betrokken bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Tevens is toegelicht hoe het risicoprofiel zich ten opzichte van voorgaande begrotingsproducten heeft ontwikkeld.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend met de onderstaande bestanddelen:

- De algemene reserve;
- De risicoreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (op dit moment zijn dit de kredietrisicoreserve, de bestemmingsreserve BUIG (gebundelde uitkering voor inkomensgerechtigden) en de bestemmingsreserve Tweedelijns WMO (wet maatschappelijke ondersteuning) en Jeugdhulp);
- De wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Bij de tabel ontwikkeling weerstandsvermogen wordt toegelicht en inzichtelijk gemaakt hoe het weerstandsvermogen zich in de loop van de tijd ontwikkelt.

Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,0 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk weer 1,0 of meer zal bedragen.

Risico's

In onderstaande tabel worden de financiële risico's ($\geq$ € 1,0 mln) welke mee worden genomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-kwantificeerbare risico's. Per kwantificeerbaar risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt, de financiële gevolgen en het jaar waarin de gemeente het risico loopt.

Kwantificeerbare risico's	Kans op risico	Ingeschat minimumbedrag (x € 1.000,-)	Ingeschat maximumbedrag (x € 1.000,-)	Kans op optreden in jaar
Leningen en garanties	buiten model	5.251	5.251	2025 e.v.

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen en de gemeente financiële schade oploopt. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers aan de hand van een methodiek die ook wel door banken wordt gehanteerd.

Inkomensregeling (BUIG)	20%	0	56.000	2025
	30%	0	42.000	2026
	30%	0	42.000	2027
	25%	0	42.000	2028
	20%	0	42.000	2029

Het BUIG-saldo is het verschil tussen de inkomsten die Rotterdam van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen (het BUIG-budget) en de verstrekte bijstandsuitkeringen aan Rotterdammers. Het verwachte BUIG-saldo voor het lopende en volgende begrotingsjaar worden in de exploitatiebegroting verwerkt. Het risico is dat het geraamde BUIG-saldo negatiever uitpakt. Specifieke risico's zijn:

- Als het Rotterdamse bijstandsvolume een ongunstigere ontwikkeling van het aantal uitkeringen kent dan het landelijke bijstandsvolume zal dit leiden tot een financieel tekort.
- In de huidige begroting is voor het BUIG-budget uitgegaan van het nader voorlopig budget 2024 (gepubliceerd eind april 2023). Mede op basis hiervan zijn inschattingen gemaakt voor het BUIG-budget 2024 en 2025. Eind september 2024 wordt het definitief budget 2024 en het voorlopig budget 2025 gepubliceerd. Een risico is dat het BUIG-budget lager is dan waar in de begroting van is uitgegaan.
- In de Voorjaarsnota 2024 is voor het jaar 2024 uitgegaan van een risico van 25%. Gezien het huidige verloop van het bijstandsvolume (t.o.v. het landelijke gemiddelde) wordt een kans op een groter BUIG-tekort dan waar in de begroting van is uitgegaan verlaagd naar 10%. Voor de overige jaren is het risico gelijk gebleven.
- In 2025 is het verwachte tekort verwerkt in de begroting, maar is het risico hoger dan in 2024 vanwege de grotere onzekerheid over de ontwikkeling van het (Rotterdamse en landelijke) bijstandsvolume en het BUIG-budget in 2025.
- In de huidige begrotingssystematiek wordt ervan uitgegaan dat in het jaar 2026 en verder de uitkeringslasten gelijk zijn aan het BUIG-budget (het BUIG-saldo is dus nul). Gezien de tekorten in 2024 en 2025 is er een hogere kans op tekorten in 2026 en verder. Voor 2027 en 2028 daalt het risico t.o.v. 2026 waarbij wordt verondersteld dat door het treffen van gerichte maatregelen (bv door het maken van afspraken met SZW m.b.t. het BUIG-budget of inzet van specifiek beleid) de kans op een BUIG-tekort gaat afnemen. Voor het bepalen van het maximale tekort op de BUIG wordt uitgegaan van 10% van de BUIG lasten (circa € 550 mln). Voor een eventueel extra tekort kan namelijk een beroep worden gedaan op de vangnetregeling (voor zover dat extra tekort door de accountant als rechtmatig is beoordeeld en niet wordt gecompenseerd door meevallers uit de voorgaande twee jaren).

Renterisico	50%	0	7.688	2025
	50%	0	24.063	2026
	50%	0	35.414	2027
	50%	0	41.791	2028
	50%	0	43.563	2029

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan eerder is geraamd. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen.

Gemeentefonds (omvang)	50%	0	11.000	2027
	50%	0	22.000	2028 e.v.

Het vervolgtraject van de herijking van het gemeentefonds vanaf 2026 en het periodieke onderhoud van het gemeentefonds kan tot een lager gemeentefonds leiden.

Gemeentefonds (BTW-compensatiefonds)	15%	0	10.000	2025
	25%	0	10.000	2026 e.v.

Risico dat -landelijke- declaraties bij het BTW-compensatiefonds (BCF) zich anders ontwikkelen dan geraamd.

Gemeentefonds (ontwikkeling verdeelmaatstaven)	50%	0	15.000	2025 e.v.
Risico dat de bestaande verdelingsmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.				
Werkgeverspremie en CAO gemeenten	50%	0	33.000	2025
	50%	0	16.500	2026 e.v.
Nog niet afgesloten cao voor een deel van het jaar 2025 kan leiden tot financiële consequenties. De huidige CAO loopt t/m maart 2025. Het opgenomen risico is een financiële vertaling van ongeveer 2% hogere uitkomst dan geraamd. E.e.a. heeft in principe een doorwerking naar het indexeringspercentage van subsidies en andere afgeleide indices.				
OZB-opbrengsten	40%	0	10.000	2025 e.v.
De begrote en gerealiseerde OZB-opbrengsten kunnen van elkaar afwijken. Oorzaken zijn onder meer het continu in beweging zijn van de stad en het daardoor niet vaststaan van de grondslag, onzekere uitkomsten van beroeps- en bezwaarprocedures en effecten van de conjunctuur op de waardeontwikkeling en oninbaarheid.				
Tweedelijns Wmo	25%	0	10.000	2025 e.v.
De vraag naar zorg stijgt. De zogeheten compensatieplicht uit de Wmo 2015 ligt hier mede aan ten grondslag (gemeenten dienen iedereen die in 2015 is de uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) overgedragen aan gemeente. Iedereen die op basis van deze wetten zorg vraagt en geïndiceerd krijgt, dient die zorg ook te krijgen (compensatieplicht). Door de zorg dichterbij te organiseren worden meer Rotterdammers bereikt met hogere zorguitgaven tot gevolg. Maatregelen zijn nodig om de zorg in Rotterdam houdbaar, uitvoerbaar en betaalbaar te houden. Hiervoor is een Bestuursopdracht Zorg verstrekt. Met de Bestuurlijke Opdracht Zorg wordt het afremmen van de groei in de zorg nagestreefd. Het risico bestaat dat de zorguitgaven ondanks de (deels nog in te vullen) beheersingsmaatregelen buiten de budgettaire kaders treden.				
Tweedelijns Wmo (aanvullend)	35%	0	3.000	2025
	35%	0	15.000	2026 e.v.
Het ambitieniveau m.b.t. de Bestuurlijke Opdracht Zorg wordt verhoogd. Deze reeks dient ingevuld te worden met ingrepen buiten het zorgdomein om de stijgende zorguitgaven te dempen (bijvoorbeeld op het gebied van werk en wonen). Het risico bestaat dat dit hogere ambitieniveau niet (volledig) wordt gerealiseerd				
Tweedelijns Wmo (rijkslobby)	50%	0	37.000	2025
	50%	0	58.000	2026 e.v.
In het Coalitie-akkoord is besloten tot het in de begroting opnemen van extra baten vanuit het Rijk voor de gemeentelijke uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, vanuit een daarop gerichte lobby richting het Rijk. In de begroting is een reeks opgenomen van circa € 37 mln in 2025, en € 58 mln in 2026 en alle navolgende jaren. De inboeking van de extra baten vormde een gedeeltelijke oplossing van het ten tijde van het Coalitie-akkoord actuele budgettaire knelpunt in de zorg. Grofweg is hiermee destijds 1/3 deel van het totale knelpunt opgelost. Eveneens 1/3 deel is toen opgelost vanuit de algemene middelen, en 1/3 deel met (nog te concretiseren) maatregelen die leiden tot besparingen in de zorglasten. Er is een onderzoek gestart in opdracht van het ministerie van VWS naar de financiële houdbaarheid van de Wmo, waar ook de VNG bij betrokken is. De onderzoeksresultaten worden in de loop van 2025 verwacht. Belangrijk is om op te merken dat dit een (aanzienlijk) risico oplevert dat er in de komende jaren nieuwe tegenvallers op de lobbyreeks moeten worden geïncasseerd.				
Ruimen bommen	25%	0	9.000	2025 e.v.
Voorheen ontving de gemeente Rotterdam een vast jaarlijks bedrag van het Rijk voor het ruimen van bommen. Met ingang van 2015 geldt een nieuwe regeling. Op grond daarvan subsidieert het Rijk 70% van de ruimingskosten. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam voor de overige 30% zelf dekking moet vinden. Het uitgangspunt is dat er niet meer actief geruimd wordt en dat er zoveel mogelijk kosten ten laste van gemeentelijke projecten worden gebracht. Uiteindelijk bestaat een risico dat geraamd wordt op € 9,0 mln.				
Risico-opslag grote projecten	50%	0	5.000	2025 e.v.
Om binnen een groot project financiële tegenslagen te kunnen opvangen, maakt een risicoreserve (ook wel genoemd: risico-opslag of post onvoorzien) deel uit van de projectkostenraming. De risicoreserve ziet toe op de risico's die specifiek voor het project gelden. Het projectbudget wordt conform deze projectkostenraming bepaald, aangevuld met een onzekerheidsreserve. De onzekerheidsreserve biedt aanvullende zekerheid dat het project, bij een gelijkblijvende scope, binnen het beschikbare budget wordt afgerond. In aanvulling hierop wordt bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening gehouden met het risico dat het totaal van alle projectbudgetten, ondanks het aanhouden van deze reserves, overschreden wordt. Gelet op het feit dat sinds 2017 wettelijk is voorgeschreven dat nagenoeg alle investeringen in materiele vaste activa (i.c. het gros van de projectuitgaven) moeten worden geactiveerd en afgeschreven, waardoor hogere				

projectuitgaven worden uitgesmeerd over de jaren waarin de gerealiseerde activa worden afgeschreven, is bij de eerste herziening 2022 het maximale risico waarmee traditioneel werd gerekend (€ 25 mln) neerwaarts bij te stellen tot € 5 mln.

Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen	50%	0	9.300	2025 e.v.

Een investeringsfonds is een verbonden partij, waarin de gemeente, vaak met andere partijen, participeert ter realisering van maatschappelijk rendement. Via een investeringsfonds investeert de gemeente in projecten met een hoog risicoprofiel, die op de reguliere kapitaalmarkt geen financiering kunnen aantrekken. Investeringsfondsen zijn daarmee risicovoller dan andere verbonden partijen (deelnemingen). Vanwege dit hoge risicoprofiel is tijdige en volledige terugbetaling door het fonds niet gegarandeerd.

Compenserende maatregelen en planschades	25%	0	12.884	2025 e.v.

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooralsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Functioneel Leefstijlontslag (FLO) Gezamenlijke Brandweer	50%	7.000	7.000	2025 e.v.

De Gezamenlijke Brandweer (GB) heeft voor de komende jaren een aanzienlijke verplichting ten aanzien van FLO-uitkeringen: de cumulatieve verplichting per jaareinde 2024 bedraagt € 23mln. Gezien het feit dat deze verplichting in de komende jaren (binnen een bepaalde bandbreedte) min of meer gelijkblijvend is, hoeft hier volgens de BBV geen voorziening voor in de balans te hoeven worden opgenomen. Het is echter allesbehalve ondenkbaar dat in de komende jaren niet meer aan de voorwaarden om niet te voorzien in de balans kan worden voldaan, met als gevolg een forse voorziening en een (sterk) negatief eigen vermogen. Het bestuur van het OLGB is op de hoogte van dit risico.

Jeugdwet (regionale bestuursopdracht)	35%	0	9.600	2025
	35%	0	26.500	2026
	35%	0	54.000	2027
	35%	0	54.200	2028
	35%	0	54.200	2029

Voor het terugdringen van de uitgaven voor jeugdhulp heeft het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond de Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) verstrekt. Door de Uitvoeringsorganisatie van de GRJR is voor de invulling hiervan een maatregelenpakket opgesteld. De maatregelen moeten ertoe leiden dat de groei van de uitgaven wordt geremd en dat er vanaf 2027 geen groei meer is. Voorzichtigheidshalve wordt rekening gehouden met het risico dat de besparingen die uit het maatregelenpakket voortvloeien tegenvallen, mede vanwege een grote afhankelijkheid van de zorgaanbieders.

Jeugdwet (aanvullend)	35%	0	6.900	2025
	35%	0	13.300	2026
	35%	0	26.000	2027
	35%	0	26.300	2028
	35%	0	26.300	2029

Rotterdam volgt hetzelfde besparingstempo als de Uitvoeringsorganisatie van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond, alleen dan met een hoger ambitieniveau. Het doel is om de uitgaven terug te dringen naar het niveau dat in 2022 werd gerealiseerd.

Rijksbijdrage Regeling opvang ontheemden Oekraïne	25%	0	520	2025
	25%	0	2.032	2026
	25%	0	1.142	2027
	25%	0	1.142	2028

De Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) schijft afspraken en richtlijnen voor die gemeenten inzetten ten behoeve van het opvangen van ontheemden. De bijdrage vanuit het Rijk voor de uitvoering van deze regeling is verlengd tot maart 2026. De huurcontracten

zoals momenteel afgesloten eindigen na deze datum wat leidt tot een financieel risico. Op basis van de huidige inzichten bedraagt dit				
financiële risico voor Rotterdam € 520k in 2025 tot € 1.140k in 2028 met een risicopercantage van 25%.				
Afvalverwerking lachgascilinders	50%	5.955	60.127	2025
	50%	2.724	26.364	2026 e.v.

Sinds het landelijk verbod (1-1-2023) op lachgas voor recreatief gebruik, vormen de lachgascilinders een probleem. Er worden grote hoeveelheden wegwerpcilinders aangetroffen in het restafval. Dit heeft geleid tot aanzienlijke schade aan verbrandingsovens van afvalverbranders, waaronder ook AVR. Om te voorkomen dat lachgascilinders opnieuw schade veroorzaken, is het nodig om lachgascilinders uit het afval te verwijderen voordat ze in de verbrandingsovens terecht komen. Het financieel risico bestaat eruit dat AVR de kosten die zij maken om te vermijden dat de cilinders in hun installatie terecht komen en de schade die zij hebben geleden aan hun installatie, zullen trachten te verhalen op hun klanten.

Grondbank RZG Zuidplas*	25%	0	26.000	2025 e.v.

Het grootste risico voor de Grondbank is dat de ontwikkeling van het Middengebied (Cortelande) niet of niet op korte termijn start. Hierdoor zou de verkoop van de gronden van de Grondbank aan de gemeente Zuidplas niet door kunnen gaan. De totale waarde van de gronden zonder ontwikkelingsperspectieven ligt op een niveau van ca. € 30 mln. Het totale verlies in een dergelijke extreme situatie bedraagt momenteel maximaal € 65 mln. Dit bedrag zal de Grondbank in dat geval moeten afboeken en de deelnemers zullen het tekort op de balans moeten aanzuiveren. Dit betekent voor Rotterdam dat er momenteel een maximaal risico bestaat van 40% van € 65 mln. = € 26 mln. De kans op dit risico wordt ingeschat op 25%.

Grondexploitaties	50%	0	40.400	2025 e.v.

Op basis van de actuele inzichten uit de Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam is door middel van een risicoanalyse het financiële effect bepaald van de risico's die volgen uit de marktanalyse van wonen en werklocaties, en van de algemene prijsontwikkelingen. Hiervoor zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitatieportefeuille wordt berekend als het verschil tussen het huidige ingerekende scenario (base-case) en een realistisch worst-case scenario. Door de huidige volatiele markt ligt het worst-case scenario op dit moment beduidend dichterbij het base-case scenario dan voorgaande jaren, wat leidt tot een relatief lage benodigde weerstandscapaciteit.

Nieuw*				

Niet-kwantificeerbare risico's

Risico achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het borgstelsel te versterken. In 2021 zijn de gewijzigde afspraken tussen WSW, de corporaties en de achtervangers vastgelegd in verschillende overeenkomsten. Vóór 1 augustus 2021 stonden gemeenten rechtstreeks in de achtervang voor individuele leningen. Voor leningen na 1 augustus 2021 worden leningen achteraf aan gemeenten toegerekend naar rato van het bezit van de betreffende corporatie dat zich in de gemeente bevindt. Nu het strategisch programma door het WSW voltooid is, is de VNG gevraagd een methodiek te ontwikkelen voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat. Naar verwachting zal dit model in 2024 gereed zijn.

Risico achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) biedt via de Nationale Hypotheekgarantie aan geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Indien het fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Voor hypotheeklen afgesloten na 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Om te voorkomen dat er verschillende berekeningsmethodieken worden gehanteerd volgt het WEW nadat het proces bij WSW is afgerond.

Risico op schade aan gemeentelijke kunstcollectie

De gemeentelijke kunstcollectie is niet verzekerd. De gemeente is risicodragend voor eventuele schade aan de collectie.

Risico op schade a.g.v. natuurrampen en terrorisme

Het is niet ondenkbaar dat Rotterdam te maken krijgt met een ramp of een daad van terrorisme, die leidt tot forse financiële schade voor de gemeente Rotterdam.

Wet Open Overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Met deze wet is een nieuwe basis gegeven aan zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie. In 2021 heeft de raad een aantal moties aangenomen die verdere transparantie moeten bevorderen. De Woo biedt een nieuw kader en daarmee een nieuwe kans om in Rotterdam de actieve en passieve openbaarmaking verder te professionaliseren en daarmee transparantie richting burgers te verbeteren. Hiervoor is het programma Rotterdam Transparant gestart. De rijksbijdrage voor invoering van de wet is een stuk lager dan werd verwacht. Dit heeft twee oorzaken: 1) Het verschil met de eerste aanname (verdeling 100% op basis van aantal inwoners gemeente) en de werkelijke bijdrage heeft alles te maken met de verdeelsleutel. Iedere gemeente heeft een vast bedrag ontvangen van ca 60% en het overige deel van 40% is op basis van het aantal inwoners verdeeld. De verdeling heeft voor een grote gemeente zoals Rotterdam nadelig uitgepakt. 2) Daarnaast heeft het Rijk minder incidentele middelen beschikbaar gesteld. De overleggen met VNG, G4 en Rijk hebben nog niet geleid tot een hogere rijksbijdrage. Het oorspronkelijke plan bedroeg €2,3 mln per jaar. Beschikbaar is nu totaal € 4,6 mln voor de periode 2023 tot en met 2027, wat neerkomt op ca. € 0,9 mln per jaar. De gemeente wenst de rijksbijdrage als kaderstellend te beschouwen. Dit betekent dat het programma Rotterdam Transparant de implementatie sober maar doelmatig uitvoert, maar dat de uitvoering van het oorspronkelijk voorgestelde basisscenario niet volledig haalbaar is. De invoering van de Woo is nog met veel onzekerheden omgeven. Zo is nog steeds geen duidelijkheid over het in de wet genoemde landelijke platform, waarop publicatie moet plaatsvinden. Er is vooralsnog een Woo-index, vanwaar verwezen wordt naar lokale sites. Dit betekent dat ook de gemeente Rotterdam de optie van zowel een landelijk platform als een lokaal platform open moet houden. Voor de organisatie betekent dit een niet begrote en voorziene extra financiële benodigde impuls waarvoor vanuit de huidige Rijksbijdrage geen middelen zijn voorzien. Daarnaast is nog niet duidelijk wat de omvang is van de te publiceren documenten en de daarmee gemoeide extra handelingen, zoals anonimiseren etc. De verwachting is hier in de tweede helft van 2025 meer duidelijkheid over te krijgen. We volgen daartoe nauwgezet de landelijke ontwikkelingen.

Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB)

In juni 2021 heeft de Gezamenlijke Brandweer op basis van doorrekeningen van het risicoclassificatie-model van de TU Delft een mogelijke verschuiving in de verhouding tussen publieke en private incidenten gesignaleerd. Het aandeel private incidenten zou kleiner worden. Mocht dit bij nadere analyse inderdaad het geval blijken, dan zal deze nieuwe ontwikkeling aanleiding kunnen zijn om de verhouding publiek (1/3) privaat (2/3) ter discussie te stellen. Het financiële gevolg met betrekking tot de jaarlijkse bijdrage is op dit moment niet te kwantificeren. Daarnaast staat de financieringsstructuur van de OLGB in haar totaliteit onder druk. Het aantal aanwijzingen mbt bedrijfsbrandweerplichtigheid loopt terug, waardoor de lasten van het bedrijfsleven door steeds minder schouders worden gedragen. De burgemeester, directeur van de GB, de CIBUA en de VRR zijn hierover in overleg, in gezamenlijkheid richting en met het Rijk. Dit lijkt een langdurige kwestie waarvan onduidelijk is wanneer uitsluitsel kan worden verwacht. Het risico bestaat nog steeds, maar verwachting is (met de kennis van nu) dat dit risico zich op zijn vroegst in 2026 zal manifesteren.

Andere werkwijze risico verzekeringen

De gemeente houdt in zijn begroting rekening met lasten die ontstaan bij schade die weliswaar is verzekerd, maar waarbij met de verzekeraar een eigen risico is afgesproken. De begroting van deze 'buffer' is op enig moment met 1 mln verlaagd, omdat hij meestal niet of beperkt werd aangesproken. Het risico dat hierdoor een beroep moet worden gedaan op de beschikbare weerstandscapaciteit is sindsdien licht toegenomen, maar dit laat zich niet goed kwantificeren.

Voorziening pensioenen bestuurders

Vanwege toekomstige pensioenverplichtingen aan (oud-)bestuurders heeft de gemeente Rotterdam een pensioenvoorziening. De benodigde hoogte is momenteel grotendeels afhankelijk van de ontwikkeling van de rentestand en wordt periodiek herberekend. Een hogere rente leidt tot een lagere benodigde voorziening (en vrijval), een lagere rente tot een hogere voorziening en een extra storting. Vanwege gewijzigde inzichten vanuit de BBV wordt onderzocht of waardering van de voorziening op basis van nominale waarde voordelig is. Hiervoor is waarschijnlijk wel een eenmalige extra dotatie nodig, maar heeft fluctuaties van de rente geen invloed meer op de hoogte van de voorziening.

Boetes en dwangsommen

Toezichthoudende of rechterlijke instanties kunnen aan de gemeente een boete of dwangsom opleggen, indien hij zich bij de uitvoering van zijn activiteiten niet houdt aan een wettelijk voorschrift of een rechterlijke uitspraak.

Risico op klimaatschade

Onder klimaatschade verstaan we de economische schade die ontstaat door de extreme weergebeurtenissen, zoals overstromingen, zware regen en hagelbuien, windhozen en extreme temperaturen e.d. Deze gebeurtenissen nemen in aantal en intensiteit toe. De kans op economische schade voor de gemeente die ontstaat door extreme weergebeurtenissen stijgt met de veranderingen van het klimaat. Voorheen werd hier nog geen rekening mee gehouden in het weerstandsvermogen. De klimaatrisico's voor de gemeente zijn geïnventariseerd. Deze hebben vooral betrekking op bodemdaling, wateroverlast en hitte en vertalen zich in klimaatkosten hoofdzakelijk in het fysieke domein, zoals voor wegen, civiele kunstwerken en vastgoed. Deze kosten zijn deels verdisconteert in de begroting, zoals: door oplopende beheerlasten en het hanteren van bijvoorbeeld een hogere prijs per vervangen meter riolerings dan andere gemeenten; het opstellen van een hitteplan; en het creëren van meer koele plekken door extra bomen te planten en te vergroenen. Daarnaast leidt klimaatverandering tot risico's en schade op andere manieren zoals: • Aansprakelijkheidsstelling van de gemeente bij onvoldoende capaciteit van het rioolstelsel of ondergelopen tunnels, waardoor privaat vastgoed beschadigd raakt, straten onbegaanbaar worden voor hulpdiensten en voor sommige Rotterdammers hulp te laat komt. • Lagere (huur)opbrengsten en een noodzaak voor het op hoogte houden van maatschappelijke voorzieningen als kinderbeurtenissen, volkstuinen en speeltuinen, die minder bruikbare ruimte overhouden als gevolg van meer wateroverlast door klimaatverandering. • Schade aan cultureel erfgoed door bijvoorbeeld wateroverlast in gemeentelijke musea. • Scholen en/of kinderdagopvang (maatschappelijk vastgoed) die zomers niet afdoende gekoeld en geventileerd kunnen worden, waardoor leerlingen naar huis gestuurd worden. De gemeente wordt geacht deze schoolgebouwen aan te passen voor een beter binnenklimaat. • Schade aan verkeersregelinstallaties, laadinfrastructuur, wegen, kunstwerken en straatverlichting door water of hitte. • Een onaantrekkelijk vestigingsklimaat en de risicoperceptie die ontstaat bij investeerders en projectontwikkelaars waardoor zich minder bedrijven vestigen in Rotterdam en minder woningen kunnen worden gebouwd. • Gezondheidsschade als gevolg van een slechte luchtkwaliteit en/of geluidsoverlast door de noodzaak voor natuurlijke ventilatie bij hittegolven in drukke, hoogstedelijke wijken. Daarmee zijn de grootste risico's van klimaatschade voor de gemeente geïnventariseerd. Voor een aantal van deze risico's is aangegeven of deze reeds verwerkt zijn in de begroting. Voor de overige risico's is dit niet het geval, omdat zij niet kwantificeerbaar zijn. Met ingang van de Voorjaarsnota 2023/1e Herziening 2023 wordt het risico van klimaatschade erkent en opgenomen worden als niet-kwantificeerbaar risico in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de verschillende P&C-producten.

Compenserende maatregelen en planschades

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooral nog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk. Hiervoor is op basis van een risico-inventarisatie binnen de gemeentebegroting een gekwantificeerd risico opgenomen. Naast deze te concretiseren risico's loopt de gemeente risico's die nog niet concreet in een bedrag kunnen worden uitgedrukt. Om betrouwbaarheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om ook voor deze risico's de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Nieuw Risico *

Op basis van dit overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is voor het gros van de risico's gemaakt met behulp van een risicosimulatiemodel, waarbij is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 95%. Dit wil zeggen dat wanneer het weerstandsvermogen exact 1,0 is, in 95% van de gevallen de beschikbare weerstandscapaciteit alle risico's kan dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit in verband met de risico's inzake grondexploitaties en borgstellingen en garanties wordt afzonderlijk berekend, met behulp van een model dat op deze specifieke risico's is toegesneden.

Actualisatie kwantificeerbare risico's

In vergelijking met de Begroting 2025 zijn de belangrijkste wijzigingen in de kwantificeerbare risico's die ten grondslag liggen aan de berekening van het benodigd weerstandsvermogen onderstaand beschreven.

De belangrijkste wijzigingen in bestaande risico's:

- Het risico met betrekking tot de rente is geactualiseerd. Het risicobedrag is ten opzichte van de vorige stand opgehoogd.
- Vanuit BZK is een brief verschenen waarin wordt bevestigd dat er géén bijkomende stap wordt gezet in 2026 in het ingroeipad naar aanleiding van de vorige herijking. Het risico met betrekking tot gemeentefonds (omvang) voor 2026 vervalt.
- De methodiek rondom de berekening van de grondexploitaties is gewijzigd. Zo is het risico opgesplitst waardoor meer transparantie op het risico op de grondbanken (25% op het risicobedrag van € 26 mln). De berekening op de grondexploitaties wordt herijkt. Daarop vooruitlopend is het risico meegenomen in de Monte Carlo simulatie om zo een zuiverder beeld te geven.

Actualisatie niet-quantificeerbare risico's

Het risico met betrekking tot de Wet Open Overheid, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Andere werkwijze risico verzekeringen en Voorziening pensioenen bestuurders zijn tekstueel geactualiseerd.

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel laat de verwachte ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit zien.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Benodigde weerstandscapaciteit	182	88	140	140	161	167	166

Beschikbare weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend met de volgende bestanddelen:

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves);
- de wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Dit sluit aan bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Stille reserves lenen zich in de praktijk niet of nauwelijks voor het opvangen van plotselinge financiële tegenvallers, omdat ze niet per direct gerealiseerd kunnen worden. En het aanwenden van bestemmingsreserves, die voor een specifiek doel worden aangehouden, moet de facto worden opgevat als een bezuiniging.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kredietrisicoreserve	20	20	20	20	20	20	20
Bestemmingsreserve WWB meerjarig	31	29	25	25	25	25	25
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	22	0	0	0	0	0	0
Risicoreserves	72	49	45	45	45	45	45
Algemene reserve	42	95	92	98	110	119	120
Stelpost onvoorzien	0	1	1	1	1	1	1
Beschikbare weerstandscapaciteit*	114	145	137	143	155	164	166

* Er kan sprake zijn van een afrondingsverschil

Conform coalitieakkoord wordt gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit zou tenminste gelijk moeten zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beschikbare weerstandscapaciteit	114	145	137	143	155	164	166
Benodigde weerstandscapaciteit	182	88	140	140	161	167	166
Weerstandsvermogen	0,63	1,65	0,98	1,02	0,97	0,98	1,00

Norm gemeente Rotterdam Coalitieakkoord 2022-2026: minimaal 1,0

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In de onderstaande tabel is te zien hoe het (verwachte) verloop van het weerstandsvermogen dat in deze voorjaarsnota/eerste herziening wordt gepresenteerd zich verhoudt tot het (verwachte) verloop dat vorig jaar in de Begroting 2025 is gepresenteerd.

Ondanks de forse problematiek herstelt het weerstandsvermogen over 2026 tot boven de 1,00.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beschikbare weerstandscapaciteit (Begroting 2025)	114	153	126	170	213	261	
Benodigde weerstandscapaciteit (Begroting 2025)	182	88	157	167	185	186	
Weerstandsvermogen (Begroting 2025)	0,63	1,74	0,80	1,02	1,15	1,40	
Beschikbare weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2025)	114	145	137	143	155	164	166
Benodigde weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2025)	182	88	140	140	161	167	166
Weerstandsvermogen (Eerste herziening 2025)	0,63	1,65	0,98	1,02	0,97	0,98	1,00

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote	22,4%	29,1%	42,7%	54,8%	62,5%	63,7%	61,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	20,1%	27,2%	41,1%	53,5%	61,1%	62,4%	60,4%
Solvabiliteitsratio	57,8%	53,6%	46,2%	42,4%	41,5%	42,5%	44,4%
Structurele exploitatiesaldo	-0,4%	-1,8%	-1,0%	0,3%	3,0%	4,0%	3,3%
Grondexploitatie	-3,0%	-1,7%	-2,0%	-1,4%	-1,2%	-2,4%	-3,7%
Belastingcapaciteit	101%	109%	109%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Voorjaarsnota 2025

Grondslagen

Grondslagen

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland, de Verordening financiën Rotterdam en Regeling financiën Rotterdam. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart weergegeven in het [Overzicht van baten en lasten](#). Overhead omvat zowel de algemene (concernbrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen het concern.

Raming gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op de decembercirculaire 2024 en inschattingen voor loon- en prijsontwikkelingen op basis van de CPB-raming van februari 2025 (CEP).

Indexering

De gemeentebegroting wordt in principe jaarlijks bijgesteld voor de verwachte loon- en prijsontwikkelingen. Deze bijstelling wordt gebaseerd op de geraamde ontwikkeling van verschillende indices uit het Centraal Economisch Plan (CEP) dat het Centraal Planbureau (CPB) heeft gepubliceerd in februari 2025. Voor de twee voorafgaande begrotingsjaren vindt nacalculatie plaats. Bij de Voorjaarsnota 2025 is een proefberekening gemaakt en zijn meerjarig bedragen gereserveerd voor de indexatie naar prijspeil 2026. De verwerking naar de betreffende programma's vindt plaats bij de Begroting 2026/Tweede Herziening 2025.

Toen de proefberekening voor de Voorjaarsnota werd gemaakt was er nog geen principe-akkoord bereikt over de Cao Gemeenten. Zodoende is er in de proefberekening nog gerekend met een prijsontwikkeling van 2,50% voor loongevoelige budgetten (en afgeleide indices) op basis van het CEP. Inmiddels is er echter een principe-akkoord bereikt over de Cao Gemeenten 2025-2027. Hierin wordt voorzien in een hogere loonontwikkeling voor 2026 dan waar rekening mee was gehouden. Dit zal leiden tot een structureel negatieve begrotingsbijstelling die wordt verwerkt in de Begroting 2026/Tweede herziening 2025. Deze begrotingstegenvaller is al eerder vermeld als een risico in het weerstandsvermogen.

Onderstaand zijn de percentages van veelvuldig gebruikte indexen opgenomen:

Indexcategorie	Percentage 2026
Personeel (inclusief inhuur)	2,50
Tarieven belastingen, leges en retributies	3,60
Zorgbudgetten	5,17
Subsidies	4,03
Materieel	7,60

Omslagrente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de gemeentelijke financieringskosten aan de gemeentelijke programma's worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV.

Als gevolg van de hoger blijvende marktrente wordt de omslagrente investeringen met ingang van 2025 verhoogd van 2,0% naar 2,5%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen wordt met ingang van 2025 verhoogd van 2,0% naar 2,5%. Door een

wijziging in de BBV-regels wordt het begrote interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE) met ingang van 2025 gelijkgesteld aan de omslagrente investeringen. Deze stijgt daardoor met ingang van 2025 van 1,2% naar 2,5%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de pensioenvoorziening bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2024 al verhoogd van 2,472% naar 3,16%.

Voorjaarsnota 2025

Balans

Paginanummer in website: 224

Financiën

Balans

Hieronder wordt de geprognoseerde balans gepresenteerd. In deze balans wordt per categorie een prognose gegeven voor de periode tot en met 2028.

VASTE ACTIVA	1-1-2025	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	32.137	34.192	32.091	29.990	27.889	25.788
Onderzoek en ontwikkeling	9.137	9.137	9.137	9.137	9.137	9.137
Subtotaal	41.274	43.329	41.228	39.127	37.026	34.925
Materiële vaste activa						
Investerings met een economisch nut	2.270.089	2.609.727	2.909.858	3.249.149	3.541.155	3.645.481
Investering met een economisch nut waarvoor te bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	274.009	314.506	362.223	350.055	328.087	306.822
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	936.758	1.164.055	1.376.724	1.436.258	1.445.818	1.443.514
Subtotaal	3.480.856	4.088.288	4.648.805	5.035.462	5.315.060	5.395.817
Financiële vaste activa						
Kapitaalverstrekkingen	486.074	500.593	500.112	499.630	499.149	498.668
Leningen	39.240	25.565	13.308	11.245	9.899	8.534
Overige Langlopende leningen	42.284	42.350	42.485	42.062	40.972	39.845
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	7.875	7.875	7.875	7.875	7.875	7.875
Subtotaal	575.473	576.383	563.780	560.812	557.896	554.922
Totaal vaste activa	4.097.603	4.708.001	5.253.813	5.635.401	5.909.982	5.985.664
VLOTTENDE ACTIVA						
Voorraden	19.811	1.996	12.917	23.792	-31.314	-87.798
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	404.584	404.584	404.584	404.584	404.584	404.584
Liquide middelen	17.206	0	0	0	0	0
Overlopende activa	345.666	345.666	345.666	345.666	345.666	345.666
Totaal vlottende activa	787.267	752.246	763.167	774.043	718.936	662.452
TOTAAL ACTIVA	4.884.870	5.460.247	6.016.980	6.409.444	6.628.918	6.648.116
VASTE PASSIVA						
Eigen Vermogen						
Algemene reserve	136.962	91.888	97.853	109.941	118.981	120.350
Bestemmingsreserves	2.481.126	2.433.335	2.451.792	2.550.404	2.700.532	2.828.687
Resultaat na reserveringen	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	2.618.089	2.525.223	2.549.645	2.660.345	2.819.513	2.949.037
Vreemd Vermogen						
Voorzieningen	130.410	130.364	130.317	130.271	130.225	130.178
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	941.837	1.671.272	2.203.628	2.485.439	2.545.792	2.435.512

Subtotaal	1.072.247	1.801.635	2.333.946	2.615.710	2.676.017	2.565.691
Totaal vaste passiva	3.690.335	4.326.858	4.883.591	5.276.056	5.495.529	5.514.728
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	292.146	412.611	412.611	412.611	412.611	412.611
Overlopende passiva	902.389	720.777	720.777	720.777	720.777	720.777
Totaal vlottende passiva	1.194.535	1.133.389	1.133.389	1.133.389	1.133.389	1.133.389
TOTAAL PASSIVA	4.884.870	5.460.247	6.016.980	6.409.444	6.628.918	6.648.116

Voorjaarsnota 2025

Reserves

Paginanummer in website: 225

Reserves

Reserves zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om in de toekomst te kunnen besteden. De meeste reserves hebben een specifiek bestedingsdoel. De Algemene Reserve is vrij aanwendbaar.

Hieronder staat de verloopstaat van de bestemmingsreserves van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken is het meerjarig verloop te zien en een algemene toelichting per reserve.

Per programma is in het onderdeel Financiën per reserve toegelicht als er een voorstel is om het doel of de einddatum aan te passen van de reserve aan te passen.

Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen		2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437
Algemene Reserve		91.888	97.853	109.941	118.981	120.350

Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen	2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437
Algemene Reserve	91.888	97.853	109.941	118.981	120.350

Doel reserve: De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.

Raadsbesluit: Doorlopend

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	136.962	0	45.074	0	91.888
	Raming 2026	91.888	5.965	0	0	97.853
	Raming 2027	97.853	12.088	0	0	109.941
	Raming 2028	109.941	9.040	0	0	118.981
	Raming 2029	118.981	1.368	0	0	120.350

Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds			20.000	15.000	7.500	0	0

Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen	2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	20.000	15.000	7.500	0	0

Doel reserve: De egalisatiereserve leidt ertoe dat mogelijke voor- en nadelen (onder andere als gevolg van de niet-taakgebonden korting op het gemeentefonds (het 'ravijn') per 2026) in zekere mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve. Hierdoor ontstaat een financieel stabiel meerjarenbeeld.

Raadsbesluit: Voorjaarsnota 2025 (einddatum 31-12-2028)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	0	20.000	0	0	20.000
	Raming 2026	20.000	0	5.000	0	15.000
	Raming 2027	15.000	0	7.500	0	7.500
	Raming 2028	7.500	0	7.500	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds			7.000	7.000	7.000	7.000	7.000

Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen	2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437
Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000

Doel reserve: In de gemeentefonds decembercirculaire 2024 is de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen met drempel' onverwachts niet geactualiseerd. In de begroting voor 2024 was er rekening mee gehouden dat, net als in 2023, ook in 2024 deze maatstaf geüpdatet zou worden in de decembercirculaire. Het

Rijk heeft echter laten weten dat deze maatstaf die nog invloed heeft op de gemeentefondsuitkering 2024 pas wordt bijgewerkt in de meicirculaire 2025. Conform BBV-richtlijnen kan deze aanpassing pas in het resultaat van het gemeentefonds worden meegenomen wanneer deze wordt geactualiseerd in een circulaire. Dit zorgt ervoor dat het voorziene nadelige effect van het actualiseren van deze maatstaf niet kan worden meegenomen in het resultaat van het gemeentefonds van 2024. Dit heeft voor 2024 een positief effect op het gemeentefondsresultaat, maar vervolgens gaat dit hand in hand met een uitgesteld negatief effect in de meicirculaire 2025.

Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	7.000	0	0	0	7.000
	Raming 2026	7.000	0	0	0	7.000
	Raming 2027	7.000	0	0	0	7.000
	Raming 2028	7.000	0	0	0	7.000
	Raming 2029	7.000	0	0	0	7.000
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor				1.970.920	2.028.323	2.156.162
					2.321.954	2.456.571
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen	2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437	
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	1.970.920	2.028.323	2.156.162	2.321.954	2.456.571	
Doel reserve:	Het op een transparante wijze dekken van investeringslasten die niet worden gedekt uit de bestaande begroting, w.o. de lasten die voorheen werden gedekt uit het IFR en de lasten die voortvloeien uit de aanwending van de verkoopopbrengst Eneco					
Raadsbesluit:	November 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.934.843	143.756	103.479	4.200	1.970.920
	Raming 2026	1.970.920	138.525	81.123	0	2.028.323
	Raming 2027	2.028.323	196.337	68.498	0	2.156.162
	Raming 2028	2.156.162	228.178	62.386	0	2.321.954
	Raming 2029	2.321.954	195.069	60.451	0	2.456.571
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds				13.166	11.876	11.676
					11.676	11.676
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen	2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437	
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	13.166	11.876	11.676	11.676	11.676	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2006 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	26.064	0	4.314	8.584	13.166
	Raming 2026	13.166	0	1.290	0	11.876

	Raming 2027	11.876	0	200	0	11.676		
	Raming 2028	11.676	0	0	0	11.676		
	Raming 2029	11.676	0	0	0	11.676		
Kredietrisicoreserve				19.841	19.841	19.841	19.841	19.841
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Algemene middelen		2.122.815	2.179.892	2.312.119	2.479.451	2.615.437		
Kredietrisicoreserve		19.841	19.841	19.841	19.841	19.841		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.							
Raadsbesluit:	Begroting 2012 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	19.841	0	0	0	19.841		
	Raming 2026	19.841	0	0	0	19.841		
	Raming 2027	19.841	0	0	0	19.841		
	Raming 2028	19.841	0	0	0	19.841		
	Raming 2029	19.841	0	0	0	19.841		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving				18.565	11.435	9.935	8.435	7.539
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven				704	4	4	4	4
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven		704	4	4	4	4		
Doel reserve:	uitvoering geven aan het Actieplan Samenleven.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.404	0	700	0	704		
	Raming 2026	704	0	700	0	4		
	Raming 2027	4	0	0	0	4		
	Raming 2028	4	0	0	0	4		
	Raming 2029	4	0	0	0	4		
Bestemmingsreserve Armoedebeleid				4.197	3.897	2.397	897	0
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Armoedebeleid		4.197	3.897	2.397	897	0		
Doel reserve:	Ondersteunen van Rotterdammers die de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen							

Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2028)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	4.497	0	0	300	4.197		
	Raming 2026	4.197	0	0	300	3.897		
	Raming 2027	3.897	0	1.500	0	2.397		
	Raming 2028	2.397	0	1.500	0	897		
	Raming 2029	897	0	897	0	0		
Bestemmingsreserve Armoedefonds				7.697	2.644	2.644	2.644	2.644
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Armoedefonds		7.697	2.644	2.644	2.644	2.644		
Doel reserve:	Armoedebestrijding							
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	14.270	0	5.743	830	7.697		
	Raming 2026	7.697	0	4.222	830	2.644		
	Raming 2027	2.644	0	0	0	2.644		
	Raming 2028	2.644	0	0	0	2.644		
	Raming 2029	2.644	0	0	0	2.644		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhelpverlening				109	109	109	109	109
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhelpverlening		109	109	109	109	109		
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand. Dekking voor onvermijdelijke claim Meer Schuldhelpverlening. Daarin is de volgende toelichting opgenomen: Deze middelen hebben betrekking op zowel uitkeringskosten en uitvoeringskosten. Sinds 2017 is de vraag naar Schuldhelpverlening en inkomensondersteunende maatregelen gestegen en het is de verwachting dat deze trend zich voorzet (Tussen januari 2022 en januari 2023 is de instroom bij de schuldhelpverlening met 88% toegenomen). Deze stijging is inmiddels niet meer op te vangen binnen de portefeuille van Armoede en Schulden, onder andere doordat de vraag op de overige Rotterdamse Regelingen is gestegen. De bijzondere bijstand betreft een openeinderegeling en dus moeten we het uitkeren en uitvoeren. Daarnaast zijn ook de toegenomen datasignalen (wettelijke taak) meegenomen, waaruit ook ongeveer 10% aan schuldhelpverleningstrajecten komen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	992	0	883	0	109		
	Raming 2026	109	0	0	0	109		

	Raming 2027	109	0	0	0	109		
	Raming 2028	109	0	0	0	109		
	Raming 2029	109	0	0	0	109		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten				681	81	81	81	81
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	18.565	11.435	9.935	8.435	7.539			
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	681	81	81	81	81			
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand studenten. Naast een motie vanuit de raad om de middelen in te zetten voor het compenseren van energiekosten bij Studenten, is het ook onduidelijk hoe de rechtspraak gaat zijn in deze. Er zijn verschillende studenten die een rechtszaak aangespannen hebben.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	2.700	0	2.019	0	681		
	Raming 2026	681	0	600	0	81		
	Raming 2027	81	0	0	0	81		
	Raming 2028	81	0	0	0	81		
	Raming 2029	81	0	0	0	81		
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid				4.400	4.400	4.400	4.400	4.400
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	18.565	11.435	9.935	8.435	7.539			
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	4.400	4.400	4.400	4.400	4.400			
Doel reserve:	Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	5.567	0	1.167	0	4.400		
	Raming 2026	4.400	0	0	0	4.400		
	Raming 2027	4.400	0	0	0	4.400		
	Raming 2028	4.400	0	0	0	4.400		
	Raming 2029	4.400	0	0	0	4.400		
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden				300	300	300	300	300
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden		300	300	300	300	300		
Doel reserve:	Financiering van een gezamenlijk kunstwerk of gedenkteken in de buitenruimte en het voortzetten van het programma koloniaal en slavernijverleden.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	396	0	0	96	300		
	Raming 2026	300	0	0	0	300		
	Raming 2027	300	0	0	0	300		
	Raming 2028	300	0	0	0	300		
	Raming 2029	300	0	0	0	300		
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering				478	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		18.565	11.435	9.935	8.435	7.539		
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering		478	0	0	0	0		
Doel reserve:	Het programma inburgering werkt opgavegericht en is organisatie breed wat een breed inzetbare financiële reserve(basis) vraagt om de komende 2 collegejaren de Nieuwe Wet Inburgering en Rotterdamse aanpak uit te blijven voeren. Om dit goed te kunnen doen is in 2024 kritisch gekeken naar inzet van middelen en opbouw van een reserve waarmee de uitvoering en programma lijn gecontinueerd kan worden.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	978	0	500	0	478		
	Raming 2026	478	0	478	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Beheer van de stad				35	35	35	35	35
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing				3	3	3	3	3
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Beheer van de stad		35	35	35	35	35		
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing		3	3	3	3	3		
Doel reserve:	Doel van de reserve is om meevallende baten van de heffing in te zetten voor verevening binnen de afvalstoffenheffing (ASH). De reserve draagt daarmee bij aan een stabiel meerjarig begrotingsproces en een bestendiger tarief.							

Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	3	0	0	0	3
	Raming 2026	3	0	0	0	3
	Raming 2027	3	0	0	0	3
	Raming 2028	3	0	0	0	3
	Raming 2029	3	0	0	0	3
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas				31	31	31
					31	31
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Beheer van de stad	35	35	35	35	35	
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	31	31	31	31	31	
Doel reserve:	In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse Plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwemklaar is. Hiervoor is bij de VJN 2017 een budget toegekend van € 5 mln. In verband met nader onderzoek naar de te treffen maatregelen is de uitvoering opgeschoven naar 2023niet benutte budget in 2018 niet terug te laten vloeien in de algemene middelen is er een bestemmingsreserve voorgesteld en bij de VJN 2019 ook toegekend.					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2019 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	271	0	40	200	31
	Raming 2026	31	0	0	0	31
	Raming 2027	31	0	0	0	31
	Raming 2028	31	0	0	0	31
	Raming 2029	31	0	0	0	31
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug				0	0	0
					0	0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Beheer van de stad	35	35	35	35	35	
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient als dekking voor het groot onderhoud aan de Erasmusbrug dat in 2025 wordt afgerond					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.900	0	1.900	0	0
	Raming 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0

	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Belastingen				7.147	2.967	1.787	1.787	1.787
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel				6.523	2.523	1.523	1.523	1.523
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Belastingen		7.147	2.967	1.787	1.787	1.787		
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel		6.523	2.523	1.523	1.523	1.523		
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van het implementatietraject van het nieuwe belastingstelsel (de voorbereiding, de implementatie en de nazorg).							
Raadsbesluit:	2e Herziening 2023 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	14.023	0	7.500	0	6.523		
	Raming 2026	6.523	0	4.000	0	2.523		
	Raming 2027	2.523	0	999	0	1.523		
	Raming 2028	1.523	0	0	0	1.523		
	Raming 2029	1.523	0	0	0	1.523		
Bestemmingsreserve Toeslagenaffaire Belastingen				624	444	264	264	264
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Belastingen		7.147	2.967	1.787	1.787	1.787		
Bestemmingsreserve Toeslagenaffaire Belastingen		624	444	264	264	264		
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	831	0	206	0	624		
	Raming 2026	624	0	180	0	444		
	Raming 2027	444	0	180	0	264		
	Raming 2028	264	0	0	0	264		
	Raming 2029	264	0	0	0	264		
Bestaande stad				185.969	184.450	173.342	169.073	164.326
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)				4.431	4.431	4.431	4.431	4.431
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		185.969	184.450	173.342	169.073	164.326		
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)		4.431	4.431	4.431	4.431	4.431		

Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar;					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2047)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	4.431	0	0	0	4.431
	Raming 2026	4.431	0	0	0	4.431
	Raming 2027	4.431	0	0	0	4.431
	Raming 2028	4.431	0	0	0	4.431
	Raming 2029	4.431	0	0	0	4.431
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges				1.266	1.266	1.266
						1.266
						1.266
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestaande stad	185.969	184.450	173.342	169.073	164.326	
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges	1.266	1.266	1.266	1.266	1.266	
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat voor- en nadelen (als gevolg van afwijkingen van de begrote baten uit de leges omgevingsvergunningen) in belangrijke mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	0	1.266	0	0	1.266
	Raming 2026	1.266	0	0	0	1.266
	Raming 2027	1.266	0	0	0	1.266
	Raming 2028	1.266	0	0	0	1.266
	Raming 2029	1.266	0	0	0	1.266
Bestemmingsreserve Funderingen				748	748	748
						748
						748
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestaande stad	185.969	184.450	173.342	169.073	164.326	
Bestemmingsreserve Funderingen	748	748	748	748	748	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.048	0	300	0	748
	Raming 2026	748	0	0	0	748
	Raming 2027	748	0	0	0	748
	Raming 2028	748	0	0	0	748

	Raming 2029	748	0	0	0	748		
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging				725	550	450	350	225
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		185.969	184.450	173.342	169.073	164.326		
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging		725	550	450	350	225		
Doel reserve:	Dekking voor kosten voor de voorbereiding op de invoering Wet Kwaliteitsborging							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2031)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	810	0	85	0	725		
	Raming 2026	725	0	100	75	550		
	Raming 2027	550	0	100	0	450		
	Raming 2028	450	0	100	0	350		
	Raming 2029	350	0	125	0	225		
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid				161.699	165.755	157.747	156.577	155.555
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		185.969	184.450	173.342	169.073	164.326		
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid		161.699	165.755	157.747	156.577	155.555		
Doel reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	164.430	18.200	20.232	700	161.699		
	Raming 2026	161.699	14.300	10.244	0	165.755		
	Raming 2027	165.755	1.500	9.508	0	157.747		
	Raming 2028	157.747	1.500	2.669	0	156.577		
	Raming 2029	156.577	1.500	2.522	0	155.555		
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp				17.100	11.700	8.700	5.700	2.100
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		185.969	184.450	173.342	169.073	164.326		
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp		17.100	11.700	8.700	5.700	2.100		
Doel reserve:	Restauratie van de Rivierahal Blijdorp							
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	18.000	0	900	0	17.100		
	Raming 2026	17.100	0	5.400	0	11.700		

	Raming 2027	11.700	0	3.000	0	8.700		
	Raming 2028	8.700	0	3.000	0	5.700		
	Raming 2029	5.700	0	3.600	0	2.100		
WABO-leges				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		185.969	184.450	173.342	169.073	164.326		
WABO-leges		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Dekking van de kosten voor extra benodigde capaciteit en behandelkosten in 2021 voor de in 2020 in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ingediende plannen in de hoogste categorie							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	600	0	600	0	0		
	Raming 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestuur				1.367	1.477	1.477	1.477	1.477
Bestemmingsreserve B&W Fonds				120	100	80	60	40
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur		1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Bestemmingsreserve B&W Fonds		120	100	80	60	40		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.							
Raadsbesluit:	Begroting 2019 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	140	0	20	0	120		
	Raming 2026	120	0	20	0	100		
	Raming 2027	100	0	20	0	80		
	Raming 2028	80	0	20	0	60		
	Raming 2029	60	0	20	0	40		
Bestemmingsreserve Commissiereizen				247	302	247	192	137
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur		1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Bestemmingsreserve Commissiereizen		247	302	247	192	137		

Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	192	55	0	0	247
	Raming 2026	247	55	0	0	302
	Raming 2027	302	55	110	0	247
	Raming 2028	247	55	110	0	192
	Raming 2029	192	55	110	0	137
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling				34	34	34
		34	34			
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestuur		1.367	1.477	1.477	1.477	1.477
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling		34	34	34	34	34
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.					
Raadsbesluit:	Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	34	0	0	0	34
	Raming 2026	34	0	0	0	34
	Raming 2027	34	0	0	0	34
	Raming 2028	34	0	0	0	34
	Raming 2029	34	0	0	0	34
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen				370	445	520
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestuur		1.367	1.477	1.477	1.477	1.477
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen		370	445	520	595	670
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	295	75	0	0	370
	Raming 2026	370	75	0	0	445
	Raming 2027	445	75	0	0	520
	Raming 2028	520	75	0	0	595
	Raming 2029	595	75	0	0	670

Egalisatiereserve Ombudsman			250	250	250	250	250
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur	1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Egalisatiereserve Ombudsman			250	250	250	250	250
Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	250	0	0	0	250	
	Raming 2026	250	0	0	0	250	
	Raming 2027	250	0	0	0	250	
	Raming 2028	250	0	0	0	250	
	Raming 2029	250	0	0	0	250	
Egalisatiereserve Raad/Griffie			196	196	196	196	196
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur	1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Egalisatiereserve Raad/Griffie			196	196	196	196	196
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.						
Raadsbesluit:	10 M raadsbesluit 2021 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	196	0	0	0	196	
	Raming 2026	196	0	0	0	196	
	Raming 2027	196	0	0	0	196	
	Raming 2028	196	0	0	0	196	
	Raming 2029	196	0	0	0	196	
Egalisatiereserve Rekenkamer			150	150	150	150	150
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur	1.367	1.477	1.477	1.477	1.477		
Egalisatiereserve Rekenkamer			150	150	150	150	150
Doel reserve:	Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 1999 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	150	0	0	0	150	
	Raming 2026	150	0	0	0	150	
	Raming 2027	150	0	0	0	150	

	Raming 2028	150	0	0	0	150		
	Raming 2029	150	0	0	0	150		
Cultuur				1.234	1.234	1.234	1.234	1.234
Bestemmingsreserve Evenementenfonds				825	825	825	825	825
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Cultuur		1.234	1.234	1.234	1.234	1.234		
Bestemmingsreserve Evenementenfonds		825	825	825	825	825		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (einddatum t/m niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.225	0	0	400	825		
	Raming 2026	825	0	0	0	825		
	Raming 2027	825	0	0	0	825		
	Raming 2028	825	0	0	0	825		
	Raming 2029	825	0	0	0	825		
Bestemmingsreserve Noodfonds				327	327	327	327	327
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Cultuur		1.234	1.234	1.234	1.234	1.234		
Bestemmingsreserve Noodfonds		327	327	327	327	327		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.							
Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	327	0	0	0	327		
	Raming 2026	327	0	0	0	327		
	Raming 2027	327	0	0	0	327		
	Raming 2028	327	0	0	0	327		
	Raming 2029	327	0	0	0	327		
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur				82	82	82	82	82
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Cultuur		1.234	1.234	1.234	1.234	1.234		
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur		82	82	82	82	82		
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.							

Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	102	0	20	0	82		
	Raming 2026	82	0	0	0	82		
	Raming 2027	82	0	0	0	82		
	Raming 2028	82	0	0	0	82		
	Raming 2029	82	0	0	0	82		
Dienstverlening				2.976	2.754	2.533	2.311	2.089
Bestemmingsreserve BoTu CLLD				106	106	106	106	106
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.976	2.754	2.533	2.311	2.089		
Bestemmingsreserve BoTu CLLD		106	106	106	106	106		
Doel reserve:	Cofinanciering van verplichtingen die reeds zijn aangegaan in het kader van het programma BoTu CLLD.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2028)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	106	0	0	0	106		
	Raming 2026	106	0	0	0	106		
	Raming 2027	106	0	0	0	106		
	Raming 2028	106	0	0	0	106		
	Raming 2029	106	0	0	0	106		
Bestemmingsreserve Citylab				1.532	1.311	1.089	867	646
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.976	2.754	2.533	2.311	2.089		
Bestemmingsreserve Citylab		1.532	1.311	1.089	867	646		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (einddatum 31-12-2028)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.754	31	253	0	1.532		
	Raming 2026	1.532	31	253	0	1.311		
	Raming 2027	1.311	31	253	0	1.089		
	Raming 2028	1.089	31	253	0	867		
	Raming 2029	867	31	253	0	646		
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)				126	126	126	126	126
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.976	2.754	2.533	2.311	2.089		

Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)	126	126	126	126	126		
Doel reserve:	Het doel van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) is om de kwaliteit van de adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en andere overheidsregisters te verbeteren. Dit draagt bij aan een juiste en rechtmatige toekenning van voorzieningen en het voorkomen van fraude, misbruik of andere problemen die voortkomen uit onjuiste adresregistraties.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	126	0	0	0	126	
	Raming 2026	126	0	0	0	126	
	Raming 2027	126	0	0	0	126	
	Raming 2028	126	0	0	0	126	
	Raming 2029	126	0	0	0	126	
Bestemmingsreserve Menselijke Maat			0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening	2.976	2.754	2.533	2.311	2.089		
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Het versterken van de gemeentelijke dienstverlening						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	730	0	417	313	0	
	Raming 2026	0	0	0	0	0	
	Raming 2027	0	0	0	0	0	
	Raming 2028	0	0	0	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Verkiezingen			1.212	1.212	1.212	1.212	1.212
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening	2.976	2.754	2.533	2.311	2.089		
Bestemmingsreserve Verkiezingen	1.212	1.212	1.212	1.212	1.212		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2013 (einddatum 31-12-2027)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	1.212	1.446	1.446	0	1.212	
	Raming 2026	1.212	1.446	1.446	0	1.212	
	Raming 2027	1.212	1.446	1.446	0	1.212	
	Raming 2028	1.212	1.446	1.446	0	1.212	
	Raming 2029	1.212	1.446	1.446	0	1.212	

Economische ontwikkeling			1.209	733	655	655	655
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies			849	733	655	655	655
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Economische ontwikkeling	1.209	733	655	655	655		
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	849	733	655	655	655		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".						
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2016 (einddatum 31-12-2027)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	965	0	116	0	849	
	Raming 2026	849	0	116	0	733	
	Raming 2027	733	0	77	0	655	
	Raming 2028	655	0	0	0	655	
	Raming 2029	655	0	0	0	655	
Bestemmingsreserve Economiesubsidies			360	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Economische ontwikkeling	1.209	733	655	655	655		
Bestemmingsreserve Economiesubsidies	360	0	0	0	0		
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen voor subsidies die jaar overstijgend zijn.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	810	0	450	0	360	
	Raming 2026	360	0	360	0	0	
	Raming 2027	0	0	0	0	0	
	Raming 2028	0	0	0	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Energietransitie			17.284	12.744	12.744	12.744	12.744
Bestemmingsreserve Duurzaam			673	433	433	433	433
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Energietransitie	17.284	12.744	12.744	12.744	12.744		
Bestemmingsreserve Duurzaam	673	433	433	433	433		
Doel reserve:	De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.						

Raadsbesluit:	Jaarrekening 2008 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.423	0	0	750	673		
	Raming 2026	673	0	240	0	433		
	Raming 2027	433	0	0	0	433		
	Raming 2028	433	0	0	0	433		
	Raming 2029	433	0	0	0	433		
Bestemmingsreserve Energietransitie				3.834	3.834	3.834	3.834	3.834
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Energietransitie	17.284	12.744	12.744	12.744	12.744			
Bestemmingsreserve Energietransitie	3.834	3.834	3.834	3.834	3.834			
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad. Een deel van de bestemmingsreserve wordt in eerste instantie gevuld vanuit een lening uit het IFR vooruitlopend op de verkoop van ENECO.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	6.215	0	2.381	0	3.834		
	Raming 2026	3.834	0	0	0	3.834		
	Raming 2027	3.834	0	0	0	3.834		
	Raming 2028	3.834	0	0	0	3.834		
	Raming 2029	3.834	0	0	0	3.834		
Duurzaamheidsbudget				12.778	8.478	8.478	8.478	8.478
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Energietransitie	17.284	12.744	12.744	12.744	12.744			
Duurzaamheidsbudget	12.778	8.478	8.478	8.478	8.478			
Doel reserve:	We vormen een Duurzaamheidstransitiebudget (€ 100 mln) om de juiste innovaties in de regio te versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers te bevorderen. Het fonds wordt ingezet voor de vergroening van de leefomgeving, duurzame opwek en opslag van zonne- en windenergie, waterstofproductie, de transitie naar een circulaire economie en het reduceren van energiegebruik.							
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	35.752	12.000	24.020	10.955	12.778		
	Raming 2026	12.778	15.670	19.970	0	8.478		
	Raming 2027	8.478	0	0	0	8.478		
	Raming 2028	8.478	0	0	0	8.478		
	Raming 2029	8.478	0	0	0	8.478		

Onderwijs			14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs			14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Onderwijs			14.000	14.000	14.000		
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs			14.000	14.000	14.000		
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling van diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is bestemd voor de herstructurering van het onderwijsaanbod voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	14.000	0	0	0	14.000	
	Raming 2026	14.000	0	0	0	14.000	
	Raming 2027	14.000	0	0	0	14.000	
	Raming 2028	14.000	0	0	0	14.000	
	Raming 2029	14.000	0	0	0	14.000	
Overhead			3.306	2.366	2.366	2.366	2.366
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud			173	173	173	173	173
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Overhead			3.306	2.366	2.366	2.366	
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud			173	173	173	173	
Doel reserve:	Aangegane juridische verplichtingen						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2024)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	173	0	0	0	173	
	Raming 2026	173	0	0	0	173	
	Raming 2027	173	0	0	0	173	
	Raming 2028	173	0	0	0	173	
	Raming 2029	173	0	0	0	173	
Bestemmingsreserve Cloudkosten			1.814	874	874	874	874
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Overhead			3.306	2.366	2.366	2.366	
Bestemmingsreserve Cloudkosten			1.814	874	874	874	
Doel reserve:	De reserve is bestemd voor het dekken van implementatie en inrichtingskosten voor vervanging van on-premise applicaties naar Cloud. Voorheen werden bij on-premise applicaties de investeringskosten geactiveerd en afgeschreven, echter schrijft de BBV voor dat investeringskosten voor Cloud applicaties						

	direct in de exploitatie verantwoord moeten worden. Om het tempo verschil in het verantwoorden van kosten op te vangen is in 2020 de bestemmingsreserve Cloud gevormd.							
Raadsbesluit:	2e Herziening 2020 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	8.698	550	7.434	0	1.814		
	Raming 2026	1.814	1.670	2.610	0	874		
	Raming 2027	874	2.260	2.260	0	874		
	Raming 2028	874	0	0	0	874		
	Raming 2029	874	0	0	0	874		
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam				1.319	1.319	1.319	1.319	1.319
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Overhead		3.306	2.366	2.366	2.366	2.366		
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam		1.319	1.319	1.319	1.319	1.319		
Doel reserve:	Programma- en frictiekosten voor het programma Kiezen voor Rotterdam							
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	3.057	0	208	1.530	1.319		
	Raming 2026	1.319	0	0	0	1.319		
	Raming 2027	1.319	0	0	0	1.319		
	Raming 2028	1.319	0	0	0	1.319		
	Raming 2029	1.319	0	0	0	1.319		
Sport en recreatie				2.794	2.190	1.890	1.890	1.890
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen				1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Sport en recreatie		2.794	2.190	1.890	1.890	1.890		
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen		1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Doel reserve:	Het doel is Inzet is om een van de komende jaren een topsportevenement met grote internationale allure naar Rotterdam te halen.							
Raadsbesluit:	1e Herziening 2025 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	0	1.000	0	0	1.000		
	Raming 2026	1.000	0	0	0	1.000		
	Raming 2027	1.000	0	0	0	1.000		
	Raming 2028	1.000	0	0	0	1.000		
	Raming 2029	1.000	0	0	0	1.000		
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)				0	0	0	0	0

Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie	2.794	2.190	1.890	1.890	1.890	
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletieregelingen)	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Inzet frictiekosten					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	539	0	364	175	0
	Raming 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat			700	700	700	700 700
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie	2.794	2.190	1.890	1.890	1.890	
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat	700	700	700	700	700	
Doel reserve:	Het sportterrein van een kwaliteitsimpuls voorzien, waarin georganiseerde- en ongeorganiseerde sport samengaan en waar zowel diverse sportaanbieders als omwonenden gebruik van kunnen maken. In het collegeakkoord 2022 – 2026 heeft het college € 700.000 hiervoor gereserveerd.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	700	0	0	0	700
	Raming 2026	700	0	0	0	700
	Raming 2027	700	0	0	0	700
	Raming 2028	700	0	0	0	700
	Raming 2029	700	0	0	0	700
Bestemmingsreserve Frictiekosten op afstand zetten LCC's			1.094	489	189	189 189
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie	2.794	2.190	1.890	1.890	1.890	
Bestemmingsreserve Frictiekosten op afstand zetten LCC's	1.094	489	189	189	189	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de personele frictiekosten die voortkomen als gevolg van het afstoten van LCC 't Romeynshof en de frictiekosten die de vervanging en renovatie van de Romeynshof met zich meebrengt.					
Raadsbesluit:	Begroting 2018 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

	Begroting 2025	1.094	0	0	0	1.094		
	Raming 2026	1.094	0	604	0	489		
	Raming 2027	489	0	300	0	189		
	Raming 2028	189	0	0	0	189		
	Raming 2029	189	0	0	0	189		
Stedelijke ontwikkeling				105.657	94.282	87.179	85.042	84.482
Bestemmingsreserve Autoluw fonds				7.196	2.196	1.200	1.200	1.200
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Autoluw fonds		7.196	2.196	1.200	1.200	1.200		
Doel reserve:	Het doel van de reserve is om het centrum en de wijken Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden zoveel mogelijk autoluw te maken.							
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	13.918	0	6.723	0	7.196		
	Raming 2026	7.196	0	5.000	0	2.196		
	Raming 2027	2.196	0	995	0	1.200		
	Raming 2028	1.200	0	0	0	1.200		
	Raming 2029	1.200	0	0	0	1.200		
Bestemmingsreserve Bodem				27.321	23.981	21.221	18.461	15.701
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Bodem		27.321	23.981	21.221	18.461	15.701		
Doel reserve:	"De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering."							
Raadsbesluit:	2e Herziening 2019 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	27.641	0	320	0	27.321		
	Raming 2026	27.321	0	3.340	0	23.981		
	Raming 2027	23.981	0	2.760	0	21.221		
	Raming 2028	21.221	0	2.760	0	18.461		
	Raming 2029	18.461	0	2.760	0	15.701		
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds				44.092	42.376	39.099	37.522	37.522
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	44.092	42.376	39.099	37.522	37.522		
Doel reserve:	In deze Voorjaarsnota wordt ter ondersteuning van de Rotterdamse bouwopgave het Doorbouwfonds Rotterdam ingesteld. Hiermee wordt invulling gegeven aan de met het Rijk afgesproken woondeal. In het coalitieakkoord is met de bestemmingsreserve Segmentering het gewenste doel van de woningbouwproductie zoals vastgelegd in het coalitieakkoord tot 2026 te kunnen realiseren.						
Raadsbesluit:	1e Herziening 2023 (einddatum t/m nader te bepalen)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	46.386	830	3.124	0	44.092	
	Raming 2026	44.092	1.302	3.018	0	42.376	
	Raming 2027	42.376	0	3.278	0	39.099	
	Raming 2028	39.099	0	1.576	0	37.522	
	Raming 2029	37.522	0	0	0	37.522	
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling			14.521	14.776	14.803	17.003	19.203
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	14.521	14.776	14.803	17.003	19.203		
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum t/m nader te bepalen)len)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	16.997	2.700	2.392	2.784	14.521	
	Raming 2026	14.521	2.700	1.106	1.339	14.776	
	Raming 2027	14.776	2.700	2.673	0	14.803	
	Raming 2028	14.803	2.700	500	0	17.003	
	Raming 2029	17.003	2.700	500	0	19.203	
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein			3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500		
Doel reserve:	Het perspectief voor de Crooswijker in Oud-Crooswijk te verbeteren.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2030)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	0	3.500	0	0	3.500	
	Raming 2026	3.500	0	0	0	3.500	

	Raming 2027	3.500	0	0	0	3.500		
	Raming 2028	3.500	0	0	0	3.500		
	Raming 2029	3.500	0	0	0	3.500		
Bestemmingsreserve ICT			250	250	250	250	250	250
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482			
Bestemmingsreserve ICT	250	250	250	250	250			
Doel reserve:	Invoering vergunnings-controle-service (VCS) voor de behandeling van bouwaanvragen in het kader van de nieuwe Omgevingswet die behandeld gaan worden in een korte procedure.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	250	0	0	0	250		
	Raming 2026	250	0	0	0	250		
	Raming 2027	250	0	0	0	250		
	Raming 2028	250	0	0	0	250		
	Raming 2029	250	0	0	0	250		
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein			371	71	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482			
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	371	71	0	0	0			
Doel reserve:	Financieren mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein							
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-01-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	2.371	0	2.000	0	371		
	Raming 2026	371	0	300	0	71		
	Raming 2027	71	0	71	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof			300	300	300	300	300	300
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482			
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	300	300	300	300	300			

Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten opgevangen in het kader van NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	300	0	0	0	300
	Raming 2026	300	0	0	0	300
	Raming 2027	300	0	0	0	300
	Raming 2028	300	0	0	0	300
	Raming 2029	300	0	0	0	300
Bestemmingsreserve Spaans Polder				5.597	5.597	5.597
				5.597		5.597
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482	
Bestemmingsreserve Spaans Polder	5.597	5.597	5.597	5.597	5.597	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter ondersteuning van het realiseren van het uitvoeringsprogramma Spaanse Polder om zo de Spaanse Polder verder toekomstbestendig te maken. Het uitvoeringprogramma wordt gerealiseerd via grondexploitatie(s) en investeringsprojecten. De bestemmingsreserve wordt ingezet ter dekking van een (eventueel) tekort op de grondexploitatie(s) en/of de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen. Indien nodig kan de reserve ook worden ingezet voor het dekken van de kosten op exploitatieprojecten.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2030)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	5.597	0	0	0	5.597
	Raming 2026	5.597	0	0	0	5.597
	Raming 2027	5.597	0	0	0	5.597
	Raming 2028	5.597	0	0	0	5.597
	Raming 2029	5.597	0	0	0	5.597
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief				0	0	0
				0		0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482	
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen omtrent RIF010.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	453	0	453	0	0
	Raming 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0

	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)				44	44	44	44	44
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)		44	44	44	44	44		
Doel reserve:	Er wordt een verkeerscirculatieplan opgesteld om de doorstroming in de hele stad te bevorderen voor fiets, openbaar vervoer en deelvervoer.							
Raadsbesluit:	Coalitieakkoord 2022 - 2026 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	844	0	0	800	44		
	Raming 2026	44	0	0	0	44		
	Raming 2027	44	0	0	0	44		
	Raming 2028	44	0	0	0	44		
	Raming 2029	44	0	0	0	44		
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht				315	315	315	315	315
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht		315	315	315	315	315		
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten en gemeentelijke cofinanciering opgevangen in het kader van de opgave Verschoning Lucht.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	315	0	0	0	315		
	Raming 2026	315	0	0	0	315		
	Raming 2027	315	0	0	0	315		
	Raming 2028	315	0	0	0	315		
	Raming 2029	315	0	0	0	315		
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt				552	27	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		105.657	94.282	87.179	85.042	84.482		
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt		552	27	0	0	0		
Doel reserve:	Deze reserve is nodig om uitvoering te geven aan de Motie Maak Bedrijven Toegankelijk. Doel is om financiële middelen beschikbaar te stellen om zoveel mogelijk te organiseren om Rotterdamse bedrijven te ondersteunen en faciliteren om hun gebouwen fysiek toegankelijk te maken.							

Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.421	0	699	170	552		
	Raming 2026	552	0	524	0	27		
	Raming 2027	27	0	27	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Verevening kostenverhaal				1.600	850	850	850	850
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	105.657	94.282	87.179	85.042	84.482			
Verevening kostenverhaal	1.600	850	850	850	850			
Doel reserve:	Verwacht begrotingssaldo 2023 agv maatregelen bestuursopdracht wordt ingezet om onzekere effecten maatregelen kostenverhaal (ingeschat op 5 mln per jaar ingaande 2024) te kunnen te kunnen opvangen.							
Raadsbesluit:	Begroting 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	4.600	0	500	2.500	1.600		
	Raming 2026	1.600	0	0	750	850		
	Raming 2027	850	0	0	0	850		
	Raming 2028	850	0	0	0	850		
	Raming 2029	850	0	0	0	850		
Veilig				200	200	200	200	200
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Veilig	200	200	200	200	200			
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak	0	0	0	0	0			
Doel reserve:	Cofinanciering regiodeal Rotterdam Zuid II - gedeelte Veilig							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	50	0	50	0	0		
	Raming 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Work in NL				200	200	200	200	200
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			

Veilig	200	200	200	200	200		
Bestemmingsreserve Work in NL	200	200	200	200	200		
Doel reserve:	Herinrichten van goede informatievoorziening, hulp en dienstverlening aan EU-arbeidsmigranten.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	200	0	0	0	200	
	Raming 2026	200	0	0	0	200	
	Raming 2027	200	0	0	0	200	
	Raming 2028	200	0	0	0	200	
	Raming 2029	200	0	0	0	200	
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag				0	0	0	0 0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Veilig	200	200	200	200	200		
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag	0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Versterken dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag (DU)						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	328	0	328	0	0	
	Raming 2026	0	0	0	0	0	
	Raming 2027	0	0	0	0	0	
	Raming 2028	0	0	0	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Werk en inkomen			32.575	32.036	31.999		31.962 31.925
Bestemmingsreserve Breed Offensief			0	0	0		0 0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen	32.575	32.036	31.999	31.962	31.925		
Bestemmingsreserve Breed Offensief	0	0	0	0	0		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor Breed Offensief uit te dekken. Hiervoor zijn specifieke Rijksgelden voor ontvangen.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	122	0	122	0	0	
	Raming 2026	0	0	0	0	0	

	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)				25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		32.575	32.036	31.999	31.962	31.925		
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)		25.000	25.000	25.000	25.000	25.000		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.							
Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	29.217	9.960	14.176	0	25.000		
	Raming 2026	25.000	11.308	11.308	0	25.000		
	Raming 2027	25.000	0	0	0	25.000		
	Raming 2028	25.000	0	0	0	25.000		
	Raming 2029	25.000	0	0	0	25.000		
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt				433	433	433	433	433
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		32.575	32.036	31.999	31.962	31.925		
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt		433	433	433	433	433		
Doel reserve:	Het gaat hier dus om middelen bedoeld voor de arbeidsregio (en dus niet alleen voor Rotterdam). De besteding van deze middelen wordt onder regie van de centrumgemeente (Rotterdam) afgestemd binnen de arbeidsmarktregio.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	433	0	0	0	433		
	Raming 2026	433	0	0	0	433		
	Raming 2027	433	0	0	0	433		
	Raming 2028	433	0	0	0	433		
	Raming 2029	433	0	0	0	433		
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling				1.151	611	574	537	500
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		32.575	32.036	31.999	31.962	31.925		
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling		1.151	611	574	537	500		

Doel reserve:	De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	2.602	0	751	700	1.151
	Raming 2026	1.151	0	265	275	611
	Raming 2027	611	0	37	0	574
	Raming 2028	574	0	37	0	537
	Raming 2029	537	0	37	0	500
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW			3.200	3.200	3.200	3.200
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Werk en inkomen		32.575	32.036	31.999	31.962	31.925
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW		3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
Doel reserve:	Herstelprogramma Functiewaardering SW					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	7.017	0	3.817	0	3.200
	Raming 2026	3.200	0	0	0	3.200
	Raming 2027	3.200	0	0	0	3.200
	Raming 2028	3.200	0	0	0	3.200
	Raming 2029	3.200	0	0	0	3.200
Bestemmingsreserve RAP fonds			2.463	2.463	2.463	2.463
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Werk en inkomen		32.575	32.036	31.999	31.962	31.925
Bestemmingsreserve RAP fonds		2.463	2.463	2.463	2.463	2.463
Doel reserve:	Met het Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief (RAP) fonds worden subsidies verstrekt aan partijen in de regio. De uitbetalingen van de subsidies lopen over de jaargrens heen.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	2.463	0	0	0	2.463
	Raming 2026	2.463	0	0	0	2.463
	Raming 2027	2.463	0	0	0	2.463
	Raming 2028	2.463	0	0	0	2.463
	Raming 2029	2.463	0	0	0	2.463

Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenaffaire			328	328	328	328	328
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Werk en inkomen		32.575	32.036	31.999	31.962	31.925	
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenaffaire		328	328	328	328	328	
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	328	0	0	0	328	
	Raming 2026	328	0	0	0	328	
	Raming 2027	328	0	0	0	328	
	Raming 2028	328	0	0	0	328	
	Raming 2029	328	0	0	0	328	
Zorg, welzijn en wijkteams			8.089	6.850	6.850	6.850	6.850
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen			1.339	100	100	100	100
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Zorg, welzijn en wijkteams		8.089	6.850	6.850	6.850	6.850	
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen		1.339	100	100	100	100	
Doel reserve:	Bestrijding eenzaamheid ouderen						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	2.360	0	1.021	0	1.339	
	Raming 2026	1.339	0	1.239	0	100	
	Raming 2027	100	0	0	0	100	
	Raming 2028	100	0	0	0	100	
	Raming 2029	100	0	0	0	100	
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen			4.950	4.950	4.950	4.950	4.950
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Zorg, welzijn en wijkteams		8.089	6.850	6.850	6.850	6.850	
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen		4.950	4.950	4.950	4.950	4.950	
Doel reserve:	De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	

	Begroting 2025	6.450	0	1.500	0	4.950		
	Raming 2026	4.950	0	0	0	4.950		
	Raming 2027	4.950	0	0	0	4.950		
	Raming 2028	4.950	0	0	0	4.950		
	Raming 2029	4.950	0	0	0	4.950		
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen				1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Zorg, welzijn en wijkteams		8.089	6.850	6.850	6.850	6.850		
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen		1.800	1.800	1.800	1.800	1.800		
Doel reserve:	Het egaliseren van schommelingen in de lasten voor het realiseren van opvangvoorzieningen kwetsbare Rotterdammers.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	3.300	0	1.500	0	1.800		
	Raming 2026	1.800	0	0	0	1.800		
	Raming 2027	1.800	0	0	0	1.800		
	Raming 2028	1.800	0	0	0	1.800		
	Raming 2029	1.800	0	0	0	1.800		
Totaal				2.525.223	2.549.645	2.660.345	2.819.513	2.949.037

Voorjaarsnota 2025

Voorzieningen

Paginanummer in website: 226

Voorzieningen

Voorzieningen zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om een onafwendbaar financieel risico af te dekken waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Voorzieningen hebben altijd een specifiek bestedingsdoel.

De voorzieningen van de gemeente Rotterdam zijn in het onderstaande overzicht opgenomen. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je een algemene toelichting en het meerjarig verloop per voorziening.

Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Bestuur	40.278	40.278	40.278	40.278	40.278
Voorziening Pensioenen Bestuurders	40.090	40.090	40.090	40.090	40.090
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Bestuur	40.278	40.278	40.278	40.278	40.278
Voorziening Pensioenen Bestuurders	40.090	40.090	40.090	40.090	40.090
Doel Voorziening:	Het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud)politiek ambtsdragers van het college van B&W, Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen.				
Ingesteld per:	1-1-2014				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening Pensioenen Bestuurders(samenvoeging van de voorziening Pensioenen bestuurders en voorziening pensioenen gebieden)	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2023	39.866	1.974	1.750	0	40.090
Begroting 2024	40.090	1.750	1.750	0	40.090
Raming 2025	40.090	1.750	1.750	0	40.090
Raming 2026	40.090	1.750	1.750	0	40.090
Raming 2027	40.090	1.750	1.750	0	40.090
Voorziening Pensioenvoorziening ex raadsleden	188	188	188	188	188
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Bestuur	40.278	40.278	40.278	40.278	40.278
Voorziening Pensioenvoorziening ex raadsleden	188	188	188	188	188
Doel Voorziening:	De voorziening dekt de verplichtingen voortkomend uit pensioenrechten voor de nieuwe raadsleden (vanaf eind maart 2014).				
Ingesteld per:	1-1-2015				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening Pensioenvoorziening ex raadsleden	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2023	412	0	0	224	188
Begroting 2024	188	0	0	0	188
Raming 2025	188	0	0	0	188
Raming 2026	188	0	0	0	188
Raming 2027	188	0	0	0	188
Overhead	2.270	2.270	2.270	2.270	2.270
Voorziening Verzekeringen	2.270	2.270	2.270	2.270	2.270
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028

Overhead	2.270	2.270	2.270	2.270	2.270
Voorziening Verzekeringen	2.270	2.270	2.270	2.270	2.270
Doel Voorziening:	De vorming van de voorziening Verzekeringen heeft tot doel het stellen van zekerheden bij de afdoening van schadegevallen.				
Ingesteld per:	1-1-2005				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening Verzekeringen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2023	2.270	0	0	0	2.270
Begroting 2024	2.270	0	0	0	2.270
Raming 2025	2.270	0	0	0	2.270
Raming 2026	2.270	0	0	0	2.270
Raming 2027	2.270	0	0	0	2.270
Beheer van de stad	452	406	359	313	267
Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	0	0	0	0	0
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Beheer van de stad	452	406	359	313	267
Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	0	0	0	0	0
Doel Voorziening:	De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen.				
Ingesteld per:	1-1-2007				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2023	0	39.711	39.711	0	0
Begroting 2024	0	39.018	39.018	0	0
Raming 2025	0	39.868	39.868	0	0
Raming 2026	0	40.519	40.519	0	0
Raming 2027	0	40.519	40.519	0	0
Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209	417	371	324	278	232
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Beheer van de stad	452	406	359	313	267
Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209	417	371	324	278	232
Doel Voorziening:	Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.				
Ingesteld per:	1-7-2019				
Eindigt per:	31-12-2033				
Verloopstaat Voorziening Afkoop beheer en onderhoud	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand

N209					
Begroting 2023	463	0	46	0	417
Begroting 2024	417	0	46	0	371
Raming 2025	371	0	46	0	324
Raming 2026	324	0	46	0	278
Raming 2027	278	0	46	0	232
Voorziening Leges Leidingen		0	0	0	0
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Beheer van de stad	452	406	359	313	267
Voorziening Leges Leidingen	0	0	0	0	0
Doel Voorziening:	De voorziening is gevormd als gevolg van de vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een volgend jaar worden gemaakt.				
Ingesteld per:	31-12-2013				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening Leges Leidingen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2023	0	1.833	0	1.833	0
Begroting 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0
Raming 2026	0	0	0	0	0
Raming 2027	0	0	0	0	0
Voorziening Bomenfonds		35	35	35	35
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Beheer van de stad	452	406	359	313	267
Voorziening Bomenfonds	35	35	35	35	35
Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door éénmalige afkoop van herplantplicht door derden.				
Ingesteld per:	31-12-2016				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening Bomenfonds	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2023	35	0	0	0	35
Begroting 2024	35	0	0	0	35
Raming 2025	35	0	0	0	35
Raming 2026	35	0	0	0	35
Raming 2027	35	0	0	0	35
Voorziening afkoop onderhoudsplicht begraafplaatsen		0	0	0	0
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028

Beheer van de stad	452	406	359	313	267
Voorziening afkoop onderhoudsplicht begraafplaatsen	0	0	0	0	0
Doel Voorziening:	De voorziening bevat de opbrengsten van afkoopsommen begraafrechten waar een schoonmaak- of onderhoudsverplichting tegenover staat. De betaalde afkoopsommen zijn onder meer voor een periode van 5, 10, 20 en 30 jaar.				
Ingesteld per:	1-1-2018				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening afkoop onderhoudsplicht begraafplaatsen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2023	0	0	0	0	0
Begroting 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0
Raming 2026	0	0	0	0	0
Raming 2027	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling		116.019	116.019	116.019	116.019
Verliesvoorziening Grondexploitaties		116.018	116.018	116.018	116.018
Begroting Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Stedelijke ontwikkeling	116.019	116.019	116.019	116.019	116.019
Verliesvoorziening Grondexploitaties	116.018	116.018	116.018	116.018	116.018
Doel Voorziening:	De verliesvoorziening grondexploitatie betreft de reclassificatie van de verliesvoorziening conform de voorschriften van de BBV. In de BBV-notitie grondexploitaties die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitaties in de balans moet worden verwerkt. Vanaf 2019 moet de waardecorrectie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitaties op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden opgenomen.				
Ingesteld per:	31-12-2019				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat verliesvoorziening Grondexploitaties	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2023	116.018	0	0	0	116.018
Begroting 2024	116.018	0	0	0	116.018
Raming 2025	116.018	0	0	0	116.018
Raming 2026	116.018	0	0	0	116.018
Raming 2027	116.018	0	0	0	116.018
Eindtotaal		159.019	158.973	158.927	158.880
				158.880	158.834

Voorjaarsnota 2025

Overzicht van baten en lasten

Paginanummer in website: 227

Overzicht van baten en lasten

Totaal baten en lasten

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

Overzicht van baten en lasten concern	Realisatie 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	4.710.837	4.810.404	4.720.137	4.592.246	4.596.483	4.571.168
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.285.010	3.408.201	3.264.237	3.155.728	3.150.859	3.152.269
Belastingen	476.939	503.529	497.297	502.072	506.470	509.928
Dividenden	112.426	110.046	113.045	122.379	124.279	124.279
Financieringsbaten	5.675	3.248	1.714	1.630	1.564	1.493
Overige opbrengsten derden	737.895	784.257	841.841	807.533	810.527	780.416
Overige baten	92.892	1.124	2.002	2.904	2.784	2.784
Lasten exclusief reserves	4.742.240	4.899.222	4.692.625	4.477.402	4.433.172	4.437.501
Apparaatslasten	1.467.644	1.506.199	1.436.635	1.416.419	1.410.382	1.409.345
Inhuur	130.083	71.443	65.402	65.570	63.331	63.551
Overige apparaatslasten	35.194	34.746	32.421	32.294	32.150	33.840
Personeel	1.302.367	1.400.009	1.338.812	1.318.555	1.314.900	1.311.954
Overige verrekeningen	-99.845	-152.302	-155.949	-156.031	-156.738	-156.738
Overige verrekeningen	-99.845	-152.302	-155.949	-156.031	-156.738	-156.738
Programmalasten	3.374.441	3.545.325	3.411.938	3.217.015	3.179.528	3.184.894
Financieringslasten	23.066	44.354	67.972	83.770	90.812	89.998
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.010.595	1.074.882	983.110	877.516	845.551	847.659
Kapitaallasten	150.124	143.522	170.970	163.516	169.668	171.694
Overige programmalasten	88.234	79.595	76.025	76.411	77.130	77.088
Salariskosten WSW en WIW	58.013	61.905	54.590	54.101	52.069	52.598
Sociale uitkeringen	1.101.117	1.093.797	1.066.654	1.053.726	1.055.718	1.055.903
Subsidies en inkomensoverdrachten	943.292	1.047.271	992.618	907.973	888.579	889.953
Saldo voor vpb en reserveringen	-31.403	-88.818	27.513	114.843	163.311	133.667
Vennootschapsbelasting	2.624	4.048	3.091	4.143	4.143	4.143
Saldo voor reserveringen	-34.026	-92.866	24.422	110.700	159.168	129.524
Reserves	98.272	92.866	-24.422	-110.700	-159.168	-129.524
Onttrekking reserves	437.942	272.248	165.056	105.792	83.857	72.720
Toevoeging reserves	375.118	215.369	193.047	216.492	243.025	202.244
Vrijval reserves	35.447	35.987	3.569	0	0	0
Saldo	64.245	0	0	0	0	0

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven waaruit het structurele begrotingssaldo wordt afgeleid. Dit geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten inclusief de structurele toevoegingen aan reserves gedekt zijn door structurele baten inclusief structurele onttrekkingen aan reserves. Volgens de Gemeentewet en Provinciewet dient in het belang van de horizontale verantwoording en het verticale toezicht er sprake te zijn van een structureel en reëel evenwicht. Met het begrip "structureel evenwicht" wordt nadrukkelijker bedoeld dat in de

begroting structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De term "reëel" heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren)ramingen.

De paragraaf financiële kengetallen bevat een inhoudelijke toelichting op het meerjarig exploitatiesaldo.

Incidentele baten en lasten	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Totaal baten	4.810.404	4.720.137	4.592.246	4.596.483	4.571.168
Structureel	4.556.427	4.427.066	4.371.408	4.377.108	4.351.830
Incidentele baten	253.977	293.071	220.838	219.375	219.338
Algemene middelen	83.668	81.997	79.079	77.996	77.959
Decentralisatie-uitkeringen	83.668	81.997	79.079	77.996	77.959
Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Bestaande stad	17.109	59.953	2.040	2.040	2.040
Verkoopopbrengsten vastgoedobjecten	17.109	59.953	2.040	2.040	2.040
Bestuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Energietransitie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Sport en recreatie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	96.747	93.005	81.603	81.223	81.223
Baten grondexploitaties	88.300	86.300	75.800	75.300	75.300
Stornering grondexploitaties	8.177	6.435	5.533	5.653	5.653
Resultaatsnemen grondexploitaties	270	270	270	270	270
Veilig	0	0	0	0	0

Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	56.453	58.116	58.116	58.116	58.116
Regeling specifieke uitkering Toeslagen010	19.572	0	0	0	0
Extra Rijksbijdrage Stelpost lobby Wmo	36.881	58.116	58.116	58.116	58.116
Diverse programma's	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Totaal lasten	4.899.222	4.692.625	4.477.402	4.433.172	4.437.501
Structureel	4.626.086	4.437.292	4.261.195	4.224.292	4.235.080
Incidentele lasten	273.136	255.333	216.207	208.880	202.421
Algemene middelen	81.283	78.951	77.405	76.953	75.948
Decentralisatie-uitkeringen	81.283	78.951	77.405	76.953	75.948
Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Bestaande stad	6.197	16.723	142	142	142
Verkoopkosten vastgoedobjecten	3.382	142	142	142	142
Boekwaarde verkoop vastgoedobjecten	2.815	16.581	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Energietransitie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0

Overhead	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Sport en recreatie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	80.123	79.865	70.267	69.647	69.647
Lasten grondexploitatie	80.123	79.865	70.267	69.647	69.647
Veilig	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	19.572	0	0	0	0
Toeslagen 010	19.572	0	0	0	0
Diverse programma's	85.961	79.794	68.393	62.138	56.684
Out of pocket uitgaven voor investeringen	80.383	68.730	57.329	51.074	45.620
Toevoeging voorziening dubieuze debiteuren	5.578	11.064	11.064	11.064	11.064
Onttrekking en vrijval reserves	308.235	168.625	105.792	83.857	72.720
Structureel	21.150	26.114	26.305	31.376	33.652
Incidenteel	287.085	142.511	79.487	52.481	39.068
Toevoeging aan reserves	215.369	193.047	216.492	243.025	202.244
Structureel	0	0	0	0	0
Incidenteel	215.369	193.047	216.492	243.025	202.244
Saldo na reserveringen	4.048	3.090	4.144	4.143	4.143
Totale incidentele baten	541.062	435.582	300.325	271.856	258.406
Totale incidentele lasten	488.505	448.380	432.699	451.905	404.665
Structurele begrotingssaldo	-48.509	15.888	136.518	184.192	150.402
Structurele begrotingssaldo in % van baten excl. onttrekkingen reserves	-1,0%	0,3%	3,0%	4,0%	3,3%

Toelichting incidentele baten en lasten

Om vast te stellen welke posten in de begroting als incidenteel aangemerkt moeten worden, zijn baten en lasten beoordeeld aan de hand van landelijke regelgeving en afspraken. Het algemene uitgangspunt bij de beoordeling is dat, omdat de gemeente overwegend structurele taken uitvoert, structurele baten en lasten de regel zijn en incidentele baten en lasten uitzonderingen zijn.

De aard van een begrotingspost is een dominant criterium en een belangrijkere indicatie dan de duur van de post. Alleen als er sprake is van een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum wordt een post als incidenteel aangemerkt. Naast deze algemene uitgangspunten zijn er posten, die op grond van hun aard als incidenteel worden behandeld. De belangrijkste zijn:

- Toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves, met uitzondering van onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten (kapitaallasten zijn per definitie structureel);
- Toevoegingen aan voorzieningen, met uitzondering van toevoegingen aan voorzieningen, gevormd voor pensioenen en voor riolering;
- Verkoopopbrengsten van bezit (een bezitting kan slechts één keer worden verkocht) en de afwaardering van bezit;

- Baten uit grondexploitaties, de hieraan toerekenbare lasten en het verschil dat wordt geactiveerd (i.c. gestorneerd) op de balans;
- Niet activeerbare kosten (i.c. out of pocketuitgaven) voor investeringen; en
- Lasten voor voorbereiding en implementatie van een nieuwe of gewijzigde taak.

Baten en lasten conform BBV

De programma's zijn zo opgesteld dat de sturing door de raad, het college en de organisatie op elkaar aansluiten. Gevolg hiervan is dat clusteroverhead (leidinggevenden en hun ondersteuning in het primaire proces) onderdeel is van de lasten van de programma's. Dit wijkt af van de landelijke voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV). Volgens het BBV moet clusteroverhead, als onderdeel van het totaal aan overhead, apart van de programma's worden gepresenteerd.

In de tabel hieronder zijn, per programma, de baten en lasten overeenkomstig de voorschriften van het BBV opgenomen. De verschillen ten opzichte van de baten en lasten in de begrotingsprogramma's zijn opgenomen in de tabel Clusteroverhead, die daaronder staat.

De voor 2025 begrote kosten voor overhead zijn in onderstaande tabel te vinden bij het programma Overhead. De financiële cijfers van dit programma Overhead zijn in overeenstemming met het BBV en komen (excl. reserves) overeen met het BBV-taakveld 0.4 Overhead. Het totaal van de begrote overheadlasten (incl. reserves) voor 2025 is € 560 mln en bestaat uit twee delen:

- Het eerste deel is de voor 2025 begrote clusteroverhead. Deze staat per begrotingsprogramma apart in onderstaand overzicht Clusteroverhead en telt op tot € 100 mln. Deze overheadkosten vallen in de begroting onder de lasten van de programma's.
- Het tweede deel zijn de voor 2025 begrote lasten van het programma overhead van € 460 mln.

Overzicht van baten en lasten programma conform BBV	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Algemene middelen					
Baten exclusief reserves	2.489.331	2.465.372	2.476.780	2.472.564	2.472.667
Lasten exclusief reserves	30.496	-56.497	-54.334	-44.174	-35.520
Toevoeging reserves	-177.846	-154.680	-209.315	-238.108	-197.327
Onttrekking reserves	111.866	65.209	56.359	59.937	54.713
Vrijval reserves	10.084	0	0	0	0
Saldo Algemene middelen	2.463.931	2.319.404	2.269.490	2.250.219	2.294.533
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving					
Baten exclusief reserves	76.728	69.023	22.240	22.240	22.240
Lasten exclusief reserves	-205.125	-186.092	-123.987	-124.104	-123.549
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	10.012	5.400	1.500	1.500	897
Vrijval reserves	1.226	1.130	0	0	0
Saldo Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-117.159	-110.539	-100.248	-100.365	-100.413
Beheer van de stad					
Baten exclusief reserves	312.989	305.831	307.465	308.473	309.175
Lasten exclusief reserves	-509.246	-504.691	-515.977	-520.237	-520.779
Vennootschapsbelasting	-898	-898	-898	-898	-898
Onttrekking reserves	9.076	5.035	0	0	0
Vrijval reserves	11.968	0	0	0	0
Saldo Beheer van de stad	-176.110	-194.722	-209.409	-212.662	-212.502
Belastingen					
Baten exclusief reserves	421.271	413.685	417.628	421.299	424.799
Lasten exclusief reserves	-22.903	-17.437	-17.675	-15.906	-15.937
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	7.706	4.180	1.179	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0
Saldo Belastingen	406.075	400.429	401.133	405.393	408.862
Bestaande stad					
Baten exclusief reserves	118.908	165.580	121.268	121.268	121.268
Lasten exclusief reserves	-162.214	-169.670	-151.789	-153.326	-157.424
Vennootschapsbelasting	-3.151	-2.193	-3.246	-3.246	-3.246
Toevoeging reserves	-4.966	-3.700	-200	-200	-200

Onttrekking reserves	19.944	17.119	13.380	6.434	6.631
Vrijval reserves	700	75	0	0	0
Saldo Bestaande stad	-30.777	7.211	-20.586	-29.070	-32.971
Bestuur					
Baten exclusief reserves	1.540	1.540	1.540	1.540	1.540
Lasten exclusief reserves	-24.724	-24.613	-24.658	-24.110	-24.110
Toevoeging reserves	-130	-130	-130	-130	-130
Onttrekking reserves	20	20	130	130	130
Vrijval reserves	0	0	0	0	0
Saldo Bestuur	-23.294	-23.183	-23.118	-22.569	-22.569
Cultuur					
Baten exclusief reserves	2.007	947	357	357	357
Lasten exclusief reserves	-179.085	-175.234	-172.944	-173.364	-176.952
Onttrekking reserves	2.820	2.924	2.935	2.945	156
Vrijval reserves	400	0	0	0	0
Saldo Cultuur	-173.858	-171.363	-169.653	-170.063	-176.439
Dienstverlening					
Baten exclusief reserves	19.846	20.528	21.298	20.110	19.900
Lasten exclusief reserves	-96.756	-96.919	-95.596	-93.560	-93.457
Toevoeging reserves	-1.477	-1.477	-1.477	-1.477	-1.477
Onttrekking reserves	2.324	1.699	1.699	1.699	1.699
Vrijval reserves	313	0	0	0	0
Saldo Dienstverlening	-75.750	-76.169	-74.076	-73.228	-73.335
Economische ontwikkeling					
Baten exclusief reserves	5.387	5.443	4.869	4.984	5.099
Lasten exclusief reserves	-39.072	-37.649	-32.791	-32.449	-32.365
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	4.309	3.238	105	28	28
Vrijval reserves	0	0	0	0	0
Saldo Economische ontwikkeling	-29.376	-28.968	-27.816	-27.437	-27.238
Energietransitie					
Baten exclusief reserves	30.402	31.256	13.550	13.550	13.550
Lasten exclusief reserves	-55.978	-35.982	-22.133	-20.787	-21.287
Toevoeging reserves	-12.000	-15.670	0	0	0
Onttrekking reserves	18.525	13.665	1.685	350	350
Vrijval reserves	750	0	0	0	0

Saldo Energietransitie	-18.300	-6.730	-6.898	-6.887	-7.387
Onderwijs					
Baten exclusief reserves	95.079	66.272	56.813	56.813	59.288
Lasten exclusief reserves	-246.538	-220.433	-217.871	-208.470	-211.010
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0
Saldo Onderwijs	-151.460	-154.161	-161.058	-151.658	-151.722
Overhead					
Baten exclusief reserves	7.657	7.455	7.098	7.098	7.098
Lasten exclusief reserves	-572.484	-545.540	-548.482	-547.240	-548.977
Toevoeging reserves	-550	-1.670	-2.260	0	0
Onttrekking reserves	7.434	2.610	2.260	0	0
Vrijval reserves	1.530	0	0	0	0
Saldo Overhead	-556.414	-537.145	-541.385	-540.142	-541.879
Sport en recreatie					
Baten exclusief reserves	4.464	664	664	664	664
Lasten exclusief reserves	-104.911	-98.263	-96.987	-96.471	-96.471
Toevoeging reserves	-1.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves	749	499	160	160	160
Vrijval reserves	175	0	0	0	0
Saldo Sport en recreatie	-100.523	-97.100	-96.163	-95.647	-95.647
Stedelijke ontwikkeling					
Baten exclusief reserves	389.922	408.873	404.025	406.440	375.940
Lasten exclusief reserves	-384.213	-351.722	-333.945	-322.367	-321.850
Toevoeging reserves	-7.440	-4.412	-3.110	-3.110	-3.110
Onttrekking reserves	50.543	29.105	24.063	10.637	7.920
Vrijval reserves	5.841	2.089	0	0	0
Saldo Stedelijke ontwikkeling	54.654	83.934	91.033	91.600	58.899
Veilig					
Baten exclusief reserves	18.592	22.669	22.194	22.194	22.194
Lasten exclusief reserves	-212.134	-217.997	-212.032	-209.667	-209.741
Onttrekking reserves	378	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0
Saldo Veilig	-193.163	-195.329	-189.839	-187.474	-187.547
Volksgezondheid					

Baten exclusief reserves	29.353	21.907	18.819	18.819	18.819
Lasten exclusief reserves	-65.293	-58.256	-55.255	-55.254	-55.302
Saldo Volksgezondheid	-35.940	-36.350	-36.436	-36.435	-36.483
Werk en inkomen					
Baten exclusief reserves	616.021	608.704	606.924	605.607	604.107
Lasten exclusief reserves	-849.892	-824.457	-801.775	-797.681	-796.885
Toevoeging reserves	-9.960	-11.308	0	0	0
Onttrekking reserves	22.519	12.813	37	37	37
Vrijval reserves	3.000	275	0	0	0
Saldo Werk en inkomen	-218.311	-213.973	-194.814	-192.038	-192.741
Zorg, welzijn en wijkteams					
Baten exclusief reserves	170.903	104.387	88.714	92.464	92.464
Lasten exclusief reserves	-1.199.151	-1.071.172	-999.172	-994.003	-995.884
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	4.021	1.539	300	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0
Saldo Zorg, welzijn en wijkteams	-1.024.226	-965.246	-910.158	-901.539	-903.420
Totaal	0	0	0	0	0

Clusteroverhead

De clusteroverhead zijn de lasten voor leidinggevenden en hun ondersteuning in het primaire proces. Zoals toegelicht onder "Baten en lasten cf. BBV" zijn deze lasten opgenomen onder de programma's. Clusteroverhead vormt het verschil tussen de lasten, die in de begroting onder de programma's staan en de lasten, die in bovenstaand overzicht van baten en lasten overeenkomstig het BBV onder de programma's worden staan. Onderstaande tabel geeft per programma aan, hoeveel de overheadlasten van het programma zijn. Overheadlasten die aan investeringsprojecten en grondexploitaties worden toegerekend verlagen de overheadlasten van een programma. Dit veroorzaakt een negatief saldo aan clusteroverhead bij Stedelijke ontwikkeling vanwege de vele uren die op projecten worden geschreven.

Clusteroverhead per programma	Begroting2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	4.329	4.129	3.561	3.561	3.561
Beheer van de stad	16.865	16.507	16.509	16.508	16.532
Belastingen	2.592	2.594	2.288	2.288	2.293
Bestaande stad	4.934	4.913	4.913	4.913	4.919
Bestuur	-399	-399	-385	-385	-385
Cultuur	892	822	822	822	822
Dienstverlening	5.639	6.574	6.587	6.575	6.591
Economische ontwikkeling	2.719	2.718	2.747	2.775	2.806
Energietransitie	5.162	5.028	5.028	5.028	5.030
Onderwijs	2.971	2.824	2.824	2.824	2.824
Sport en recreatie	1.413	1.351	1.351	1.351	1.351
Stedelijke ontwikkeling	-7.731	-8.408	-8.442	-8.698	-8.699
Veilig	9.803	9.544	9.842	9.842	9.853
Volksgezondheid	3.503	3.443	3.442	3.442	3.442
Werk en inkomen	31.978	31.056	30.739	30.738	30.759
Zorg, welzijn en wijkteams	17.065	16.507	16.358	16.301	16.301
Totaal Clusteroverhead	101.735	99.205	98.185	97.886	98.000

Baten en lasten per programma

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma gepresenteerd.

Programma (inclusief reserves)	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	2.489.331	- 30.496	177.846	111.866	10.084	2.463.931
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	76.728	209.453	0	10.012	1.226	- 121.488
Beheer van de stad	312.989	527.009	0	9.076	11.968	- 192.975
Belastingen	421.271	25.494	0	7.706	0	403.483
Bestaande stad	118.908	170.299	4.966	19.944	700	- 35.712
Bestuur	1.540	24.325	130	20	0	- 22.894
Cultuur	2.007	179.978	0	2.820	400	- 174.750
Dienstverlening	19.846	102.395	1.477	2.324	313	- 81.389
Economische ontwikkeling	5.387	41.791	0	4.309	0	- 32.095
Energietransitie	30.402	61.139	12.000	18.525	750	- 23.462
Onderwijs	95.079	249.509	0	0	0	- 154.430
Overhead	7.657	470.749	550	7.434	1.530	- 454.679
Sport en recreatie	4.464	106.324	1.000	749	175	- 101.936
Stedelijke ontwikkeling	389.922	376.483	7.440	50.543	5.841	62.385
Veilig	18.592	221.937	0	378	0	- 202.967
Volksgezondheid	29.353	68.796	0	0	0	- 39.442
Werk en inkomen	616.021	881.869	9.960	22.519	3.000	- 250.289
Zorg, welzijn en wijkteams	170.903	1.216.215	0	4.021	0	- 1.041.291
Totaal	4.810.404	4.903.270	215.369	272.248	35.987	0

Algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat het programmaplan in de begroting een overzicht van algemene dekkingsmiddelen bevat.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen van de gemeente zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegenover staan. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven op de diverse programma's.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- opbrengsten van de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds,
- opbrengst uit deelnemingen: de dividenden,
- het saldo van de financieringsfunctie: de rente inkomsten van de reserves en het renteresultaat.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	578.670	577.843	581.786	585.457	588.957
Dividend	110.046	113.045	122.379	124.279	124.279
Saldo financieringsfunctie	-41.106	-66.257	-82.140	-89.248	-88.506
Totaal	647.610	624.630	622.025	620.487	624.729

Lokale heffingen

Er zijn twee soorten lokale heffingen. Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is en die vrij kunnen worden ingezet. Deze soort van lokale heffingen vallen onder de Algemene dekkingsmiddelen en betreft de volgende heffingen:

- de onroerendzaakbelasting (OZB),
- de algemene parkeerbelasting,
- de logiesbelasting
- en de reclame- en precariobelasting.

Er zijn ook lokale heffingen die niet vrij kunnen worden ingezet omdat deze binnen de heffing dienen te worden ingezet en daarmee voor het uitvoeren van werkzaamheden of beleid. Het gaat om onder meer de volgende heffingen: afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en de leges omgevingsvergunningen. Deze heffingen vallen niet onder de Algemene dekkingsmiddelen.

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Onroerende zaakbelasting	374.372	367.411	371.457	375.127	378.627
Roerende zaakbelasting	354	354	354	354	354
Logiesbelasting	16.087	16.087	16.087	16.087	16.087
Reclame- en precariobelasting	17.131	16.507	16.404	16.404	16.404
Algemene parkeerbelasting	170.727	177.485	177.485	177.485	177.485
Totaal	578.670	577.843	581.786	585.457	588.957

BBV-taakvelden

Voor de vergelijkbaarheid tussen gemeenten wordt door het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) een uniforme indeling in taakvelden voorgeschreven. In onderstaande tabel staan de cijfers voor het lopende begrotingsjaar 2025.

Overzicht van baten en lasten per BBV-taakveld	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.1 - Bestuur					
Baten	2.106	1.640	1.540	1.540	1.540
Lasten	55.108	53.565	53.149	52.518	52.546
Saldo	53.002	51.924	51.608	50.977	51.006
0.2 - Burgerzaken					
Baten	18.521	19.809	20.679	19.491	19.281
Lasten	59.019	60.588	59.863	57.909	57.769
Saldo	40.498	40.779	39.184	38.418	38.488
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
Baten	124.359	194.921	152.853	156.755	126.254
Lasten	123.717	132.349	114.233	123.073	126.057
Saldo	-643	-62.572	-38.619	-33.682	-197
0.4 - Overhead					
Baten	9.739	9.640	9.282	9.282	9.282
Lasten	574.566	547.724	550.667	549.424	551.161
Saldo	564.828	538.085	541.385	540.142	541.879
0.5 - Treasury					
Baten	111.771	113.109	122.330	124.164	124.092
Lasten	-46.447	-41.418	-41.362	-44.154	-48.204
Saldo	-158.218	-154.527	-163.692	-168.318	-172.296
0.61 - OZB woningen					
Baten	76.968	77.529	78.297	78.866	79.366
Lasten	380	373	373	373	374
Saldo	-76.588	-77.156	-77.924	-78.492	-78.992
0.62 - OZB niet-woningen					
Baten	297.404	289.882	293.160	296.262	299.262
Lasten	572	561	562	561	563
Saldo	-296.832	-289.321	-292.598	-295.700	-298.699
0.63 - Parkeerbelasting					
Baten	213.506	219.462	220.262	220.262	220.262
Lasten	48.714	47.803	48.419	48.686	48.693
Saldo	-164.792	-171.659	-171.843	-171.576	-171.568
0.64 - Belastingen overig					
Baten	30.476	29.852	29.748	29.748	29.748

Lasten	21.920	16.472	16.710	14.941	14.970
Saldo	-8.556	-13.380	-13.039	-14.808	-14.778
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds					
Baten	2.377.560	2.352.263	2.354.450	2.348.399	2.348.575
Lasten	-18	-17	-17	-17	-17
Saldo	-2.377.578	-2.352.280	-2.354.467	-2.348.417	-2.348.592
0.8 - Overige baten en lasten					
Baten	22.249	22.638	23.527	23.817	24.561
Lasten	32.324	114.663	113.177	105.857	102.009
Saldo	10.074	92.025	89.650	82.040	77.448
0.9 - Vennootschapsbelasting (Vpb)					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	4.048	3.091	4.143	4.143	4.143
Saldo	4.048	3.091	4.143	4.143	4.143
0.10 - Mutaties Reserves					
Baten	308.235	168.625	105.792	83.857	72.720
Lasten	215.369	193.047	216.492	243.025	202.244
Saldo	-92.866	24.422	110.700	159.168	129.524
1.1 - Crisisbeheersing en Brandweer					
Baten	10.854	14.954	14.954	14.954	14.954
Lasten	93.296	97.771	97.771	96.766	96.766
Saldo	82.442	82.817	82.817	81.812	81.812
1.2 - Openbare orde en veiligheid					
Baten	8.615	8.591	8.116	8.116	8.116
Lasten	119.549	120.938	114.973	113.613	113.686
Saldo	110.935	112.347	106.857	105.497	105.571
2.1 - Verkeer en vervoer					
Baten	27.860	19.359	19.359	19.359	19.359
Lasten	256.798	238.553	244.110	244.766	244.682
Saldo	228.938	219.195	224.751	225.407	225.323
2.2 - Parkeren					
Baten	22.319	22.319	22.319	22.319	22.319
Lasten	36.615	38.828	42.178	42.312	44.449
Saldo	14.296	16.509	19.859	19.993	22.130
2.3 - Recreatieve havens					

Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
2.4 - Economische Havens en waterwegen					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
2.5 - Openbaar vervoer					
Baten	2.298	2.298	2.298	2.298	2.298
Lasten	20.766	14.973	13.451	13.446	13.446
Saldo	18.468	12.675	11.153	11.148	11.148
3.1 - Economische ontwikkeling					
Baten	130	23	23	23	23
Lasten	14.440	13.763	9.545	9.105	9.110
Saldo	14.310	13.740	9.522	9.082	9.087
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen					
Baten	2.492	2.550	2.556	2.556	2.556
Lasten	8.154	7.963	8.706	8.898	8.901
Saldo	5.661	5.413	6.149	6.342	6.345
3.4 - Economische promotie					
Baten	16.423	16.423	16.423	16.423	16.423
Lasten	11.928	11.793	11.020	10.839	10.839
Saldo	-4.496	-4.630	-5.403	-5.584	-5.584
4.1 - Openbaar basisonderwijs					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
4.2 - Onderwijshuisvesting					
Baten	537	537	537	537	537
Lasten	84.727	83.598	81.628	80.959	80.976
Saldo	84.190	83.061	81.091	80.423	80.439
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken					

Baten	106.881	78.074	68.615	68.615	71.090
Lasten	181.882	156.425	153.425	144.693	147.217
Saldo	75.002	78.351	84.811	76.078	76.127
5.1 - Sportbeleid en activering					
Baten	3.801	0	0	0	0
Lasten	20.163	15.652	16.296	16.296	16.296
Saldo	16.362	15.652	16.296	16.296	16.296
5.2 - Sportaccommodaties					
Baten	550	550	550	550	550
Lasten	66.717	65.360	63.620	63.104	63.104
Saldo	66.167	64.810	63.070	62.554	62.554
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie					
Baten	1.327	947	357	357	357
Lasten	110.247	102.521	103.398	103.398	102.274
Saldo	108.921	101.573	103.042	103.041	101.918
5.4 - Musea					
Baten	760	619	619	619	619
Lasten	45.222	49.758	48.381	48.391	48.411
Saldo	44.462	49.139	47.761	47.772	47.792
5.5 - Cultureel erfgoed					
Baten	236	236	236	236	236
Lasten	3.728	8.229	5.829	5.733	6.333
Saldo	3.492	7.992	5.592	5.497	6.097
5.6 - Media					
Baten	681	0	0	0	0
Lasten	30.969	30.336	28.408	28.818	33.518
Saldo	30.288	30.336	28.408	28.818	33.518
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie					
Baten	348	348	348	348	348
Lasten	89.578	89.421	93.313	94.866	94.728
Saldo	89.230	89.073	92.965	94.518	94.380
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie					
Baten	67.797	59.726	2.115	2.115	2.115
Lasten	202.593	194.638	124.483	124.231	124.280
Saldo	134.796	134.912	122.368	122.117	122.165

6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen					
Baten	25.798	4.936	151	151	151
Lasten	176.637	151.822	149.428	146.015	146.015
Saldo	150.838	146.886	149.277	145.864	145.864
6.3 - Inkomensregelingen					
Baten	598.733	597.876	594.625	594.625	594.625
Lasten	760.063	741.642	720.079	720.195	719.691
Saldo	161.329	143.766	125.454	125.569	125.065
6.4 - WSW en beschut werk					
Baten	13.642	12.508	15.268	15.268	15.268
Lasten	108.401	104.680	107.811	105.880	106.455
Saldo	94.758	92.172	92.543	90.612	91.187
6.5 - Arbeidsparticipatie					
Baten	12.466	7.140	5.919	4.602	3.102
Lasten	94.979	81.549	69.921	67.760	66.338
Saldo	82.513	74.408	64.002	63.158	63.236
6.6 - Maatwerkvoorziening (WMO)					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	18.323	18.762	18.328	18.334	18.334
Saldo	18.323	18.762	18.328	18.334	18.334
6.71a - Huishoudelijke hulp (WMO)					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
6.71b - Begeleiding (WMO)					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	149.128	128.990	129.740	130.095	130.095
Saldo	149.128	128.990	129.740	130.095	130.095
6.71c - Dagbesteding (WMO)					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
6.71d - Overige maatwerkarrangementen (WMO)					
Baten	44.774	65.752	74.647	78.397	78.397
Lasten	41.612	41.188	43.478	44.415	46.055
Saldo	-3.162	-24.564	-31.169	-33.982	-32.342

6.72a - Jeugdhulp begeleiding					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	7.385	7.385	7.389	7.389	7.389
Saldo	7.385	7.385	7.389	7.389	7.389
6.72b - Jeugdhulp behandeling					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	43.981	44.147	44.197	44.147	44.147
Saldo	43.981	44.147	44.197	44.147	44.147
6.72c - Jeugdhulp dagbesteding					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	4.271	4.400	3.816	3.816	3.816
Saldo	4.271	4.400	3.816	3.816	3.816
6.72d - Jeugdhulp zonder verblijf overig					
Baten	23.000	13	-463	-463	-463
Lasten	24.298	-10	1.451	1.714	1.913
Saldo	1.298	-24	1.915	2.177	2.376
6.73a - Pleegzorg					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
6.73b - Gezinsgericht					
Baten	3.481	3.481	3.481	3.481	3.481
Lasten	207.279	194.172	146.890	146.375	146.375
Saldo	203.798	190.691	143.409	142.894	142.894
6.73c - Jeugdhulp met verblijf overig					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
6.74a - Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	13.937	13.877	13.877	13.877	13.877
Saldo	13.937	13.877	13.877	13.877	13.877
6.74b - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0

6.74c - Gesloten plaatsing					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
6.81a - Beschermd wonen (WMO)					
Baten	10.434	10.434	3.470	3.470	3.470
Lasten	180.787	187.433	182.445	183.929	184.023
Saldo	170.353	176.999	178.975	180.459	180.553
6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)					
Baten	5.166	5.166	5.166	5.166	5.166
Lasten	116.393	110.307	107.621	101.836	101.736
Saldo	111.227	105.141	102.455	96.670	96.570
6.82a - Jeugdbescherming					
Baten	46.021	2.743	1.160	1.160	1.160
Lasten	84.030	37.151	36.798	38.598	38.598
Saldo	38.009	34.407	35.638	37.438	37.438
6.82b - Jeugdreclassering					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
7.1 - Volksgezondheid					
Baten	29.353	21.907	18.819	18.819	18.819
Lasten	65.293	58.256	55.255	55.254	55.302
Saldo	35.940	36.350	36.436	36.435	36.483
7.2 - Riolering					
Baten	113.534	114.267	115.011	115.730	115.688
Lasten	89.495	90.302	90.960	91.669	91.627
Saldo	-24.039	-23.965	-24.050	-24.061	-24.061
7.3 - Afval					
Baten	140.226	140.226	140.226	140.226	140.226
Lasten	112.940	112.729	106.807	106.764	106.791
Saldo	-27.286	-27.497	-33.419	-33.462	-33.435
7.4 - Milieubeheer					
Baten	36.144	35.315	16.836	16.836	16.836
Lasten	91.920	74.047	57.411	55.865	56.367
Saldo	55.776	38.732	40.574	39.029	39.531

7.5 - Begraafplaatsen en crematoria					
Baten	8.289	8.489	8.489	8.489	8.489
Lasten	8.014	8.007	8.007	8.004	8.004
Saldo	-275	-482	-481	-485	-485
8.1 - Ruimte en leefomgeving					
Baten	227	227	227	227	227
Lasten	10.545	10.429	11.057	11.056	11.091
Saldo	10.318	10.202	10.829	10.828	10.864
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)					
Baten	82.823	82.565	72.967	72.347	72.347
Lasten	69.973	69.761	60.160	59.540	59.550
Saldo	-12.849	-12.804	-12.807	-12.807	-12.797
8.3 - Wonen en bouwen					
Baten	59.806	50.979	52.877	52.126	52.241
Lasten	154.395	130.603	130.355	113.424	111.158
Saldo	94.589	79.624	77.478	61.299	58.917
Totaal Concern					
Baten	5.120.721	4.890.947	4.700.222	4.682.525	4.646.073
Lasten	5.120.721	4.890.947	4.700.222	4.682.525	4.646.073
Saldo	0	0	0	0	0

Voorjaarsnota 2025

Wijken - Algemeen

Paginanummer in website: 228

Wijken

In Rotterdam is de 'Wijk aan Zet'. In 2022 zijn 39 dorps-/wijken van start gegaan en kreeg iedere wijk een eigen vertegenwoordiging. Zo bespreken de gemeente en de wijk steeds samen wat er in de wijk speelt. Eind 2022 hebben de dorps-/wijken, samen met de wijk en de gemeente, wijkplannen opgesteld. In elk wijkplan staat:

Een toekomstbeeld van de wijk en de wijkopgaven voor de komende jaren;
Een actieplan met daarin doelen, resultaten en acties om de wijkopgaven te bereiken.

Voor het realiseren van de acties in de wijkplannen heeft het college de collegetarget Wijk aan zet vastgesteld. Het doel hiervan is om in deze collegeperiode naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties in de wijkplannen te realiseren.

Op de volgende pagina's vindt u de aanbiedingsbrieven van het jaaractieplan 2024 van de wijken en de reactie van het college op het jaaractieplan 2024.

Voorjaarsnota 2025

Wijkplannen

Paginanummer in website: 229

Gebruiksaanwijzing

Optie 1 - Via de kaart

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijk.

Optie 2 - Alfabetisch

Een alfabetische lijst met wijken is hieronder te vinden. Deze is ook te vinden in het menu aan de linkerkant van deze pagina. Als u op de door u gewenste wijk klikt, wordt u doorgeleid naar deze wijk.

Afrikaanderwijk

- [JAP2025 WR Afrikaanderwijk](#)

Agniesebuurt – Provenierswijk

- [JAP2025 WR Agniesebuurt-Provenierswijk](#)

Bergpolder – Blijdorp – Liskwartier

- [JAP2025 WR Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier](#)

Beverwaard

- [JAP2025 WR Beverwaard](#)

Bloemhof

- [JAP2025 WR Bloemhof](#)

Bospolder – Spangen – Tussendijken

- [JAP2025 WR Bospolder-Spangen-Tussendijken](#)

Carnisse – Zuiderpark

- [JAP2025 WR Carnisse-Zuiderpark](#)

Cool – Scheepvaartkwartier – Stadsdriehoek

- [JAP2025 WR Cool-Scheepvaartkwartier-Stadsdriehoek](#)

Crooswijk

- [JAP2025 WR Crooswijk](#)

Delfshaven – Schiemond

- [JAP2025 WR Delfshaven-Schiemond](#)

Dijkzicht - Oude Westen

- [JAP2025 WR Dijkzicht-Oude Westen](#)

Entrepot – Noordereiland

- [JAP2025 WR Entrepot-Noordereiland](#)

Feijenoord

- [JAP2025 WR Feijenoord](#)

Groot- en Oud-IJsselmonde

- [JAP2025 WR Groot- en Oud-IJsselmonde](#)

Heijplaat

- [JAP2025 WR Heijplaat](#)

Hillegersberg

- [JAP2025 WR Hillegersberg](#)

Hillesluis

- [JAP2025 WR Hillesluis](#)

Hoek van Holland

- [JAP2025 DR Hoek van Holland](#)

Hoogvliet

- [JAP2025 WR Hoogvliet](#)

Katendrecht – Wilhelminapier

- [JAP2025 WR Katendrecht-Wilhelminapier](#)

Kralingen

- [JAP2025 WR Kralingen](#)

Kralingseveer

- [JAP2025 WR Kralingseveer](#)

Lage Land – Prinsenland – 's-Gravenland

- [JAP2025 WR Lage land-Prinsenland-'s-Gravenland](#)

Lombardijen

- [JAP2025 WR Lombardijen](#)

Mathenesse

- [JAP2025 WR Mathenesse](#)

Middelland – Nieuwe Westen

- [JAP2025 WR Middelland-Nieuwe Westen](#)

Nesselande

- [JAP2025 WR Nesselande](#)

Ommoord

- [JAP2025 WR Ommoord](#)

Oosterflank

- [JAP2025 WR Oosterflank](#)

Oud-Charlois – Wielewaal

- [JAP2025 WR Oud-Charlois-Wielewaal](#)

Oude Noorden

- [JAP2025 WR Oude Noorden](#)

Overschie

- [JAP2025 WR Overschie](#)

Pendrecht – Zuidwijk

- [JAP2025 WR Pendrecht-Zuidwijk](#)

Pernis

- [JAP2025 WR Pernis](#)

Rozenburg

- [JAP2025 DR Rozenburg](#)

Schiebroek

- [JAP2025 WR Schiebroek](#)

Tarwewijk

- [JAP2025 WR Tarwewijk](#)

Vreewijk

- [JAP2025 WR Vreewijk](#)

Zevenkamp

- [JAP2025 WR Zevenkamp](#)